دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم
مرکز انتشارات

فهرست نسخه‌های خطی
کتابخانه مجلس شورای اسلامی

جلد بیست و ششم

۷۵۰۱-۸۰۰۰

به کوشش علی صدرایی خوئی

با نظارت عبدالحسین حائری

مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی

با همکاری
کتابخانه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

بسم الله الرحمن الرحيم

۵۴۲

آثار مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی/۷۷

فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه مجلس شورای اسلامی

جلد بیست و ششم

۷۵۰۱-۸۰۰۰

به کوشش علی صدرایی خوئی

زیر نظر عبدالحسین حائری

مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی

با همکاری

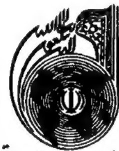
کتابخانه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

فهرست نویسی پیش از انتشار توسط مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی

مجلس شورای اسلامی، کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد
فهرست نسخه های خطی کتابخانهٔ مجلس شورای اسلامی / تألیف علی صدرایی خویی، مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی؛ زیر نظر عبدالحسین حائری. ـ قم: دفتر تبلیغات اسلامی حوزهٔ علمیّهٔ قم، مرکز انتشارات، ۱۳۷۶.
ج. ـ (دفتر تبلیغات اسلامی حوزهٔ علمیّهٔ قم، مرکز انتشارات؛ ۵۴۲: آثار مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی؛ ۷۷)
جلدهای اوّل تا بیست و چهارم این مجموعه توسط کتابخانهٔ مجلس شورای اسلامی به چاپ رسیده است.
۱. نسخه های خطی ـ فهرستها. ۲. نسخه های خطی فارسی ـ فهرستها. ۳. نسخه های خطی عربی ـ فهرستها. ۴. نسخه های خطی ـ ایران ـ تهران ـ فهرستها.
الف. دفتر تبلیغات اسلامی حوزهٔ علمیّهٔ قم، مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی. ب. صدرایی خویی، علی، ۱۳۴۲ـ ج. حائری، عبدالحسین، زیر نظر. د. دفتر تبلیغات اسلامی حوزهٔ علمیّهٔ قم، مرکز انتشارات. هـ. عنوان.

۹ف۴ص/ Z ۶۶۲۱ ۰۱۱/۳۱

مسلسل انتشار: ۱۰۷۱

فهرست نسخه های خطی کتابخانهٔ مجلس شورای اسلامی / ج ۲۶

تألیف: علی صدرایی خویی
مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی
زیر نظر: عبدالحسین حائری
ناشر: مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی
لیتوگرافی، چاپ و صحافی: چاپخانهٔ دفتر تبلیغات اسلامی
نوبت چاپ: اوّل / تابستان ۱۳۷۶
تعداد: ۱۰۰۰
قیمت: ۱۸۰۰ تومان

نشانی: قم، خیابان شهدا (صفائیه) مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزهٔ علمیّهٔ قم، ص پ ۹۱۷، تلفن: ۷ ـ ۷۴۲۱۵۵، نمابر: ۷۴۲۱۵۴، پخش: ۷۴۳۴۲۶

Printed in the Islamic Republic of Iran

محقّقانی که در تهیه و تنظیم این فهرست همکاری داشته اند:

رمضانعلی انتظاری شهر کهنه......مراجعه به مصادر و مقابلهٔ نمونه های چاپی و پی‌گیری امور اداری.

ابوالفضل حافظیان..............................تنظیم و کنترل برگه های کتابشناسی و نسخه شناسی

قاسم شیر جعفری..............................مقابلهٔ نمونه های چاپی

محمّد کاظمی..................................مراجعه به مصادر و مقابلهٔ نمونه های چاپی

محمّدعلی کوشا ....تنظیم برگه های نسخه شناسی

اسماعیل محمّدی ....مراجعه به مصادر

رضا محمّدی..................................تنظیم برگه های نسخه شناسی و کنترل برگه های کتابشناسی و نسخه شناسی

بسم الله الرحمن الرحیم

«۷۵۰۱»

بحار الانوار **(حدیث ـ عربی)**

از: ملا محمّدباقر بن محمد تقی مجلسی (۱۱۱۱ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۰۶۸] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر شامل تاریخ امام رضا و امام جواد و امام هادی و امام حسن عسکری علیهم السلام می‌باشد.

آغاز نسخه: «الحمدلله الّذی زیّن سماء الدّین بالشمس والقمر محمّد و علی خیر البشر و بالنجوم الباهرة من آلهما احد عشر صلوات الله علیهم ما لاح نجم وظهر و لعنة الله علی من تولّیٰ عنهم و کفر».

نسخ؛ رضا بن محمّد، پنجشنبه ۱۵ شوال ۱۲۶۴؛ در اوّل نسخه مهر کتابخانهٔ شهید شیخ فضل الله نوری؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، ترنج با سر با نقش گل و بوته.

۲۴۰ برگ؛ ۵/۱۵×۲۱ سانتی متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۲۶۳۶۱].

«۷۵۰۲»

مشرق الشمسین و اکسیرالسعادتین

(فقه ـ عربی)

از: شیخ بهاء الدین محمّدبن حسین عاملی (۱۰۳۱ ق).

[مجلس ۱۲۴۶/۱۰؛الذریعه ۵۰/۲۱؛مرعشی ۹۸/۱، ش ۸۰؛ مشار، عربی ۸۴۷].

نسخهٔ حاضر «کتاب الطهارة» را شامل است.

آغاز: «الحمدلله الّذی هدانا بانوار کتابه المبین و وفّقنا لاقتفاء سنّة نبیّنا محمّد سیّد الاوّلین و الآخرین ... و بعد فیقول افقر العباد الی رحمة ربه الغنی محمّد...».

انجام نسخه: «تمّ کتاب الطهارة من کتاب مشرق الشمسین و اِکسیر السعادتین بتوفیق الله سبحانه ویتلوه کتاب الصلوة انشاء الله تعالی».

نسخ؛ علی رضا بن سلیمان الموتی، شنبه ۹ شعبان ۱۰۷۱؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، سوخت، ترنج باسر، لولادار؛ پشت جلد اسلیمی.

۱۱۵ برگ؛ ۱۷×۲۵ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۲۶۶۱۲].

«۷۵۰۳»

تخفة ذخائر کنوز الاخیار فیما لعله یحتاج الی التوضیح من الاخبار

(شرح حدیث ـ عربی)

از: مهذب الدین احمد بن عبدالرضا بصری (قرن ۱۱ ق)

نسخهٔ حاضر جلد دوّم کتاب می‌باشد و تألیف آن قبل از سال ۱۰۸۲ ق صورت گرفته است.

مؤلّف در این جلد ۱۰۰ حدیث از احادیث شیعه را از مجامع روایی نقل نموده آورده و پیرامون آنها شرح و توضیح داده و به بحث و استدلال پرداخته است. موضوعات آن شامل فقه، تاریخ، آداب، عقاید و ... می‌باشد. **[الذریعه ۴۳۳/۳].**

فهرست احادیث شرح شده در این جلد چنین است:

الاوّل: حدیث فی عدم استنزال الرزق بشیء مثل التعقیب

الثانی: حدیث صدیق کل امرء عقله و عدوه جهله

الثالث: حدیث انه بعد القائم (عجل‌الله تعالی فرجه الشریف) احد عشر مهدیّاً من ولد الحسین علیه‌السلام

الرابع: حدیث المستحاضة

الخامس: حدیث کمیل بن زیاد مع امیرالمؤمنین

السادس: حدیث التقصیر فی فرسخ

السابع: حدیث بقاء اللّمعة من ظهره

الثامن: حدیث لیس اولئک ممن عاتب الله

التاسع: حدیث من کان عاقلاً کان له دین

العاشر: حدیث اذا کتب الکتاب قتل الحسین و خرج الملک من بنی هاشم

الحادی‌عشر: حدیث خلف بن حمّاد الکوفی قال تزوج بعض اصحابنا جاریة مقصراً

الثانی عشر: حدیث انّ الله عز و جل لیبغض المؤمن الضعیف الذی لا دین له

الثالث عشر: حدیث الثواب علی قدر العقل

الرابع عشر: حدیث رایتُ المعروف کاسمه

الخامس عشر: حدیث المستحاضة تغسل ما ظهر علی الشرج مع حدیث من ترک شعرة من الجنابة متعمداً فهو فی النار

السادس عشر: حدیث الوقوف تحت المطر الغریز

السابع عشر: حدیث ما سألنی عنه بعض الاخوان

الثامن عشر: حدیث فانظروا فی حسن عقله

التاسع عشر: حدیث اذا ادّی الرجل صلوة واحدة تامّة قبلت جمیع صلواته

العشرون: حدیث محمّد بن مسلم و دخوله علی الامام ابی عبدالله علیه‌السلام

الحادی والعشرون: حدیث اذا کان الرجل نائماً فی المسجد الحرام او مسجد الرسول

الثانی و العشرون: حدیث دعائم الاسلام

الثالث و العشرون: قوله صلی الله علیه و آله الا انّ الرّوح الامین نفث فی روحی

الرابع و العشرون: انّ الرسول صلی الله علیه و آله امرهم بسبع و نهاهم عن سبع

الخامس والعشرون: ملامسة النساء هی الایقاع بهنّ مع حدیث قوله علیه السلام انّا لنکسل

السادس و العشرون: ان اکثر ما یکون الحیض ثمان

السابع و العشرون: ما سألنی عنه بعض اهل الطباع

الثامن و العشرون: الاثنی عشر الامام

التاسع و العشرون: الوسواس

الثلاثون: حدیث اختضاب الامام

الحادی والثلاثون: حدیث قوارع القرآن المجید مع حدیث لاینبغی للرجل ان یدع الطیب فی کل یوم

الثانی والثلاثون: شرح کلام لابی ذر الغفاری

الثالث والثلاثون: حدیث اشتراء شریح القاضی داراً

الرابع والثلاثون: حدیث نوم العاقل

الخامس و الثلاثون: حدیث اهل الذکر

السادس و الثلاثون: حدیث اول صلوة فرضت وقت الاسراء الظهر یوم الجمعة

السابع و الثلاثون: حدیث نهی عن دخول الحمام بغیر ازارٍ

الثامن والثلاثون: حدیث الزم الحمام غِبّاً

التاسع والثلاثون: حدیث الراسخین فی العلم

الاربعون والثلاثون: حدیث هشام بن الحکم

الحادی والاربعون: حدیث فاخرج من جمیع ماکسبت

الثانی والاربعون: حدیث لا والله یا ابا محمد ما قال بین دَفّتی المصحف

الثالث والاربعون: خطبة لاميرالمؤمنين عليه السلام

الرابع والاربعون: حديث الحائض تقرء و لاتسجد

الخامس والاربعون: حديث كون الشياطين اكثر من الملائكة

السادس والاربعون: حديث احب اخوانی ....

السابع والاربعون: حديث فقل يا علی اللهم اغننی بحلالک عن حرامک الدعا

الثامن والاربعون: حديث ان الائمة عليهم السلام يعلمون متى يموتون

التاسع والاربعون: حديث حتى يموت جميع الخلائق الا الثقلين

الخمسون: حديث الحسين بن نعيم الصحاف عن الامام ابی عبدالله عليه السلام

الحادی و الخمسون: حديث الائمة عليهم السلام بمن يشبهون

الثانی و الخمسون: حديث ان القرآن المجيد يبيّن السن

الثالث و الخمسون: حديث من سمع فاحشة فافشاها

الرابع و الخمسون: حديث النصّ على الرضا عليه السلام

الخامس و الخمسون: حديث فاعمل اَوْ دَع

السادس و الخمسون: حديث هل التعويذ يعلّق على الحائض

السابع و الخمسون: حديث اثبات الرجعة

الثامن و الخمسون: حديث حدوث الاسماء

التاسع و الخمسون: حديث اذ زنیٰ الرجل

الستّون: حديث علی بن الجهم

الحادی والستون: حديث رفاعة بن موسى النخاس

الثانی و الستون: حديث يشعر بانّ فاطمه عليها السلام...

الثالث و الستون: جلوس ابليس بين اليتيی الرجل يشككه

الرابع و الستون: حديث تقبيل الامام

الخامس و الستون: حديث اذا بعث الله تعالى المؤمن من قبره

السادس و الستون: حدیث انّه جعل علی متیمم نصف الوضوء

السابع و الستون: حدیث من رقّ وجهه، دقّ علمه

الثامن والستون: حدیث الحائض اذا اغتسلت وقت العصر

التاسع والستون: حدیث اسماء بنت عمیس و نفاسها بمحمد بن ابی بکر

السبعون: حدیث سؤال الحواریین

الحادی والسبعون: حدیث طاب استحمامک

الثانی والسبعون: حدیث من کان له علی رسول الله صلی الله علیه و آله دنانیر فتقاضاه

الثالث والسبعون: حدیث ولیدة باعها ابن سیّدها و ابوه غایب

الرابع والسبعون: حدیث تقعد النفساء اذا لم ینقطع الدّم عنها

الخامس والسبعون: حدیث مجیء شیبة الهذلی

السادس والسبعون: حدیث الشک فی الغسل

السابع والسبعون: حدیث حال الدنیا

الثامن والسبعون: حدیث اکل الخبز الیابس بالملح

التاسع والسبعون: حدیث غسل المیت

الثمانون: حدیث المرأة تموت مع الرجال و لیس فیهم ذو محرم

الحادی والثمانون: حدیث درع طلحه

الثانی والثمانون: حدیث کل صلوة لها نافلة رکعتین

الثالث والثمانون: حدیث من سمع شیئاً من الثواب

الرابع والثمانون: حدیث عدم السهو النبی صلی الله علیه و آله والامام علیه السلام

الخامس والثمانون: حدیث اشتمل علی فوائد عدیدة

السادس والثمانون: حدیث ان الله تعالی خلق آدم علیه السلام علی صورته

السابع والثمانون: حدیث کیف اصنع بالکفن

الثامن والثمانون: حدیث تمام الشهر رمضان المبارک

التاسع والثمانون: حديث سليم بن قيس الهلالى عن اميرالمؤمنين عليه السلام

التسعون: حديث عدم التطهير الشمس للارض و السطح من البول

الحادى والتسعون: حديث الجص يوقد بالعذرة

الثانى والتسعون: حديث طول آدم و حواء عليهما السلام

الثالث والتسعون: حديث ما جرىٰ بين الموسر نقىّ الثوب، و المعسر دَرِن الثوب

الرابع والتسعون: حديث شامة آدم عليه السلام

الخامس والتسعون: حديث قوله عزّ من قائل يا جبرئيل ما قال لك موسى و هو اعلم بما قال

السادس والتسعون: حديث وصية امير المؤمنين

السابع والتسعون: حديث ركعة من قيام، بركعتين من جلوس

الثامن والتسعون: حديث الهدية عاقر عيناً

التاسع والتسعون: حديث قوله عزّ من قائل يا بنى آدم كلكم ضالّ الاّ من هديت

المتمّم المأة: حديث الحكم بنجاسة الخمر و خباثة السكر

در آغاز نسخه اسامی‌کتابهایی که مؤلف در طی هشت سال از سال ۱۰۷۴ تا ۱۰۸۲ تألیف نموده ذکر شده که بیش از شصت کتاب می‌باشد.

آغاز جلد دوم: «اما بعد حمدالله على نعمه و آلائه و الصلوة على نبيه و اوصيائه... فيقول الجانى الراجى عفو ربّه العفو و الرضا احوج خليقته اليه المشتهر بمهذب الدين احمد بن عبد الرضا...».

انجام جلد دوم: «و انا الحقير فى البرايا اسأل الله واهب العطايا الاعانة على اتمام هذا الكتاب و العناية لاتيان ما به حصول الثواب، و الحمد لله على افضاله و الصلوة على محمد وآله قد تمّ جز آتحفة الذخاير».

نسخ؛ دوست محمد ککرکم، بی‌تا؛عناوین و نشانیها شنگرف، تمامی صفحات مجدول، صفحهٔ اوّل سرلوح مزدوج مذهب مرصع؛ با علامت

بلاغ؛ تملک سید حسین و تملک میراسماعیل در دارالسلطنهٔ لاهور دوم ربیع الاول (؟) و تملک مؤلف به تاریخ ۱۰۸۲ و تذکر داده که میر اسماعیل آنرا مقابله نموده؛ در صفحهٔ آخر مطلبی است از نقشبندی حنفی در مورد کتاب حاضر و مؤلفش؛ در ابتدای نسخه عبارت «یا کبیکج»؛ جلد: روغنی دورو، قهوه‌ای، با نقش گل و بوته.

۴۸۵ برگ؛ ۲۰/۵×۳۰/۵ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۲۷۹۹۳].

«۷۵۰۴»

التنبیهات علی معانی السبع العلویات (ادبیات - عربی)

از: محمّد بن حسن بن ابی رضا راوندی (قرن ۸ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۲۰۴] مراجعه شود.

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ متن اشعار شنگرف؛ تملک علی فیاض کاظمی؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۶۱ برگ؛ ۱۴×۲۱ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۲۷۹۱۶].

«۷۵۰۵»

الهدایة (فقه - عربی)

از: شیخ صدوق محمّد بن علی بن بابویه قمی (۳۸۱ ق)

[مجلس ۱۰۱/۴؛ الذریعه ۱۷۴/۲۵ با عنوان الهدایة بالخیر»؛ مرعشی ۲۰۸/۶، ش ۲۲۱۹؛ مشار، عربی ۱۰۰۰].

آغاز: «الحمدلله الذی له الخلق و الامر و هو... باب ما یجب ان یعتقد فی التوحید من معانی اخبار النبوة و الائمة صلوة الله علیهم اجمعین قال الشیخ الجلیل...».

انجام: «... الاخ الذی اخا بینهما و لم یورث الاخ من الولاء».

نسخ جلی؛بی کا،محرم ۱۰۹۴؛عناوین شنگرف؛جلد: تیماج دورو،قهوه‌ای.
۸۳ برگ؛ ۱۲×۱۸ سانتی متر؛ ۱۳ سطر؛ [ثبت ۲۶۳۵۳].

«۷۵۰۶»

صفات العاشقین (شعر ـ فارسی)

از: نورالدین هلالی جغتایی استرآبادی (۹۳۶ ق)

داستان یوسف و زلیخا را در بیست و یک باب، به بحر تقارب، به سبک عرفانی، به نظم کشیده است.

[الذریعه ۴۵/۱۵؛ منزوی ۲۹۸۹/۴؛ ملی تهران ۴۳/۲؛ دانشگاه ۱۱۶/۱۶؛ مشار، فارسی ۳۳۹۷/۳].

آغاز:

خداوندا دری از غیب بگشای جمال شاهدان را زیب بنمای
به حمد خویش گویا کن زبانم پر از شهد شهادت کن دهانم

نستعلیق؛ محمدامین بن عبدالله، ۹۶۲؛ عناوین شنگرف، تمامی صفحات مجدول مذهّب، صفحهٔ اوّل سرلوح مزدوج مرصع مذهب؛ جلد: تیماج، مشکی، سوخت، ترنج، لچکی.
۴۷ برگ؛ ۱۲/۵×۱۹ سانتی متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۲۸۶۹۸].

«۷۵۰۷»

الوجیزة (رجال ـ عربی)

از: ملّا محمّدباقر بن محمّد تقی مجلسی (۱۱۱۱ ق)

به جلد بیست و پنجم، شماره [۷۰۱۰] مراجعه شود.

نسخ؛ بی کا، جمعه شعبان ۱۱۷۲ مکه؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ در

اوّل نسخه تملک با مهر بیضوی به سجع «عبده الراجی حسن ۱۲۵۶»، جزو کتابخانه ضیاءالدین نوری؛ جلد: پارچه، قرمز.

۶۴ برگ؛ ۱۰×۱۵ سانتی متر؛ ۱۱ سطر؛ [ثبت ۲۶۳۷۰].

«۷۵۰۸»

معارج الوصول الی علم الاصول (اصول فقه ـ عربی)

از: محقّق حلّی ابوالقاسم جعفر بن حسن (۶۷۶ ق)

مؤلف در این کتاب مباحث مهم اصول فقه را بطور مختصر در ده باب تحریر نموده است.

[مجلس ۱۱۴/۴؛ الذریعه ۱۸۰/۲۱؛ مرعشی ۱۴۲/۱، ش۱۱۹؛ دانشگاه ۲۲۴۰/۱۱ با عنوان «مختصر فی الاصول» معرفی و مؤلف ذکر نشده است مشار، عربی ۸۶۳].

آغاز: «احمدالله علی‌سائغ نعمه و سابغ عطیّته کما اشکره علی جلیل هبته‌جمیل».

انجام: «... المنع من قتل المسلم و مع وجود النص لا اعتبار بغیره فعلی هذا النهج یکون احتجابك ما یرد علیک من هذا الباب و الله تعالی العالم».

نسخ؛ محمد ربیعا، دوشنبه ۲۰ رمضان المبارک ۱۲۵۵ کربلا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، مشکی، سوخت، ترنج (روز پنج شنبه صفر ۱۲۵۷ تجلد شد).

۱۰۴ برگ؛ ۱۰/۵×۱۸ سانتی متر؛ ۱۴ سطر؛ [ثبت ۳۲۱۶۶].

«۷۵۰۹»

جوامع الحکایات و لوامع الروایات (حکایت ـ فارسی)

از: سدید الدین محمّد بن محمّد عوفی بخاری (قرن ۷ ق)

[مجلس ۱۶۱۷/۱۰؛ الذریعه ۲۴۹/۵؛ مرعشی ۲۱۸/۳، ش۱۰۲۴؛ منزوی ۳۶۶۹/۵؛

مشار، فارسی ۲/۱۶۰۶].

نسخهٔ حاضر قسم اول را شامل است.

آغاز: «ثنا و حمد مبدعی را که از بدایع صنایع موجود تا نهایت ارواح عدم، هرچند هست در حدّ پادشاهی اوست و شکر و سپاس موحّدی را که از پیشگاه عقل تا پایگاه...».

انجام نسخه: «...و از جرایم و تقصیرات بروی می‌شمرد گفت یا امیرالمؤمنین فردای قیامت امیرالمؤمنین را هم چنین به موقف محاسبه».

نسخ؛ بی‌کا،بی‌تا؛ عناوین شنگرف، تمام صفحات مجدول مذهّب؛

جلد: تیماج، قهوه‌ای، مجدول.

۲۳۰ برگ؛ ۱۸×۲۸/۵ سانتی متر؛ ۲۷ سطر؛ [ثبت ۳۵۶۰۱].

﴿۷۵۱۰﴾

جوامع الحکایات و لوامع الروایات (حکایت ـ فارسی)

از: سدیدالدین محمّد بن محمّد عوفی بخاری (قرن ۷ق)

به جلد بیست و پنجم شمارهٔ [۷۵۰۹] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر قسم دوّم کتاب است و تتمهٔ نسخهٔ سابق می‌باشد.

آغاز نسخه: «بخواهند استانید و اعمال جرایم هر یک برخواهند شمرد تو چه دوست داری که آن زمان در حق تو چه فرمایند مامون گفت عفو دوست دارم».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا [قرن ۱۰]؛ عناوین شنگرف، تمامی صفحات مجدول مذهّب مرصّع؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۲۹۰ برگ؛ ۱۸×۲۹ سانتی متر؛ ۲۷ سطر؛ [ثبت ۳۵۶۰۲].

«۷۵۱۱»

برکات‌مشهدمقدس= ترجمهٔ‌عیون‌اخبارالرضاعليه‌السلام (حدیث ـ فارسی)

از: محمّدصالح بن محمّدباقر قزوینی معروف به روغنی (قرن ۱۱ ق)

ترجمه‌ای‌است‌فصیح وشیوااز‌عیون‌اخبار‌الرضاعليه‌السلام که‌در‌ماه رمضان سال ۱۰۷۵ درمشهدمقدس صورت گرفته است. **[الذریعه ۸۸/۳، ش ۲۷۴؛ سپهسالار ۲۲۵/۱].**

نسخهٔ حاضر جلد اول کتاب می‌باشد.

آغاز: «حمد و سپاس خدایرا که واحد قهّار و عزیز جبّار و رحیم غفّار است... باعث تصنیف من این کتاب را دو قصیده بود که بمن رسید از قصاید صاحب جلیل ابی القاسم اسمعیل بن عباد در سلام به رضاعليه‌السلام».

انجام نسخه: «مصنف می‌گوید آن صفات را از مشایخ به سندهای مختلفه روایت دارم و در کتاب نبوت آوردم و اینجا بعضی از آن که از حضرت رضا علیه السلام مروی بود آورده‌ام و تفسیر کلمات مشکله در کتاب معانی الاخبار کرده‌ام».

نستعلیق؛ محمد جعفر بن محمد حسن طهرانی، ۱۲۶۳ (صفحاتی از اوّل و آخر نسخه نو نویس)؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، ترنج.

۱۹۸ برگ؛ ۱۴×۲۴/۵ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۲۸۶۸۸].

«۷۵۱۲»

سرور المؤمنین= ترجمهٔ عوالم العلوم (تاریخ ـ فارسی)

از: سید ابوالحسن احمد بن محمد حسینی بفروی[1] اردکانی یزدی (قرن ۱۳ ق)

ترجمه‌ای روان و شیوا از جلد دوازدهم کتاب «عوالم العلوم» بحرانی، در تاریخ

---

۱. «بفرو» نام روستایی از روستاهای یزد می‌باشد.

ائمه علیهم السلام است. این ترجمه در سال ۱۲۳۸ ق در ایّامی که محمّد ولی میرزا حاکم یزد بود، به درخواست وی از مترجم، صورت گرفته است.

[الذریعه ۵۴/۴ با عنوان «تذییل سرور المؤمنین» و ۱۷۶/۱۲ با عنوان «سرور المؤمنین»؛ مرعشی ۳۶۳/۱۰، ش ۳۹۸۳].

نسخهٔ حاضر جزء اوّل و دوم از ترجمهٔ جلد دوازدهم عوالم را شامل است.

آغاز: «حمد و سپاس نامحدود و شکر و ثنای نامعدود خالقی را سزاست که دولت رضایش مطلوب هشیاران آگاه و سعادت لقایش محبوب بیداران سحرگاه و رحمت و درود بی‌منتها بر سیّد انبیاء و شفیع روز جزا...».

انجام نسخه: «یعنی بر جماعت خائفین این تکالیف عظیم و گران نیست تمام شد جزء دوم از جلدهای کتاب امامت از کتاب عوالم العلوم ۱۲۳۸».

نسخ؛ بی‌کا، ۱۲۳۸؛ عناوین شنگرف؛ جلد: تیماج سبز، سوخت، ترنج با سر با نقش گل و بوته، مذهّب.

۲۴۳ برگ؛ ۲۱×۲۹/۵ سانتی متر؛ ۲۵ سطر؛ [ثبت ۲۸۰۱۸].

«۷۵۱۳»

بحار الانوار (حدیث ـ عربی)

از: ملّا محمّدباقر بن محمّدتقی مجلسی (۱۱۱۱ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۰۶۸] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر «المجلد الرابع فی الاحتجاجات والمناظرات» می‌باشد.

آغاز نسخه: «الحمدلله الّذی خلق الانسان و علّمه البیان و سلک به سبل الهدیٰ بعلم الدّین و منار البرهان و احتج علی عباده برسله و اوصیائهم لیخرجوه من ظلمات الکفر».

انجام نسخه: «اقول احتجاجات اصحابنا و مناظراتهم رضوان الله علیهم علی

المخالفين اكثر من ان تحصى و لنكتف فى هذا المجلد بما اوردناه».

نسخ؛ محمّد امين بن محمّد رضى، ۱۱۱۷؛ عناوين شنگرف؛ در اوّل نسخه تملك محمّد رضوى؛ جلد: تيماج دورو، قرمز.

۲۱۶ برگ؛ ۱۷×۲۴ سانتى متر؛ ۲۲ سطر؛ [ثبت ۲۶۶۲۹].

«۷۵۱۴»

حاشية المطول (معانى و بيان ـ عربى)

از: محيى الدين حسن بن محمد چلبى فنارى (۸۸۶ ق)

به جلد بيست و پنجم شمارهٔ [۷۴۶۹]مراجعه شود.

آغاز: «الحمدلله الذى شرح صدور ارباب الاذهان.. قوله الحمدلله الذى الهمنا حقائق المعانى و دقائق البيان، الاقرب الى الفهم ان المراد...».

نستعليق تحريرى؛ بى‌كا، بى‌تا؛ عناوين شنگرف؛ با حواشى از «ابوالقاسم» و مؤلّف؛ جلد: تيماج دورو، قهوه‌اى.

۲۹۸ برگ؛ ۱۲×۳۵/۵ سانتى متر؛ ۲۵ سطر؛ [ثبت ۲۷۰۷۰].

«۷۵۱۵»

مجموعه

۱ـ تمهيد القواعد الاصولية و العربية «اپ ـ ۱۴۰ پ» (فقه ـ عربى)

از: شهيد ثانى زين الدين بن على عاملى (۹۶۶ ق)

به جلد بيست و پنجم، شمارهٔ [۷۲۴۴] مراجعه شود.

۲ـ كشف الفوائد من كتاب تمهيد القواعد «۱۴۱پ ـ ۱۵۹ر»

از: مؤلف پيشين

فهرست جامعی است که ترتیب مطالب کتاب تمهید القواعد را جهت تسهیل برای طالبین بیان می‌نماید. **[الذریعه ۱۶/۳۸۱ و ۱۸/۵۲]**

آغاز: «...لما کان کشف الفوائد من کتاب تمهید القواعد عسیراً لتفرقها حسب القواعد الکلیة...»

نسخ؛ میرزا صالح، رساله اول سه شنبه ۱۴ ربیع الاوّل ۱۰۳۷، رسالهٔ دوم ۱۰۳۸؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ در اوّل نسخه مهر مربعی به سجع «عبده محمد بن محمد سعید رضوی»؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۱۵۹ برگ؛ ۱۳×۱۹/۵ سانتی متر؛ ۲۵ سطر؛ [ثبت ۲۶۳۶۳].

«۷۵۱۶»

المصباح فی شرح المفتاح (معانی و بیان ـ عربی)

از: سیّد شریف علی بن محمد جرجانی (۸۱۶ق)

به جلد بیست و پنجم شمارهٔ [۷۰۸۷] مراجعه شود.

آغاز کتاب: «نحمدك اللهم علی ما هدیتنا الیه من دقایق المعانی ببدایع البیان».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا [قرن ۹]؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ در آخر نسخه تملک علی رضا بن ابوالقاسم به تاریخ ۱۲۳۸؛ با حواشی به امضاء «منه»؛ جلد: تیماج مشکی، سوخت، ترنج با سر با نقش گل و بوته.

۲۲۶ برگ؛ ۱۷×۲۷ سانتی متر؛ ۳۱ سطر؛ [ثبت ۶۲۴۷۵].

«۷۵۱۷»

حدائق الحقائق فی شرح کلمات کلام الله الناطق

(شرح نهج البلاغه ـ عربی)

از: سید علاء الدین محمّد بن ابی تراب گلستانهٔ اصفهانی (۱۱۱۰ ق)

شرح مفصّلی است بر «نهج البلاغة» که مؤلف پس از تألیف سه جلد آن، آن را ناتمام گذاشته و به شرح دیگر خود «بهجة الحدائق» پرداخته است.

مؤلّف‌کتابش را به شاه سلیمان صفوی تقدیم نموده و جلد اوّل آن را در ۱۰۷۴ق و جلد دوّم را در ۱۰۸۰ ق و جلد سوّم را در روز جمعه ۲۴ رجب ۱۰۸۲ به پایان رسانیده است.

نسخهٔ حاضر جلد اوّل و قسمتهایی از جلد دوّم آن را شامل است.

[الذریعه ۲۸۵/۶؛ مرعشی ۱۱/۱۴، ش ۵۲۱۲؛ دانشگاه ۳۳/۲ ـ ۳۶].

آغاز: «الحمدلله الّذی رفع لنا اعلام المجد بولاء حامل لواء الحمد ففضّلنا به علی کثیر من عباده تفضیلاً و اشرف صدورنا بانوار ذراریه... امّا بعد فیقول اللائذ بصفح ربّه... علاء الدین محمد بن ابی تراب گلستانه انّی مذ عرفت...».

انجام نسخه: «هذا آخر الکلام فی مطاعن ابی‌بکر و سیجیءُ ما یؤکّد هذا البحث فی خاتمه مطاعن عمر بن الخطاب انشاء الله تعالی».

نسخ؛ محمد جعفر خرم آبادی بن غضنفر، جمعه ۲۵ رمضان المبارک ۱۰۸۶؛ در حاشیه تصحیح شده؛ جلد: تیماج دورو، قرمز، مجدول، مذهّب.

۳۲۷ برگ؛ ۱۷/۵×۲۵ سانتی متر؛ ۲۰ سطر؛ [ثبت ۶۲۴۷۱].

«۷۵۱۸»

حدائق الحقائق فی شرح کلمات کلام الله الناطق

(شرح نهج البلاغه ـ عربی)

از: سید علاء الدین محمد بن ابی تراب گلستانهٔ اصفهانی (۱۱۱۰ ق)

به شمارهٔ قبلی مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر جلد دوّم (شرح خطبهٔ شقشقیه) را شامل است.

آغاز نسخه: «الحمدللّه الّذی ارسل رسوله بالهدیٰ و دین الحقّ... و بعد فهذا هو

الجزء الثانی من کتاب حدائق الحقایق فی شرح کلمات کلام اللّه الناطق تألیف المذنب...».

نسخ؛ محمّد رضا بن محمّد امین اصفهانی، ۱۰ شوال ۱۰۸۲؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ تملک محمد قاسم بن محّمد شفیع استرآبادی با مهربیضوی وی به سجع «محمد قاسم بن محمد شفیع ۱۱۰۷» و تملک محمد شفیع بن محمد علی استرآبادی با مهر مربعی وی و مهر بیضوی به سجع «محمد شفیع ۱۰۸۲»؛ جلد: تیماج، قرمز، پشت جلد اسلیمی.

۴۸۸ برگ؛ ۱۸/۵×۲۵/۵ سانتی متر؛ ۲۳ سطر؛ [ثبت ۶۲۴۷۰].

«۷۵۱۹»

شرایع الاسلام **(فقه ـ عربی)**

از: محقّق حلّی جعفر بن حسن بن یحیی (۶۷۶ ق)

به جلد بیست و پنجم شمارهٔ [۷۴۳۶] مراجعه شود.

نسخ؛ مقصود بن قاضی بیک تمیمی، ۱۲ رمضان ۹۸۲؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ با حواشی به امضاء «ع ل»؛ در اوّل نسخه تملک عباس بن محمد موسوی ساروی به تاریخ ۱۳۱۱ و تملک محمد نصیر بن محمدرضابه تاریخ ۱۱۳۳ و تملک سید محمد و مهر کروی به سجع «الواثق بالله الغنی .... الحسینی ۱۰۲۳»؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، مجدول.

۴۱۱ برگ؛ ۱۵/۵×۲۵ سانتی متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۶۲۴۷۶].

«۷۵۲۰»

روضة الشهداء **(مقتل ـ فارسی)**

از: کمال الدین حسین بن علی کاشفی بیهقی (حدود ۹۱۰ق)

[مجلس ۶/۲۵۷؛ الذریعه ۱۱/۲۹۴؛ مرعشی ۱۰/۱۴۸، ش ۳۷۵۶؛ مشار، فارسی ۲/۲۷۰۵].

آغاز:

ای شربت درد تو دوای دل ما   آشوب بلای تو عطای دل ما

از نامهٔ حمد تو شفای دل ما   وزنام حبیب تو صفای دل ما

نسخ؛ بی‌کا، ربیع الثانی ۱۲۰۶؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ در اول نسخه مهر مربعی به سجع «لا اله الا الله الملک المبین محمد حسین»؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۳۶۱ برگ؛ ۲۰/۵×۳۰ سانتی متر؛ ۱۶ سطر. [ثبت ۲۷۰۷۶]

«۷۵۲۱»

سراج منیر **(اخلاق عملی ـ فارسی)**

از: قاضی محمّد شریف بن محمّد مشهور به کاشف شیرازی (۱۰۶۰ ق)

[مجلس ۲۲/۱۰؛ الذریعه ۱۶۱/۱۲؛ مرعشی ۹/۸، ش۲۸۰۸؛ مشار، فارسی ۲۹۵۵/۳ و همچنین‌در سال۱۳۷۴ش در قم توسط انتشارات نهاوندی به چاپ رسیده است]

آغاز: «ستایش کریمی را سزاست که حلیه خلّتش زیوری است زیبنده و رشحهٔ محبتش گوهری است ارزنده، گلشن امیدوار نسیم عنایتش تازه روی و غنچه امل از نفحه هدایتش مشک بوی».

انجام:

در این دم که هستیم باشیم شاد   که خواهیم این روز را کرد یاد

نستعلیق؛ بی‌کا، ۱۳۰۷؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، مجدول.

۵۹ برگ؛ ۱۵×۲۲ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۲۶۳۰۲].

«۷۵۲۲»

الصافی فی شرح الکافی (شرح حدیث ـ فارسی)

از: ملّا خلیل بن غازی قزوینی (۱۰۸۹ ق)

[مجلس ۱۷۵/۷؛ الذریعه۱۴/۲۷؛ مرعشی۲۶۵/۵، ش۱۸۹۰؛ مشار، فارسی۳/۳۳۶۹].

نسخهٔ حاضر کتاب الصلاة را شامل است.

آغاز نسخه: «حمداً لجاعل الصلوة عماد الاسلام تعظیماً للصلوة علی محمد و آل محمد علیه السلام و بعد چون نواب میمون اشرف اقدس اعلی احکم الله ملکه و سلطانه باوتاد العدل و الاحسان الی قیام القائم من آل محمّد علیهم السلام».

انجام نسخه: «... یعنی این آخر کتاب صلاة است از کتاب کافی از ابوجعفر کلینی رحمه الله».

نستعلیق و نسخ؛ بی‌کا، ۲۵ رمضان ۱۱۰۴؛ عناوین شنگرف؛ در اوّل نسخه تملک محمد بن حسین بنابی با مهر بیضوی به سجع «الواثق بالله عبده الراجی محمد ۱۲۴۱»؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای سوخت، ترنج با سر، مذهّب.

۲۷۵ برگ؛ ۱۷/۵×۲۴ سانتی متر؛ ۲۱ و ۲۳ سطر؛ [ثبت ۲۷۶۹۲].

«۷۵۲۳»

مجموعه

۱ـ حاشیة المختصر «۱پ ـ ۵۱ر» (معانی و بیان ـ عربی)

از: شیخ الاسلام احمد بن یحیی هروی، محمد حفید تفتازانی (۹۱۶ ق)

حاشیهٔ مختصری با عناوین «قوله ـ قوله» بر کتاب «المختصر فی شرح التلخیص» سعد الدین تفتازانی است. این حاشیه بیشتر جنبهٔ توضیحی دارد و کمتر به رد و ایراد می‌پردازد. **[کشف الظنون ۴۷۶/۱؛ مرعشی ۱۰۲/۱۸، ش ۶۹۰۸].**

آغاز: «قوله نحمدك، انّما اختار الحمد على اللّه مع انّ المتبادر من العبارة ان المحمود عليه هيهنا نعمة انشراح الصدر و تنوير القلب».

انجام: «.. و فكرى الجريحه على شرح التلخيص المسمى بالمختصر فى فنّ المعانى و البيان المنسوب الى جدّى لازال كاسمه مسعود سعداً فى الجنان فى شهور سنة ستّ و ثمانين و ثمان مأة».

۲ـ حاشية حاشية الخطائى على المختصر «۵۳پ ـ ۱۰۹پ» **(معانى و بيان ـ عربى)**

از: ملّا عبداللّه بن حسين يزدى (۹۸۱ق)

حاشیه‌ای بر حاشیهٔ خطائی بر «مختصر» تفتازانی است. این حاشیه در مدرسهٔ منصوریهٔ شیراز در ۱۷ ذی حجهٔ ۹۶۲ق پایان یافته است.

[الذریعه ۷۱/۶؛ مرعشی ۱۱۳/۱، ش ۹۴].

آغاز: «حمداً لمن خلق الانسان علّمه البيان و شكراً لمن اعلمه بدايع المعانى...».

انجام: «و المرجوّ من اللّه تعالى حسن الخاتمة و صلاح العاقبة إنه على ما يشاء قدير و باجابة رجاء الراحمين جدير.»

نستعلیق و نسخ؛ رساله اوّل علی اصغر، بی‌تا؛ رسالهٔ دوّم بی‌کا، جمعه ۲۷ صفر ۱۰۰۸؛ تملک عبداللّه بن نجم الدین با مهر بیضوی به سجع «انی عبدالله ۱۱۴۳»؛ جلد: تیماج، قرمز، سوخت، ترنج با سر، مجدول.

۱۰۹ برگ؛ ۱۲×۲۴ سانتی متر؛ ۲۱ و ۲۴ سطر؛ [ثبت ۲۶۶۴۹].

«۷۵۲۴»

جامع الاخبار = معارج اليقين **(حديث ـ عربى)**

از: ؟

[مجلس ۱۵۲/۱۲؛ الذریعه ۳۳/۵؛ مرعشی ۱۲/۳، ش ۸۱۴؛ مشار، عربی ۲۳۹؛ همچنین توسط مؤسسه آل البیت لاحیاء التراث در قم سال ۱۴۱۳ق باعنوان «جامع الاخبار و معارج الیقین» به چاپ رسیده است].

آغاز: «الحمدالله الاوّل بلا اوّل کان قبله و الاخر بلا آخر یکون بعده الّذی قصرت عن رؤیته ابصار الناظرین و عجزت عن نعته...».

انجام: «عن أبی عبدالله قال إنّ امر السفیانی من الامر المحتوم خروجه فی رجب و هذه قصّة و امر عظیم من شدائد العظائم».

نسخ؛ بی‌کا، شنبه ربیع الاخر ۱۰۸۹؛ تملک محمد علی حسینی با مهر وی؛

جلد: گالینگور، قرمز، عطف تیماج.

۹۲ برگ؛ ۱۰/۵×۲۰/۵ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۲۶۳۷۴].

«۷۵۲۵»

مجموعه

۱ـ نقد الرجال «۱پ ـ ۲۷۸ر» **(رجال ـ عربی)**

از: مصطفی بن حسین حسینی تفرشی (قرن ۱۱ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۱۲۸] مراجعه شود.

آغاز: «الحمدلله خالق اللیل و النهار العالم نخفیّات الضمایر و الاسرار...»

۲ـ [اسامی وضاع الحدیث] «۲۷۹ـ ۲۸۲» **(رجال ـ عربی)**

از: ؟

گویا بخشی از رساله‌ای در معرفی واضعان (جاعلان) حدیث است. تنها تألیفی که در این باب می‌شناسیم رساله‌ای است از قاضی نورالله شوشتری با نام «اسامی وضاع الحدیث»، که صاحب ریاض العلما می‌گوید که آن را دیده است و در [الذریعه

۱۱/۲] از آن یاد شده است.

آغاز نسخه: «من رؤس الوضّاعین ابوهریره الاوسی الذی تری الجمهور قد شحنوا صحاحهم السقیمة من حدیثه».

انجام نسخه: «و کذا الحکم فی صحیح مسلم و المستدرک علیهما للحاکم ابی عبدالله النیشابوری فتامل فان الفکر فیهم طویل و التعجب منهم غیر قلیل و الله الهادی الی سواء السبیل».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا (صفحهٔ اوّل نو نویس)؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ در اول نسخه مهر [illegible] سجع «لا اله الا الله الملک الحق المبین محمدتقی»؛ جلد: ذالیتگور، قرمز.

۲۸۲ [illegible] ×۲۵/۵ سانتی متر؛ ۲۳ سطر؛ [ثبت ۲۶۳۴۷].

«۷۵۲۶»

مجموعه

۱ـ تحقیقات سرحدیّه = «اپ - ۸۴ر» **(جغرافیای سیاسی ـ فارسی)**

از: میرزا جعفر خان مشیر الدولهٔ تبریزی (۱۲۷۹ ق)

[مجلس ۲۱۶/۹ ـ ۲۱۸؛ الذریعه ۳۷۳/۱۸ با عنوان «لوایح سرحدیّه»؛ منزوی ۳۹۴۲/۶؛ مجلهٔ وزارت امور خارجه ج ۱، ش ۳، ص ۳۳؛ همچنین توسط انتشارات بنیاد فرهنگ ایران با تصحیح محمد مشیری در سال ۱۳۴۸ش در ۲۴۴ صفحه به چاپ رسیده است. و نیز ترجمهٔ روسی آن با عنوان «رسالهٔ تحقیقات سرحدیهٔ مشیرالدوله» به انضمام «سیاحت نامهٔ حدود» تألیف خورشید افندی توسط آگاه مازوف که خود در هیئت تحدید مرزها جزو مامورین دولت روسیه بود، در سال ۱۸۷۷ میلادی در پطرزبورغ به چاپ رسیده است].

آغاز: «الحمد لله الّذی اسری بعبده لیلاً من المسجد الحرام الی المسجد الاقصی و جلّ له ملکوت السماء و الارض بطناً فبطناً و شقصاً فشقصاً ... و بعد این مختصر

رساله‌ای است در تحقیقات سرحدیّه».

انجام: و فرخندگی موافق مصلحت دولت و ملّت قرین حسن انجام فرماید نیکنامی مؤبّد دولت جاوید فرجام آید و الحمد لله رب العالمین اولاً و آخراً و الصولة علی نبیه محمد و آله الطاهرین»

۲ـ لرستان «۸۶پ ۹۰ر»

تکرار قسمتی از رسالهٔ قبلی از برگ [۲۹ر ـ ۳۳پ] می‌باشد.

نستعلیق؛ بی‌کا، ۲۴ رمضان ۱۲۹۱ (برای میرزا نصرالله خان نایب اوّل وزارت خارجه نوشته شده)؛ جلد: تیماج، زرد، مجدول.

۹۰ برگ؛ ۱۵/۵×۲۱/۵ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۲۷۶۸۷].

«۷۵۲۷»

آثار احمدی **(تاریخ ـ فارسی)**

از: احمد بن تاج الدین حسن بن سیف الدین استرآبادی (قرن ۱۰ ق)

[مجلس ۲۲۲/۶؛ الذریعه ۶/۱؛ مرعشی ۲۹۳/۱، ش ۲۶۲؛ منزوی ۴۴۰۳/۶ که قدیمی‌ترین نسخه‌رادر انجمن آسیایی در ایالت بنگال در شهر کلکته معرفی نموده است که در سال ۹۶۴ق تحریر شده، بعد از آن نسخه حاضر دوّمین نسخهٔ قدیمی می‌باشد؛ مشار، فارسی ۳۴/۱، همچنین توسط دفتر نشر میراث مکتوب در سال ۱۳۷۴ ش به چاپ رسیده است.].

آغاز:

خدایا زشکرت زبان کام یافت — ز نام تو هر نامه‌ای نام یافت

دهان درج و در از عطای تو شد — زبان سرخ رو از ثنای تو شد

انجام:

چون که بدین پایه رساندم کلام   به که کنم ختم سخن و السلام

نستعلیق؛ حافظ شریف بن حسن مدنی، ۸ شعبان ۹۷۰، ایروان آذربایجان؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، سوخت، ترنج با سر با لچکی با نقش گل و بوته.

۲۱۳ برگ؛ ۱۸×۲۶ سانتی متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۲۷۶۹۵].

«۷۵۲۸»

تجزیة الامصار و تزجیة الاعصار= تاریخ وصاف   **(تاریخ ـ فارسی)**

از: وصاف الحضره شهاب الدین عبدالله بن فضل‌الله یزدی (۷۳۰ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۱۷۵] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر جلد دوّم کتاب و از آخر افتادگی دارد.

آغاز جلد دوّم: «فرّخ‌ترین نوایی که نای مرغ زمزمه سرای زبان بدان دستان داستان زند».

انجام نسخه: «در مجاری عروق جاری می‌گشت. شعر:

تبدی نواظرها والحرب مظلمة   من الاسنّة نارو القنا شمع

از اصطکاک تیغ و نهب و تاراج گوش فلک».

نسخ؛ بی‌کا، ۱۲۵۵؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ در آخر دستخط سلطان المحدثین؛ جلد: تیماج، مشکی، سوخت، ترنج با سر با نقش گل و بوته.

۱۰۰ برگ؛ ۲۲×۳۵ سانتی متر؛ ۲۳ سطر؛ [ثبت ۲۷۰۷۷].

«۷۵۲۹»

درّة الغواص فی اوهام الخواص (ادبیات ـ عربی)

از: ابو محمّد قاسم بن علی حریری (۵۱۶ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۱۲۳] مراجعه شود.

نستعلیق؛ محمدبن سعید، دوشنبه ۷ رمضان ۱۱۱۰؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۱۱۲ برگ؛ ۱۲×۱۸ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۲۶۳۷۳].

«۷۵۳۰»

التعریفات (دایرة المعارف ـ عربی)

از: میر سیّد شریف علی بن محمد جرجانی (۸۱۶ق)

فرهنگی است به ترتیب حروف، از الف تا یا، در شرح و تفسیر واژه‌ها واصطلاحاتی که در علوم مختلف اسلامی بکار برده میشود.

[الذریعه ۲۱۶/۴؛ مرعشی ۳۰۵/۹، ش ۳۵۰۷؛ مشار، عربی ۱۹۱].

آغاز: «بسمله... و بعد فهذه تعریفات جمعتها و اصطلاحات اخذتها من کتب القوم و رتبتها علی حروف الهجاء».

انجام: «الیونسیة وهو یونس بن عبدالرحمن قال الله علی العرش تحمله الملائکة».

نسخ؛ محمّد بن حسین، شنبه آخر رمضان ۹۹۳؛ عناوین شنگرف، تمامی صفحات مجدول؛ در اوّل نسخه مهر بیضوی به سجع «انا مدینة العلم و علی بابها ۱۳۱۳»؛ در ظهر برگ اوّل نامه‌ای به ترکی از عبدالله مدرس مدرسه السیف آمده؛ جلد: تیماج، آبی.

۲۰۴ برگ؛ ۱۱×۱۸/۵ سانتی متر؛ ۱۳ سطر؛ [ثبت ۲۶۳۸۷].

«۷۵۳۱»

تسهیل الفواید و تکمیل المقاصد (نحو ـ عربی)

از: ابن مالک محمّد بن عبدالله طائی جیانی (۶۷۲ ق)

[مجلس ۲۷۵/۱۳؛ کشف‌الظنون ۴۰۵/۱؛ مرعشی ۱۰۷/۵، ش ۱۷۱۸؛ ظاهریه، نحو ۸۸].

آغاز: «قال ابو عبدالله بن مالک الطائی الاندلسی الجیانی مقیم دمشق حامداً لله ربّ العالمین و مصلّیاً علی محمد خاتم النبیین و علی آله و اصحابه اجمعین هذا کتاب فی النحو».

انجام: «و الواو اولات و باء وفیً و عمر غیر منصوب و زیدت یا فی بائید و من نباء المرسلین و ملایه و ملایهم و هذا ممّا ینقاد الیه و لایقاس علیه».

نسخ؛ بی‌کا، ۱۰۰۰ ق در اصفهان؛ عناوین شنگرف؛ جلد: تیماج، مشکی، مجدول.

۸۵ برگ؛ ۱۲/۵×۲۴/۵ سانتی متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۲۶۳۸۴].

«۷۵۳۲»

شرح الشافیة (ادبیات ـ عربی)

از: فخرالدین احمد بن حسن جاربردی (۷۴۶ق)

به جلد بیست و پنجم شمارهٔ [۷۲۸۰] مراجعه شود.

نسخ؛ قاسم بن محمّد حسینی، ۱۲۲۷؛ عناوین شنگرف، تمامی صفحات مذهّب؛ جلد: تیماج دورو، مشکی.

۱۸۷ برگ؛ ۱۲/۵×۱۹ سانتی سطر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۲۶۶۴۸].

«۷۵۳۳»

درر البحور فی مدایح الملک المنصور (شعر ـ عربی)

از: صفی الدین عبد العزیز بن سرایا حلّی (قرن ۷ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۳۶۶] مراجعه شود.

نسخ؛ ظاهراً محمّد بن محمّد بن علی، سه‌شنبه ۱۱ محرم ۱۰۰۱؛ عناوین شنگرف؛ در اوّل نسخه تملک مرتضی بن احمد حسینی با مهر مربعی به‌سجع «المتوکل علی الله مرتضی الحسینی»؛ جلد: تیماج، قرمز.

۲۷ برگ؛ ۱۱×۱۸/۵ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۲۶۶۵۰].

«۷۵۳۴»

حاشیة المطول (ادبیات ـ عربی)

از: سیّد میر شریف علی بن محمّد جرجانی (۸۱۶ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۱۵۰] مراجعه شود.

تحریری؛ مرتضی بن رضی الدین محمّد بن حسین بن عبدالصمد الحارثی الجبل العاملی، سه‌شنبه ۳ جمادی الاولی ۱۰۸۶؛ نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، مشکی، سوخت، ترنج با سر با نقش گل و بوته.

۲۳۷ برگ؛ ۱۱×۱۸/۵ سانتی متر؛ ۱۱ سطر؛ [ثبت ۲۶۶۵۱].

«۷۵۳۵»

بستان السیاحة (تراجم ـ فارسی)

از: حاج زین العابدین شیروانی ملقب به مستعلیشاه (قرن ۱۳ ق)

معجم جغرافیایی است که مؤلّف در آن نام شهرها را به ترتیب حروف الفبا در یک سیر و بیست و هشت گلبن آورده و پیرامون هر کدام توضیح داده و در ذیل هر شهر معاریف و شخصیتهایی را که در آن شهر ملّاقات نموده نام برده است. تألیف آن در پنجشنبه ۲۷ شوال ۱۲۴۷ ق به پایان رسیده است.

[الذریعه ۱۰۶/۳؛ دانشگاه ۴۰۶۹/۱۵؛ سپهسالار ۲۵۳/۳؛ مشار، فارسی ۷۶۳/۱].

آغاز: «بستان حمد و سپاس و گلشن ثناء بیقیاس مخصوص بارگاه احدی ومختص درگاه صمدیست».

انجام: «... که چون میزان فضل برپا داری این بی‌بضاعت را نگذاری ربنا فاغفرلنا ذنوبنا و کفّر عنّا سیاتنا...».

نستعلیق؛ اسدالله بن محمّد ربیع کرمانی، یکشنبه دوّم شعبان ۱۲۹۱؛ عناوین شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، سوخت، ترنج، با سر.

۳۰۴ برگ؛ ۲۱×۳۴ سانتی متر؛ ۲۳ سطر؛ [ثبت ۲۷۰۶۸].

«۷۵۳۶»

معاهد التنصیص علی شواهد التلخیص (معانی و بیان ـ عربی)

از: سیّد عبدالرحیم بن عبد الرحمن بن احمد عباسی مصری هاشمی (۹۶۳ ق)

شواهد شعری کتاب «تلخیص المفتاح» خطیب قزوینی را شرح کرده و در ضمن آن احوال شعرایی راکه اشعار را سروده‌اند، بیان نموده و ابیات نظیر آن بیت را نیز ذکر نموده است. **[کشف الظنون ۴۷۷/۱ و ۱۷۳۰/۲؛ سرکیس ۱۲۶۷/۲].**

آغاز: «الحمدلله الّذی اطلع فی سماء البیان اهلة المعانی و ابدع ببدیع الاعجاز آیات المثانی و حلاجید الادب باسرار البلاغة و بلاغة الاسرار و جلاّ افق الفصاحة بانوار المشارق».

انجام:

لازلت من الّف ذا باسمه   یبقی بقا الفلک الدایر

و من تناویه یعیش بایساً   یسحب ذیلَ الخاسی الخابس

نسخ؛ بی‌کا، ظهر روز سه شنبه ۲۲ ذی قعدهٔ ۱۰۱۳؛ عناوین و نشانیها شنگرف، تمامی صفحات مجدول، صفحهٔ اوّل سرلوح مزدوج؛ در اوّل نسخه نوشته‌هایی به تاریخ ۱۰۵۸ و ۱۰۹۷؛ در آخر نسخه اتمام

مطالعه به تاریخ ۱۱۸۶؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ترنج مذهّب.

۳۵۴ برگ؛ ۲۰×۳۰ سانتی متر؛ ۲۸ سطر؛ [ثبت ۲۷۷۰۴].

«۷۵۳۷»

کنز اللغات = کنز اللغة **(لغت ـ عربی به فارسی)**

از: محمّد بن عبد الخالق بن معروف گیلانی (قرن ۹ ق)

[مجلس ۱۰۱/۱۷؛ الذریعه ۱۶۴/۱۸؛ منزوی ۲۰۱۶/۳؛ مرعشی ۱۵۷/۲، ش ۵۵۶؛ مشار، فارسی ۴۱۵۲/۴].

آغاز: «جواهر کنوز لغات حمد و ستایش نثار بارگاه حضرت متکلّمی که زبان اصناف آدمیان را کلید گنج خانه سخن گردانید...».

انجام: «... یلی نزدیک می‌شود و او فعل مضارع است مشتق است از ولی یائی جمع ... است».

نستعلیق؛ بی‌کا؛ چهارشنبه ۲۳ ذی حجهٔ ۱۲۴۹ (به درخواست آقا محمّد صادق نوشته شده و صفحات آخر نونویس است)؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ در اوّل نسخه تملک محمّد صالح ذی حجهٔ ۱۲۹۳؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، سوخت، ترنج با سر با نقش گل و بوته، لچکی، مجدول.

۱۸۶ برگ؛ ۱۹/۵×۲۸/۵ سانتی متر؛ ۲۱ و ۳۱ سطر؛ [ثبت ۲۷۰۷۳].

«۷۵۳۸»

التحفة السنیّة فی شرح النخبة المحسنیّة = شرح نخبهٔ فیض کاشانی

(اخلاق ـ عربی)

از: سیدعبدالله بن نورالدین بن نعمت الله جزائری (۱۱۷۳ ق).

[مجلس ۱۲۲/۱۲؛ الذریعه ۴۴۲/۳؛ مرعشی ۸/۲، ش ۴۰۸؛ مشار، عربی ۱۷۰].

آغاز: «اللهم إنّا نحمدک حمداً یکون و سیلة الیک و ذریعة للزّلفی لدیک و ذخیرة لیوم العرض بین یدیک».

انجام: «و انشد المصنف طاب ثراه فی تاریخ ختم الکتاب و هو النخبة، من بحر المتقارب الممدود:

لخمسین تمت سویٰ الالف عام — فختمی[1] لتاریخ ختمی تمام».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، سوخت، ترنج.

۳۱۱ برگ؛ ۲۱×۳۰ سانتی متر؛ ۲۶ سطر؛ [ثبت ۲۷۷۳۲].

«۷۵۳۹»

مجموعه

۱- یوحنّائیة = رسالهٔ یوحنّا ذمّی «ار - ۲۰ ر» **(اعتقادات - عربی)**

مناظره‌ای است که از زبان یوحنای ذمی مصری پرداخته شده و با استناد به آیات شریفه وبعضی از احادیث اهل سنت، حقانیت شیعه در آن به اثبات رسیده است. این رساله توسط انتشارات آستان قدس رضوی در دفتر چهارم نسخه‌های خطی فارسی به چاپ رسیده است. **[الذریعه ۲۹۶/۲۵؛ مرعشی ۱۵۳/۱۶، ش ۶۱۵۴].**

نسخهٔ حاضر از اوّل افتادگی دارد.

آغاز نسخه: «فبعضهم دینه حنانی و بعضهم مجوسی و هذا یهودی و ذا نصرانی و اخر محمّدی و بعضهم عبدوا الکواکب و بعضهم عبدوا الشمس».

انجام: «قال یوحنّا فقمت عنهم و انا عارف بدینی واثق باعتقادی بالیقین و

---

۱. «ختمی» بر طبق حساب ابجد برابر با ۱۰۵۰ می‌شود که تاریخ اتمام کتاب «النخبة» می‌باشد.

سطرت هذه الرسالة ليكون هداية لمن يكون بطلب النجاة فمن نظر فيها بعين الانصاف ارشد فی الصواب...».

۲ـ الاستغاثة فی بدع الثلاثة «۲۰ پ ـ ۴۰ پ» **(امامت ـ عربی)**

از: سیّد شریف ابو القاسم علوی کوفی (۳۵۲ ق)

به جلد بیست و پنجم شمارهٔ [۷۲۸۴] مراجعه شود.

۳ـ الفرقة الناجية «۴۰ پ ـ ۵۳ پ» **(اعتقادات ـ عربی)**

از: شیخ ابو اسماعیل ابراهیم بن سلیمان قطیفی (قرن ۱۰ ق)

رساله‌ای است پیرامون تحقیق دربارهٔ فرقهٔ ناجیه که شیعهٔ اثنی عشریه می‌باشد و مشتمل بر مقدمه و سه فصل و یک خاتمه. در نسخهٔ حاضر تنها مقدمه، شامل دو بحث و فصل اوّل، «فیما یتعلق بأمیرالمؤمنین علیه السلام» شامل سه مطلب، موجود است. [مجلس ۲۵۰/۱۱؛ الذریعه ۱۷۷/۱۶].

نسخهٔ حاضر از آخر ناتمام است.

آغاز: «بسمله... فی تحقیق الفرقة الناجية عندالله هم الشيعة الامامية الاثنا عشرية المتبعون لاولياء الله الواقفون عندما امرالله، علی وجه لا تستطيع المنصف بالعقل السليم ردّه».

انجام نسخه: «معانی المولی عشر الاولی و الامام و السيد المطاع و مالک الرزق و العتق و ابن العم و الناصر...».

۴ـ قصيدة البُردة = الكواكب الدّرية فی مدح خير البريّة = «۵۵ پ ـ ۶۱ پ»

(شعر ـ عربی)

از: شرف الدين محمّد بن سعيد بوصيری (۷۰۴ ق)

مطلع قصیده:

آمـن تـذکّر جـیران بـذی سـلم　　مزجت دمعا جری من مقلة بدم

انجام:

مار نـخت عـذبات البـان ریـح صـبا　　واطرب العیس حادی العیس بـالنّعم

۵ـ مناجات مرویه ازائمه علیهم‌السلام که ابوعلی فضل طبرسی نقل نموده «۶۳ر ـ ۶۵ر»

۶ـ حکایتی ازابوحازم مدنی ومکالماتش باجوانی در طریق مکه «۶۸پ ـ ۷۰ر»

۷ـ جواب السؤال عن وجه تزویج امیرالمؤمنین بنته عمر =« ۷۱پ ـ ۷۸پ»

(پاسخ ـ عربی)

از: سید مرتضی بن حسین موسوی ملقب به علم الهدی (۴۳۶ ق)

پیرامون سبب تزویج نمودن حضرت امیرالمؤمنین علیه‌السلام ، دختر خود ام کـلثوم را به عمر است و مؤلّف شواهدی از تاریخ و رد و ایـرادهـایی از خـود پـیرامـون ایـن موضوع می‌آورد.

[الذریعه۱۸۳/۵، ش ۸۱۱؛ مرعشی۹۴/۱۰، ش۳۶۹۴ با عنوان «انکاح امیرالمـؤمنین ابـنته من عمر»].

آغاز: «بسمله، مسئلة سألنی الرئیس ادام الله تـمکینه عـن السـبب فـی نکـاح امیرالمؤمنین علیه‌السلام بنته عمر بن الخطاب».

انجام: «و هذا غیر موجود الا فی ائمتنا علیهم‌السلام بدلالة ما بیناه و اذ کان لامر کذلک دون من سواهم علی ما رتبناه والحمدلله وحده...».

نستعلیق؛ رساله چهارم ابو محمّد حقّ الملک، بی‌تا؛ عـناوین و نشـانیها شنگرف؛ مهر بیضوی به سجع «الواثـق بـالله الغـنی عـبدالله الحسینی»؛

جلد: تیماج، قهوه‌ای، مجدول.

۸۰ برگ؛ ۱۱/۵×۱۹ سانتی متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۲۷۸۴۳].

«۷۵۴۰»

مجموعه

۱ـ الوجیزة «۱پ ـ ۵ر» **(درایه ـ عربی)**

از: شیخ بهاء الدین محمّد بن حسین عاملی (۱۰۳۱ق)

[مجلس ۱۶۳/۹؛ الذریعه ۵۱/۲۵؛ مرعشی ۳۹/۱، ش ۲۸؛ مشار، عربی ۹۸۵].

آغاز: «الحمدلله علی نعمائه المتواترة و آیاته المستفیضة المتکاثرة... و بعد فهذه رسالة عزیزة موسومة بالوجیزة یتضمن خُلاصة علم الدرایة»

انجام: «و سلکت فی توضیح مبانیها و تحقیق معانیها مسلکا یر تضیه الناظرون بعین البصیرة و یحمده المتناولون بید غیر قصیرة...».

۲ـ الوجیزة «۵ر ـ ۲۶پ» **(رجال ـ عربی)**

از: ملّا محمّد باقر بن محمّد تقی مجلسی (۱۱۱۱ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۰۱۰] مراجعه شود.

۳ـ ایضاح الاشتباه فی اسماء الرواة «۲۶پ ـ ۴۵پ» **(رجال ـ عربی)**

از: علاّمهٔ حلّی حسن بن یوسف بن مطهّر (۷۲۶ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۴۴۰] مراجعه شود.

تاریخ تألیف کتاب، سه شنبه ۱۹ ذی قعده ۷۰۵ ذکر شده است.

۴ـ ترجمة صفویة فی الملّة المصطفویة «۴۶ر ـ ۵۴ر» **(درایه ـ فارسی)**

از: ؟

مولّف که از شاگردان میرداماد است، بنا داشته که کتاب «من لایحضره الفقیه» شیخ صدوق را به دستور شاه صفی به فارسی ترجمه نماید. و ظاهراً بیش از

مقدّمه‌ای که در نسخهٔ حاضر آمده، چیز دیگری را ننوشته است. در این مقدّمه مؤلّف بحثی در علم درایه و انواع حدیث نموده است. نسخهٔ دیگری از همین مقدّمه در کتابخانهٔ مرعشی موجود است. که در آنجا نیز مؤلّف ذکر نشده است.

[مرعشی ۵۷/۱۱، ش /۴۰۵۵].

آغاز نسخه: «بلکه بعضی از خواص را اخذ و استفاده از آن بسهولت نبود...».

انجام نسخه: «و حدیث نبوی عبارت است از کلامی که معنی آن بطرق وحی به پیغمبرصلی‌الله‌علیه‌وآله نازل شده باشد و آنحضرتصلی‌الله‌علیه‌وآله از آن معنی بهر لفظی که خواهد تعبیر تواند نمود و تغییر و تعدیل آن الفاظ نیز تواند کرد تمت المقدمة».

۵ ـ صیغ العقود و الایقاعات «۵۵ر ـ ۶۳پ» **(فقه ـ عربی)**

از: نورالدین علی بن عبدالعالی معروف به محقّق کرکی (۹۴۰ق)

[مجلس ۷۲۴/۱۰؛ الذریعه ۱۱۰/۱۵؛ مرعشی ۳۴/۱، ش ۲۲؛ مشار، عربی ۵۹۶].

آغاز: «الحمدلله حمداً کثیراً کما هو اهله ... اما بعد فهذه جملة کافیة ببیان صیغ العقود و الایقاعات اذ کان لا بد من معرفتها».

انجام: و جمیع ذلک مذکور فی معادنه من کتب الاصحاب رحمهم الله تعالی فلیطلب من هناک و لتکن هذا اخر الرسالة».

۶ـ جنة الامان الواقیة و جنة الایمان الباقیة «۶۴پ ـ ۶۷ر»

از: تقی الدین ابراهیم کفعمی (۹۰۵ق)

نسخهٔ حاضر فصل ۴۲ (فی ذکر الشهور الاثنی عشر) را شامل است.

۷ـ توضیح المقاصد «۶۷ر ـ ۷۱پ» **(تاریخ ـ عربی)**

از: شیخ بهاء الدین محمّد بن حسین عاملی (۱۰۳۱ق)

وقایع الایّامی است بسیار مختصر به ترتیب ماههای قمری که از ماه محرم شروع

شده و به ماه ذی حجه پایان یافته است.

[الذریعه ۴۹۸/۴؛ مرعشی ۳۴۵/۷، ش ۲۷۸۳؛ مشار، عربی ۲۲۶].

آغاز: «بسمله محرم الحرام (۱) فیه رفع ادریس علیه السلام الی الجنة و استجاب دعاء زکریا و یستحب صومه و فیه صلوة رکعتین».

انجام: «(۳۰) فیه سنة ثلث و عشرین من الهجره قتل عمر بن الخطاب ... و یدعو بعد التسلیم بالدعاء المذکور فی الفصل السابع و الثلثین من مصباح الکفعمی».

۸ـ صیغ العقود و النکاح = عقود النکاح «۷۲پ ـ ۷۴پ» **(فقه ـ فارسی)**

از: ملّا محمّد باقر بن محمّد تقی مجلسی (۱۱۱۱ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۲۰۵] مراجعه شود.

۹ـ دستورختم سورهٔ انعام ونثری منقول از شیخ علی بن عبد العال «۷۵ر ـ ۷۷ر»

۱۰ـ عقود الدرر فی حل ابیات المطول و المختصر «۷۷پ ـ ۹۰پ»

(معانی و بیان ـ عربی)

از: شیخ حسین بن شهاب الدین حسینی حیدر کرکی عاملی (۱۰۷۶ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۳۲۴] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر از اوّل و آخر افتادگی دارد.

آغاز نسخه:

غدائره مستشزرات الی العلی   تضل العقاص فی مثنّی و مرسل

انجام نسخه: «وانّما کان هذا شاملاً للناس لانّه مادام باقیاً کانوا فی امن و نعمة و صلاح حال».

۱۱ـ الاوزان و المقادیر «۹۱پ ـ ۹۷پ» **(فقه ـ عربی)**

از: ملّا محمّد باقر بن محمّدتقی مجلسی (۱۱۱۱ق)

[مجلس ۹۰۱/۱۰ و ۳۳۱/۱۹؛ الذریعه ۳۱۸/۲۳؛ مرعشی ۸۴/۱، ش ۷۰؛ کتابشناسی مجلسی ۸۲ـ۸۴].

در نسخه حاضر تاریخ تألیف کتاب جمعه ۲۷ ربیع الاول ۱۱۰۲ ذکر شده است.

آغاز: «الحمدلله الذی ارتفع عن مطارح الافهام فلاتوزن صفات عظمته بمیزان العقول».

انجام: «والسبعة من هذه الدراهم یساوی ربع عشر المأتین من دراهم زمن الرسول صلی الله علیه و آله فعلموا انه یلزم فی المأتین من تلک الدراهم سبعة من هذه الدراهم».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف ونشانیها مشکی؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۹۷ برگ؛ ۱۰×۱۶/۵ سانتی متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۲۷۸۳۷].

«۷۵۴۱»

ارشاد الاذهان **(فقه ـ عربی)**

از: علامهٔ حلّی حسن بن یوسف بن مطهّر (۷۲۶ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۰۶۰] مراجعه شود.

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف؛ جلد: تیماج دورو، قهوه‌ای، لولادار.

۱۹۱ برگ؛ ۱۴×۲۵ سانتی متر؛ ۲۲ سطر؛ [ثبت ۲۷۸۵۳].

«۷۵۴۲»

معالم الدین و ملاذ المجتهدین **(اصول فقه ـ عربی)**

از: ابومنصور حسن بن زین الدین عاملی (۱۰۱۱ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۲۲۸] مراجعه شود.

نستعلیق؛ عبدالله بن خان بابا(زنوزی، پدر آقاعلی مدرس زنوزی مشهور به حکیم)، ۲۹ شعبان ۱۲۰۲؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ مهر بیضوی به سجع «بابی انت و امی یا ابا عبدالله»؛ جلد: تیماج، مشکی.

۱۰۷ برگ؛ ۱۴/۵×۲۰/۵ سانتی متر؛ ۲۰ سطر؛ [ثبت ۲۷۹۱۹].

«۷۵۴۳»

اربعون حدیثاً (حدیث ـ عربی)

از: شیخ بهاء الدین محمّد بن حسین عاملی (۱۰۳۱ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۲۷۷] مراجعه شود.

نسخ؛ بی‌کا، شنبه ششم رجب ۱۰۴۴؛ عناوین و نشانیها شنگرف و مشکی؛ با حواشی به امضاء «منه رحمه الله»؛ در اوّل نسخه مهر بیضوی به سجع «الواثق بالغنی عبده علیقلی»؛ جلد: تیماج، سبز.

۱۹۱ برگ؛ ۱۲/۵×۱۹ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۲۷۹۳۷].

«۷۵۴۴»

حاشیة شرح مختصر الاصول (اصول فقه ـ عربی)

از: حسین بن جمال الدین خوانساری (۱۰۹۸ ق)

[مجلس ۲۴۵/۱۱؛ الذریعه ۱۳۰/۶؛ دانشگاه ۹۵۲/۹، ش ۲۳۲۶].

آغاز: «الحمدلله ربّ العالمین ـ ... قوله فی الحاشیة انّما قیل بظاهره ... و الظاهر علی تقدیر ان کون کلمة من للتبعیض یحتمل ان یکون المراد احداث الصوت».

انجام: «هذا ما یسّرنا من الکلام ممّا یتعلّق بالاحکام و الحمدلله مبدأ المبادی ومنتهی الغایات والصلوة علی رسولنا الهادی ما وضح الدلالة و ...».

نستعلیق؛ نظر علی بن محسن فومنی؛ رجب ۱۱۹۲ دارالسلطنهٔ اصفهان مدرسهٔ شاهیه واقع در چهارباغ؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ در اوّل نسخه وقف حسب الوصیة مرحوم شیخ جعفر تهرانی شعبان ۱۲۷۱؛ جلد: تیماج دورو، قهوه‌ای.

۱۸۶ برگ؛ ۱۴×۲۱ سانتی متر؛ ۲۳ سطر؛ [ثبت ۲۸۰۵۳].

«۷۵۴۵»

المقامات

(ادبیات ـ عربی)

از: ابومحمد قاسم بن علی حریری (۵۱۶ق)

به جلد بیست و پنجم شمارهٔ [۷۱۹۱] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر همراه با ترجمهٔ فارسی می‌باشد.

نسخ؛ بی‌کا، ۱۲۵۲؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، مشکی، سوخت، ترنج.

۱۴۵ برگ؛ ۲۰×۳۰ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۲۷۷۳۸].

«۷۵۴۶»

مصابیح الاصول

(اصول فقه ـ عربی)

از: ملّا احمد بن عبدالله خوانساری ملایری (قرن ۱۳ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۴۶۰] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر جلد اوّل و تا اوّل نواهی را شامل است.

آغاز: «الحمد لله الّذی زین سماء معالم الفروغ بمصباح مشکوة الاصول».

نسعلیق تحریری؛ بی‌کا، پنجشنبه ذی حجهٔ ۱۲۶۷؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، زرد ضربی، ترنج با سر، مجدول.

۱۸۸ برگ؛ ۲۰/۵×۳۴ سانتی متر؛ ۲۸ سطر؛ [ثبت ۲۸۰۱۹].

﴿۷۵۴۷﴾

مجالس المؤمنین **(تراجم ـ فارسی)**

از: قاضی نورالله بن محمّد شریف شوشتری (۱۰۱۹ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۲۳۰] مراجعه شود.

نستعلیق؛ بی‌کا؛ جمادی الاولی ۱۰۴۶ (به فرمودهٔ جلال حسینی نوشته شده)؛ عناوین شنگرف، تمامی صفحات مجدول؛ جلد: تیماج، قرمز، ضربی، ترنج، لولادار.

۳۰۶ برگ؛ ۱۹×۳۲ سانتی متر؛ ۲۳ سطر؛ [ثبت ۲۷۹۸۴].

﴿۷۵۴۸﴾

بحارالانوار **(حدیث ـ عربی)**

از: ملّا محمّد باقر بن محمّد تقی مجلسی (۱۱۱۱ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۰۶۸] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر جلد چهاردهم (السماء و العالم) وجلد پانزدهم (الایمان والکفر) را شامل است.

نسخ؛ علی بن محمّد کریم، چهارشنبه ۹ جمادی الاولی ۱۲۳۸ (به فرمودهٔ محمّد جواد بن مرتضی الطباطبایی نوشته شده با مهر بیضوی وی به سجع «جواد بن مرتضی الحسنی الحسینی الطباطبایی ۱۲۰۳»)؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: روغنی، زیتونی.

۶۱۹ برگ؛ ۲۰×۳۰ سانتی متر؛ ۳۴ سطر؛ [ثبت ۲۸۶۳۷].

﴿۷۵۴۹﴾

التّصریح بمضمون التّوضیح = شرح اوضح المسالک **(نحو ـ عربی)**

از: خالد بن عبدالله ازهری (۹۰۵ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۲۱۴] مراجعه شود.

آغاز: «الحمد لله الملهم لتوحیده حمداً موافیاً لنعمه مکافیاً لمزیده».

نسخ؛ حسین بن ملا عبدالله زنوزی تبریزی، ۱۲۴۹؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، سوخت، ترنج با سر، مجدول.

۳۰۶ برگ؛ ۲۱×۳۰ سانتی متر؛ ۲۵ سطر؛ [ثبت ۲۷۹۵۴].

﴿۷۵۵۰﴾

رضوان الآملین فی حاشیة القوانین **(اصول فقه ـ عربی)**

از: سیّد محمّد بن عبدالصمد حسینی شهشهانی اصفهانی (۱۲۸۷ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۴۶۲] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر جلد اوّل کتاب را شامل است.

تحریری؛ بی‌کا، ۱۲۸۲ در اصفهان مدرسهٔ حاجی شهره؛ نشانیها مشکی؛ با حواشی به امضاء «منه دام ظله»؛ در اوّل نسخه مهر بیضوی به سجع «رب محمّد و علی نجّنی ۱۲۸۲»؛ جلد: تیماج، مشکی.

۲۶۰ برگ؛ ۱۴×۲۱ سانتی متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۲۷۹۳۵].

﴿۷۵۵۱﴾

شرح الفیة ابن مالک **(نحو ـ عربی)**

از: بدرالدین ابوعبدالله محمّد بن محمّد بن مالک طائی، ابن‌ناظم (۶۸۶ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۰۵۹] مراجعه شود.

برگ اوّل نسخه افتاده است.

آغاز نسخه: «مقاصدها و الحصول علی فهم جملة فوایدها مستمدّاً من الله تعالی احسن التأئید...».

انجام: «... فاعلم انّه قد انتهی غرضه من هذه النظم و انّه قد اشتمل علی اعظم المهمّات من علم العربیّة...».

نسخ خوانا؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ تمامی صفحات مجدول محرّر مذهّب؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۳۵۴ برگ؛ ۱۲×۲۴/۵ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۲۷۹۶۱].

«۷۵۵۲»

ذوالفقار **(اجتماعی ـ فارسی)**

از: نور علیشاه حاج ملّا علی بن ملّا سلطانعلی شاه گنابادی (۱۳۲۷ ق)

مؤلّف از شیوع معاصی و فساد در کشورهای اسلامی ناراحت بوده و یکی از علل رواج فساد را قلیان و تریاک می‌دانست؛ لذا رسالهٔ حاضر را در حرمت قلیان و تریاک پرداخته و از دولت خواسته آن را قدغن نماید. این رساله مشتمل بر یک مقدمه و چهار فقره و یک خاتمه است بدین تفصیل:

مقدّمه: در تحریر مبحث

فقرهٔ اوّل: در مضارّ شرب افیون (تریاک)

فقرهٔ دوّم: در حرمت تریاک کشیدن به دلیل عقلی و اتفاق

فقرهٔ سوم: در حرمت کشیدن تریاک به عمومات آیات قرآن

فقرهٔ چهارم: در عللی که مستنبطه‌اند از کتاب و سنت. **[مشار، فارسی ۲۴۰۷/۲].**

آغاز: «بسمله حمد سزاوار کامل جامع مبرّا از عیوب وحکیم رؤف ساتر العیوب است... و بعد چون باغواء شیطان معصیتی در عموم بلاد خصوصاً ایران انتشار

یافته و باعث خرابی ابدان و ادیان مردم سیّما ضعفاء اهل ایمان گردیده...».

انجام: «و در ایران بعکس قهوه‌خانه‌ها مقرّر است که محل این گونه‌ها و باعث اتلاف مالها و گرسنگی عیالهاست».

نسخ؛ بی‌کا، دوّم شعبان ۱۳۱۲؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، مشکی.

۷۳ برگ؛ ۱۷/۵×۱۰/۵ سانتی متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۲۷۹۰۵].

﴿۷۵۵۳﴾

لب لباب معنوی (ادبیات ـ فارسی)

از: ملّا حسین بن علی کاشفی بیهقی سبزواری (۹۱۰ق)

[مجلس ۶۷۱/۳ و۳۷۳/۸؛ الذریعه ۵۵/۱۴ و ۲۹۰/۱۸؛ منزوی ۳۹۰۴/۴؛ مشار، فارسی ۴۳۶۵/۴].

نسخهٔ حاضر از اوّل کتاب تا پایان جلد دوّم را شامل است و از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه: «به کودک باز دادند کودک اقچه طلبید شیخ گفت اقچه از کجا آرم که بغیر قرض وجهی دیگر ندارم».

انجام نسخه:

همچو حسین از تتق عالم خیال   هردم هزار شاهد زیبا برآورم.

در پنج برگ اوّل نسخه، رساله‌ای است کوتاه به فارسی در بیان حالات عشق و مراحل محبت عاشق و معشوق، در آن از مولوی شعری نقل شده است و از آغاز و وسط افتادگی دارد.

آغاز نسخه: «... عشق ما باخته قطره او را گوهر دریای وحدت سازیم».

انجام:

رفتم سوی پای علم   کاغذ بنه بشکن قلم

ساقی درآمد الصلا

نستعلیق و نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا [قبل از ۱۲۴۹]؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، مشکی، سوخت، ترنج با سر، مذهّب.

۲۴۷ برگ؛ ۱۹×۲۳ سانتی متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۲۷۸۵۷].

«۷۵۵۴»

الاحتجاج علی اهل اللجاج (حدیث ـ عربی)

از: شیخ ابومنصور احمد بن علی طبرسی (قرن ۶ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۲۳۶] مراجعه شود.

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ در اوّل نسخه تملک محمّد علی به تاریخ ۱۲۲۲؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۳۱۷ برگ؛ ۱۵×۲۵ سانتی متر؛ ۲۰ سطر؛ [ثبت ۲۷۷۳۴].

«۷۵۵۵»

اخلاق ناصری (اخلاق ـ فارسی)

از: خواجه نصیرالدین محمّد بن محمّد بن حسن طوسی (۶۷۲ ق)

[مجلس ۶۱۵/۱۰؛ الذریعه ۳۸۰/۱؛ منزوی ۱۵۳۵/۲؛ مرعشی ۱۱۵/۵، ش ۱۷۲۷؛ مشار، فارسی ۱۹۹/۱].

آغاز: «حمد بی‌حد و مدح بی‌عد لایق حضرت عزت مالک الملکی باشد».

انجام: «و آفتاب معدلت او را همیشه از افق جلال و عظمت تابنده اولیاء منصور و اعداء مقهور و مواهب ذوالجلال متواتر و متعال».

نستعلیق؛ بی‌کا، ۱۰۸۵؛ نشانیها مشکی؛ با حواشی؛ تملک محمّد صادق و محمود؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، سوخت، ترنج با سر با نقش

گل، لولادار.

۷۷ برگ؛ ۲۰×۳۸ سانتی متر؛ ۲۷ سطر؛ [ثبت ۲۷۷۶۸].

«۷۵۵۶»

کتابچهٔ دستور العمل جمع و خرج قوی ئیل **(آمار - فارسی)**

از: شاهزاده احمد شعاع السلطنه (قرن ۱۳ ق)

آمار و بودجهٔ سال قوی ئیلِ ابواب جمعی شاهزاده احمد شعاع السلطنه که در گیلان انجام وظیفه می‌نمودند، به حساب سیاق نوشته شده است.

نستعلیق سیاق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ تمامی صفحات مهر بیضوی به سجع «وزیر السلطنه نظام الملک ۱۲۴۷»؛ جلد: تیماج دورو، قهوه‌ای، مجدول.

۵۰ برگ؛ ۱۷/۵×۲۷ سانتی متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۸۷۶۰۹].

«۷۵۵۷»

مجالس معراجیه = معراجیه **(شرح حدیث معراج - فارسی)**

از: سید نیاز

هفده مجلس است به صورت منبر پیرامون معراج حضرت پیامبر صلی الله علیه و آله و اسرار آن؛ فصول آن بصورت «مجلس - مجلس» می‌باشد و در هر مجلس خطبه‌ای به عربی و بعد چند بیت شعر و سپس سرّی از اسرار معراج بیان شده است.

آغاز: «المجلس الاوّل الحمد لله الّذی ذلّ له رقاب الاکابرة و خضع له قلوب القیاصرة...

امین خدا پادشاه رسل شفیع جزا رهبر جزو کل».

انجام:

آن را فلک از شعف ثنا خوان　　　این نه فلک از غمش در افغان

نسخ؛ بی‌کا، ۲۰ رمضان ۱۲۸۷؛ نشانیها شنگرف؛ در آخر نسخه تاریخ فوت رضاقلی جمعه ۲۵ جمادی الثانی ۱۲۹۷؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، مجدول.

۱۴۵ برگ؛ ۱۵/۵×۲۲ سانتی متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۸۵۸۸۹].

«۷۵۵۸»

التوحید　　　(حدیث ـ عربی)

از: شیخ صدوق محمّد بن علی بن بابویه قمی (۳۸۱ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۲۳۸] مراجعه شود.

نسخ؛ محمّد رشید تبریزی، صفر ۱۱۲۹ در اصفهان؛ عناوین و نشانیها شنگرف، با علامت بلاغ؛ در اوّل نسخه تملک علی مدرس به تاریخ ۱۲۸۸ با مهر بیضوی به سجع «هوالعلی ۱۲۶۷»؛ جلد: تیماج، مشکی.

۲۸۰ برگ؛ ۱۲×۱۸/۵ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۲۷۷۴۲].

«۷۵۵۹»

حاشیة المختصر فی شرح تلخیص المفتاح　　(معانی و بیان ـ عربی)

از: نظام الدین عثمان بن عبدالله خطائی (قرن ۱۰ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۴۴۹] مراجعه شود.

نسخ؛ ملاّعلی طالقانی، پنج شنبه صفر ۱۰۹۴ (برای سید امیرطاهر حسینی نوشته شده)؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۱۰۰ برگ؛ ۱۱/۵×۱۹ سانتی متر؛ ۱۴ سطر؛ [ثبت ۲۷۷۶۵].

«۷۵۶۰»

دیوان موفق قزوینی

(شعر ـ عربی)

از: موفق قزوینی[۱]

کلیات اشعار شاعر است شامل قصاید، غزلیات (به ترتیب حروف آخر قوافی)، رباعیات و ترجیع بندها؛ در آخر این دیوان مثنوی جواهر العرفان (۳۰۹ر ـ ۳۵۸پ) مؤلّف نیز موجود است.

آغاز دیوان:

زیاد دلبر من جسم مرده جان گیرد   چنانکه زنده از او جان جاودان گیرد
ز جلوه‌های جمال جمیل جانانم   هماره کلبه جان زینت جنان گیرد

آغاز غزلیات:

الا ای ساقی باقی از آن صهبای مقبلها
مرا ساز از خودی فانی که گردد طی منزلها
ز ناز عشقت ای جانان شراری بر وجودم زن
که سوزد جز خیالت جمله خرمنها و حاصلها

* * *

بسوی او بود صاعد...می‌شود نازل
«موفق» درد همدم جمله صاعدها و نازلها

آغاز مثنوی جواهر العرفان:

ابتدا بر نام نامی حق است   نی بنام نی که نفر مطلق است
آنچه هست و نیست چون از هو بود   ابتدای هر سخن بر او بود

---

۱. احتمالاً این شاعر همان «موفق اندجانی» است که در تذکرهٔ صبح گلشن ص ۴۷۲ از وی یاد شده و به تبع آن در فرهنگ سخنوران ۵۷۷ و الذریعه ۱۱۲۱/۹ نقل شده است. «اندج» دهی است از بخش معلم کلایه شهرستان قزوین.

انجام مثنوی جواهر العرفان:

مولوی تو در همه جزء زمان — غیر ایشان قاطع برهان مدان

تا توانی مـدحت ایشـان بگـو — ورنه بربند آن زبان از گـفتگو

نستعلیق؛ بی‌کا (ظاهراً بخشهایی به خط مؤلف)، بی‌تا [قرن ۱۳]؛

جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، ترنج با سر با نقش گل و بوته.

۳۵۸ برگ؛ ۱۳×۲۱/۵ سانتی متر؛ ۱۴ سطر؛ [ثبت ۸۷۹۸۰].

«۷۵۶۱»

المصباح فی شرح المفتاح (معانی و بیان ـ عربی)

از: سیّد شریف علی بن محمّد جرجانی (۸۱۶ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۰۸۷] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر از اوّل و آخر افتادگی دارد.

آغاز نسخه: «المتضایف و ذلک لاشتراکهما فی الضروریة التی هی من الاضافات اللازمة لها لزوماً بینا و لذلک ای و لتنزیل الوهم للمتضادین...».

انجام نسخه: «... فی اللآیة السابقة و العطف باو فی قوله تعالیٰ او کصیّب تنبیه علی ان کلا من النقیضین».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، قرمز.

۱۲۶ برگ؛ ۱۴×۲۱ سانتی متر؛ ۲۵ سطر؛ [ثبت ۲۷۷۷۲].

«۷۵۶۲»

حاشیة القوانین المحکمة (اصول فقه ـ عربی)

از: ؟

حاشیه‌ای است مختصر با عناوین «قوله ـ قوله» بر کـتاب «القـوانـین المـحکمة»

میرزای قمی (۱۲۳۱ ق). نسخهٔ دیگری از این حاشیه در کتابخانهٔ مرعشی وجود دارد که در آنجا نیز مؤلّف مجهول است. [مرعشی ۱۵۰/۴، ش ۱۳۷۷].

آغاز: «بسمله. قوله و له اعتباران ان کان الاولی ان یقول له اسمان باعتبارین کما لایخفی قوله و اما رسمه من جهة العلمیة آه قدمه علی رسمه باعتبار الاضافة امّا لانّه المقصود الاصلی و اما للاختصار...».

انجام: «... وقد مرّ التفصیل آه و قد مرّ منی الاشارة الیه بما فیه بما لا مزید علیه فلا نطیل بذکره ثانیاً و ان الحق عند تعارض الاصل و الظاهر تقدیم الاصل علیه الا فیما دلّ دلیل علی خلافه».

تحریری؛ بی‌کا، بی‌تا؛ نشانیها مشکی؛ جلد: تیماج، سبز.
۱۵۵ برگ؛ ۱۳×۲۱ سانتی متر؛ ۳۰ سطر؛ [ثبت ۲۷۷۵۶].

«۷۵۶۳»

ترجمة الفیة ابن مالک (نحو ـ فارسی)

از: محمّد علی بن مولی آقا بابای سرکانی

ترجمه‌ای است از الفیهٔ ابن مالک؛ ابتدا بیت یا ابیاتی را می‌آورد و بعد به فارسی ترجمه می‌کند و در برخی موارد توضیح مختصری نیز می‌دهد. [الذریعه ۸۱/۴].

آغاز: «الحمدلله رب العالمین و العاقبة للمتقین و صلی الله علی سید الاولین والآخرین محمّد و آله و اهل بیته. قال محمّد هو ابن مالک ... یعنی گفت محمّدی که او پسر مالک است حمد و ستایش می‌گویم...».

انجام: «چون افتتاح کتاب خود بحمد و صلوة کرده بود اراده نمود که ختم او بحمد خدا و صلوة بر رسول او که محمّد است و بر آل او که کرام و گزیده‌اند نماید».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ نشانیها شنگرف؛ در اوّل نسخه تملک حسن بن آقا

علی مدرس با مهر وی؛ جلد: تیماج، مشکی، ضربی، ترنج.

۱۶۳ برگ؛ ۱۵/۵×۲۰/۵ سانتی متر؛ ۱۴ سطر؛ [ثبت ۲۷۷۴۹].

«۷۵۶۴»

التحفة السليمانية = ترجمهٔ ارشاد مفید **(تاریخ ـ فارسی)**

از: مولی مسیح کاشانی مشهور به مولی مسیحا (قرن ۱۲ ق)

ترجمه‌ای است از ارشاد شیخ مفید که برای شاه سلیمان صفوی صورت گرفته است.این ترجمه روان و شیوا برگزار شده و در ماه ذی حجه ۱۰۸۷ ق به پایان رسیده است. **[الذریعه ۴۴۲/۳؛ مرعشی ۳۴/۱۹، ش ۷۲۳۰؛ مشار، فارسی ۱۲۰۸/۱].**

نسخهٔ حاضر از اوّل یک صفحه افتادگی دارد.

آغاز نسخه: «این خدمت فیض قرین و گزارش این موهبت خیر آیین مبادرت جسته بترتیب ابواب و فصول اصل کارگزار ترجمه شد».

انجام: «پس میرویاند الله تعالی بآن باران گوشتهای مؤمنین را و گویا می‌بینم ایشانرا که در کرده‌اند قبرستان جهینه در حالتی که می‌تکانند و پاک می‌کنند موهای خود را از خاک».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف، تمامی صفحات مجدول محرّر مذهّب، صفحهٔ اوّل سرلوح مزدوج مذهّب مرصّع؛ با حواشی منقول از مولّف؛ جلد: روغنی، قهوه‌ای، ترنج با نقش گل و بوته.

۳۶۲ برگ؛ ۱۵×۲۵ سانتی متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۸۵۹۶۱].

«۷۵۶۵»

نگارستان جوینی **(ادبیات ـ فارسی)**

از: معین الدین اسفراینی یزدی جوینی (قرن ۸ق)

[مجلس ۱۸۷/۱۷؛ کشف الظنون ۱۹۷۶/۲؛ منزوی ۳۶۴۴/۵؛ الذریعه ۱۰۷۹/۹؛ سبک شناسی ۱۵۶/۳].

آغاز: «حمد و سپاس خدای را که اوّلیتش از سمت بدایت منزّه است و ابدیتش از وصمت نهایت مقدس احاطه علم شاملش به اختلاف معلومات...».

انجام: «... عاقبت را چه بهتر گفت خشنودی حق سبحانه و تعالیٰ ختم کردم کتاب نگارستان را بر خشنودی حق تعالی به امید عفو و رضای او و له الحمد».

نسخ، بی‌کا، بی‌تا (صفحهٔ اوّل نونویس، دو صفحهٔ آخر به خط علی اکبر حسینی فراهانی جمادی الاولی ۱۳۱۳)؛ عناوین شنگرف؛ جلد: تیماج، مشکی، ترنج با سر.

۱۷۹ برگ؛ ۱۸/۵×۲۸ سانتی متر؛ ۲۰ سطر؛ [ثبت ۲۶۶۱۷].

«۷۵۶۶»

حاشیة انوار التنزیل (تفسیر ـ عربی)

از: شیخ بهاءالدین محمّد بن حسین عاملی (۱۰۳۱ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۳۰۷] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه: «الذی لایأتیه الباطل من بین یدیه و لا من خلفه تنزیل من حکیم حمید».

نسخ، فیض‌الله بن غیاث الدین محمود الحسنی الطباطبایی، ۱۵ رمضان ۱۰۴۵؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ تملک محمّد باقر صدر به تاریخ ۱۱۶۷ و تملک داود بن آقاخان نوری به تاریخ ۱۲۷۵؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، پشت جلد اسلیمی.

۱۴۲ برگ؛ ۱۱×۱۹ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۲۷۸۲۷].

«۷۵۶۷»

رسائل الخوارزمی **(نامه نگاری ـ عربی)**

از: ابوبکر محمّدبن عبّاس خوارزمی طبرخزی (۳۸۳ق)

مؤلف در این مجموعه، اشعار و نامه‌ها و رسائل خود و معاصرانش را جمع‌آوری نموده است. **[کشف الظنون ۹۰۲/۲؛ سرکیس ۸۳۸/۲؛ کحاله ۳۸۰/۳]**.

نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد. فهرست مطالب موجود در آن چنین است:

۱ـ **و کتب** إلیه فی فضل العرب علی العجم و شان شذق و النیروز «ص ۱»

۲ـ **و قال** و قد اهدی إلیه اثواب «ص ۸»

۳ـ **کتب** الی ابراهیم بن هلال الصابی سأله اصطرلابین و شیئاً من آلات الرصد والهیئة «ص ۱۳»

۴ـ **جواب** اسحاق‌بن ابراهیم بن هلال الصابی الیه «ص ۱۶»

۵ ـ **ما کتبه** ابواسحاق بن ابراهیم بن هلال الصابی إلی الصاحب کافی الکفاة اسماعیل بن عبّاد «ص ۱۹»

۶ـ **[ما] کتبه** ابوبکر الخوارزمی الی ابی معد الرستمی فی جواب کتاب جائه عنه «ص ۲۹»

۷ـ **[رقعة]** کتبها الی عدنان رئیس هراة یعزیه بابنته و ابن اخیه «ص ۳۲»

۸ ـ **رقعة** کتبهامحمّدبن‌عبدالجبار العتبی الی صدیق له یستزیره یوم العید «ص ۳۵»

۹ـ **له** الی الصدیق له و قد اهدی الیه سیفاً

۱۰ـ **مساوی شعر ابی الطیب متنبی** «ص ۴۱ ـ ۵۱»

از: اسماعیل بن عباد طالقانی مشهور به صاحب بن عباد مؤلّف در ردّ بر متنبی، ابیاتی از اشعار او را آورده و بعد از آن بعضی معایب لغوی و معنوی آنرا ذکر نموده و نیز متذکر شده که متنبی آن را از کجا و چه کسی اخذ کرده است. مجموع ابیات نقد

شده، ۱۹ بیت می‌باشد. [الذریعه ۳۸۲/۲۰].

آغاز نسخه: «البیت الاول:

لغیر محبّک الرای السدید   و غیر فؤاده القلب الجـلیل

هذا المعنی لکثرة ما تداولته لشعراء لا ادری ممن اخذ...».

انجام: «فلا یجوز ان یقاد اهل فارس بان سیل فیهم حرم الانبیاء الاّ ان یکون و قد سألوه فتشفعت السادة ایدهم الله الی رفض هذا الباب فاجبتهم الی ذلک و ترکت المناقضة».

۱۱ـ **وله** الی الشیخ ابی جعفر المیکالی «ص ۵۱»

۱۲ـ **و کتب** یعاتب الوحشة «ص ۵۶»

۱۳ـ **رسالة** الرئیس احمد بن ابراهیم الضبّی کتبها الی ابی علی و ابی القاسم یـعزّ بهما بوالدهما ابی الحسن بن ابی محمّد العلوی «ص ۵۸»

۱۴ـ **للسید** ابی الحسن علی بن الحسین العلوی الهمدانی ختن الصـاحب بـابنته یمدح الصاحب «ص ۶۰»

۱۵ـ **و له** یرثی الصاحب «ص ۶۱»

۱۶ـ **لابی سعید الرستمی** رثی الصاحب «ص ۶۲»

۱۷ـ **للوزیر** ابی سعد الابی «ص ۶۲»

۱۸ـ **مما قاله** فی النسب «ص ۷۰»

۱۹ـ **و مما قاله** فی الادب «ص ۷۰»

۲۰ـ **قال** و کتب بها الی بغداد الی بعض اخوانه یتشوق الیه«ص ۷۲»

۲۱ـ **قال** فی الامیر ابی الفضل عبیدالله بن الامیر المیکال«ص ۷۴»

۲۲ـ **له** فی غلام اسمه بشر و کان یوجع ضرسه

۲۳ـ **للامام** ابی جعفر محمّد بن عبدالله بن صالح الزوزنی

۲۴ـ **لابی الحسن** الباخرزی الی بعض من یناویه

۲۵ـ **له کتب** ظهر کتاب صنّفه بعض الافاضل من اصدقائه

۲۶ـ **للامام** زین‌الدین ابن سیدی الزنجانی

۲۷ـ **ابوالفضل** احمد بن الحسن الملقب بالبدیع الهمذانی صاحب المقامات، کتبه الی ابیه من سجستان یشکر الملک خلف بن احمد «ص ۸۳»

۲۸ـ **قصیدة** انشدها فی الملک العالم خلف بن احمد السجستانی «ص ۹۴»

۲۹ـ **ثلاثة** ابیات من ابی الفتح السبتی

۳۰ـ **انشاد** ابومنصور ثعالبی فی فتح سجستان

۳۱ـ **لشمس المعالی** قابوس بن وشمگیر فی محنته بخراسان

۳۲ـ **لابی منصور** الثعالبی بعد رجوعه الی ملکه «ص ۱۰۱»

۳۳ـ **نبذمن امثال الفاظ** ابی الطیب سهل بن محمّد بن سلیمان الصعلوکی «ص ۱۰۲»

۳۴ـ **رسالة** کتبها الی شمس المعالی قابوس وشمگیر «ص ۱۰۵»

۳۵ـ **حالات** ابوجعفر محمّد بن موسی بن احمد بن قاسم بن حمزة بن موسی بن جعفر بن محمّد بن علی بن الحسین بن علی بن ابی طالب و ذکر اشعاری که شعرا در مدح وی سروده‌اند. «ص ۱۱۲»

۳۶ـ **و من افاضل** العلویة ابوالبرکات علی بن الحسین بن علی بن جعفربن محمّد المقلب بالدیباج المدفون بالجرجان ابن جعفربن محمّدالصادق و الباقر بن علی زین‌العابدین بن الحسین بن علی بن ابی طالب و بعضی از رسایل وی «ص ۱۱۶».

۳۷ـ **و من اعیان** نجوم الدولة ابونصر احمد بن محمّد بن عبدالصمد الشیرازی الکاتب «ص ۱۲۳»

۳۸ـ **مما کتبه** بدیع الزمان احمدبن الحسین الهمدانی الی الامیر ابی مضر احمدبن محمّد السامانی «ص ۱۲۵»

۳۹ـ **للامام العالم** رشید الدین تاج الاسلام علامة الزمان محمّد بن محمّد بن العمری المعروف بوطواط «ص ۱۲۸»

۴۰ـ **له کتب** الی الامام عفیف الدین«ص ۱۶۰»

۴۱ـ **کتاب** کتبه الشیخ ابوسعید بن ابی الخیر المیهنی الی الرئیس ابی علی بن سینا «ص ۱۷۰»

۴۲ـ **لبدیع الزمان** همدانی الی ابی علی بن سیمجور صاحب الجیش بنیشابور.

شعرایی که شعرشان در این نسخه آمده عبارتند از:

حمد بن الحسین بن عبدالرحمن، ابی‌الفرج بن هندو، هلال بن المضطر بن محمّد بن النجم المعروف بالدیوداریّ الزنجانی رحمه الله، صاحب بن عباد، ابوجعفر محمّدبن عبدالله بن صالح الزوزنی، ابی الحسن الباخرزی، شافعی، ابن معتز، علامه زین الدین بن سیدی زنجانی، بدیع الزمان همدانی، ابوالفتح بُستی، سید ابو جعفر موسوی، ابومنصور ثعالبی، شمس المعالی قابوس بن وشمگیر.

نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز نسخه: «وانا اعیذ بالله هراة ان یجد الشیطان الیها هذا المجاز و اعیذ الشیخ رئیس ان یهتز لهذا الامر اهتزازاً یرد الشیطان علی عقیبه».

انجام نسخه: «و لایمکننی من بساط ملکه فقد شملتنی علی رغمه اطراف النعم و بلتنی سحایب الهمم و للرّاغم التراب و للحاسد الحایط و الباب».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف؛ جلد: روغنی.

۱۰۹ برگ؛ ۱۳×۱۸ سانتی متر؛ ۱۳ سطر؛ [ثبت ۲۷۸۰۵].

«۷۵۶۸»

حاشیة المختصر فی شرح تلخیص المفتاح (معانی و بیان ـ عربی)

از: نظام الدین عثمان بن عبدالله خطائی (قرن ۱۰ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۴۴۹] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر از اوّل افتادگی دارد.

آغاز نسخه: «الشیء الذی اعطیتناه او علی شیء اعطیتناه و اما مصدریة...».

نسخ؛ ضیاء الحق بن محمّد قریش موسوی میانجی، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ در حاشیه تصحیح شده؛ تملک عبدالرزاق بن ملّا محمّدعلی و تملک سمیع بن غلامعلی و مهر بیضوی به سجع «عبده قوام الدین حسین الحسینی»؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی.

۹۸ برگ؛ ۱۰×۱۸/۵ سانتی متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۲۷۸۰۶].

«۷۵۶۹»

توزک [تزوک، تزوکات] تیموری **(سیاسی ـ فارسی)**

منسوب به: امیر تیمور گورکانی

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۰۶۵] مراجعه شود.

نستعلیق؛ محمّد اسماعیل بن میرزا حسن مستوفی، شعبان ۱۲۰۸؛ جای عناوین خالی مانده، تمامی صفحات مجدول محرّر مذهّب مرصّع، دو صفحهٔ اوّل طلا اندازی دندان موشی بین سطور و نقش گل و بوته در حاشیه، صفحهٔ اوّل سرلوح مذهّب مرصّع؛ جلد: تیماج، قرمز.

۴۶ برگ؛ ۱۶×۲۲ سانتی متر؛ ۱۲ سطر؛ [ثبت ۲۷۸۱۶].

«۷۵۷۰»

مکاتیب قطب محیی = نامه‌های قطب محیی **(عرفان ـ فارسی)**

از: قطب‌الدین عبدالله بن محیی‌الدین محمّد انصاری (قرن ۱۰ ق)

[مجلس ۳۴۶/۲ و ۱۲۳۳/۱۰ و ۱۴۰۱؛ بزرگان جهرم، محمّدکریم اشراق، چاپ اول، تهران ۱۳۵۱ ص ۱۶۴ ـ ۲۰۱؛ یادداشتهای قزوینی ۲۵۳/۳؛ منزوی ۱۴۴۵/۲؛ مشار، فارسی ۴۹۰۲/۴؛ مرعشی ۷۰/۱۰، ش ۳۶۷۹].

آغاز: «حمد بی حدّ الهی را و درود بی‌عدد پادشاهی را که برداشت از دیدهٔ دلها رمد و رفع السّماء بغیر عمد و بگسترانید فرش ثمّ استوی علی العرش و به قدرت از فهم دور...».

انجام: «اگر در گل ما آلایش کدورت است در دل ما آرایش معرفت است به نور این آرایش معرفت آن آلایش را از ما برداشته گردان و بپذیر و دست گیر بحقّ محمّد و آله امجاد تمّ مکاتیب عبدالله انصاری».

نسخ؛ بی‌کا، رمضان ۱۰۷۰؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ تصحیح شده؛

جلد: تیماج، سبز.

۲۸۵ برگ؛ ۱۵×۲۳ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۲۷۸۱۰].

«۷۵۷۱»

مجموعه

مجموعه‌ای است شامل چندین رساله و مطالب متفرقهٔ دیگر، بدین ترتیب:

۱ـ تفسیر سوره‌های: نصر، کافرون، کوثر، قدر و توحید«ص ۱ـ۵»

از: مولی محمّد تقی مظفر علیشاه کرمانی(۱۲۱۵ق)

۲ـ یاداشتهای پراکنده در اخلاق و عرفان«ص ۵ ـ ۴۵»

چند فصل در سریان حقیقت وجود و فضیلت ذکر و فکر و دیگر مطالب در عرفان و اخلاق است، از تعلیقات علاءالدوله سمنانی برفتوحات وشرح توحید صدوق نقل میکند.

۳ـ شرح حدیث علوی «هل رایت رجلاً» «ص ۴۵ـ۵۸»

از: محمّد جعفر بن صفر خان همدانی کبوتر آهنگی ملقب به مجذوبعلی شاه (۱۲۳۹ق)

شرحی بر حدیث علوی است که به درخواست یکی از دوستانش نگاشته است. این حدیث را حافظ رجب برسی در کتاب «مشارق الانوار» به نقل از امام علی علیه‌السلام آورده است.

آغاز: «الحمدلله الذی کتب علی نفسه الرحمة و اثبت علی ذاته العلم و الحکمة وازاح عن ابصار احبّائه الظلمة وعمی الجهالة احمل الاشیاء کلها فی قلمه وقضائه».

آغاز حدیث: «قد ورد عن امیرالمؤمنین علیه السلام انّه سئل هل رأیت رجلاً؟ فقال: رأیت رجلاً و انا الی الان اسأل عنه. فقلت له: من انت فقال انا الطین».

انجام: «فتمسنی النار یوم العرض الاکبر الحمد لله اوّلاً وآخراً و ظاهراً و باطناً، سرّاً و علانیة و جهراً و اخفاتاً، سراء و ضراء».

۴ـ **تحقیق معنی القدح** از تفسیر کنزالدقائق و از رسالهٔ فرقیه شیخ یحیی بن عشیره بحرانی[1] (شاگرد کرکی) «ص ۵۹ـ۶۰»

۵ ـ **منقولاتی** از کشکول «ص ۶۱ـ۶۳»

۶ـ **معنی حسن** به نقل از «بحرالاسرار» مظفر علیشاه کرمانی «ص ۶۴ـ۶۷»

۷ ـ **تظلم نامهٔ** تمثیلی و اخلاقی با عنوان عریضهٔ محمّد اکبر تبریزی «ص ۷۲ـ۷۶»

آغاز: «شکایت ساکنان دار المتحیرین خیال بذروه بندگان...عشق بهادر از ویرانگری میرزا زاهدخان اردبیلی و دستیاران او به نام نگاه بیک قراگوزلو».

---

۱. احیاء الداثر من مآثر اهل القرن العاشر ص ۲۷۴.

۸ـ بخشی از درر المنتخبات دربارهٔ اقسام قلم و نمونه‌های آن. «ص ۷۷ـ۸۰»

۹ـ حل لغز سایه «ص ۸۱ـ۸۵»

از: محمّد رضا بن محمّد امین همدانی ملقب به کوثر علیشاه(۱۲۴۷ ق)

آغاز: «الحمدلله ... و بعد چنین گوید اقل الاقلین محمّد رضا بن محمّد امین الهمدانی که اگر چه عمر اعز و اوقات اشرف ازآنست که آدمی وقت خود را صرف حل الغاز و تعمیه نماید، فامّا چون فضلای اصفهان صانها الله عن الحدثان...ما قول الفقهاء فی طیر یطیر بالاجناح و یبیض و یفرخ فی البطاح».

۱۰ـ ادعیه و حرزها «ص ۸۵ـ۹۰»

شامل چندین حرز و معقد اللسان و غیره است.

۱۱ـ تفسیر آیهٔ نور «ص ۹۱ـ۹۴»

از: محمّد رضا بن محمّد امین همدانی ملقب به کوثر علیشاه(۱۲۴۷ ق)

نام این رساله در هیچ یک از مآخذ نیامده است.

آغاز: «بدان وفقک الله که سالک در ابتدای سلوک در ظلمت جهالت است».

انجام: «خاک بر فرق من و تمثیل من».

۱۲ـ رسالهٔ جهادیه «ص ۹۵ـ۱۰۰» **(سیاسی ـ فارسی)**

از: مؤلف پیشین

مقالهٔ مختصری است که مؤلّف برای رفع تجاوزات دولت روسیه و ترغیب مسلمانان به جهاد با روسها نگاشته است.

آغاز: «الحمدلله بنواله والصلوة علی محمّد و آله بدانکه در این جزء از زمان که

کفر روسیه خذلهم الله هجوم بر مسلمانان آورده و بعضی از ولایات اسلام را با اهالی آنها در حوزه تصرّف و دست تعدّی...».

انجام: «و خدای عزّ و جلّ البته نصرت خواهد داد و دین خود را ضایع و مهمل نخواهد گذاشت این بود آنچه علی العجاله به نظر قاصر آمد شهر ذی حجة الحرام ۱۲۳۸».

۱۳ـ دعای حرز یمانی= دعای سیفی «ص ۱۰۱ ـ ۱۱۶»

شامل دستور خواندن این دعا با اسانید معتبر و متن آن با چند روایت است.

۱۴ـ بخشی از کتاب امان الاخطار ابن طاووس در آداب سفر «ص ۱۱۷ ـ ۱۱۹»

۱۵ـ طریق استخاره به نقل از شرح صحیفهٔ سجادیهٔ سید علیخان مدنی «ص ۱۲۰ ـ ۱۲۱»

۱۶ـ اجوبهٔ مسائل ملّا حسین بافقی «ص ۱۲۵ـ۱۳۶»

از: شیخ احمد احسایی (۱۲۴۱ ق)

در رسالهٔ حاضر ۲۳ سؤال دربارهٔ معانی احادیث ازاحسایی شده، ونسخهٔ حاضر سؤالهای ۱۲ تا ۱۷، معنی ۶ حدیث را شامل است.

[فهرست کتب شیخ احمد احسائی و سایر مشایخ، جلد ۲، ص ۴۹ـ ۵۱]

۱۷ـ ادعیهٔ قضاء حوائج مشروعه «ص ۱۳۸ـ۱۴۰»

۱۸ـ علامات خروج القائم، وصف جنگ شداد به نقل کشف الحیره از شیخ صدوق «ص ۱۴۱ـ۱۴۴»

۱۹ـ غزلیات کوثر «ص ۱۴۶ـ۱۴۷»

از: محمّد رضا بن محمّد امین کوثر علیشاه (۱۲۴۸ ق)

گرد آورندهٔ جنگ از او با عنوان استاد یاد میکند.

۲۰ـ [حل شبهۀ آکل و مأکول] «ص ۱۴۸ ـ ۱۵۱» **(کلام ـ فارسی)**

از: مؤلف پیشین

مؤلف در این رساله سؤالی را که آخوند ملّا علی رشتی پیرامون مسألهٔ کلامی مشهور به «شبهۀ آکل و مأکول» پرسش نموده، جواب داده است.

آغاز: «بسمله... ارجمندا سعادتمندا وفقک الله تعالی لفهم غموض اسراره».

انجام: «و جواب شبهات قوم بطریقی که مطابق عقل و موافق نقل باشد نوشته باشیم تا اراده خدایی بچه قرار گرفته باشد».

۲۱ـ رباعیات ابوسعید ابوالخیر «ص ۱۵۳ ـ ۱۶۹» **(شعر ـ فارسی و عربی)**

[الذریعه ۶۸/۱۰؛منزوی ۲۸۲۴/۴؛مشار،فارسی ۲۵۱۱/۲؛مشار،عربی ۷۹۷].

۲۲ـ قصیده‌ای از کوثر «ص ۱۶۹»

قصیده‌ای است در وزن خفیف از کوثر علیشاه، که پس از تاراج خانه‌اش، به قائم مقام نوشته است.

۲۳ـ غزلیات کوثر «ص ۱۷۱ـ ۱۷۶»

درصدراین بخش آمده: غزلیات مولانا حاجی محمّدرضا همدانی مدظله العالی

آغاز:

نمی‌دانم که از دستت چه آید بر سر دلها

که بوی خون همی آید از این ویرانه منزلها

۲۴ـ خطوط غریبه «ص ۱۷۸ـ۱۸۳»

اقلام غریبه و اسامی ملّائکه است.

۲۵ـ خطب و مناجات حضرت امیر علیه السلام «ص ۱۸۴ ـ ۱۹۱»

۲۶ـ چند لغز از شیخ بهایی «۱۹۲ ـ ۱۹۴»

۲۷ـ صلواتیه «ص ۱۹۷ ـ ۲۰۳»

نسخ؛ بی‌کا، ۱۳۳۸؛ رساله بیست و هفتم به خط محمد حسین بن میرزا اسماعیل؛ جلد: تیماج، مشکی.

۱۰۲ برگ؛ ۱۴×۲۰/۵ سانتی متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۲۷۸۲۱].

﴿۷۵۷۲﴾

موائد العوائد فی بیان القواعد و الفوائد =خزائن العلوم

(اصول فقه ـ عربی)

از: ملّا محمّد جعفر بن سیف الدین شریعتمدار استرآبادی (۱۲۶۳ ق)

قواعدی را که مجتهدان برای استنباط احکام بدانها نیاز دارند، در یک مقدمه و سه فن بیان نموده و تألیف آن در دههٔ دوّم ربیع الثانی ۱۲۳۶ ق به پایان رسیده است. فهرست کتاب چنین است:

المقدمة: فی تعریف الاصول و ماهیته و ما یتعلّق به

الفنّ الاوّل: فی الادلة اللفظیة، دارای پنج باب

الفنّ الثانی: فی الادلّة الشرعیة النقلیة، دارای چهار باب

الفنّ الثالث: فی الادلة العقلیة، دارای چهار باب

الخاتمة: فی الاجتهاد و التقلید و التعارض و التعادل و الترجیح

[مجلس ۳۹/۱۹؛الذریعه ۱۵۵/۷و۲۱۴/۲۳؛مرعشی ۸۲/۹،ش ۳۳۰۱؛مشار،عربی ۹۳۲].

نسخهٔ حاضر شامل جلد اوّل و دوّم می‌باشد و از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه: «الکتاب و السنّة لمصالح النّاس من الخواصّ و العوام فشکر الله اجماعهم علی ذلک و قد طهرهم عن الرّجس و عصمهم».

انجام: «... بل بناء الشرع فیها علیها فلا منافاة بین تقدیم الاصل علی الظاهر و کون بناء الشرع علی الظاهر، اظهر الله من یجعل الاصل ظاهراً و حشرنا مع [من] جعله طاهراً».

نسخ؛ محمّد بن عبدالوهّاب، شوال ۱۲۴۳ دار السلطنه تهران؛ جلد: تیماج، مشکی، مجدول.

۲۴۹ برگ؛ ۱۶×۲۱ سانتی متر؛ ۲۲ سطر؛ [ثبت ۲۷۸۲۶].

«۷۵۷۳»

تاریخ پادشاهان عجم (تاریخ - فارسی)

از:؟

مختصری است از تاریخ سلاطین ایران، از آغاز سلسلهٔ پیشدادیان تا اواسط سلسلهٔ قاجاریه؛ نسخه‌های این کتاب متفاوت است. این کتاب «تاریخ سیاقی»، «سیاق التواریخ»، «تاریخ مجدول»، «تاریخ سنواتی»، «خلاصة التواریخ»، «مجمل التاریخ»، «تاریخ تقویمی» و «تقویم التواریخ» نیز نامیده شده است.

[مجلس ۱۳۹/۲ و ۲۲۹/۶ و ۱۵۳/۱۷ و ۴۲۲/۱۹؛ الذریعه ۲۱۶/۷؛ مرعشی ۲۵/۱۲، ش۴۴۲۸؛ مشار، فارسی ۱۰۵۰/۱ با عنوان «تاریخ پادشاهان عجم»].

آغاز: تاریخ پادشاهان عجم که در ملک ایران سلطنت کرده‌اند از ابتدا سلطنت کیان...».

انجام: «آثار و اختراعات آنحضرت که به نظر احقر این بی‌بضاعت رسیده بنحویست که مرقوم کلک گردیده و الله اعلم بحقایق الامور».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ تمامی صفحات مجدول؛ جلد: تیماج، قرمز، مجدول.

۱۲۰ برگ؛ ۱۴/۵×۲۴ سانتی متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۲۷۸۲۰].

«۷۵۷۴»

مجموعه

۱ـ حاشیة شرح المواقف «ص ۲ ـ ۲۵۳» **(کلام ـ عربی)**

از: کمال الدین مسعود بن حسین شیروانی (۹۰۵ ق)

حاشیه‌ای است بر شرح مواقف سید شریف جرجانی با عناوین «قوله ـ قوله»؛ جای عناوین در نسخهٔ حاضر خالی مانده است. [کشف الظنون ۱۸۹۱/۲].

نسخهٔ حاضر از «الموقف الثانی فی الامور العامة» تا «المقصد الثانی من المرصد الخامس فی العلة و المعلول» را شامل است و از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه: «عند القائل یریدان الحکماء حاکمون بانّ واجب الوجود عبارة عن الوجود البحت فلیس هناک ماهیة معروضة للوجود».

انجام: «بالوجود الذهنی حتّی یلزم من تصور الوجود فی الذهن فیلزم من ذلک اجتماع المثلین فی النفس احدهما وجودها الذی یوجد له و الثانی ما هو».

۲ـ حاشیة لوامع الاسرار «ص ۲۵۹ ـ ۳۴۸» **(منطق ـ عربی)**

از: ؟

حاشیه‌ای است بر شرح قطب الدین رازی بر مطالع الانوار ارموی.

آغاز: «قوله ای المجهولات التصدیقیة فسر التصدیقات، المجهولات التصدیقیة اما لان المصنف قسّم العلم المفسر بالصورة الحاصلة کان اکتساب التصدیق فی قوة اکتساب الصورة الحاصلة و هذا موهم للتحصیل الحاصل المحال».

انجام نسخه: «... لایخفی انّ السالبة الّتی ادعی لزومها للموجبة المطلقة هی المطلقة ایضاً فیصدق مع اللزوم و الاتفاق... التی کانت مادة اجتماع الجزئیة اللزومیة و الاتفاقیة فیکون منافیاً للموجبة الکلیة المطلقة».

نسخ، بی‌کا، ربیع الثانی ۱۰۱۵؛ با حواشی به امضاء «منه»؛ جلد: تیماج، آبی.

۱۷۴ برگ؛ ۱۱×۱۸/۵ سانتی متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۲۷۸۲۹].

﴿۷۵۷۵﴾

ناسخ التواریخ (حالات امام محمّد جوادعلیه السلام) (تاریخ ـ فارسی)

از: عباسقلی خان بن محمّد تقی سپهر (۱۳۴۲ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۳۲۸] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر شامل جلد اوّل از حالات امام جوادعلیه السلام می‌باشد.

تحریری؛ به خط مؤلف با مهر وی، بی‌تا؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۵۵۶ برگ؛ ۲۲×۳۵ سانتی متر؛ ۲۵ سطر؛ [ثبت ۲۶۲۵۶].

﴿۷۵۷۶﴾

شرح جمع الجوامع (اصول فقه ـ عربی)

از: جلال الدین ابوعبدالله محمّد محلی شافعی (۸۶۴ ق)

شرح مزجی است بر «جمع الجوامع» تاج الدین عبد الوهّاب سبکی شافعی (۷۷۱ ق).

[کشف الظنون ۱/۵۹۵؛ مرعشی ۲۲۹/۱۴، ش ۵۴۴۵ که مؤلف ذکر نشده است. سرکسیس ۶۲۳/۲].

آغاز: «الحمدلله علی افضاله و الصلوة والسّلام علی سیّدنا محمّد و آله هذا ما اشتدّت الیه حاجة المتفهّمین لجمع الجوامع».

انجام: «اللهم یا ذا الفضل العظیم تفضّل علینا بالعفو و بما نشاء من النعیم و صلی الله علی سیدنا محمّد و آله و صحبه اجمعین».

نسخ؛ بی‌کا، ۱۱۸۴؛ تملک عبدالله زنوزی بن خان بابا؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، مجدول.

۲۵۹ برگ؛ ۱۷×۲۲/۵ سانتی متر؛ ۱۴ سطر؛ [ثبت ۲۷۷۸۶].

«۷۵۷۷»

رسائل ابن عمید= دیوان رسائل =رسائل الادب **(نامه‌نگاری ـ عربی)**

از: محمّدبن حسین عمید بن محمّد مشهور به ابن عمید[1] (۳۶۰ق)

آغاز: «الحمدلله حقّ حمده و صلواته علی محمّد رسوله و عبده و سلامه علی اولیائه المعصومین أجمعین امّا بعد فهذه رسائل الصدر الامام السعید الشیخ الاستاذ تاج الادباء و رئیس الوزراء ابی الفضل بن العمید...».

انجام: «من الادب و الکمال علی اشرف دعامة و لابرحت احتسبی من القادمین کؤس نقل صفاتکم العلیّة و الطرق بانوار رسائلکم المضیئة بمحمّد و آله الشفعاء للبریّة تمت».

رسائل و منشآتی است ادبی که ابن عمید به رفقا و معاصرین خود نوشته است.

---

۱. برای شرح حال مؤلّف ر.ک:

الاعلام، زرکلی ۹۸/۶؛ دهخدا، چاپ ۱۴ جلدی ۲۹۵/۱؛ دائرة المعارف الاسلامیة ۲۴۴/۱؛ سزگین ۶۳۵/۴؛ کحاله ۲۶۰/۳؛ دایرة المعارف بزرگ اسلامی ۳۴۰/۴ ـ ۳۴۳.

[مجلس ۲۲/۱ـ۲؛ الذریعه ۲۴۰/۱۰ با عنوان «رسائل ابن العمید» و ۲۴۲ با عنوان «رسائل الادب»؛ ابن عمید وآثار او، از محمّد فاضلی، مجلهٔ دانشکدهٔ ادبیات مشهد سال ۹(۱۳۵۲ ش) شماره ۳ ص ۴۴۶ـ ۴۷۰؛ رساله شرح احوال و آثار ابن عمید تالیف سید ضیاء الدین سجادی، تهران انتشارات پاژنگ ۱۳۷۰ ش].

در فهرست مجلس ۲۲/۱ـ۲ فهرست بیست و دو عدد از این رسائل درج شده که تمامی آنها در ابتدای نسخهٔ حاضر واقع شده‌اند و این نسخه علاوه بر آنها رسائلی اضافه دارد. فهرست بقیّهٔ نامه‌ها و رسائل موجود در نسخه حاضر بغیر از آن بیست و دو عدد بدین قرار می‌باشد:

۲ـ و له رقعة الی صدیق له یعاتبه و یستعطفه و هو امیر بدمشق

۳ـ فی اظهار النّدامة لایام اللّهو و الصّبی و التاسّف للعمر الّذی فیما مضی

۴ـ رقعة کتبها الی ابن مُسلمة و هو بالشام یذکر رکوب امیرالمؤمنین من القاهرة الی مصر علی الشارع و ترتیبها علی جناح الطائر

۵ ـ وله رقعة کتبها الی عبد الرّزاق الکاتب و هو صدیق له فی المداعبة و التعریض فیها بابراهیم الحدّاد

۶ـ رقعة فیها رسالة معمّاة الی صدیق له من الاشراف بمصر

۷ـ و له رسالة تعرف برسالة الرّؤیا یعرض فیها الجماعة من السّفل الّذین سعوا فی فساد امره

۸ـ رقعة منه فی معاتبة بعض اصحاب الدّواوین و هو حُسین بن بشر

۹ـ و له الی بعض المستخدمین فی الترتیب بالشام لما انصرف عن خدمة الترتیب و تعریفه السبب فی ذلک

۱۰ـ و له کتاب الی صدیق له بالشّام

۱۱ـ و له رقعة معاتبة و شکایة الی رئیس من اصدقائه

۱۲ـ و له رقعة الی الشریف ابیطالب بن بنت الزّیدی جواباً عن رقعة وصلت منه.

۱۳ـ و له رقعة الی الشریف سنی الدولة الباهری یجیبه عما الزمه من التفصیل و التمییز بین کاتبین

۱۴ـ و له الی السیّد الشریف القاضی و هو ابو علی

۱۵ـ و له الی الامیر ابی القسم بن ولیعهد المسلمین ابی هاشم و هما بمصر یستعیر منه کتاباً

۱۶ـ الی بعض من کان یؤهّل بالوزارة بالشام یعاتبه بعد الصّدر و هو ابن القشوری

۱۷ـ و له فی ذمّ اهل الزّمان و هو المعروف بابن عبد الرزاق یعرض بواحد منهم وهو ابن ما اسرع

۱۸ـ و له الی حسن بن صالح ایّام وزراته بعد الصّدر

۱۹ـ و له رسالة فی المجون الی قُوّاد معروف بالقیادة علی ید ابی محمّد بن عبد الرزّاق

۲۰ـ و له رقعة الی بعض الامرٰاء

۲۱ـ و له رقعة معاتبة و اقتضاء و هی اوّل رقعة کتب الیه فی الوزارة بعد الصّدر

۲۲ـ و له رقعة الی الشیخ ابی عبدالله محمّد بن احمد عماد الدّولة فی باب الاذکار والاقتضاء و المعاتبة بعد الصّدر بمصر

۲۳ـ و له رقعة الی صدیق تبشره فیها باطلاق جاریة و یعرّفه صورة الحال بعد الصّدر و هو ابن معقل الجهند البغدادی

۲۴ـ و له رقعة الی الوزیر الاجل صفی امیرالمؤمنین و خالصته تهنیة فیها بانتقاله الی الدّار المبارکة المنسوبة الی ابن کلس بعد الصّدر

۲۵ـ و له رقعة الی صدیق له یتضمن الشکر للوزیر الاجلّ صفیّ امیر المؤمنین وخالصته و هو حُسین بن بشر متولّی دیوان الخاص بمٰا جری من امر جاریه.

۲۶ـ و له رقعة الی الشیخ عماد الدّولة ابی عبدالله محمّد بن احمد فی الاقتضاء و المعاتبة.

۲۷ـ و له رقعة فی شکایة و معاتبة و معاقبة الی بعض اصحاب الدّواوین و هو حُسین بن بشر متولّی دیوان الخاصّ

۲۸ـ و له رقعة الی الوزیر الاجل فی الشکایة ممن تعذر امر جاریه و شکره علی جمیل ایادیه

۲۹ـ و له رقعة الی الشیخ عماد الدّولة ابی عبدالله محمّد بن احمد و هو بمصر

۳۰ـ و له رقعة الی الوزیر فی الشکر و الاقتضاء و المدح و الاسترضاء و الاستزادة فی الصادر

۳۱ـ و له رقعة الی متولّی دیوان الخاصّ و هو حسین بن بشر فی اقتضاء و عتاب مولم و عقاب

۳۲ـ و له رقعة معمّاة الی بعض اصدقائه و هو ابوطالب بن حمّاد

۳۳ـ و له رقعة فیها معمّاة الی بعض اصدقائه المغاربة و هو بمصر

۳۴ـ و له رقعة فی العتاب الی بعض اخوانه

۳۵ـ و له رسالة الی صالح بن مرداس لمّا ورد الشام و نهب ضیاعها فی الوعد و الوعید و التوبیخ و التفنید و هی مثل الرسالة الی حسّان بن جرّاح

۳۶ـ و له رقعة الی بعض اصدقائه من الاشراف سنة ثلاث و اربعمائة فی المداعبة

۳۷ـ و له رسالة معمّاة الی بعض اخوانه و هو ابوسعد عماد بن هرون

۳۸ـ کتاب نسخة فتح الشام و قتل صالح بن مرداش و هزیمة الفرس

۳۹ـ و له کتاب فی المداعبة و هو یعزّیه بکلب کان للقاضی ابی علی الحسن بن ابی الدبس فهلک بدمشق

۴۰ـ و له کتاب اعتذار الی صدیق له و هو ابن اللحام

۴۱ـ و له رقعة الی الشیخ ابی القاسم منصور بن محمّد بن کثیر و هو العمید بن العمید بن العمید و هو بخراسان فکتب الیه

۴۲ـ و له رسالة الی بعض الاشراف السّادة من اصدقائه و هو ابوالحسن بن

ابیطالب الزّیدی

۴۳ـ و له رقعة کتب بها الی حسن بن صالح الملقّب بعمید الدّولة وقت الوزارة وهی اوّل رقعة کتبها الیه

۴۴ـ و له رقعة فی ذمّ الحسد یعرض فیها ببعض الرؤساء من الاشراف

۴۵ـ و له رقعة الی المستخدمین فی الترتیب یصور تعنیفا له و استخفافا به و هو بوالفتح الهروی

۴۶ـ و له رقعة اقتضاء منه الی صدیق له و هو سعد بن عقیل فی باب کسوة مطل بها محسن بن قدوس.

۴۷ـ و له رسالة الی صدیق له فی الاذکار لحاجة و هو رهب بن صدقة

۴۸ـ و له رقعة الی الشیخ نجیب الدّولة یعوده بها وقت علّته قبل الوزارة

۴۹ـ و له رسالة الی عمید الدّولة حسن بن صالح فی الاقتضاء و المعاتبة و هی فی الوزارة

۵۰ـ و له رسالة فی المعاتبة منه و الاقتضاء و الشکوی تعریضاً و تصویحاً

۵۱ـ و له رقعة فی المعاتبة الی بعض اصدقائه و هو ابوالبیان

۵۲ـ و له رسالة إلی الشریف القاضی ابی الحسن بن ابیطالب الزیدی و هما بمصر

۵۳ـ و له رقعة الی بعض الرّؤسا من الخدم

۵۴ـ و له رسالة الی حسین بن بشیر و هو صدیق له فی شفاعة و التعریض فیها بانسان ذی رقاعة

۵۵ـ رقعة منه الی محسن تکلم فی الحضرة بالقبیح فانفذ هذه الرقعة الیه علی ید عداید الخازن.

۵۶ـ رقعة منه ایضاً الی صدیق له و هو ابوالحسن بن مدبر

۵۷ـ وله‌فی جواب رقعة وردت علیه من انسان اراد ان یُضرّب بینه و بین صدیق له

۵۸ـ کتاب من الشیخ ابی سعد الی بعض المستخدمین بالرّملة یستنیبه فی

الخدمة و يتحدث بجلالة النعمة

۵۹ـ و له رقعه فی الاذکار بحاجة له الی الشریف ابیطالب الحسنی ابن بنت الزّیدی

۶۰ـ و له رسالة الی بعض الاشراف یعاتبه فیها لانکاره حقّه بدمشق

۶۱ـ و له رسالة جلّها من قصیدة اخترعها علیه بعض الرّؤسآء فی محلّته و کتبها ارتجالاً

۶۲ـ و له رقعه الی ابن بشیر یعرض فیها بانسان

۶۳ـ و له رسالة الی صدیق له جوابا عن مسائل سئل عنها تعرض فیها بانسان متکاتب

۶۴ـ و له رقعة الی ابی علی الحسین بن بشر

۶۵ـ و له رسالة الی صدیق له یصف فیها دعوة انسان بحبل من الکتاب یعرض به و هو بمصر

۶۶ـ و له رقعة الی انسان بلغه انه هجاه و اغتابه و هو مخالف ملحد

۶۷ـ و له رقعة الی انسان متبطرم من الملقّبین بالامارة یدعی علم النجوم و معرفة علم الاوایل و یذکر انه یقوم بالالهیّات و الرّیاضیات و الطبیعیّات ولایحسن جزءً منها ولا حرفاً

۶۸ـ و له رسالة الی غلام امرد کان متمرّداً ایّام مرودته ثم تحلّی بعد ما التحی لعبودته و زهد فی صحبته و عشرته یعنفه بالکوفة

۶۹ـ و له رسالة الی الوزیر یعتذر فیها من تاخّره عن حضرته لعلّة لحقته و منعته من الرکوب و یهینه بالبرء من علته و الرکوب الی الحضرة علی عادته

۷۰ـ و له جواب رقعة الی الاستاد ابی اسحق ابراهیم بن هلال الصّابی ببغداد و قد طلب منه رسائل الاسکافی

۷۱ـ و له رسالة الی الشریف المرتضی علم الهدی یعزّیه بموت اخیه الشریف

الرّضی و کان من ساداتهم

۷۲ـ و له رسالة الی ابی طاهر البهرکیّ اوّل دخوله مصر

۷۳ـ و له رقعة الی بعض الشیوخ یعاتبه لتفضیله انساناً علیه حسداً له

۷۴ـ و له رقعة الی الوزیر الاجلّ یهنّیه بعید النّهر

۷۵ـ و له رسالة الی صدیق له یقرب منه و یختصّ به یُهنّیه بتطهیر ولده من الکوفه

۷۶ـ و له رسالة الی الوزیر یشکو فیها انساناً کان له عنده حوالة من جاریه و یسئله استخلاصه منه

۷۷ـ و له رقعة الی ابی الحسین التمیمی المستخدم بمصر یشکو الیه من انسان ابتر.

۷۸ـ رسالة الثلجیّة

آغاز: «بسم الله الرّحمن الرّحیم هل اتیك حدیث الغاشیة اسرار علی وجه الارض فاشیة وجوه یومئذ خاشعة نزل فی شأنه تصلی ناراً حامیة».

انجام: «... تنشر الی یوم النّشور و الحمدلله خالق النور و النور والصلوة علی محمّد المضئ وجهه کالبدر فی الدّیجور و علی صحابیه و ذویه ما تغایر الحزن و السّرور و سلّم تسلیماً کثیراً».

۷۹ـ [اصول علم بیان] «ص ۲۷۳ ـ ۲۷۵» **(بیان ـ فارسی)**

مختصری است در قواعد علم بیان، مؤلف در آن بیست و پنج قسم از اقسام مجاز را ذکر نموده است.

آغاز: «اگر دواعی تربیت و اشارت تأئید باشد میتوانم که در خلال الفاظ و نسق سخن طرازی اصول علم بیان از مجاز و تشبیه...».

انجام: «پس بمراقبت خاطر و خامه این رساله بی‌شبه در تشبیه تشهیر فضل و تشویق افاضل جهان را خاتمه کتاب ساخت و هو فی آخر کتاب الوصاف والسلام»

۸۰ـ مماكتب على بعض الاخلّا سلمه الله تعالى من الفقهاء والمجتهدين.

نسخ، محمّد حسين بن حاج احمد تستری، پنجشنبه آخر جمادی الاولی ۱۲۷۷ نجف اشرف، عناوين و نشانيها شنگرف، صفحهٔ اوّل تملک با مهر بيضوی به سجع «الراجی محمّد نورالدين الموسوی» به تاريخ ۱۳۳۳، جلد: تيماج، قهوه‌ای، مجدول.

۱۴۵ برگ، ۱۳×۲۱/۵ سانتی متر، ۱۹ سطر، [ثبت ۸۵۸۳۵].

«۷۵۷۸»

ديوان ابن هانی (شعر ـ عربی)

از: محمّد بن هانی اندلسی مغربی مشهور به ابن هانی (۳۶۲ ق)

كليات اشعار شاعر است شامل: غزليات و قصايد و مدايح.

[الذريعه ۳۳/۹، مشار، عربی ۳۸۲، سركيس ۲۷۱/۱].

آغاز:

هل من اعقة عالج يبرين   لم هذه بقر الحدوج العين

انجام:

ولو خلدت لم اقض منها لبانة   فكيف لم تخلد لبكر بن وايل

نسخ، حسين بن احمد بن حسين الجزری، ۳ شعبان ۱۰۰۷، نشانيها شنگرف، در اوّل نسخه تملک فرهاد ميرزا با مهروی و تملکی با مهر کروی به سجع «من متملكات الفقير الحاج مصطفی صدقی ۱۱۹۰» وتملکی دیگربا مهرکروی به سجع «من مواهب الفيض المدرار لعبده محمّد الحسنی بن العطاء خادم الفقه و الآثار ۱۲۰۰»، مطالعهٔ مطيع بن حسين به تاريخ ۱۱۰۰، اهداء اين نسخه توسط ميرزا سيد محمّد خان نائينی به احتشام الدوله به تاريخ ۱۲۷۷، جلد: گالينگور، آبی، عطف تيماج.

۸۳ برگ، ۱۱×۱۹/۵ سانتی متر، ۲۳ سطر، [ثبت ۲۶۲۷۲].

«۷۵۷۹»

شاهین = نهیب جنبش ادبی **(ادبیات ـ فارسی)**

از: دکتر تندر کیا (قرن ۱۴ ق)

قطعاتی است ادبی به نظم و نثر که مؤلّف برای برپا کردن نهضت ادبی آنها را با نثری مصنوع و خیالی نگاشته؛ این کتاب با نام «شاهین» به چاپ رسیده است.

[مشار، فارسی ۳۱۸۲/۳].

نسخهٔ حاضر شامل دو مقاله از این کتاب می‌باشد بدین عناوین:

۱ـ بال سیاه: زنده باد مرگ

۲ـ بال سرخ: خودت را بکش

آغاز: «جاودان و پیروز باد زبان بزرگ فارسی تیسفون ... به فرانسه رفتم هفت سال...».

انجام: «ای زبان فارسی... فارسی زبانان ... همین دی ۱۳۱۹».

تحریری شکسته؛ بی‌کا، دی ماه ۱۳۱۹ ش؛ جلد: گالینگور، سبز.

۶۷ برگ؛ ۱۹×۲۶/۵ سانتی متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۲۴۰۲۸].

«۷۵۸۰»

دیوان امیرالمؤمنین علیه‌السلام **(شعر ـ عربی)**

[مجلس ۷۰۵/۱۰؛ الذریعه ۴۳۱/۲؛ مرعشی ۷۱/۵، ش ۱۶۷۳؛ دانشگاه ۱۰۰۱/۹؛ مشار، فارسی ۲۲۶۸/۲].

در نسخهٔ حاضر سید اسدالله بن قوام الدین حسینی مقدّمه‌ای از خود اضافه نموده و در حواشی نیز اشعار را شرح نموده و ترجمهٔ آنها را به نظم از دیگران آورده است. شرح و توضیح وی بسیار کوتاه و فقط به ذکر اشعار و احادیثی پیرامون بیت اکتفا نموده است.

آغاز: «الحمد لله الذی جعلنا من المتمسکین... و بعد فیقول المعتصم بحبل الله الملتجی الی باب الله اقلّ السادات و الرّاثین بل اضعفهم و احقرهم...

الناس من جهة التمثال اکفاء ابـــوهم آدم و الأمّ حـــواء»

انجام:

علیه ربّی صلّی کُلّ ما سجعت ورقا و ما غررت فی سایر البلد

نسخ و نستعلیق و تحریری؛ سید اسدالله بن سید قوام‌الدین، شعبان ۱۳۳۵؛ عناوین و نشانیها شنگرف، صفحات مجدول؛ کاتب در آخر نسخه شجرهٔ نسب خود را چنین ذکر کرده است:

اسدالله بن قوام الدین افخرالذاکرین المدفون فی وادی السلام ابن سید تقی الراثی بن سید سلیم بن سید اسماعیل بن سید زکی بن سیدرضا بن محمّدباقر بن سید شمس الدین بن سید ولی الدین محمود بن سید حسین بن سید علی بن سید یوسف بن سید المستنصر بالله بن سید شرف الدین بن سید حسن بن سید محمّد بن سید احمد بن سید ابی المرجا النجفی بن سید علی بن سید یحیی بن سید حسین ذی الدمعة وقیل ذوالعبرة بن زید الشهید بن امام زین العابدین علیه‌السلام؛ جلد: تیماج، مشکی.

۲۳۹ برگ؛ ۲۱/۵×۳۵ سانتی متر؛ ۱۲ سطر؛ [ثبت ۲۷۷۰۲].

«۷۵۸۱»

الکافی (حدیث ـ عربی)

از: ثقةالاسلام محمّد بن یعقوب کلینی (۳۲۸ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۲۰۱] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر از ابتدای کتاب تا انتهای «باب التکاتب» را شامل است.

نسخ زیبا؛ ملا پاینده حیدر بن ملاعلی، چهارشنبه ۱۹ رمضان ۱۱۵۵؛ عناوین شنگرف ولاجورد، تمامی صفحات مجدول مذهّب، دو صفحهٔ اوّل طلا اندازی دندان موشی بین سطور، صفحهٔ اوّل سرلوح مزدوج مذهّب مرصّع؛ در اوّل و آخر نسخه تملک شیخ فضل الله نوری به تاریخ ۱۲۸۵ با مهر مربعی به سجع «ذلک فضل الله یؤتیه من یشاء ۱۲۸۰» و مهر کتابخانهٔ وی و تملک دیگری به تاریخ ۱۱۷۷؛ در آخر نسخه مهر بیضوی به سجع «محمّد باقر العلوم»؛ جلد: تیماج دورو، مشکی.

۵۶۱ برگ؛ ۱۷×۲۸ سانتی متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۲۴۶۲۰].

﴿۷۵۸۲﴾

السرائر الحاوی لتحریر الفتاوی (فقه ـ عربی)

از: شیخ ابو جعفر محمّد بن منصور معروف به ابن ادریس حلّی (۵۹۸ ق)

[مجلس ۱۲۸۰/۱۰؛ الذریعه ۱۵۵/۱۲؛ مرعشی ۱۶۴/۲، ش ۵۶۵؛ مشار، عربی ۵۱۹].

آغاز: «الحمد لله الّذی خلق الانسان فعدله و علّمه البیان ففضّله والبسه الایمان فجلّله».

انجام: الآجال فربّما یشبع القول المتقدّم فی المسئلة علی ما [اورده المتأخرون وان کان] بحمدالله بهم یقتدی و علی امثلتهم یحتذی».

نسخ؛ سیف علی بن حیدر علی فراهانی، ۲۱ ذی حجه ۱۲۶۰؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، سبز، سوخت، ترنج با سر با نقش گل و بوته، لچکی مجدول.

۲۴۶ برگ؛ ۲۱×۳۰/۵ سانتی متر؛ ۳۵ سطر؛ [ثبت ۲۶۱۷۰].

﴿۷۵۸۳﴾

مشکوة الادب ناصری = ترجمه و شرح وفیات الاعیان **(تراجم ـ فارسی)**

از: لسان الملک عباسقلی خان بن محمّدتقی سپهر کاشانی (۱۳۴۲ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۳۶۹] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر ترجمهٔ اوّل مترجم می‌باشد و ربع اوّل کتاب را شامل است.

آغاز: «الحمدلله المتفرّد بالوحدانیّة و المتوحّد بالفردانیة الخالق للصّور و الرازق للبشر... پس از ستایش یزدان پاک و نیایش خواجه لولاک لما خلقت الافلاک...».

انجام نسخه: «پس از آن ظافر برفت و ما را از کردار خود در عجب افکند که بدین گونه بدیهیّه انشاد کرد و الله العلی العالی اعلم بحقایق الاضمار خدای را ستایش و رهنمای را نیایش در شب دوشنبه بیست و هشتم شهر ربیع المولود سال ۱۲۹۰...».

تحریری؛ به خط مؤلّف، دوشنبه ۲۸ ربیع المولود ۱۲۹۰؛ در آغاز نسخه دعایی به خط مؤلف به تاریخ ۱۲۹۲؛ جلد: تیماج، زیتونی.

۲۷۳ برگ؛ ۲۲×۳۵ سانتی متر؛ ۲۵ سطر؛ [ثبت ۲۶۲۶۳].

﴿۷۵۸۴﴾

مشکوة الادب ناصری = ترجمه و شرح و فیات الاعیان **(تراجم ـ فارسی)**

از: لسان الملک عباسقلی خان بن محمّدتقی سپهر کاشانی (۱۳۴۲ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۳۶۹] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر ربع ثانی از ترجمهٔ اوّل می‌باشد.

تحریری؛ به خط مؤلّف، ۴ ربیع المولود ۱۳۰۲؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۲۷۴ برگ؛ ۲۲×۳۵ سانتی متر؛ ۲۵ سطر؛ [ثبت ۲۶۲۵۸].

«۷۵۸۵»

ناسخ التواریخ (تاریخ قاجاریه) **(تاریخ ـ فارسی)**

از: لسان الملک محمّدتقی سپهر کاشانی (۱۲۹۷ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۳۲۸] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر جلد اوّل از مجلدات تاریخ قاجاریه را شامل است.

نستعلیق؛ به خط مؤلّف، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ در حاشیه نسخه بعضی کلمات توضیح داده شده در اوّل و آخر نسخه تملک عباسقلی سپهر با مهر وی به سجع «مشیر افخم» ۲۲ ربیع المولود ۱۳۲۶؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۴۲۱ برگ؛ ۲۲×۳۰ سانتی متر؛ ۲۵ سطر؛ [ثبت ۲۶۲۶۲].

«۷۵۸۶»

ناسخ التواریخ (حالات امام علی النقی علیه‌السلام) **(تاریخ ائمه ـ فارسی)**

از: عباسقلی خان بن محمّدتقی سپهر ثانی (۱۳۴۲ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۳۲۸] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر جلد سوّم از احوال امام علی النقی علیه‌السلام را شامل است.

تحریری؛ به خط مؤلّف، بی‌تا؛ جلد: تیماج، مشکی.

۴۲۸ برگ؛ ۲۳×۳۶ سانتی متر؛ ۲۶ سطر؛ [ثبت ۲۶۲۶۱].

«۷۵۸۷»

کتاب السحر والنیرنج فی النرد والشطرنج **(قماربازی ـ فارسی)**

از: ادیب الممالک میرزا صادق خان[1] بن میرزا حسین فراهانی (۱۳۳۶ ق)

---

۱. برای شرح حال مؤلف رجوع شود به مقدمهٔ دیوان وی که به نام «دیوان کامل ادیب

رساله‌ای است مسبوط و مفصّل در تاریخ شطرنج و نرد و چگونگی بازی با آن، و شرح آلات و ادوات شطرنج و جدولهای آن، که در یک مقدمه و چند فصل برگزار شده است. فهرست کتاب در آخر نسخه آمده است.

آغاز: «بسمله امّا بعد این نامهٔ کم بها را این بنده که محمّدصادق الحسینی از نژاد قائم مقام بزرگ فراهانی که پیشخدمت بارگاه همایون اقدس سلطانی و ادیب الممالک لقب دارم...».

انجام: «چند قسم دیگر در نسخ متعدده مشاهده شد که آنها را نیز شطرنج نام نهاده بودند ولی چون از هیچ جهت با شطرنج مشابهتی نداشتند از ذکر آنها احتراز کردیم و بهمین چند قسم اکتفا ورزیدیم».

نستعلیق (عناوین به خط نسخ درشت)؛ میرزا بدیع، بی‌تا؛ با حواشی از مؤلف؛ در اوّل نسخه تملک مؤلف و علامت ورود کتاب به کتابخانهٔ وی ۲۷ شوال ۱۳۱۴؛ در اوّل نسخه به خط مؤلف آمده: «این کتاب را بعد از تألیف محشی نموده و بخط آقا میرزا بدیع کاتب نسخه گردید و تمامی حواشی نیز جزو نسخه و از تألیفات حقیر جامع و مؤلف است، محمّد صادق بن محمّد حسین...» با مهر بیضوی به سجع «ادیب الممالک ۱۳۱۴»؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، مجدول.

۱۳۳ برگ؛ ۱۷/۵×۲۲ سانتی متر؛ ۱۱ سطر؛ [ثبت ۲۶۲۹۷].

«۷۵۸۸»

[تخمیسها و ترجمه‌های منظوم قصیدهٔ برده] (شعر ـ عربی)

جامع: حافظ سید حسین بن سید علی آماسی

الممالک» چاپ شده است. والذریعه ۶۶/۹.

چند ترجمهٔ منظوم فارسی و ترکی قصیدهٔ برده و چند تخمیس عربی از این قصیده در نسخهٔ حاضر جمع آوری و به طرز ماهرانه‌ای در داخل جداول تحریر شده است.

در هر صفحه یک بیت از قصیدهٔ برده نوشته شده و بعد از آن تخمیس عربی سید شریف افندی با رنگ سبز و بعد از آن تخمیس عربی اسعد افندی به رنگ مشکی و در زیر آن ترجمهٔ فارسی و منظوم عبدالرحمن جامی با شنگرف و در زیر آن ترجمهٔ ترکی و منظوم کمال پاشازاده و در زیر آن ترجمهٔ شیخ شمس الدین سیواسی و در زیر آن ترجمهٔ ترکی و منظوم عبدالرحیم قره حصاری و ترجمهٔ منظوم اساسی و ترجمهٔ ترکی و منظوم سید احمد لالی[1] و در وسط شرح ترکی سید احمد لالی، تحریر شده است.

جامع در اوّل نسخه دیباچه‌ای به ترکی اضافه نموده است.

آغاز قصیدهٔ برده (مذهب):

امن تذکر جیرانی بذی سلم　　　مزجت دمعاً جری من مقلة بدم

آغاز تخمیس شریف افندی (رنگ سبز):

یا نائیاً عن حمی صحب ذوی کرم　　　و قد الفت بهم تحتال فی نعم

آغاز تخمیس اسعد افندی (رنگ مشکی):

من تکثر ما فی القلب من الم　　　من تاثرّ ما فی الکبد من ورم

---

۱. احمدبن‌مصطفی‌صاروخانی‌رومی‌معروف به لالی (متوفای ۹۷۱ ق) برای شرح حالش ر ک: معجم المولفین، کحاله ۱ / ۳۰۸.

آغاز ترجمهٔ جامی (رنگ شنگرف):

ای ز یـاد صـحبت یـارانت انـدر ذی سـلم

اشک چشم آمیخته با خون روان گشته به هـم

آغاز ترجمهٔ ترکی کمال پاشازاده (رنگ مشکی):

یـا ده گـلدیمی دلا هـمسکایگام ذی سـلم

قار شوب چشمک قیدر قانلو یاشی دمـبدم

آغاز ترجمهٔ ترکی شمس الدین سیواسی (رنگ مشکی):

اکـد کـمی کـوکلوم اول یـرده کی یـارانـی

کیم یاس اقیدرد یک ک خط ایدوب اکاقانی

آغاز ترجمهٔ ترکی عبدالرحیم قره حصاری (رنگ شنگرف):

دو شدیمی دردی کوکلوکه اهل دیـار یـار

کیم قانلو یاشی گوز لونیک اولدی جویبار

آغاز ترجمهٔ ترکی اساسی (رنگ آبی):

یاد که دشدیمی کوکلم هـمچو اوذی سـلم

کا قیدرسن گوزلر کدن قانلو یاشی دمبدم

آغاز ترجمهٔ ترکی سید احمد لالی (رنگ سبز):

اکدکمی ذی سلمده کی اهـلی وحـیدتی

کیم قان پش اغلمق کوزکک اولدی عادتی

آغاز شرح ترکی سید احمد لالی (در وسط به رنگ سبز):
«یعنی صاحب قصیده کندی نفسه خطاب ایدر که سن بوکون لریاشین قانه قارشدرب کوزدن اقتدوغک».

آغاز مجموعه: «الحمدلله الذی شرّفنا بتشرّف العلماء العظّام و جعلنا من امّة محمّد علیه الصّلوة و السّلام و نوّر ... و بعد اوّل سرور کائنات و مفخر موجودات شفیع العصات سیّد المرسلین...»

انجام مجموعه:

مادام که صبا بوداغن بانُک

او تدوّرر یا خود سویدورر حادی نغمتی

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ نشانیها شنگرف، تمامی صفحات مجدول، بعضی ابیات زرین ولاجوردی و شنگرف؛ تملک جلال الدین النسبی زاده انسی الشروانی و تملک سیّد محمّد عالم بن سید سلیمان افندی؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای سوخت، ترنج با سر با نقش گل و بوته.

۸۴ برگ؛ ۱۴×۲۰ سانتی متر؛ [ثبت ۲۴۳۴۰].

«۷۵۸۹»

غنیة النزوع الی علمی الاصول والفروع **(فقه و اصول ـ عربی)**

از: عزالدین حمزة بن علی بن زهرهٔ حلبی (۵۸۵ ق)

به جلد بیست و پنجم شمارهٔ [۷۱۲۹] مراجعه شود.

نسخ؛ علی مشهدی، ۱۲۳۳؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، قرمز، مجدول.

۱۶۰ برگ؛ ۱۵/۵×۲۱ سانتی متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۲۶۴۰۰].

«۷۵۹۰»

مجموعه

۱ـ کریما «۱ پ ـ ۱۰ ر» **(شعر ـ فارسی)**

از: مصلح الدین بن عبدالله سعدی شیرازی (۶۹۰ ق)

مثنوی مشهوری است که سعدی در پند و اندرز پادشاهان سروده است؛ و عناوین آن چنین است:

در نعت سید المرسلین، ترک هوا و هوس، توصیف کرم، مناقب سخاوت، مذمت بخیلان، بیان تواضع، در ترک تکبر، تأکید تعلیم علم، ترک صحبت جاهلان، مناقب عدل، رعایت رعیت، نتایج قناعت، مذمت حرص، توصیف شراب توحید تأکید حقوق وفا، منافع طاعت حق، نتایج تقوی، ترک معاصی، منافع شکر، منافع صبوری، تأکید صداقت، عدم ثبوت دنیا و عبرت بدائع باری.

[مشار، فارسی ۴۰۶۲/۴؛ منزوی ۳۲۷۵/۴ که این مثنوی را باکتاب نصیحة الملوک یکی دانسته، در صورتی که دو کتاب هستند و دوّمی به نثر می‌باشد و نسخه‌ای از آن در شمارهٔ ۷۹۶۰ همین فهرست معرفی خواهد شد].

آغاز:

کریما به بخشای بر حال ما — که هستیم اسیر کمند هوا

نداریم غیر از تو فریاد رس — توئی عاصیان را خطابخش و بس

انجام:

منه دل برین عمر ناپایدار — زسعدی همین یک سخن گوشدار

۲ـ نصاب «۱۰ ر ـ ۱۷ پ» **(شعر ـ فارسی)**

از: شاکر

مثنویی است در ذکر و شرح نامها و اسامی، احتمالاً ناظم همان محمّد علی

شاکر اصفهانی تبریزی باشد که در الذریعه ۴۹۳/۹، ش ۲۷۸۰ نام وی آمده است.

عناوین اشعار چنین است:

توصیف اجناس خریف و ربیع و نام اشجار، نامهای گل و نام بهائم، مرغان، هوام، نام حرفت گران، آلات مزارع، آلات حجام، آلات درودگر، آلات کلال، آلات کمانگر و آهنگر و رنگریز و نداف و مطرب و مردار خوار و در بیان غلت و....

آغاز:

بیا ایدل از نو سخن سازکن — دهان را به حمد خدا باز کن

بدیعی که از نیست هستی نمود — بپرورد عالم به افضال جود

انجام:

که ای یار اهل کرم در نیوش — خدایا خطاهای شاکر بپوش

گر از ابلهی نکته ای چند گفت — ز روی کرم باز شاید نهفت

۳ـ دیوان محمود قاجار «۱۷ پ ـ ۲۷ ر» **(شعر ـ فارسی)**

از: محمود میرزا فرزند فتحعلی شاه قاجار (قرن ۱۳ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۲۹۱] مراجعه شود.

آغاز:

ایداغ بر دل از غم خال تو لاله را — شرمنده ساخت آهو چشمت غزاله را

از انفعال لعل لبت لاله در چمن — دیگر بدست خویش نگیرد پیاله را

انجام:

یافته محمود هرکس به در آن شاه بار

این گدا را هم بر آن دربار بودی کاشکی

۴ـ نصاب «۲۷ پ ـ ۳۱ پ» **(لغت ـ فارسی)**

اشعاری است به سبک نصاب الصبیان که لغات عربی را به فارسی و هندی ترجمه نموده است.

آغاز:

خالق آفریننده اپأهنار　　رب پرورنده نپأهنار

انجام:

قدر تاک کنون　　تمت تمام پنون

۵ - [دستور زبان فارسی] «۳۲ر - ۴۱پ» **(دستور زبان - فارسی)**

از: ؟

جهت تعلیم فارسی خوانان، پنج صورت از افعال فارسی (ماضی ساده، ماضی نقلی، حال، آینده و ماضی بعید) را صرف کرده است.

آغاز: «الحمدلله رب العالمین ... بدان اسعدک الله تعالی فی الدارین که این نسخه چشم چراغ برای فائده تلمیذان تصنیف کرده شده مشتمل بربیست و هشت باب است».

انجام: «یاوه گفت یاوه گفته است یاوه می‌گوید یاوه خواهد گفت یاوه گفته بود».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا، تمامی صفحات مجدول؛ دراوّل نسخه تملکی به تاریخ ۱۲۸۵ با مهر بیضوی به سجع «عبده عباس طباطبایی»؛ جلد: تیماج، قرمز، مجدول.

۴۱ برگ؛ ۱۴×۲۱ سانتی متر؛ ۱۳ سطر؛ [ثبت ۲۶۶۱۱].

﴿۷۵۹۱﴾

التنبیهات علی معانی السبع العلویات　　(ادبیات - عربی)

از: محمّد بن حسن بن ابی رضا راوندی (قرن ۸ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۲۰۴] مراجعه شود.

آغاز: «توکّلت علی ربّی و ربّکم بواجب الوجود استعین و بارشاده سبیل الحق استبین».

نسخ؛ دخیل علی بن خمیس الخادم فی حضرة الحسین علیه السلام، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ در اوّل نسخه تملکی به تاریخ یوم الغدیر ۱۱۹۱ با مهر بیضوی به سجع «الراجی الی الله عبده الخلیل ۱۱۸۹»؛ جلد: تیماج، قرمز، مجدول.

۱۰۷ برگ؛ ۱۲×۱۹ سانتی متر؛ ۱۲ سطر؛ [ثبت ۲۶۴۰۲].

«۷۵۹۲»

القواعد و الفوائد (فقه ـ عربی)

از: شهید اوّل محمّد بن مکّی عاملی (۷۸۶ ق)

مؤلف در کتاب حاضر بسیاری از قواعد و فوائد کلی اصولی و فقهی و نحوی را که از آنها مسائل فقهی استنباط میشود، بیان نموده است. ابتدا قاعده را می‌آورد، سپس فروعات فقهی راکه از آنها استنباط میشود ذکر می‌کند. عناوین کتاب «قاعدة ـ فائدة» میباشد.

[مجلس ۴۱۴/۱۶؛ الذریعه ۱۹۳/۱۷؛ مرعشی ۲۳۷/۱، ش ۲۰۷؛ مشار، عربی ۷۱۵ با عنوان «القواعد الکلیة الاصولیة و الفروعیة»].

آغاز: «اللهم انّی احمدک و الحمد من نعمائک و أشکرک و الشکر من عطائک و اصلّی علی خیر انبیائک».

انجام: «و منها انتظار الامام المؤتم فی الصلوة الخوف و هذا یوصف بالوجوب».

نستعلیق؛ ابراهیم بن عبدالنبی بن محمّد علی بن حسین نجفی جعفری، ۱۰۵۹؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای،

سوخت، ترنج، لولادار.

۱۸۵ برگ؛ ۲۰×۱۳ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۲۶۳۹۳].

«۷۵۹۳»

تاریخ مشجّر
(تاریخ ـ عربی)

از: یوسف بن حسن بن عبدالهادی حنبلی (۸۸۰ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۱۰۶۷] مراجعه شود.

نسخ؛ بی‌کا، بی‌[illegible] [illegible]اولی در هر صفحه؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، سوخت، ترنج با سر با نقش گل و بوته، مذهّب.

۹ برگ؛ [illegible] سانتی متر. [ثبت ۷۸۹۵۲].

«۷۵۹۴»

مجموعه

۱ـ دیوان کاشی آملی «۱پ ـ ۹۴پ»
(شعر ـ فارسی)

از: حسن کاشی آملی (قرن ۸ق)

مجموعه‌مراثی و مدایح‌شاعراست‌که‌درمدح و رثاءائمۀاطهار علیهم‌السلام سروده است.

[مجلس ۳۶۸/۱۷؛ الذریعه ۸۹۹/۹؛ منزوی ۲۲۹۸/۳].

آغاز:

ای مـــاه رخت شـــمع دو بـــینندۀ بـــینا
عاجز شـده در وصـف تـو گـویندۀ گـویا

از گیسوی شب رنگ تو تابان مه رویت
هـــمچون مـــه تـابان زمـیان شب یـلدا

انجام:

گر حبّ علی و آن بتولت نبود	امید شفاعت رسولت نبود
گر طاعت حق جمله بجا آری تو	بی‌حبّ علی هیچ قبولت نبود

۲ـ دیوان سلیمی تونی «۱۲۹ ر ـ ۲۲۴ پ» **(شعر ـ فارسی)**

از: تاج حسن بن سلیمان تونی متخلص به سلیمی (قرن ۹ ق)

قصائد و قطعاتی است که شاعر در مدایح و فضائل اهل بیت علیهم‌السلام سروده است. وی در اشعارش به «سلیمی» تخلص می‌کند و شعرهایش در حد متوسط می‌باشد.

شاعر چند قصیده در مدح حسن کاشی سروده در بعضی از آنها تصریح می‌کند که در سال ۸۴۴ ق آن را سروده و می‌توان نتیجه گرفت که شاعر از شعرای قرن نهم می‌باشد.

در آخر یکی از قصاید گوید:

به سال هشتصد و چل بُد و چهار ز هجرت
که این قصیده درآمد بنظم و گشت محرر

در قصیده‌ای که در جواب حسن کاشی سروده است چنین گفته:

بمدح میر دین کاشی در آمل	نهاده گنج مستوفی فراهم

نمونه‌ای از اشعار وی:

طریق چارده معصوم گیر اگر خواهی
ره نجات و نجات از ضلالت جهّال
مطیع و پیرو این قوم شو که در همه باب
طریق اهل نجات این بود به استدلال
به فقر و فاقه سلیمی منال و شکوه مکن
ترا که بحر طبیعت به از دُر است و لآل

چـــه التـــفات بـــملک و بـــمال آنکس را
کـــه چـــون تـــو درگـــه آن مـــحمّدست مآل
حـــديث مـــن هـــمه مـــدح عـــلی و آل بـــود
کـــه نـــيست بـــهتر ازيـــن قـــول از جـــميع مـقال
بـــمدح آل مـــحمّد هـــميشه خـــوش حـــالم
چه خوش ترست ازين در جهان زهی خوشحال

[الذريعه ۴۶۷/۹؛ تذکرهٔ دولتشاه سمرقندی، ص ۷؛ مجلس ۴۷۲/۳ که نسخه‌ای از مثنوی «حرز النجات» وی معرفی شده است؛ منزوی ۲۷۶۹/۳ و ۲۸۱۲ و ۳۲۹۰].

آغاز نسخه:

السلام ای سید کونين و ختم اوليـاء | السلام ای شاه مرسل صاحب تاج و لوا
السلام ای صدر بدر عـالم و نـور اله | السلام ای فخر نسل آدم و شمع هدی
امّـيدوار بـنده سـليمی بـفضل تست | يـا قـاضی الحـوايـج و يـا سـامع الدّعـا

انجام نسخه:

کرده لطـفت در هـمه حـالی مـراعـات هـمه
ســاخته از فـضل خـود کـار و مـهمّات هـمه
يـا ابـا عـبدالله از لطـف تـو حـاجات هـمه
چون روا شد حاجت ما گر برآيد هم رواست

در اين مجموعه علاوه بر دو ديوان مذکور، اشعاری از شعرای زير آمده است: مولا محمّد گنجه‌ای، حکيم سنائی، فرخی، شعبان کاشی، اشرف، قنبر شاه، ناظمی، امير مجد جلال کاشی، قادری، محمّد بن حسام، مولا کمال.

نستعليق؛ رسالهٔ اوّل بی‌کا، ۱۵ رمضان ۹۰۲؛ رسالهٔ دوّم فتح الله بن عبدالله بن محمّد متطبب، رجب ۹۰۲؛ عناوين و نشانيها شنگرف؛ در اوّل نسخه تاريخ تولد اسدالله بن شيخ محمّد علی در منتصف ربيع

۱۱۲۲ و تولد محمّدرضا بن شیخ محمّدعلی شعبان ۱۱۲۳؛ جلد: تیماج، زرد، ضربی، ترنج با سر با نقش گل، مجدول.

۲۲۴ برگ؛ ۱۷×۲۳/۵ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۸۵۷۸۰].

«۷۵۹۵»

صحاح اللغة **(لغت عربی به عربی)**

از: ابونصر اسماعیل بن حماد نیشابوری مشهور به جوهری (۳۹۳ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۱۹۴] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر از آخر افتادگی دارد.

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف، صفحات مجدول، در اوّل نسخه مهر بیضوی به سجع «نقی بن حسینعلی»؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۴۵۷ برگ؛ ۱۷×۲۷ سانتی متر؛ ۳۵ سطر؛ [ثبت ۲۷۰۷۴].

«۷۵۹۶»

شرح الکافی **(شرح حدیث ـ عربی)**

از: مولی صدر الدین محمّد بن ابراهیم شیرازی (۱۰۵۰ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۲۰۶] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر از اوّل کتاب التوحید تا آخر شرح را شامل است.

آغاز کتاب توحید: «سبحانک اللهم و بحمدک توحدت فی ذاتک فحسر عن ادراکک انسان کل عارف».

انجام: «فیحتاج الی اصلین شریفین بل بحرین عظیمین من بحار علوم المکاشفة کل منهما».

نسخ؛ محمّدرضا بن ابی الحسن طباطبایی، سه‌شنبه ۱۸ شعبان

۱۲۶۵؛ عناوین شنگرف؛ جلد: تیماج، مشکی، شمسه با سر.

۲۵۸ برگ؛ ۱۹/۵×۲۲ سانتی متر؛ ۲۸ سطر؛ [ثبت ۲۷۰۷۵].

﴿۷۵۹۷﴾

تمرین الطلّاب فی صناعة الاعراب = ترکیب خالد **(نحو ـ عربی)**

از: خالد بن عبدالله الازهری (۹۰۵ق)

شرحی است بر «الالفیة فی النحو» ابن مالک؛ در این شرح فقط به بیان اعراب و قواعد نحوی بکار رفته در الفیه پرداخته شده و تألیف آن در رمضان ۸۸۶ق به پایان رسیده است.

[مجلس ۵۶۷/۹؛ مشار، عربی ۱۸۲ با عنوان «ترکیب خالد»؛ کشف الظنون ۱۵۴/۱].

آغاز: «الحمدلله الذی رفع قدر من اعرب بالشهادتین و نصب الدلیل علی وجود ذاته».

انجام: «... لولا ان هدانا الله الملک الوهاب و صلی الله علی سیدنا محمّد و آله و صحبه و سلم صلاة و سلاماً دائمین الی یوم الدین».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا [قرن ۱۰]؛ عناوین شنگرف، در اوّل نسخه نوشته‌ای به تاریخ ۹۸۵ و تملک مصطفی شهیر به حسین و تملک احمد عبدالقادر موصلی و تملک محمّد بن محمّد و تملک محمّد خطیب بن حاج امین افندی؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی.

۲۳۵ برگ؛ ۱۳/۵×۱۸/۵ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۲۶۶۱۵].

﴿۷۵۹۸﴾

المعجم فی وقایع ملوک العجم = تاریخ معجم **(تاریخ ـ فارسی)**

از: فضل‌الله بن عبدالله شیرازی (حدود ۷۴۰ق)

[مجلس ۱۵۵/۲و۱۶۷/۱۷؛الذریعه۲۸۷/۳؛منزوی ۴۲۷۲/۶؛مشار،فارسی ۴۸۱۲/۴].

آغاز: «انّ احقّ مایفتتح به الکلام و ینجح به المرام حمد الملک العلّام ... صانعی که به قلم قدرت بر لوح فطرت نقوش موجودات بنگاشت»

انجام: «بر زبر لوح گردون می‌نویسند و الله تعالیٰ یثبت اقدامنا باجابة ... و هو المستعان فی المشهد و المغیب علیه توکلت و الیه انیب».

نستعلیق؛ بی‌کا، شنبه ۷ جمادی الاولی ۱۲۰۳؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، زیتونی، سوخت، مجدول، لچکی، پشت جلد اسلیمی.

۱۶۱ برگ؛ ۱۳×۲۰/۵ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۲۶۳۲۰].

﴿۷۵۹۹﴾

مجمع الفرس = فرهنگ سروری **(لغت ـ فارسی به فارسی)**

از: محمّد قاسم بن محمّد سروری کاشانی (قرن ۱۱ ق)

[مجلس ۲۸۱/۲و۱۵۵/۶؛الذریعه ۲۰۱/۱۶؛ منزوی ۱۹۵۳/۳؛ مشار، فارسی ۴۵۳۷/۴].

آغاز: «ابتدای کلام هر دانشمند سخنور و انتهای سخن هر خردمند هنر پرور شایسته و سزاوار است که مزین و محلی بسپاس بیحد و قیاس...».

انجام: «از مرتبه انصاف و مرحمت و شفقت من آنچه شرط بلاغت است با تو می‌گویم تو خواه از سخنم پند گیر و خواه مگیر».

نستعلیق؛ عبدالعظیم بن عبد الغنی حسینی، ۱۱۱۵؛ عناوین و نشانیها شنگرف، در اوّل نسخه تملک میرزا محمّد بن مرحوم محمّد رضی تویسرکانی به تاریخ ۱۲۲۲ و تملک محمّد رضی بن میرزا ابوالحسن یوزکانی ۲۵ محرم ۱۲۰۹؛ در آخر نسخه مهر بیضوی به سجع «محمّد صادق بن رضی النظاری ۱۱۹۹»؛ جلد: تیماج دورو، قهوه‌ای، لولادار.

۲۵۷ برگ؛ ۱۶×۲۵/۵ سانتی متر؛ ۲۰ سطر؛ [ثبت ۲۶۲۹۱].

﴿۷۶۰۰﴾

فوائد راه آهن **(متفرقه ـ فارسی)**

از: حاج میرزا محمّد کاشف (قرن ۱۴ ق)

مؤلف که نایب اوّل سفارت ایران در پاریس بوده، وسیلۀ ترقی ملت و کشور را در ساختن راه آهن و آسان شدن مسافرت بین شهرها و کشورها می‌داند. و در کتاب حاضر طی دوازده فصل دولت ایران را تشویق به ایجاد راه آهن نموده و در آغاز آن تاریخچۀ جالبی پیرامون اسباب عقب افتادگی ملت‌های آسیا و مسلمانان ذکر نموده است. تاریخ نگارش این کتاب ۱۳۰۶ ق می‌باشد.

عناوین فصلها چنین است:

فصل اوّل: در لزوم حرکت

فصل دوّم: در لزوم مراودت

فصل سوّم: در سرعت حرکت

فصل چهارم: تناسب کرایۀ و مخارج مسافرت

فصل پنجم: در تعیین کرایه حمل ونقل مال التجاره با راه آهن

فصل ششم: در سلامتی و رفاهیت و امنیت راه آهن

فصل هفتم: در تعریف زراعتی راه آهن

فصل هشتم: در ترقیات صنعت از ایجاد راه آهن

فصل نهم: در ترقیات تجارت از اختراع راه آهن

فصل دهم: در تغییر میزان مالیات و ثروت عامه

فصل یازدهم: در رسم ایجاد راه آهن در مشرق زمین

فصل دوازدهم: در ترسیم خطوط مهمّۀ راه آهنی در آسیا

این کتاب از روی نسخهٔ کتابخانهٔ مرعشی تصحیح و در سال ۱۳۷۴ش در تهران توسط دفتر نشر میراث مکتوب وابسته به وزارت ارشاد اسلامی در ۱۲۲ صفحه به چاپ رسیده است. **[مرعشی ۱۲۵/۱۹، ش ۷۳۳۴].**

آغاز: «سپاس بی‌قیاس خالقی را سزاست که این ذره معدوم از عالم نیستی به عرصهٔ هستی آورد».

انجام: «... بدین جاده نجات و همت مشرقیان در اجرای و اهتمام آن در این صفحه تمام کردیم».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا، تملک احمد حسینی با مهر وی؛ جلد: تیماج، سبز.

۱۰۲ برگ؛ ۱۳×۲۱ سانتی متر؛ ۱۰ سطر؛ [ثبت ۲۶۶۱۲].

«۷۶۰۱»

مجموعه

۱ـ شرح دائرة الکبریت الاحمر «۱ر ـ ۲۴ر»

(عرفان ـ عربی)

از: ؟

شرح دعایی است موسوم به «دائرة الکبریت الاحمر و معدن الدّر والجوهر» که منسوب به ابوالحسن علی بن عبدالله بن عبد الجبار حسنی شاذلی[۱] (۶۵۶ ق) بنیانگذار طریقهٔ شاذلیه می‌باشد. شرح دیگری بر این دایره در کتابخانه برلین آلمان به شماره ۴۱۴۰ موجود است.

این شرح در شش فصل برگزار شده و عناوین فصول آن چنین است:

الفصل الاوّل: فی فضلها و خواصها

---

۱. برای شرح حالش رک: سرکیس ۱۰۸۸/۱، هدیة العارفین ۷۰۹/۱؛ کحاله ۴۶۷/۲.

الفصل الثّانی: فیما اودعه اللّه تعالی فی کلّ اسم منها

الفصل الثالث: فی کیفیة وضعها و ترکیبها

الفصل الرابع: فی ضبط الفاظها المعجمة

الفصل الخامس: فی التکلم علی الاسم الاعظم و ضبط حروفه

الفصل السادس: فی التکلم علی معنی الآیة الکریمة.

شارح در آغاز شرح، دو سند روایت خود را به این کتاب بدین ترتیب ذکر نموده:

۱ـ شارح از تقی‌الدین احمد بن العباس زین‌الدین از پدرش شیخ ابی اسحق از الشاذلی.

۲ـ شارح از پدرش از شهاب‌الدین از احمد بن ابی‌العباس شهاب‌الدین مشهور به عبدالوارث البکری از ابی‌العباس المرشی از ابی‌الحسن الشاذلی.

آغاز: «الحمدلله الذی وفق اولیاءه لفهم اسراره و نظمهم بفضله فی سلک ابراره... و بعد اشار الیّ من تمتثل اشارته و لایسع العبد الاّ اجابته ان اکتب له الدایرة المنسوبة لسیّدنا قطب الاقطاب... شیخنا الشّاذلی».

انجام: «فانه یکون منه امر عظیم والله سبحانه وتعالی اعلم وصلی اللّه علی...».

۲ـ معارج الاصول «۲۴ پ ـ ۸۱ پ» (اصول فقه ـ عربی)

از: محقق حلی ابوالقاسم جعفر بن حسن (۶۷۶ ق)

به شمارهٔ [۷۵۰۸] مراجعه شود.

آغاز: «أحمد الله علی سابغ نعمته و سائغ عطیته کما اشکر، علی جلیل هبته...

انجام: «فعلی هذا النهج یکون احتجاجک علی ما یرد علیک من هذا الباب و هو العاصم».

نسخ؛ رسالهٔ اول محمد رضا بن محمد باقر، شعبان ۱۱۶۳؛ رسالهٔ دوم

احمد بن عبدالعالی العاملی المیسی، سه‌شنبه ۲۳ رمضان ۱۰۴۹؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، آبی.

۸۱ برگ؛ ۱۳×۱۹/۵ سانتی‌متر؛ ۱۲ و ۱۹ سطر؛ [ثبت ۲۲۵۷۷].

«۷۶۰۲»

مجموعه

۱ـ مصباح العلوم فی معرفة الحی القیوم «۱پ ـ ۸پ» (عقاید زیدیه ـ عربی)

از: شمس‌الدین احمد بن محمد بن حسن رصاص (۶۲۱ق)

سی مسألهٔ کوتاه است در توحید و صفات باری‌تعالی و نبوت و امامت بر مبنای مذهب زیدیه، مشتمل بر سه فصل «التوحید، العدل، الوعد و الوعید» و هر فصل شامل ده مسئله می‌باشد.

[مؤلفات زیدیه ۲۵/۳؛ کشف‌الظنون ۴۹۲/۴؛ این کتاب در بیروت در سال ۱۴۰۸ق به تحقیق دکتر محمد عبدالسلام کفافی به چاپ رسیده است].

آغاز: «الحمدلله ذی المنن و الافضال الحکیم فی الافعال الصادق فی الاقوال... اما بعد فان العلم بالله رأس العلوم و اولیها بالایثار».

انجام: «فنسأل اللّه تعالی ان یجعلنا من الذین یسمعون القول فیتبعون أحسنه اولئک الذین هداهم الله و اولئک هم اولی الالباب».

۲- البحرالزخارالجامع لمذاهب علماءالامصار «۹پ-۱۰۶ر» (عقایدزیدیه- عربی)

از: امام مهدی احمد بن یحیی بن مرتضی حسنی یمنی (۸۴۰ق)

مؤلف که یکی از ائمهٔ زیدیه است، اعتقادات و مسائل فقهی و تاریخی و اخلاقی را از دیدگاه خود مورد بحث قرار داده و کتاب را در نه بخش و در نه عنوان تنظیم نموده که هر کدام دارای موضوع خاص و در حقیقت کتابی جداگانه می‌باشد. و هر

یک نیز شرحی دارد که نام مجموع آن شرحها «غایات الافکار» است. نام بخش‌های البحر الزخار چنین است:

۱ـ الملل والنحل

۲ـ القلائد فی تصحیح العقائد

۳ـ ریاضة الافهام فی لطیف الکلام

۴ـ معیار العقول فی الاصول

۵ـ الجواهر والدرر فی سیرة سید البشر

۶ـ الاعتماد فی الاجتهاد

۷ـ الاحکام فی الفقه

۸ـ الدّرة المنیرة فی غریب فقه السیرة

۹ـ تکملة الاحکام فی الاخلاق و تصفیة الباطن من الآثام.

[الذریعة ۴۰/۳؛ مؤلفات زیدیه ۱۹۳/۱؛ مرعشی ۱۹۲/۷، ش ۲۶۱۲؛ کشف الظنون ۲۲۴/۱].

نسخهٔ حاضر شامل بخشهای زیر از این کتاب می‌باشد.

الاوّل: الملل و النحل «۹ پ ـ ۱۹ پ»

[الذریعه ۲۲۰/۲۲].

آغاز: «بسمله کتاب الملل و النحل، باب الفرق الکفریة، مسألة، هی سبع...».

انجام: «... وهو العدل والتوحید فلم یفارقهم لما یوجب الهلکة».

الثانی: القلائد فی تصحیح العقاید «۲۰ پ ـ ۴۹ پ»

در توحید، عدل و نبوت [الذریعه ۱۶۴/۱۷].

آغاز: «بسمله، کتاب التوحید، مسألة، اتفق المسلمون علی حدوث العالم الدهریة».

انجام: «لایحل لعین تری الله یعصی فتطرف حتی تغیر او تنتقل».

الثالث: رياضة الافهام فى لطيف الكلام «۵۰پ ـ ۸۴پ» [الذریعه ۳۴۰/۱۱].

آغاز: «بسمله... باب الجواهر، مسألة المعدوم معلوم...».

انجام: «والصفة الذاتية التى متى علم الموصوف علم عليها موجودا او معدوما...»

الرابع: الجواهر والدرر فى سيرة سيد البشر «۸۵ر ـ ۱۰۶ر»

در شرح حالات امامان زیدیه.

آغاز: «بسمله... فصل فى نسبه (صلعم) هو محمد بن عبدالله بن عبدالمطلب بن هاشم بن عبدمناف...»

انجام: «و ان اجدت الولاية منهم قطع الله قطع دابر الظالمین...».

۳ـ شرح الخلاصة النافعة بالادلة القاطعة «۱۰۶پ ـ ۱۷۴پ»

(عقایدزیدیه ـ عربی)

از: اسعد بن منصور

شرحی است بر کتاب «الخلاصة النافعة بالادلة القاطعة فی الفوائد التابعة» شمس‌الدین احمد بن حسن رصاص (۶۲۱ ق) که در چهار باب در عقاید زیدیه تألیف گردیده است. نسخهٔ دیگری از این شرح در کتاب «مؤلفات زیدیه» معرفی شده است.

[مؤلفات زیدیه ۴۴۴/۱ و ۱۵۵/۲].

آغاز: «بسمله. کلام الشیخ فی هذا الکتاب یشتمل علی اربعة فصول احدها فی وجه مابدا به و ثنا به...»

انجام: «... لان تنفیذ هذه الاحکام لایکون الا من جهتهم لقوله صلی الله علیه و سلم اربعة الی الولاة الخبر».

نســـخ؛ رســالهٔ اول ربــیع‌الآخــر ۱۰۴۹، بــخش اول از رســالهٔ دوم جــمادی‌الاولی ۱۰۴۹، بــخش دوم از رسـالهٔ دوم عـبدالله بـن احـمد خطیب صمدی برای شمس الدین محمد بن احمد النهمی، بخش سـوم از رسالهٔ دوم ۱۰۴۹، بخش چـهارم از رسـالهٔ دوم شـوال ۱۰۴۹، رسـالهٔ سوم دوشـنبه ربیع‌الاول ۱۰۵۰؛ عـناوین و نشـانی‌ها شـنگرف، بـعضی صفحات مجدول؛ جلد: تیماج، مشکی، سوخت.

۱۸۲ برگ؛ ۱۴/۵ × ۲۰ سـانتی‌متر؛ سـطور مـختلف؛ [ثـبت ۲۲۴۵۲].

«۷۶۰۳»

قطب شاهی در استخراج آیات کلام الهی (علوم قرآن ـ فارسی)

از: ملا محمد بن علی کربلائی (قرن ۱۱ ق)

فهرست آیات قرآن کریم است در دو قسـم: اول: در الفـاظ اول آیـات و دوم: در الفاظ آخر آیات. دراین فهرست برای هـر یک از سـوره‌ها رمـزی قـرار داده شـده و آدرس الفاظ رامی‌توان با حرف اول و سوم آنهاپیدا نمود. این فهرست را مؤلف بنا به دستور استادش محمّد بن خاتون عاملی و به نام سلطان عبداللّـه قـطب شاه نـوشته است. این کتاب «بهاریهٔ قطب شاهی» و «کشف الآیات» نیز نامیده شده است.

[الذریعه ۲۲۹/۱۱ باعنوان«الرسالةالواضعةلاستخراج‌الآیات‌القر آنیة؛مرعشی ۱۵۰/۳،ش۹۵۸].

آغاز: «حمد و درود حضرت معبود که در افتتاح کلام مجید واقـع شـده چـون دلیلی است بر وجوب آن مفتتح و ابتدای هر کتاب و رساله...»

انجام: «ثم لایموت فیها و لایحیی ل ب ر اعلی».

نسخ؛ بی‌کا، بـی‌تا؛ عـناوین و نشـانی‌ها شـنگرف؛ در اول نسـخه تـملک بهاءالدین محمد بن احمد حسینی طالقانی با مـهر وی بـه تـاریخ ۱۱۶۳ و تملک احمد بنْ عبدالله افـندی مـعروف بـه عـرب‌زاده النـاصح فـی

حضرة شیخ عبدالله گیلانی و تملک فرهاد میرزا به تاریخ ۱۳۰۳؛

جلد: تیماج، مشکی.

۲۹ برگ؛ ۱۸×۲۸ سانتی‌متر؛ ۲۹ سطر [ثبت ۲۲۵۵۸].

«۷۶۰۴»

الانوار اللوامع فی شرح مفاتیح الشرایع (فقه ـ عربی)

از: شیخ حسن بن محمد عصفوری بحرانی (۱۲۱۶ ق)

[مجلس ۱۱۴/۱۲؛ الذریعه ۴۳۹/۲ و ۷۶/۱۴؛ مرعشی ۳۳/۵، ش ۱۶۳۰].

نسخهٔ حاضر جلد سوم شرح و شامل کتاب الصلوة و کتاب الزکوة است.

آغاز: «بسمله... وبعد فهذا المجلد الثالث من الشرح الموسوم بالانوار اللوامع فی شرح مفاتیح الشرایع...»

انجام: « و منع ابن ادریس من اختصاص الامام برؤس الجبال او بطون الاودیة علی الاطلاق بل قید ذلک بما یکون فی موات الارض او الارض المملوکة للامام...».

نستعلیق؛ بی‌کا، ۱۹ رمضان ۱۲۵۴ شیراز؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛

جلد: تیماج، مشکی.

۲۵۲ برگ؛ ۲۱ × ۳۰/۵ سانتی‌متر؛ ۲۳ سطر؛ [ثبت ۲۲۴۲۷].

«۷۶۰۵»

مجموعه

۱ ـ منشآت = انشاءالدرر «۱ پ ـ ۹۵ پ» **(نامه‌نگاری ـ فارسی)**

از: میرزا مهدی خان منشی استرآبادی (قرن ۱۳ ق)

مجموع نامه‌ها و قباله‌جات و دیباچهٔ بعضی از کتابهایی است که استرآبادی انشاء نموده است. این کتاب به نام «انشاءالدرر» نیز نامیده شده است.

[الذریعه۲۳/۴۰؛مرعشی ۱۹۴/۱۱،ش۴۱۸۵؛مشار،فارسی ۵۰۱۸/۴ با عنوان «انشاء الدرر»].

آغاز: «حبّذا این بیاض دلارا که تذور رنگین پر و بالی است از خلد نگارین شهر بر نقش نگار گشوده و طاووس پر خط وخالی است».

انجام: «و ما برحت آیات دولته و شوکته مکشوفة الی الافلاک قربان صداقت ترجمان باستدعا و التماس گشاده عرضه می‌دارد که قربان خاک پای جواهرآسای مبارکت شوم».

۲ـ منشآت «۹۶ر ـ ۱۰۶پ» **(نامه‌نگاری ـ فارسی)**

از: ملا عبدالرحیم زنجانی متخلص به ندیم (قرن ۱۳ ق)

برخی از رسائل و منشآتی است که زنجانی خطاب به معاصرین خود پیرامون موضوعات مختلف نگاشته؛ زنجانی مستوفی دربار ناصرالدین شاه بوده و به «ندیم» تخلص می‌نموده است.

«کلیات ندیم» در فهرست دانشگاه [۲۲۹۲/۱۱] معرفی شده است.

آغاز: عریضه‌ای است به نواب مستطاب نایب‌السلطنه نصره الله فی الدارین قلمی گردید داعی حقیقی دوام دولت قاهره و مخلص واقعی غایبانه جلوهٔ سلطنت غالبه...»

انجام: «... و از دیدار آب سرشار محروم به ضرب تیغ سنان چندان آبیاری نمودیم که الیوم اکملت لکم دینکم در همان روز واقع گردید الحمدلله رب العالمین والصلوة علی خیر المرسلین و علی آله الطیبین الطاهرین و علی اصحابه المؤمنین».

۳ـ نامهٔ میرزا مؤمن «۱۰۶پ ـ ۱۳۲ر» **(نامه‌نگاری ـ فارسی)**

آغاز: «مراسله‌ای که عالیحضرت میرزا مؤمن به آقای صاحبی ام جعفرقلی بیک به جهت فرستادن نقوش قلمی گردید به عرض می‌رساند که اگر از روی لطف و

شارق فلک خاطر التفات...».

انجام: «... از جویبار حکومت و فرمانروایی سرسبز شاداب گردد تازه‌ترین نوباوه‌اش اتصال نفع و ضرر و اتصال خیر و شر شمارد و آیینه دولتش را از صیقال توفیق مجلّی به ارباب العباد».

۴ـ منشآت «۱۳۳ پ ـ ۱۵۷ ر» **(نامه‌نگاری ـ فارسی)**

از: میرزا محمود خلخالی

نامه‌هایی است که مؤلف انشاء نموده است. در آخر این کتاب وقف‌نامهٔ مدرسه و مسجد شاهزادهٔ واقع در جنب قیصریهٔ زنجان که در سال ۱۲۴۱ ق توسط فتحعلی شاه وقف شده، آمده است.

آغاز: «الحمد لخالق الخلایق و الشکر لهادی الطرایق حمدالله خارجاً عن الحدّ شکراللّه لایحیط العدّ تحول عقول الخلق حول جنابه و لم یدرکوا من نوره...»

انجام: «پادشاه جم جاه رعیت‌پرور، سلطان سلاطین، چاکر ملک دین و درایت، سالک رای ... المطاع بالفرض المسلّم بالعدل والمجرد فی‌الافواه المؤید بفتح جلیّ فتحعلی‌شاه لازالت النجوم سایرة علی هواه».

نسخ، رسالهٔ چهارم بی‌کا، ذی‌قعدهٔ ۱۲۴۱، عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، سوخت، ترنج باسر با نقش گل و بوته، مجدول. ۱۶۰ برگ، ۱۵×۲۱/۵ سانتی‌متر؛ ۱۲ سطر؛ [ثبت ۸۵۹۱۸].

«۷۶۰۶»

تفسیر جلالین **(تفسیر ـ عربی)**

از: جلال‌الدین سیوطی (۹۱۰ ق) و جلال‌الدین محلی شافعی (۸۶۴ ق)

[کشف‌الظنون ۴۴۵/۱؛ مشار، عربی ۱۹۹؛ سرکیس ۱۶۲۳/۲].

نسخهٔ حاضر از اوّل سورهٔ مریم تا آخر تفسیر را شامل است.

آغاز نسخه: «کهیعص الله اعلم بمراده بذلک ذکر رحمة ربّک عبده مفعول رحمته و زکریّا بیان له اذ متعلق برحمة».

نسخ؛ محمد سلیم مدرّس بن محمد صالح تختی اردلانی، شعبان ۱۲۲۷ سنندج؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، مجدول.

۱۱۳ برگ؛ ۱۴/۵×۲۰/۵ سانتی‌متر؛ ۲۲ سطر؛ [ثبت ۲۲۵۹۴].

«۷۶۰۷»

مجموعه

۱ـ اجازه‌نامه «۱ پ ـ ۲۴ پ» **(اجازه‌نامه ـ عربی)**

از: محمد بن عبدالنبی اخباری نیشابوری (۱۲۳۲ ق)

اجازه‌نامهٔ مفصلی است که محمد بن عبدالنبی اخباری برای برادرزادهٔ خود محمدباقر بن محمدعلی نوشته است.

آغاز: «الحمدلله رب العالمین... اما بعد فلمّا اراد الولد الروحانی والنجل الروحانی قرّة الناظر و منیة الخاطر ابن الاخ الاجل المغفور... المقدمة الثانیة عشر فی ذکر اسانیدنا الی المشایخ الثلاثة ثمّ...»

انجام: «و انساب السمعانی و تاریخ الیافعی و غیرذلک و فهارس الصوفیة کتذکرة الاولیاء للشیخ فریدالدین العطّار التّونی ثمّ النیشابوری و نفحات الانس لعبدالرّحمن الجامی».

۲ـ الفهرست «۲۶ ر ـ ۴۳ پ» **(فهرست ـ عربی)**

از: محمدباقربن محمدعلی اخباری (قرن ۱۳ ق)

فهرستی است از اسماء رجال با ذکر کتابها واصولشان که در کتاب صحیفة الصفای عموی مؤلف، محمد بن عبدالنبی اخباری آمده است. در پایان کتاب انهاء محمد بن عبدالنبی اخباری و اجازهٔ نامهٔ وی به مؤلف موجود است. مؤلف اسماء رجال را به ترتیب الفبائی آورده و فقط نام کتاب یا اصل آنها را ذکر نموده است.

آغاز: «الحمد للّه ولیّ الحمد و مستحقّه و صلّی اللّه علی خیرته من خلقه محمّد و آله الاطیاب ... امّا بعد فَاِنّی لمّا رأیت جماعة من شیوخ طائفتنا من اصحاب الحدیث عملوا فهرست کتب اصحابنا و ما صنّفوه من التصانیف وردوه...»

انجام: «ابوطیّب الرازی من اجلّة المتکلّمین و له کتبٌ کثیرة فی الامامة والفقه و غیرهما من الاخبار و له کتاب زیارة الرّضا و فضله و معجزاته».

۳ـ مصادر الانوار فی تحقیق الاجتهاد و الاخبار«۴۴ پ ـ ۷۸» **(فقه ـ عربی)**

از: محمدبن عبدالنبی اخباری نیشابوری (۱۲۳۲ ق)

[مجلس ۱۲۰۸/۱۰؛ مرعشی ۷۷/۱۰، ش ۳۶۸۲؛ مشار، عربی ۸۵۰].

نسخهٔ حاضر از آخر افتادگی دارد.

آغاز: «الحمدللّه الّذی ندبنا الی صراط الرّشاد و بعث الینا خیر العباد ونصب لنا فی کلّ قرن هادیاً بعد هادٍ»

انجام نسخه: «فهو قبل المأة و ان کان من الثالثة الی آخر الثامنة فهو بعد المأة وان کان من التاسعة الی آخر الطبقات فهو بعد المأتین و منْ نذر عن ذلك بتشبیه انتهی قد توافق الدرجة السادسة».

۴ـ صحیفة الصفا فی ذکر اهل الاجتباء و الاصطفاء«۷۸ر ـ ۱۱۳»

(رجال و کتابشناسی ـ عربی)

از: مؤلف پیشین

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۰۳۹] مراجعه شود

۵ ـ من لایحضره الفقیه «۱۱۴ ر ـ ۱۱۸ پ» **(حدیث ـ عربی)**

از: شیخ صدوق ابوجعفر محمد بن علی بن بابویه قمی (۳۸۱ ق)

در نسخهٔ حاضر چند برگ از ابتدای این کتاب آمده است.

آغاز: «ربّ یسّر واعن یا کریم اللّهم انّی احمدک و اشکرک و آمن بک و اتوکل علیک و اقرّ بذنبی الیک و اشهدک انّی مقرّ بواحدانیّتک و منزّهک عما لایلیق بذاتک».

انجام نسخه: «و تحت الاشجار المثمرة و العلّة فی ذلک ما قال ابوجعفر الباقر علیه السلام انّ لله تبارک و تعالی ملائکة وکّلهم».

نسخ و نستعلیق(رسالهٔ اول به خط مجیز با مهر وی به سجع: ما محمد الا رسول)، بی تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، آبی.

۱۲۰ برگ؛ ۱۵/۵×۲۲ سانتی‌متر؛ ۲۵ سطر؛ [ثبت ۲۲۴۹۵].

«۷۶۰۸»

دیناریه = مقالهٔ فلسیه **(داستان ـ فارسی)**

از: حبیب بن عباس طبیب تهرانی متخلص به بدیع (بعد از ۱۲۹۰ ق)

در ایامی که کشور ایران گرفتار قحطی و گرانی بوده و کسی از بی‌پولی نمی‌توانست چیزی به دست آورد، مؤلف رسالهٔ حاضر را در اوصاف پول به صورت رمان ساخته و پرداخته است. و در آن وجه نیاز به پول و مصارف و اهمیت آن را بیان نموده است. قصد مؤلف از این کتاب شکایت از بی‌پولی خودش بوده است. و روز یکشنبه ۲۸ صفر ۱۲۹۰ تألیف آن را به پایان رسانده و این بیت را مادهٔ تاریخ آن قرار داده است:

گشت تـاریخ فـلسیّة پول غول و ما بسم الله

آغاز: «سپاس حکیمی را سزاست که نظام انسان را بر وجود جمال آفریده و احتیاج ایشان در نفس وی پسندیده».

انجام: «... نه آسودگی که به تحصیل علوم نشینم و نه راحتی که خلوت برگزینم المفلس فی امان الله

قسم به حشمت و جاه و جلال سلطانی که یک فلوس ندارد حبیب تهرانی

فبعد هذا توکلت علی الله انه مسبّب الاسباب و مفتّح الابواب».

نستعلیق شکسته؛ به خط مؤلف، عصر شنبه ۲۸ صفر ۱۲۹۰؛ سر لوح مذهّب، تمامی صفحات مجدول مذهّب؛ جلد: تیماج، زرد.

۱۳ برگ؛ ۱۳×۲۰ سانتی‌متر؛ ۱۴ سطر؛ [ثبت ۲۳۵۹۶].

«۷۶۰۹»

قواعد قرآن (تجوید ـ فارسی)

از: حافظ یارمحمد بن خداداد سمرقندی(قرن ۱۰ ق)

[مجلس ۳/۳۰؛ الذریعه ۱۸۹/۱۷؛ منزوی ۹۴/۱؛ مرعشی ۵/۵ ش ۱۶۰۲].

نسخهٔ حاضر از آغاز و وسط و آخر افتادگی دارد.

آغاز نسخه: «که اعوذ بالله من الشیطان الرجیم بر موافقت کتاب و سنّت و دلیل از کتاب قوله تعالی فاذا قرأت القرآن فاستعذ بالله من الشیطان الرجیم و دلیل سنّت آنست که نافع بن جبیر روایت کرد از...»

انجام نسخه: «پنج آیه آمده نزد شامی و مکّی زیرا که ایشان هر دو لم یلد را می‌شمرند و دیگران نمی‌شمرند، نزد دیگران چهار آیه باشد و فواصلش همه دال».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا، عناوین شنگرف، تمامی صفحات مجدول؛ در اوّل نسخه

تملک عبدالله‌بن حسین بحرانی به تاریخ ۱۲۰۷؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۱۲۰ برگ؛ ۲۱×۱۲/۵ سانتی‌متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۲۲۴۵۸].

﴿۷۶۱۰﴾

الرعایة فی شرح بدایة الدرایة (درایه ـ عربی)

از: شهید ثانی زین‌الدین بن علی عاملی (۹۶۶ق)

[مجلس ۱۲۳/۱۴؛ الذریعه ۵۸/۳؛ مرعشی ۱۴۳/۱، ش ۱۱۹؛ مشار، عربی ۱۱۹].

آغاز: «نحمدک اللّهم علی حسن توفیق البدایة فی علم الدرایة والروایة ونسألک حسن الرعایة فی جمیع الاحوال الی النهایة و نصلّی علی نبیّک و حبیبک...».

انجام: «فانه قد بلغ فی ذلک الغایة وفق اللّه تعالی لاکماله بمحمّد وآله و الله الموّفق للسّداد و الهادی الی سبیل الرشاد و هو حسبنا و نعم الوکیل».

نستعلیق؛ بی‌کا، جمادی‌الآخر ۹۸۹؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ در حاشیه تصحیح شده؛ در صفحهٔ اول مهر بیضوی به سجع «اقل العباد محمّد حسین»؛ جلد: تیماج، نارنجی، مجدول.

۵۹ برگ؛ ۱۸/۵×۱۲/۵ سانتی‌متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۱۷۹۲۱].

﴿۷۶۱۱﴾

ما رواه الواعون فی اخبار الطاعون (تاریخ ـ عربی)

از: شیخ جلال الدین عبدالرحمن سیوطی (۹۱۱ق)

تلخیصی است از کتاب «بذل الماعون» ابن حجر عسقلانی که پیرامون مرض مشهور طاعون نوشته و روایات مربوط به طاعون را با حذف سند، جمع‌آوری نموده است.

[کشف الظنون ۲۳۷/۱].

آغاز: «الحمدلله مقدر الارزاق والآجال... هذا جزء انتخبت فیه ما ورد فی اخبار الطاعون».

انجام: «... ثم فی سنة ثلاث وخمسین ثم اربع و ستین بمصر والشام ثم فی سنة ثلاث وسبعین بهما ثم فی هذه السنة سنة احدی و ثمانین بهما احسن الله خاتمتها».

نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف، در صفحهٔ اول تملک فرهاد میرزا ۲۲ ذی قعدهٔ ۱۲۹۲؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی مجدول.

۳۰ برگ، ۱۳×۱۸ سانتی‌متر، ۱۱ سطر، [ثبت ۲۲۶۰۶].

«۷۶۱۲»

الشروط (فقه ـ فارسی)

از: محمد بن محمد دریستی کازرونی (قرن ۹ ق)[1]

علم شروط، علمی است که در آن از چگونگی ثبت احکام و قضایا بحث می‌شود به وجهی که بعد از انقضاء خصوصیات وقایع و شهود الحال بتوان با آن نوشته نزد قاضی مدعا را ثابت کرد. این بحث امروزه از توابع علم حقوق به شمار می‌رود سابقاً عده‌ای آن را داخل علم فقه می‌دانستند از جهت آنکه احکام شرعی به وسیلهٔ آنها ثابت می‌شود و عده‌ای از علم ادب و انشا، چون در این علم یاد داده می‌شود که چگونه قضایا را ثبت نمایند. [کشف‌الظنون ۱۰۴۵/۲].

کتاب حاضر یکی از کتابهایی است که جهت تعلیم ثبت شروط در قرن نهم ترتیب یافته است. مؤلف آن اهل کازرون بوده و بدین جهت اغلب موارد و مثالها را از کازرون و حوالی آن می‌آورد.

در این کتاب به تفصیل از چگونگی ثبت اقرارها، شهادات، وصایا، امور مربوط به نکاح، طلاق، بیع، وقف و ... بحث شده است.

---

۱. محمد بن محمد بن محمد بن ابوسعید ملقب به شمس‌الدین بن قاضی کریم‌الدین بن بدرالدین دریستی کازرونی. (دِرِیشْت) روستایی است در نزدیکی کازرون.

این کتاب از جهت ذکر اسامی محلها و نقود رایج و اسامی اثاثها و وسایل در عصر مؤلف اهمیت دارد. و ظاهراً طبق آماری که چلبی در کشف‌الظنون از این نوع کتابها بدست داده، آخرین کتاب شناخته شده در این موضوع است.

[کشف‌الظنون ۱۰۴۵/۲؛ فهرست وارهٔ، فقه هزار و چهارصد سالهٔ اسلامی در زبان فارسی، محمدتقی دانش‌پژوه ص ۱۷۴ ـ ۱۷۶].

نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز نسخه: «با جمیع توابع و لواحق... اقرار کردند و اعتراف نمودند فلان بن فلان بن فلان بن فلان بن فلان و فلان بن فلان بن فلان اقراری و اعترافی صحیحین شرعیین معتبرین در شرع شریف درتاریخ رابع عشر ماه مبارک جمادی‌الاول لسنة اثنین و سبعین و ثمانمائة الهجرة که دادنی دارند و در ذمه ایشان ثابت و لازم است به اثلاث از مال فلان بن فلان بن فلان مبلغ دو هزار چهارصد و هشتاد و [چهار] دینار اقچه شهروا شیرازی که نیمهٔ آن باشد یک هزار دویست و چهل و دو دینار، دینی واجب و حقی ثابت...».

انجام نسخه: «... متوفای مذکور در فوق قلمی شد اقرار کرده و اعتراف شرعی نموده است در شأن ایشان هر دو به قولی صحیح شرعی معتبر در شرع شریف محمدی علیه افضل الصلوة واکمل التحیات و التسلیمات وبذلک وقع... فی التاریخ عاشر شهر شعبان المعظم لسنة أربع و سبعین فثمانمائة».

نسخ؛ نسخهٔ اصل، ۸۷۴؛ جلد: تیماج، سبز.

۱۴۴ برگ؛ ۱۲×۱۸ سانتی‌متر؛ ۱۲ سطر؛ [ثبت ۲۲۳۵۳].

«۷۶۱۳»

مجموعه

۱ـ مطارح الانظار «۱ پ ـ ۱۱۲ پ» **(اصول فقه ـ عربی)**

از: میرزا ابوالقاسم بن محمدعلی کلانتر نوری تهرانی (۱۲۹۲ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۴۴۵] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر شامل مباحث صحیح و اعم «۱ پ ـ ۱۶ پ»، اجزاء «۱۷ پ ـ ۳۵ پ»، مقدمهٔ واجب «۳۶ ر ـ ۷۷ ر» مسألهٔ ضد «۷۷ ر ـ ۹۱ پ» و اجتماع امر ونهی در شیء واحد «۹۵ پ ـ ۱۱۲ ر» است.

آغاز: «القول فی الصحیح والاعم قداختلف انظار اهل النظر فی ان الفاظ العبادات هل هی اسامی للصحیح او اعم منه».

۲ـ الطب الاحمدی لدفع الحمی«۱۱۵ ب ـ ۱۱۷ پ» **(طب ـ عربی)**

از: احمدبن صالح بن حاج علی درازی بحرانی (۱۱۲۴ ق)

در نسخهٔ حاضر فقط دو برگ از این کتاب موجود است. [الذریعه ۱۴۰/۱۵]

۳ـ الدرر النجفیة من الملتقطات الیوسفیة«۱۱۷پ ـ ۲۹۶ر» **(فقه‌واصول ـ عربی)**

از: شیخ یوسف بن احمد بحرانی (۱۱۸۶ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۴۷۵] مراجعه شود.

نسخ؛ رسالهٔ اوّل محمد بن حسین خوئینی، ۱۲۹۶؛ رسالهٔ سوم، علی‌اکبر ورامینی بن ملاحسین؛ ۱۲۹۷؛ عناوین شنگرف؛ جلد؛ تیماج، قهوه‌ای، ضربی، ترنج با سر، لچکی.

۲۹۶ برگ؛ ۲۱×۳۳/۵ سانتی‌متر؛ ۲۵ سطر؛ [ثبت ۲۳۲۷۵].

«۷۶۱۴»

شرح دیوان متنبی **(ادبیات ـ عربی)**

از: ابوالحسن علی بن احمد واحدی نیشابوری (۴۶۸ ق)

[مجلس ۲۹۱/۴؛ الذریعه ۲۷۶/۱۳؛ مرعشی ۱۲۱/۴، ش ۱۳۴۲؛ مشار، عربی ۵۴۸؛ سرکیس ۱۹۰۵/۲].

نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز نسخه: «کانّها فی نفوسهم شیم تصفهم نقا الاعراض و الوجوه و الشیم لولاک لم اترک البحیرة و العورد فی ماؤها شیم...»

انجام نسخه: «...قال الزجاج هو الانحطاط والعثور واهل اللّغة یقولون تعس بفتح العین یتعس فهو تاعس».

تحریری؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، قرمز، مجدول؛ پشت جلد اسلیمی.

۲۵۸ برگ؛ ۱۶×۲۳ سانتی‌متر؛ ۲۵ سطر؛ [ثبت ۱۵۰۰۸].

«۷۶۱۵»

مشارق انوار الیقین (امامت ـ عربی)

از: حافظ رجب بن محمد بن رجب برسی حلّی (قرن ۹ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۱۳۲] مراجعه شود.

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ در اول نسخه تملکی به تاریخ ۱۲۷۴؛ جلد: تیماج، مشکی، ترنج با سر با نقش گل، مجدول.

۱۳۸ برگ؛ ۱۴/۵×۲۰/۵ سانتی‌متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۲۶۳۴۲].

«۷۶۱۶»

شرح الکافی (شرح حدیث ـ عربی)

از: مولی صدرالدین محمد بن ابراهیم شیرازی (۱۰۵۰ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۲۰۶] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر شرح کتاب التوحید تا شرح حدیث «نحن ولاة امرالله و خزنة علم الله و عیبة وحیه» و شرح کتاب الحجة تا حدیث اول از باب یازدهم را شامل است.

آغاز شرح کتاب توحید: «سبحانک اللّهم و بحمدک توحدت فی ذاتک»

انجام: «اصلین شریفین بل بحرین عظیمین من بحار علوم المکاشفة کل منهما».

نستعلیق؛ نیمهٔ اوّل به خط خان بابا خان زنوزی، ۱۲۲۴ عناوین و نشانیها شنگرف پشت برگ اول از خان باباخان تاریخ تولد دخترش بیگم جان و تملک آقا علی مدرس دیده می‌شود؛ جلد: تیماج، مشکی.

۲۶۲ برگ؛ ۱۵×۲۱/۵ سانتی‌متر؛ ۲۷ سطر؛ [ثبت ۲۷۸۶۸].

«۷۶۱۷»

ترجمهٔ نجاة العباد (فقه ـ فارسی)

مترجم: سید حسن بن سید علی حسینی مدرس اصفهانی (۱۲۷۳ ق)

ترجمه‌ای است از «نجاةالعباد» شیخ محمد حسن نجفی که به دستور مؤلف برای استفادهٔ مقلّدین فارسی زبان صورت گرفته است. [الذریعه ۱۴۲/۴، ش ۶۹۰].

در نسخهٔ حاضر حواشی شیخ مرتضی انصاری و در صفحهٔ اوّل مهر و امضای وی موجود است.

آغاز: «الحمدلله... اما بعد چون جمعی از مؤمنین عجم خواهش کرده بودند... کتاب طهارة و در آن یک مقدمه و سه مقصد و یک خاتمه...».

انجام: «کفارهٔ اعتکاف مثل کفاره شهر رمضانست بنابر اصح و احوط مراعات ترتیب است در او مثل کفارهٔ ظهار که پیش دانستی».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا در کربلا؛ نشانیها شنگرف؛ با علامت بلاغ؛ دراول نسخه مهر مربعی شیخ انصاری به سجع «عبده مرتضی الانصاری»؛ مطالب و اشعار متفرقه‌ای در صفحات اول و آخر نسخه دیده می‌شود؛

جلد: تیماج، قهوه‌ای، ترنج، با سر با نقش گل، مجدول.

۱۹۴ برگ؛ ۱۴×۲۱/۵ سانتی‌متر؛ ۲۰ سطر؛ [ثبت ۶۲۵۲۱].

«۷۶۱۸»

الحدائق الناظرة فی احکام العترة الطاهرة (فقه ـ عربی)

از: شیخ یوسف بن احمد بحرانی (۱۱۸۶ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۳۱۷] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر از «کتاب الضمان» تا «کتاب الوصیة» را شامل است.

آغاز: «الحمدلله ربّ العالمین و صلّی اللّه... اعلم انّ الضّمان عند الفقهاء لفظة مشترکة یطلق علی معنیین احدهما اخصّ والآخر اعمّ عبارة عن عقد شرع للتعهّد بمال او نفس و التعهّد بالنفس هو الکفالة...».

انجام: «و یتلوه انشاءالله تعالی الجلد الثانی فی النکاح و ما یلحق به».

نسخ؛ بی‌کا، ۲۲ جمادی‌الآخر ۱۲۸۴؛ نشانیها مشکی؛ جلد: تیماج دورو، قهوه‌ای.

۲۴۴ برگ؛ ۲۰×۲۹ سانتی‌متر؛ ۳۲ سطر؛ [ثبت ۶۲۷۵۴].

«۷۶۱۹»

کتابچهٔ صورت خالصه‌جات و موقوفات و رقبات دولتی (آمار ـ فارسی)

از: ؟

کتابچهٔ صورت رقبات و املاک و موقوفات در دورهٔ فتحعلی شاه و محمد شاه قاجار است. در آن نام و حدود دهات در استانهای ایران تعیین شده و پس از آن موقوفه یا خالصه بودن هر یک و نیز مورد وقف ذکر شده است. نسخهٔ دیگری از موقوفات و خالصه‌جات زمان ناصرالدین شاه در کتابخانهٔ مرعشی به شمارهٔ ۷۸۶۸

[فهرست ۲۰۶/۲۰] موجود است.

نستعلیق و سیاق؛ بی‌کا، ۱۹ ذی قعدهٔ ۱۲۵۸؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۱۲۷ برگ، ۲۰×۳۲ سانتی‌متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۶۳۸۴۰].

﴿۷۶۲۰﴾

مجموعه

۱ـ جهانگشای نادری «۱ر ـ ۷۹پ» **(تاریخ ـ فارسی)**

از: میزار مهدی خان منشی نوری استرآبادی (قرن ۱۲ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۳۸۲] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر از اوّل و آخر افتادگی دارد.

آغاز نسخه: «کلک بدایع نگار صنع حضرت باریست نموده کوکب بخت سعیدش را...».

انجام نسخه: «روانه موکب همایون کردند پس حضرت ظل الهی بعد از فراغ از ضبط و ربط مهمات».

۲ـ کتابچهٔ صورت قدارهٔ توپچیان ممالک محروسهٔ، ئیلان ائیل ۱۲۷۴

«۸۰پ ـ ۱۴۶ر» **(آمار ـ فارسی)**

از: ؟

در این کتاب صورت توپچیان و مقرری هر یک، از اوّل سال تخاقوی‌ئیل تا آخر سال ئیلان ائیل ۱۲۷۴ ق ثبت شده است. و به ضمیمهٔ آن صورت تعهدات سران نظامی مبنی بر حفظ قبضهٔ توپهای تحویلی و نیز پرداخت مواجب سربازان بر طبق این کتابچه با مهر هر کدام آمده است. نمونه‌هایی از این مهرها چنین است:

میرپنج «عبده فضل الله»، سرشته دار «مرتضی الحسینی»، یاور «عبده مصطفی

قلی»، نایب «غلامرضا»، نایب اول «محمد قـلی»، وکـیل بـاشی «اباعلی»، صـوبه‌دار «یاحسین»، آجودان «باباعلی».

آغاز: «قداره توپچیان ممالک محروسه که از بدو این دولت جاوید آیت در اول سال تخاوقوی ئیل لغایت آخر سال ئیلان ئیل...»

انجام: « و از قرار این التزام که نوشته شده است تـخلف و انـحراف نـورزیم».

نستعلیق؛ رسالهٔ دوّم بـی‌کا، رجب ۱۲۷۴؛ اعـداد بسـیاق نـوشته شـده؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۱۴۶ برگ؛ ۲۰×۳۲ سانتی متر؛ ۱۸ سطر؛ [ثبت ۶۲۸۵۰].

«۷۶۲۱»

القوانین المحکمة (اصول فقه ـ عربی)

از: میرزا ابوالقاسم بن حسن گیلانی قمی (۱۲۳۱ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۳۹۱] مراجعه شود.

نسخ؛ رمضانعلی بن خداداد، چهارشنبه ۱۵ ربیع‌الآخـر ۱۲۴۵؛ عـناوین و نشانیها شنگرف و مشکی؛ در اوّل نسخه وقف به تـاریخ ۱۲۴۸ بـا مـهر مربعی به سجع «العبد المذنب محمد جعفر»؛ جلد:تیماج، قهوه‌ای.

۲۱۰ برگ؛ ۲۰/۵×۳۰/۵ سانتی‌متر؛ ۲۶ سطر؛ [ثبت ۶۴۵۳۸].

«۷۶۲۲»

مجموعه

۱ ـ دیوان ابوالفرج رونی «۱ پ ـ ۶۱ ر» (شعر ـ فارسی)

از: ابوالفرج بن مسعود رونی (قرن ۵ ق)

[مجلس ۲۰۴/۲ و ۴۴۴/۸؛ الذریعه ۴۷/۹؛ منزوی ۲۲۱۴/۳؛ مشار، فارسی ۲۲۶۱/۲].

نسخهٔ حاضر شامل غزلیات و رباعیات می‌باشد.

آغاز:

نوروز جوان کرد به دل پیر جوان را   ایّام جوانی است زمین را و زمان را

انجام:

تو کشتن من می‌طلبی وین سهل است

من وصل تو می‌جویم و این دشوار است

۲ ـ دیوان ازرقی هروی «۶۲پ ـ ۱۲۶ر» **(شعر ـ فارسی)**

از: ابوبکر بن اسماعیل وراق ازرقی هروی (قبل از ۴۶۵ق)

[مجلس ۱۸۲/۳ و ۱۶۰/۱۱؛ الذریعه ۶۸/۹؛ منزوی ۲۲۲۲/۳؛ مرعشی ۲۰۳/۱۴، ش۵۴۱۵؛ مشار، فارسی ۲۲۶۳/۲].

نسخهٔ حاضر شامل غزلیات و رباعیات می‌باشد.

آغاز:

چه جرم است اینکه هر ساعت ز موج نیلگون دریا

زمین را سایبان بندد به پیش گنبد خضرا

انجام:

گر من به هلاک خویش گشتم خرسند   باری تو چنین به خویشتن بد مپسند

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ تمامی صفحات مجدول محرر؛ در اوّل نسخه تملکی از فرهادمیرزا به تاریخ ۱۲۴۸ که نسخه را در تبریز خریداری نموده با مهر بیضوی به سجع «فرهاد ۱۲۴۸» ونوشته‌ای از سلطان مراد گوهر دریای خسروی به تاریخ ۱۲۵۴؛ جلد: تیماج، مشکی، مجدول.

۱۲۶ برگ؛ ۲۱×۱۴ سانتی‌متر؛ ۱۳ سطر؛ [ثبت ۶۴۶۹۹].

﴿۷۶۲۳﴾

قرة العیون فی اعز الفنون = مکنونة الکلمات (عرفان - عربی)

از: ملا محسن بن مرتضی فیض کاشانی (۱۰۹۱ ق)

[مجلس ۵۵۶/۹؛ الذریعه ۷۵/۱۷؛ مرعشی ۱۳۰/۲، ش ۵۲۵؛ مشار، عربی ۷۰۱].

آغاز: «بسمله یا مبدع الارکان و الاصول و واهب النفوس و العقول یا مفیض القلوب و الارواح و جاعل الصّور والاشباح...»

انجام: «ولنختم الکتاب حامدین للّه مصلین علی خاتم النبیین واهل بیته المعصومین و سایر الانبیاء و الاولیاء و ملائکة الارض و السماء اجمعین».

نسخ؛ بی‌کا، ۱۲۹۹؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، مجدول.

۱۱۶ برگ؛ ۲۱/۵×۱۳/۵ سانتی‌متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۶۴۷۰۳].

﴿۷۶۲۴﴾

دیوان سنایی غزنوی (شعر - فارسی)

از: ابوالمجد مجدود بن آدم سنایی غزنوی (۵۲۵ ق)

[مجلس ۱۳۶/۸؛ الذریعه ۴۷۱/۲؛ منزوی ۲۳۶۱/۳؛ مشار، فارسی ۲۳۱۹/۲].

نسخهٔ حاضر قصاید و رباعیات را شامل است.

آغاز:

ای منزه ذات تو عما یقول الظالمون گفته علمت جمله را با لاتکونوا تعملون

انجام:

شاهنشه عشق روی اگر بنماید غوغای همه دهر بر او برناید

نستعلیق زیبا؛ بی کا، بی‌تا؛ تمامی صفحات مجدول مذهب مرصع، دو صفحهٔ اوّل طلا اندازی دندان موشی بین سطور، صفحهٔ اوّل سر لوح

مزدوج مرصع مذهب با نقش گل و بوته؛ در اوّل نسخه تملک سید علی بن عبدالحسین حجت؛ جلد: تیماج، آبی، مجدول.

۱۶۶ برگ، ۲۰/۵×۱۳/۵ سانتی‌متر، ۲۰ سطر، [ثبت ۶۴۸۱۲].

«۷۶۲۵»

روضة الاحباب فی سیرة النبی و الآل و الاصحاب (تاریخ ـ فارسی)

از: جمال‌الدین عطاءالله بن فضل‌الله حسینی دشتکی (قرن ۹ ق)

[مجلس ۴۹۰/۱۰، الذریعه ۲۸۵/۱۱، مرعشی ۳۰۷/۱، ش ۲۸۰، منزوی ۴۴۶۷/۶، مشار، فارسی ۲۷۰۳/۲].

آغاز: «الحمدلله الذی منّ علی المؤمنین اذ بعث فیهم رسولاً منهم یتلو علیهم آیاته و اوضح لهم مناهج الصدق والصواب بلوامع سنّته».

انجام: «اللّهم اجعل احادیث نبیّک محمدﷺ نور ابصارنا و شفاء صدورنا و ذهاب همومنا و مغفرة لذنوبنا و سعة فی ارزاقنا اکف مهماتنا ببرکة احادیث نبیّک محمدﷺ ...».

نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا (صفحهٔ اوّل و آخر نونویس)؛ عناوین و نشانیها شنگرف ، در آخر نسخه تاریخ وفات حیدرقلی خان ذی‌قعده ۱۲۵۸؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ترنج.

۴۸۳ برگ، ۱۶×۲۵ سانتی‌متر، ۲۲ سطر، [ثبت ۶۴۸۱۴].

«۷۶۲۶»

مجموعه

۱ـ شرح منازل السائرین «۱ پ ـ ۱۲۰ ر» (عرفان ـ فارسی)

از: کمال‌الدین عبدالرزاق بن جمال‌الدین کاشانی (۷۳۰ ق)

[مجلس ۴۲۰/۲؛ الذریعه ۸۸/۱۴؛ مرعشی ۹۳/۱۱، ش ۴۰۸۰؛ منزوی ۱۲۵۸/۲؛ مشار، فارسی ۳۲۵۵/۳].

آغاز: «الحمدلله الذی خصّ العارفین بمعرفة ما لایعرفه الا هو و سلب عقولهم بنور وجهه فتحیّروا».

انجام: «فانه کتاب فایق کل ما صنعت فی هذا الطریق و اللّه ولی التوفیق».

۲ـ مرآةالعقول فی شرح اخبار آل الرسول «۱۲۲ر ـ ۲۱۸ر» **(شرح حدیث ـ عربی)**

از: ملا محمدباقر بن محمدتقی مجلسی (۱۱۱۰ ق)

شرحی است مفصل بر کتاب «الکافی» ثقة الاسلام کلینی که مؤلف به سالهای ۱۰۷۶ ق و پس از آن بدان اشتغال داشته است.

[الذریعه ۲۷۹/۲۰؛ مرعشی ۲۷۱/۹ ش ۳۴۷۲، مشار، عربی ۸۲۷].

نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد و شامل کتاب التوحید می‌باشد.

آغاز نسخه: «باب اطلاق القول بأنه شیء، المراد بالاطلاق هنا التجویز و الاباحة کما ورد فی الخبر...»

انجام نسخه: «یحصل العلم بالمدلول و ان لم یکن المطلع راغباً و کان کارهاً».

نسخ؛ رسالهٔ دوم زین‌العابدین بن محمد باقر ۱۱۰۲؛ رسالهٔ دوم عناوین و نشانیها شنگرف و مشکی؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۲۱۸ برگ؛ ۱۸×۲۴/۵ سانتی‌متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۶۱۳۷۵].

﴿۷۶۲۷﴾

ترجمه و شرح گلستان **(ادبیات ـ عربی)**

از: یعقوب بن سید علی (۹۳۱ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۴۸۳] مراجعه شود.

تحریری؛ عبدالکریم بن خضر بن حسین، پنجشنبه ۲۰ ربیع‌الآخر ۹۴۰؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ در اوّل نسخه تملکی با این عبارت «ملکت هذا الکتاب عوضاً عن الاسطرلاب» و مهر بیضوی: به سجع «هو الکریم وانّی عبد الکریم»؛ جلد: روغنی، عطف پارچه.

۱۱۱ برگ؛ ۱۵×۲۱ سانتی‌متر؛ ۲۷ سطر؛ [ثبت ۸۷۹۷۸].

«۷۶۲۸»

الاحتجاج علی اهل اللجاج (حدیث ـ عربی)

از: شیخ ابومنصور احمد بن علی طبرسی (قرن ۶ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۲۳۶] مراجعه شود.

نسخ؛ محمد مؤمن بن محمد حسینی مشهدی ۲ رجب ۱۰۱۶؛ عناوین و نشانیها و شنگرف؛ با حواشی؛ تصحیح و بلاغ و حاشیه از محمدطاهر تونی ۱۷ ربیع‌الآخر ۱۱۰۷؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۲۰۳ برگ؛ ۱۸×۳۰ سانتی‌متر؛ ۲۵ سطر؛ [ثبت ۶۴۸۲۵].

«۷۶۲۹»

اسکندرنامه (افسانه ـ فارسی)

از: ؟

افسانه‌ای است با تحریرها و روایتهای گوناگون در سرگذشت اسکندر پسر دارا.

[مجلس ۴۷۲/۱۰ و ۷۴۴؛ سبک‌شناسی بهار ۱۳۰/۲ ـ ۱۳۱ و ۲۶۱/۳؛ منزوی ۳۶۵۶/۵؛ مشار، فارسی چاپ اول ص ۹۶].

نسخهٔ حاضر از آغاز ناقص است.

آغاز نسخه: «بسمله آذر برزین پسر فرامرز با بهمن بعد از جنگها صلح کرد

بهمن اراده بلخ...»

انجام: «با تو کار دارم مظهر او را نصیحت کرد قبول ننمود امر مظهرشاه».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، مشکی، مجدول.

۲۴۲ برگ؛ ۲۰/۵×۳۲/۵ سانتی‌متر؛ ۴۰ سطر؛ [ثبت ۱۳۶۶۷].

﴿۷۶۳۰﴾

تحفة الاحباب **(لغت ـ عربی به فارسی)**

از: سلطانعلی حافظ اوبهی هروی (قرن ۹ ق)

[مجلس ۱۶۶/۱۱؛ الذریعه ۴۱۰/۳؛ منزوی ۱۹۲۵/۳].

نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز نسخه: «بنابراین بنده رهی حافظ اوبهی در باب تصحیح و توضیح آن رسالهٔ مختصری ترتیب داده و عقده‌های آن را به بنان بیان گشاده امید که...»

انجام نسخه: «خشک جنبان به ضمّ خا و جیم کسی را گویند که حرکات بی نفع کند مثالش حکیم سنایی فرماید: کم شنیدم چو توات ابنای».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، مشکی، سوخت، ترنج با سر، مجدول، پشت جلد اسلیمی.

۱۰۲ برگ؛ ۱۰×۱۸ سانتی‌متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۶۶۵۹۲].

﴿۷۶۳۱﴾

جنگ = باغ نظر = گوگرد احمر = بحر اخضر **(متفرقه ـ فارسی و عربی)**

از: ؟

جنگی است شامل مطالب منظوم و منثور؛ جامع کتاب، مطالب علمی زیادی

پیرامون موضوعات گوناگون جمع‌آوری نموده و از مطالب کتاب، شیعه بودن وی و نیز گرایشش به علوم عقلی کاملاً هویداست. از کشکول شیخ بهائی نقل میکند واشعاری به خط دیگران نیز در جنگ مندرج است.

مطالب جنگ بدین قرار است:

مناجات «الهی قصرت الالسن من بلوغ شأنک کما یلیق بجلالک...» فائده‌ای در سلوک معنوی، در تحقیق عالم مثال، در تحقق معنی فنا و بقا، نامهٔ سیاسی در مورد اتفاقات ایران، اشعار متفرقه، رساله‌ای در نصایح، پند لقمان به فرزندش، فائدة فی انه متی سمیت الصوفیة صوفیة، معنی العترة، معنی اولوالعزم، معنی النوم، فی حقیقة الجن و الملک، حدیث عنوان بصری، نامهٔ میرداماد به ملا عبدالله، مطلبی به نقل از اعلام‌الدین دیلمی، مراتب النفس، چند فصل در مسائل اعتقادی، تفسیر سورهٔ فاتحه به فارسی، فائده‌ای از عجائب البلدان، فصلی در بیان خاصیت جواهر، رموز سجاوندی، فائده‌ای از علامهٔ حلّی، مدح امام امیرالنحل، فصل فی الاضداد، قواعد لغویهٔ منتخبه، در فوائد ایاک نستعین، فائده‌ای در اعمالی که سبب فقر و درویشی می‌شود، تفسیر سورهٔ توحید، قصیدهٔ ناظمة الاحزان فی‌الشکوی من الزمان، فی افادات حکیم عمادالدین محمود، فی الطب فی علاج ضعف الباه، مواعظ، منتخبی از قوت القلوب ، مناظرهٔ گل و بلبل از کتاب درج الدرر، حکایت بهلول، احتجاج قوی مع‌الغوی، نامهٔ محمد بن محمد رفیع، اسرار ربانیه، مطلبی به نقل از لطائف الحیل، سؤال و جوابهای فقهی، یک رباعی از علی‌اکبر موسوی طوسی مدرس و خادم حرم مطهر رضوی.

آغاز: «الحمد لله علی الحمد لله و له الشکر علی الشکر له و الصلوة و السّلام... اما بعد و قبلُ قبل القبل و بعد البعد هو هو الا هو هو الا هو الاّ هو سبحان برهان»

انجام: «و علی المدفون بالطوس الرضا و التقی الطاهر المطهر الامین و النقی و الزکی العسکری و علی المهدی منجی الهالکین».

نسخ و تحریری و نستعلیق؛ علی‌اکبر موسوی طوسی مدرس حرم رضوی، بی‌تا؛ (بعد از سال ۱۲۳۵ ق)؛ جلد: تیماج، قرمز، سوخت، ترنج با سر، مذهّب.

۱۷۹ برگ؛ ۱۶/۵×۲۹ سانتی‌متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۸۵۷۳۰].

«۷۶۳۲»

صافی در شرح کافی **(شرح حدیث ـ فارسی)**

از: ملا خلیل بن غازی قزوینی (۱۰۸۹ ق)

به شمارهٔ [۷۵۲۲] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر شرح کتاب الاشربة، کتاب الزی والتجمل والمروة و کتاب الدواجن را شامل است و تألیف این بخش روز پنجشنبه ۲۸ جمادی‌الآخر ۱۰۷۸ در قزوین به پایان رسیده است.

آغاز نسخه: «الحمد لله ربّ العالمین و الصلوة و السّلام علی محمّد و اوصیائه اجمعین و بعد چون فقیر حقیر خلیل بن الغازی القزوینی عفی‌اللّه تعالی عنهما مأمور شد به صافی شرح کافی ابوجعفر محمد بن یعقوب بن اسحق الرّازی رضی‌اللّه عنهم»

انجام: «به زبان فارسی و به انجام رسید شرح بیست و سه کتاب از جمله ...»

نسخ؛ بی‌کا، شنبه آخر جمادی الآخره ۱۰۸۳؛ عناوین شنگرف؛ در اول نسخه تملک محمدباقر بن علی و تملک میرزا محمدقمی که در شب نوروز ۱۳۰۷ در نجف خریداری نموده است؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، سوخت، ترنج با سر، مذهّب؛ پشت جلد اسلیمی.

۱۸۲ برگ؛ ۱۸/۵×۲۵ سانتی‌متر؛ ۲۲ سطر؛ [ثبت ۶۲۷۴۵].

﴿۷۶۳۳﴾

تهذیب الاحکام (حدیث ـ عربی)

از: شیخ الطائفه محمد بن حسن طوسی (۴۶۰ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۰۸۵] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر کتاب الطهارة و کتاب الصلاة را شامل است. در اول کتاب الصلاة اسامی راویانی که علامهٔ حلّی در کتاب الخلاصه آنان را ذکر نکرده آمده که حدود سی و دو اسم میباشد. مانند موسی بن جعفر بن ابی جعفر، الضحاک بن زید، موسی بن جعفر البغدادی و ...

آغاز: «الحمد لله ولیّ الحمد و مستحقّه و صلواته علی خیرته من خلقه محمّد النبّی و آله و سلم تسلیما».

انجام نسخه: «قال سألته عن الجنازة لم ادرکها حتّی بلغت القبر اصلّی علیها قال ان ادرکتها قبل ان تدفن فان شئت فصل علیها».

نسخ؛ عبدالله بن حبیب الله، دههٔ اول شعبان ۱۰۰۹؛ عناوین و نشانیها شنگرف ؛ با علامت بلاغ به تاریخ سه‌شنبه سوم ذی‌حجهٔ ۱۰۱۷ در اصفهان؛ با حواشی به امضاء « م ق ر ره» و «ع ل» و «ح س رحمه الله»؛ در اول نسخه تملک محمد حسین بن محمد صالح الحسینی و تملک سید صدرالدین به عاریت نزد اسدالله و تملک شیخ ابراهیم بلاغی عاریت نزد سید عبدالله بن سید محمدرضا شبر وتملک محمد جعفربن محمد صالح با مهر وی، در اول کتاب الصلاة تملک ملا مراد تفرشی و دستخط عبدالله بن محمدرضا شبر، در اوّل نسخه آمده: «در کتاب طهارت بلغ در حواشی خط شیخ بهایی است»؛ جلد: تیماج، سبز، ترنج با نقش گل و بوته و پرنده.

۳۷۵ برگ؛ ۱۷×۲۵ سانتی‌متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۶۲۷۶۰].

﴿۷۶۳۴﴾

الحدائق الناظرة فی احکام العترة الطاهرة **(فقه ـ عربی)**

از: شیخ یوسف بن احمد بحرانی (۱۱۸۶ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۳۱۷] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر شامل کتاب النکاح است و از آخر افتادگی دارد.

آغاز نسخه: «الحمد لله رب العالمین... کتاب النکاح و فیه مقدمة و فصول، المقدمة و فیها فواید، الاولی فی بدو النکاح و اصله...».

انجام نسخه: «فلا اعرف علیه دلیلاً من الاخبار الا ان یکون نوعا من الاعتبار کما هی قاعدتهم الجاریة فی هذا المضار قال».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ در اول نسخه تملک موسی بن محمد بن یوسف بن احمد بن ابراهیم الدرازی البحرانی با مهر مربعی وی که نسخهٔ حاضر را برای خود استکتاب نموده و تملک محمد علی بن موسی بن محمد بن یوسف بحرانی با مهر مربعی وی؛

جلد: تیماج، مشکی.

۱۰۴ برگ؛ ۲۱×۳۰/۵ سانتی‌متر؛ ۲۹ سطر؛ [ثبت ۶۲۷۵۶].

﴿۷۶۳۵﴾

الحدائق الناظرة فی احکام العترة الطاهرة **(فقه ـ عربی)**

از: شیخ یوسف بن احمد بحرانی (۱۱۸۶ ق)

به شمارهٔ [۷۶۱۸] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر کتاب الحج را شامل است. تألیف این بخش در ۲۳ جمادی‌الآخرهٔ ۱۱۷۸ به پایان رسیده است.

آغاز نسخه: «الحمدلله رب العالمین... و هو یطلق فی اللغة علی معان یستفاد من

القاموس و هی القصد و الکفّ..»

انجام نسخه: «و ابواب دار السلام و اولی المجد و الاعتصام فی هذه الدّار و فی یوم القیام لیکون ختامه بالمسک الازفر صلوات اللّه و سلامه علیهم».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا، جای عناوین خالی‌مانده؛ در اول نسخه تملک موسی بن جعفر با مهر مربعی به سجع «الواثق بالله الغنی موسی بن جعفر ۱۲۷۴»؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، شمسه و سر با نقش گل، لولا دار.

۲۴۸ برگ؛ ۱۹/۵×۳۰ سانتی‌متر؛ ۲۷ سطر؛ [ثبت ۶۲۷۷۵].

«۷۶۳۶»

الاستبصار فیما اختلف من الاخبار (حدیث ـ عربی)

از: شیخ الطائفه محمد بن حسن طوسی (۴۶۰ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۲۰۳] مراجعه شود.

نسخ؛ صالح بن محمد بن عبدالله السلامی النجفی پنجشنبه ۱۶ رجب ۹۸۹؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ با حواشی به امضاء «س م» و «سلمه الله» و «دام ظله»؛ در پایان کتاب صوم‌انهاء از محمد بن ابی الحسن الحسینی در نجف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، سوخت، شمسه.

۳۲۱ برگ؛ ۲۲×۳۱ سانتی‌متر؛ ۲۷ سطر؛ [ثبت ۶۲۷۶۹].

«۷۶۳۷»

الاربعون حدیثاً (حدیث ـ عربی)

از: شیخ بهاءالدین محمد بن حسین عاملی (۱۰۳۱ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۲۷۷] مراجعه شود.

نسخ؛ محمّد اشرف، شنبه ۹ جمادی‌الاولی ۱۱۰۱؛ احادیث و عناوین

و نشانیها شنگرف؛ مهر مربعی به سجع «عبده علی‌رضا الشریف ۱۱۴۹»؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، مجدول.

۲۵۸ برگ، ۱۰/۵×۱۷/۵ سانتی‌متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۶۲۵۲۲].

«۷۶۳۸»

الانوار الغروية فى شرح اللعمة الدمشقية (فقه ـ عربی)

از: شیخ محمدجواد بن تقی ملاکتاب بیاتی نجفی (قرن ۱۳ ق)

شرح مفصلی است بر کتاب «اللمعة الدمشقية» شهید اوّل (۷۸۶ ق)؛ این شرح با عناوین «قوله ـ قوله» برگزار شده و شامل چندین جلد می‌باشد و مؤلف برای هر جلد عنوان خاصی نهاده است.

صاحب الذریعه ۴۳۵/۲ چند نسخه از مجلدات این کتاب را که رؤیت نموده بدین ترتیب ذکر کرده است:

۱ـ مباحث غسل تا آخر تیمم، یک مجلد

۲ـ مقدمات صلاة تا آخر اذان، یک مجلد؛ در پایان آن کاتب نوشته: «تم الجزء الثالث من کتاب الشريعة النبوية فى شرح اللمعة البهية على يد مؤلفه الاقل محمد جواد بن شیخ محمدتقی سنة ۱۳۲۴».

۳ـ مباحث قیام تاآنجاکه مؤلف گفته «امّا النوافل المطلقة فلاحصر لها»، یک مجلد.

۴ـ مباحث «الخلل فى الصلاة» تا آخر امامت ابرص واجذم؛ یک مجلد؛ در آخر آن کاتب نوشته: «هذا آخر الجزء الثالث من المشكاة الغروية فى شرح اللعمة الدمشقية». نسخه‌ای از این جلد در کتابخانهٔ مرعشی به شمارهٔ ۱۵۱۸ [فهرست ۳۱۸/۴] موجود است. و تألیف این جلد در سال ۱۲۴۱ ق پایان یافته است.

۵ـ کتاب صوم تا آخر وصایا، یک مجلد، که تألیف آن در ۱۷ جمادی‌الاولی ۱۲۶۷ ق پایان یافته است.

۶ـ مباحث بیع که ناتمام مانده است. از این جلد نسخه‌ای در کتابخانهٔ مرعشی به شمارهٔ ۷۰۵۱ [فهرست ۲۲۱/۱۸] موجود است. و به نام «المشکاة الغروية فی شرح اللعمة الدمشقية» نامیده شده است.

۷ـ نسخهٔ حاضر، که شامل مباحث زکات می‌باشد و «الانوار الغروية» نامگذاری شده و تألیف آن در ۱۰ شعبان ۱۲۷۷ به پایان رسیده است.

در الذریعه ۴۸/۱۴ مجلداتی از این کتاب را که به نام «مطلع الانوار» و «مطالع الانوار» نامیده شده‌اند نام می‌برد؛ لکن نسخه‌ای از آنها شناسایی نشده است.

[الذریعه ۴۳۵/۲ با عنوان «الانوار الغروية» و ۴۷/۱۴ با عنوان «شرح اللعمة» و ۱۸۷ با عنوان «الشريعة النبوية» ۵۹/۲۱ با عنوان «المشکوة الغروية»؛ مرعشی ۳۱۸/۴، ش ۱۵۱۸ با عنوان «المشکوة الغروية» و ۲۲۱/۱۸، ش ۷۰۵۱ با همان عنوان].

آغاز نسخه: «الحمد لله رب العالمين كما هو اهله و صلّى اللّه على خير خلقه محمد و آله الطاهرين و اسئله التوفيق و التأييد و استعينه على اتمام هذا الكتاب».

انجام نسخه: «و هو ممّا يشهد به عموم روايات التحليل المنزلة على مثل ذلک كما اوضحناه فيما سبق فليلحظ ما ساقه اللّه تعالى الى عبده الذليل الحقير».

نسخ؛ جعفر بن مهدی نجل مرحوم شیخ جواد، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف و مشکی؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، مجدول.

۱۲۴ برگ؛ ۱۵×۲۱ سانتی‌متر؛ ۲۲ سطر؛ [ثبت ۶۲۵۲۰].

«۷۶۳۹»

هدی العقول فی شرح احادیث الاصول (شرح حدیث ـ عربی)

از: شیخ محمد بن عبدعلی بن محمد آل عبدالجبار خطی (قرن ۱۳ ق)

شرح مفصلی است بر بخش اصول از کتاب «الکافی» کلینی؛ این شرح با عنوان «قوله ـ أقول» و در چندین جلد برگزار شده است.

نسخهٔ حاضر جلد دوّم کتاب و شامل شرح کتاب علم می‌باشد.

نسخه‌ای از جلد نهم این کتاب مشتمل بر «باب فی شأن لیلة القدر و تفسیرها» تا «باب الاشارة و النص علی ابی محمدالحسن بن علی» در کتابخانهٔ مرعشی نجفی موجود است. [مرعشی ۱۹۳/۵، ش ۱۸۰۸؛ الذریعه ۲۰۲/۲۵].

آغاز نسخه: «الحمد لله الرافع درجات العلماء العاملین و مهدی السالکین بحسن الدرایة و الیقین الشافی من الجهل و اداء اهل الفضل برسایل الشیعة و اصول قواعد الشریعة و کفاهم...»

انجام نسخه: «فی بطلان قول اصحاب القیاس من باب البدع والمقاییس وصلی الله علی محمد و آله الطاهرین عدد ما فی علم اللّه».

نسخ؛ بی کا، بی تا؛ نشانیها مشکی؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، مجدول.

۱۲۱ برگ؛ ۱۷×۲۲ سانتی‌متر؛ ۲۲ سطر؛ [ثبت ۶۲۵۰۷].

‹۷۶۴۰›

البرهان القاطع فی شرح مختصر النافع (فقه ـ عربی)

از: سید علی بن محمدرضا بن مهدی بحرالعلوم طباطبائی[1] (۱۲۹۸ ق)

شرحی است بر کتاب «مختصر النافع» محقق حلّی؛ این شرح به صورت مفصل برگزار شده و در سه جلد در سال ۱۲۹۳ ق در تهران در قطع رحلی و به صورت سنگی به چاپ رسیده است.

نسخهٔ حاضر کتاب الوقف را شامل است و در آن مؤلف از ریاض المسائل و جواهرالکلام نقل می‌کند و از مؤلفین آنها با عنوان «ریاض المسائل الجدّ وجواهر الجدّ» یاد می‌نماید.

---

۱. برای شرح حال مؤلف به مقدمهٔ رجال بحرالعلوم و دایرةالمعارف بزرگ اسلامی ۵۹۸/۱ ـ ۶۰۲ در ذیل عنوان «آل بحرالعلوم» مراجعه شود.

[الذریعه۹۹/۳ و۶۰/۱۴،دایرةالمعارف‌تشیع۲۱۵/۳؛دانشگاه ۱۷۹۱/۵؛ مشار، عربی ۱۲۶].

آغاز نسخه: «کتاب الوقف و المهمّ قبل الشروع فی بیان شروطه و احکامه بیان حقیقته و قوامه الّذی یقصده الواقف من اللفظ ومعرفة واقفه بشراشر قیوده و حدوده».

انجام نسخه: «...مع ذلک جواز اشتراط البیع مطلقا علی وجه یجوز للموقوف‌علیه البیع اول الوهلة عقیب انشاء الوقف بلا مهلة ولو مع الفراغ عن جوازه فی حال من الاحوال لایخلو عن الاشکال».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: مقوا، آبی.

۱۵۶ برگ؛ ۱۵×۲۰ سانتی‌متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۶۲۵۰۶].

«۷۶۴۱»

مجموعه

۱ـ الالتقاط «۱پ ـ ۸۹ر» **(فقه ـ عربی)**

از: میرزا حبیب‌الله بن محمدعلی رشتی (۱۳۱۲ ق)

شرح مفصلی است بر «شرایع الاسلام» محقق حلی این شرح در چندین جلد برگزار شده و برخی از مجلدات آن به چاپ رسیده است.

[الذریعه ۲۸۵/۲؛ مرعشی ۱۶۷/۱۴، ش ۵۳۷۹].

نسخهٔ حاضر «کتاب القضاء» را شامل است.

آغاز نسخه: «الحمد لله رب العالمین کتاب القضاء و مقاصده ثلثة الاول فی القاضی و صفاته و الثانی فی کیفیة القضاء و الثالث فی احکام الدعاوی».

انجام نسخه: «و لیس المراد علی المجموع فی صورة التعدد ید علی النصف المشاع بل المراد ان الایادی المجتمعة امارات علی ملکیة النصف او الثلث مثلاً».

۲ـ لوامع النکات «۹۱ پ ـ ۲۴۷ ر» **(فقه ـ عربی)**

از: شیخ محمود بن جعفر بن باقر میثمی عراقی (۱۳۰۸ ق)

مباحث فقهی مفصلی است با عناوین «لامعة ـ لامعة» که مؤلف از درس استادش شیخ مرتضی انصاری تقریر و در شش جلد به ترتیب مطالب «شرایع الاسلام» تنظیم نموده است مؤلف پس از هر لامعه عین عبارت شرایع را می‌آورد و سپس با استفاده از نظرات استادش آن را شرح می‌کند و چون استادش شیخ انصاری دو کتاب مفصل در طهارت و تجارت نوشته بود، لذا شارح از شرح این دو مبحث خودداری نموده است. تألیف جلد ششم این کتاب در ۲۱ رجب ۱۲۸۷ ق به پایان رسیده است.

[الذریعه ۳۵۸/۱۸ و ۳۷۱؛ مرعشی ۵۹/۱۴، ش ۵۲۶۹].

نسخهٔ حاضر جلد پنجم و قسمتی از جلد ششم را شامل است و کتاب وصایا، نکاح، خمس و رهن را دارا می‌باشد.

آغاز نسخه: «بسمله کتاب الوصایا، و النظر فی‌ذلک یستدعی فصولا، الاول فی الوصیة، لامعة، فی‌الشرایع و هی تملیک عین او منفعة بعد الوفات...»

انجام نسخه: «بل المراد هو معنا الظاهر اعنی الارادة و معناها حینئذٍ هو ان العقود واقعة علی طبق الارادة فالانشاء علی وجه الاشتراط واقع».

تحریری؛ رسالهٔ دوم احمد بن محمدرضا کنی، یکشنبه ۱۶ صفر ۱۲۹۹؛ نشانیها مشکی؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۲۴۷ برگ؛ ۱۸×۲۲ سانتی‌متر، ۲۰ سطر؛ [ثبت ۶۲۵۰۵].

«۷۶۴۲»

الالتقاط **(فقه ـ عربی)**

از: میرزا حبیب‌الله بن محمد علی رشتی (۱۳۱۲ ق)

به شمارهٔ [۷۶۴۱] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر کتابهای لقطه، نکاح، غصب و وقف را شامل است.

آغاز نسخه: «الحمد لله... بعد فهذه ملتقطات من مطارح انظار شیخنا الاستاذ طال بقائه مادام المراد فی‌الامتداد اودعتها فی هذه الاوراق متزوّداً به فی الدّین یوم المعاد کتاب اللقطة و فیه مقدمة و مقاصد...»

انجام نسخه: «و لعلّ ما ذکرنا هو السّرّ فی اطلاق الاصحاب هنا فان ماذکره السید من التفصیل لیس علیه شاهد فی کلمات العلماء هذه آخر ما قرأنا عند الاستاذ دام ظله فی باب الوقف و یتلوه باب الاجارة»

نسخ؛ محمد صادق بن محمدعلی کرونی اصفهانی، ۱۲۷۷؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ در آخر مهر بیضوی به سجع «عبده محمد رحیم بن محمد هادی بن محمد صالح ۱۲۹۱»؛ جلد: تیماج، مشکی سوخت، ترنج با سر با نقش گل و بوته، مجدول.

۳۱۷ برگ؛ ۱۵×۲۱ سانتی‌متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۶۲۵۰۰].

«۷۶۴۳»

مجموعه

مجموعه‌ای است شامل رساله‌هایی در مسائل فقه و اصول فقه؛ تمام کتابهای این مجموعه (بجز ردیف ۹ و ۱۱) از تألیفات عالمی است که در همین نوشتجات از علامهٔ مجلسی اول و دوم با عنوان جد و دائی خود با این عبارت یاد می‌کند: «ذهب الیه الجد والخال المجلسیان». و همچنین از «شرح تبصرة المتعلمین» عمویش که در زمان تألیف این مجموعه در قید حیات بوده، یاد مینماید. همچنین از صاحب ریاض (۱۲۳۲ ق) نقل قول می‌کند.

در آغاز این مجموعه تملک «محمد رحیم بن محمد هادی بن محمد صالح ۱۲۹۴» با مهر وی آمده که در سال ۱۳۲۴ ق نسخه از ورثهٔ مؤلف به وی منتقل شده

است. باید دانست که وی از نوادگان وحید بهبهانی، بدین ترتیب است: محمد صالح بن محمد رحیم بن محمد هادی بن محمد صالح بن آقا محمد علی بهبهانی کرمانشاهی بن وحید بهبهانی. [وحید بهبهانی، تألیف علی دوانی، ص ۳۴۷].

پس مؤلف از خاندان بهبهانی باید باشد و به این وسیله با خاندان مجلسی مرتبط می‌شود و چون خاندان بهبهانی با شهرستانی ارتباط خانوادگی دارند «شرح تبصره» که مؤلّف از عموی خود نقل می‌کند، می‌باید «شرح تبصره» تألیف سید محمد علی بن سید محمد حسین شهرستانی (۱۲۸۷ ق) باشد. سید حسین شهرستانی نوهٔ دختری آقا محمدعلی بهبهانی و نوهٔ پسری سید محمد حسین بن محمد علی بن محمد حسین مرعشی شهرستانی است.

و تعبیر مؤلف از علامهٔ مجلسی و پدرش به خال و جد به جهت نسبت جد وی با آقا محمد علی بهبهانی می‌باشد.

پس مؤلف مجموعهٔ حاضر از علمای نیمهٔ دوم قرن سیزدهم واز خاندان شهرستانی و از نوادگان سید محمد حسین بن محمدعلی بن محمد حسین مرعشی شهرستانی می‌باشد. [برای اطلاع بیشتر به کتاب «وحید بهبهانی» تألیف علی دوانی، ص ۳۳۲ـ۳۴۸ مراجعه شود.]

رسائل و مطالب موجود در این رساله که همگی از همین مؤلف است بدین ترتیب می‌باشد:

۱ـ شرح قواعد الاحکام «۱ـ۸۷» **(فقه ـ عربی)**

شرحی است بر کتاب الاجاره قواعد علامهٔ حلی با ردّ و استدلال بسیار؛ در این شرح از صاحب ریاض نقل قول شده است.

آغاز: «کتاب الاجارة و توابعها وفیه مقاصد الاول الاجارة و فیه فصول الاوّل فی الماهیّة و قبل الخوض فی ذکر الاحکام و بیان الکلام فیها نذکر مقامات عدیدة منها

انه لایخفی ان...»

انجام نسخه: «و علی التقدیرین لیس له علیه اجر لعدم اتیانه بما امره به و الله سبحانه هو العالم بحقایق احکامه».

۲ـ [رسالة فی الضّد] «۸۹ـ۱۰۶» (اصول فقه ـ عربی)

مؤلف در این رساله مسأله اصولی «ان الامر بالشئ هل یقتضی النهی عن ضده ام لا» راکه در اصول فقه به بحث ضد مشهور است در پنج مقدمه و سه مقام و یک خاتمه مورد بررسی قرار داده است.

آغاز: «مسئلة فی بیان انّ الامر بشی هل یقتضی النّهی عن ضدّه ام لا و بیان ذلک یستدعی رسم مقدمات و مقامات و خاتمة، المقدمة الاولی انّ لکلّ علم موضوع یتمیّز به...».

انجام: «یمکن ترک الحرام بحرام آخر و ترک الحرام واجب ففعل ذلک الحرام واجب فیلزم انحصار المحرّمات فی حرام واحد و هو لایقول به و غیر ذلک ممّا ذکرنا».

۳ـ شرح قواعد الاحکام «۱۰۹ـ۱۱۴» (فقه ـ عربی)

شرح کتاب الصلاة قواعد الأحکام علامهٔ حلی است، نسخهٔ حاضر بخش افعال الصلاة از سجده تا بخشی از مندوبات را شامل است. این بخش پاک‌نویس شده از رسالهٔ پنجم این مجموعه است که مسوده است.

آغاز نسخه: «یمکن جبهته من الارض فاما احبّ لک ماکان رسول اللّه یحبّه والافضل منه التّی به الحسینیة فروی معاویة ابن عمار قال کان لابی عبداللّه خریطة صفراء فیها تربة...»

انجام نسخه: «ثمّ تقول وجّهت وجهی للّذی فطر السموات والارض عالم الغیب و الشهادة حنیفاً مسلماً و ما انا من المشرکین ان صلواتی و نسکی و محیای و مماتی

لله ربّ العالمین لا شریک له و بذلک امرت».

۴ـ صلوة الجمعة فی عصر الغیبة «۱۱۷ ـ ۱۲۵» **(فقه ـ عربی)**

مسألهٔ نماز جمعه در زمان غیبت را در ده مقام مورد بحث قرار داده است.

نسخهٔ حاضر تا اوایل مقام ششم را شامل است. واز آخر افتادگی دارد.

در آن آمده: «ذهب الیه الجد و الخال المجلسیان» و «... والارشاد علی ما نقله عنهم و الجد الامجد قدس سره علی ما نقل عنه و العم الماجد دام ظله» و «شرح التبصرة لعمی الماجد دام ظله».

آغاز: «مسألة فی بیان حکم صلوة الجمعة فی زمن الغیبة فنقول فیها مقامات عشرة المقام الاول فی ذکر الاقوال فیه والقائلین بکل واحد منها، المقام الثانی فی بیان ذکر ادلّة المتمسّکین بکل من الاقوال».

انجام: «و فی هذا المقام(یعنی المقام السادس) مطالب المطلب الاول فی بیان ان حرمة البیع هل یکون متوقفاً علی النداء...فان المندوب لایکون شرطاً للواجب والمعتمد هو الثانی. المطلب الثانی».

۵ ـ شرح قواعد الاحکام«۱۲۵ ـ ۱۵۹» **(فقه ـ عربی)**

شرح کتاب الصلاة قواعد الاحکام علامه حلی است. این نسخه مسوده است که بخشهایی از آن در برگ ۱۰۹ ـ ۱۱۴ این مجموعه پاک نویس شده که در ردیف سوم معرفی شد. صفحات این بخش نامرتب صحافی شده است.

۶ـ شرح کتابی در اصول فقه«۱۶۱ ـ ۲۰۰پ» **(اصول فقه ـ عربی)**

شرحی است بر بخش الفاظ کتابی در اصول فقه، این شرح دو بار کتابت شده یک بار از برگ«۱۶۱ ـ ۱۸۳ر» و بار دوم از«۱۸۴پ ـ ۱۸۹ر».

آغاز نسخه: «قال المصنف (ره) «و طریقها تواتر و آحاد» اعلم لما کان وضع

اللفظ للمعنى من الامورات الممكنة الّتى ليست للعقل مدخلية فيها اذ وضـع اللـفظ الفلانى للمعنى الفلانى من الامورات الممكنة...».

۷ـ رسالة فى صلوة الجمعة«۱۹۲پ ـ ۱۹۵ر» **(فقه ـ عربى)**

بخشى از رساله رديف چهارم همين مجموعه است.

۸ ـ اصالة البرائة«۱۹۹ر ـ ۲۰۰پ» **(اصول فقه ـ عربى)**

از: ؟

۹ـ معالم الدين (بخشى از آن)«۲۰۴پ ـ ۲۰۵پ»

۱۰ـ رساله در اصول فقه«۲۰۶ر ـ ۲۱۱پ»

۱۱ـ معالم الدين (بخشى از آن) «۲۱۲پ ـ ۲۲۱پ»

۱۲ـ مسألة فى العام و الخاص «۲۲۴پ ـ ۲۴۲»

آغاز: «مسألة فى العام والخاص و هى مشتملة على مقدمة و مسائل...».

تحريرى؛ به خط مؤلف(به جـز رسـالهٔ ۹و ۱۱)، بـى‌تا؛ رسـالهٔ يـازدهم بى‌كا، ۱۲۳۹؛ در صفحهٔ اول «قدانتقل الى مـن بـعض الورثـه ۱۳۲۴» بـا مهر بيضوى به سجع «عبده محمد رحيم بـن مـحمد هـادى بـن مـحمد صالح ۱۲۹۲»؛ جلد: مقوا،سفيد.

۲۴۲ برگ؛ ۲۱/۵×۱۵/۵ سانتى‌متر؛ سطور مختلف؛[ثبت ۶۲۴۹۸].

﴿۷۶۴۴﴾

دیوان سنجر کاشانی (شعر ـ فارسی)

از: میر محمدهاشم بن رفیع‌الدین سنجر کاشانی[۱] (۱۰۲۱ ق)

کلیات اشعار شاعر است مشتمل بر قصائد، غزلیات و رباعیات.

[الذریعه ۴۷۲/۹؛ منزوی ۱۸۷۳/۳ و ۲۳۶۳؛ دانشگاه ۱۲۳۵/۹ و ۲۷۳۴/۱۲].

آغاز:

وقت است که تعمیر کنم دیر و صنم‌را   در کارگه کفر کشم خشت حرم را

از کعبه کنم جامه و در بتکده‌پوشم   تا معتقد خویش کنم لات و صنم را

...

اگر نگوید (سنجر) ثنا تو خود دانی   که از زبونی بختست نیست از تقصیر

انجام:

آمد ز شکار خسرو سیر شکار

فتراک ز خون چو دست ببری بشکار

زین گونه که پر گل شده از خون در و دشت

خندد سر زخم صد دهن بر گلزار

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا [ظاهراً در عصر مؤلف]؛ تمامی صفحات مجدول؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، سوخت، ترنج با سر، مجدول، لچکی.

۱۱۰ برگ؛ ۱۰×۱۹ سانتی‌متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۸۵۹۳۱].

---

۱. در آغاز نسخهٔ حاضر شرح حال شاعر را احمد گلچین معانی چنین نوشته است:
میرمحمدهاشم سنجر کاشی متوفای ۱۰۲۱ ق، پسر میر رفیع‌الدین حیدر معمائی، متخلص به رفیعی است که نخست از شعرای دربار جلال الدین محمداکبر پادشاه بود و بعد در بیجاپور ابراهیم عادلشاه را ملازمت کرد. میرسنجر چهل و یک سال عمر کرد.

﴿۷۶۴۵﴾

الحدائق الناظرة فی احکام العترة الطاهرة **(فقه ـ عربی)**

از: شیخ یوسف بن احمد بحرانی (۱۱۸۶ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۳۱۷] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر جلد اوّل و دوم کتاب را شامل است.

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، مشکی.

۴۵۱ برگ؛ ۲۱×۳۰ سانتی‌متر؛ ۳۱ سطر؛ [ثبت ۶۲۷۵۳].

﴿۷۶۴۶﴾

[کتاب التجارة] **(فقه ـ عربی)**

از: ؟

شرحی است بر کتاب التجارهٔ شرایع الاسلام با عناوین «قوله ـ قوله»؛ این شرح قبل از سال ۱۲۶۲ ق نوشته شده و مؤلف در این تاریخ در قید حیات بوده است.

[مقدمه‌ای بر فقه شیعه، تألیف حسین مدرسی طباطبائی، ترجمهٔ محمد آصف فکرت، ص ۹۴-۹۷].

آغاز: «کتاب التجارة لیس المراد منها هنا الصناعة کما هو المتبادر منها عند الاطلاق اذ لاخصوصیة لتلک الملکة فی تعرض الفقهاء لها بل البیع الذی یذکرونه هنا لایختصّ بالصادر من ارباب الصنعة...».

انجام: «قوله ولو فرض فمن وکذا لوتدری قوله و لواختلفا فی‌التفریط کان القول قول الدلال مع یمینه مالم یکن التفریط بنیة وکذا لو ثبت التفریط و اختلفا فی القیمة لانه منکر فی المقامین مضافاً الی اصالة البرائة».

نسخ؛ حسین بن سید علی خراسانی قائنی، شنبه ۱۰ ذی‌قعدهٔ ظاهراً ۱۲۶۲ مدرسهٔ سرداریهٔ کربلا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ با حواشی به

امضاء «منه مدّ ظله العالی»؛ جلد: تیماج، قرمز، سوخت، ترنج با سر با نقش گل و بوته، لچکی، مجدول.

۱۵۹ برگ؛ ۱۳×۲۱ سانتی‌متر؛ ۲۴ سطر؛ [ثبت ۵۰۷۷۳].

«۷۶۴۷»

شرح قطر الندی و بل الصدیٰ (نحو ـ عربی)

از: جمال الدین عبدالله بن یوسف انصاری معروف به ابن‌هشام (۷۶۱ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۲۴۸] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر از اوّل افتادگی دارد.

آغاز نسخه: «و هما دلالته علیٰ الطلب مع قبول یاء المخاطبة و ذلک نحو قم فانّه دالّ علی معنی طلب القیام و یقبل یاء المخاطبة نقول...»

نستعلیق تحریری؛ علی اکبر لواسانی بن کربلائی سبزعلی لواسانی، غرّهٔ ربیع الثانی ۱۲۳۶ مدرسهٔ عبدالله خان؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ در صفحهٔ آخر تفسیر آیهٔ «لوکان فیهما الهة الا الله لفسدتا» به تاریخ ۱۲۴۷؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، مجدول.

۱۳۲ برگ؛ ۱۴/۵×۲۰/۵ سانتی‌متر؛ ۱۱ سطر؛ [ثبت ۵۰۷۷۲].

«۷۶۴۸»

مجموعه

۱ ـ القول السدید «۱ پ ـ ۳۲ پ» (فقه ـ عربی)

از: شیخ محمد بن محمدزمان کاشانی اصفهانی (قرن ۱۲ ق)

[مجلس ۶۷۸/۹ و ۱۶۱۹/۱۰؛ الذریعه ۲۱۰/۱۷؛ مرعشی ۳۱۲/۱۱، ش ۴۳۱۹].

آغاز: «الحمد للّه علی نواله و الصلوة و السّلام علی النّبی و آله امّا بعد فهذا هو

القول السّدید لمن ألقی السمع و هو شهید یطلعک علی الحقّ الصّراح ممّا لابدّ منه فی ایجاب النکاح».

انجام: «فان عثر بعد التحلّی بالانصاف و التخلّی عن الاعتساف علی ما طغت به القلم او زلّت به القدم ضمین باصلاح الفساد و تزویج الکساد فان الحسنات یذهبن السیئات والله تعالی شأنه غافر الخطیئات».

۲ـ صیغ النکاح «۳۲پ ـ ۳۵پ» **(فقه ـ عربی)**

از: مؤلف پیشین

خطبهٔ نکاحی است که مؤلف به صورت ادبی و شیوا انشاء نموده است.

[مجلس ۱۶۲۰/۱۰؛الذریعه۲۱۱/۱۵؛مرعشی۱۷/۵،ش۱۶۷۵و۳۱۲/۱۱، ش ۴۳۱۹].

آغاز: «الحمد لله الذی منّ علینا بالنعم الجسام و هدانالدین الاسلام والهمنا الشکر علی الاحسان و الانعام ... و بعد فانّ الفتی هذا فلان بن فلان ممّن تشمرعن ساق الجدّ الاتباع حدّ من حدود الله».

انجام: «ولو قال زوجتک فقال انکحتک او قبلت النکاح او قال انکحتک فقال تزوجت او قبلتُ التزویج صحّ العقد اجماعاً علی ما ذکره العلامة».

نسخ معرب؛ بی‌کا، بی‌تا؛ در اول نسخه وقف‌نامچه‌ای است مبنی‌بر این که این نسخه جزء ۱۸۳ نسخه‌ای است که مرحوم محمد حسین طباطبایی وقف چهارده معصوم نموده‌اند به تاریخ ۱۲۲۵ با مهر مربعی به سجع «عبدالمدبر محمد الطباطبایی»؛ جلد: تیماج دو رو، مشکی، سوخت، ترنج با سر، مذهّب، مجدول، لولادار.

۳۵ برگ؛ ۱۱×۱۷ سانتی‌متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۶۲۱۶۸].

﴿۷۶۴۹﴾

شرح دیوان متنبی (شعر ـ عربی)

از: ابوالحسن علی بن احمد واحدی نیشابوری (۴۶۷ ق)

به شمارهٔ [۷۶۱۴] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر از آخر افتادگی دارد.

آغاز: «بسمله و قال یمدح اباعلی هرون بن عبدالعزیز الارواحی الکاتب

امـن ازدیـارک فـی الدّجـا الرقـبا إذ حیث کنت من الظّلام ضیاء»

انجام:

ابی خلق الدنیا حبیباً تـدیمه فما طلبنی منها حـبیبا تـرده

نسخ، بی‌کا، بی‌تا، عناوین و نشانیها شنگرف، تمامی صفحات مجدول محرر مذهب مرصع، صفحهٔ اول سرلوح مزدوج مرصع مذهب؛ در آخر نسخه قصیده‌ای از بشر بن عوانه به عربی؛ جلد: تیماج، زرد، مجدول.

۶۵ برگ؛ ۱۶/۵×۲۱ سانتی‌متر؛ ۱۲ سطر؛ [ثبت ۵۰۸۹۶].

﴿۷۶۵۰﴾

تاریخچهٔ منظوم عروسی شاه با فوزیه (شعر ـ فارسی)

از: رجبعلی تجلّی سبزواری (۱۳۱۹ ش)

مثنویی است که شاعر در تهنیت ازدواج محمدرضا پهلوی با فوزیه سروده و در آن مفصلاً هیئت اعزامی ایران به مصر و عراق و سایر اموراتی راکه در مراسم ازدواج صورت گرفته تعریف و مدح نموده است. تخلص شاعر تجلی می‌باشد از همین شاعر کتاب «تجددنامه» به چاپ رسیده است.

[الذریعه ۱۶۷/۹؛ فرهنگ سخنوران ۱۱۱؛ مشار، فارسی ۱۸۸۴/۲].

آغاز:

ساقی گلچهر من ای رشک مـه　　　ای به دو رخ مـاه شب چـارده

انجام:

هر دو رسد نصرتشان از خدا　　　از حـق اجـابت ز تـجلّی دعـا

نستعلیق؛ ظاهراً به خط شاعر، بی‌تا؛ تـمامی صـفحات مـجدول مـحرر؛ جلد: گالینگور، آبی، عطف، تیماج.

۲۲ برگ؛ ۱۳/۵×۲۱ سانتی‌متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۵۰۷۷۶].

«۷۶۵۱»

نخبه **(فقه ـ فارسی)**

از: شیخ محمد ابراهیم بن محمد حسن کلباسی اصفهانی (قرن ۱۳ ق)

[مجلس ۳۳۹/۱۶؛ الذریعه ۹۰/۲۴؛ مرعشی ۳۰۰/۲، ش ۷۰۴].

آغاز: «بسمله حمد و ثنای بی احصاء مخصوص بارگاه کبریائیست کـه جـواهـر بحار معرفتش کنزالفواید آمال و ...»

انجام: «و روزه مستحب صحیح نیست از کسی که در ذمه او روزه واجب است مگر آنکه قادر نباشد بر واجب که جایز است».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف، تـمای صـفحات مـجدول مذهب محرر، صفحهٔ اول سرلوح مذهب مزدوج؛ با حواشی از آیـةاللـه سید ابوالقاسم انبارده سروی امضاء «سید دام تأییده»؛ جـلد: گـالینگور، مشکی.

۱۳۴ برگ؛ ۹/۵×۱۷/۵ سانتی‌متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۵۰۹۰۵].

«۷۶۵۲»

حدائق الحقائق فی شرح کلمات کلام الله النّاطق (شرح نهج البلاغه ـ عربی)

از: علاءالدین محمّد بن ابی تراب گلستانهٔ اصفهانی (۱۱۱۰ق)

به شمارهٔ [۷۵۱۷] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر بخش آخر شرح خطبهٔ شقشقیه را شامل است.

آغاز نسخه: «البحث الثالث من شرح الخطبة الشقشقية فی بیان مااشتمل منها علی الطعن علی عثمان بن عفّان قال صلوات الله علیه فیا للّه وللشُّوریٰ، الشوری کبشریٰ مصدر بمعنی المشورة».

انجام نسخه: «... حتّی باعدت بینه و بین مایؤمل من المرام الذّی لااسم له ولارسم له و لاذکر له ... بحبی للائمة واعتقادی».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، ترنج با سر و مجدول.

۱۸۱ برگ؛ ۱۵×۲۰/۵ سانتی‌متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۴۹۲۲۲].

«۷۶۵۳»

جامع الحکایات = ترجمهٔ الفرج بعدالشدة (حکایت ـ فارسی)

از: حسین بن اسعد دهستانی مؤیدی رهبانی

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۰۷۰] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر از آخر افتادگی دارد.

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ تمامی صفحات مجدول؛ جلد: تیماج، سبز، مجدول.

۲۹۴ برگ؛ ۱۶/۵×۲۵ سانتی‌متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۵۰۹۳۱].

«۷۶۵۴»

عیار دانش = مهذب انوار سهیلی (داستان ـ فارسی)

از: ابوالفضل بن مبارک علامی هندی (۱۰۱۱ ق)

داستانهایی است اخلاقی که مؤلف آنها را از کتاب «انوار سهیلی» ملا حسین کاشفی که او هم از کلیله و دمنه تحریر نموده، انتخاب و تقریر نموده است.

[الذریعه ۳۶۳/۱۵؛ منزوی ۳۷۳۲/۵؛ مشار، فارسی ۳۵۹۸/۳].

آغاز: «سپاس ازل و ابد خداوندی را که از کران تا کران از آشکار و نهان پرتو آفتاب عالمتاب جمال اوست و زبان جمیع ذرات هستی و موجودات بلندی و پستی گویا به ذکر جلال او».

انجام: «...از سر گرفته است عیار دانش دمی اگر به صیرفیان گنج خانه شاهنشاهی که مشکل‌پسندان.. گاهی اندر نظر نمی‌بودند که گوهر دانش که درین زمان...نشانست آن را این افسانه و افسون کجا عیاری... تبارک و تعالی شهنشاهی عالم را که...».

نستعلیق؛ محمد مؤمن مشهور به عرب بن شرف‌الدین حسن شیرازی، سه‌شنبه ۱۰۲۸ حیدرآباد (در ایام سلطنت سلطان محمد قطبشاه نوشته شده)؛ تمامی صفحات مجدول، صفحهٔ اول سرلوح مذهّب؛ در اوّل نسخه تملک حیدر قلی بن نور محمدخان مشهور به سردار کابلی شعبان ۱۳۲۱ که سید شریف خان کابلی در تهران به وی اهدا نموده و تملک زین‌العابدین (پسر سردار کابلی) به تاریخ ۱۳۴۷، جلد: تیماج دورو، مشکی.

۳۶۷ برگ، ۱۳×۲۲/۵ سانتی‌متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۶۲۰۹۳].

«۷۶۵۵»

مجموعه

۱ - دیوان حسّان بن ثابت «۱ - پ ۶۴ ر» **(شعر - عربی)**

از: حسّان بن ثابت بن منذر انصاری (۵۰ق)

[الذریعه ۲۳۷/۹؛ کشف‌الظنون ۷۸۰/۱؛ سزگین ۲۹۰/۲ - ۲۹۳؛ سرکیس ۷۵۲/۱].

آغاز:

عفت ذات الاباطح فالجواء — الی عــذراء مــنزلها خــلاء

دیار من بنی‌الحسحاس قفر — تــعفیّها الرّوامس و السّـماء

انجام:

تــخیر ثــلاثاً کــلّهنّ مــهانة — سلاسل اغلال تشین المقادما

و تترک مثل الکلب بـلمح اره — و تنزع محسوداً و تـقعد انـما

۲- دیوان ابن حَبُوس «۶۵ر - ۱۲۱ پ» **(شعر - عربی)**

از: محمد بن حسین بن عبدالله بن حَبُوس الفاسی، ابن حبوس (۵۷۰ق)

دیوان اشعار مؤلف، شامل قصاید و قطعات و جوابـاتی است کـه شـاعر بـه معاصرین خود داده است. **[مجلس ۲۰۰/۲؛ کحاله ۲۴۴/۹؛ صفدی ۱۶/۳ - ۱۷].**

آغاز:

غدیری مـن خِـلّ غـدا مـتجنّبا — وغــادر قــلبی بــالغرام مـعذّبا

و امطر مزنا فوق خـدّی هـاطلا — و اشعل جمرا فی الحشا مـتلهّبا

انجام:

ولکــن فــضل اللّـه ادرک عـبده — ســابغ کــابین للســلامة رائــق

بقیت رفیع البیان فی خیر عـیشه — و لا زلت فی قصر من الغـرمامق

نسخ؛ ابـوتراب مـحلاتی، رسـالهٔ اول، چـهارشنبه اول رمـضان ۱۲۷۷،

رسالهٔ دوم ۱۲۷۶؛ عناوین شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، مجدول.

۱۲۱ برگ؛ ۲۱×۳۴/۵ سانتی‌متر؛ ۱۶ سطر؛ [ثبت ۵۰۸۶۳].

﴿۷۶۵۶﴾

کلیات عرفی (ادبیات ـ فارسی)

از: سید جمال‌الدین محمد عرفی شیرازی (۹۹۹ یا ۱۰۰۲ ق)

[مجلس ۳۵۰/۲ و ۳۵۴ و ۳۲۶/۸ـ۳۳۳؛ الذریعه ۷۱۲/۹؛ منزوی ۱۸۸۱/۳].

نسخهٔ حاضر شامل قصاید، غزلیات و رباعیات شاعر است به اضافهٔ یک رساله و یک مثنوی با این خصوصیات:

۱ـ نفسیه (موعظه ـ فارسی)

مواعظی است به نثر که مؤلف با عناوین (یا نفس ـ یا نفس) انشاء نموده است.

[مجلس ۳۲۹/۸؛ الذریعه ۷۱۳/۹؛ سپهسالار ۶۳۷/۲؛ منزوی ۱۴۶۴/۲].

آغاز: «حمدی که از نهایت شایستگی منزه از شائبه تعین و تخصیص آمده اجمال آن در حوصلهٔ اندیشه کُنجیدگان ذروهٔ کمال گنجایش‌پذیر نیفتد».

انجام: «...و سعادات دهد هر نفس که نباشد شایستگی از عمر طی می‌شود و در شمار مدت موتست والدعاء».

۲ـ مثنوی مجمع الابکار:

[مجلس ۳۲۱/۸؛ الذریعه ۲۸۲/۱۹؛ منزوی ۳۱۶۵/۴].

آغاز:

بسم الله الرحمن الرحیم — موج نخستست ز بحر قدیم

تا برم این تحفه به تکمیل عرش — زان کنم آرایش قندیل عرش

آغاز غزلیات:

ای نه فلک ز خوشه صنع تو دانه‌ای   وز قصر کبریای تو عرش آستانه‌ای

در تنگنای کوچهٔ شهر جلال تو   وسعت گه زمانه کهین کارخانه‌ای

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ تمامی صفحات مجدول مذهّب، دو صفحهٔ اوّل طلااندازی دندان موشی بین سطور و در حاشیه نقش گل و بوته صفحهٔ اول سرلوح مزدوج مذهب مرصع؛ جلد: تیماج دورو، مشکی، ترنج، با سر. ۲۹۵ برگ؛ ۲۱/۵×۱۲/۵ سانتی‌متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۶۲۰۹۴].

﴿۷۶۵۷﴾

کشف‌العجائب فی تحقیق مذاهب اهل الآفاق   (ملل و نحل ـ عربی)

از: محمد حسن بن محمد جعفر استرآبادی (۱۳۱۸ ق)

مؤلف کتابش را در دو بخش قرار داده است. در بخش اوّل که مفصل می‌باشد مؤلف عقاید باطلهٔ فِرق گوناگون از مسلمانان و غیرمسلمانان را شرح داده است. ابتدا فِرق غیرمسلمان به ترتیب ذیل توضیح داده:

مجوس، صابئه، زروانیه، مسخیه، زردشتیه، ثنویه، مانویه، یهود، نصاری، عیسویه، سامره و ملکانیه.

پس از آن فرق مسلمانان را به نحو مفصل شرح و توضیح می‌دهد. در این بخش از آراء شیخ احمد احسائی نیز یاد نموده و آنها را نقد می‌کند و همچنین از کتابهای پدرش «البراهین القاطعه» [الذریعه ۸۳/۳] و «حیوة الارواح» و از آثار خودش «مظاهر الآثار و مطالع الانوار» [الذریعه ۱۶۱/۲۱] را نام می‌برد.

در آخر بخش اول از فلاسفهٔ هفت‌گانهٔ یونان نیز سخن به میان آورده است.

در بخش دوم که آن را تحت عنوان «الامر الثانی» آورده، از حکم گوشت حیواناتی که اهل کتاب و سایر کفار و مخالفین سر می‌برند بحث نموده که فقط ۱۴ برگ از این

بخش در نسخه ما موجود است.

در الذریعه ۹۸/۱ از کتاب «اثبات الفرقة الناجیة» مؤلف نام برده که با کتاب حاضر در یک موضوع می‌باشد. نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز نسخه: «الاولی الدهریّة وعبدة الکواکب والاوثان و البراهمة اعلم انّ مهرة ارباب التحقیق قسموا اهل العالم من حیث المذاهب تقسیماً دائراً بین النّفی و الاثبات».

آغاز الامر الثانی:

هذا اخر ما اردنا ذکره من تحقیق مذاهب اهل الآفاق علی الاطلاق لاتکاد تجده علی هذا الوجه البسط فی غیر هذه الاوراق ...فلنشرع فی الامر الثانی مما قصدنا ایراده فی هذا الکتاب و هو حکم ذبایح اهل الکتاب و سایر الکفار والمخالفین و النصاب».

انجام نسخه: «ولا دلیل علیه کما لادلالة فی قوله تعالی وان الشیاطین لیوحون الی اولیائهم علی انّ المراد بما لم یذکر اسم الله المیتة فقط لایشتمل...»

نسخ؛ به خط مؤلف، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ با حواشی به امضاء «منه»؛ در آخر نسخه مهر بیضوی به سجع «عبده مرتضی الحسینی»؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، مجدول.

۲۵۰ برگ، ۱۱×۱۸/۵ سانتی‌متر؛ ۱۴ سطر؛ [ثبت ۶۲۱۳۰].

‹۷۶۵۸›

غایة البادی فی شرح المبادی =نهایة البادی فی شرح المبادی

(اصول فقه ـ عربی)

از: شیخ محمد بن علی بن محمد جرجانی غروی (۷۵۴ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۰۶۴] مراجعه شود.

آغاز: «بحمدک اللهمّ نفتتح الکلام و نشکرک یا علام».

تحریری؛ بی‌کا، محرم ۱۰۰۲؛ دراول نسخه تملک درویش محمد با مهر وی و تملک ابوالقاسم بن ملا علیرضا با مهر وی به تاریخ ۱۲۳۸؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۱۳۰ برگ؛ ۱۱/۵×۱۸ سانتی‌متر؛ ۱۶ سطر؛ [ثبت ۶۲۱۳۱].

﴿۷۶۵۹﴾

التوحید **(حدیث ـ عربی)**

از: ابوعبدالله مفضل بن عمر جعفی

[مجلس ۲۹/۱۲؛ الذریعه ۴۸۲/۴؛ مرعشی ۶۶/۶، ش ۲۰۵۶؛ مشار، عربی ۲۲۴].

آغاز: «بسمله روی محمد بن سنان قال حدثنی المفضّل بن عمر قال کنت ذات یوم بعدالعصر جالساً فی الرّوضة بین القبر و المنبر و انا مفکّر فیما خصّ اللّه به سیّدنا محمد صلی الله علیه و آله من الشرف»

انجام: «قال المفضل فانصرفت من عند مولای بما لم ینصرف احد بمثله تم کتاب الادلة علی الخلق و التدبیر و الرد القائلین بالاهمال و منکری العمد بروایة المفضل عن الامام الهمام جعفر بن محمد الصادق علیهما السلام».

نسخ؛ محمد ابراهیم بن علی سمنانی، ۱۵ جمادی‌الآخر ۱۲۶۵؛ نشانیها مشکی؛ در اول نسخه تملک احمد بن محمدرضا طبیب سمنانی با مهر وی به تاریخ ۱۲۸۴؛ جلد: تیماج، مشکی، مجدول.

۱۲۸ برگ؛ ۱۱×۱۹ سانتی‌متر؛ ۹ سطر؛ [ثبت ۵۰۸۱۸].

﴿۷۶۶۰﴾

دیوان خاقانی شروانی **(شعر ـ فارسی)**

از: ابوبدیل افضل الدین ابراهیم خاقانی شروانی (۵۸۲ یا ۵۹۰ ق)

[مجلس ۲۲۷/۳؛ الذریعه ۲۸۰/۹؛ منزوی ۱۸۵۶/۳ و ۲۳۰۹؛ مشار، فارسی ۲۲۹۷/۲].

نسخهٔ حاضر غزلیات و رباعیات را شامل است.

آغاز:

از سر زلف تو بوی سر به مهر آید بما
جان به استقبال شد کی مهر جانها تا کجا
این چه موکب بود یارب کاندر آمد تازیان
یادگیرش صبحدم بود و جنینت کش صبا

انجام:

خاقانی اسیر تست بازآ و رو مکش
صیدی است همی بر تو گرفتار و رو مکش
مرغی است گریخته تو مگذار و رو مکش
گر بگریزد تو نیز بگذار و رو بکش

نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا، جلد: تیماج، مشکی، مجدول.

۲۲۵ برگ، ۹×۲۰ سانتی‌متر، سطور مختلف، [ثبت ۶۴۸۵۶].

﴿۷۶۶۱﴾

الزهرة البارقة لمعرفة احوال المجاز والحقیقة (اصول فقه ـ عربی)

از: حجةالاسلام محمد باقر بن محمدتقی موسوی شفتی (۱۲۶۰ ق)

بحثهای مفصل واستدلالی است پیرامون حقیقت و مجاز بنابر مبانی اصولی، با نقل گفته‌های بزرگان علمای اصول و رد و ایراد بر آنها، و دارای یک مقدمه و چند باب و یک خاتمه می‌باشد.

[الذریعه ۷۲/۱۲؛ مرعشی ۲۰۵/۱۴، ش ۵۴۲۰].

نسخهٔ حاضر مباحث الفاظ را شامل است.

آغاز: «الحمد لله الّذی تنزّهت حقیقته عن مجازیة العقول القادسة وتکبّر صفاته عن صحّة السّلب والمجاورة»

انجام: «بحیث یشتمل المعنی المصطلح علیه و غیره او علی‌العقول بالاعم مع تأمّل فیه فاتضح الحال و ارتفع الاشکال بمعونة الله تعالی».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ با حواشی به امضاء «منه»؛ جلد: تیماج، مشکی.

۱۷۱ برگ؛ ۱۴/۵×۲۰/۵ سانتی‌متر؛ ۲۲ سطر؛ [ثبت ۶۲۰۸۵].

«۷۶۶۲»

مجموعه

این مجموعه هفده رساله را شامل است. و با شمارهٔ ۲۳۹۸ دانشگاه تهران (فهرست ۹۹۸/۹) و مجموعهٔ شمارهٔ ۴۲۷۵ کتابخانهٔ ملی ملک (فهرست ۳۲۱/۷ـ ۳۳۱) و مجموعهٔ شمارهٔ ۴۳۷۹ همان کتابخانه (فهرست ۳۶۴/۷ ـ ۳۷۷) مشابهت کامل دارد.

برخی از کتابهای این مجموعه برای سید جلال الدین احمد مشهور به صفار مشهدی طوسی تألیف شده و باید دید کدام یک از این چهار نسخه، نسخهٔ اصل می‌باشد. به احتمال زیاد نسخهٔ دانشگاه تهران نسخهٔ اصل است چون کتابت اغلب رساله‌های آن بین سالهای (۹۰۹ ـ ۹۱۲) می‌باشد و تملک فرزند همین صفار در آن نسخه به نام «محمد بن جلال الدین احمد حسینی صحاف» موجود است.

۱ـ غررالحکم و درر الکلم «ص ۱ ـ ۳۷» **(حدیث ـ عربی)**

از: عبدالواحد بن محمد بن عبدالواحد آمدی تمیمی (۵۱۰ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۱۰۷] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر حرف الف را شامل است و از وسط افتادگی دارد. احادیث به درخواست محمد بن مجدالدین محمد بن قوام انصاری، توسط احمد صفّار مشهدی طوسی، در لابلای سطور به فارسی ترجمه شده است. [دانشگاه ۹۹۹/۹].

آغاز: «الحمد لله الذی هدانا بتوفیقه الی جادة طریقه».

انجام: «رفعت حجاب الاحتجاب عن جمال کمال کلماته الغالیة غایة مبالغ البلاغة ناهجاً منهج الطاعة مستعیناً باللّه مالک یوم الدین انه خیر موفق و معین».

۲ـ منتخب اشعار حضرت علی و امام حسین علیهما السلام «ص ۳۷ـ۴۵» **(حدیث ـ عربی)**

از: ابو مُخْنِف لوط بن یحیی ازدی کوفی (۱۵۷ ق)

مؤلف در این کتاب بخشی از اشعار حضرت امام علی علیه السلام و حضرت امام حسین علیه السلام جمع آوری نموده است. **[دانشگاه ۹۹۹/۹].**

آغاز: «قال ابومخنف هذا انتخاب لاشعار مولانا و سیدنا الامام الزکی ابی عبدالله الحسین علیه السلام

ذهب الذین احبّهم و بقیتُ فیمن لا احبّه

فیمن اریٰه یسبّنی ظهر المغیب و لا اسبّه».

انجام: «تمّ الاشعار الامامین الهمامین الکبیرین الکریمین العلمین الحکمین العلیین العلویین علیهما التحیة و الثناء و الحمد لله اولاً وآخراً و ظاهراً و باطناً».

۳ـ اسرار الوحی «ص ۴۸ ـ ۱۱۰» **(شرح حدیث ـ فارسی)**

از: عزیزالدین بن محمد نسفی (۶۱۶ ق)

شرحی است بر حدیث مشهور معراج با عنوان «یا احمد ـ یا احمد»؛ در اثنا نیز اشعاری به فارسی می‌آورد. [دانشگاه ۹۹۹/۹ در ضمن مجموعه رسایل خطی

فارسی دفتر اول سال ۱۳۶۸ ش، در مشهد به چاپ رسیده است].

آغاز: «عن جعفر بن محمد الصادق عن ابیه محمد الباقر عن ابیه علی زین العابدین عن ابیه سید شباب اهل الجنة امیرالمؤمنین حسین بن ابیه اسد الله الغالب امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب...».

انجام: «...وعدهٔ حق بهر چیزی و بی‌نیاز بودن به حق از چیزی و بازگشت به حق در چیزی و الحمد لله شکراً و الصلوة و السّلام عی سیّد الوری...».

۴ـ لباب الاخبار فی الاحادیث النبویّة «ص ۱۱۱ـ۱۶۷» **(حدیث ـ عربی و فارسی)**

از: محمد بن محمود

چهل باب است در سنن و آداب مذهبی، مؤلف درهر باب چند حدیث را از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در موضوع آن باب از کتاب صحیح بخاری آورده است.

[الذریعه ۲۷۵/۱۸؛ دانشگاه ۹۹۹/۹].

آغاز: «حمد بیحدّ و مدح بیعدّ مر خدای را جلّ جلاله و عمّ نواله که علم علما را به اوج سماء برافراشته و برق جهل را در مجهل ادبار گذاشته و درود بسیار و تحیّات بی‌شمار بر خلاصهٔ بشر و شفیع روز محشر...»

انجام: «شرم دارم ازو روز قیامت ازو که راست داشته شود مرو را ترازویی و یا پهن گرداند مرو را دیوان اعمال او».

۵ـ دیوان امیرالمؤمنین علیه السلام = «ص ۱۷۶ ـ ۳۵۶» **(شعر ـ عربی)**

منسوب به: حضرت علی علیه السلام

به شمارهٔ [۷۵۸۰] مراجعه شود.

درنسخهٔ حاضر ترجمهٔ منظوم فارسی از شوقی در لابلای سطور نوشته شده است.

۶ـ ترجمهٔ منظوم دیوان امیر المؤمنینعلیه السلام «ص ۱۷۶ ـ ۳۵۶» **(شعر ـ عربی)**

از: شوقی تبریزی (۹۵۴)

این ترجمه در لابلای سطور دیوان سابق تحریر شده است.

آغاز:

النّاس من جهة التمثال اکفاء   ابوهم آدم و الامّ حوّاء

آدمی از ره تمثال بهم می‌مانند   که پدر آدم و حوا همه را شد مادر

انجام:

اذا ضاقت بک الاحوال یوماً

فثق بالرازق الفرد العلیّ

چون ز احوال جهان روزی به تنگ آید دلت

باش واثق بر کریم رازق فرد علی

۶ ـ واردات «ص ۳۵۷ ـ ۳۶۶» **(عرفان ـ فارسی)**

از: سید علی بن شهاب الدین محمد حسینی همدانی (۷۸۶ ق)

مؤلف در این رساله احوال منازل عرفانی و آداب سیر و سلوک را با عناوین «ای عزیز» به نثر و نظم شیوا بیان نموده است.

[الذریعه ۹/۲۵، مرعشی ۱۱۳/۲۰، ش ۷۷۴۲؛ منزوی ۱۴۷۷/۲].

آغاز: «ربّ اشرح لی صدری و یسّر لی امری و احلل عقدة من لسانی یفقهوا قولی ای مرهم جراحت هر دل ریش و ای مونس و راحت هر درویش».

انجام: «در روز نشور روی امید ما بشومی قبایح اعمال ما سیاه مگردان یا اکرم‌المسؤلین و رجاء المؤمنین برحمتک یا ارحم الراحمین».

۷ـ الاربعون حدیثاً (در حاشیه) **(حدیث ـ عربی)**

از: محی الدین محمد بن محمد بدرالدین

سه چهل حدیث است که مؤلف از صحیح مسلم انتخاب نموده هر حدیث با یک رباعی به فارسی ترجمه نموده است. [دانشگاه ۱۰۰۳/۹].

آغاز: «الحمد لله رب العالمین و الصلوة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین اما بعد فقد قال الشیخ الامام الهمام العالم العامل...»

۸ـ رسالهٔ تجارب الانسان (در حاشیه) **(مواعظ ـ فارسی)**

از: ؟

مؤلف در این رساله سخنان کوتاه خردمندان یونانی و ایرانی و بزرگان را جمع‌آوری نموده است.

[دانشگاه ۱۰۰۴/۹].

آغاز: **«سپاس بی‌قیاس آفریدگار جهان را به اضعاف قطرات باران و ریگ بیابان و درود بی پایان بر بهترین آدمیان محمد مصطفی و اهل بیت و یاران..»**

۹ـ ده قاعده[1] (در حاشیه) **(عرفان ـ فارسی)**

از: میر سید علی بن شهاب الدین همدانی (۷۸۶ق)

[مجلس ۴۹۹/۵؛ الذریعه ۲۸۳/۸؛ مرعشی ۲۲۸/۱۲، ش ۴۶۵۰؛ دانشگاه ۱۰۰۶/۹؛ منزوی ۱۱۴۸/۲].

آغاز: «حمد وثنای نامتناهی پروردگاری راکه احکام استحکام قواعد اسلام را ملجأ...»

---

۱. این رساله به دیگران نیز نسبت داده شده، ولی مشهور آن است که از تألیفات میرسید علی همدانی است.

۱۰ ـ شرح و ترجمهٔ کنایات و استعارات شرح نهج‌البلاغه (در حاشیه)

(ادبیات ـ عربی)

از: حسین بن عبدالحق الهی اردبیلی (۹۵۰ق)

مؤلف که شرحی به عربی بر نهج‌البلاغه به نام «منهج الفصاحة فی شرح نهج‌البلاغة» [الذریعه ۱۹۵/۲۳] نگاشته بود، در کتاب حاضر به درخواست سید جلال‌الدین احمد مشهور به صفار مشهدی طوسی استعارات و تمثیلات موجود در شرح را به فارسی ترجمه و تفسیر نموده است. در نسخهٔ حاضر فقط قسمتی از کتاب فوق موجود است.

آغاز: «حمد و سپاس بی‌قیاس بدیع الاساسی که سخنوران میدان نهج بلاغت و فصاحت از کمل ناس و نکته‌دانان سخنان براعت و ملاحت، بی‌حجب اشتباه...».

۱۱ ـ خطبة البیان (در حاشیه) (حدیث ـ عربی)

منسوب به: امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب علیه‌السلام

[مجلس ۵۹۹/۹؛ الذریعه ۲۰۰/۷؛ مرعشی ۲۷۳/۱، ش ۲۴۵؛ دانشگاه ۱۰۰۲/۹].

در نسخهٔ حاضر در لابلای سطور، ترجمهٔ فارسی خطبه آمده است.

آغاز: «الحمد لله الذی بیّن البیان لاهل العرفان فی کل زمان و اوان بما اودع فی الفرقان من اسرار حرکات».

۱۲ـ المحکم فی حروف المعجم (در حاشیه) (تصوف ـ عربی)

از: سعد بن عبدالرحمن بن عبدالملک

مؤلف در این رساله علم تصوف را برطبق حروف معجم در ۲۸ جمله تعریف نموده است. **[دانشگاه ۱۰۰۹/۹].**

آغاز: «الحمد لله رب العالمین و الصلوة علی محمد و آله اجمعین... التصوف

اکتساب الفضایل و محو الرذایل التصوف بذل الروح و ترک الفتوح».

۱۳ـ نهج‌البلاغة

در نسخهٔ حاضر قسمتهایی از بخش اوّل نهج البلاغه در حاشیهٔ برگهای «۱ ـ ۳۲» نوشته شده است. و ترجمهٔ تحت اللفظی آن به فارسی در لابلای سطور تحریر شده و ظاهراً مترجم آن حسین بن عبدالحق اردبیلی است. **[دانشگاه ۱۰۰۹/۹]**.

۱۴ـ انتخاب ستین، شصت حکایت به فارسی «حاشیهٔ برگهای ۳۳ر ـ ۴۵پ» **[دانشگاه ۱۰۰۶/۹]**.

۱۵ـ دوازده آیه که حضرت امیر علیه‌السلام از تورات نقل نموده‌اند. با ترجمهٔ فارسی آن در حاشیه **[دانشگاه ۱۰۰۳/۹]**.

۱۶ـ شرح اسماء الله تعالی، مروی از امام علی بن موسی الرضا علیه‌السلام «در حاشیه» **[دانشگاه ۱۰۰۳/۹]**.

۱۷ـ چهل حدیث منظوم از جامی (در حاشیه)

آغاز: «صحیح‌ترین حدیثی که راویان مجالس دین و محدثان مدارس تعیین املاء کنند». **[الذریعه ۱۰۲/۲۳؛ مرعشی ۴۳/۱۲، ش ۴۴۵۱]**.

نسخ و نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ در اول نسخه مطالعهٔ علی اکبر بن فتح اللّه موسوی ابردهی مشهدی ربیع‌الثانی ۱۲۲۸ و تملک حسن بن خلیل محرر به تاریخ ۱۳۱۰؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۱۸۳ برگ؛ ۱۵/۵×۲۲ سانتی‌متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۲۳۲۰۳].

«۷۶۶۳»

مرقّعات **(شعر ـ فارسی)**

۲۴ قطعه مرقّع است که در هر قطعه ۶ بیت از مثنوی شیخ صنعان، سرودهٔ عطار نیشابوری تحریر شده است.

آغاز:

شیخ صنعان پیر عهدخویش بود   در کمالش هر چه گویم بیش بود
شمع بود اندر حرم پنجاه سال   با مریدی چهارصد صاحب کمال

انجام:

شیخ از فرمان جانان سرنتافت   کانکه سر باید ز جانان برنتافت
رفت شیخ کعبه آن پیر کبار   خوکبانی کرد سالی اختیار

نستعلیق شکستهٔ چلیپایی؛ بی‌کا، بی‌تا؛ تمامی صفحات مجدول مذهب محرر، بین سطور طلااندازی دندان موشی؛ جلد: روغنی، آبی، پشت و روی جلد اسلیمی.

۲۴ برگ؛ ۱۴×۲۱ سانتی‌متر؛ ۶ سطر؛ [ثبت ۲۷۸۰۹].

«۷۶۶۴»

دستور الوزارة = وصایای خواجه نظام الملک **(سیاست ـ فارسی)**

منسوب به: خواجه نظام‌الملک حسن بن علی طوسی (۴۸۵ ق)

[مجلس ۸۲۰/۱۰؛ منزوی ۱۶۰۷/۲؛ مشار، فارسی ۲۱۵۴/۲].

آغاز: «بسمله شرایف تحمیدات پادشاهی را که انتصاب فخردین به نظام ملک از حکمت کامله اوست».

انجام: «... و همچو آبای نامدار و اجداد بزرگوار نام نیکو در صحایف روزگار مثبت و مخلد دارد».

شکسته نستعلیق؛ عبدالله المیسی الطبری، چهارشنبه ۲۷ محرم ۱۲۸۰؛ جلد: تیماج، قرمز.

۴۸ برگ؛ ۱۲/۵×۲۰ سانتی‌متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۲۱۹۸۸].

«۷۶۶۵»

ترجمهٔ اربعین شیخ‌بهائی=قطب‌شاهی=ترجمهٔ قطب‌شاهی

(حدیث ـ فارسی)

از: شیخ محمد بن علی بن خاتون عاملی (قرن ۱۱ ق)

ترجمه و شرحی است از «اربعین» شیخ بهائی.

[الذریعه ۱۵۶/۱۷؛ مرعشی ۲۰۴/۴، ش ۱۴۱۹؛ مشار، فارسی ۲۱۵/۱ با عنوان اربعین].

آغاز:

ای از تو حدیث معرفت را تبیین　　ای ترجمه وصل تو تنزیل مبین

گر شکر تو آرایش عنوان نبود　　تبلیغ رسالت نکند روح امین

انجام: «...سزاوار است که تصدیق نمایی آن جماعت را نیز در آنچه خبر می‌دهند از آن از اسرار عالم قدّوسی ملکوتی و الله وکیل علی ما نقول عالم بحقایق الامور من المنقول و المعقول...».

نستعلیق؛ محمد رضا بن میرزاعلی شریف اشتری دولت آبادی اصفهانی، یکشنبه ۲۴ جمادی‌الثانی ۱۰۶۵؛ عناوین و نشانیها شنگرف، تمامی صفحات مجدول محرر مذهب، صفحهٔ اول سرلوح مزدوج مذهب مرصع، در اول نسخه تملک علی اصغر بن قاسم لاری؛ جلد: تیماج، زیتونی.

۲۹۰ برگ؛ ۱۳×۲۴ سانتی‌متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۲۷۰۶۲].

«۷۶۶۶»

ترجمهٔ مکارم الاخلاق (اخلاق ـ فارسی)

از: ؟

ترجمه‌ای است از «مکارم‌الاخلاق» طبرسی از مترجمی ناشناخته؛ این ترجمه غیر از ترجمه‌های معرفی شده از مکارم الاخلاق در الذریعه و فهرست نسخه‌های فارسی، منزوی می‌باشد. **[الذریعه ۱۳۸/۴؛ منزوی ۱۵۷۶/۲]**

احتمالاً مترجم این نسخه همان کاتب نسخه باشد.

آغاز: «ابتدا می‌کنم به نام خدای سزاوار پرستش نیک بخشنده بر خلق به وجود و حیات و بخشاینده بر ایشان به بقاء و محافظت از آفات. هر ثنا که از ازل تا ابد موجود و معلوم بوده و هست».

انجام:

«پس مثل این سخنان مگو، به درستی که شیطان این سخنان را به زبان تو می‌دهد. مصنف کتاب می‌گوید که این است آنچه اراده کردیم.. و از حضرات ائمه معصومین و اهل بیت طیبین و طاهرین صلوات الله و سلامه علیه و علیهم اجمعین برحمتک یا ارحم الراحمین».

نستعلیق؛ محمد بن حسن بن درویش محمد ساکن محلهٔ جد پیل، ۱۸ جمادی الآخر ۱۰۲۱؛ عناوین و نشانیها شنگرف، تمامی صفحات مجدول ؛ صفحهٔ اول تملک محمد حسین میرزا بن آقا بزرگ در شیراز به تاریخ ۱۲۹۵ با مهر وی؛ جلد: تیماج، مشکی، مجدول.

۴۹۶ برگ؛ ۱۳×۲۴/۵ سانتی‌متر؛ ۱۴ سطر؛ [ثبت ۲۶۲۸۱].

«۷۶۶۷»

جنّات الوصال (شعر ـ فارسی)

از: محمد علی ملقب به نورعلی شاه طبسی (۱۳۱۲ ق)

[مجلس ۱۵۶/۳ و ۴۸۰؛ الذریعه ۱۵۲/۵؛ منزوی ۲۷۴۳/۴؛ مشار، فارسی ۱۵۷۷/۲].

آغاز:

هست بسم‌الله الرحمن الرحیم — افتتاح کنز اسماء عظیم

بازگرد از نام نامیّ اله — سوی جنات وصالش جوی راه

انجام:

یاری حق کردن و اعزاز دین — رهنمای راستی بر ضالّین

ناتوان را با توان بشتافتن — بهر حق افتاده را دریافتن

نسخ؛ ابوالقاسم شریف، ربیع‌الآخر ۱۲۷۴؛ عناوین شنگرف؛ تمامی صفحات مجدول، مذهّب محرّر، صفحهٔ اوّل سرلوح مزدوج مذهب مرصع؛ با حواشی؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای سوخت، ترنج با سر با نقش گل و بوته، مجدول.

۳۶۲ برگ؛ ۱۶/۵×۲۶/۵ سانتی‌متر؛ ۲۰ سطر؛ [ثبت ۲۷۶۸۱].

«۷۶۶۸»

دیوان قطران تبریزی (شعر ـ فارسی)

از: ابومنصور قطران بن منصور ارموی تبریزی (۴۶۵ ق)

اشعار و قصایدی است که شاعر در مدح سلاطین عصر خود سروده است. [مجلس ۲۹۰/۳؛ الذریعه ۸۸۵/۹؛ منزوی ۲۴۸۵/۳؛مشار، فارسی ۲۳۵۸/۲].

آغاز:

سرخ گل بشکفت وزو شد باغ و بستان با بها

خلد بگشاده است گویی سوی بستان بابها

بید را از باد بالش سرو را از آب کش

مرغ را از لاله بستر مرغ را از نم نما

انجام:

از هــجر تــو چشـم ابـر بـاران ریـزان بــر جــان و دلم غــم تــو آتش‌نـیران
هــجر تـو بـلا نـما و شـورانگـیز است این هجر نه وصل روز رستاخیز است.

نستعلیق؛ بی‌کا، بـی‌تا؛ عـناوین شـنگرف؛ تـمامی صـفحات مـجدول، محرر مذهب؛ جلد: تیماج، قرمز.

۱۸۵ برگ؛ ۱۵×۲۱/۵ سانتی‌متر؛ ۱۴ سطر؛ [ثبت ۷۸۵۴۶].

«۷۶۶۹»

زینة التواریخ (تاریخ ـ فارسی)

از: میرزا محمدرضی مستوفی تبریزی متخلص به بنده (۱۲۲۲ ق)

[مجلس ۱۴۵/۲ و ۷۴۷/۱۰؛ الذریعه ۹۱/۱۲؛ منزوی ۴۱۷۵/۶].

نسخهٔ حاضر از گونهٔ دوم از وجـه سـوم از پـیرایـهٔ دوم شـروع و تـا شـرح حـال عباس‌میرزا را شامل است. و از آخر نـاتمام است. در آخـر نسـخهٔ سه ورق از آغـاز شاهنامهٔ فردوسی آمده است.

آغاز نسخه: «صـادرات خـاصّهٔ عـهد فـرخـنده ایّـام و دوران خـجسته فـرجـام اعلیحضرت خاقان کشورگشا و شهنشاه ملک بختیار را حاوی است لولا حمدالله لما مدّ المداد و حصل المراد حمد مرکردگار و درود مالک الملک محمود را که...»

انجام نسخه: «...شاهزاده عباس‌میرزا زد و چون در همان روزها پسرش نیز که در ظلّ حمایت شاهزاده».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف؛ جلد: تیماج، قـهوه‌ای، تـرنج بـا سر با نقش گل و بوته، مجدول.

۸۴ برگ؛ ۱۵×۲۱ سانتی‌متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۷۸۵۴۷].

﴿۷۶۷۰﴾

تاریخ قم **(تاریخ ـ فارسی)**

از: حسن بن محمد بن حسن شیبانی قمی (قرن ۴ ق)

[مجلس ۱۰۶/۱۷؛ الذریعه ۲۷۶/۳؛ منزوی ۴۲۶۴/۶؛ مشار، فارسی ۱۱۲۱/۱].

آغاز: «الحمد لله الذی جاعل العلماء انجماً للاهتداء زاهرة و اعلاماً للاقتداء ظاهرة و حجة علی الخلق...»

انجام: «...و مرا از صحبت داشتن با او هیچ عاری نیست و مرا از آن هیچ عذر نمی‌باشد».

نسخ جلی؛ بی‌کا، بی‌تا [قرن ۱۳]؛ عناوین زر و شنگرف، تمامی صفحات مجدول محرّر مذهّب، دو صفحهٔ اوّل طلااندازی دندان موشی بین سطور و در حاشیه نقش گل و بوته، صفحهٔ اوّل سرلوح مزدوج مرصع مذهب؛ جلد: پارچه، زرد.

۱۵۱ برگ؛ ۱۹×۳۰ سانتی‌متر؛ ۲۴ سطر؛ [ثبت ۷۸۵۵۱].

﴿۷۶۷۱﴾

دیوان خاوری **(شعر ـ فارسی)**

از: میرزا فضل‌الله بن عبدالنبی شیرازی (۱۲۶۷ ق)

دیوان اشعار شاعر است با تخلص «خاوری»، شامل قصاید، مدایح، غزلیات و قطعات که در موقعیتهای مختلف و در مادهٔ تاریخها سروده است. دیباچهٔ این دیوان توسط محمود خان بن محمد دنبلی خویی متخلص به خاور انشاء شده است.

[مجلس ۸۵/۲۱؛ الذریعه ۲۸۸/۹؛ منزوی ۲۳۱۵/۳].

آغاز دیباچه: «الحمد لله الذی جعل لسان الشعراء مفتاحاً لابواب کنوز العرفان و ایدهم بروح القدس».

آغاز:

زهی رزاق انس و جان زهی خلاق جان بخشا

خداوند خداوندان جهانبان جهان آرا

فلک را پایه و مایه جهان را مایه و پایه

ازل را منشأو مأخذ ابد را مأخذ و منشأ

انجام:

این دل که اسیر کردهٔ تست در دام بلا سپردهٔ توست

انصاف بود زدست دادن وندر پی وحشیان فتادن

نستعلیق؛ عزیزالله باجمانلوی قمی؛ یکشنبه ۴ رجب ۱۲۴۱؛ عناوین شنگرف، تمامی صفحات مجدول مذهب محرر؛ در آخر نسخه تملک باباخان فرزند میرزا حبیب‌الله وزیر خویی با مهر وی به سجع «بابا بن حبیب الله ۱۳۲۳»؛ صفحهٔ اول مهر بیضوی به سجع «حشمت الایاله»؛ جلد: تیماج، روغنی، اسلیمی با نقش گل و بوته، مجدول؛ پشت جلد روغنی با نقش گل و بوته.

۱۶۷ برگ؛ ۲۹×۲۹ سانتی‌متر؛ ۱۴ سطر؛ [ثبت ۷۸۵۵۰].

«۷۶۷۲»

کلیات تأثیر تبریزی (شعر ـ فارسی)

از: میرزا محسن تأثیر تبریزی (قرن ۱۱ ق)

کلیات اشعار شاعر است شامل قصاید و مقطعات، تواریخ، مثنویات (مثنوی منهاج‌المعراج، مثنوی جهان‌نما در بحر مخزن‌الاسرارو مثنوی گلزار سعادت در تعریف باغات و عمارات اصفهان و مثنوی ثمرة الحجاب)، غزلیات و اشعار متفرقهٔ دیگر. این دیوان در سال ۱۳۷۵ ش در تهران به چاپ رسیده است.

[مجلس ۲۰۱/۳؛ منزوی ۱۸۵۰/۳ و ۲۲۵۸؛ الذریعه ۱۶۴/۹].

آغاز:

بـــا هـــمه پســـتی دلا تـــا چـــند لاف دلبـــری

داد از ایـــن بـــی‌حاصلی فـــریاد از ایـــن مســـتکبری

آدم از خاک است و خاک از اصل طینت خاکسار

گر اصیلی چـون زاصـل خـویش خـواهـی بگـذری

انجام:

گـــردون دنـــی‌نواز را مـــی‌نازم   ایّـــام زمـــانه‌ساز را مـــی‌نازم

افتاد به شش در جهت پنج حواس   چرخ شش و پـنج بـاز را مـی‌نازم

نستعلیق؛ بی‌کا، ۱۱۰۲؛ جلد: تیماج دورو، قهوه‌ای، سوخت، ترنج با سر با نقش گل و بوته.

۲۶۸ برگ؛ ۱۶×۳۰ سانتی‌متر؛ ۲۰ سطر؛ [ثبت ۷۸۵۴۹].

«۷۶۷۳»

مدایح معتمدیه **(تذکره ـ فارسی)**

از: میرزا محمد علی بن ابوطالب مذهب اصفهانی متخلص به بهار (۱۲۵۹ ق)

تذکره‌ای است شامل تراجم شعرایی که منوچهرخان گرجی معتمدالدوله حاکم اصفهان را مدح گفته‌اند.

مولف در آغاز مقدمه‌ای مفصل در شرح حال منوچهرخان و تاریخ وقایع زمان وی ذکر نموده، پس از آن شرح حال شعرا را با ذکر اشعارشان به ترتیب الفبائی آورده، و در خاتمه نیز شرح حالات خود را گزارش نموده است. نسخهٔ حاضر از آقاعلی رشتی شروع شده و به همای شیرازی پایان می‌یابد.

[الذریعه ۲۴۳/۲۰؛ تاریخ تذکره‌های فارسی ۱۸۵/۲ ـ ۱۹۰].

آغاز: «بسمله تذکره ستایش بی‌منتهی و تأدیه نیایش لاتحصی حضرت واجب الوجودی را سزاست».

انجام:

اکنون زجای خیز و بزندان سرای دهر
احوال یوسفان عزیزت نگر تباه
بودی تو زنده تا ببزرگی که زهره داشت
تا بر کمینه چاکر یارت کند نگاه

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ تمامی صفحات مجدول محرر مذهب، صفحهٔ اول سرلوح مذهّب که پاک شده؛ جلد: تیماج دورو، زیتونی، ضربی، ترنج با سر، لچکی.

۵۱۷ برگ؛ ۱۸×۲۹ سانتی‌متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۷۸۵۴۸].

«۷۶۷۴»

دیوان حافظ **(شعر ـ فارسی)**

از: شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی (قرن ۷ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۴۲۰] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر مقدمهٔ گل اندام رانیز شامل است.

آغاز: «حمد بیحد و ثنای بی عدّ و سپاس بی‌قیاس خداوندی را که جمیع دیوان حافظان اوراق به پروانه سلطان ارادت اوست. بی مانندی که رفع بنیان ایوان سبع سموات طباقاً نشانهٔ عرفان حکمت بی علّت او».

آغاز اشعار:

مقدرّی که از آثار صنع کرد ابداع
سپهر و مهر و مه و سال و ماه ولیل و نهار

انجام:

حافظ ورق سخن درآیی طی کن وین خانه تزویر و ریایی پی کن
خاموش نشین که وقت خاموشی تست دم درکش و جام باده را پر می‌کن

نستعلیق عالی؛ ظاهراً به خط فخیم‌الملک شاگرد خوشنویس باشی، بی تا؛ جلد: پارچه، عطف تیماج؛ پشت جلد اسلیمی.

۲۶۵ برگ؛ ۱۵/۵×۲۳/۵ سانتی‌متر؛ ۱۳ سطر؛ [ثبت ۷۸۵۴۵].

﴿۷۶۷۵﴾

شرح اللباب (نحو ـ عربی)

از: محمد بن عثمان بن محمد عرضی زوزنی (۷۹۲ ق)

شرحی است معروف و مهم بر کتاب «اللباب فی النحو» تاج‌الدین محمد بن محمد اسفراینی (۶۸۴ ق)، این شرح در شهر نیشابور، بیستم رمضان ۷۳۶ به انجام رسیده است. [دانشگاه ۳۲۹/۱۶؛ کشف‌الظنون ۱۵۴۴/۱].

آغاز: «الحمد لله رب العالمین... یقول الفقیر الی الله محمد بن عثمان بن محمّد بن ابی علی العرضی الزوزنی رحم اللّه اسلافه و یجاوز عن سیئاته جمعت حواشی للامام العلاّمة افضل المتأخرین تاج الملّة و الدّین محمد بن محمد...»

انجام: «و اعلم ان قد بقی اعراب لم یذکر المصنّف عامله و مقتضیه... الجرّ... فالعامل هنا المجاورة و المقتضی المناسبة فانّ مجاورة الکلمتین».

تحریری؛ بی‌کا، بی‌تا؛ نشانی‌ها شنگرف؛ در اول نسخه تملک مرتضی بن روح‌الامین الحسینی با مهر مربعی به سجع «افوض امری الی الله مرتضی بن روح الامین الحسینی ۱۱۲۲»؛ جلد: گالینگور، آبی.

۲۱۱ برگ؛ ۱۵×۲۴ سانتی‌متر؛ ۳۱ سطر؛ [ثبت ۸۵۷۰۸].

«۷۶۷۶»

تاریخ فرانسه (تاریخ ـ فارسی)

مترجم: میر آقاخان حسین ثمر انصاری (قرن ۱۴ ق)

ترجمه‌ای است از تاریخ فرانسه که در رجب ۱۳۰۸ ق در تهران به وسیلهٔ میرآقاخان حسین ثمر انصاری فرزند میرزا باباخان صورت گرفته و در تهران به چاپ رسیده است. **[مشار، فارسی ۱۱۱۲/۱]**.

آغاز: «یکهزار و پانصد و هشتاد سال قبل از حضرت عیسی علی نبیّنا و آله و علیه السّلام طایفه‌ای از طوایف آسیا موسوم به ثلت (Celte) به اروپ گذر نموده هوا را مساعد دیده در طرف مغرب سکنی کردند پس از چندی معروف به ...»

انجام: «تمام شد تاریخ سلاطین فرانسه از ابتدای توطّن و تمدّن ایشان در خاک اروپ تا زمان لوی فلیپ، ترجمه شده اقل چاکران و خانه‌زادان دولت ابد آیت قاهره میرزا آقابن میرزا باباخان در دارالخلافه الباهره در شهر رجب المرجب».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی تا؛ تمامی صفحات مجدول محرر، مذهّب، صفحهٔ اول سرلوح مزدوج مذهب مرصع؛ جلد: تیماج، قرمز، مجدول؛ پشت جلد اسلیمی.

۹۷ برگ؛ ۱۶×۲۱/۵ سانتی‌متر؛ ۱۰ سطر؛ [ثبت ۷۸۵۶۰].

«۷۶۷۷»

مدایح امین السلطان (تذکره ـ فارسی)

از: ؟

تذکره‌ای است شامل قصاید و غزلیات و مسمطاتی که شعرا در مدح آقا ابراهیم امین السلطان وزیر ناصرالدین شاه [رجال بامداد ۱/۲ ـ ۷] سروده‌اند اسامی شعرایی

که شعرشان در این تذکره آمده عبارتند از:

ابونصر شیبانی، شیوا، صفا، شکوهی، ظفر، بقاء، ظفر سمنانی، گوهر، طغرل، گلشن، ناصر، شوکت، المعی، فدا، ثریا، رضوان، مشتری، سید، حکیم، ذبیحی، نیازی شیرازی، سید قمی، جیحون، جنان، علی‌اصغر، نظام، مجد و وصاف.

آغاز نسخه:

که ما ذرّه‌ایم و تویی آفتاب / سخن بر تو ختم است از شیخ و شاب

چه استادی امروز در فنّ شعر / ببخشی بما بخشدت ماه و مهر

انجام:

دانی از بهر چیست این همه فر / زانکه آورده بر زبان قدسی

که صفات کمال لم یزلی / جلوه‌گر گشت از جمال علی

نستعلیق؛ یحیی بن رضاقلی، دوشنبه ۲۰ ربیع‌الآخر ۱۳۰۳؛ جلد: تیماج، سبز، مجدول.

۲۰۷ برگ؛ ۱۶/۵×۲۱/۵ سانتی‌متر؛ ۸ سطر؛ [ثبت ۷۸۵۵۹].

﴿۷۶۷۸﴾

دیوان رفیق (شعر ـ فارسی)

از: ملا حسین رفیق اصفهانی (۱۲۱۲ ق)

دیوان غزلیات شاعر می‌باشد که به ترتیب حروف آخر قوافی تنظیم شده است.

[مجلس ۴۳۰/۸ و ۲۸۶/۲۱؛ الذریعه ۳۸۱/۹؛ منزوی ۲۳۳۶/۳].

آغاز:

بود که در گذرند از گناه کاری ما

که بیش از گنه ماست شرمساری ما

شُدت چه زود فراموش مهر و یاری ما

بیاری تو نه این بود امیدواری ما

بخویشی دشمن که با خصم دوستیم رفیق

طریق دشمنی این است و دوستداری ما

انجام:

می‌گزینی هجر بر وصل ای رفیق ترک یاران را چه یارا می‌کنی

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، قرمز، مجدول.

۱۰۳ برگ؛ ۱۰/۵×۱۵/۵ سانتی‌متر؛ ۱۲ سطر؛ [ثبت ۷۸۵۶۲].

«۷۶۷۹»

مقالات امینی **(شعر ـ فارسی)**

از: حسین آقا خان امینی مهاجر سرتیپ ملقب به ادیب نظام (قرن ۱۳ ق)

اشعاری است که شاعر در مسائل اخلاقی و موعظه برای مظفرالدین شاه به نظم کشیده است. او در اشعارش به «ادیب نظام» تخلص می‌کند و کتاب حاضر را در چهل مقاله ترتیب داده است.

مؤلف در پایان کتاب ماده تاریخ کتاب را چنین آورده است:

این مقالات از ادیب نظام که بنام خدیو بحر و بر است

سال تاریخش از خرد جستم که مرا رهنما و راه برست

جام می از میانه بر زد و گفت

این مقالات گنجی از گهرست[۱]

[فرهنگ سخنوران ۶۴؛ تذکرهٔ مجدیه ۷۸ ـ ۸۳].

---

۱. مصراع «این مقالات گنجی از گهرست» به حساب ابجد برابر با ۱۳۹۱ می‌شود و اگر «جام می» یعنی ۹۷ را از آن کم کنی برابر با ۱۲۹۴ می‌شود.

آغاز:

گفتم که به گلشن ار نشینیم به است		وز گل طبقی اگر بچینیم به است
خندان خندان آمد و بنشست برم		گفتا که مقالات امینیم به است

انجام:

شاه اگر بنگرد معانی آن		طبع وی را یقین دهد فرمان
تا به نام مظفرالدین شاه		ماند این نامه تا دمد خور و ماه

در آخر نسخه ترجیع‌بندی در منقبت حضرت علی علیه السلام در برگهای «۲۰۰ پ - ۲۱۳ ر» آمده است:

آغاز ترجیع‌بند:

دوش آن خوب روز راه صواب		از درم آمد و گشود نقاب

انجام ترجیع‌بند:

در پس پرده شاهد ازلی		جلوه‌گر گشت در جمال علی

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ به انضمام تصویر مؤلف در اول نسخه؛ جلد: مخمل، سبز، پشت جلد اسلیمی.

۱۲۳ برگ؛ ۱۳×۲۰/۵ سانتی‌متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۷۸۵۶۶].

﴿۷۶۸۰﴾

رباعیات خیام (شعر - فارسی)

از: ابوالفتح عمر بن ابراهیم خیام نیشابوری (۵۱۷ق)

[مجلس ۱۴/۱۴۶؛ الذریعه ۹/۳۱۰؛ منزوی ۴/۲۸۲۹؛ مشار، فارسی ۲/۲۵۱۶].

آغاز:

ای‌واقف اسرار ضمیر همه کس		در حالت عجز دستگیر همه کس
یارب تو مرا توبه ده و عذر پذیر		ای توبه ده و عذر پذیر همه کس

انجام:

ای سوخته سوخته سوختنی وی آتش دوزخ از تو افروختنی

تا کی گوئی که بر عمر ... کن حق را تو کجا و رحمت آموختنی

نستعلیق شکسته؛ محمود قاجار، ۱۳۰۰ (به دستور شاهزاده بنجر میرزا نوشته شده)؛ جلد: تیماج دورو، زیتونی، ترنج، مجدول.

۹۴ برگ؛ ۱۲×۲۰/۵ سانتی‌متر؛ ۸ سطر؛ [ثبت ۷۸۵۶۹].

«۷۶۸۱»

تحسین‌نامهٔ ارامنه از میرزا علی اصغرخان امین‌السلطان

(سیاسی- فارسی، ارمنی)

تقدیر نامه‌ای است که ارامنهٔ ایران از امین السلطان میرزا علی‌اصغر خان[1] به جهت تحت حمایت قرار دادن معلم خانهٔ ارامنه نوشته‌اند. دو صفحهٔ اول به فارسی است و بقیهٔ صفحات به خط ارمنی می‌باشد. در صفحهٔ سوم مهر بیضوی به سجع «وهرام دادیان ۱۳۰۹» که بزرگ ارامنه بوده و همچنین امضای وی به چشم می‌خورد.

آغاز: «چون بندگان حضرت مستطاب اجل اشرف اکرم افخم اعظم مدّالله ظله المتعالی محض بروز مرحمت معلم خانه ارامنه را در تحت حمایت و رعایت خود قرار داده‌اند و در تشویق علوم ...».

انجام: «... آن وجود مقدس را که آستانش ملجأ و مأمن عالمی است آناً فآناً از خداوند تعالی درخواست خواهند نمود».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ تمامی صفحات مجدول مذهب محرر، صفحهٔ

---

۱. میرزا علی‌اصغر خان امین‌السلطان و اتابک اعظم (۱۲۷۵ ـ ۱۳۲۵ ق)، رجوع کنید به رجال بامداد ۳۸۷/۲ ـ ۴۲۵.

اول سر لوح مذهب مرصع با نقش گل و بوته؛ در آخرنامه مهر بیضوی به سجع: «وهرام دادیان ۱۳۰۹»؛ جلد: مخمل، قرمز.

۶ برگ؛ ۱۶×۲۲/۵ سانتی‌متر؛ ۱۰ سطر؛ [ثبت ۷۸۵۷۰].

﴿۷۶۸۲﴾

کلیات صبای کاشانی **(شعر ـ فارسی)**

از: ملک الشعرا فتحعلی خان صبای کاشانی (۱۲۳۷ ق)

[مجلس ۲۶۰/۳ و ۱۵۳/۸؛ الذریعه ۵۹۲/۹؛ منزوی ۱۸۷۷/۳].

نسخهٔ حاضر قصاید، مثنوی مقالات شاهنشاهی، مثنوی عبرت‌نامه و غزلیات را شامل است.

آغاز:

تعالی الله خداوند جهاندار جهان آرا
کزو شد آشکارا گل ز خار و گوهر از خارا
مرصّع کرد بر چرخ زبرجد گوهر انجم
معلّق کرد بر خاک مطبق گنبد مینا

انجام:

بنهاد او از تن بزرگان — صد ساله خورش بخوان گرگان
هم کرد ز آتش شبه رنگ — از تاری جان نه آسمان تنگ

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ تمامی صفحات مجدول مذهب محرر، دو صفحهٔ اول طلااندازی دندان موشی بین سطور، در حاشیه نقش گل و بوته، صفحهٔ اول سر لوح مزدوج مذهب مرصع؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، مجدول.

۳۷۹ برگ؛ ۱۹×۳۰/۵ سانتی‌متر؛ ۲۰ سطر؛ [ثبت ۷۸۵۷۴].

«۷۶۸۳»

جنگ **(اشعار ـ فارسی)**

از: ؟(قرن ۱۳ ق)

جنگی است فارسی و به قطع بیاضی که در آن قطعات و غزلیاتی از شعرای مختلف جمع‌آوری گردیده است. در صفحهٔ آخر نسخه چنین نوشته شده است:

«بعضی را اعتقاد این است که بیاض شفیعا است و برخی برآنند خط میرزا عبدالباقی حکیم باشی نادر شاه است که جد معتمدالدوله است باری اگر خودش نباشد خط خود معتمدالدوله است که بهتر از خط جدّ معتمد است».

آغاز:

در حدود ری یکی دیوانه بود روز و شب گشتی بکوه و دشت گشت

در تموز و در بهار و در خزان سوی بازار آمدی از طرف دشت

انجام:

ز روزگار جوانی خبر چه می‌پرسی چو برق آمد و چون ابر نو بهار گذشت

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ مهر السلطنة این بیاض را به اتابک اعظم پیش‌کش نموده است؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، مجدول.

۱۱۴ برگ؛ ۱۰×۲۲ سانتی‌متر؛ ۱۳ سطر؛ [ثبت ۷۸۵۷۲].

«۷۶۸۴»

مجموعه

۱ ـ ترجمهٔ دعای کمیل «۱ پ ـ ۱۳ ر» **(ادعیه ـ فارسی)**

از: حسینقلی نوری (بعد از ۱۲۹۳ ق)

ترجمهٔ روان و شیوائی است از دعای کمیل.

آغاز: «خداوندا بدرستی که سؤال می‌کنم تو را به حق رحمت تو آن رحمتی که

فراگرفته است ...».

انجام: «... از اولاد او و سلام فرستد سلام فراوان».

۲ ـ گلشن راز «۱۴ پ ـ ۳۵ ر» **(شعر ـ فارسی)**

از: شیخ محمود بن عبدالکریم شبستری (۷۲۰ ق)

[مجلس ۴۲۳/۲؛ الذریعه ۲۲۶/۱۸؛ مشار ۴۲۹۸/۴؛ کشف الظنون ۱۵۰۵/۲].

آغاز:

بنام آنکه جان را فکرت آموخت　　چراغ دل بنور جان برافروخت

نستعلیق، حسینقلی نوری، رسالهٔ اول چهارشنبه ۱۴ جمادی‌الاولی ۱۲۹۳، رسالهٔ دوم یکشنبه ۲۵ جمادی‌الاولی ۱۲۹۳؛ تمامی صفحات مجدول؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، مجدول.

۳۵ برگ؛ ۱۴/۵×۲۱/۵ سانتی‌متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۷۸۵۶۴].

«۷۶۸۵»

جنگ **(شعر ـ فارسی)**

از: ؟

جنگی است در قطع بیاضی، منتخب از اشعار شعرای زیر:

حکیم سوزنی، سعدی، ابوالفرج، خاقانی، حکیم انوری، کمال اسماعیل، سلمان ساوجی، خواجوی کرمانی و خواجه حافظ شیرازی.

آغاز:

بسعد اختر میمون مظفر گشت بر اعدا

قلج طمغاج خان مسعود رکن دین و الدنیا

قلج طمغاج خان مسعود رکن‌الدین و الدنیا

بسعد اختر میمون مظفر گشت بر اعدا

انجام:

الا تا بهنگام باد مخالف / سراپای بحر مقعر بلرزد

تو را آبرو باد کز یاد خشمت / نهم آسیای مدوّر بلرزد

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا [ظاهراً قرن ۹]؛ عناوین زر، تمامی صفحات مجدول مذهب، سر صفحهٔ بعضی صفحات کتیبهٔ مذهب مرصع؛ توسط میرزا مشتری شاعر به تاریخ ۱۲۹۰ بازسازی شده و صفحات به خط او نونویس است؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، مجدول.

۲۰۷ برگ؛ ۹/۵×۱۸ سانتی‌متر؛ ۱۴ سطر؛ [ثبت ۷۸۵۶۱].

﴿۷۶۸۶﴾

دیوان نصرت اردبیلی = دیوان نصرتعلی شاه (شعر ـ فارسی)

از: صدرالممالک میرزا نصرالله مسلم اردبیلی ملقب به نصرت علی شاه نعمت‌اللهی (۱۲۴۲ ق)

دیوان اشعار شاعر است، که به «نصرت» تخلص می‌کند.

نسخهٔ حاضر شامل غزلیات، شانزده بند به سبک دوازده بند محتشم و مثنوی‌های شاعر می‌باشد.

[الذریعه ۱۱۹۳/۹؛ منزوی ۲۵۷۳/۳؛ دانشگاه ۱۶۵۹/۱۰ و ۲۰۸۱/۱۱ که از غزل سوم نسخهٔ ما شروع می‌شود].

آغاز:

بخاک گلشن از زلفت مگر افشانده‌ای دلها

که شکل دل همی روید به گلشن غنچه از گلها

بگلشن دل نیاساید غم از دل هیچ نزداید

که رهرو تا وطنناید نیاساید بمنزلها

انجام:

آنچنانکه کوه‌ها رفته ز جا صار دکاً منه خوفاً او رجا

رحم کن ای کان رحمت بر کسی کز شماتت رَنجه شد از هر خسی

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف؛ تمامی صفحات مجدول محرر مذهب، صفحهٔ اول و ۶۲ سر لوح مذهب مرصع؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، مجدول.

۸۲ برگ؛ ۱۵×۲۱ سانتی‌متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۷۸۵۷۶].

«۷۶۸۷»

مجموعه

۱ ـ بوستان خیال «ص ۱ ـ ۱۰۴» **(شعر ـ فارسی)**

از: بکتاش قلی ابدال رومی (قرن ۱۰ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۰۴۶] مراجعه شود.

آغاز: «بعد از حمد و سپاس و شکر بی‌قیاس حضرت مهیمن متعال که نطق اهل قیل و قال محققان علوم و افضال و ارباب کشف و وجد و حال و مدققان فضل و کمال، از ادای مقال ثنای ذات و صفات ...».

۲ ـ دوازده بند محتشم کاشانی

۳ ـ گلشن راز **(شعر ـ فارسی)**

از: شیخ محمود بن عبدالکریم شبستری (۷۲۰ ق)

به شمارهٔ [۷۶۸۴] مراجعه شود.

نستعلیق؛ اسماعیل سمنانی، ۵ ربیع‌الآخر ۱۲۷۴؛ عناوین شنگرف، تمامی صفحات مجدول؛ اوراق نسخه به هنگام صحافی پس و پیش شده؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، مجدول؛ پشت جلد اسلیمی.

۸۶ برگ؛ ۱۴/۵×۲۰ سانتی‌متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۷۸۵۷۵].

﴿۷۶۸۸﴾

مجموعه

۱ ـ بحر طویل جوهری **(ادبیات ـ فارسی)**

از: ابراهیم بن محمدباقر اصفهانی جوهری (۱۲۵۳ ق)

بحر طویلی است شامل ۸ بند: بند ۱ و ۲ «حمد پروردگار»، بند ۳ «نعت رسول اکرم صلی الله علیه وآله»، بند ۴ «در معراج»، بند ۵ «مدح علی علیه السلام»، و بند ۶ و ۷ و ۸ «در وصف خود». **[منزوی ۲۶۵۷/۴؛ دانشگاه ۳۲۹۰/۱۳].**

آغاز: «طوطی خوش سخن منطقه گویا است بتحمید کریمی که سر زلف عروسان سخن راکند از شانه اشعار پریشان».

انجام: «... فقرا و ضعفا و شعرا و فضلا و علما و فقها و ز سر اخلاص بر آرند زمانی کف حاجات و بدل مطلب آمین دعا را».

۲ ـ غزلی از مدهوش گلپایگانی در مدح علی علیه السلام با این مطلع:

اگر شیر یزدان نگهبان نمی‌شد بکس ثابت آن ذات یزدان نمی‌شد

نستعلیق؛ قراجه داغی تبریزی، ۲۴ جمادی‌الآخر ۱۳۱۷ (در عهد مظفرالدین شاه قاجار نوشته شده)؛ تمامی صفحات مجدول مذهب، صفحهٔ اول سر لوح مذهب؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، مجدول.

۱۰ برگ؛ ۱۴×۲۳ سانتی‌متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۷۸۵۷۹].

﴿۷۶۸۹﴾

بیانات شیبانی لامتثال فرمان سلطانی (پند و اندرز ـ فارسی)

از: ابو نصر فتح‌الله بن محمدکاظم کاشانی چهل حصاری (۱۳۰۸ ق)

خطابه‌های ادبی است که مؤلف به دستور مظفرالدین شاه انشاء و ایراد نموده است.

این کتاب شامل دوازده مقامه است، بدین ترتیب:

مقامهٔ اولی: در تطبیق این عصر مبارک به عهد ملک عادل کسری بنِ قباد در بیان برخی کلمات انبیا و حکما

مقامهٔ دویم: در بیان برخی کلمات تورات به روشی که بعضی از ائمه اسلام علیهم‌السلام تفسیر فرموده

مقامهٔ سیم: مقالات پیر فرزانهٔ معتکف آستان قدس مرتضوی

مقامهٔ چهارم: مقالات درویش معتکف مسجد سهله

مقامهٔ پنجم: مقالات پیرمرد ملاح کنار دریای نجف

مقامهٔ ششم: در مقالات مجوس نو مسلمان

مقامهٔ هفتم: در مقالات مرد مدنی

مقامهٔ هشتم: در مقالات ساربان شوشتری

مقامهٔ نهم: در ذکر اکرام و احسان خسرو صاحبقران خلدالله ملکه به توسط وزیر دربار امین سلطان دام اجلاله

مقامهٔ دهم: در نصیحت فرزند خود نورعلی

مقامهٔ یازدهم: در مکارم اخلاق شاهنشاه

مقامهٔ دوازدهم: در ختم عنوان

[الذریعه ۳۹۱/۲۱؛ منزوی ۱۸۷۶/۳ و ۳۶۳۰/۵؛ ملّی تهران ۴۶۲/۱].

مؤلف از تألیفات دیگر خود بدین ترتیب نام برده است:

خطاب فرخ، مقالات، جواهر مخزون، لآلی مکنون، درج درر، گنج گوهر، فتح و ظفر، مسعودنامه، کامرانیه، زبدة الآثار، یوسفیه، نصایح منظومه، شرف الملوک و دیوان اشعار.

آغاز: «حمد و سپاس بی‌قیاس و ثنا و ستایش بی‌آلایش و درود نامعدود آفریننده‌ای را سزاست که بن و بود او را چنانکه اوست نتوان دانست.

سر وحدت در نیابد هیچ کس   حیرت آمد حاصل دانا و بس».

انجام: «تا سخن پارسی در میان است در زبانها جاری و در زمانها ساری بلکه از لغتی به لغتی دیگر ترجمه‌ها خواهد شد».

نستعلیق شکسته؛ بی‌کا، بی‌تا؛ تمامی صفحات مجدول مذهب؛ جلد: پارچه، قرمز.

۱۶۳ برگ؛ ۱۳×۲۲ سانتی‌متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۷۸۵۷۸].

«۷۶۹۰»

تاریخ حیات لرد کلیو (تاریخ - فارسی)

از: سرجان ملکم انگلیسی

تاریخ زندگانی لرد کلیو می‌باشد که سبب استیلای انگلیس بر هند گردید. این تاریخ به وسیلهٔ ارال اف پویس از روی روزنامه‌های داخلی تدوین و توسط سرجان ملکم تألیف گردیده و ماکولی در سال ۱۳۸۶ ق آن را حک و اصلاح نموده است. این تاریخ به صورت رمان برگزار شده و توسط اسماعیل فرزند صحاف باشی دولت علیّه ایران به فارسی ترجمه شده است.

آغاز: «تاریخ حیات لرد کلیو را که سبب استیلای انگلیس شد بر هند ارل اف پویس از روی روزنامجات داخله تدوین و سرجان ملکم تألیف و ماکولی سنه ۱۳۸۶ حک و اصلاح نموده، می‌نگارد».

انجام: «که فرانسویان به ترکت می‌گذارد بوی ارزانی دارد و هم حصه از آن عزت و حرمت که آخرین سلسله هنود به تمثال لرد ویلیام بنتیک می‌نمودند بوی بکنند».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، قرمز، مذهّب، مجدول؛ پشت جلد اسلیمی.

۱۱۴ برگ؛ ۱۷×۲۵ سانتی‌متر؛ ۱۱ سطر؛ [ثبت ۷۸۵۸۱].

﴿۷۶۹۱﴾

راپورت نظامی اصفهان **(تاریخ ـ فارسی و انگلیسی)**

از: سرتیپ واکنر (قرن ۱۴ ق)

گزارش بازدیدهای سرتیپ واکنر از اماکن و قوای نظامی اصفهان در ایام حکومت صارم‌الدوله امیر تومان بر آن شهر می‌باشد که برای شاه تهیه نموده است. متن این گزارشات به انگلیسی آمده و بعد به فارسی ترجمه شده است.

عنوان گزارشات چنین است:

راپورت سربازخانه‌ها، راپورت انبارهای قشون، راپورت انبار ذخیره، راپورت توپخانه، راپورت اسبهای توپخانه، راپورت مشق ژیمناستیک، راپورت موزیکایخان، راپورت دفترخانهٔ نظامی، راپورت پر کردن فشنگ، راپورت اعمال حفظ الصحه، راپورت مشق بچه سربازان، راپورت تیراندازی، راپورت مشق جنگی.

مؤلف در خاتمه از بازدید خود از قشون اصفهان در عهد ظل‌السلطان اظهار رضایت نموده و از صارم‌الدوله امیر تومان نیز تعریف می‌کند.

آغاز: «راپورت سربازخانه‌ها رژیمانهای پیاده نظام و سواره و توپخانه، هر کدام سربازخانه خوبی و باشکوهی ...».

انجام: «... اطوار پسندیده نظامی به شخصه به جهت تمام صاحب منصبان و

کلیه قشون اصفهان سرمشق خوبی هستند».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا [قرن ۱۴]؛ در پایان هر صفحه مهر بیضوی «سرتیپ واکنر ۱۳۰۳» آمده؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، اسلیمی.

۲۶ برگ؛ ۲۱×۳۳ سانتی‌متر؛ ۱۲ سطر؛ [ثبت ۷۸۵۸۵].

«۷۶۹۲»

دیوان شاه نعمت‌الله ولی **(شعر ـ فارسی)**

از: شاه نعمت‌الله ولی بن عبدالله کرمانی (۸۳۴ ق)

[مجلس ۱۳۸/۸؛ الذریعه ۱۲۱۵/۹، منزوی ۲۵۸۱/۳].

نسخهٔ حاضر غزلیات، رباعیات، ترجیع‌بندها و مثنویات شاعر را شامل است. و از اول و آخر افتادگی دارد.

آغاز نسخه:

دیـــدهٔ مـــا نـــور رخ یـــار تـــوان دیـــد
یاری که نظر کرد در این دیده عیان دید

انجام نسخه:

سمع و بصر و لسان و دست و پایم — او داد مـــرا بـــه لطـــف او بـــر پـایم
بی جود وجود او مـرا نـیست وجـود — آری بـــه وجـود حـضرتش مـی‌پایم

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف؛ در حاشیه تصحیح شده؛ جلد: تیماج، زیتونی، ضربی، شمسه، لچکی، مجدول.

۳۶۴ برگ؛ ۱۲×۱۸/۵ سانتی‌متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۷۸۵۸۳].

«۷۶۹۳»

ترجمهٔ رسالهٔ روس و انگلستان **(سیاسی ـ فارسی)**

از: سید محمدحسین موهانی متخلص به اغلب هندی

رساله‌ای است در چهار باب که مؤلف خطاب به سران روسیه و انگلستان پیرامون روابطشان با سایر کشورها نگاشته و توصیه‌هایی نموده است. ابواب کتاب چنین است:

باب اول: روابط روس و انگلیس با دولت عثمانی

باب دوم: روابط روس و انگلیس با ایران

باب سوم: روابط روس و انگلیس با افغانستان

باب چهارم: هندوستان.

اصل کتاب به زبان هندی نوشته شده و توسط سید حسین شیرازی، مترجم زبان هندی دارالترجمهٔ همایونی به فارسی ترجمه شده است.

نسخهٔ حاضر جلد اول کتاب و دو باب از آن را شامل است.

آغاز: «بسمله تبارک و تعالی مولوی سید محمد حسین موهانی المتخلص به اغلب، از فضلاء و دانشمندان هند رسالهٔ موسوم به روس و انگلستان نگاشته ...».

انجام نسخه: «افاغنه این سلسله را ابدالی و خیلی مقدس میدانند و شمشیر کشیدن بر روی آنها را حرام می‌شمارند بلکه اگر کسی را هم بکشند در صدد قصاص بر نمی‌آیند و انتقام از ایشان را جایز نمی‌دانند».

نستعلیق؛ بی‌کا، غرهٔ جمادی الآخر ۱۳۰۶ (برای تقدیم به میرزا اسماعیل خان امین‌الملک نوشته شده)؛ عناوین شنگرف؛ جلد: تیماج، مشکی، مجدول.

۳۱ برگ؛ ۱۶×۲۲/۵ سانتی‌متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۷۸۵۸۶].

«۷۶۹۴»

مرآت **(شعر ـ فارسی)**

از: شیخ نورالدین حمزة بن عبدالملک آذری اسفراینی (قرن ۱۱ ق)

مثنویی است عرفانی دربارهٔ صورت آفرینش عالم و موجودات، شامل چهار باب بدین عناوین:

۱ ـ طامة الکبری

۲ ـ غرایب الدنیا

۳ ـ عجایب الدنیا

۴ ـ سعی و صفا.

در وجه تسمیهٔ کتاب گوید «۹ پ»:

بود صورت نمای موجودات — زان سبب نام کردمش مرآت

مشتمل بود چو بر چهار ابواب — چار نام آمدش ز چار کتاب

[منزوی ۳۱۹۳/۴؛ میکروفیلمهای دانشگاه تهران ۱۹۰/۱].

نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز نسخه:

ای گشاینده در درجات — وی فروزندهٔ چراغ حیات

انجام نسخه:

این همه پیکر عدیم مثال — که در او بود سر به سر بکمال

در یکی شهر کوچک از تن خود — داشت چندین ولایت بیحدّ

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف، تمامی صفحات مجدول مذهب؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، مجدول.

۲۴۶ برگ؛ ۱۲×۱۸ سانتی‌متر؛ ۱۴ سطر؛ [ثبت ۸۵۶۸۳].

«۷۶۹۵»

ترجمهٔ روزنامهٔ مادام لاکنتس دوباری (رمان ـ فارسی)

درکتاب حاضر مادام دوباری به درخواست یکی از دوستانش شرح حال خود را

نگاشته و متعهد شده که چیزی از زندگی‌اش را مخفی ندارد و از وی خواسته که این مطالب را محرمانه و مخفی نگه دارد. این شرح حال به صورت داستان و با نام روزنامه، در چند جلد نگارش یافته و توسط مترجم ناشناسی به فارسی ترجمه شده است.

نسخهٔ حاضر جلد اول کتاب می‌باشد.

آغاز: «دوست من شما اصرار دارید بر اینکه من سرگذشت زندگانی خود را به طور روزنامه بنویسم».

انجام نسخه: «هنوز خیلی مطالب گفتنی دارم و چنین به نظرم می‌آید که شرح بقیه زندگانی من جاذب دقت شما خواهد گردید».

تحریری؛ ظاهراً به خط مترجم، بی‌تا؛ جلد: تیماج، زرد، مجدول.

۲۹۲ برگ؛ ۱۸×۲۳ سانتی‌متر؛ ۱۸ سطر؛ [ثبت ۷۸۵۸۷].

﴿۷۶۹۶﴾

ترجمهٔ روزنامهٔ مادام لاکنتس دوباری (رمان ـ فارسی)

به شمارهٔ قبلی مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر جلد سوم کتاب و شامل بیست و هفت فصل است.

آغاز نسخه: «جلد سیم، فصل اول: من در دربار دولت فرانسه استقرار کامل حاصل نمودم در آن جا پادشاه همواره مایل به شخص من بود نمی‌توانست بی‌وجود من به سر برد از جمیع عادات و اخلاق او مطلع شده ...».

انجام نسخه: «زندگی خیلی منوط است که شخص در چنین حالت بتواند تحمل نماید ولی تسلای خاطر من فقط شعفی بود که از محبت چنین دولتی مانند دوک دوکه برای من حاصل گردیده بود».

تحریری؛ ظاهراً به خط مترجم، بی‌تا؛ جلد: تیماج، زرد، مجدول.

۳۴۰ برگ؛ ۱۷/۵×۲۳ سانتی‌متر؛ ۱۸ سطر؛ [ثبت ۷۸۵۸۸].

﴿۷۶۹۷﴾

مجالس المؤمنین (تراجم ـ فارسی)

از: قاضی نورالله بن محمد شریف شوشتری (۱۰۱۹ ق)

به شمارهٔ [۷۲۳۰] مراجعه شود.

فهرست مطالب کتاب در آغاز نسخهٔ حاضر آمده است.

نسخ؛ حبیب‌الله بن نورالله شوشتری، ۱۰۱۰ در دارالخلافه؛ عناوین و نشانیها شنگرف، با حواشی؛ در حاشیه تصحیح شده؛ در حاشیهٔ برگ ۱۶ از آخر، رباعی از محمدرحیم بن میرزا سید مرتضی حسینی که در جمادی الآخر ۱۱۶۵ نوشته شده؛ جلد: تیماج، مشکی، مجدول.

۷۰۱ برگ؛ ۱۶×۲۷ سانتی‌متر؛ ۲۵ سطر؛ [ثبت ۷۸۵۹۱].

﴿۷۶۹۸﴾

جامع المقاصد فی شرح القواعد (فقه ـ عربی)

از: محقق کرکی علی بن عبدالعالی عاملی (۹۴۰ ق)

[مجلس ۴/۶۶؛ الذریعه ۵/ ۷۲؛ مرعشی ۲۸۳/۳، ش ۱۱۱۱؛ مشار، عربی ۲۴۵].

نسخهٔ حاضر شامل کتاب الطهارة و کتاب الصلاة می‌باشد.

آغاز: «الحمد لله العلی الکبیر الحکیم العلیم القدیر الذی خلق الخلق بمعرفته و کلفهم بسلوک جادة شریعته».

انجام نسخه: «فیکون المراد بالتکبیر ماهو اعم من الکل و البعض تم الجزء الاول».

نستعلیق؛ میرزا حسین بن شمس‌الدین محمد بن الحسین، سه شنبه ۱۹ رجب ۹۸۳؛ عناوین شنگرف؛ در حاشیه تصحیح شده، در اول نسخه تملک یونس بن حسن بن سیف الصمیری جزائری شعبان ۹۸۷ با مهر مدور به سجع «یا غافر الکبائر اغفر ... لیونس بن حسن جزایری ۹۹۶»؛ در اول نسخه وقف از محمد هادی بن حاجی باقر به تاریخ ۲۴

صفر ۱۲۵۴ با تولیت خودش و بعد از وی با اصلح علمای خوی؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ترنج با سر با نقش گل و بوته.

۳۳۷ برگ؛ ۱۲×۱۸ سانتی‌متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۷۸۵۹۵].

﴿۷۶۹۹﴾

کتاب سلیم بن قیس هلالی (حدیث ـ عربی)

از: سلیم بن قیس هلالی عامری کوفی (قرن اول هجری)

[الذریعه ۲۷۶/۱۷؛ مشار، عربی ۷۲۹].

آغاز: «حدثنا الحسن بن ابی یعقوب الدینوری قال حدثنا ابراهیم بن عمر الیمانی قال حدثنا ...».

انجام: «ویظهر نار بالحجاز و یخرب جامع الکوفة مهما شیده البانی بالصراط فاذا هلک ملک الترک و یمتد الشام و یکثر الملوک و یظهر الحق و الحمدلله اولاً و آخراً».

نسخ زیبا؛ محمدکاظم خوئینی زنجانی، ۵ جمادی‌الاولی ۱۳۱۰ (حسب‌الامر عبدالعلی میرزا حکمران زنجان متخلص به عبدی و ملقب به ظهور علی نعمت‌الله الهی فرزند نواب معتمدالدوله فرهاد میرزا) از روی نسخه‌ای که در تملک میرزا ابو عبدالله مجتهد موسوی بوده نوشته شده؛ در اول نسخه مهر بیضوی به سجع «عبده الراجی عبدالعلی» و «معتمدالدوله ۱۳۱۱»؛ جلد: تیماج، مشکی، مجدول.

۷۸ برگ؛ ۱۷/۵×۲۴ سانتی‌متر؛ ۱۴ سطر؛ [ثبت ۲۲۴۳۱].

﴿۷۷۰۰﴾

قاموس البحر و نبراس الفجر (لغت ـ عربی به عربی)

از: ابراهیم بن علی بن ابراهیم نووی شافعی [۱] (قبل از ۸۰۸ ق)

---

۱. معجم المؤلفین (چاپ جدید چهار جلدی) ۴۳/۱ به نقل از بروکلمان ۷۰/۲ که از تألیفات وی «اسماء رجال الصحابة» را نام می‌برد.

تلخیصی است از کتاب «النهایة» ابن اثیر.

نسخهٔ حاضر جلد دوم کتاب می‌باشد و از حرف طاء تا آخر کتاب را شامل است. مؤلف در اول صفر ۷۹۵ق شروع به تلخیص این بخش نموده و در بیست و هشتم رجب ۷۹۷ق در دمشق آن را به پایان رسانیده است.

آغاز نسخه: «بسم الله الرحمن الرحیم ربّ سلّمنی و سلّم منّی اللهم صل علی محمد و آله و صحبه و سلّم الطاء والهمزه طأطأ التطأطؤ الانحناء و التظامن و منه تطأطأت لکم».

انجام: «یا سامعاً لمن دعا و شاکراً لمن سعا یا محسناً لمن اسی و واصلاً من قطعا لاتحرمن قاصداً فیما لدیک طمعا و هب رضاک سیّدی لمؤمن تضرّعا».

نسخ معرب؛ به خطّ مؤلّف، صبح ۲۸ رجب ۷۹۷ دمشق؛ عناوین مشکی، نشانیها شنگرف؛ در اول نسخه تملک مصطفی فائض مدرس مدرسهٔ ابراهیم پاشا به تاریخ ۱۱۱۱ و عطاءالله قاضی هراز؛ جلد: تیماج دورو، قهوه‌ای، سوخت، ترنج با سر با نقش گل و بوته، مجدول.

۴۶۳ برگ؛ ۲۱/۵×۱۵/۵ سانتی‌متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۸۵۸۴۴].

﴿۷۷۰۱﴾

تاریخ هند = طبقات اکبری **(تاریخ ـ فارسی)**

از: عبدالحق بن سیف‌الدین محدث دهلوی (۱۰۵۲ق)

تاریخ پادشاهان دهلی است از معزالدین محمد بن سام تا اکبرشاه (۱۰۱۴ق)؛ مؤلف تاریخ و احوال سلطان معزالدین محمد بن سام تا سلطان ناصرالدین محمود بن سلطان شمس‌الدین التمش را از طبقات ناصری و احوال سلطان غیاث‌الدین بلبن (۶۶۴ـ۶۸۶ق) تا سلطان فیروز ثانی (۶۸۹ـ۶۹۵ق) را از تاریخ فیروزی و از بعد وی تا زمان بهلول لودی(۸۵۵ـ۸۹۴ق) را از تاریخ بهادرشاهی و از بهلول لودی

تا جلال‌الدین محمد اکبرشاه (۹۶۳ـ۱۰۱۴ ق) راکه عصر مؤلف می‌باشد، از سماع و مشاهده خود ثبت نموده است. [منزوی ۴۶۲۳/۶]

نسخهٔ حاضر جلد اول کتاب می‌باشد.

آغاز: «اللهم مالک الملک تؤتی الملک من تشاء ... منطوق آیه کریمه سایل است مر تمامت ملک‌ها را که مالک‌الملک علی الاطلاق جل جلاله و عم نواله مر بندگان خود را عموماً و خصوصاً عطا فرموده».

انجام نسخه: «آفتاب دولت غزنویان به غروب پیوست و خلافت از خانوادهٔ سبکتکین انتقال نمود».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا [قرن ۱۳]؛ عناوین و نشانیها شنگرف، تمامی صفحات مجدول محرر، صفحهٔ اول سر لوح مزدوج مذهب مرصع؛ جلد: تیماج دورو، قهوه‌ای، سوخت، ترنج با سر، لچکی، مجدول.

۱۱۱ برگ؛ ۱۶×۲۸ سانتی‌متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۲۲۴۹۹].

«۷۷۰۲»

حدائق الحقایق فی شرح کلمات کلام الله الناطق (شرح نهج البلاغه ـ عربی)

از: سید علاءالدّین محمد بن ابی تراب گلستانه اصفهانی (۱۱۱۰ ق)

به شمارهٔ [۷۵۱۷] مراجعه شود.

نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، مجدول.

۴۷۵ برگ؛ ۱۸×۲۹ سانتی متر؛ ۲۵ سطر؛ [ثبت ۲۳۰۸۸].

«۷۷۰۳»

مجموعه

۱ ـ غایة‌المرام فی شرح تهذیب‌الاحکام (شرح حدیث ـ عربی)

از: سید نعمةالله بن عبدالله حسینی جزائری (۱۱۱۲ ق)

شرحی است بر کتاب «تهذیب‌الاحکام» شیخ طوسی؛ این شرح را مؤلف از شرح کبیر خود «مقصودالانام» تلخیص نموده و در آغاز آن گوید:

«انی قد کتبت فی ایام الشباب شرحاً مبسوطاً علی تهذیب الحدیث و قد اشتمل علی عدة مجلدات ثم کتبنا شرحاً آخر علی الاستبصار و سمیناه بکشف‌الاسرار ثم بعده الّفنا کتابنا الموسوم بالانوار النعمانیة و لما نظرنا بعد هذا الی شرحنا علی التهذیب رأیناه قابلاً للاختصار لما فیه من البسط والاکثار فاختصرناه علی توزع البال بارادة الحل والترحال و سمّیناه غایة المرام فی شرح تهذیب‌الاحکام».

نسخهٔ حاضر که جزء اول و دوم و سوم کتاب و شامل بحث طهارت است، تألیفش در روز دوشنبه ۱۰ ربیع المولود سال ۱۰۹۲ پایان یافته است.

[مجلس ۲۰۰/۷؛ الذریعه ۱۵۶/۱۳ با عنوان «شرح تهذیب‌الاحکام» و۱۸/۱۶ با عنوان «غایةالمرام» و در ۱۲۳/۳ شرح دیگری را از مؤلف بر تهذیب غیر از دو شرح مذکور به نام «البحور الزاخرة» آورده که در صورت صحت انتساب باید بعد از این شرح تألیف شده باشد؛ مرعشی ۲۶۵/۷، ش ۲۶۹۰].

آغاز: «الحمد لله الذی جعل احادیث اهل البیت علیهم‌السلام مرقاة للنجاة و الکشف عن کلامهم سببا لرفع الدّرجات».

انجام نسخه: «اللّهم ظلّنا فی ظلال عرشک یوم لاظلّ الاّ ظلك هذا ما اردنا شرحه من الجزء الثالث من شرحنا علی التّهذیب و یتلوه الجزء الرّابع و فیه کتاب الصّلاة ان شاءالله تعالی».

۲ ـ مقصود الانام فی شرح تهذیب‌الاحکام (شرح حدیث ـ عربی)

از: مؤلف پیشین

شرح مفصل مؤلف بر «تهذیب‌الاحکام» شیخ طوسی می‌باشد که در ضمن

عنوان قبلی ذکر آن گذشت.

نسخهٔ حاضر از اول جزء چهارم «اعمال شب جمعه» تا آخر کتاب صوم را شامل است. [الذریعه ۱۱۳/۲۲]

آغاز نسخه: «الحمد لله الذی جعل علم الحدیث مرآة النظر مشاهدة اسرار الملکوت و اوجب الخوض فی عباب بحاره علی ارباب العقول کی یعثروا منه علی شیء ...».

انجام نسخه: «و قیل المراد نصف ربع الجریب فانه ازید من الصاع ... و الوزنه الدرهم قد کمل ما اردنا شرحه من کتاب الصوم بعد الفراغ من شرح ما تقدمه من الکتب و سیتمّ الباقی».

نسخ؛ کاتب بخش اول فتحعلی بن محمد کریم‌خان زند، دوشنبه ۲۳ جمادی‌الآخر ۱۲۵۸ تهران؛ عناوین و نشانیهای بخش اول شنگرف؛ جلد: تیماج، مشکی، سوخت، ترنج با سر با نقش گل و بوته، مجدول.

۳۱۱ برگ؛ ۲۰/۵×۳۲ سانتی متر؛ ۲۷ سطر؛ [ثبت ۲۳۰۹۳].

«۷۷۰۴»

غایة‌المرام فی شرح تهذیب‌الاحکام (شرح حدیث ـ عربی)

از: سید نعمت‌الله بن عبدالله حسینی جزایری (۱۱۱۲ ق)

به شمارهٔ [۷۷۰۳] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر جلد ششم کتاب است و از کتاب التجارات تا آخر شرح را شامل می‌باشد. تألیف این جزء دوشنبه ۱۲ ربیع‌الثانی ۱۰۹۹ به پایان رسیده است.

آغاز نسخه: «الحمد لله الّذی اوضح عن شرایع احکامه باخبار اهل‌البیت علیهم‌السلام».

انجام: «و ان یحشرنا فی جوار ائمتنا و ساداتنا و یعفو عن جرائمنا و سیّئاتنا و یجعل ما بقی من ایّام العمر مقصوراً علی رضاه مصروفاً عما سواه».

نسخ؛ محمد علی بن محمد قاسم، چهارشنبه ۲۳ شعبان ۱۲۴۵؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، ترنج با سر با نقش گل و بوته، مجدول.

۲۷۷ برگ؛ ۲۰×۲۹/۵ سانتی‌متر؛ ۳۱ سطر؛ [ثبت ۲۳۰۹۴].

«۷۷۰۵»

کمامةالزهر و فریدةالدهر **(ادبیات ـ عربی)**

از: عبدالملک بن عبدالله بن بدرون حضرمی سبتی

شرحی است بر «قصیده رائیه» ابی محمد عبدالمجید بن عبدون (۵۲۹ ق) که در رثاء ملوک بنی افطس سروده است.

مطلع قصیده:

الدهر یفجع بعد العین بالاثر فما البکاء علی الاشباح و الصور

[کشف الظنون ۱۳۲۹/۲؛ مرعشی ۱۳۸/۱، ش ۱۱۴].

نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه: «بسمله و لیس بوالد و لامولود و اسبغ النعم فهو الکریم الودود و احسن فاحسانه غیر محصور و لامعدود و قهر فلم یحتجّ الی اعوان و لاجنود و استبعد العباد ...».

انجام:

یوجوا عسی و له فی اختها طمع و الدهر ذو عقب شتی و ذو غیر

فرطت اذان من فیها بقادحة علی الحسان حصی الیاقوت و الدرر

نسخ جلی؛ بی‌کا، ۱۲۵۹؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، شمسه، مجدول.

۱۳۱ برگ؛ ۱۳×۲۲ سانتی متر؛ ۱۸ سطر؛ [ثبت ۱۶۳۸۳].

«۷۷۰۶»

الزاهرات الزوية فی الروضة البهية (فقه ـ عربی)

از: شیخ علی بن محمد بن حسن عاملی (۱۱۰۴ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۲۰۵] مراجعه شود.

تاریخ اتمام تألیف در نسخهٔ حاضر چهارشنبه ۲۷ جمادی‌الآخرهٔ ۱۰۷۵ ذکر شده است.

آغاز: «الحمد لله الّذی نوّر روضة‌الدّین البهیّة الزّاهرة و اوضح مسالك الشرايع السّنيّة الباهرة».

انجام: «... قوله و هو مشکل علی اطلاقه التعرض فی هذا و نحوه للاشکال من حيث ضعف الرّواية فلا يتوهم خلاف ذلك».

نسخ؛ محمد مؤمن بن قطب‌الدین جربادقانی (گلپایگانی)، پنجشنبه ۲۳ محرم ۱۰۸۱؛ تمامی صفحات مجدول مذهب، صفحه اول سر لوح مزدوج مذهب مرصع؛ با حواشی به امضاء «منه دام ظله» و «خلیفه سلطان رحمه‌الله»؛ در اول نسخه تملک محمدیوسف شریف قزوینی بن حسین‌خان از دوستان مؤلف به تاریخ ۱۰۸۱ و تملک «عبدالباقی بن محمد حسین حسینی حسنی»؛ در اول نسخه نوشته است: «حاشیه شیخ علی بر شرح لمعه نسخهٔ قدیمی مصحح است متعلق به کتابخانه امام جمعه اصفهان بوده، در زمان خود مؤلف نوشته شده و نزد او قرائت شده و حواشی در زمان حیاتش تحریر شده»؛ جلد: تیماج، مشکی.

۳۲۱ برگ؛ ۱۷/۵×۲۵ سانتی متر؛ ۲۷ سطر؛ [ثبت ۱۶۲۲۰].

«۷۷۰۷»

مجموعه

۱ ـ ترجمان القوافی = قوافی = لغات القوافی «۱ پ ـ ۵۲ پ»

(لغت ـ عربی به فارسی)

از: جیش بن ابراهیم بن محمد تفلیسی (قرن ۶ ق)

فرهنگ عربی به فارسی است در بیان واژه‌هایی که در قافیه‌سازی به کار می‌رود. مؤلف آن را برای عزالدین ابوشجاع قلیچ ارسلان دوم فرزند مسعود سلجوقی (۵۵۹ ـ ۵۸۸ ق) ساخته و به نام قطب‌الدین به پایان رسانیده است.

[الذریعه ۱۹۶/۱۷؛ منزوی ۱۹۷۵/۳ که در ش ۱۸۸۱۸ از همین نسخه یاد می‌کند؛ سپهسالار ۲۵۰/۲ ـ ۲۵۱].

نسخهٔ حاضر از اول چند برگ افتادگی دارد.

آغاز نسخه: «و اگر قافیه‌ای هفت حرفی آمد علامتش حرف لام بکردم و قافیه‌هایی که پارسی آن بر کسی پوشیده نبود و بجایی که قافیه پارسی مشکل به کردم حرف سین بالای او بنوشتم تا کسی گمان نبرد که تازی است».

۲ ـ شرح نصاب‌الصبیان «۵۳ پ ـ ۱۴۸ ر» **(لغت ـ عربی به فارسی)**

از: محمدکریم بن محمد بن فصیح دشت بیاضی (قرن ۱۰ ق)

شرحی است بر «نصاب‌الصبیان» ابونصر فراهی؛ پدر شارح بندهایی بر «نصاب» افزوده بود و شارح شرح خود را با توجه به اضافات پدرش با تحقیقاتی از خود ساخته است. **[الذریعه ۱۰۶/۱۴؛ منزوی ۱۹۹۴/۳؛ مرعشی ۳۵۲/۸؛ مشار، فارسی ۳۲۵۶].**

آغاز: «حمد و ثنای نامحدود و شکر و سپاس نامعدود حضرت علیم معدود و کریم واجب‌الوجود را ...».

انجام:

رجب است از پی شعبان رمضان و شوال

پس بذوالقعده، ذوالحجه بکن نیک نظر

نسخ و نستعلیق تحریری؛ رساله دوم قربانعلی، ۲۵ رجب ۱۰۷۶ (حسب‌الخواهش ملا نصرالله نوشته شده)؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، مشکی.

۱۴۸ برگ؛ ۱۵×۲۱ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۲۶۶۴۴].

﴿۷۷۰۸﴾

الاربعون حدیثاً (حدیث - عربی)

از: شیخ بهاءالدین محمد بن حسین عاملی (۱۰۳۱ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۲۷۷]مراجعه شود.

نسخ جلی؛ محمد رفیع بن ملک حسین تبریزی، ۱۵ شعبان ۱۰۹۲؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ با حواشی به امضاء «منه رحمه‌الله»؛ تملک فرهاد میرزا ۱۳۰۴؛ تاریخ تولد کاتب محرم ۱۰۴۸ و تاریخ تولدهای دیگری از قرن ۱۱؛ مهر مربعی به سجع «محمد مهدی ۱۰۹۱»؛ جلد: تیماج دورو، قهوه‌ای، لولادار.

۱۲۶ برگ؛ ۱۵×۲۰ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۲۲۴۵۴].

﴿۷۷۰۹﴾

شرح شذور الذهب فی معرفة کلام‌العرب (نحو - عربی)

از: جمال‌الدین عبدالله بن یوسف انصاری معروف به ابن هشام (۷۶۱ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۲۴۸] مراجعه شود.

نسخ؛ تقی حسینی، محرم ۱۱۰۴؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد:

تیماج، زیتونی.

۱۶۴ برگ؛ ۱۲×۱۸/۵ سانتی متر؛ ۱۴ سطر؛ [ثبت ۶۲۲۰۰].

«۷۷۱۰»

شرح تهذیب‌الوصول **(اصول فقه ـ عربی)**

از: سید جمال‌الدین بن عبدالله حسینی جرجانی (قرن ۱۰ ق)

شرحی مزجی متوسطی است بر کتاب «تهذیب‌الوصول الی علم الاصول» علامه حلّی (۷۲۶ ق)؛ تألیف آن در نیمهٔ ربیع‌الآخر ۹۲۹ به پایان رسیده است.

[مجلس ۱۱۰/۴؛ الذریعه ۵۱۲/۴ و ۱۶۶/۱۳؛ مرعشی ۲۴۸/۷، ش ۲۶۷۰؛ دانشگاه ۲۲۸۳/۶].

آغاز: «اللهم ان العجز عن احصاء ثنائک مقام سید انبیائك و سند اولیائك فانّیٰ لنا دعوی العجز عن تحمیدك و الشکر علی جزیل عطائك».

نستعلیق؛ محمد مازندرانی، شب ۱۱ رمضان ۱۰۱۴ ساری (در حین تلمذ خدمت حکیم کامل مولا ابراهیم نوشته شده)؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: گالینگور، سبز، عطف قرمز.

۲۷۳ برگ؛ ۱۳×۱۸ سانتی متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۶۲۱۹۳].

«۷۷۱۱»

نهایةالوصول الی علم‌الاصول **(اصول فقه ـ عربی)**

از: علامه حلی حسن بن یوسف بن مطهر (۷۲۶ ق)

[مجلس ۵۲/۱۱؛ الذریعه ۴۰۸/۲۴؛ مرعشی ۳۰۵/۱، ش ۳۷۷؛ مکتبة العلامة الحلّی ۲۰۹؛ دانشگاه ۱۷۴۲/۵].

آغاز: «الحمدلله المقدس بوجوب وجوده عن الاشباه و النظایر و الاضراب المنزه

بکمال قدرته عن الاصحاب و الامثال و الاتراب».

انجام: «... ترجیحات کثیرة و یترکب من الانواع ترجیحات اخر و لایخفی تحصیل ذلك لمن له ادنی فطانة قال المصنف رحمه‌الله ولیکن هذا اخر ما نورده فی هذا الکتاب و نسال الله تعالی ان یجعل ما اثبتناه فیه حجة لنا لاعلینا و ان یجعل سعینا فیه خالصا لوجهه و تجارتنا فیه باحسن الجزاء ...».

نسخ؛ بی‌کا، اول جمادی‌الاولی ۸۸۳؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ توسط قاسم بن حسین بن محمد علاءالدین خلخالی به تاریخ جمعه ۲۷ صفر ۹۸۷ در نجف با نسخه مؤلف مقابله شده؛ در اول نسخه تملک محمد بن محمد زمان ۱۱۳۷ و مطالعه قطب‌الدین محمد لاهیجی دیلمی بن شیخ علی شریف با مهر مربعی وی؛ جلد: تیماج دورو، قهوه‌ای، سوخت، ترنج با سر، لچکی.

۴۳۸ برگ؛ ۱۸×۲۴/۵ سانتی‌متر؛ ۲۳ سطر؛ [ثبت ۶۲۴۶۲].

«۷۷۱۲»

ترجمهٔ روزنامه‌های روسی پطرز بورغ (تاریخ ـ فارسی)

از: میرزا عیسی‌خان مترجم مخصوص دربار

ترجمه‌ای است از روزنامه‌های روسی که در پطرز بورغ منتشر می‌شده است. مترجم از این روزنامه‌ها تاریخ سلاطین عثمانی را برای شاه ترجمه نموده است.

مترجم در آغاز نسخه پیرامون این کتاب چنین نوشته است:

«نسخهٔ اصل (تاریخ سلاطین عثمانی) در خزانهٔ آل عثمان ضبط است. روسها بعد از جنگ و رفع غائله نسخه را خواهشمند استنساخ شدند و در ذیل روزنامه پطرز بورغ انتشار دادند و این چاکر به فرمان اقدس شهریاری روحنا فداه ترجمه کرد».

میرزا عیسی‌خان مترجم مخصوص دربار بوده و غیر از نسخهٔ حاضر دو نسخه دیگر از ترجمه‌های وی در این کتابخانه موجود است که در جلد دهم فهرست، ص ۱۵۹۵ با عنوان «ترجمه از روزنامه‌های فرانسوی زبان» و ص ۱۶۰۹ با عنوان «گزیده از توردمند» ذکر شده است.

نسخهٔ دیگر با عنوان «ترجمه تاریخ سلاطین عثمانی» در شماره ۷۰۷۱ جلد جلد بیست و پنجم، ذکر شده، باید تطبیق شود که چه فرقهایی با نسخه حاضر دارد.

نسخهٔ حاضر بخش اول کتاب می‌باشد.

آغاز: «بسمله (غازی عثمان) ولد ارشد طغرل بیگ پادشاه خوارزم بوده است».

انجام: «... بصواب دید و مظاهرت صدر اعظم و مفتی و سر عسکر و امیر بحر به سلطنت موروثی نایل گشت».

نستعلیق شکسته (برخی چلیپایی)؛ به خط مترجم، ربیع‌الآخر ۱۳۰۲ (نسخه برای دربار نوشته شده)؛ عناوین شنگرف و لاجورد و مشکی، تمامی صفحات مجدول، بین سطور طلا اندازی؛ جلد: پارچه مخملی، سبز؛ پشت جلد اسلیمی.

۲۶ برگ، ۱۳/۵×۲۱ سانتی متر؛ ۱۰ سطر؛ [ثبت ۱۷۸۲۰].

«۷۷۱۳»

البیان فی الفقه (فقه ـ عربی)

از: شهید اول محمد بن مکی عاملی (۷۸۶ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۱۱۴] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر از اول تا کتاب الصوم «الفصل الثانی فی الامساک» را شامل است.

آغاز: «الحمدلله ربّ العالمین حمداً یسدّداخلاف کرمه و یستمطر شابیب نعمه».

انجام نسخه: «الفصل الثانی فی الامساک و فیه مطالب الاول فیما یمسک عنه

وهو اقسام القسم الاول الابتلاع یجب».

نسخ؛ زین‌العابدین بن امیر، پنجشنبه ۲۳ ذی‌قعده ۹۸۰؛ عناوین شنگرف؛ تملک علی‌اصغر موسوی به تاریخ ۱۲۸۵ با مهر وی و مهر کروی بزرگ به سجع «افوض امری الی الله الغنی رفیع‌الدین محمد موسوی حسینی ۱۳۰۰»؛ جلد: تیماج دورو، قرمز، ضربی، ترنج با سر با نقش گل و بوته، مجدول، لولادار.

۱۱۸ برگ؛ ۱۲×۱۷/۵ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۷۸۴۸۱].

«۷۷۱۴»

حاشیة شرح مختصر الاصول عضدی (اصول ـ عربی)

از: ملا میرزا جان حبیب‌الله باغنوی شیرازی (۹۹۴ ق)

حاشیهٔ مفصلی است با عناوین «قوله ـ قوله» بر شرح قاضی عضدالدین ایجی بر مختصر الاصول ابن حاجب در اصول فقه؛ بعضی این حاشیه را به نام «ردود و نقود» نیز خوانده‌اند. **[مرعشی ۳۱۹/۲، ش ۷۲۵؛ دانشگاه ۹۵۱/۹، ش ۲۳۲۴].**

نسخهٔ حاضر از آخر افتادگی دارد.

آغاز: «قوله من لطف‌الله تعالی احداث الموضوعات اللغویة هذا الکلام بظاهرة یدل علی ان الاصوات و الحروف مخلوقة له تعالیٰ و لاینافی ذلك قوله ...».

انجام نسخه: «... فالنقل لا بالنسخ بل بأن اوجبها ثم رفعها فی ضمن رفع الجمیع فقال جمیع احکامی مرفوعة عنکم حتی معرفة هذا الحکم و قد تمت الاحرف».

تحریری؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، قرمز، مجدول.

۱۸۹ برگ؛ ۱۳/۵×۲۱/۵ سانتی متر؛ ۲۳ سطر؛ [ثبت ۲۷۹۴۹].

«۷۷۱۵»

مرشد العوام (فقه ـ فارسی)

از: میرزا ابوالقاسم بن حسن گیلانی قمی (۱۲۳۱ ق)

[مجلس ۸۴/۱۱؛ الذریعه ۳۰۷/۲۰].

آغاز: «الحمدلله رب العالمین ... اما بعد چنین گوید اقل عبادالله ابوالقاسم بن الحسن الجیلانی که این چند کلمه‌ای است در بیان مسائل حسب‌الاقتضای جماعتی از برادران مرقوم قلم شکسته رقم میگردد».

انجام: «مثل کسی که تصدق بکند و بعد از آن عود کند در آن تصدق مثل کسی است که قی کند بعد از آن عود کند به قی خود و آن را بخورد».

نسخ؛ سلطان محمد تبریزی، پنجشنبه صفر ۱۲۳۳ تبریز؛ جای عناوین خالی مانده؛ در اول نسخه تملک هادی بن مهدی آشتیانی جمادی‌الاولی ۱۳۳۶؛ جلد: تیماج دورو، مشکی، سوخت، ترنج با سر با نقش گل و بوته، مجدول.

۲۱۶ برگ؛ ۱۲×۲۱ سانتی متر؛ ۲۳ سطر؛ [ثبت ۲۶۲۸۳].

«۷۷۱۶»

اصل الاصول فی شرح معالم‌الاصول (اصول فقه ـ عربی)

از: ملا رفیع بن محمدرفیع گیلانی اصفهانی (۱۲۶۸ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۴۴۸] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر جلد اول کتاب است و تألیف آن در محرم ۱۲۴۳ ق به پایان رسیده است.

آغاز: «الحمدلله المنعم المتعال و الصلوة و السلام علی لرسول و الآل ما تفرّع علی الاصول مسائل الحلال و الحرام و بعد ...».

انجام: «و الی هذا اشار بقوله و الشرعی ذوالصورة المعینة و ان قد مع النقض

بصلوة الحایض و بیع الملاقیح. قد تمّ المجلد الاول».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ در حواشی تصحیح شده؛ با حواشی به امضاء «منه»؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۲۰۱ برگ؛ ۱۵/۵×۲۱/۵ سانتی متر؛ ۲۵ سطر؛ [ثبت ۲۷۹۲۴].

«۷۷۱۷»

الایضاح فی شرح المفصل (نحو ـ عربی)

از: ابو عمر و عثمان بن عمر معروف به ابن حاجب (۶۴۶ ق).

شرحی است معروف بر کتاب «المفصل» جارالله زمخشری (۵۳۸ ق).

[کشف‌الظنون ۲/۱۷۷۴؛ مرعشی ۱۴/۱۱۱، ش ۵۳۲۶؛ ظاهریه، نحو، ص ۶۴].

آغاز: «قوله الله احمد علی طریقه ایاك نعبد و تقدیماً للاهمّ و ما ینقل انّه للحصر لا دلیل علیه...»

انجام: و انّما هو اولی من یتّسع و یتّقی باعتبار شذوذیهما تمّ و بالخیر».

نسخ؛ عبدالله بن ابراهیم، آخر شعبان ۱۰۹۲؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ در اول نسخه مهر بیضوی به سجع «عبده مرتضی الحسینی ۱۱۳۰»؛ جلد: تیماج، قرمز.

۲۴۳ برگ؛ ۱۵×۲۶ سانتی‌متر؛ ۲۵ سطر؛ [ثبت ۶۲۴۸۰].

«۷۷۱۸»

الوافی فی شرح الوافیة (اصول ـ عربی)

از: سید محسن بن حسن اعرجی کاظمی (۱۲۲۷ ق)

حاشیهٔ مفصل استدلالی است با عناوین «قوله ـ قوله» بر کتاب «الوافیة فی اصول‌الفقه» ملا عبدالله بشروی تونی (۱۰۷۱)؛ این حاشیه را مؤلف در نجف اشرف

در سال ۱۱۸۶ق نوشته است. [مجلس ۱۴/۹؛ الذریعه ۱۴/۲۵؛ مرعشی ۲۹۲/۵، ش ۱۹۲۱].

نسخهٔ حاضر شامل جزء اول کتاب است.

آغاز: «الحمدلله الواهب المنّان متّبع الاحسان بالاحسان الّذی خلق الانسان وعلّمه البیان و خصّ هذه الأمّة من بین الامم بالاجتهاد...».

انجام نسخه: «فمن الجایز ان یکون ردها انما هو شیء من هذه الامور السّتة لا لاحد الخمسة المشروطة فی الروایة».

نسخ؛ محمدباقر نجف‌آبادی بن ملاّ ابراهیم، دوشنبه ۵ شعبان ۱۲۶۳؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، مشکی، سوخت، ترنج با سر با نقش گل و بوته، مجدول.

۲۲۳ برگ؛ ۱۵/۵×۲۱ سانتی متر؛ ۲۳ سطر؛ [ثبت ۶۲۴۷۹].

«۷۷۱۹»

مجموعه

۱ ـ شرح دیوان انوری «ص ۱ـ۱۰۳» **(ادبیات ـ فارسی)**

از: میرزا ابوالحسن حسینی فراهانی (۱۰۳۹ ق)

[مجلس ۳۵۴/۳؛ الذریعه ۲۶۵/۳؛ مرعشی ۳۴۱/۱۶، ش ۶۳۸۴؛ منزوی ۳۴۵۹/۵].

نسخهٔ حاضر بخش اول از جلد دوم را شامل است.

آغاز نسخه:

باز این چه جوانی و جمال است جهان را
وین حال که نوگشت زمین را و زمان را

هم جمره برآورد فرو برده نفس را
هم فاخته بگشاد فرو بسته زبان را

انجام نسخه: «... و در منزل ایشان بسر می‌برد به همین که دست تو را بر سر

خود ببیند هم در آن بساط شطرنج دعوی پادشاهی کند و پنج نوبت یعنی نقاره بر پیل شطرنج بندد».

۲ ـ منشآت = انشاء الدرر «ص ۱۰۵ ـ ۱۳۲» **(منشآت ـ فارسی)**

از: میرزا مهدی خان منشی استرآبادی (قرن ۱۳ ق)

به شمارهٔ [۷۶۰۵] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر از آخر ناتمام مانده است.

۳ ـ رسالة الوافیة فی علم العروض و القافیة «ص ۱۳۵ ـ ۱۶۸»

(عروض و قافیه ـ فارسی)

از: خواجه شمس‌الدین علی فقیر دهلوی (۱۱۸۳ ق)

مؤلف در رساله حاضر قواعد علم عروض و قوافی را در دو رکن بدین ترتیب بیان نموده است:

رکن اول: در علم عروض در یک مقدمه و چند فصل

رکن دوم: در علم قوافی شامل یک مقدمه و چند فصل

تاریخ تألیف کتاب را مؤلف در آخر کتاب ضمن چند بیت آورده و دو تاریخ تألیف ۱۱۶۱ و ۱۱۶۲ ق ذکر نموده است[۱].

[منزوی ۲۱۶۴/۳ و ۱۲۷۸؛ گنج بخش، منزوی ۱۲۳۳/۳].

آغاز: «بعد از تقدیم حمد مبدعی که بیت دنیا و آخرت با کمال تقطیع و موزونیّت ساخته و پرداخته اوست...».

---

۱. و ابیات این است:

در باب تمامیش دو تاریخ رقم زد / کلکم به باز و بودش زور کمالات

تاریخ نخستین شده «تشریف معانی» / تاریخ دوم آمده «دستور کمالات»

انجام:

این نسخه که باشد بر ارباب فضایل　　توقیع سخن‌سنجی و منشور کمالات
آمد چو ز کلک من شوریده به اتمام　　افکند در اطراف جهان شور کمالات

۴ ـ منتخب قصائد و قطعات سعدی «ص ۱۷۱ ـ ۲۴۵»　　**(شعر ـ فارسی)**

آغاز:

شکر و سپاس و منّت و عزّت خدای را　　پروردگار خلق و خداوند کبریا
دادار غیب دان و خداوند آسمان　　رزّاق بنده‌پرور و خلّاق رهنما

انجام:

دیری است که سعدی به دل از عشق تو می‌گفت
این بت نه عجب باشد اگر من بپرستم
بند همه غمهای جهان بر دل من بود
در بند تو افتادم و از جمله برستم

۵ ـ منتخب اشعار مولوی رومی «ص ۲۴۶ ـ ۲۷۹»　　**(شعر ـ فارسی)**

آغاز:

عاشق و مست و بیخودم عقل کجا و من کجا
سر ز دو کون بر زدم عقل کجا و من کجا
شد دل من ز دست خود بی‌خبرم ز هست خود
فارغ و پای بست خود عقل کجا و من کجا

انجام:

گر علی را از محمد تو جدا می‌دانی　　کافرت خوانم و دانم تنناها یا هو
دو مبین زانکه یکی‌اند به ذات قدوس　　راحت روح و روانم تنناها یا هو

۶ـ ترجیع‌بند هاتف با این مطلع:

ای فدای تو هم دل و هم جان — وی نثار رهت هم این و هم آن

۷ـ مثنوی پیر و جوان میرزا نصیر با این مطلع:

شبی با نوجوانی گفت پیری — کهن دردی‌کش صافی ضمیری

۸ـ ترکیب‌بند ضیاء اصفهانی با این مطلع:

ای بت هرزه گرد هر جایی — ای بر آورده سر بخود رائی

۹ـ ترکیب بند وحشی بافقی با این مطلع:

دوستان شرح پریشانی من گوش کنید — داستان غم پنهانی من گوش کنید

۱۰ـ مثنوی سرا پای مهری جبل عاملی با این مطلع:

ای بت چابک شیرین حرکات — جلوهٔ ناز تو چون آب حیات

۱۱ـ ابیاتی چند از شعرای دیگر

نستعلیق شکسته؛ رساله سوم مهدی بن محمد صابر شاعر شیرازی، جمادی‌الآخره ۱۲۷۵؛ رساله چهارم بی‌کا، یکشنبه رجب ۱۲۶۲؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: مقوا.

۱۶۰ برگ؛ ۱۴/۵×۲۱ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۸۵۶۵۵].

﴿۷۷۲۰﴾

شرح اللباب فی النحو (نحو ـ عربی)

از: قطب‌الدین محمد بن مسعود بن سیرافی فالی (قرن ۸ ق)

به جلد بیست و پنجم شمارهٔ [۷۰۲۳] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر از آخر سیزده ورق افتادگی دارد و خطبه شارح را فاقد است.

آغاز: «قال الاستاذ... بسمله «احمد» الحمد هو الوصف بالجميل على جهة التعظيم قال الامام فخرالدين الرازى قد يُمدَح اللؤلؤ بحسن شكله و لطافة خلقته».

انجام نسخه: بل قد يحذف فاعله و ان كان له الفاعل فى نفس‌الامر باعتبار انه عرض لابدّ له فى الوجود من محل يقوم به و علّة جواز».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، مشکی.

۲۸۷ برگ؛ ۱۵×۲۲ سانتی متر؛ ۲۳ سطر؛ [ثبت ۲۳۱۰۵].

«۷۷۲۱»

مجموعه

۱ ـ کشف الغرائب = مجدیه «۱ پ ـ ۴۹ پ» **(سیاسی ـ فارسی)**

از: میرزا محمد خان مجد الملک سینکی لواسانی (۱۲۹۸ ق)

[مجلس ۲۵۵/۶ و ۲۸۷/۱۰ و ۳۶/۱۱ و ۲۴/۱۷؛ الذریعه ۴۴/۱۸؛ منزوی ۱۶۶۱/۲؛ مشار، فارسی ۲۵۹۷/۲ با عنوان «رسالهٔ مجدیه»].

آغاز:

«من گنگ خواب دیده و عالم تمام کر   من عاجزم ز گفتن و خلق از شنیدنش

شرارت محسوسه و امراض مزمنه که از این ریاست بی حرکت آناً فاناً عارض دولت ایران میشود بقاطبه ممالک ...».

انجام: «... نسخ فتاوی نفس و آسایش رعیت و آبادی مملکت تا در این میانه خواسته کردگار چیست».

۲ ـ انیس العاشقین «۵۰پ ـ ۶۸پ» **(حکایات ـ فارسی)**

از: ؟

آغاز: «سپاس بی‌قیاس بساط مجد یگانه بی‌همتایی را سزا است که عقول ما سوی از ادراک ... در عنفوان شباب و ریعان جوانی به عنایت سبحانی مخالطت ابنای زمان را سودی ندیدم ... مرا که به حکم ضرورت در ورطه عزلت رخت اقامت بود تفرج خاطر را در آن دیدم که برخی از وقایع حادثه را در رشته تحریر آرم و لختی حکایتها که در مدت عمر خود شنیده و دیده‌ام به بیانی خوش و بنیانی دلکش برنگارم و به یادگار به روزگارش گذارم ... و از آنجا که در عرصهٔ عشق و جوانی سخن می‌راندم کتاب انیس العاشقینش خواندم.

در آن دم که میزد قلم این رقم گذشته بد از عهد خیر البشر

به تاریخ هجری پس از یکهزار ثلاث مأة و اثنی عشر».

مؤلف که به عللی عزلت و گوشه گیری را اختیار کرده بود، درصدد بر می‌آید تا حکایاتی را که خود دیده به تحریر در آورد؛ لذا کتاب حاضر را به سبک گلستان سعدی با عناوین «حکایت ـ حکایت» و با عباراتی دلکش و موزون تنظیم نموده و در برخی موارد اشعاری نیز آورده است.

تألیف کتاب در سال ۱۳۱۲ ق صورت گرفته و از آخر ناتمام مانده است.

انجام:

عجب از حسن یوسف نیست در بازار رعنایی

اگر از پردهٔ عصمت برون آرد زلیخا را

شگفت از عشق کی باشد به دست زیر و بالایش

به راه عشق مجنون گشته گر بینند لیلی را

نستعلیق شکسته؛ بی‌کا، رجب المرجب ۱۳۱۷؛ جلد: قهوه‌ای، آبی.

۶۸ برگ؛ ۱۳×۲۱ سانتی متر؛ ۱۳ سطر؛ [ثبت ۶۲۳۶۷].

«۷۷۲۲»

شرف الانسان (عرفان ـ ترکی)

از: محمود بن عثمان بن الیاس حلبی متخلص به لامعی (۹۴۰ ق)

مؤلف آداب و اخلاق را از زبان حیوانات بصورت داستانهایی ذکر می‌کند. وی کتابش را در یک مقدمه و چند مجلس ترتیب داده و در اثنای مطالب به مناسبت، اشعار و قطعاتی به عربی و فارسی و ترکی از خود و دیگران می‌آورد. کتاب به سلطان سلیم عثمانی (۹۲۶ ـ ۹۷۴ ق) تقدیم شده و تألیف آن در سال ۹۳۳ ق و در سن ۵۵ سالگی مؤلف، پایان یافته است.

[کشف الظنون ۱۰۴۴/۲؛ فهرست نسخ خطی مدرسه نمازی خوی، ش ۳۱۲].

آغاز:

«بسم الله الرحمن الرحیم فاتحه گنج کلام قدیم

هذا کتابنا ینطق علیکم بالحق انا کنا نستنسخ ما کنتم تعملون اجناس سپاس خورشید اقتباس و گردون اساس و انجم قیاس ...».

انجام:

خط فرمانک اولوب طغرای منشور قضا

قدر احکامینک اورسون هر دم امضاسین قدر

نستعلیق؛ سید قاسم بن سید صالح بن سید برهان حسینی، ۹۷۷؛ عناوین شنگرف و زرین و لاجوردی، تمامی صفحات مجدول مذهب، صفحهٔ اول کتیبه مذهب مرصع؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، سوخت، ترنج با سر، مجدول، لولادار.

۲۱۶ برگ؛ ۱۳×۲۰/۵ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۷۸۴۵۹].

«۷۷۲۳»

مجموعه

۱ ـ التذکرة فی النحو «ص ۱ ـ ۳۷۹» **(نحو ـ عربی)**

از: حاج محمدکریم بن ابراهیم کرمانی (۱۲۸۸ ق)

مباحثی است مبسوط در علم نحو که مؤلف آن را برای فرزند خود محمد تألیف نموده، یک مقدمه و سه مقاله (۱ ـ در افعال؛ ۲ ـ در اسماء و متعلقات آن، مشتمل بر یک مقدمه و چهار مقصد؛ ۳ ـ در حروف) و یک خاتمه در سه مطلب تألیف آن به سال ۱۲۷۶ ق پایان یافته است. [مجلس ۱۷/۲۹۶].

آغاز: «الحمدلله الذی خلق‌الانسان و علّمه النطق و اللّسان و انزل القرآن...».

انجام:

«ابت الحرورة ان تفارق اهلها   و ابی کریم ان یعیش رقیقاً

و هذا آخر ما الیه کلامی فی هذا العلم واخذنی الملال من طوله فقطعت الکلام والحمدلله».

۲ ـ التبصرة فی الصرف «ص ۳۸۰ـ۴۲۸» **(صرف ـ عربی)**

از: مؤلف پیشین

مختصری است در صرف، مشتمل بر یک مقدمه و دو باب که مولف آن را جهت فرزندخود حاج محمدرحیم در سنهٔ ۱۲۷۲ ق تألیف نموده است.

[مجلس ۱۷/۲۹۶].

آغاز: «الحمدلله رب العالمین انّه لمّا بلغ قرّة عینی و ثمرة فؤادی محمد اطال الله بقاه و جعل اخراه خیراً ...».

انجام:«لقدرت علی فهم تصاریف اکثر الالفاظ و لم یفتک منها الاّ قلیل فنختم الکلام حامداً لله سبحانه علی بلوغ المرام».

نسخ؛ بی‌کا، ۲۹ رمضان ۱۲۷۲؛ عناوین شنگرف؛ مقابله شده توسط مرتضی قلی طباطبایی ۲۲ شعبان ۱۳۵۰؛ با حواشی به امضاء «منه اعلی الله مقامه»؛ در اول نسخه تملک فرزند مؤلف؛ جلد: تیماج، قرمز، مجدول؛ پشت جلد اسلیمی.

۲۱۵ برگ؛ ۲۱×۳۳ سانتی‌متر؛ ۲۵ سطر؛ [ثبت ۱۵۲۵۷].

«۷۷۲۴»

القاموس المحیط **(لغت ـ عربی به عربی)**

از: مجدالدین محمد بن یعقوب فیروزآبادی (۸۱۷ق)

[مجلس ۲۰۹/۷ و ۷۰۱/۱۰؛ کشف الظنون ۱۳۰۶/۲؛ مرعشی ۳۴/۳، ش ۸۳۶؛ مشار، عربی ۶۹۵].

آغاز: «الحمدلله منطق البلغا باللغی فی البوادی و مودع اللسان السن اللسن الهوادی ...».

انجام: «... غرر السبق و فتحة الغرب و الشرق و سلم تسلیما کثیرا و حسبنا الله و نعم الوکیل».

نسخ؛ احمد الدنبلی الحنفی، آخر ربیع‌الاول ۱۱۸۲؛ عناوین شنگرف، نشانیها زر و مشکی و لاجورد، تمامی صفحات مجدول محرر مذهب؛ صفحهٔ اول سر لوح مزدوج مذهب مرصع؛ مقابله شده با نسخهٔ شیخ عبدالحی الحنفی در جامع جنود، در اول نسخه تملک لطفعلی بن مؤید الدوله قاجار ۲۹ رجب ۱۲۸۵ تبریز؛ جلد: تیماج دورو، قهوه‌ای، سوخت، ترنج با سر، لچکی، مجدول، لولادار.

۵۴۵ برگ؛ ۱۶/۵×۲۴/۵ سانتی‌متر؛ ۳۷ سطر؛ [ثبت ۷۸۴۴۷].

«۷۷۲۵»

ترجمهٔ اربعین شیخ بهایی = قطب شاهی = ترجمه قطب شاهی
(حدیث ـ فارسی)

از: شیخ محمد بن علی بن خاتون عاملی (قرن ۱۱ ق)

به شمارهٔ [۷۶۶۵] مراجعه شود.

آغاز: «احادیث ...بر وجه اجمال حدیث اول در ثواب کسی که چهل حدیث حفظ نماید ...».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف، تمامی صفحات مجدول محرر مذهب؛ مقابله شده روز پنجشنبه ۲۰ ربیع‌الثانی ۱۰۵۰؛ تملکی به تاریخ ۱۱۰۵ در اصفهان و تملک صنیع‌السلطنه با مهروی؛ جلد: تیماج دورو، قهوه‌ای، سوخت، ترنج باسربا نقش گل و بوته، مذهّب.

۲۷۱ برگ؛ ۱۷×۲۹ سانتی‌متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۷۸۴۴۶].

«۷۷۲۶»

قواعدالاحکام فی معرفة الحلال و الحرام
(فقه ـ عربی)

از: علامه حسن بن یوسف بن مطهر حلّی (۷۲۶ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۲۰۹] مراجعه شود.

نسخ؛ عسکری کمری، ۴ شعبان ۱۰۵۹ (حسب‌الامر شیخ ابراهیم نوشته شده)؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ در اول نسخه تملک محمدعلی ۱۰۸۹؛ در آخر نسخه آمده: «توفی مصنف هذا الکتاب لیلة السبت حادی عشر محرم‌الحرام سنة ست و عشرین و سبع مأة»؛ جلد: تیماج دورو، قهوه‌ای.

۴۵۸ برگ؛ ۱۹/۵×۲۴/۵ سانتی‌متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۲۸۶۳۶].

﴿۷۷۲۷﴾

جنگ **(متفرقه ـ عربی و فارسی)**

از: سید محمد حسن بن عبدالرسول زنوزی خوئی متخلص به فانی (۱۲۲۳ ق)

مجموعه‌ای است مفصل، شامل رسائل و مطالب گوناگون که مؤلف از کتب مختلف گردآوری نموده است. این جنگ مجموعه مسوّدات مؤلف است که در سفرهای خود به مشهد و اصفهان و سایر شهرها آن را جمع‌آوری نموده و در تألیف دو کتاب عظیم خود «بحرالعلوم» و «ریاض الجنة» از آن بهره برده است. به همین جهت در بالای برخی صفحات عبارات: «تا اینجا ملاحظه شد»، «این صفحه و صفحه آینده نوشته شده»، «منویس»، «نوشته شده محمدباقر» آمده است.

ضمناً از این عبارات روشن می‌شود که وی در تحریر مطالب دو کتاب مذکور از دستیارانی نیز استفاده می‌کرده است.

در «برگ ۷ پ» این جنگ قصیده‌ای از میرزا نصیر اصفهانی متخلص به غضنفر در مدح امام زمان(عج) درج نموده که آن غزل را در شعبهٔ سوم بحرالعلوم نیز آورده است.

از این مطلب روشن می‌گردد که آنچه در اول نسخه نوشته شده که نسخه حاضر بحرالعلوم می‌باشد صحت ندارد. همچنین نسخه‌ای از بحرالعلوم در همین کتابخانه موجود است که در فهرست مجلس [۱۵۰/۶] معرفی شده و هیچ مشابهتی با جنگ حاضر از جهت ترتیب مطالب ندارد.

بعد از مؤلف، در اوراق سفید لابلای نسخه مطالبی بوسیلهٔ دیگران اضافه شده؛ مثلاً اشعاری از شیخ‌الرئیس قاجار فرزند محمدتقی در برگی از نسخه تحریر شده است.

در برگ «۳۰۶ ر» تاریخ فوت مؤلف را شاگردش لطفعلی بن محمدعلی در سال ۱۲۲۳ ق به خط خود در همان سال نوشته است.

آغاز: «تذكرة روى ان موسى بن عمران مرّ على امرأة مات ولدها و هى تبكى فقال لها كم مضى من عمر ولدک و كم مضى من عمرک قال اما ولدى هذا قدمات و عمره مأتى و خمسين سنة و انا فمضى من عمرى سبعمأة سنة فبكى ...».

انجام: «... يا بنى ق فاک مما يقرع فغاک من زرع الآهو ... عن حصر المحن ما كثرة لمقالة يعثره مقالةالامين امن و الخائن انت من النسوة من اتخذ النسوة».

تحریری؛ به خط مؤلف، بی تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، مشکی.

۳۲۱ برگ؛ ۲۲×۳۲ سانتی‌متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۸۵۷۱۰].

﴿۷۷۲۸﴾

الاربعون حدیثاً (حدیث - عربی)

از: محمدرضا بن رکن‌الدین محمد بن احمد سمنانی (قرن۱۲ق)

چهل حدیث نبوی است که میر محمد زمان اعرجی ملقب به شاه حسین سمنانی از کتب احادیث شیعه انتخاب و شرح نموده است، مؤلف در اثنای تألیف بعد از انتخاب و شرح سی و دو حدیث دار فانی را وداع گفته و پس از وی محمدرضا سمنانی آن را تکمیل و مقدمه‌ای بر آن افزوده است. نسخهٔ دیگری از این چهل حدیث در کتابخانهٔ مرعشی، ش ۲۲۴۹ موجود است. محمد زمان تألیف کتاب را در ماه شوال ۱۰۲۳ شروع نموده و تتمه را محمدرضا سمنانی در ۲۷ شعبان ۱۰۶۲ به پایان رسانیده است. **[مرعشی ۲۳۵/۶، ش ۲۲۴۹].**

آغاز: «الحمدلله رب العالمین والصلوة والسلام علی اشرف المرسلین محمد و عترته الطاهرین اما بعد فیقول العبد الضعیف الفقیر الجانی محمدرضا بن رکن‌الدین محمد بن احمد بن عمیدالملک السمنانی و فقه‌الله لما یجب و یرضی ... حدیث اول: اخبرنا ابوجعفر محمد بن یعقوب قال حدثنی. عن ابی جعفر علیه‌السلام لمّا خلق‌الله العقل استنطقه».

انجام: «و اما الکلمات اللائی فی الادب فنورها یمشی بین یدیها و بایمانها و الله یهدالله لنوره من یشاء والله ذوالفضل العظیم».

نستعلیق؛ محمدرضا بن رکن‌الدین سمنانی، پنجشنبه ۲۷ شعبان ۱۰۶۲ (از روی نسخه مؤلف نوشته شده)؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ در آخر نسخه تملک نوهٔ جامع کتاب محمد طیب بن محمدعلی بن محمدرضا سمنانی پنجشنبه غره شوال ۱۰۹۶؛ جلد: تیماج، زیتونی.

۱۸۹ برگ؛ ۱۳×۲۰ سانتی‌متر؛ ۱۶ سطر؛ [ثبت ۲۷۹۰۶].

«۷۷۲۹»

شرح الفیة ابن مالک (نحو ـ عربی)

از: ؟

شرح مختصر و مهمی است بر الفیهٔ ابن مالک؛ این شرح بسیار فصیح و فنی برگزار شده و شارح در آن به شواهدی که مؤلف آورده متعرض نشده و روشش این است که یک بیت را آورده و بطور مختصر شرح می‌دهد. نسخهٔ دیگری از این شرح در آستان قدس رضوی مشهد، ش ۳۸۴۳ موجود است که در فهرست جدید آن کتابخانه ۱۲۸/۱۲ معرفی شده است.

آغاز: «الحمد لله رب العالیمن و صلوته علی سیدنا محمد خاتم النبیین امّا بعد فهذا شرح مختصر فی الفیة ابن مالک مهذب المقاصد واضح المسالك یفهم به الفاظها و ینجلی بمعانیها حقّاظها معرّب عن اعراب ابیاتها ... یستفید به البادی و یستحسنه الشادی».

انجام: «فالحمد لله علی ما منح من التیسیر و التسهیل و فتح من التبصیر و التکمیل فهو حسبی و نعم الوکیل والحمد لله وحده و صلی الله علی محمد وآله».

نسخ جلی؛ بی‌کا، ۲۲ ذی قعده ۱۱۴۸؛ جلد: تیماج، آبی. ۲۶۲ برگ؛ ۱۵×۲۲ سانتی‌متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۲۲۴۵۵].

«۷۷۳۰»

مجموعه

در این مجموعه سه حاشیه بر کتاب «الفوائد الضیائیة» عبدالرحمن جامی وجود دارد و هر سه حاشیه نفیس و منحصر هستند.

۱ ـ حاشیة الفوائد الضیائیة «ص ۲ ـ ۸۲» **(نحو ـ عربی)**

از: ؟

حاشیهٔ مفصلی است بر قسم مرفوعات «الفوائد الضیائیة» و روشن نیست محشی بر قسمتهای دیگر کتاب حاشیه نوشته است یا نه.

آغاز نسخه: «بسمله المرفوعات لما اشار فی قوله و انواعه رفع و نصب و جرّ الی انّ الاسم المعرب انواعه ثلاثة مرفوع و منصوب و مجرور حاوی بیان کل من انواع الثلاثة علی سبیل الاستقصاء و قدم المرفوع علی الاخرین لکونه ...».

انجام: «لانّ المحکوم علیه هو المقصود الاصلی و المحکوم به انما یطلب لاجله و ایضاً المعرفة اشرف من النکرة و المحکوم علیه اشرف من المحکوم به و الاشرف اولی بالاشرف و الاحسن فالاحسن فتأمّل و الله اعلم بالصواب».

۲ ـ حاشیة الفوائد الضیائیة «ص ۸۴ ـ ۱۰۷» **(نحو ـ عربی)**

از: محمد بن محمد کاشف آماسی (۱۱۸۷ ق)

حاشیه‌ای است مختصر بر مبحث تمییز کتاب «الفوائد الضیائیة» جامی؛ این حاشیه با عناوین «قوله ـ قوله» برگزار شده است.

آغاز: «ان احسن ما یتمسک فی الاصول الی ذروة الکمال و ایمن ما یتشبث به فی نیل ما توجهت الی نحوه الآمال حمد من تقدس ذاته عن الاکفاء و الامثال و شکر من تنزّه صفاته عن الفناء و الزوال ...».

انجام: «... کما فی القاموس و الکود المقاربة و النفس الروح و اموات طاب الشی کذا المعنی لم یترک المحبوبة المحب فی الفراق اذ مبتلی به لانه یقارب ان ... بالفراق سواء کان عاشقاً او معشوقاً».

۳ ـ شرح الفوائد الضیائیة «ص ۱۱۲ ـ ۳۰۸» **(نحو ـ عربی)**

از: ابو محمد عارف (زنده در ۹۹۴ق)

شرحی است بر مباحث فعل و حرف از کتاب «الفوائد الضیائیة» جامی که مؤلف هنگام تدریس این کتاب برای پسرش ابوالفتح محمد العارف، نگاشته است. این شرح با عناوین «قوله ـ قوله» برگزار شده و تألیف آن در روز دوشنبه ۵ رجب ۹۹۴ق پایان یافته است.

آغاز: «الحمد لمن نجا من نجا نحو جنابه و فان من ولّی وجهه شطر بابه و الصلوة علی من ارسله لتبلیغ کتابه و تقریر خطابه و علی کافة آله و قاطبة اصحابه و علی سائر من ...».

انجام: «قد استراح جواد القلم عن الغدو فی میدان البیان بتوفیق الملک المنان وقت الظهر من یوم الاثنین خامس شهرالله رجب المرجب المنخرط فی سلک شهور سنة اربع و تسعین و تسعمأة».

رساله اول و دوم نستعلیق تحریری، رساله سوم نسخ و نستعلیق؛ رساله دوم محمدعمر، بی‌تا در کابل؛ رساله سوم ملاّ مسیح، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ با حواشی به امضاء «منه سلمه الله»؛ در اول نسخه مهر مدور بزرگ به سجع «المتوکل علی الملک المجید خادم شرع محمد

سعید»؛ جلد: تیماج دورو، قهوه‌ای، سوخت، ترنج با سر.

۱۵۴ برگ؛ ۱۲×۱۸/۵ سانتی‌متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۵۰۸۶۵].

«۷۷۳۱»

شبستان اندرز (اخلاق ـ فارسی)

از: عباسقلی خان سپهر ثانی بن محمدتقی سپهر (۱۳۴۲ ق)

داستانی است خیالی شبیه «انوار سهیلی» که مؤلف، آن را برای بیان فضایل اخلاقی با نثری شیوا و جذاب، جهت ناصرالدین شاه قاجار تألیف نموده است. این داستان پیرامون پادشاهان چین و ایران ساخته شده و شخصیتهای فرضی آن عبارتند از:

عبدالمالک، عبدالشکور، عبدالحمید، بهروز، همایون، خجسته، فرخنده، عبدالجان و شهباز.

مؤلف کتابش را در دو جلد قرار داده که تألیف جلد اول، شنبه ۱۶ رجب ۱۲۹۱ پایان یافته و نسخهٔ حاضر جلد دوم و همچنین نسخهٔ مؤلف می‌باشد که از آخر ناتمام مانده است و طبق صفحه شمار مسلسلی که مؤلف روی صفحات نوشته از صفحهٔ ۵۰۰ تا ۱۱۸۲ را شامل است و معلوم می‌شود که جلد اول آن ۵۰۰ صفحه بوده که نسخهٔ آن تا به حال شناسایی نشده است.

مؤلف در آغاز جلد دوم در بیان اوصاف کتابش چنین می‌گوید:

«این نامه نامی و صحیفه گرامی مشتمل است بر فواید درستی و راستی و شداید کمی و کاستی و اجتناب از مکر و فریب این سرای پر آسیب و شناختن گوناگون رنگهای سرای دو رنگ و باز داشتن انواع حیل و اقسام خلل مردمان جهان و وخامت عاقبت دوراندیشان و مکر مکاران و جبر جابران و قهر قهاران و نیایش بخشایش‌گران و ستایش هنروران ...». **[الذریعه ۲۳/۱۳].**

آغاز نسخه: «بسمله بنده آفریدگار و ستاینده شهریار و گذارنده اخبار عبرت آثار ابن میرزا محمدتقی لسان‌الملک مستوفی ...».

انجام نسخه: «منبع آمال مرتع آجال شود و در ریاض اقبال مقراض و بال سر بر کشد چون».

تحریری؛ به خط مؤلف، بی‌تا؛ جلد: تیماج، آبی، مجدول.

۳۴۶ برگ؛ ۱۷×۲۱ سانتی‌متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۲۶۲۶۵].

﴿۷۷۳۲﴾

مجموعه

۱ ـ تحفة الراغب فی الاعراب عن مقدمة ابن الحاجب «۱۳ ر ـ ۳۴۷ پ» **(نحو ـ عربی)**

از: الامام المنصور بالله قاسم بن محمد حسنی زیدی (قرن ۱۱ ق)

شرح مزجی مفصلی است بر «الکافیة» ابن حاجب که تألیف آن در روز یکشنبه ۱۰ رجب ۱۰۱۲ ق به پایان رسیده است. **[مؤلفات الزیدیة ۱/ ۲۶۴]**

آغاز: **«النحو قواعد تعرف بها احوال اواخر الکلم العربیة من اعراب و بنا و حکم محل ما لایعرب منها، قوله قواعد جنس الحدّ یشمل سائر القواعد قوله تعرف بها احوال اواخر الکلم ...».**

۲ ـ قصیده استفتاح الفرج «۳۴۸ ر ـ ۳۵۱» **(شعر ـ عربی)**

از: مؤلف پیشین

قصیده‌ای است که مؤلف در شکایت از موانعی که در راه تبلیغات مذهب زیدی با آنها روبرو شده سروده و با خداوند متعال مناجات نموده است.

این قصیده را احمد بن سعدالدین بن حسن بن محمد میسوری در شب یکشنبه

۲۰ رمضان ۱۰۴۶ ق برای فرزند مؤلف، محمد بن قاسم بن محمد قرائت نموده و سپس خود مقدمه‌ای بر آن افزوده است که در نسخهٔ ما موجود است.

در مؤلفات الزیدیة ۳۴۹/۲ از همین مؤلف «القصیدة الفریدة» را نام برده که احتمالاً با قصیده حاضر یکی است.

آغاز: «بسمله القصیدة الموسومة باستفتاح الفرج التی توسل بها و هو متخوّف من الظالمین قبل دعوته ...

یا ملجأ للخائف المحتارا   یا من یغیث مشردا قد طارا

یا حی یا قیوم یاغوث الذی   یشکو الیک من الذی قد جارا»

انجام:

و علی کرام الال ال فُرّعوا   من حیر من رکب المطی و سارا

و اغفرلنا و المؤمنین ذنوبنا   إنّا طلبنا راحماً غفاراً

نسخ؛ رساله اول یحیی البلالی، اول رمضان ۱۰۷۸، رساله دوم بی‌کا، سه‌شنبه ۹ رمضان ۱۰۷۸؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ مقابله و تصحیح هر دو رساله از روی نسخهٔ مؤلف در روز دوشنبه شوال ۱۰۷۸ به پایان رسیده است؛ جلد: تیماج لولادار، قهوه‌ای، سوخت، ترنج با سر با نقش گل و بوته، مذهب، لچکی، مجدول.

۳۵۴ برگ؛ ۱۵×۲۰/۵ سانتی‌متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۱۶۱۴۹].

«۷۷۳۳»

شرح وقایة الروایة (فقه ـ عربی)

از: صدر الشریعة الثانی عبیدالله بن مسعود محبوبی حنفی (۷۵۰ ق)

شرحی است بر کتاب «وقایة الروایة فی مسائل الهدایة» جدش برهان‌الشریعة محمود بن عبیدالله محبوبی حنفی (حدود ۶۷۳ ق) که به درخواست فرزندش شرح

نموده است. [مرعشی ۳۴۹/۳، ش ۱۱۷۹؛ دانشگاه ۶۶۸۹/۱۶ و ۶۸۳۲؛ قاهره ۸۹/۲].

آغاز: «الحمدلله رب العالمین ... بعد فیقول العبد المتوسل الی الله باقوی الذریعة عبیدالله بن مسعود بن تاج الشریعة ...».

انجام: «... لدفع الحرج و اسواق المسلمین ... التناول اعتمادا علی الغالب و الله اعلم».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف، تمامی صفحات مجدول محرر؛ با حواشی «چلپی»؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، سوخت، ترنج با سر، مجدول.

۴۴۱ برگ؛ ۱۴/۵×۲۲/۵ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۲۳۱۵۵].

«۷۷۳۴»

شرح الفیهٔ ابن مالک (نحو ـ عربی)

از: بدرالدین محمد بن محمد بن عبدالله بن مالک طائی، ابن ناظم (۶۸۶ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۰۵۹] مراجعه شود.

نستعلیق؛ محمدشریف بن حاج اسماعیل، سلخ صفر ۱۰۹۷ (برای عبدالقیوم نوشته شده)؛ عناوین و نشانیها شنگرف، تمامی صفحات مجدول مذهب محرر، صفحهٔ اول کتیبه مذهب مرصع؛ با حواشی مفصل به امضاء «زکریا»؛ در اول نسخه تملک فرهاد میرزا به تاریخ ۱۲۹۸ و تملک حسن بن محمدباقر تمامی امی؛ جلد: تیماج، قرمز.

۱۶۴ برگ؛ ۱۳/۵×۲۴/۵ سانتی متر؛ ۲۳ سطر؛ [ثبت ۲۲۳۵۴].

«۷۷۳۵»

مجموعه

۱ ـ خلاصةالاصول فی شرح مبادی‌الوصول (اصول فقه ـ عربی)

از: شیخ علی بن حسن بن علی امامی (قرن ۸ق)

شرحی است مهم با عناوین «قال ـ اقول» بر کتاب «مبادی الاصول» علامه حلّی (۷۲۶ق)؛ این شرح در عصر مؤلف نگاشته شده و در سال ۷۰۶ق به پایان رسیده است. **[الذریعه ۲۱۳/۷؛ مرعشی ۸۷/۲، ش ۴۸۲].**

نسخهٔ حاضر از آخر افتادگی دارد.

آغاز: «الحمدلله ذی القدرة و الجلال المنزّه بوجوب وجوده عن الاشباه و الامثال الظاهر بآثار حکمته لاوّل البصر و الکمال ...»

انجام نسخه: «فاعتقاد اکثر اصحابه مستند الی التقلید لعدم الممارسة و البحث فی حقهم و بان النبی».

۲ ـ مبادی الوصول الی علم‌الاصول **(اصول فقه ـ عربی)**

از: علامه حلّی حسن بن یوسف بن مطهر (۷۲۶ق)

متن مهمی است در اصول فقه، مشتمل بر دوازده فصل و هر فصل مشتمل بر چند مبحث. **[الذریعه ۴۳/۱۹؛ مرعشی ۱۹/۱، ش ۴؛ مشار، عربی ۷۸۰].**

نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه: «فی انّ صیغة افعل للوجوب ذهب الاکثر الی ان صیغة افعل للوجوب لقوله تعالی ...».

انجام: «... لانّ العلم او الظّن بالنفی لابد له من دلیل ولکن هذا آخر ما نذکره فی هذه المقدمة».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۱۶۱ برگ؛ ۱۲×۱۸ سانتی متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۶۲۱۷۱].

«۷۷۳۶»

شرح مقامات حریری **(ادبیات ـ عربی)**

از: ؟

شرح مختصری است بر «مقامات» حریری؛ این شرح موجز و به صورت مزجی برگزار شده و در اغلب موارد به ترجمه و شرح لغات اکتفا شده است.

به علت افتادگی آغاز و انجام نسخه، تعیین شارح ممکن نشد.

[کشف‌الظنون ۱۷۸۷/۲؛ مرعشی ۲۴۸/۴، ش ۱۴۵۹ و ۱۴/۱۱، ش ۴۰۱۳].

آغاز نسخه: «المطاع مفعول یعنی کلفت هذه الآداب فی الاول لامر شدیدة علی نفس فصارت محبوبة لنفسی المطاع مفعول یعنی کانت هذه الآداب فی الاوّل اسم الرجل و الثانی اسم رجل آخر احدهما سبط ...».

انجام نسخه: «فصارت کانها طبایع لی و التکلف هویً مطاعاً التکلف حمل الکلفة علی النفس و الکلفة المشقة له ای للادب هویً ای میل النفس».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج زیتونی، مجدول.

۱۴۳ برگ؛ ۱۵×۲۴ سانتی‌متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۲۲۶۲۲].

«۷۷۳۷»

مختصر الصحاح **(لغت ـ عربی به عربی)**

از: ابو الکرم عبدالرحیم بن عبدالله بن امام ابی المکارم شاکر معلانی (قبل از ۱۰۹۰ ق)

مختصری است از «صحاح اللغة» جوهری، این مختصر برای ابی علی حسن بن محمد بن ابی الهیجا تألیف شده است.

[سزگین ۲۲۴/۸ که دو نسخه از آن را در پاریس به شمارهٔ ۱۹۲۵ و کتابخانهٔ هندی در لندن به شمارهٔ ۴/۱۷۹۳ که قبل از سال ۱۱۸۰ ق استنساخ شده، نشان داده است].

آغاز: «الحمد لله علی نعمه المتضاعفة و منحه المترادفة حمداً لاینتهی امده و لاینقضی مدده و الصلوة والسلام علی الرحمة المهداة الی البشر الشفیع لامته فی المحشر محمد المصطفی المنقذ امته و قد کانوا علی شفا ...».

انجام: «... ثوب قصیر الید ذو الیدین رجل قیل سُمّی به لانّه کان یعجّل بالیدین و الله اعلم».

نسخ، عبدالحسین بن قطیسی مسلمی جزایری شیرازی، دوشنبه ۵ ربیع‌الثانی ۱۰۹۰؛ عناوین شنگرف و لاجورد، نشانیها شنگرف؛ با علامت بلاغ؛ جلد: تیماج، مشکی.

۲۳۹ برگ؛ ۱۹/۵×۲۵ سانتی‌متر؛ ۲۳ سطر؛ [ثبت ۲۳۱۰۹].

﴿۷۷۳۸﴾

الفصول اللؤلؤیة فی اصول فقه العترة النبویة (اصول فقه ـ عربی)

از: صارم‌الدین ابراهیم بن محمد بن عبد الهادی زیدی، وزیر صنعانی (۹۱۴ق)

مؤلف در این کتاب اقوال علمای مذاهب مختلف را در اصول فقه بدون هیچ استدلالی، به عنوان مقدمه‌ای برای مذهب زیدی جمع آوری نموده است.

[مؤلفات الزیدیة ۳۲۱/۲، ش ۲۴۰۶؛ قاهره، فؤاد سید ۱۸۳/۲].

آغاز: «الحمدلله رب العالمین و صلواته علی محمد المصطفی الأمین و علی اخیه الانزع البطین و علی سیدة نساء الخلق اجمعین و علی سبطیها و الأئمة السابقین والمقتصدین من ابنائهم المنتجبین و علی اصحابهم و اتباعهم الی یوم الدین و بعد فهذه نخب مصطفاه ...».

انجام: «و قد توسّع بعض علمائنا و غیرهم فی عدّها و حصرها ... فلتراجع بسایطها و فیما ذکر منها ارشاد الی ما لم یذکر والله اعلم».

نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف؛ تمامی صفحات مجدول؛ جلد:

تیماج، مشکی.

۱۴۶ برگ؛ ۱۹×۲۷ سانتی‌متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۲۲۳۶۸].

«۷۷۳۹»

معاول‌العقول فی قلع اساس‌الاصول (اصول - عربی)

از: میرزا محمد بن عبدالنبی اخباری نیشابوری (۱۲۳۲ ق)

ردی است بر کتاب «اساس الاصول» سید دلدار علی نقوی هندی [الذریعه ۴/۲] که در رد کتاب «الفوائد المدنیة» محمدامین استرآبادی تألیف شده است. این کتاب «سیف‌الله المسلول علی مخربی دین الرسول» و «قلع‌الاساس» نیز نامیده شده است. تألیف آن در روز پنجشنبه ۱۹ شوال ۱۲۲۷ ق پایان یافته است.

[الذریعه ۲۸۸/۱۲ با عنوان «سیف‌الله المسلول» و ۱۶۶/۱۷ با عنوان «قلع‌الاساس» و ۲۰۷/۲۱ با عنوان «معاول‌العقول»؛ مرعشی ۲۷۰/۷، ش ۲۶۹۸ که اشتباهاً آن را به محمدامین استرآبادی نسبت داده است].

آغاز: «الحمدلله والسلام علی عباده الذین اصطفی اما بعد فهذا ممّا هدانی الیه دواعی روعیّة ... عن الملّة الاحمدیة و المحجّة المحمّدیة علی الصادع بها افضل التحیة و ممّا شجانی و العواذل وقف ولی اذن حمت هناک علی العزل ...».

انجام:

گر تو قلع‌الاساس ما خوانی ‌ ‌ ‌ حق و باطل ز هم جدا دانی

خسرو خورده دان نوشت چو رد ‌ ‌ ‌ نظم تاریخ شد کتاب خرد

گر اساس‌الاصول بُد محکم ‌ ‌ ‌ گشت قلع‌الاساس ما احکم

تحریری؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف؛ با نسخهٔ اصل مقابله شده در شعبان ۱۲۳۲؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۲۷۸ برگ؛ ۱۹/۵×۲۹ سانتی‌متر؛ ۲۸ سطر؛ [ثبت ۲۳۲۸۸].

﴿۷۷۴۰﴾

البشارات فی شرح الاشارات (اصول فقه ـ عربی)

از: ابوالمعالی بن ابراهیم کلباسی اصفهانی (۱۳۱۵ ق)

شرح مفصلی است در سه جلد بر کتاب «اشارات الاصول» پدرش حاج محمد ابراهیم کلباسی. **[الذریعه ۱۱۰/۳؛ مرعشی ۲۵۴/۲۰، ش ۷۹۳۰].**

نسخهٔ حاضر جلد سوم کتاب است.

آغاز نسخه: «الکلام فی الادلّة العقلیّة مقدّمة المراد بالدلیل العقلی هنا هو ما یکشف عن امر شرعی فرعی فهو حکم عقلی یمکن التوصل به الی امر شرعی فرعی و ربما یقال ان اخذ الحکم ...».

انجام نسخه: «... و حجبت عن الاحزان و الاتراب و تقطعت ایدی الخلان و الاحباب و لم اتمکّن من التوبة و الانابة الی ربّ الارباب و ابتلیت بما اثقل ظهری بالکسب و الاکتساب».

نسخ؛ محمدباقر بن محمد حسن بروجنی، ۱۲۹۲؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ با حواشی به امضاء «منه عفی»؛ جلد: تیماج، زیتونی، سوخت، ترنج با سر با نقش گل و بوته، مجدول.

۲۸۶ برگ؛ ۲۱×۳۳/۵ سانتی‌متر؛ ۳۰ سطر؛ [ثبت ۱۶۳۵۸].

﴿۷۷۴۱﴾

شرح شذور الذّهب فی معرفة کلام العرب (نحو ـ عربی)

از: جمال‌الدین عبد الله بن یوسف انصاری، معروف به ابن هشام (۷۶۱ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۲۴۸] مراجعه شود.

آغاز: «قال الشیخ الامام... اول ما اقول انی احمد لله العلی الاکرم الذی علم بالقلم...».

انجام: «... علی ما اردت ایراده فی شرح هذه المقدمة و لله سبحانه الحمد... الصلوة والسّلام علی سیدنا محمد و آله اجمعین».

نسخ؛ شیخ عبدالحسین بن حاج ملاّ مهدی طرخورانی تفرشی، جمعه ۱۳۱۷؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۱۳۴ برگ؛ ۱۵/۵×۲۱ سانتی‌متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۲۳۲۲۸].

﴿۷۷۴۲﴾

مجموعه

۱ ـ ابصار المستبصرین «۱پ ـ ۶۹پ» **(اعتقادات ـ فارسی)**

از: عبدالوهاب بن عبدالرحمن شیرازی دبیلی هندی (قرن ۱۱ ق)

مؤلف در این رساله مباحثاتی را که با مولی عبدالعالی شیرازی داشته و طی آن به حقانیت مذهب شیعه واقف شده و به آن روی آورده، شرح و توضیح داده است.

[الذریعه ۱/۶۶؛ منزوی ۲/ ۸۷۰ که همین نسخه را در شمارهٔ ۸۱۱۳ معرفی نموده؛ مرعشی ۹۶/۷، ش ۲۵۱۱؛ دانشگاه ۳۲۶۶/۱۳؛ مشار، فارسی ۱۴۱/۱].

آغاز: «الحمد لله الّذی اتمّ حجّته علی الثقلین ببعثة النبیّ المنصور لیخرجهم بتبیان بیّنات آیاته من الظلمات الی النور و خصّ الاوصیاء من ذرّیة خلقه لیهدیهم الی ظلّ الایمان من حرور الکفر و الفجور».

انجام: «... و صد تازیانه نواخته حبس نمود والله اعلم بالصواب و العاقبة بالخیر تمت».

۲ ـ یوحنّائیة = رسالهٔ یوحنّای ذمّی «۶۹پ ـ ۱۰۶ر» **(اعتقادات ـ فارسی)**

به شمارهٔ [۷۵۳۹] مراجعه شود.

آغاز: «حق سبحانه و تعالیٰ به برهان تحقیق حجاب تقلید از خاطر لباس همگنان

را مرفوع گرداناد».

انجام: «گواه باشید که می‌گویم اشهد ان لا اله الاّ الله .... من بر مذهب شیعه‌ام و در آن بمیرم و بر آن زنده شوم ان شاء الله».

نسخ؛ رساله اول بی‌کا، سه‌شنبه ذی قعده ۱۱۵۴؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۱۰۶ برگ؛ ۱۲×۲۰ سانتی متر؛ ۱۶ سطر؛ [ثبت ۸۵۷۷۴].

«۷۷۴۳»

حاشیة المطول (معانی و بیان ـ عربی)

از: محیی‌الدین حسن بن محمد چلبی فناری (۸۸۶ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۴۶۹] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر از اول افتادگی دارد.

آغاز نسخه: «ما یظهر تلک الصور اعنی المنطق الفصیح المعرب عمّا فی الضمیر...»

نسخ؛ بی‌کا، سه‌شنبه ۱۴ ربیع‌الاول ۱۰۴۸؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، لولادار؛ پشت جلد اسلیمی.

۲۶۴ برگ؛ ۱۲/۵×۲۴/۵ سانتی متر؛ ۲۵ سطر؛ [ثبت ۲۲۴۹۳].

«۷۷۴۴»

وامق و عذرا (داستان ـ فارسی)

از: میرزا ابراهیم کرمانی متخلص به ظهیر (قرن ۱۲ ق)

[مجلس ۶۸۳/۱۰ و ۱۴۳/۱۷؛ الذریعه ۲۳/۲۵؛ منزوی ۳۲۹۳/۴؛ مرعشی ۴۵/۸، ش ۴۸۴۲؛ دانشگاه ۲۴۸۷/۱۱].

نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز نسخه: «سایر جواهر قیمتی گویند که قوام سریر او از یاقوت و زبرجد بود و سی گز طول سی زرع ارتفاع داشت القصه در ابتدا سلطنت حضرت سلیمان علی نبینا و علیه‌السلام بود که بلقیس بر ...».

انجام نسخه:

مرا ساز از طریق خویش آگاه / مبادا سرکشی تا گم کنم راه
از آن ترسم درین راه جریده / بمیرم سوی مقصد نارسیده
مهل ای لطف عامت دستگیرم / که در این مرحله بی‌برگ میرم

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، مجدول.

۲۹۵ برگ؛ ۱۳/۵×۲۱ سانتی متر؛ ۱۴ سطر؛ [ثبت ۸۵۷۲۷].

«۷۷۴۵»

حل العقال = الفرج بعد الشدّة **(حکایات - عربی)**

از: سید عبدالله بن محمد حجازی مشهور به ابن قضیب‌البان (۱۰۹۶ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۱۳۶] مراجعه شود.

نسخ؛ محمد بن ملا عمادالدین، سه‌شنبه آخر محرم ۱۰۸۴؛ با علامت بلاغ؛ عناوین شنگرف، نشانیها لاجورد و شنگرف، تمامی صفحات مجدول؛ در اول نسخه تملک عبدالغنی بن محمد شیخ‌زاده ربیع‌الاول ۱۱۰۱، در یکشنبه ۱۲ محرم ۱۲۸۳ داخل کتابخانه عزالدوله گردید، و تملک حسن بک نجل وزیر داوود؛ جلد: تیماج، زیتونی، پشت جلد اسلیمی.

۱۹۱ برگ؛ ۲۱×۲۹ سانتی متر؛ ۲۷ سطر؛ [ثبت ۱۵۲۵۳].

«۷۷۴۶»

مجموعه

۱ ـ نفحة الريحانة و رشحة طلاء الحانة **(تاريخ ـ عربی)**

از: محمدامين بن محمود بن محمود محبی دمشقی (۱۱۱۱ ق)

ذيلی است بر كتاب «ريحانةالالباء و زهرةالحياة الدنيا» تأليف قاضی القضاة احمد بن عمر مشهور به شهاب‌الدين خفاجی مصری حنفی، در تذكره شعرا و بيان لطائف آنان؛ مؤلف كتابش را در هشت باب قرار داده است.

[قاهره (فهرست الكتب العربية الموجودة بالدار لغاية آخر سنة ۱۹۲۶ م) جلد ۴۱۹/۳].

فهرست ابواب كتاب عبارتند از:

الباب الاول: من محاسن شعراء دمشق و نواحيها

الباب الثانی: فی نوادر ادباء حلب

الباب الثالث: فی نوابغ بلغاء الروم

الباب الرابع: فی ظرايف ظرفاء العراق و البحرين

الباب الخامس: فی لطفاء اليمن

الباب السادس: فی عجايب نبغاء الحجاز

الباب السابع: فی غرايب نبهاء مصر

الباب الثامن: فی تحايف اذكياء المغرب

آغاز: «أُنزّه الله و أُسبّحه و اسئلُهُ التوفيق و استمنحه حامداً له تعالیٰ باسمائه علی جلائل آلائه و دقائق نعمائه حمداً تتعطر مجاری الانفاس بنفحة من نفحاته».

انجام:

لين ضاقت بی‌الايام ذرعاً   فصبری مذهب ما عشت كربی

خلصت من الامانی فی حياتی   فارجو فی مماتی عفو ربی

۲ ـ ذیل نفحة الریحانه و رشحة طلاء الحانة **(تاریخ ـ عربی)**

از: مؤلف پیشین

ذیلی است که مؤلف بر کتاب خود «نفحةالریحانه» نوشته، شامل سه فصل:

الفصل الاول: فیمن نشأ من بلغاء دمشق الشام و عجائب شعرهم

الفصل الثانی: فیمن نشأ من بلغاء المدینة المنورة و نوادر شعرهم

الفصل الثالث: فی نبهاء حلب الشهباء و رقیق اشعار هم ایضاً.

[مدرک سابق، ۱۵۵/۳].

آغاز: «یقول المتمسک بذیل الادب و الفرع الباسق من جرثومة العرب الراجی لطف ربه الموجود محمد بن محمود بن محمود قد ظفرت یدی بدرد فی مسودات المرحوم ...».

انجام:

فعلیه رحمة ربنا طول المدا   و سحایب الرضوان تهطل هامیه

ما ناحت الاطیار فوق غصونها   او اسبلت دمعاً سحاب باکیه

نسخ؛ محمد بن محمود سوالاتی حنفی عثمانی، اواخر شوال ۱۲۱۱؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ در اول نسخه مهر بیضوی به سجع «عبده محمدحسن ۱۲۴۳»؛ جلد: تیماج، مشکی.

۴۳۶ برگ؛ ۱۶×۲۸ سانتی متر؛ ۳۵ سطر؛ [ثبت ۲۳۲۱۱].

«۷۷۴۷»

مجموعه

۱ـ موائد العوائد = خزائن العلوم «۱ پ ـ ۳۵۸ ر» **(اصول فقه ـ عربی)**

از: ملا محمدجعفر بن سیف‌الدین شریعتمدار استرآبادی (۱۲۶۳ ق)

به شمارهٔ [۷۵۷۲] مراجعه شود.

آغاز: «الحمدلله الّذی تنزّه بوجوب وجوده عن شوائب نقائص الامکان...»

انجام: «اظهرالله من یجعل الاصل ظاهراً و حشرنا مع من جعله طاهراً».

۲ ـ حیوة الارواح «۳۵۹پ ـ ۴۰۸پ» **(کلام ـ عربی)**

از: مؤلف پیشین

مؤلف در این کتاب اصول پنجگانهٔ دین و مذهب را به طور مختصر در پنج باب شرح و توضیح داده است، و در آن از دو کتاب خود «مصباح‌الهدی» و «البراهین القاطعه» در همین موضوع یاد می‌کند. **[الذریعه ۱۱۵/۷؛ مرعشی ۳۲۱/۲، ش ۷۲۶]**.

آغاز: «الحمدلله الواجب بالذات المنتهی الیه سلسلة الممکنات المتعالی بکمال ذاته و عینیة صفاته الذّاتیة عن نقایص الامکان».

انجام: «فان الله تعالی یخرجهم من جهنّم... نجّانا الله من عذاب القبر و البرزخ و المحشر و النّار بحقّ محمّد و آله الاطهار».

۳ ـ صیغ‌العقود و الایقاعات «۴۰۹پ ـ ۴۱۴ر» **(فقه ـ عربی)**

از: مؤلف پیشین

مؤلف در این رساله چگونگی اجرای صیغ عقود و معاملات را شرح و توضیح داده است. این کتاب غیر از «صیغ العقود و الایقاعات» کوتاه وی می‌باشد.

[الذریعه ۱۱۰/۱۵؛ مرعشی ۳۴۳/۴، ش ۱۵۴۱؛ دانشگاه ۱۳۰۴۷/۱۳، ش ۴۰۶۴؛ مشار، عربی، ۵۹۵].

آغاز: «الحمدلله علی نواله و الصلوة والسلام علی رسوله و آله امّا بعد... الغریق فی بحر العصیان المتمادی محمد جعفر الاسترآبادی فی صیغ العقود و الایقاعات».

انجام: «... او انت قد اقمت بالحجة او دعواک ثابتة شرعاً کما افید و الله العالم بالاحکام و له الحمد علی الدوام و علی نبیه و آله الصلوة و السلام».

رسالهٔ اول نسخ؛ مهدی بن الحاج محمدحسین الکاشانی الآرانی، دهه اول شوال ۱۲۴۲ تهران؛ رسالهٔ دوم نستعلیق تحریری؛ بی‌کا، ۱۲۴۲؛ رساله سوم نستعلیق؛ بی‌کا، دهه دوم شوال ۱۲۴۳؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، ترنج با سر، مجدول.

۴۲۹ برگ؛ ۱۴×۲۰/۵ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۲۳۹۰۴].

﴿۷۷۴۸﴾

نضد القواعد الفقهیة علی مذهب الامامیة (فقه ـ عربی)

از: فاضل مقداد بن عبدالله سیوری حلی (۸۲۴ ق)

ترتیبی است از کتاب «القواعد و الفوائد» شهید اول.

[مجلس ۱۰۴/۹؛ الذریعه ۱۸۷/۲۴؛ مرعشی ۶۸/۲، ش ۴۶۱].

آغاز: «ربّنا أتنا من لدنك رحمة و هیّی لنا من امرنا رشدا و افض علینا من سجال جودك ما یزیل عن قلوبنا الصدا و صیّرنا فی محفوظ ...».

انجام: «هذا آخر ما رتّبناهُ علی حسب ما وجدناه مسئلة القسمة فانی اضفتها الی ما وجدته فی نسخته رحمه‌الله».

نسخ؛ موسیٰ، چهارشنبه دهه آخر ربیع‌الآخر ۱۳۰۹؛ عناوین شنگرف، نشانیها، مشکی؛ جلد: تیماج، مشکی.

۱۶۵ برگ؛ ۱۶×۲۵/۵ سانتی‌متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۲۳۰۹۶].

﴿۷۷۴۹﴾

نخبة الأصول (اصول فقه ـ عربی)

از: ملا محمدعلی بن محمداسماعیل نوری (قرن ۱۳ ق)

مؤلف مباحث اصول فقه را در یک مقدمه و چند مبحث و یک خاتمه به روش

استدلالی بیان نموده و تألیف آن در پنجشنبه سوم ذی قعدهٔ ۱۲۲۰ ق به پایان رسانده است. [الذریعه ۹۳/۲۴؛ مرعشی ۷۹/۸، ش ۲۸۷۰].

نسخهٔ حاضر جلد اول کتاب و تا اواسط بحث مجمل را شامل است.

آغاز: «نحمدك اللهم یا من هدانا لاعلاء معالم‌الدین بتهذیب‌الاحکام و وفّقنا لما هو ذریعة الارتقاء الی منتهی معارج الیقین...».

انجام نسخه: «احتجّ المانعون مطلقاً اما علی عدم جواز تأخیر بیان المجمل فبأنه لو جاز لجاز خطاب العربی».

نستعلیق تحریری؛ بی‌کا، بی‌تا؛ بوسیلهٔ مؤلف تصحیح و برخی اضافات صورت گرفته است، با حواشی به امضاء «منه»؛ جلد: تیماج، قرمز، مجدول.

۱۷۳ برگ؛ ۱۴/۵×۲۱ سانتی متر؛ ۲۴ سطر؛ [ثبت ۲۳۱۲۲].

﴿۷۷۵۰﴾

شرح شواهد مغنی اللبیب = فتح‌الغریب بشواهد مغنی‌اللبیب

(ادبیات ـ عربی)

از: جلال‌الدین عبدالرحمن بن ابی‌بکر سیوطی (۹۱۱ ق)

شرحی است بر شواهدی که ابن هشام در کتاب «مغنی‌اللبیب» خود آورده است. [مشار، عربی ۵۵۳؛ معجم مطبوعات ۱۰۸۲/۱].

آغاز: «الحمدلله الّذی فتق السن العرب العاریة بالفصاحة فکانت تجری بذلك».

انجام:

ان من صاد عقعقا لمشوم   کیف من صاد عقعقا و بوم

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ترنج با سر، مجدول.

۲۰۵ برگ؛ ۲۱×۳۱ سانتی متر؛ ۳۱ سطر؛ [ثبت ۱۸۲۶۷].

«۷۷۵۱»

رد کتاب هدایه **(اعتقادات ـ فارسی و عربی)**

از: ؟

ردی است بر کتاب «الهدایة» که عده‌ای از مستشرقین امریکایی در سه جلد بر علیه مسلمانان نوشته‌اند. **[الذریعه ۲۳۱/۱۰ ـ ۲۳۶].**

مؤلف که از طرف حوزهٔ علمیه تهران سخن می‌گوید. در ۲۴ ذی حجهٔ ۱۳۲۳ ق کتاب حاضر را تألیف نموده و کتابش را در پنج فصل قرار داده و در هر فصل بطور مختصر قسمتهایی از «الهدایة» را آورده و رد نموده است.

این ردیه بسیار مختصر و خطابی برگزار شده است.

آغاز: «الحمد لله ربّ العالمین و الصلوة والسّلام علی سیدنا و نبیّنا محمد و علی آله و اهل بیته الطّیّبین و اصحابه المنتجبین امّا بعد پس این لائحه ای است مشتمله بر اظهارات حوزه مقدسه اسلام».

انجام: «... خود را به عضویت مجلس محترمه معروضه دهد در کمال افتخار خواهد فرمود و السلام علی جمیع المسلمین و المؤمنین و رحمة الله و برکاته».

تحریری؛ به خط مؤلّف، ۲۴ ذی حجه ۱۳۲۳؛ جلد: مقوا، آبی.

۱۴ برگ؛ ۱۳/۵×۲۰/۵ سانتی متر؛ ۱۶ سطر؛ [ثبت ۵۵۸۷۰].

«۷۷۵۲»

ترجمهٔ نجاة العباد **(فقه ـ فارسی)**

از: سید علی بن ابراهیم حسینی ساوجی (قرن ۱۳ ق)

ترجمه و انتخابی است از کتاب «نجاة العباد» شیخ محمد حسن نجفی که مسائل طهارت و صلاة و روزه را از آن کتاب اختصار و ترجمه نموده است.

[مرعشی ۲۱۲/۱۴، ش ۵۴۲۷].

آغاز: «الحمد لله رب العالمین ... و بعد این چند کلمه‌ای است که... منتخب نموده از کتاب جناب الشیخ الجلیل و الرئیس النبیل غوّاص بحار معارف‌الاحکام نقاد کنوز جواهر الکلام ...».

انجام: «...مثل مسافر و نحو آن و فرق نیست در این حکم میان جاهل و ناسی و عالم».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف؛ در اول نسخه دستخط سید اسدالله بن حجة الاسلام شفتی در تأئید عمل به این رساله به تاریخ ۱۲۶۲، در آخر نسخه دستخط مؤلف پیرامون تأئید مقابلهٔ کتاب با مهر بیضوی به سجع «علی بن ابراهیم الحسینی»؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۶۴ برگ؛ ۱۲×۱۹ سانتی متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۵۰۹۱۸].

«۷۷۵۳»

جنگ **(متفرقه ـ فارسی)**

از: ؟

جنگی است شامل مطالب متفرقه به نظم و نثر؛ فهرست مطالب آن چنین است:

۱ ـ ترجمه حدیث حقیقت کمیل «۱ ـ ۶»

از: کمال الدین عبدالرزاق کاشانی

۲ ـ مثنوی در پند و اندرز «۷ ـ ۲۲»

۳ ـ اشعاری از عرفی «۳۱ ـ ۳۳»

در حواشی و اوراق میانی نسخه، نکته‌های تاریخی و جغرافیایی واز جمله ترجمه‌های کوتاه از احوال عده‌ای از بزرگان علما و مشاهیر آمده است.

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحیم حدیث الشریف سئل کمیل بن زیاد عن امیرالمؤمنین علیه‌السلام عن الحقیقة فقال مالك و الحقیقة فقال کمیل اولست صاحب

سرّك قال بلی لکن یرشح علیک ما یطفح منّی».

انجام: «چون گردن او را زدند او به دو دست خود سر خود را نگاه داشته به قدر نیم فرسخ دوید تا آنجا که حال قبر آن است در افتاد».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا [قرن ۱۴]؛ صفحهٔ اول دو مهر بیضوی به سجع «محمد جواد» و «حسینعلی اکبرنیا»؛ جلد: تیماج، مشکی.

۳۵ برگ؛ ۱۴×۲۲ سانتی متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۸۶۳۰۲].

«۷۷۵۴»

رسائل ابوالعلاء معری (نامه‌نگاری ـ عربی)

از: ابو احمد بن عبدالله تنوخی معروف به ابوالعلاء معری (۴۴۹ ق)

نامه‌ها و مراسلاتی که بین ابوالعلاء و معاصرانش رد و بدل شده، در این مجموعه جمع‌آوری و مرتب شده است. این رسائل در بیروت به سال ۱۸۹۴ م در ۲۴۰ صفحه به چاپ رسیده است. [کشف الظنون ۹۰۱/۱؛ سرکیس ۳۲۷/۱].

آغاز: «هذه رسائل ابی العلاء احمد بن عبد الله بن سلیمان التنوخی ... و اشیاء جمعت من کلامه و لم تکن المراسلة بینه و بین الناس کثیرة و انّما اتفق ذلك ...».

انجام: «و لیس للملحف مثل الرد و علیه سلام لو کان یوماً لکان یوم عرفه او شهراً لکان ناتقاً اعنی شهر رمضان و السلام و حسبی الله وحده هذا آخر ما وجد من کلام ابی العلاء».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ نشانیها شنگرف؛ در اول نسخه تملک فرهاد میرزا به تاریخ ۱۲۷۴ و تملک احمد بن ناصرالدین بن علی رفاعی‌زاده؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، لولادار.

۱۰۱ برگ؛ ۱۱/۵×۱۴/۵ سانتی‌متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۲۲۵۰۵].

«۷۷۵۵»

مجموعه

۱ ـ مقامات النجاة «۱ پ ـ ۱۳۶ پ» **(شرح اسماء حسنی ـ عربی)**

از: سید نعمت‌الله بن عبدالله موسوی جزائری (۱۱۱۲ ق)

[مجلس ۳۱۹/۱۴؛ الذریعه ۱۴/۲۲؛ مرعشی ۲۹۶/۹، ش ۳۴۹۶].

نسخهٔ حاضر جلد اول کتاب را شامل است.

آغاز: «الحمدلله الذی نزّه قلوب اولیائه عن الالتفات الی ماسواه و صفّی اسرارهم عن ملاحظة ماعداه».

انجام نسخه: «و المرجو عن اخوان الصفا وخلان الوفا اسدال ذیل العفو علی ما وقع فیه من الهفو ...».

۲ ـ ریاض‌المسائل «۱۳۷ پ ـ ۱۴۴ پ» **(فقه ـ عربی)**

از: سید علی بن محمدعلی طباطبایی حائری (۱۲۳۱ ق)

به شمارهٔ [۷۳۶۸] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر فقط چند برگ از این کتاب را شامل است.

تحریری؛ بی‌کا، ۱۲۲۳؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ در اول کتاب مطالبی منقول از شیخ حر عاملی؛ جلد: تیماج، مشکی.

۱۴۵ برگ؛ ۱۵×۲۰/۵ سانتی متر؛ ۲۵ سطر؛ [ثبت ۶۲۳۸۲].

«۷۷۵۶»

حدیقة الافراح لازاحة الاتراح **(تاریخ ـ عربی)**

از: احمد بن محمد بن علی همدانی انصاری شروانی یمنی (۱۲۵۰ق)

تذکره‌ای است شبیه «سلافة العصر» که مؤلف در آن لطایف ادباء و شعرای عصر

خود را جمع‌آوری نموده و مشتمل بر شش باب است بدین ترتیب:

الباب الاول: فی لطایف لطفاء الیمن المیمون و حکایات یسر بها کل محزون

الباب الثانی: فی لطایف نبغاء الحرمین الشریفین فی حکایات ابهی و اصفی من العین.

الباب الثالث: فی لطایف بلغاء مصر و محاسن طرایف الشام و العراق و حکایات الذّمن الضرب فی المذاق

الباب الرابع: فی لطایف نبهاء الروم و المغرب و حکایات تشتمل علی ما هو المعجب المطرب

الباب الخامس: فی لطایف اذکیاء البحرین و عمان و حکایات قلایدها افخر من سموط المرجان

الباب السادس: فی لطایف ادباء الهند و العجم و حکایات یزول بذکرهن کل همّ و غم. **[الذریعه ۳۸۰/۶؛ مشار، عربی ۳۰۸؛ سرکیس ۱۱۲۰/۱].**

آغاز: «نحمد من لم تزل امورنا منظمة بما نثرت علینا ایادی نعمه و نصلّی و نسلّم علی سیدنا محمد خیر من نطق بالضاد و احمد من لهج بالبلاغة و افاد نجم الهدیٰ و علمه».

انجام:

من ذا الذی ترضی سجایاه کلّها   کفی المرء فخراً ان تعدّ معائبه

قد فرغ القلم من رکوعه و سجوده و انتصابه و قعوده...».

نسخ؛ علی بن لطف‌الله بن عبدالله الحبشی، ۶ذی حجهٔ ۱۰۳۷ (در همراهی با شیخ عبدالله بن شیخ مبارک نوشته شده)؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ در اول نسخه تملک جلال‌الدین بن مؤیدالدوله ربیع المولود ۱۲۸۵؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۱۸۶ برگ؛ ۱۵×۲۱ سانتی متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۲۳۱۰۱].

«۷۷۵۷»

مفتاح اللسان **(لغت ـ عربی و ترکی به فارسی)**

از: نصیرالدین محمد سامی

فرهنگی است به فارسی، مؤلف کتابش را به تعداد حروف الفباء به ۲۸ کتاب تقسیم نموده و در هر حرف ابتدا لغات عربی را به فارسی معنی نموده، بعد از آن لغات فارسی را به فارسی و سپس لغات ترکی را به فارسی ترجمه نموده است.

آغاز: «حمد بی‌حدّ قادری را که لغات کلام را منصور ایالت نطق و بیان ارزانی داشته و مفتاح لسان را بفرمانفرمایی قلمرو بی‌پایان کلک و بنان گماشته و شکر بی‌عدد ...».

انجام:

کاندر سه محل رسی به فریاد همه　　اندر دم نزع و قبر و هنگام سؤال

هرگاه غلطی یا سهوی در او شده باشد صاحبان کمال آن غلط یا سهو درست نموده صاحب اختیار هستند و صاحب او هم رضاست».

نستعلیق؛ محمد علی بن آقا محمدتقی تاجر اصفهانی ملقب به شماعی، پنجشنبه ۱۴ جمادی‌الاولی ۱۲۸۷ (برای آقا محمدتقی ولد استاد آقا بزرگ نوشته شده)؛ نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، سبز، مجدول.

۱۷۰ برگ؛ ۱۵/۵×۲۱/۵ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۲۳۱۸۳].

«۷۷۵۸»

حاشیة شرح الشافیة **(صرف ـ عربی)**

از: ؟

حاشیه‌ای است بر شرح شافیه (ظاهراً شرح جاربردی)؛ در آن از سید شریف

جـرجـانی، تـفتازانـی، اخـفش، جـوهری، سـیبویه، انـدلسی، زمـخشری، طـیبی وابومزاحم خاقانی نقل نموده است.

در برگ ۱۰، محشی از کتاب دیگرش در صرف به نام «التعریف» نـام مـی‌برد کـه احتمالاً همان «التعریف علی تغلیظ التطریف» باشد که کشف الظـنون از آن در ذیـل «العزی فی التصریف» نام برده و بنابرایـن احـتمال، مـحشی بـاید مـولی مـحمد بـن ابراهیم چلبی معروف به ابن حنبلی[1] باشد.

نسخهٔ حاضر از اول و آخر افتادگی دارد.

آغاز نسخه: «و قد یقال حینئذٍ لیس نظیر ذلك بمتحقّق من الامر مـن مـضارع تعلم لو کسر ما قبل آخره لعدم ندور ذلك الامر ففیما علل به الشارح نظر علی انهم لم یفرقوا بین ماضی التفاعل مثلاً و الامر منه».

انجام نسخه: «ثمّ قال و زاد بعض النحویین فی ابنیة الخماسی فعلّل نحو صنبّر قال و الصّحیح انه لم یجیء فی ابنیة کلامهم».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشـانیها شـنگرف؛ بـا عـلامت بـلاغ؛ جـلد: گالینگور، سبز.

۱۱۵ برگ؛ ۱۳/۵×۱۸ سانتی متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۶۲۲۵۹].

«۷۷۵۹»

فقه الرضا علیه السلام = الفقه الرضوی **(فقه ـ عربی)**

منسوب به: امام علی بن موسی الرضا علیهما السلام

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۴۷۷] مراجعه شود.

نسخ؛ محمد بن عبدالله بن مساعد بن فـلاح صـیمری جـزائـری، ۱۰۹۰؛

---

۱. کحاله، معجم مؤلفین (چاپ جدید) ۴۲/۳.

عناوین و نشانیها شنگرف؛ با علامت بلاغ و مقابله؛ تملک شیخ حر عاملی (صاحب وسائل الشیعه)، تملکی به تاریخ شعبان ۱۱۶۰ با مهر بیضوی به سجع «محمد جعفر بن محمد محمدی»؛ در صفحه اول یادداشتی پیرامون کتاب فقه‌الرضا آمده که در آن پس از نام مجلسی دعای «اعلی‌الله مقامه» و بعد از نام شیخ حر عاملی دعای «سلمه‌الله» آمده است؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، شمسه، مجدول.

۲۱۲ برگ؛ ۱۲/۵×۲۰ سانتی‌متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۱۶۳۰۶].

﴿۷۷۶۰﴾

أدلة الرشاد (فقه ـ عربی)

از: محمد بن محمدعلی (قرن ۱۲ ق)

مؤلف که گرایشات اخباری داشته، احکام فقهی مورد ابتلا را به ترتیب معهود فقهی بدون رد و استدلال آورده و در هر بابی فقط چند حدیث را از کتب مشهور روایی شیعه نظیر «کافی»، «تهذیب‌الاحکام»، «من لایحضره الفقیه»، «بحارالانوار» و «وسائل الشیعه» انتخاب و نقل نموده است.

مؤلف کتاب را به استادش عبدالله بن سید نورالدین جزایری (۱۱۷۳ ق) تقدیم نموده است.

نسخهٔ حاضر کتاب الطهارة تا «باب الدم المعفو فی الصلاة» را شامل است و از آخر ناتمام مانده است.

آغاز: «نحمدک یا من هو کافی عبده و وافی وعده علی ما وفقتنا لادراك مدارک فصول الکلام».

انجام نسخه: «فضیّعت غسله وصلیت فیه صلوة کثیرة فاعد ما صلیت فیه».

نسخ جلی؛ ظاهراً به خط مؤلف، بی‌تا؛ عناوین شنگرف؛ به وسیله

مؤلف در حواشی بعضی اضافات صورت گرفته؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۲۹۶ برگ؛ ۱۵×۲۵ سانتی متر؛ ۱۰ سطر؛ [ثبت ۲۲۳۶۹].

﴿۷۷۶۱﴾

شرح المنظومة الحلبية فی السيرة النبوية (تاریخ - عربی)

از: سری‌الدین عبدالبرّبن محمدبن محمد بن محمدبن شحنه حلبی (۹۲۱ ق)

شرحی است بر «المنظومة الحلبية فی السيرة النبوية» ابو ولید محب‌الدین محمد بن کمال‌الدین ابوالفضل محمد بن شحنه حلبی (۸۱۵ ق).

تألیف این شرح در روز سه‌شنبه ۱۱ جمادی‌الاولی ۹۲۰ ق به پایان رسیده است.

[معجم ماکتب عن الرسول والآل، رفاعی ۲۸۹/۲؛ کحاله ۴۵/۲].

آغاز: «قال سیدنا و مولانا الشیخ سری‌الدین ابوالبرکات عبدالبرّ بن الشحنة الحنفی ... الحمد لله الذی خص باحسن السیر اشرف البشر...و بعد فان سیدی وجدی شیخ الاسلام... فاحببت ان اشرحها شرحاً یفصل بحلتها...».

انجام: «و الحمد لله اولاً و آخراً و ظاهراً و باطناً و الصلوة والسلام علی افضل الخلایق و اشرف الحقایق سیدنا محمد و آله و صحبه صلاة و سلاماً دائمین الی یوم القیمة و رضی‌الله عن التابعین لهم باحسان الی یوم الدین هذا آخر ماوقع علیه الاختیار من هذه الاخبار و به تم الکتاب... قال مولفه رضی الله عنه فرغت عن تسویده...».

نسخ؛ ابراهیم بن مبلطان شافعی، دوم شوّال ۹۸۴ (از روی نسخهٔ مؤلف نوشته شده)؛ عناوین و نشانیها شنگرف، صفحهٔ اول کتیبه مذهب مرصع؛ در اول نسخه تملک فرهاد میرزا ۱۴ جمادی‌الاولی ۱۲۹۰؛ جلد: تیماج دورو، قهوه‌ای، سوخت، شمسه با نقش گل و بوته.

۲۲۶ برگ؛ ۱۷×۲۶/۵ سانتی متر؛ ۳۱ سطر؛ [ثبت ۲۲۳۷۶].

﴿۷۷۶۲﴾

شرح اللباب فی النحو (نحو ـ عربی)

از: محمد بن عثمان بن محمد عرضی زوزنی (۷۹۲ ق)

به شمارهٔ [۷۶۷۵] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر از آخر افتادگی دارد.

آغاز: «الحمدلله رب العالمین و شرایف صلوته علی سیّد البشر محمد و آله الطاهرین و اصحابه المهتدین».

انجام نسخه: «فاذا دخله حرف التعریف اختص بواحد من امته کذلك یضرب و بینا والحال».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ تملک افراسیاب زنگنه که این نسخه را به همراه بیست و سه رساله دیگر به وساطت آخوند مولاکلبعلی خلخالی در اصفهان رمضان المبارک ۱۱۲۳ خریداری نموده؛ جلد: تیماج، مشکی.

۳۶۷ برگ؛ ۱۶/۵×۲۴ سانتی متر؛ ۲۲ سطر؛ [ثبت ۲۲۵۴۵].

﴿۷۷۶۳﴾

القوانین المحکمة (اصول فقه ـ عربی)

از: میرزا ابوالقاسم بن حسن گیلانی قمی (۱۲۳۱ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۳۹۱] مراجعه شود.

نستعلیق؛ عبدالله زنوزی ساکن اصفهان، ۱۰ رجب ۱۲۳۰؛ عناوین ونشانیها شنگرف؛ با علامت بلاغ؛ با حواشی به امضاء «منه دام ظله العالی»؛ در اول نسخه تملکی با مهر بیضوی به سجع «رب نجنی بمحمد و علی ۱۲۶۳»؛ جلد: تیماج، مشکی، مجدول.

۲۸۴ برگ؛ ۱۵×۲۱ سانتی‌متر؛ ۲۵ سطر؛ [ثبت ۲۸۰۳۴].

«۷۷۶۴»

الفوائد البهیة فی شرح الفوائد الصمدیة (نحو ـ عربی)

از: بهاءالدین محمد بن محمد باقر مختاری اصفهانی (۱۰۸۰ ق)

شرحی است بر «الفوائد الصمدیة» شیخ بهائی؛ مختاری سه شرح بر این کتاب دارد که کتاب حاضر شرح متوسط وی است. [الذریعه ۳۲۸/۱۶؛ مشار، عربی ۶۸۰].

آغاز: «نحو جنابک المتعال صرف وجوه الآمال و بابک مورد کل سؤال و مصدر کل نوال لاینصرف بالخیبة ...».

انجام: «اللهم اشرح صدورنا بانوار المعارف و نوّر قلوبنا بحقایق اللطایف و اجعل ما اوردناه فی هذه الوریقات خالصاً لوجهک الکریم».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ این نسخه را احتشام‌الدوله به فرزند خود سلطان جنید میرزا اهدا نموده؛ جلد: گالینگور، قرمز.

۱۸۱ برگ؛ ۱۵×۲۲ سانتی‌متر؛ ۱۴ سطر؛ [ثبت ۲۲۳۹۸].

«۷۷۶۵»

شرح الفیهٔ ابن مالک (نحو ـ عربی)

از: بهاءالدین عبدالله بن عبدالرحمن معروف به ابن عقیل (۷۶۹ ق)

شرح مختصر و معروفی است بر «الفیهٔ» ابن مالک؛ در این شرح متن با علامت «ص» و شرح با علامت «ش» آورده شده است.

[مشار، عربی ۵۴۱؛ سرکیس ۱۸۷/۱؛ ظاهریه، نحو ۲۵۷].

آغاز:

قال محمد هو ابن مالک　　　احمد ربی الله خیر مالک

الکلام المصطلح عند النحویین عبارة عن اللفظ المفید فائدة یحسن السکوت علیها».

انجام:

« فانه یجب فکه نحو احببت بزید الی و اشدد بیاض وجهه الثانی هلم فانهم التزموا ادغامه باجماع ...

و آله الغر　الکرام البررة　　و صحبه المنتجبین الخیرة».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ در اول نسخه تملک فرهاد میرزا ۲۷ رجب ۱۲۹۰؛ جلد: تیماج، آبی، سوخت، ترنج با سر، مجدول.

۱۳۷ برگ؛ ۱۳×۱۸ سانتی متر؛ ۲۳ سطر؛ [ثبت ۲۲۶۰۳].

«۷۷۶۶»

نسب نامه قطب شاهی　(تاریخ ـ فارسی)

از: خواجه عنایت الله شیدانی فارسی متخلص به فرسی (قرن ۱۲ ق)

منظومه‌ای است قریب به ۹۸۰۰ بیت که مؤلف آن را به سبک شاهنامه فردوسی، به صورت حماسی و به نام محمد قلی قطب شاهی از سلسلهٔ قطب شاهیان حیدر آباد دکن هند ساخته است.

او در اشعارش به فرسی تخلص می‌کند و در کتاب حاضر تاریخ شاهان قره‌قوینلو و آق قوینلو و قطب شاهیان حیدر آباد دکن را به نظم کشیده است و چون آن را برای محمد قلی قطب شاهی پرداخته، به«نسب نامه قطب شاهی» نام‌بردار شده است.

در پایان اشعاری در مدح حضرت پیامبر صلی الله علیه و آله و دوازده امام علیهم السلام دارد که از آنها

شیعه بودن وی کاملاً هویدا است.

[منزوی ۳۲۷۲/۴؛ تاریخ تذکره‌های فارسی ۵۰۸/۲؛ قاموس‌الاعلام ۳۳۹۲/۵؛ فهرستواره ۱۳۵۵/۲؛ تاریخ ادبیات ایران، ذبیح الله صفا ۵۷۶/۵].

اسامی اشخاص و اماکنی که نامشان در این منظومه آمده عبارتند از:

وصف: شهر حیدر آباد، احمد جلایر، قرا یوسف بن قرا محمد ترکمان و ذکر وفات وی، میرزا اسکندر بن قرا یوسف بن قرا محمد ترکمان و وفات وی در قلعه النجق، میرزا الوند بن میرزا اسکندر و وفات وی، ویس قلی بن پیر قلی بن میرزا الوند بن میرزا اسکندر، شاهزاده پیر قلی بن ویس قلی و ظفر یافتن وی بر شاه نورالدین نعمت الله ولی، سلطان محمد بیدری، تعریف شهر گنجی، بره ملک قطب شاه، ابراهیم قطب شاه بن بره ملک قطب شاه، میرزا محمد امین اصفهانی، خواجه حسین ثنایی.

در قصیده‌ای در اواخر آن آمده:

که روی علی شمع ایوان ماست ‌‌ ‌ ‌ ز مهر علی تازه ایمان ماست

چو «فرسی» ز مهر علی نگذرم ‌ ‌ ‌ ‌ که از جان و دل مادح حیدرم

و در پایان همین قصیده گوید:

چو «فرسی» ز مدح علی سرورم ‌ ‌ ‌ ‌ ثناگوی اولاد پیغمبرم

آغاز:

نخست ای خردمند دانش فزای ‌ ‌ ‌ ‌ زبانرا بنام خدا بر گشای

* * *

نروید ز خاک آنچه برگ گیاه ‌ ‌ ‌ ‌ که نبود بر او سکه قطب شاه

انجام:

نماند نهان گنج پر رنج من ‌ ‌ ‌ ‌ چو مهر آشکارا بود گنج من

پسندیده آید بر خاص و عام ‌ ‌ ‌ ‌ بحق محمد علیه السلام

نستعلیق؛ بی‌کا، غره جمادی الاولی ۱۰۱۹ حیدرآباد؛ عناوین شنگرف، تمامی صفحات مجدول مذهب، صفحهٔ اول سر لوح مزدوج مذهب‌مرصع؛جلد:روغنی، سرخ، ترنج با نقش گل و بوته؛ پشت جلد روغنی.

۲۴۵ برگ؛ ۲۰×۳۲/۵ سانتی متر؛ ۲۰ سطر؛ [ثبت ۲۴۱۱۳].

«۷۷۶۷»

مجموعه

۱ ـ مرشد العوام «۲ پ ـ ۱۹۰ ر» **(فقه ـ فارسی)**

از: میرزا ابوالقاسم بن حسن گیلانی قمی (۱۲۳۱ ق)

به شمارهٔ [۷۷۱۵] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر از آخر ناتمام است.

۲ ـ اصول دین «۱۹۲ ر ـ ۲۱۲ پ» **(عقائد ـ فارسی)**

از: مؤلف پیشین **[الذریعه ۱۸۲/۲؛ منزوی ۸۷۸/۱؛ مشار، فارسی ۳۶۸/۱].**

آغاز: «الحمدلله‌رب العالمین... اما بعد... این چند کلمه‌ای است در اصول دین».

انجام: «... خود را غافل مکن که طاقت عذاب جهنم نداری اعاذنا الله و ایّاکم من النار و ارزقنا بفضله و رحمته مرافقة الابرار».

۳ ـ مناسک حج «۲۱۲ پ ـ ۲۲۲ پ» **(فقه ـ فارسی)**

از: مؤلف پیشین

مختصری است پیرامون احکام حج تمتع در یک مقدمه و چند باب و یک خاتمه؛ مؤلف این کتاب را بخشی از رسالهٔ عملیهٔ فارسی خود، «مرشد العوام»، قرار داده است. **[الذریعه ۲۵۴/۲۲].**

آغاز: «الحمد لله رب العالمين و الصلوة والسلام على محمد و آله اجمعين اما بعد اين چند كلمه‌ای است در مسائل مهمه حج بيت الله الحرام نظر بخواهش جمعی از برادران دينی در كمال استعجال در ايام روانه شدن از نجف اشرف اعلی شرفه بجانب مقصد مرقوم قلم احقر عباد ابوالقاسم بن حسن ساكن دارالايمان قم می‌گردد».

انجام: «و هرگاه طواف سنت باشد بنا را بر اقل می‌گذارد بلاخلاف».

تحریری؛ رساله دوم بی‌کا، ۱۲۲۷؛ عناوین شنگرف؛ در آخر نسخه چند صفحه در شکیات نماز و اسماء و القاب ائمه اطهار علیهم‌السلام آمده؛

جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۲۲۷ برگ؛ ۱۵×۲۱ سانتی متر؛ ۲۰ سطر؛ [ثبت ۸۵۷۰۹].

«۷۷۶۸»

کاپیتان کک لیکو (رمان ـ فارسی)

از: پُن سُن دوترایل

رُمانی است خارجی که به وسیله علی مترجم ترجمه شده و آن را در پانزده فصل مرتب نموده است.

نسخهٔ حاضر جلد اول کتاب را شامل است.

آغاز: «پری نت: ای پری نت مهربان من آیا می‌بینی که کسی بیاید؟ پرنت آهی کشیده، در جواب گفت: بحالت افسوس عرض می‌کنم کسی را مشاهده نمی‌نمایم».

انجام نسخه: «کلیدی که دُن فلیپ به من داده است یحتمل متعلق به این در باشد».

نستعلیق؛ ظاهراً به خط مترجم، ۱۳۱۱؛ تمامی صفحات مجدول مذهب محرر؛ در آخر نسخه چنین نوشته شده: «این کتاب را به

التماس مراجعت از سفر کجور در شهر سامک ادیب‌الملک در حضور خواند قدری از آن باقی بود که شیر حضور روز شنبه دهم ربیع‌الاول سنه ۱۳۱۳ در چمن کوچک شکارگاه شهرستانک به اتمام رسانید»؛
جلد: تیماج، قهوه‌ای، مجدول.
۱۷۹ برگ؛ ۱۶×۲۱ سانتی‌متر؛ ۱۰ سطر؛ [ثبت ۱۸۶۳۲].

«۷۷۶۹»

روض الاخیار المنتخب من ربیع‌الابرار (عرفان ـ عربی)

از: محیی‌الدین محمد بن قاسم بن یعقوب (۹۴۰ق)

گزیده‌ای است از کتاب «ربیع‌الابرار و نصوص‌الاخبار» جارالله زمخشری (۵۳۸ق)، که مؤلف آن را در پنجاه باب مرتب نموده و به سلطان سلیم بن سلطان سلیمان عثمانی تقدیم کرده است.

[کشف الظنون ۹۱۶/۱ با عنوان «روض الاخبار ...»؛ مرعشی ۱۹۴/۱، ش ۱۸۰؛ مشار، عربی ۴۹۴؛ سرکیس ۹۴/۱].

آغاز: «نحمدك اللهم علی ما علمتنا من البیان و الهمتنا من التبیان و نشكرك علی ما اسبغت علینا من الاحسان و نسألک المغفرة و الرضوان و نصلی علی نبیّک المبعوث الی كافة الخلق باعدل الادیان محمد و علی اله الكرام».

انجام: «فاقول له آكل الموت و البس الكفن و اسكن القبر و نحمد الله تعالی علی ما یسر لنا من الاتمام و نشكره علی ما اسبغ علینا من الافضال و الانعام و نصلی علی اكرم الانام و افضل الكرام ...».

نسخ؛ محمد رسول بن یعقوب سرابی، ۱۲۸۶ (از روی طبع مصر استنساخ شده)؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، مشکی، سوخت، ترنج با سر، مجدول.

۲۲۲ برگ؛ ۱۴×۲۱/۵ سانتی متر؛ ۲۲ سطر؛ [ثبت ۲۳۱۲۸].

«۷۷۷۰»

حاشیة الروضة البهیة (فقه ـ عربی)

از: آقا جمال‌الدین محمد بن حسین خوانساری (۱۱۲۵ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۴۴۲] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر از آخر ناتمام است.

آغاز: «الحمدلله رب العالمین...قوله فی الحاشیة ما کان متعلقه عاما ای من الافعال العامة التی لایخلو عنها فعل نحو کائن و حاصل».

انجام نسخه: «فلیس بکلام محرم خلایفهم منه الا تحریم غیره و المحقق الاردبیلی فی شرح کذا کان فی نسخة انیقة انتسخت منه».

تحریری؛ بی‌کا، بی‌تا؛ با حواشی به امضاء «منه ره»؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، مجدول.

۲۴۰ برگ؛ ۱۵/۵×۲۱/۵ سانتی متر؛ ۲۵ سطر؛ [ثبت ۲۷۹۶۷].

«۷۷۷۱»

إعلام الناس بما وقع للبرامکة مع بنی العباس (تاریخ ـ عربی)

از: محمد دیاب اتلیدی مصری (قرن ۱۲ ق)

مؤلف تاریخ برامکه و صدارت آن خاندان در عصر بنی عباس و همچنین سقوط آنها را همراه با حکایتهایی گزارش نموده و در سال ۱۱۰۰ ق تألیف آن را به پایان برده‌است. دوترجمهٔ فارسی‌ازاین‌کتاب‌درکتابخانهٔ مجلس [فهرست ۴۲۹/۲ و ۴۳۰] معرفی شده است.

[ذیل کشف الظنون ۱۰۴/۲؛ مشار، عربی ۷۴؛ سرکیس ۳۶۴/۱].

آغاز: «الحمدلله الذی انزل الکتاب المبین علی اشرف الانبیاء و المرسلین و قص علیه اخبار المتقدمین و المتأخرین و اعلمه ما کان و ما یکون الی یوم الدین ... و بعد فیقول ... محمد عرف دیاب الاتلیدی».

انجام: «... لکم هذا الطعام و هذا جزاء من تعفف و تجنب من الحرام، الی هنا قد وقفت لجمع شرذمة من الحکایات الملیحة و الاخبار اللطیفة من الخلفاء الراشدین و غیرهم من الملوک ... فی شرح احوال ملوک البادیة و محاسن سیرتهم و لطائف قصّتهم مشتملة علی اخبار کثیرة و اسأل الله تعالی التوفیق فانّه خیر رفیق».

نسخ؛ بی‌کا، ۱۵ رجب ۱۲۸۲؛ عناوین و نشانیها شنگرف و لاجورد، تمامی صفحات مجدول محرر مذهب، دو صفحه اول حاشیه با نقش گل و بوته، صفحهٔ اول سر لوح مزدوج مذهب مرصع؛ جلد: روغنی، زیتونی، مجدول. ۱۸۲برگ؛ ۱۶×۲۶سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۲۳۱۰۷].

«۷۷۷۲»

جنة المأویٰ و سحاب الفیض و الجدوی (فقه منظوم ـ عربی)

از: سید محمد بن عبدالصمد حسینی شهشهانی اصفهانی (۱۲۸۷ ق)

منظومهٔ مفصلی است در فقه از کتاب طهارت تا دیات در چندین جلد.

[الذریعه ۱۶۰/۵؛ مرعشی ۱۶/۹، ش ۳۲۱۳ و ۳۲۱۴].

نسخهٔ حاضر جلد دوم کتاب و از اول «کتاب التجارة» تا «کتاب الوصایا» را شامل است.

آغاز نسخه:

حمداً علی من حلّت التجارة   بیعاً و ما حاواه کالاجارة

ذا منّة من الحکیم العادل   لاتأکلوا اموالکم بالباطل

انجام نسخه:

مــالاً و هکــذا بــمنعها القــود / من دون ان یضمن ما عنه یرد

اشدّ وهـناً مـنه مـن قـد انکـره / عن اصله حق الخطا مـا انـدره

نسخ معرب؛ ابوالحسن بـن مـحمد ابـراهـیم حسـن حسـینی اصـفهانی شهشهانی، عناوین و نشانیها شنگرف؛ با علامت بـلاغ؛ بـا حـواشـی بـه امضاء «مـنه مـدّ ظـله العـالی»؛ در اول نسـخه اجـازهٔ مـؤلف بـه حـاج عبدالغفور ۲۵ رجب ۱۲۶۶ با مـهر بـیضوی مـصنف بـه سـجع «عـبده محمد بن عبدالصمد الحسینی ۱۲۴۸»؛ جلد: تیماج، زیـتونی، ضـربی، ترنج با سر، مجدول.

۲۴۹ برگ؛ ۱۵/۵×۲۳ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۱۷۹۲۰].

«۷۷۷۳»

کلیات سعدی (شعر ـ فارسی)

از: مصلح‌الدین سعدی شیرازی (۶۹۱ یا ۶۹۴ ق)

[مجلس ۴۰۰/۳؛ الذریعه ۴۴۵/۹؛ مرعشی ۱۳۰/۳، ش ۹۴۳؛ منزوی ۱۸۶۱/۳ که از نسخهٔ حاضر در ش ۱۷۵۹۵ یاد نموده؛ مشار، فارسی ۴۱۱۶/۴].

نسخهٔ حاضر رسایل زیر را شامل است:

گلستان، سعدی نامه (بوستان)، قصاید عربی، قصاید فارسی، مـراثـی، مـلمعات، ترجیعات، طیبات، بـدایـع، خـواتـیم، غـزل قـدیم، صـاحبیه، مـقطعات، خـبیثات، رباعیات و مفردات.

آغــاز: «اول در تـقریر دیـباچه سپاس بـی‌غایت و سـتایش بـی‌عدّ و نـهایت آفریدگاری را جلّ جلاله و عمّ نواله که از کمال موجودات درّ دریای وجود شخص انسانی سفینه پردفینه پرداخت...».

انجام:

در دلم بود که جان بـر تـو فشانم روزی

باز در خاطرم آمد که متاعی است حـقیر

نسخ؛ بی‌کا، ربیع‌الاول ۷۵۳ (آخر گلستان)؛ عناوین و نشـانیها شـنگرف، تمامی صفحات مجدول محرر؛ تمامی صفحات وصـالی شـده؛ مـالک نسخه «محمدکاظم» در سـال ۱۲۶۲ دو صـفحه در اول کـتاب در مـورد خصوصیات نسخه نوشته است؛ جلد: تیماج، زرد، مجدول.

۳۵۸ برگ؛ ۲۰/۵×۳۳/۵ سانتی متر؛ ۲۵ سطر؛ [ثبت ۷۸۸۷۱].

﴿۷۷۷۴﴾

منشأ الانشاء **(منشآت ـ فارسی)**

از: مولیٰ عبدالواسع نظامی نیشابوری (قرن ۱۱ ق)

منشآت سید نظام‌الدین عبدالواسع نظامی نیشابوری است که توسط ملک احـمد کاشفی متخلص به فغانی در سال ۸۰۹ برابر با حـرف «ط» و «ظ» ابـجد جـمع‌آوری شده است.

در مصرع دوم از مـطلع، «مـقدمهٔ شـرح بـیست بـاب در اسـطرلاب» عـبدالعلی بیرجندی آمده است، و از اینجا معلوم می‌گردد که دیباچه این شـرح را عـبدالواسع نظامی انشاء نموده است. **[رک: مرعشی ۲۰۷/۳، ش ۱۰۱۵].**

فغانی کتاب را در یک مطلع و سه فقره و یک مقطع و مستزاد بدین ترتیب، تنظیم نموده است:

مطلع شامل دو مصرع: مصرع اول: خطبهٔ کتابها؛ مصرع دوم: آنچه بر ظهر کتب نوشته

فقرهٔ اول: آنچه به فرمان سلاطین زمان انشا یافته، مرتب از اقتباس و دو ترکیب و سجعی

فقرهٔ دوم: آنچه از زبان و ارکان دولت عنان بنان به صورت بیان آن تافته

فقرهٔ سوم: آنچه خود در ارسال مکاتبات شتافته (مکاتباتی که خود وی فرستاده).

جلد اول این کتاب با تحقیق آقای همایون فرخ در تهران سال ۱۳۵۷ ش به چاپ رسیده است.

[الذریعه ۲۲/۲۳؛ منزوی ۲۱۲۱/۳؛ مقدمهٔ مقامات جامی ص۲۵؛ مجلس سنا ۱۶۱/۱؛ فصلنامهٔ مشکوة، بنیاد پژوهشهای آستان قدس رضوی، ش ۳۱(تابستان ۱۳۷۰)، ص۱۶۸ـ۱۸۱].

آغاز: «منشأ انشاء الکلام حمدالله الواسع العلّام ثم الصلوة والسّلام علی منشی مناشی دین اسلام و آله و ذرّیاته الجامعین منشآته الی یوم القیام خطبه دیوان منشآتی که منشیان فصاحت ...».

انجام:

زین گونه تحفه‌هات فراوان قبول باد / و ابر به سیلت متواتر وصول باد

هر مرغ کو زکوه پرد از ... لولیان / در آشیان ریش تو آن را نزول باد

نستعلیق؛ بهادر علی، سه‌شنبه ۱۸ ربیع‌الاول ۱۱۲۳ بلده برهانپور؛

جلد: تیماج، مشکی.

۲۵۹ برگ، ۱۶×۲۹ سانتی متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۷۸۸۲۹].

﴿۷۷۷۵﴾

تاریخ الادیان **(ملل و نحل ـ فارسی)**

از: دکتر دانیال خان (قرن ۱۳ ق)

تاریخ ملل و نحل قبل از اسلام است، شامل دو جلد؛ نسخهٔ حاضر جلد دوم کتاب است در چند فصل؛ فهرست فصول آن چنین است:

فصل اول: در تاریخ زرتشت

فصل دوم: در تاریخ برهما

فصل سوم: در تاریخ بودا

فصل چهارم: در تاریخ خونک فوتسوپاکنفوسیوس شارع چینی.

آغاز: «دین زرتشت پاکیش مازدیسنی، بنام یزدان مهربان، زردشت یا زرتشت اسم پیشوای پارسیان است که هم یزدان‌پرست و زردشتی نام دارند».

انجام: «و عدد اهل چین را چهار صد میلیون نفوس گفته‌اند از این جمله ۲۵۹ میلیون تابع کنفوسیوس‌اند».

نسخ؛ حبیب‌الله خان، ربیع‌الاول ۱۳۳۱ (برای احتشام‌الدوله سردار نوشته شده)؛ با چهار تصویر سیاه قلم از بودا و برهما و کنفوسیوس و زردشت؛ جلد: تیماج، سرخ، مجدول.

۱۰۷ برگ؛ ۲۲×۳۵/۵ سانتی متر؛ ۲۴ سطر؛ [ثبت ۷۸۸۵۷].

«۷۷۷۶»

کلیات کاتبی (شعر ـ فارسی)

از: شمس‌الدین محمد بن عبدالله کاتبی نیشابوری (۸۳۹ق)

[مجلس ۳۵۵/۸؛ الذریعه ۸۹۷/۹؛ منزوی ۲۴۸۸/۳].

نسخهٔ حاضر قصاید و غزلیات و رباعیات شاعر را شامل است.

آغاز:

هر تشنه کو ز مشرب توحید آب یافت

سیراب گشت و هر دو جهان را سراب یافت

از نافه قبول دماغی که بوی برد

در خاک تیره خاصیت مشک ناب یافت

انجام:

بپوش آن رخ از من دلم خون مکن   کـه از دوست بـرگ گـلی گـفته‌انـد

نستعلیق؛ یوسف، ۲۳ شوّال ۸۵۰؛ عناوین زر، تمامی صفحات مجدول مذهب مرصع، دو صفحه اول کتیبه مذهب مرصع و در حاشیه نقش گل و بوته؛ تملک محمد عزت به تاریخ ۱۲۰۰ با مهر مدور به سجع «سر عارف محمد عزت»، جزء کتابخانه لطفعلی بن محمدکاظم تبریزی به تاریخ ۱۳۳۲؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، مذهب با نقش گل و بوته و پرنده.

۱۴۷ برگ؛ ۱۰/۵×۱۸ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۷۸۸۶۲].

﴿۷۷۷۷﴾

مقدمة‌الادب (ادبیات ـ عربی)

از: جارالله ابوالقاسم محمود بن عمر زمخشری (۵۳۸ق)

[مجلس ۱۵۶/۶؛ کشف‌الظنون ۱۷۹۸/۲؛ منزوی ۲۰۳۱/۳؛ مشار، عربی، ۸۹۲].

نسخهٔ حاضر از اول و آخر افتادگی دارد و در لابلای سطور ترجمهٔ ترکی لغات نوشته شده است.

آغاز نسخه: «انصار، احیاء، احراس، احزاب، اعقاب، اعصاب، احلاف، احالیف».

انجام نسخه: «هدهد، هبل، هلاس، هنا، هنالك، هناک، هدنة‌الافعال، هبوط، هتاف، هلك».

نسخ و تحریری؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: مقوا، زرد.

۲۶۵ برگ؛ ۱۴×۲۱ سانتی متر؛ ۱۸ سطر؛ [ثبت ۷۸۸۶۳].

«۷۷۷۸»

شبستان نکات و گلستان لغات (ادبیات ـ فارسی)

از: ملایحیی سیبک (شیبک) نیشابوری متخلص به فتاحی (۸۵۲ق)

[مجلس ۵۰۱/۵ و ۱۹۲/۶؛ الذریعه ۲۴/۱۳؛ مرعشی ۸/۱۰، ش ۳۶۰۸؛ منزوی ۱۶۳۷/۲؛ مشار، فارسی ۳۱۸۹/۳].

آغاز: «حمد خدای را که چشمهٔ میم حمدش دریایی است در حد کمال کرم و دایرهٔ میم نعمتش سفره‌ای است در نعت نوال قدم، عین نعم چشمه‌ای است در نم نعمای او».

انجام:

شب ظلمت از روی او دور دار ستان آنگهش از قبول نظر

نستعلیق، اسفندیار، ۲۴ ذی قعدهٔ ۱۰۷۸ پیشاور؛ عناوین و نشانیها شنگرف، تمامی صفحات مجدول؛ مهر مربعی به سجع «سلطان محمود ۱۲۴۲» و مهر مضلع به سجع «عبدالرحمن ۱۲۷۶»؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، مجدول.

۱۱۵ برگ؛ ۱۱×۱۹ سانتی متر؛ ۱۳ سطر؛ [ثبت ۷۸۸۵۴].

«۷۷۷۹»

فلک ناز و خورشید آفرین = سرو و گل (شعر ـ فارسی)

از: یعقوب بن مسعود متخلص به تسکین (قرن ۱۲ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۰۳۲] مراجعه شود.

آغاز:

به نام آنکه کرد ایجاد عالم برای آدم و اولاد آدم

گلی از گلشن رحمت عیان کرد به ابراهیم آتش گلستان کرد

انجام:

به خود بینم مکن یارب تو مشهور — که هست این از طریق آدمی دور
وگـــردانـــند خـود بـینان عـالم — کـه کس از کـیدشان نـبود مسلّم

نستعلیق؛ بی کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف؛ در آغاز نسخه دستخط ملامسیح محمد ولد کربلایی کاظم که در سال ۱۲۴۱ تحریر نموده؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۲۷۶ برگ؛ ۱۴/۵×۲۰ سانتی متر؛ ۱۲ سطر؛ [ثبت ۷۸۸۵۵].

﴿۷۷۸۰﴾

کلیات تأثیر تبریزی (شعر ـ فارسی)

از: میرزا محسن تأثیر تبریزی (قرن ۱۱ ق)

به شمارهٔ [۷۶۷۲] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر قصاید، غزلیات و رباعیات شاعر را شامل است.

آغاز:

ای ثنایت انس و جان را از بیان انداخته
حیرت ذات تو لکنت در زبان انداخته
شرح اوصاف تو سرگرم ثنایت را چو شمع
گرچه سر تا پا زبان شد از زبان انداخته

انجام:

گـــردون دنـــی نـواز را مـی‌نازم — ایّـــام زمـــانه ســـاز را مـی‌نازم
افتاده به شش در جهت پنج حواس — چـرخ شش و پـنج باز را مـی‌نازم

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف؛ تملکی به تاریخ ۱۱۶۶؛ جلد: تیماج، مشکی.

۳۲۱ برگ؛ ۱۴×۲۴ سانتی متر؛ ۱۸ سطر؛ [ثبت ۷۷۸۵۲].

«۷۷۸۱»

مجموعه

۱ ـ نگارستان **(ادبیات ـ فارسی)**

از: ابن کمال پاشا احمد بن سلیمان (۹۴۰ق)

متنی ادبی است شامل پند و اندرز و حکایات، مشتمل بر هشت باب که مؤلف به سبک «گلستان» سعدی برای صدر اعظم پاشا وزیر سلطان سلیمان قانونی در سال ۹۳۹ق ساخته است.

[منزوی ۳۶۴۵/۵؛ دانشگاه ۲۹۶۸/۱۲ با عنوان «نگارستان بی‌مانند»؛ میکرو فیلمهای دانشگاه تهران ۲۶۹/۱].

آغاز: «منّتهای بی‌منتها خدای بی‌همتای را عزّوجلّ که نه در تشیید بنای حِکَمش عجل است و نه در تنفیذ قضای حکمش وجل.

نه بیم است او را ز کس نه امید   از او شد پدید این سیاه و سفید»

انجام:

سود نه زهد را ز دلق کبود   آن که حق را به خرقه یافت که بود

۲ ـ مفتاح گلستان **(ادبیات ـ فارسی و ترکی)**

از: علی بن حاجی عثمان

تفسیر و ترجمه‌ای است از الفاظ مشکله گلستان که برای مبتدیان نگاشته شده و شامل پنج قسم است بدین ترتیب:

قسم اول: در تقریر کلام قدیم خدای رحیم

قسم ثانی: در تقریر احادیث لطیف رسول کریم

قسم ثالث: در تعبیر گفتار حکمای گوهر نثار

قسم رابع: در تذکیر ابیات سحر آثار

قسم خامس: در تقریر لغات طاووس نگار.

آغاز: «شکر و سپاس لایق خدای عظیمه که روح انبیایی فصاحت لسانله آراسته قلدی و حمد بی‌قیاس سزاوار رهنمای کریمه که آدم او غلنلرنک دلنی طلاقت بیانله پیراسته قلدی و تحیات فراوان ...».

انجام:

«نفی کیدرمک - نهی کدوطوتمق - نواه جمع ناهی ـ وادی دره ـ وافی تمام اولجی ـ والی دوست وحاکم ـ هدی مکیه گوندرلنی قربانی ـ هنی سکرجی ـ یمنی صاغ».

نسخ؛ رساله اول بی‌کا، پنجشنبه ۲۳ صفر ۹۵۹؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۳۰۹ برگ؛ ۱۲×۱۸/۵ سانتی متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۷۸۷۴۷].

«۷۷۸۲»

غایة المرام فی شرح شرایع‌الاسلام (فقه ـ عربی)

از: شیخ مفلح بن حسن بن راشد صیمری (قرن ۹ ق)

[مجلس ۲۴۳/۱۱؛ الذریعه ۳۲۱/۱۳ که اشتباهاً آن را به سید حسین طالقانی نسبت داده و مرحوم مشکوة نیز به تبعیت از وی در آغاز نسخهٔ حاضر مؤلف را سید حسین طالقانی نوشته است و ۲۰/۱۶؛ مرعشی ۲۳۹/۱۶، ش ۶۲۵۷].

آغاز: «الحمد لله الّذی هدانا إلی الاسلام و انعم علینا بالتکلیف المودی الی دارالسّلام الّتی نشارک فیها البادی بالدّوام احمده حمد معترف بالانعام و اشکره فی حالتی العافیة و الانتقام و صلی الله علی محمد و آله الکرام».

انجام: «اصاب و هو کافر فلایعقل عنه المسلمون و ما استحسنه المصنف اختیار فخرالدین لما قاله المصنف و هو المعتمد هذا آخر ما قصدنا ایراده فی هذا الکتاب».

نسخ؛ محمد بن علی حسینی، ۱۲ جمادی الثانی ۱۰۳۷؛ عناوین و

نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، قرمز، مجدول.

۳۳۳ برگ؛ ۱۸×۲۵ سانتی متر؛ ۲۵ سطر؛ [ثبت ۶۲۴۶۲].

«۷۷۸۳»

حدائق البیان فی شرح التبیان (ادبیات ـ عربی)

از: علی بن عیسی (قرن ۸ ق)

شرحی است متوسط با عناوین «قوله ـ قوله» بر کتاب «التبیان فی المعانی و البیان» استادش شرف‌الدین حسین بن محمد طیبی (۷۴۳ ق)؛ او این شرح را به دستور وی نگاشته و در اواخر شوال ۷۰۶ق به پایان رسانیده است.

[کشف الظنون ۳۴۲/۱ ذیل عنوان «التبیان»].

نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه: «و الخوف کقوله ربّنا انّك من تدخل النّار فقد اخزیته هذا اذا کان الخطاب مع الله و ... فی قول المنافقین لشیاطینهم انّا معکم انّما نحن مستهزؤن او الایذان بکمال الخوف و الوجل کما فی قول ابراهیم علیه‌السّلام ...».

انجام: «قوله علیه من صلوات الله اطیبها، اطیبها مبتدا و علیه خبره و من صلوات الله بیان حال من الضمیر فی الخبر فقدم ... علی انفسهم کما یوصی الاب المشفق الناس فی حق اولاده و یعضده الرّوایة الاقوی المسلم اذکرکم الله فی اهل بیتی کما یقول الاب المشفق الله الله فی حقّ ...».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: گالینگور، سبز، با عطف و گوشه تیماج.

۱۱۳ برگ؛ ۲۲×۳۱ سانتی متر؛ ۳۱ سطر؛ [ثبت ۲۲۴۱۳].

«۷۷۸۴»

مجموعه

۱ ـ حاشیة معالم‌الاصول «۱ پ ـ ۶۲ ر» **(اصول فقه ـ عربی)**

از: خلیفه سلطان حسین بن محمد مرعشی آملی (۱۰۶۴ ق)

[مجلس ۱۰۳/۷؛ الذریعه ۲۰۶/۶؛ مرعشی ۲۳۶/۲، ش ۶۳۶؛ مشار، عربی ۲۹۷].

آغاز: «الحمد لله ربّ العالمین... فیقول العبد الغریق فی بحر العصیان المشرف بالانتساب الی ثانی سیّدی شباب اهل...».

انجام: «...سوی المخالفة العامة وموافقتها والتقیة و احتمال التقیة فی احدهما دون الآخر یوجب الترجیح فما ذکره ساقط».

۲ ـ حاشیة معالم‌الاصول «۶۲ ر ـ ۱۲۵ پ» **(اصول فقه ـ عربی)**

از: مولی محمدباقر بن اکمل مشهور به وحید بهبهانی (۱۲۰۶ ق)

[الذریعه ۲۰۵/۶؛ مرعشی ۱۶۴/۱۶، ش ۶۱۶۶؛ مشار، عربی ۲۹۶].

آغاز: «الحمدلله الّذی شرح صدورنا بانوار معرفة معالم‌الدّین و فتح مسامع قلوبنا بالاقتداء بالائمّة المهدیّین».

انجام: «بعدم کونه شرعاً من الثبوت من الشرع بلاشبهة نعم فی الموقتة او الدائمة الذی مثل الموقت لیس کذلک و وجهه واضح».

نسخ؛ رسالهٔ اول غفار بن المشهدی عظیم الخوئی، ۵ رمضان ۱۲۳۰؛ رسالهٔ دوم عبدالغفار بن محمد عظیم، ۴ شوال ۱۲۳۰ خوی؛ تملک محمد طبیب بروجردی ۱۲۴۹ با مهر مربعی به سجع «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده محمد ۱۲۴۸»؛ اهداء محمد امین سنندجی به عبدالعلی میرزا با مهر بیضوی به سجع «عبده الراجی محمد امین ۱۲۳۵»؛ جلد: گالینگور، عطف و گوشه تیماج.

۱۲۶ برگ؛ ۱۵×۲۴ سانتی متر؛ ۲۰ سطر؛ [ثبت ۲۲۴۳۰].

﴿۷۷۸۵﴾

حدیقة الحقیقة و شریعة الطریقة = فخری‌نامه (شعر ـ فارسی)

از: مجدود بن آدم حکیم سنایی غزنوی (قرن ۶ ق)

[مجلس ۵۸/۸ و ۶۷/۲۱؛ سپهسالار ۴۹۳/۲؛ منزوی ۲۷۶۱/۴؛ مشار، فارسی ۱۷۳۱/۲].

آغاز: «الحمدلله الخبیر بخفیّات الضمایر الحکیم بخبیات السرایر المنزّه عن الامثال و النظایر المقدس عن ان یدرکه الابصار».

انجام:

باد بر مصطفی درود و سلام / ابدالدّهر صد هزاران عام

صد هزاران ثنا چو آب زلال / از رهی باد بر محمد و آل

نستعلیق؛ حسن بن غلامعلی جربادقانی، ربیع‌الاول ۱۰۲۰؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ در صفحهٔ آخر تملک عبداللطیف با مهر بیضوی «عبده عبداللطیف» و مهر مدور به سجع «المتوکل علی الله الغنی عبده خواجه میر محمد نخجوانی»؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، لولادار.

۲۰۳ برگ؛ ۱۳×۲۵ سانتی متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۷۸۴۵۸].

﴿۷۷۸۶﴾

شرح نهج‌البلاغة (شرح حدیث ـ عربی)

از: عزالدین عبدالحمیدبن هبةالله، ابن ابی الحدید معتزلی (۶۵۵ ق)

[مجلس ۱۶۹/۷؛ الذریعه ۱۵۸/۱۴؛ مرعشی ۲۳۱/۵، ش ۱۸۴۶؛ سپهسالار ۴۱/۲؛ مشار، عربی ۵۶۹].

نسخهٔ حاضر مجلد اول و شامل جزء اول تا آخر جزء دهم می‌باشد.

آغاز: «الحمدلله الواحد العدل الذی تفرد بالکمال فکلّ کامل سواه منقوص و استوعب عموم المحامد و الممادح».

انجام نسخه:

و ان افتقادی واحدا بعد واحد　　دلیل علی ان لایدوم خلیل

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف، تمامی صفحات مجدول مذهب؛ با علامت بلاغ (بلغ قبالاً و طلاعاً)؛ در اول نسخهٔ تملک محمود بن الحاج محمد بن حاج عبدالهادی درویش ۱۲۲۱ با مهر مربعی به سجع «یا محمود الفعال»؛ محمدصادق بن محمدباقر مروزی وقایع نگار این نسخه را در ۲۲ رجب ۱۲۴۶ در نجف به فرزند خود هبه نموده است؛ جلد: تیماج، مشکی.

۴۳۱ برگ، ۲۱×۳۶ سانتی متر؛ ۳۵ سطر، [ثبت ۷۸۴۵۰].

«۷۷۸۷»

شرح نهج‌البلاغة　　(شرح حدیث ـ عربی)

از: عزالدین عبدالحمیدبن هبةالله، ابن ابی الحدید معتزلی (۶۵۵ ق)

به شمارهٔ [۷۷۸۶] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر نیمهٔ دوم کتاب را شامل است.

آغاز نسخه: «منه فلم احتج الیکما فیما قد فرغ الله من قسمه و امضی فیه حکمه فلیس لکما و الله عندی و لا لغیر کما فی هذا ...».

انجام: «و آن یصون وجهی عن المخلوقین و یکفّ عنّی عادیة الظالمین انّه سمیع مجیب انشاءالله و هو حسبنا الله وحده و صلواته علی سیدنا محمد النبی و آله و سلامه».

نسخ؛ ابراهیم اصفهانی، ربیع‌الثانی ۱۰۵۷؛ عناوین و نشانیها شنگرف، تمامی صفحات مجدول مذهب؛ با علامت بلاغ (بلغ طلاعاً سنه ۱۱۱۹ با مهر مربعی به سجع «افوض امری الی الله محمد مقیم»)؛ در اول نسخه تملک لطفعلی بن مؤید الدوله قاجار به تاریخ ۱۲۸۸؛ محمد صادق بن محمدباقر مروزی وقایع نگار قاجار این نسخه و تمامی کتب خود را به فرزندش محمدجعفر هبه نموده است؛ جلد: تیماج دورو، مشکی.

۴۰۸ برگ؛ ۲۱×۳۷ سانتی متر؛ ۳۵ سطر؛ [ثبت ۷۸۴۵۱].

«۷۷۸۸»

الخصال **(حدیث ـ عربی)**

از: شیخ صدوق محمد بن علی بن بابویه قمی (۳۸۱ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۱۰۹] مراجعه شود.

نسخ زیبا؛ محمدصادق بن محمدتقی منجم (از ابتدا تا خصال اربعه و در اول کتاب به این مطلب تصریح نموده) و عبدالقیوم بن واثقی جنابدی (تا پایان نسخه)، ۱۱۲۵ (حسب‌الامر میرزا محمدصادق نوشته شده)؛ در ابتدای نسخه تملک کاتب اول با مهر بیضوی به سجع «المتوکل علی الرازق المنعم محمدصادق المنجم ۱۰۶۶» و تملک محمود بن شرف‌الدین علی منجم و تملک معزالدوله جمعه ۲۵ ذی قعدهٔ ۱۲۹۲ و تملک محمد اشرف بن محمدصادق منجم؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، مجدول.

۱۸۷ برگ؛ ۱۹×۲۸ سانتی متر؛ ۲۳ سطر؛ [ثبت ۷۸۴۵۳].

«۷۷۸۹»

برهان قاطع **(لغت ـ فارسی به فارسی)**

از: محمدحسین بن خلف تبریزی (قرن ۱۱ ق)

[مجلس ۸۰/۳؛ مرعشی ۱۴۰/۱۲، ش ۴۵۶۴؛ مشار، فارسی ۷۵۴/۱].

نسخهٔ حاضر حاشیه‌نویسی‌هایی دارد که بنا به نقل کاتب، مؤلف در نسخهٔ اصل آنها را با عنوان «ملحقات» اضافه نموده و او هم از روی نسخهٔ اصل که به خط مؤلف بوده، استنساخ نموده است.

آغاز:

«ای راهنما به هر زبان در افواه   از نام تو بردند زبانها به تو راه
یزدان و کرسطوس چو تنکری و اله   لاحول و لاقوة الا بالله

بهترین نعتی که متکلمان بدیع‌البیان محفل زبان آرامی و نیکوترین نکته که منشیان انجمن سخن‌سرای زبان ...».

انجام: «یعقوب به فتح یای حُطّی و سکون عین بی‌نقطه وقاف بواو کشیده و به بای ابجد زده نام پیغمبری بوده و مشهور نام مردی بوده صاحب مذهب و مجتهد نصارا و کبک نر را نیز گفته‌اند که جفت کبک ماده باشد».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف، تمامی صفحات مجدول مذهب، صفحه اول سر لوح مذهب مرصع؛ به کتابخانه علی‌اکبر بن میرزا اسماعیل تبریزی وارد شد محرم ۱۲۵۱؛ جلد: تیماج دورو، قهوه‌ای.

۶۰۱ برگ؛ ۱۸×۲۸/۵ سانتی متر؛ ۲۵ سطر؛ [ثبت ۷۸۴۵۴].

«۷۷۹۰»

۱ ـ دیوان منوچهری دامغانی بلخی «۱ پ ـ ۷۵ ر» **(شعر ـ فارسی)**

از: ابو نجم احمد شصت کله منوچهری دامغانی (۴۳۲ ق)

[مجلس ۱۲/۸ و ۱۹۷ و ۴۳۷ و ۴۴۸؛ الذریعه ۱۱۱۳/۹؛ مرعشی ۲۹۸/۵، ش ۱۹۳۰؛ منزوی ۲۵۴۵/۳؛ مشار، فارسی ۲۳۷۵/۳].

در آغاز نسخه شرح مختصری از زندگی منوچهری دامغانی در دو صفحه آمده است.

آغاز:

همی ریزد میان باغ لؤلؤها بزیورها — همی سوزد میان راغ عنبرها بمجمرها
ز قرقوبی بصحراها فرو افکنده بالشها — ز بوقلمون بوادیها فرو گسترده بسترها

انجام:

ای کرده سپاه اختران یاری تو — فخر است جهان را به جهان داری تو
مستند مخالفان ز هشیاری تو — بخت همه خفته شد ز بیداری تو

۲ـ دیوان ازرقی هروی «۷۷ پ ـ ۱۲۵ پ» **(شعر ـ فارسی)**

از: ابوبکر بن اسماعیل ورّاق ازرقی هروی (قبل از ۴۶۵)

به شمارهٔ [۷۶۲۲] مراجعه شود.

آغاز:

ز نور قبه زرین آینه تمثال — زمین تفته فرو پوشد آهنین سر بال
فروغ چتر سپهری بیک درخشیدن — به سنگ زلزله اندر زند بگاه زوال

انجام:

بی‌آنکه ز من به تو بدی گفت کسی
در کشتن من تو نیز کردی هوسی
زین کار همی نیایدم باک بسی
صد کشته چو من به که تو غمگین نفسی

نستعلیق؛ محمدمهدی بن عبدالله خان یوزباشی کرجی، رسالهٔ اول پنجشنبه ۱۰ ذی‌قعدهٔ ۱۲۷۱ قریه تیدجان گلپایگان (حسب‌الامر شاهزاده عبدالصمد میرزا نوشته شده)؛ رساله دوم ۱۲ ذی‌حجهٔ ۱۲۷۱؛ عناوین شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، مجدول.

۱۲۵ برگ؛ ۱۶/۵×۲۴ سانتی متر؛ ۱۶ سطر؛ [ثبت ۷۸۴۵۷].

«۷۷۹۱»

نزهة الناظر فی الجمع بین الاشباه و النظائر (فقه ـ عربی)

از: یحیی بن احمد بن سعید حلی (۶۹۰ ق)

[مجلس ۱۷۵/۹؛ الذریعه ۱۲۵/۲۴؛ مرعشی ۲۷۷/۲، ش ۶۸۳؛ مشار، عربی ۹۵۲].

نسخهٔ حاضر از اول افتادگی دارد.

آغاز: «علی النار و ذهب ثلثاه و بقی ثلثه طهر و حلّ شربه و اللبن و الجوار و الکیزان و ما اشبه ذلك اذا عمل من طین نجس».

انجام: «فاصابه راجلاً عیب الزمناه الدیة و ایما راجل اخذ فی الطریق فاصابه عیب فلا دیة تم الکتاب بعون الله و حسن توفیقه».

نسخ؛ فضل‌الله بن محمّد[۱]، دوشنبه ۱۵ ذی حجهٔ ۹۹۵ جوشقان؛ جلد: مقوا، مشکی.

۵۵ برگ؛ ۹/۵×۱۵ سانتی متر؛ ۱۶ سطر؛ [ثبت ۷۸۴۶۴].

---

۱. در زیر اسم کاتب نوشته شده: «و کان کاتب هذه النسخة الشریفة من العلماء البار عین فی زمانه و الفقهاء الفاضلین فی عصره و اوانه». شیخ آغا بزرگ در طبقات اعلام‌الشیعه «احیاء الداثر فی مآثر اهل القرن العاشر» ص ۱۸۱ فضل‌الله بن محمد استرآبادی را نام می‌برد که از شاگردان مقدس اردبیلی (۹۹۳ ق) بوده و کتاب مختلف علامه حلّی را در ۷ محرم ۹۸۴ کتابت کرده است و احتمال زیاد دارد کاتب نسخهٔ ما نیز همین عالم باشد.

«۷۷۹۲»

مجموعه

۱ ـ غنیة المسافر عن المنادم والمسامر «۱ ر ـ ۹۵ پ» **(مواعظ ـ عربی)**

از: سعید نورالدین علی بن علی موسوی عاملی جبعی (۱۰۶۱ یا ۱۰۶۸ ق)

فوایدی است که مؤلف پیرامون وعظ و حکم و اخبار و غیره جمع‌آوری نموده و در ده باب مرتب ساخته است. در اثنای کتاب به مناسبتهای مختلف، مؤلف اشعاری به عربی از خود می‌آورد.

[الذریعه ۳۷/۱۶ و ۶۹؛ طبقات اعلام‌الشیعه قرن ۱۱، ص ۳۸۶].

فهرست ابواب کتاب چنین است:

باب اول: مواعظ و حکم در دو فصل

باب دوم: در فضل علم و شرف اهل آن

باب سوم: تاریخ انبیاء از آدم تا عیسی علیه‌السلام در چند فصل

باب چهارم: در حالات پیامبر خاتم صلی‌الله‌علیه‌وآله

باب پنجم: عجائب مخلوقات

باب ششم: قطعات اشعار در چند فصل

باب هفتم: تاریخ امویان

باب هشتم: تاریخ عباسیان

باب نهم: مکاتبات

باب دهم: طرفی از نوادر.

آغاز: «الحمد لله الذی اوضح سبیله القویم و انار صراطه المستقیم و تفضل بالاحسان العمیم و جعل فی سیر الاولین و قصص الماضین عبرة لذوی الاعتبار و تذکرة لذوی الابصار ... و بعد فهذه نبذة جمعتها من مواضع متفرقة تشتمل علی جملة من الوعظ والحکمة والسیر و الاخبار و غیر ذلک علی سبیل الاختصار لیکون

صحبة للمسافر و غنی عن المنادم و المسامر».

انجام:

لاییأس المذنب الجانی و ان کثرت	منه الذنوب و باب العفو وارده
ثم الصلوة علی خیر البریة ما	حسنت نباق و ساق الرکب قاصده

۲ ـ مقامة المناظرة «۹۶ر ـ ۹۸پ» **(مواعظ ـ عربی)**

از: مؤلف پیشین

مقامه‌ای است که مؤلف در آن به طور مختصر مسافرت خود و مواجهه‌اش با مصاحبی نصحیت‌گو و مناظرهٔ با وی را به صورت ادبی با نثری شیوا و مسجع بیان نموده و در پایان چند بیت از اشعار خود را نیز درج کرده است.

آغاز: «الحمد لله الذی ابتدع الاشیاء و کونها و احسن خلقها و اتقنها بارادة منه و تقدیرا و لطف شامل و تدبیر».

انجام: «فهذا اعجب ما عاینت فی الاسفار واغرب ما حفظت من الاخبار».

نسخ قدیم؛ محمد بن اسماعیل صفوی، ۱۰۲۸ (برای مؤلف نوشته شده)؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ در اول نسخه تملک منصور جوزی؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۹۸ برگ؛ ۱۴/۵×۲۰ سانتی متر؛ ۲۳ سطر؛ [ثبت ۲۲۵۱۵].

«۷۷۹۳»

ترجمهٔ روزنامه‌های هندوستان (تاریخ ـ فارسی)

از: سید حسین خان صدرالمعالی شیرازی (حدود ۱۳۳۲ ق)

حسین خان شیرازی از مترجمان دارالترجمهٔ ناصرالدین شاه و ظل‌السلطان بوده و برای آنها روزنامه‌های هندی را ترجمه نموده است که نسخه‌های آن در کتابخانه

مجلس و اصفهان موجود است.

[مجلس ۱۵۹۰/۱۰ ـ ۱۵۹۲ و ۱۵۹۴ و ۱۵۹۷ و ۱۵۹۹ و ۱۶۰۳؛ اصفهان ۶۱/۱ و ۶۳ و ۶۴ و ۱۶۱؛ منزوی ۴۰۶۸/۶].

نسخهٔ حاضر یکی دیگر از مجلدات آن ترجمه‌ها می‌باشد که برای ظل‌السلطان ترجمه شده است.

آغاز نسخه: «نگارنده کوه نور می‌نگارد که مضامین مندرجه ذیل را یکی از دانشوران دربارهٔ وضع قدیمه اهالی هندوستان و حالات حالیه ایشان نگاشته چون خالی از لطف نبود برای هدیه ناظرین ...».

انجام نسخه: «به همان جائی که دارند قناعت دارند تا آنکه رفته ما بین خودشان این قدر زد و خورد نموده تا آنکه نیست و نابود شوند آن وقت اطمینان کاملی برای مصر حاصل خواهد شد».

تحریری؛ به خط مترجم، بی‌تا جلد: تیماج، قهوه‌ای، مجدول.

۹۰ برگ؛ ۱۴/۵×۲۰ سانتی متر؛ ۱۲ سطر؛ [ثبت ۱۸۲۹۵].

«۷۷۹۴»

لوامع صاحبقرانی = لوامع قدسیه = شرح من لا یحضره الفقیه

(فقه ـ فارسی)

از: ملا محمدتقی بن مقصود علی مجلسی (۱۰۷۰ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۳۴۷] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر از اول باب اذان و اقامه تا اواخر کتاب‌الصلوة را شامل است.

آغاز نسخه: «الحمد لله ربّ العالمین ... باب الاذان و الاقامة و ثواب المؤذّنین، این بابی است در بیان شرعیت اذان و اقامت و کیفیت آن و ثواب مؤذّنان و سایر احکامی که متفرّع می‌شود بر آن».

انجام نسخه: «پس رجوع کند به کتب ادعیه و کتاب دعا کافی، کافی است و صحیفه کامله کامل است و مصباح کبیر به اکثر آن کرده است و مهج‌الدعوات از جهت دفع بلاها تمام است و الحمد لله رب العالمین».

نسخ؛ محمد علی بن محمد صادق بن مجلسی اصفهانی، شب جمعه ۱۲ ربیع‌الثانی ۱۰۷۵؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ با نسخه اصل توسط محمد علی بن محمد رضا مقابله شده با مهر بیضوی به سجع «اللهم اسئلک الرضائی»؛ تملک محمد رضا بن محمد صادق بن مجلسی؛ در صفحهٔ اول تولد محمدابراهیم بن اسماعیل بن مرتضی طباطبائی در ۱۲۶۱ به خط پدرش؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، مجدول.

۲۰۹ برگ؛ ۱۵×۲۵/۵ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۷۸۴۷۳].

«۷۷۹۵»

تحفهٔ رفیعی (فقه ـ فارسی)

از: محمدقاسم ساوه‌ای خدابخش (قرن ۱۱ ق)

مختصری است در مسایل ارث، شامل یک مقدمه و دوازده فصل و یک خاتمه که تألیف آن به نام رفیع الدین محمد موسوی حسینی اصفهانی و در سال ۱۰۳۳ ق شروع شده است. **[مجلس ۱۶۶/۱۳؛ الذریعه ۴۳۷/۳؛ مرعشی ۱۱۷/۱، ش ۹۹].**

در آخر نسخهٔ سؤالاتی که از عبدالله شبستری شده و جواب ایشان، آمده است.

آغاز: «بسمله الحمد لله رب العالمین و الصلوة و السّلام علی سید الاولین و الآخرین محمد المصطفی افضل المرسلین و وصیّه بلافصل علیّ المرتضی فهو امیرالمؤمنین و آله اولاده الطاهرین صلوات الله علیهم من الملائکة و الناس اجمعین امّا بعد چون اقلّ عباد محمد قاسم ساوه‌ای ...».

انجام: «و قبول نیست شهادت غیر اهل ذمّه از کفار هر قسم که باشد سبحان

ربّک ربّ العزّة عمّا یصفون و سلام علی المرسلین و الحمد لله ربّ العالمین».

نستعلیق عالی؛ محمد رضی بن سلیمان انصاری گرم رودی، شب سه‌شنبه ۱۵ محرم‌الحرام ۱۱۱۴؛ عناوین شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، مجدول.

۷۸ برگ؛ ۱۳×۲۰ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۷۸۴۷۰].

﴿۷۷۹۶﴾

منهج المسالک الی الفیه ابن مالک (نحو ـ عربی)

از: تقی‌الدین احمد بن محمد شمنی (۸۷۲ ق)

شرح معروفی است بر «الفیه» ابن مالک (۶۷۲ ق).

[کشف الظنون ۱۵۲/۱؛ ظاهریه، نحو ۵۰۶ ـ ۵۰۹ که در ص ۲۶۵ نسخه‌ای از همین شرح را با عنوان «شرح الاشمونی علی الالفیة» آورده و شارح را علی بن محمد بن عیسی اشمونی (۹۱۸ ق) ذکر نموده است].

آغاز: «... احمد الله تعالی علی ما منح من اسباب البیان و فتح من ابواب التبیان و الصلوة والسلام علی من ... اعلام الایمان ... فهذا شرح بدیع علی الفیه ابن مالک».

انجام: «البداء و الختام فقال رحمه‌الله تعالی و جمعنی و ایاه فی دار السلام:

فاحمدالله مصلیاً علی — محمد خیر نبیٍ ارسلا

و آله الغر الکرام البررة — وصحبه المنتجبین الخیرة».

نسخ؛ ابراهیم بن احمد بن عبدالبادی المنستبری المغربی مالکی، شنبه اوایل جمادی‌الاولی ۹۹۰؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، مشکی، سوخت، ترنج با سر، لچکی، مجدول.

۱۶۹ برگ؛ ۱۶×۲۵ سانتی متر؛ ۳۵ سطر؛ [ثبت ۷۸۴۸۸].

«۷۷۹۷»

دیوان سنجر کاشانی (شعر ـ فارسی)

از: میر محمدهاشم بن رفیع‌الدین سنجر کاشانی (۱۰۲۱ ق)

به شمارهٔ [۷۶۴۴] مراجعه شود.

آغاز:

بجز صادق آنکه بست زبان — منکران را به راست گفتاری

از خجالت بخاک تیره نشاند — کوه را حلمش از گرانباری

انجام:

تهمتی بر سپه غمزهٔ او می‌بندم

کاش ویرانه ما قابل تاراج بودی

از کلاه نمدم گرم نمی‌گردد سر

سرنوشتم چه عجب سنجر اگر تاج بودی

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا [قرن ۱۰]؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، مجدول.

۹۳ برگ؛ ۱۱×۱۹ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۷۸۴۸۹].

«۷۷۹۸»

مجموعه

۱ ـ مثنوی شمس‌الشعراء سروش اصفهانی (شعر ـ فارسی)

[الذریعه ۲۸۸/۱۱، منزوی ۲۸۴۳/۴ با عنوان «روضة‌الاسرار»].

این مثنوی به چاپ سنگی می‌باشد که در اول مجموعه حاضر ضمیمه شده است.

آغاز:

دارم اندر دست خونین خامه‌ای — تا که بنویسم مصیبت نامه‌ای

انجام:

کاین جواهر سفته‌ام در عهد او　　　　کـام و لب آلوده‌ام از شـهد او

۲ ـ جنگ اشعار　　　　**(شعر ـ فارسی)**

از: ؟

جنگ اشـعاری است کـه مـؤلف در آن بـیت یـا ابـیاتی را از شـعرای گـوناگـون جمع‌آوری و به ترتیب حروف الفبائی آخر قوافی مرتب نموده است.

نام شاعرانی که شعرشان در این جنگ آمده عبارتند از:

هاتف اصفهانی، مشتاق اصفهانی، سعدی شیرازی، عطار تبریزی، نثار تـبریزی، طالب ترشیزی، واعظ قزوینی، حـیران قـاجار، طـوبی تـبریزی، مکـارم سـبزواری، عاشق اصفهانی، حافظ شیرازی، سهیلی جغتایی، آهـی جـغتایی، مـحتشم کـاشانی، حکیم خاقانی شیرازی، آذر بیگدلی، سهیلی ترک، اهلی ترشیزی، صباحی بـیدگلی، اشرف مازندرانی، عذری بیدگلی، حـاجی اردبـیلی، کـلیم کـاشی، نـیکی اصـفهانی، اسـیر اصـفهانی، شـفایی اصـفهانی، عـالمی، فـیاض لاهـیجی، عـلی نـقی کـمره‌ای، سـپهری زواره‌ای، مـیلی خـجندی، حـالی تـرکمان، سـید حسـین، قـاضی قـلندر اصفهانی، ظهوری شـیروانـی، ضـمیری اصـفهانی، عـبدالله خـان، طـالقانی، نـیازی، شریف تبریزی، امیر خسرو دهلوی، حزین لاهیجی، صافی اصفهانی، فیض دکـنی، رفیق اصفهانی، مـلانخلی بـخارایـی، غـیری اصـفهانی، هـاذم گـیلانی، کـمال‌الدیـن خجندی، زکی همدانـی، شـرف قـزوینی، لطـیف نـیشابوری، ذوقـی عـرجسـتانی، جامی، راهب اصفهانی، نظیری نیشابوری، نشاط تـبریزی، فـهمی کـاشی، فـصیحی تبریزی، میرزا اسدالله تبریزی، صـادق افشـار، خـیالی کـاشی، خـواجـه زادهٔ کـابلی، میرحضوری قمی، سوزی سـاوه‌ای، سـلمان سـاوجی، مسـیح‌الدیـن سـاوجی، بـابا شهیدی قمی، درکی قمی، حسن قمی، میرزا احمد قزوینی، رونقی همدانـی، کـاتب یـزدی، دانش طـوسی، طـبسی، شـاهی سـبزواری، وحشـی کـرمانی، ولی قـاینی،

جرجانی، قراری گیلانی، شمس هراتی، غزالی طوسی، انوری ابیوردی، فریدون، قاآنی شیرازی، بابا نصیر گیلانی؛ طلوعی اسکویی، یغمای جندقی، رفیع‌الدین لبنانی، میر صیدی طهرانی، زینت اصفهانی، فریدالدین نیشابوری، قاضی یحیی لاهیجی، میر صبری اصفهانی، دقیقی سمرقندی، راضی اصفهانی، جاوید گیلانی، طالب گیلانی، کاتبی اصفهانی، نقی اصفهانی، حضوری خوانساری، آصفی هراتی، رشید کارزانی، کابلی، مرتضی قلیخان شاملو، آذر سیستانی، شاه عباس صفوی، فاضل شیدا، معلوم تبریزی، مختاری غزنینی، جبلی غرجستانی، مجنون عامری، رهایی خوافی، قره‌چه داغی، نوایی، خیام نیشابوری، فضولی بغدادی، نوری اصفهانی، ابو سعید مهندس خاوران، ناصری مهندس خاوران، نظام استرآبادی، عرفی شیرازی، قاضی اسد کاشی، میر محمد محسن طوسی، حزنی، کامی سبزواری، بدیع‌الزمان سبزواری، اصلی مشهدی، روغنی استرآبادی، روغنی طهرانی، سرباز، زلالی هراتی، میرزا ابوالقاسم قائم مقام مرحوم؛ موسوی طوسی، پورحسن طوسی طبسی، رشکی سبزواری، شاه سبحان خوافی، قطبی خامنه‌ای، علای آشتیانی، میر مقبول قمی، داعی قمی، میر حضوری قمی، خضری قزوینی، غضنفر قمی، گلخن قمی، تسلیمی کاشانی، حاتم کاشی، میر رضی همدانی، محوی همدانی، سایر طوسی، فکری مشهذی، میر مرادی طوسی، صائب تبریزی، ابو نصر جامی، قاسمی، ذوقی ترکمان، نسبتی مشهدی، نوعی خبوشانی، کمالی سبزواری، صابر خراسانی، میرزا هادی اصفهانی، عامری، فنای مرندی، آشوب، فروغی تهرانی، مخفی گیلانی، نور علی شاه همدانی، قره‌چه داغی، صالحی خراسانی، میرزا حسین خان تبریزی، قاضی مجدالدین نسائی، عجزی، تاجرالدین اسمعیل خوافی، شاه علاءالدین سیستانی، کمال اسماعیل اصفهانی، دانش طوسی، سید جلال یزدی، بابا فغانی شیرازی، غیرتی شیرازی، شیخ قیصر دکنی، احمد جامی، نادم لاهیجی، طاهر خراسانی، سائل قهستانی، عاجز، عسجدی مروی، مولوی

بلخی، سیف‌الدین ماوراء النهری، مشهدی ولی تبریزی، حیدری سبزواری، خلقی قهستانی، امیر همایون طبسی، بابا طاهر همدانی، ناصر خسرو علوی، سید مرشد بروجردی.

آغاز:

سحر از کوه خاور تیغ اسکندر چو شد پیدا
عیان شد رشحهٔ خون از شکاف جوشن دارا
دم روح‌القدس زد چاک در پیراهن مریم
نمایان شد میان مهد زرّین طلعت عیسی

انجام:

که بهر پرستیدن آن صنم — به ملک وجود آمدم از عدم
و گرنه مرا میل هستی نبود — سر برگ یزدان‌پرستی نبود

نستعلیق؛ بی کا، بی تا؛ در آخر نسخه تملک محمد جعفر بن میرزا بزرگ، ربیع‌الثانی ۱۳۱۲؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، مجدول.

۷۸ برگ؛ ۹×۱۶ سانتی متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۷۸۴۹۳].

«۷۷۹۹»

مجموعه

۱ ـ دیوان هلالی جغتایی (منتخب) «۱ پ ـ ۴۶ پ» **(شعر ـ فارسی)**

از: نورالدین استرآبادی هلالی جغتایی (۹۳۶ ق)

گزیده‌ای از دیوان غزلیات شاعر است که به ترتیب حروف معجم آخر قوافی تنظیم شده است.

در آغاز نسخه حاضر، این دیوان را اشتباهاً به هلالی افندی نسبت داده‌اند.

[مجلس ۴۰۴/۸؛ الذریعه ۱۲۹۴/۹؛ منزوی ۲۶۱۰/۳؛ مشار، فارسی ۲۳۹۲/۲].

آغاز:

ز اشک لاله گونم تا بخون آغشته منزلها

همه گلهای رسوایی برون می‌آید از گلها

شکستی عهد و بر دلهای غمگین سوختی داغی

ولی داغی که تا روز قیامت ماند بر دلها

***

انجام:

ای صد هزاران چو من خاک در سرایی

کز وی برون خرامد مثل تو دلربایی

خواهم که با تو باشم اما کجا نشیند

مثل تو پادشاهی با همچو من گدایی

***

۲ ـ دیوان اهلی شیرازی «۴۷ ر ـ ۷۶ پ» **(شعر ـ فارسی)**

از: محمد بن یوسف اهلی شیرازی (۹۴۲ ق)

[مجلس ۲۸۷/۳ و ۳۹۰؛ الذریعه ۱۱۳/۹؛ منزوی ۲۲۴۴/۳؛ مشار، فارسی ۲۲۷۰/۲].

نسخهٔ حاضر شامل غزلیات و رباعیات شاعر است و از اول افتادگی دارد.

آغاز نسخه:

من از غم تو هلاکم و تو فارغ از غم من

مر است غم که هلاک توام تو را چه غم است

دمی ز حال من خسته دل مشو غافل

که میروم ز جهان و غم تو دم بدم است

***

انجام:

دیوان شرح درد دل بود اشعار اهلی سر بسر
ایـنچنین شـعری نـمی‌بینم بـه دیـوان کسـی

خون شد جگرم ز داغ جان سوز فـراق	دل سـوخته ز آه شـعله‌افـروز فـراق
یـارب کـه چـنین روز مـبیناد کسـی	ایـن روز قـیامت است یـا روز فراق

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ مهر دایره‌ای به سجع «عمرّنا الله بعمر سعید ۱۱۹۷»؛ جلد: پارچه، قهوه‌ای.

۷۶ برگ؛ ۱۱×۱۸/۵ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۷۸۴۹۴].

«۷۸۰۰»

فرحة الغری بصرحة الغریٰ **(حدیث ـ عربی)**

از: سید غیاث‌الدین عبدالکریم بن احمد طاووس حلّی (۶۹۲ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۰۵۰] مراجعه شود.

آغاز: «الحمد لله مظهر الحق و مبدیه و مدحض الباطل و مرجیه و مسدّد الصواب و مسدیه و مشید بنآه و معلیه».

انجام: «و یصرف عنا کل اغفال و اهمال حتی نظفر بالسعادتین الغائیة و الزایلة و یتمیز لدینا عزابس الاعمال بالنعم الواصلة بمنه تم الکتاب بعون الله وحمده».

نسخ تحریری؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ در برگ اول تملکی با مهر مستطیلی به سجع «محمد جعفر بن محمدباقر الشریف الشیرازی» و مهر مستطیلی به سجع «سلام قولا من رب رحیم» و مهر بیضوی به سجع «ابو حسین»؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۹۹ برگ؛ ۱۲×۱۸ سانتی متر؛ ۱۳ سطر؛ [ثبت ۷۸۴۹۶].

«۷۸۰۱»

مجموعه

۱ـ دیوان جنونی اردبیلی **(شعر ـ فارسی)**

از: جنونی اردبیلی (قرن ۱۲ ق)

کلیات اشعار شاعر است مشتمل بر قصائد، غزلیات، رباعیات، ترجیع بندها و مخمسات؛ وی در اشعار خود به «جنونی» تخلص می‌کرده است.

شاعر در قصائد خود ائمه (ع) را مدح می‌کند و همچنین صاحب مُنصبان اردبیل را در عصر خود می‌ستاید.

در آن قطعه‌ای در مدح و تاریخ تولیت و تبریک عید نوروز، جهت محمدعلی بیک متولی آستانه شیخ صفی اردبیلی سروده که تاریخش ۱۰۹۷ ق می‌باشد و همچنین قصائدی در ۱۰۹۸ و ۱۰۹۹ و ۱۱۰۷ ق سروده شده است.

همچنین قطعه‌ای از برادر خود محمد شریفا آورده که در مورد تخلص صاحب ترجمه سروده است و قطعه‌ای در تاریخ آمدن نواب صفی خان به اردبیل در ۱۰۹۵ق انشاء نموده است. **[الذریعه ۲۰۶/۹؛ منزوی ۲۲۷۴/۳]**.

نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد. و در حواشی برگهای آخر نسخه «جنگ نامه» شاعر به ترکی آمده است. که بعد از این معرفی می‌شود.

آغاز نسخه:

اگر دلم صله خواهد روم به مدح کسی
که در جهان کرم هست بی‌عدیل و نظیر

کلید گنج عنایت علی ولی الله
قسیم دوزخ و جنّت امیر کل امیر

دهن به فاتحه بگشا «جنونی» از اخلاص
که دل زبان دعا شد به نیّت تکبیر

انجام نسخه: «تاریخ عید قربان که جهت محمد علی بیک متولی شیخ صفی الدین گفته شد

بنای کعبه کل در جهان گرکرد ابراهیم   کلیم الله عصر خود کند تعمیر دلها را».

۲ـ جَنگ نامه «حاشیه برگ ۷۰ – ۸۰»   **(اشعار ـ ترکی)**

از: مؤلف پیشین

منظومه‌ای است به ترکی شامل حمد الهی و مدح حضرت پیامبر و ائمه (ع) و بعد در نصیحت خود ابیاتی گفته و سپس قصه جنگ پهلوانی را به نظم درآورده است. این منظومه از آخر افتادگی دارد.

آغاز:

حمد ایدر هر سوزی دینک اول   سوز سوا شنکده باغلاینک مضقل

تنکری آدیله صبح ایدر اول   احد فرد بی‌نظیر و عدیل

نسعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، ترنج.

۸۰ برگ؛ ۱۰/۵×۱۹/۵ سانتی متر؛ ۱۶ سطر؛ [ثبت ۷۸۴۹۲].

«۷۸۰۲»

دیوان بابا فغانی شیرازی   (شعر ـ فارسی)

از: بابا فغانی سکاکی شیرازی (۹۲۵ ق)

[مجلس۲۸۳/۳؛ الذریعه۸۴۰/۹؛ منزوی۳۴۶۸/۳؛ مشار،فارسی۲۳۵۴/۲؛ سپهسالار ۶۴۹/۲].

آغاز:

بود پیوسته نیت در ریاض روضه رضوان را
که بوسد آستان روضه شاه خراسان را
به ایوان یثرب، آفتاب مشرق و مغرب
که سقف مشهدش همسایه آمد عرش رحمان را

انجام:

که زر و لعل و لؤلؤ شهوار   گوهر شبچراغ و در یتیم
هرچه در کارگاه امکان است   پرده دار جمال جانان است

نستعلیق؛ محمد مؤمن ظاهراً ربیع الثانی ۱۱۰۵ (حسب الامر میرزا نبی فرزند میرزا ابو تراب نوشته شده)؛ تمامی صفحات مجدول مذهب مرصع، سرلوح مزدوج مذهب مرصع؛ در اوّل نسخه مهر دایره‌ای به سجع «الله محمدعلی ۱۰۳۰»؛ قبلاً داخل کتابخانه مرحوم سلطان القرائی بوده؛ جلد: تیماج، دورو، سوخت، ترنج باسر.

۲۰۵ برگ؛ ۱۴×۲۴ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۷۸۴۹۷].

«۷۸۰۳»

دیوان سلمان ساوجی (شعر ـ عربی)

از: جمال الدین سلمان بن محمّد ساوجی (۷۷۸ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۴۲۰] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر شامل قصاید، مدایح، ترجیع بند، رباعیات، غزلیات، فراق نامه و خورشید و جمشید می‌باشد.

آغاز:

هر دل که در هوای هویت مجال یافت   عنقای همّتش دو جهان زیر بال یافت

هر جان که با بلای ولایش گرفت انس   از نعمت و نعیم دو عالم ملال یافت

انجام:

به رسم حضرت سلطان عصر شاه اویس

که عهد سلطنتش باد متّصل بدوام

شد این ربیع معانی جمادی الثانی

سنه ثلاث و ستین و سبعمأة تمام

نستعلیق؛ بی‌کا، ۵ ربیع الثانی ۸۵۶؛ عناوین شنگرف و لاجورد، تمام صفحات مجدول مذهب، صفحهٔ اوّل کتیبهٔ مذهب مرصع داخل کتیبه «الله الباقی» مذهب، در صفحه اول تملک مولی مقصود محرم ۹۱۰ در قلعه اکره؛ جلد: روغنی، ترنج، باسر با نقش گل و بوته، مجدول.

۳۲۲ برگ؛ ۲۱×۱۲ سانتی متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۷۸۵۰۰].

﴿۷۸۰۴﴾

دیوان واعظ قزوینی (شعر ـ فارسی)

از: ملاّ محمد رفیع معروف به واعظ قزوینی (۱۰۸۹ ق)

[مجلس ۲۰۹/۸؛ الذریعه ۱۲۵۲/۹؛ منزوی ۱۸۹۷/۳].

آغاز:

ای نام دلگشای تو عنوان کارها   خاک در تو آب رخ اعتبارها

خورشید و مه قطره ز باران فیض تو   ... بر جنبش قلمت روزگارها

انجام:

ترش رویی ای خواجه گر کار تست   گره بر جبین نیست بر کار تست

زر و مال مانده است از رفته گان   چو آتش که می‌ماند از کاروان

نستعلیق؛ بی‌کا، اوّل رجب ۱۰۸۶؛ صفحه اوّل و آخر مهر بیضوی به

سجع «شعاع»؛ جلد: تیماج، قرمز، مجدول.

۱۱۹برگ؛ ۱۱/۵×۲۳/۵ سانتی متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۷۸۵۰۲].

«۷۸۰۵»

تجارب السّلف (تاریخ ـ فارسی)

از: هند و شاه بن سنجر صاحبی نخجوانی (۷۰۹ق).

[مجلس ۱/۱۵؛ الذریعه ۳۴۸/۳؛ مرعشی ۱۱۹/۷، ش ۲۵۳۳؛ منزوی ۴۱۲۰/۶].

آغاز: «ادامت تهلیل و تمجید و اقامت تسبیح و تحمید حضرت ذوالجلال را سزد که به حکمت بالغه و قدرت کامله موجودات سماوی و ارضی از مکامن عدم به مظاهر وجود رسانید و از امتزاج عناصر و ازدواج...».

انجام: «... به تقریر پیوست بعد از این کتاب را ختم کنیم باری تعالی این تألیف را بر متأملان مبارک و میمون گرداناد بالنبی و آله الطاهرین و اصحابه الغرّ المحجّلین».

نسخ؛ بی‌کا، ۱۵ ذی حجة ۸۴۶؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، قرمز، سوخت، ترنج باسر با نقش گل و بوته، مجدول.

۲۵۰ برگ؛ ۱۳×۲۱ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۷۸۵۰۳].

«۷۸۰۶»

شرح شواهد شرح الفیه ابن ناظم (ادبیات ـ عربی)

از: سید محمدبن علی موسوی عاملی (قرن ۱۲ ق)

شرح و تفسیری است از شواهد شرح ابن ناظم بر «الفیة» پدرش ابن مالک، این شرح برای سید بدر الدین حسینی عاملی انصاری نگاشته شده و در ۱۱ ربیع الاول ۱۰۵۷ ق به پایان رسیده است. **[الذریعه ۳۳۷/۱۳].**

آغاز: «احسن کلمة یتکلم بها ارباب الکلام و اولی حدیث یثنی نحوه عنان الاقلام حمداً لله جل جلاله علی ما رفع مقدار العلم و مقامه و خفض رایات الجهل و اعلامه».

انجام: «(لان یؤکرها) قد مر فی شواهد نونی التأکید مفسراً بما لامزید علیه و الشاهد فی اثبات الهمزة من (یؤکرها) للضرورة و هذا آخر ما عمدت الی شرحه من شواهد ابیات شرح الخلاصة ...».

نستعلیق؛ لطف الله بن محمد مهدی، جمعه ۶ ربیع الاول ۱۱۲۶؛ تصحیح و مقابله نسخه توسط محمد سعید بن محمد زمان اسحق آبادی نیشابوری در روز شنبه ۷ ربیع الاول ۱۱۲۶ و برای حاج علی نقی جهرمی به پایان رسیده است؛ جلد: تیماج، مشکی، ضربی.

۱۸۵ برگ؛ ۱۵/۵×۲۴ سانتی متر؛ ۲۱۲ سطر؛ [ثبت ۷۸۵۰۵].

«۷۸۰۷»

اسکندرنامه (شعر ـ ترکی)

از: احمدی کرمیانی سیواسی (۸۱۵ق)

منظومه‌ای است به ترکی که شاعر آن را به نام سلیمان چلبی فرزند سلطان ایلدرم بایزید سروده و به تیمور لنگ تقدیم نموده است.

[قاموس الاعلام ۸۰۰/۱؛ کشف الظنون ۸۶/۱، هدیة العارفین ۱۲۱/۱؛ فرهنگ نامه‌های فارسی ۱۸۳/۱].

آغاز:

ذکر بسم الله الرّحمن الرّحیم — خامو نسته بیزکی در ای حکیم

هر کمنک یولداشی توفیق اولا — هر نه سوزکیم سویلیه تحقیق اولا

انجام:

خیر ایچون من قونا غلام سنی　　سن داخی خیریله یاد ایله منی
خیر اولسون دینی و عقباده شاد　　احمدینی خیریله ایلیه یاد

نستعلیق؛ بی‌کا، ۴ محرم ۹۹۳؛ عناوین زرین، تمامی صفحات مجدول مذهب، با پنج نقش میناتور؛ جلد: تیماج، زیتونی، مجدول.

۱۸۷ برگ؛ ۱۲×۲۱/۵ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۷۸۵۰۷].

﴿۷۸۰۸﴾

ترجمهٔ مکاتبات اِرْل اُف چِسْتِرْ فیلد (منشآت ـ فارسی)

از: عماد السلطنه حسینقلی قاجار (قرن ۱۳ ق)

«اول اُف چستر فیلد» صد و هفتاد و یک نامه به فرزند خود نوشته است. سی و هفت عدد از این نامه‌ها به زبان فرانسوی و بقیه زبان انگلیسی نگاشته شده است.

در کتاب حاضر عماد السلطنه حسین قلی قاجار نامه‌های فرانسوی را به فارسی ترجمه نموده و در یازدهم ذی قعده ۱۳۱۵ ترجمه آن را به پایان رسانیده است.

آغاز: «ترجمه نوشتجات اِرل اُف چستر فیلد که یکی از بزرگان انگلیس است و این مراسلات که به پُرسی نوشته کتابی مفید و از جمله کتب ادبیّه است اغلب کاغذهای او به زبان انگلیس است ما آنچه...»

انجام: «آدم را بیعار و غضب آلوده بنماید و دور است از آنکه لذتی انسان از آنها ببرد بلکه بی‌آبرو و ضایع می‌کند خداحافظ».

نستعلیق؛ به خط مترجم، یکشنبه یازدهم ذی قعده ۱۳۱۵؛ جلد: تیماج، مشکی.

۱۳۶ برگ؛ ۱۳×۲۰/۵ سانتی متر؛ ۱۱ سطر؛ [ثبت ۱۷۸۱۹].

﴿۷۸۰۹﴾

کلیات شمس = شمس الحقایق = دیوان مولوی بلخی = دیوان شمس تبریزی

(شعر ـ فارسی)

از: جلال الدین محمدبن محمد بلخی رومی (۶۷۲ ق)

نسخهٔ حاضر جلد دوم کتاب و غزلیات (از اواسط قافیه میم تا آخر قافیه یاء) و رباعیات را شامل است. **[الذریعه ۵۳۹/۹؛ منزوی ۲۳۸۲/۳؛ مشار، فارسی ۲۳۲۳/۲].**

آغاز نسخه:

حکیمیم و طبیبیم و ز بغداد رسیدیم   بسی علّتیان را که زغم باز خریدیم
سبلهای کهن را و غم بی‌سر و بن را   ز رگهاش و ز پهناش به چنگال کشیدیم

انجام نسخه:

آن طاق ابرو که نیست جفتش اندر آفاق   با بنده بباخت جفت و طاقی بنفاق
بس گفت مرا جفت خواهی یا طاق   گفتم به تو جفت و از همه عالم طاق

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، لولادار.

۲۰۰ برگ؛ ۱۱/۵×۱۶/۵ سانتی متر؛ ۱۴ سطر؛ [ثبت ۸۵۷۲۵].

﴿۷۸۱۰﴾

دیوان کلیم کاشانی **(شعر ـ فارسی)**

از: میرزا ابوطالب کاشانی متخلص به کلیم (۱۰۶۱ ق)

نسخهٔ حاضر غزلیات، رباعیات و قصاید شاعر را شامل است.

[مجلس ۲۹۱/۳ و ۴۷۷؛ الذریعه ۹۱۵/۳؛ منزوی ۱۸۹۱/۳؛ مشار، فارسی ۲۳۵۹/۲].

آغاز:

بدل کردم بمستی عاقبت زهد ریائی را
رسانیدم بآب از یمن می بنیاد تقوی را

زسینه این دل بی‌معرفت را می‌کنم بیرون
چرا بیهوده گیرم در بغل مینای خالی را

انجام:

بود درازی زینت قبای عمرش را
(چنانچه هست خوش آینده اختصار کلام)
مدام تا که دهد آفتاب بعد از صبح
(همیشه تا که بیاید چراغ پیش از شام)

نستعلیق؛ بی‌کا، آخر رباعیات «اواخر ذی حجه ۱۰۸۵» (از روی دستخط شاعر) تمامی صفحات مجدول مذهب، صفحه اوّل سرلوح مزدوج مرصع مذهب؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، مجدول.

۱۵۶ برگ؛ ۱۱/۵×۱۹ سانتی متر؛ ۱۴ سطر؛ [ثبت ۷۸۵۱۱].

﴿۷۸۱۱﴾

التلویح الی کشف حقائق التنقیح (معانی و بیان ـ عربی)

از: سعد الدین مسعود بن عمر تفتازانی (۷۵۸ ق)

شرحی است بر کتاب «تنقیح الاصول» صدر الشریعة.

[مجلس ۱۲/۱۲۴، مرعشی ۵/۱۰۹، ش ۱۷۲۱].

آغاز: «الحمد لله الذی احکم بکتابه اصول الشریعة الغرّاء و رفع بخطابه فروع الحنیفة السمحة البیضاء.

انجام: «... تصریحاً للمقصود و حتی المکیات علی لفظ وجود ... انه ولی العصمة و التوفیق و منه الهدایة الی سواء الطریق».

نسخ؛ بی‌کا، صبح روز یکشنبه ۱۷ جمادی الاولی ۱۱۱۲؛ عناوین شنگرف، صفحه اوّل سرلوح مزدوج مرصع، تمامی صفحات مجدول

محرر مرصع مذهب با نقش گل و بوته؛ جلد: تیماج دورو، مشکی، سوخت، شمسه بالچکی با نقش گل و بوته مذهب.

۲۴۱ برگ؛ ۹/۵×۱۶/۵ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۷۸۵۱۲].

«۷۸۱۲»

پنج گنج = خمسه امیر خسرو دهلوی **(شعر ـ فارسی)**

از: امیر خسرو بن سیف الدین محمود دهلوی (۷۲۵ق)

[مجلس ۱۶۶/۳ و ۶۶/۸؛ الذریعه ۲۵۹/۷؛ منزوی ۲۶۷۹/۴؛ مشار، فارسی ۹۵۲/۱].

نسخهٔ حاضر شامل هر پنج منظومه است و از آغاز افتادگی دارد. منظومه‌ها در نسخه ما بدین ترتیب قرار گرفته‌اند:

۱ـ مطلع الانوار = مخزن الاسرار

آغاز:

بسم الله الرحمن الرحیم — خطبهٔ قدس است بملک قدیم

آغاز نسخه:

ای زتو پر دامن امید ما — وز کرمت نعمت جاوید ما

۲ـ خسرو و شیرین

آغاز:

خداوندا دلم را چشم بگشای — بمعراج یقینیم راه بنمای

۳ـ لیلی و مجنون = **مجنون و لیلی**

آغاز:

ای داده بدل خزینهٔ راز — عقل از تو شده خزینه پرداز

۴ـ هشت بهشت

آغاز:

ای گشاینده خزانه جود　　　نقش پیوند کارگاه وجود

۵ ـ آیینهٔ اسکندری

آغاز:

جهان پادشاها خدایی تراست　　　ازل تا ابد پادشاهی تراست

نستعلیق؛ شیر محمد، پنجشنبه ۲۷ ربیع الاول ۹۹۴؛ عناوین شنگرف، تمامی صفحات مجدول، مذهب، صفحه اول سرلوح مزدوج مرصع مذهب؛ در اول خسرو و شیرین تملک بهمن میرزا فرزند عباس میرزا ۱۲۱۷؛ جلد: تیماج دورو، مشکی، سوخت، ترنج باسر، لچکی، مذهّب.

۴۰۳ برگ؛ ۱۱×۲۲ سانتی متر؛ ۲۳ سطر؛ [ثبت ۷۸۵۱۳].

«۷۸۱۳»

دیوان قاسم انوار　　　(شعر ـ فارسی)

از: معین الدین علی بن نصیر معروف به قاسم انوار تبریزی (۸۳۷ق)

[مجلس ۳۴۹/۸؛ الذریعه ۸۶۱/۹؛ منزوی ۲۴۷۷/۳؛ مشار، فارسی ۲۳۵۷/۲].

نسخهٔ حاضر غزلیات و رباعیات شاعر را شامل است.

آغاز:

من بیچارهٔ سودا زده سرگردانم　　　که به اوصاف خداوند سخن چون رانم

من و توحید تو هیهات دلم می‌لرزد　　　این قدر بس که حدیثت به زبان می‌رانم

انجام:

ما را ز عنایتش جمیل است و جمال　　　عالم همه تشنه‌اند و ما آب زلال

ما اهل کمالیم زما هر نفسی صد گونه تحیت است بر اهل کمال

نستعلیق؛ بی‌کا، جمادی الآخر ۱۰۳۷؛ همه صفحات مجدول مذهّب؛ صفحه آخر مهر بیضوی به سجع «شعاع»؛ جلد: تیماج، قرمز، مجدول.

۲۰۷ برگ؛ ۱۴×۲۲/۵ سانتی متر؛ ۱۳ سطر؛ [ثبت ۷۸۵۱۶].

«۷۸۱۴»

کلیات مظفر علی شاه (شعر ـ فارسی)

از: میرزا محمدتقی بن محمد کاظم کرمانی، مظفر علی شاه (۱۲۱۵ ق)

[مجلس ۱۸۴/۸؛ الذریعه ۶۴۸/۹؛ منزوی ۲۴۱۵/۳؛ مشار، فارسی ۲۳۷۲/۲].

نسخهٔ حاضر شامل این اشعار است:

۱ـ **غزلیات** شاعر که در مدح اقطاب خود «مشتاقعلی شاه و شاه ولی مشتاق که در کرمان کشته شده‌اند» سروده است نظیر کلیات شمس مولوی رومی.

آغاز:

ای آنکه پرسی از من دل داده حال دل بگشای چشم غیب و عیان بین جمال دل

رو وام کن ز حضرت حق جسم معتدل تا برتو آشکار شود اعتدال دل

انجام:

عاشق روی رونقم واله موی رونقم ساکن کوی رونقم از دم عشق حیدری

سالک راه حیدرم بنده شاه قنبرم هر دو جهان مظفرم از دم عشق حیدری

۲ ـ **مثنویات**

۳ ـ **بحرالاسرار** که در شمارهٔ [۷۲۲۰] ذکر شد.

نستعلیق؛ بخش غزلیات میرزا عبدالرحیم حسینی (درویش نعمت علی)، دوشنبه ۱۱ محرم ۱۳۷۲؛ بخش مثنویات عبدالرحیم بن مرحوم میرزا آقا طهرانی سه‌شنبه ۲۲ ربیع الاوّل ۱۲۷۲؛ بخش آخر

بی‌کا، دوشنبه ۲۲ ربیع الاول ۱۲۶۴؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۲۲۶ برگ؛ ۱۶×۲۲ سانتی متر؛ ۱۸ سطر؛ [ثبت ۷۹۰۴۶].

«۷۸۱۵»

مهر و مشتری =مهر و ماه =عشق نامه **(شعر ـ فارسی)**

از: شمس الدین محمدبن احمد عصار تبریزی (۷۸۴ یا ۷۹۲ ق)

[مجلس ۳/۴۹۸ ـ ۴۹۹؛ الذریعه ۳۱۵/۱۹؛ منزوی ۳۲۵۳/۴؛ مشار، فارسی ۵۰۷۰/۴].

نسخهٔ حاضر از اول و آخر افتادگی دارد.

آغاز:

بسی صحرا و کوه و در نوشتند — به بی راهی چرخ از راه گشتند

همی کردند پیچان راه و بی‌راه — سوی البرز شان آمد گذرگاه

انجام:

اگر باشد وفا با عشق همره — بود آن صحبت از علّت منزّه

وگر عاشق بود در عشق صادق — شود دردم برو معشوق عاشق

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج دورو، مشکی.

۱۰۳ برگ؛ ۸×۱۳/۵ سانتی متر؛ ۱۰ سطر؛ [ثبت ۷۸۵۱۷].

«۷۸۱۶»

مجموعه

۱ـ دیوان قطران تبریزی **(شعر ـ فارسی)**

از: ابو منصور قطران ارموی تبریزی (۴۶۵ ق)

به شمارهٔ [۷۶۶۸] مراجعه شود.

آغاز:

تا برسید لولوی این باغ سمن   از گل سرخ به یاقوت بیاراست چمن

انجام:

زمان حشمت شد باد باقی   بسر بادش فلک فرسای افسر

۲ـ قصائد نوائی **(شعر ـ فارسی)**

سه قصیده است که در آخر نسخه آمده و شاعر در آخر قصائد تخلص خود را «نوائی» ذکر نموده است. [منزوی ۲۵۸۶/۳].

عنوان قصائد چنین است:

قصیده فریده در شکایت از روزگار و توسل به پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله و اولاد اطهار علیهم‌السلام

مطلع:

ای چرخ چند رنجد زتو جانم   زین بیش شرم دار و مرنجانم

قصیده خزانیه در مدح محمد شاه قاجار

قصیده بهاریه در مدح محمد شاه قاجار

نستعلیق؛ بی‌کا، ۱۲۵۶؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۱۰۳ برگ؛ ۱۴×۲۱ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۷۸۵۲۶].

«۷۸۱۷»

دیوان کلیم کاشانی **(شعر ـ فارسی)**

از: میرزا ابوطالب کاشانی، متخلص به کلیم (۱۰۶۱ ق)

به شمارهٔ [۷۸۱۰] مراجعه شود.

آغاز:

بدل کردم به مستی عاقبت زهد ریائی را
رسانیدم به آب از یمن می بنیاد تقوا را

انجام:

باران از بس که شد مکرر در چشم صدف گل است گوهر

نستعلیق؛ [...] ابن محمد نصر آبادی، شنبه ۱۹ ربیع الاول ۱۰۸۲؛ عناوین شنگرف، تمامی صفحات مجدول؛ جلد: تیماج، مشکی.

۲۸۷ برگ؛ ۱۲×۲۲ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۸۱۷۸].

﴿۷۸۱۸﴾

تقریرات فقه (فقه ـ عربی)

از: ؟

مجموعه‌ای است شامل مباحث اصول و فقه که ظاهراً تقریر درس استاد است وهمه از یک نویسنده می‌باشد. مؤلف از شیخ مرتضی انصاری با عنوان «الشیخ الاستاد الامام المرتضی رحمه الله» و از صاحب جواهر با عنوان «استاد رحمه الله» یاد می‌کند. و از استاد دیگرش که ظاهراً شیخ حسن مامقانی است با عنوان «افضل المحققین، استادنا سلمه الله یا ادام الله افادته» یاد می‌کند. فهرست بخشهای موجود دراین مجموعه عبارتند از:

۱ـ رسالة فی وجوب تقلید الاعلم «اپ ـ ۴۰ پ» **(فقه ـ عربی)**

نسخهٔ حاضر از آخر ناتمام مانده است.

آغاز: «و نقول ینبغی قبل الشروع فی تحقیق المسئلة من بیان معنی التقلید و هو فی اللّغة کما ذکره فی الصحاح جعل القلادة فی العنق و منه قلّدت المرئة ای جعلت

القلادة فی عنقها و منه ایضاً التقلید».

انجام نسخه: «لانّ جواز تقلید المیّت فی الجملة عند فقدان الحیّ متفق علیه هذا تمام الکلام فی جواز تقلید المیت ابتداءً و امّا الکلام فی البقاء علی تقلیده».

۲ـ الکلام فی عقد الفضولی «۴۳ ر ـ ۴۴ ر» **(فقه ـ عربی)**

آغاز: «الکلام فی عقد الفضولی اعلم ان العقد عبارة عن العلقة الی الحاصلة بین المالین او مطلق الشیئین المسبّبة من جعل المنشی مع تسلّطه بالمال و الفضول هو...».

انجام: «والخلاف فی ذلك لیس فی محله بل مراد الفقهاء الاما ذکرنا لعلّو شأنهم عن القول بما لا یساعد عقل او شرع».

۳ـ شرح شرایع الاسلام (کتاب الزکاة و الخمس) «۴۲ پ ـ ۱۷۸ ر»

(فقه ـ عربی)

نسخهٔ حاضر از آخر ناتمام مانده است.

آغاز: «قال المصنف ره اعنی المحقق فی الشرایع فی باب الزکوة ولو امهر امرأة نصابا و حال علیه الحول فی یدها فطلّقها قبل الدخول و بعد الحول کان له النصف هو ...».

انجام نسخه: «هذا کلّه فی حال الاختیار و امّا فی حال الاضطرار فلا اشکال فی جواز قضاء العبد لعدم جریان مقتضی الحکمة حینئذ».

۴ـ کتاب المتاجر **(فقه ـ عربی)**

آغاز: «الکلام فی مسقطات خیار المجلس و هو اربعة الاوّل الشرط و هذا یتصور علی وجوة ثلثة الاول اشتراط سقوط الخیار و بمعنی عدم ثبوته من اول الامر الثانی

اشتراط اسقاطه بعد العقد».

انجام: «کما لایخفی علی من تتبع کلماتهم فی مسئلة حرمة التشبه کادلتها فتأمل جداً و قد استقصیت الکلام فی هذه المسألة فی رسالة منفردة من اراد فلیرجع الیها».

۵ ـ مسألة فی حکم حلق اللحیة «۲۶۳ پ»

مؤلف در این بخش در مورد حلق لحیه در یک صفحه استدلالی بحث نموده و در آن از استادش شیخ حسن مامقانی (۱۳۲۳ ق) با عنوان «الفاضل المحقق و الاستاد المدقق سلمه الله» یاد می‌کند و همچنین در آن به کتاب دیگرش در این موضوع ارجاع می‌دهد با این عبارت:

«وقد استقصیت الکلام فی هذه المسئله فی رسالة منفردة فمن اراد فلیرجع الیها».

چند رساله در مورد حرمت حلق لحیه در الذریعه ۱۷۳/۱۱ معرفی شده است.

عنوان کتاب در عطف نسخه «تلخیص الفقه» نوشته شده است.

تحریری؛ بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: روغنی.

۲۶۱ برگ؛ ۲۰/۵×۱۴/۵ سانتی متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۷۸۵۳۰].

«۷۸۱۹»

دیوان وحشی بافقی **(شعر ـ عربی)**

از: کمال الدین وحشی بافقی (۹۹۱ ق)

[مجلس ۲۸۷/۲۱ و ۴۳۴/۳؛ الذریعه ۱۲۶۴/۹؛ منزوی ۲۵۹۷/۳].

آغاز:

الهی سینه‌ای ده آتش افروز

در آن سینه دلی و آن دل همه سوز

هر آن دل را که سوزی نیست دل نیست

دل افسرده خود جز آب و گل نیست

انجام:

گریه از حال من گریان شود بی‌اختیار   ای که منع از گریه بی‌آه وزارم می‌کنی

گفته‌ای تدبیر کارت می‌کنم وحشی منال   رفت کار از دست کی تدبیر کارم می‌کنی

نستعلیق؛ غیاث الدین محمود بن سلیم گیلانی، بی‌تا [قرن ۱۱]؛ تمامی صفحات مجدول مذهب، صفحه اول سرلوح مزدوج مرصع مذهب؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، سوخت، ترنج باسر، لچکی با نقش گل و بوته.

۲۷۲ برگ؛ ۱۳×۲۳ سانتی متر؛ ۱۲ سطر؛ [ثبت ۷۸۵۲۸].

﴿۷۸۲۰﴾

رجال نجاشی **(رجال - عربی)**

از: ابوالعباس احمدبن علی نجاشی (۴۵۰ ق)

[الذریعه ۱۵۴/۱۰؛ مرعشی ۳۴/۱۴، ش ۵۲۳۸؛ مشار، عربی ۴۰۲ و ۶۸۵].

آغاز: «الحمد لله ربّ العالمین ... امّا بعد فانّی وقفت علی ما ذکره السیّد الشریف اطال الله بقائه و ادام توفیقه من تعییر قوم من...».

انجام: «ابو مالک الجهنی له کتاب یرویه احمدبن محمدبن عیسی عن ابن ابی عمیر عنه ابو محمّد الخراز و ابو محمد الفزاز کتبهما نروی بهذه الاساتید».

نسخ؛ اسماعیل بن میرزا ابوطالب طباطبایی، چهارشنبه ۱۵ ربیع الثانی ۱۲۴۴؛ مقابله شده از روی نسخه مصحح توسط امین اللاسلام بن محمد اصفهانی در تاریخ ۹ جمادی الاولی ۱۳۲۶؛ عناوین ونشانیها شنگرف؛ صفحه اوّل تملک یحیی بن محمد شفیع اصفهانی محرم الحرام ۱۳۰۸ با مهر بیضوی به سجع «شفیع یحیی فی الاخرة

محمد والعترة الطاهرة»؛ جلد: تیماج دورو، مشکی.

۲۱۶ برگ؛ ۱۳/۵×۲۱ سانتی متر؛ ۱۶ سطر؛ [ثبت ۷۸۵۳۱].

«۷۸۲۱»

دیوان انوری (شعر ـ فارسی)

از: اوحد الدین علی انوری ابیوردی (قرن ۶ ق)

[مجلس ۸۹/۸ و ۹۷ و ۴۳۲ و ۴۵۱؛ الذریعه ۱۰۹/۹؛ منزوی ۲۲۳۵/۳؛ مشار، فارسی ۲۲۶۸/۲].

آغاز:

ای قاعدهٔ تازه زدست تو کرم را   وی مرتبه نور بنان تو قلم را

از سحر بیان تو و اعجاز کف تست   گرکار گذاری است قلم را و کرم را

انجام:

دی در چمن آن زمان که طوفی کردی   با گل گفتم کزان شرابی خوردی

گل گفت که سهل بود گفتم که برو   چون جامه دریدنی و چه رنگ آوردی

نستعلیق؛ احمدبن اسد الله شولستانی، ۱۸ جمادی الاخره ۱۰۱۹؛ عناوین شنگرف، تمامی صفحات مجدول مذهب مرصع، دو صفحه اول طلا اندازی بین سطور، آغاز قصائد و غزلیات سرلوح مزدوج مرصع مذهب؛ در حاشیه بعضی لغات شرح و معنی شده؛ جلد: روغنی، زرد، ترنج باسر، لچکی با نقش گل و بوته مذهب.

۳۰۸ برگ؛ ۱۴×۲۴ سانتی متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۷۸۵۳۵].

«۷۸۲۲»

عدّة الاصول (اصول فقه ـ عربی)

از: شیخ ابو جعفر محمدبن حسن طوسی (۴۶۰ ق)

[الذریعه ۲۲۷/۱۵؛ مرعشی ۱۶۱/۱، ش ۱۴۲؛ مشار، عربی ۶۱۹].

آغاز: «الحمد لله ربّ العالمین ... سألتم ایدکم الله املاء مختصر فی اصول الفقه یحیط بجمیع ابوابه علی سبیل الایجاز و الاختصار علی ما یقتضیه مذاهبنا و توجیه اصولنا».

انجام: «و نسأل الله ان یجعله خالصاً لوجهه و ینفعنا بذلك و من نظر فیه انّه ولیّ ذلك والقادر علیه والحمدلله ربّ العالمین والصلوة علی رسوله محمد و آله الطاهرین».

نسخ؛ محمد حسین بن محمد باقر یزدی، ۲۰ رمضان المبارک ۱۰۹۰؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج دورو، مشکی.

۲۱۴ برگ؛ ۱۸/۵×۱۲/۵ سانتی متر؛ ۱۸ سطر؛ [ثبت ۷۸۵۳۷].

﴿۷۸۲۳﴾

ترجمهٔ اکمال الدین و اتمام النعمة (حدیث ـ فارسی)

از: سید احمدبن محمد حسین اردکانی یزدی (قرن ۱۳ ق)

ترجمه‌ای است از کتاب «اکمال الدین» شیخ صدوق؛ این ترجمه به درخواست محمدولی میرزا حکمران یزد صورت گرفته و در عصر جمعه بیستم صفر ۱۲۳۷ در همان شهر پایان یافته است. همین مترجم برای همین حاکم بخشهای از کتاب «عوالم العلوم» بحرانی را با عنوان «سرور العارفین» ترجمه نموده که در شمارهٔ ۷۵۱۲ معرفی شد.

نسخهٔ حاضر جلد اول ترجمه و تا آخر «باب سی و یکم در ذکر نوادر کتاب مفضل بنی عمر روایت کرده است» را شامل است.

آغاز: «اللهم عرفنی نفسک فانک ان لم تعرفنی نفسک لم اعرفک اللهم عرفنی نبیک ... و بعد چنین گوید محتاج برحمت خداوند غنی احمد بن محمد الحسینی عفی عنهما بالولی و النبی ک در این اوان سعادت قران...».

انجام: «و آن خدیو بیهمال را در دنیا و آخرت در ظل حمایت خود بدارد فانه علی کل شی قدیر و بالاجابة جدیر و صلی الله علی محمد و آله الطیبین المعصومین و رحمة الله و برکاته».

نستعلیق؛ به خط مترجم، عصر جمعه ۲۰ صفر ۱۲۳۷ یزد؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ در اول نسخه دستخط و تملک محمدولی میرزا وی با این عبارات آمده:

«این کتاب را جناب آقا سید احمد اردکانی جهت این مهجور ترجمه کرد از عربی به فارسی و بخط خود جناب مشار الیه می‌باشد و در ۱۲۳۷ ترجمه تمام شد. در سال اول حکومت سامی یزد که ۱۲۳۶ باشد شروع کرد و تمام این کتاب را مطالعه کردم محمدولی نوکر علی و غلام شاه فتحعلی شاه قاجار» با مهر بیضوی «عبده الراجی محمدولی»؛

جلد: تیماج، مشکی.

۲۷۶ برگ؛ ۱۵×۲۱/۵ سانتی متر؛ ۱۶ سطر؛ [ثبت ۷۸۵۴۰].

﴿۷۸۲۴﴾

گنجینة العلوم **(تاریخ ـ فارسی)**

از: ؟

مؤلف برای آشنایی مؤمنان بر احوال پیامبران و پادشاهان کتاب حاضر را از منابع گوناگون جمع آوری و مطالب آنها را با همان عبارات عیناً نقل نموده است. او کتابش را در چهار باب و هر باب را در چند فصل ترتیب داده و در باب چهارم تاریخ شاهان را از اشکانیان تا تیموریان به طور فشرده و خلاصه آورده و در خاتمه کتاب تاریخ سربداران را نسبتاً مفصل ذکر نموده است.

در آن آمده:

«در دارالبلدهٔ مراغه به تعجیل هرچه تمام نوشته شد که مأمور ساوجبلاغ بودم فی ربیع الثانی ۱۲۵۷ ق» با مهر بیضوی با نقش «عبده عیسی ۱۲۵۲ ق».

«و باقی حالات امیر تیمور در تذکرة الشعراء گفته خواهد شد».

در آغاز باب چهارم آمده: «از ابتدا عهد آدم تاکنون سنه خمس و ثلثین و سبع‌مائه از هجرت، هشت هزار و ششصد و هفتاد سال باشد و ابوالفتح ناصرالدین محمد در جامع المعارف آورده است».

فهرست ابواب کتاب چنین است:

باب اول: در ذکر انساب که عبارتست از دانستن اصول و فروع اهل اقالیم عموماً؛ از آدم (ع) تا حضرت خاتم الانبیاء (ص)

باب دوم: در دانستن مذاهب و عقاید خلق

باب سوم: در دانستن قصص انبیاء

باب چهارم: در تواریخ پادشاهان عرب و عجم و ترک و دیلم

آغاز: «الحمدلله الّذی خلق الارض و السماء و جعل اللیل و النهار و خلق الظلمات و الانوار و خلق الموت و الحیات لیبلوکم ایکم احسن عملاً پس از حمد و سپاس بی‌قیاس و ستایش بی‌آلایش خالق ارض و سما و شکر گزاری...».

انجام: «... صاحبقران اعظم امیر تیمور گورکان انارالله برهانه منتظم گردید و باقی حالات امیر تیمور در تذکرة الشعرا گفته خواهد شد ان شاء الله تعالی».

تحریری؛ یوسف بن میرزا اسماعیل تفرشی الاصل همدانی المسکن، دوشنبه ۲۲ جمادی الاولی ۱۲۵۷ (برای سرکار عیسی سلطان نوشته شده)؛ در اول و آخر کتاب مهر بیضوی همین شخص به سجع «عبده عیسی»؛ جلد: تیماج، مشکی، سوخت، ترنج باسر با نقش گل و بوته.

۳۲۸ برگ؛ ۱۴×۱۹/۵ سانتی متر؛ ۱۴ سطر؛ [ثبت ۷۸۵۴۱].

«۷۸۲۵»

سرّ الادب فی مجاری کلام العرب **(ادبیات ـ عربی)**

از: ابومنصور عبدالملک بن محمد بن اسماعیل ثعالبی (۴۲۹ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۱۲۳] مراجعه شود.

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحیم امّا بعد حمدالله علی آلائه و الصلوة علی محمد و آله فانّ من احبّ الله تعالی احبّ رسوله محمد المصطفی (ص)».

انجام: «لا و ایّد الله امیرالمؤمنین، هذه الواو احسن من و اوات الاصداع فی خدود المرد الملاح».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، سبز، مجدول.

۸۵ برگ؛ ۱۳×۲۱ سانتی متر؛ ۲۰ سطر؛ [ثبت ۷۸۵۳۸].

«۷۸۲۶»

مجمع الفرس **(لغت ـ فارسی به فارسی)**

از: محمد قاسم بن محمد سروری کاشانی (قرن ۱۱ ق)

به شمارهٔ [۷۵۹۹] مراجعه شود.

در صفحهٔ اول نسخه نوشته شده که در سال ۱۰۲۸ لغت نامه شاه جمال الدین حسینی اینجو و شامل اللغة قراحصاری و فرهنگ تحفة السعادة تالیف محمود بن شیخ ضیاء الدین محمد از هند به دست مؤلف رسیده و مؤلف با استفاده از آن کتابها نسخه حاضر را تکمیل نموده است.

آغاز: «ابتدای کلام هر دانشمند سخن ور و انتهای سخن هر خردمند هنرپرور شایسته و سزاوار است».

انجام:

من آنچه شرط بلاغ است با تو می‌گویم

تو خواه از سخنم پند گیر و خواه ملال

نستعلیق تحریری؛ عبدالحلیم ابوالخیر احمدبن شیخ عبد الرحمن قادری لاهوری؛ ۴ ذی حجه ۱۰۵۴؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ صفحه اوّل سرلوح وکتیبه مذهّب مرصّع با بسمله داخل کتیبه، تمام صفحات مجدول مذهب مرصع؛ در صفحه آخر دستخط محمدعلی نوری ۱۲۴۴؛ جلد: تیماج دورو، مشکی، سوخت، ترنج باسر با نقش گل و بوته مذهّب مرصع، لچکی، نام مجلّد محمدعلی اصفهانی ۱۲۴۶ ق در سرترنج.

۴۰۶ برگ؛ ۱۶/۵×۲۷/۵ سانتی متر؛ ۲۵ سطر؛ [ثبت ۷۸۵۴۲].

«۷۸۲۷»

دیوان جامی **(شعر ـ فارسی)**

از: عبدالرحمان بن احمدبن محمد دشتی، جامی (۸۹۱ق)

[مجلس ۸۲/۲۱؛ الذریعه ۱۸۸/۹؛ مرعشی ۶۶/۳، ش ۸۷۹؛ منزوی ۲۲۶۴/۳؛ مشار، فارسی ۲۲۸۰/۲].

نسخهٔ حاضراز آخر ناتمام است و مقدمهٔ آن به نام ابوسعید نوشته شده است.

آغاز: «موزون ترین کلامی که غزل سرایان انجمن انس و محبت و قافیه سنجان نشیمن عشق و مودت به اداء آن زبان بگشایند ...

بسم الله الرحمن الرحیم — اعظم اسماء علیم حکیم

محترمان حرم انس را — تازه حدیثی است زعهد قدیم».

انجام نسخه:

ای مرا دل غنچه سان تنگ تو تنگ
در سیاهی شب گرفت از حال شبرنگ تو رنگ

آب چشم شهر را بر سر نهد
چون فرو ریزم ز روی این قطرها

نستعلیق؛بی‌کا، بی‌تا [قرن ۱۱]؛ تمامی صفحات مجدول مذهب مرصع، سرصفحه برگ ۱ و ۳کتیبه مذهب مرصع؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، مجدول.

۲۴۵ برگ؛ ۱۵×۲۳/۵ سانتی متر؛ ۱۶ سطر؛ [ثبت ۷۸۵۴۴].

«۷۸۲۸»

مجموعه

۱ ـ دیوان قاسم انوار «۱ ر ـ ۱۵۸ پ» **(شعر ـ فارسی)**

از: معین الدین علی بن نصیر معروف به قاسم انوار تبریزی (۸۳۷ق)

به شمارهٔ [۷۸۱۳] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر از آغاز و آخر افتادگی دارد.

آغاز نسخه:

چه آن می‌رود از حدّ سمک تا به سما — فاعلش را نتوان گفت که چونست و چرا
نوبت هجر مطول شد و زاندازه گذشت — گر در این حال بماند دل ما واویلا

انجام نسخه:

قاسمی یار آنکه این داد — هر که این داشت محض دین دارد
صلوات خدای بر احمد — بر روان صحابهٔ امجد

۲ـ انیس العارفین «۱۵۹ ر ـ ۱۸۱ ر» **(شعر ـ فارسی)**

از: مؤلف سابق

[مجلس ۳۵۱/۸؛ الذریعه ۱۲۲/۱۹؛ منزوی ۲۶۵۲/۴].

آغاز: «منّت خدای را جلّت عظمته و علت کلمته که شعشعهٔ انوار اسرار ...

یا مغیث المذنبین معطی السؤال   یا انیس العارفین یا ذوالجلال»

انجام:

غیر او را من نمی‌بینم وجود   پیش او زانست جانم در سجود

نور او بگرفت عالم را تمام   دیده بگشا تا ببینی والسّلام

۳ـ دیوان ابن یمین «۱۸۲ پ ـ ۲۱۰ پ» **(شعر ـ فارسی)**

از: امیر محمود بن یمین فریومدی (۷۴۵ ق)

[مجلس ۸۳/۸؛ الذریعه ۳۴/۹؛ منزوی ۲۲۱۱/۳؛ مشار، فارسی ۲۲۶۰/۲].

آغاز:

مرا مذهب این است گویی تو نیز   همین ره گرت مردی و مردمیست

که بعد از نبی مقتدای بحق   علی بن بوطالب هاشمی است

انجام:

احوال دور چون گذران است پس چرا   دشوار روزگار خود آسان نداشتی

گشتی بسان ابن یمین فارغ از جهان   برلوح خود گر آیت حرمان نگاشتی

۴ـ دیوان شاهی «۲۱۶ ر ـ ۲۴۰ ر» **(شعر ـ فارسی)**

از: آقا ملک امیر شاهی سبزواری (۸۵۷ ق)

[مجلس ۴۱/۸؛ الذریعه ۵۰۲/۹؛ منزوی ۲۳۷۲/۳؛ مشار، فارسی ۲۳۲۱/۲].

آغاز:

ای نقش بسته نام خطت با سرشت ما

وین حرف ز روز ازل سرنوشت ما

کارم به سینه تخم وفای تو کشتن است

خود عقل خنده می‌زند از کار و کشت ما

انجام نسخه:

ما را زجهان زنی و فرزندی نه — برپای دل از تعلقی بندی نه

با هیچکس اختلاط و پیوندی نه — اندیشه چونی و غم چندی نه

۵ـ دیوان حافظ «حاشیهٔ ۱ ر ـ ۱۰۶ پ» **(شعر ـ فارسی)**

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۴۲۰] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر از اول افتادگی دارد.

آغاز نسخه:

خواجه تورانشاه عادل با جلال و ملک و دین

بدر آفاق علی عون الوری غوث الامم

انجام نسخه:

دقیقه‌ای است نگارا در میان که تو دانی

خیال تیغ تو با من حدیث تشنه و آب

۶ـ دیوان کمال خجندی «حواشی ۱۰۷ ر ـ ۲۴۰ ر» **(شعر ـ فارسی)**

از: خواجه ضیاءالدین بن مسعود خجندی (۶۲۲ ق)

آغاز:

یا رب آن دم که به سیلاب اجل خانه عمر

بپذیرد خلل و تن شود از غم چو خلال

انجام:

بـا یـار مـیان بـاغ هـنگام صـبوح   با نالهٔ چنگ و دف و نی می‌خواهم

نستعلیق؛ رساله دوم نعمت الله بن سـید عـلی حسـینی، ۲۰ ربـیع الاول ۹۶۱؛ رساله چهارم محمّد حسـین بـن حـاجی مـحمّد، بـی‌تا؛ تـمامی صفحات مجدول مذهب مرصع؛ جلد: تـیماج، مشکـی، ضـربی، تـرنج باسر.

۲۴۵ برگ؛ ۱۶×۲۳ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۷۸۶۲۳].

﴿۷۸۲۹﴾

دیوان امید نهاوندی (شعر ـ فارسی)

از: میرزا ابوالحسن خان امید نهاوندی (قرن ۱۳ ق)

[مجلس ۱۹۴/۳؛ الذریعه ۹۷/۹؛ منزوی ۲۲۳۳/۳؛ دانشگاه ۲۳۰۴/۱۱].

نسخهٔ حاضر شامل کلیات اشعار شاعر است بدین ترتیب:

قصایدی که در مدح مرادش مجذوبعلی شاه گفته و در بـیت آخـر هـر غـزل نـام مجذوبعلی را آورده است «ص ۱ ـ ۷۲»

غزلیات «ص ۷۲ ـ ۲۴۶».

قصاید «ص ۲۴۸ ـ ۲۹۰»

صفحات نسخه حاضر در صحافی جابجا شده است. و در حواشـی آن اشـعاری اضافه شده است.

آغاز:

دیباچه هر نامه از نام تو شد زیبا
شیرین لب هر خامه بر ذکر تو شد گویا

در سفره شش مجمع فیض دم تو نعمت
در خوانچه چار ایوان ذکر لب تو حلوا

انجام:

باد تا هست جهان دولت شه پاینده که تو ای خواجه مخلوق سراسر بنده

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۱۴۵ برگ؛ ۱۱×۱۸ سانتی متر؛ ۱۴ سطر؛ [ثبت ۸۵۶۶۵].

۷۸۳۰

مجموعه

۱ـ شرح قصائد الاحسائی «۱ پ ـ ۲۸۲ پ» **(ادبیات ـ عربی)**

از: محمد جعفر بن محمد باقر قراچه داغی تبریزی (قرن ۱۳ ق)

شرحی دوازده قصیده‌ای است که شیخ احمدبن زین الدین احسائی در رثاء حضرت سیدالشهداء علیه السلام انشا نموده است. این شرح به صورت شرح لغوی و بیان مقصود شاعر به نحو مختصر برگزار شده است. **[مرعشی ۱۳۸/۷، ش ۲۵۵۶].**

آغاز قصاید:

نعی النعی مصاب الهاشمیّنا کانّ عاشور بالاحزان یعنینا

انجام قصاید:

هناک بن زین الدین احمد یرتجی در اکایری فی المقدمین تقدمی
وصل علی الاطهار آل محمد وشیعتهم یا ذاالجلال و سلم

آغاز شرح:«الحمدلله الذی افاض حیاض قلوب العارفین من فیضان بحار البلایا

و المصائب و انزلهم من المقامات العالیات».

انجام شرح: «فانّهما لایحترقان للسخاوة و تعزیة الحسین (ع) فدفنوهما و وارُهما فی الارض ...».

۲ـ صیغ العقود و الایقاعات «۱۸۳ پ ـ ۲۰۲ ر» **(فقه ـ عربی)**

از: محقق کرکی علی بن عبدالعالی (۹۴۰ ق)

به شمارهٔ [۷۵۴۰] مراجعه شود.

نسخ؛ محمد صادق بن حضرتقلی النادلی الموطن الکربلایی المسقط، رساله اول عصر پنج شنبه ۱۹ شعبان ۱۲۷۰، و رساله دوم جمادی الاولی ۱۲۶۷ مدرسه صادقیه حجره جنب مسجد؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، مشکی، سوخت.

۲۰۲ برگ؛ ۱۴×۲۱/۵ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۷۸۷۵۳].

«۷۸۳۱»

داستان اشرف خان حاکم ولایت عربستان (نمایشنامه ـ فارسی)

نمایشنامه‌ای است در چهار مجلس، که مؤلف در آن شرح حالات اشرف خان حاکم را تصویر کشیده است.

اشرف خان مدت سه سال حاکم عربستان بوده و برای مفاصا حساب به دارالسلطنه تهران احضار شده و بعد از حسابرسی سختی که از وی بعمل آمده او توانسته با زحمات زیاد مجدداً خلعت حکومت پوشیده و به مقر حکومت خود (عربستان) مراجعت نماید.

در کتاب حاضر جزئیات وقایع مذکور به صورت نمایشنامه‌ای از زبان اشخاص بیان شده است.

اشخاصی که نامشان در این نمایشنامه آمده و صاحب نقش هستند عبارتند:

اشرف خان حاکم، کریم آقا خواهرزاده اشرف خان، قربان بیک ناظر، حسن بیک فراش خلوت، آقا شخص اول دولت، میرزا طرار خان مستوفی، الله داد بیک فراش خلوت آقا، میرزا عبدالرحیم محرر، فراشان شاهی و نایب کدخدا.

در نسخه حاضر کتاب به میرزا ملکم خان ناظم الدوله [ملکم خان بن یعقوب جلفائی اصفهانی ملقب به ناظم الدوله (۱۳۲۶ ق)] نسبت داده شده است. ولی در فهرست نسخه‌های خطی فارسی، کاتب نسخه، مؤلف معرفی شده است.

[منزوی ۳۶۸۷/۵ که همین نسخه را معرفی نموده است].

آغاز:

«ای نام تو بهترین سرآغاز	بی‌نام تو نامه کی کنم باز
ای کارگشای هرچه هستند	نام تو کلید هرچه بستند

مجلس اوّل اشرف خان روز اول ورود به پای تخت چکمه بپا به حضور مبارک شرفیاب شده از آنجا بلافاصله به خدمت شخص اوّل رسیده...».

انجام: «اگر دیر کردید من روزی یک منزل خواهم رفت اگر تنها هم باشم هر که ازین ولایت دور است از هفتاد هزار قضا و بلا دور است اشرف خان بیچاره بعد از لخت شدن از پای تخت برجست امضاء ابوالقاسم بن میرزا تقی خان».

نستعلیق؛ میرزا محمدبن دوستعلی خان معیر الممالک، ۱۰ رجب ۱۳۰۷ (برای خانم عصمت الملوک که در نوروز ۱۳۰۷ تقدیم به وی شده) عناوین و نشانیها لاجورد، تمامی صفحات مجدول؛ جلد: تیماج، قرمز، مجدول.

۱۰ برگ؛ ۱۶×۲۲ سانتی متر؛ ۱۸ سطر؛ [ثبت ۸۵۷۴۸].

«۷۸۳۲»

اسرارالمصائب و نکات النوائب فی ذکر غرایب مصائب الاطائب من آل ابی طالب

(مقتل ـ عربی)

از: علی بن محمدتقی فشندی قزوینی نجفی (قرن ۱۴ ق)

مؤلف برای رد کسانی که روایات جعلی پیرامون وقایع عاشورا روایت می‌کنند و داستانهایی غیر واقعی به آن نسبت می‌دهند و اعمال موهن مذهب در عزاداری‌ها انجام می‌دهند، کتاب حاضر را پرداخته و در آن روایات صحیحه و تاریخ‌های نقل شده واقعی را جمع‌آوری نموده است.

مؤلف در غرهٔ صفر ۱۳۲۳ در نجف اشرف شروع به تألیف کتاب نموده و آنرا در یک مقدمه و چند مقصد و یک خاتمه قرار داده است.

نسخهٔ حاضر فقط دوازده نکته از مقدمه کتاب (در نکات مهمه و دقایق معظمه) را شامل است.

آغاز: «الحمدلله الذی جعلنا من الامة المرحومة و فضّلنا علی سایر الامم بفضائل معیّنة معلومة و منّ علینا بان خلقنا من بقیّة طینة الائمّة فلذا نحّن الیهمُ الی سماع مناقبهم و ذکر مصائبهم...».

انجام: «فی مواضع کثیرة کما لایخفی علی المتتبع الخبیر فهذه جملة من الاسباب التی اوجبت لمعاداة یزید مع الامام السعید ابی عبدالله الحسین علیه‌السلام».

نسخ؛ به خط مؤلف، اوّل جمادی الاخره ۱۳۲۴؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۳۴۸ برگ؛ ۲۱/۵×۱۵/۵ سانتی متر؛ ۲۶ سطر؛ [ثبت ۷۸۶۰۶].

«۷۸۳۳»

پنج گنج =خمسهٔ نظامی **(شعر ـ فارسی)**

از: الیاس بن یوسف مطرزی نظامی گنجوی (۱۱۴۵ ق)

[مجلس ۱۷۱/۳ و ۴۴۶؛ الذریعه ۲۶۴/۷؛ مرعشی ۳۶۴/۱، ش ۳۲۸؛ منزوی ۲۶۸۵/۴؛ مشار، فارسی ۱۹۱۹/۲].

نسخهٔ حاضر از آخر افتادگی دارد و خسرو و شیرین، لیلی و مجنون، اقبالنامه و هفت پیکر را شامل است.

آغاز:

خداوندا در توفیق بگشای نظامی را ره تحقیق بنمای

انجام نسخه:

گرامی بود مرد هشیار هم به... درخم می فروشی خزم

نسخ تحریری؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین مذهّب، تمام صفحات مجدول مذهب، صفحه اول کتیبه مذهب مرصع و داخل کتیبه نام کتاب (جای تصاویر و نقوش در نسخه سفید مانده)؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، سوخت، ترنج باسر با نقش گل و بوته، مذهب.

۲۲۶ برگ؛ ۱۷×۲۴ سانتی متر؛ ۲۶ سطر؛ [ثبت ۷۸۶۱۱].

«۷۸۳۴»

مسلک الراشدین فی احکام الدین **(فقه ـ عربی)**

از: ملا محمد صالح بن محمد برغانی قزوینی (۱۲۷۱ ق)

مؤلف شرحی بر «ارشاد الاذهان» علامه حلی به نام «غنیمة المعاد» نگاشته بود. ولی چون آن شرح مفصل بود در کتاب حاضر آن را تلخیص و تنقیح نموده، و از تألیف آن در محرم ۱۲۴۹ فارغ شده‌است. **[مرعشی ۳۰/۷، ش ۲۴۳۶؛ الذریعه ۲۳/۲۱].**

آغاز: «الحمدلله الّذی جعل اقدام العلماء واطئة علی اجـنحة المـلائکة الکـرام و رجّح مدادهم القیمة علی دمـاء الشـهداء الاعـلام و اشکـره عـلی نـعمائه العـظام و استغفره من جمیع الاثام و اصلّی علی نبیّه سیّد الانام الّذی...».

انجام: «و ذکر الخلاف فعلیه بکتابنا المسمّی بمنتهی المطلب فانّه قد بلغ الغایة و تجاوز النهایة من اراد التوسط فعلیه بما افدناه فی التحریر او تذکرة الفقهاء او قواعد الاحکام او غیر ذلک من کتبنا والله الموفق لکل خیر و الحمدلله ربّ العالمین».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشـانیها شـنگرف؛ جـلد: تـیماج، قـهوه‌ای، سوخت، ترنج باسر با نقش گل و بوته، مجدول، لچکی.

۴۰۲ برگ؛ ۲۰/۵×۳۰ سانتی متر؛ ۳۰ سطر؛ [ثبت ۷۸۷۸۰].

«۷۸۳۵»

دیوان ابن فارض (شعر ـ عربی)

از: ابو حفص عمر بن علی بن فارض مصری (۶۳۲ ق)

[مجلس ۵۸/۱۵؛ الذریعه ۲۷/۹؛ کشف الظنون ۷۶۷/۱؛ مرعشی ۱۲۹/۳، ش ۹۴۱؛ سرکیس ۲۰۱/۱].

آغاز:

سایق الاظعان یطوی البیدطی — منعما عرج علی کـثبان طـیّ

و بذات الشیخ عنی ان مررت — بحیّی من عُریب الجزع حـیّ

انجام:

یا ربـنّا ارنـی انـظر الیک بـها — عند القدوم و عاملنی باکرامی

طه الذی ارتجی به محو اجرامی»

نستعلیق؛ بی‌کا، پنجشنبه جـمادی الاولی ۱۱۶۵ در دارالخـلافه؛ جـلد: تیماج، مشکی.

۴۹ برگ؛ ۱۶×۲۲ سانتی متر؛ ۱۸ سطر؛ [ثبت ۷۸۷۸۴].

«۷۸۳۶»

دیوان خلیل کاشانی (شعر ـ فارسی)

از: میرزا خلیل کاشانی مشهدی (حدود ۱۰۸۱ ق)

[مجلس ۲۵۴/۲؛ الذریعه ۳۰۳/۹؛ منزوی ۲۳۲۰/۳ که همین نسخه را در شمارهٔ ۲۳۰۳۸ معرفی نموده؛ دانشگاه ۲۶۳۰/۱۲].

نسخهٔ حاضر غزلیات و رباعیات شاعر را شامل است.

آغاز نسخه:

تعجّب می‌شود ما را خلیل از سینه تنگت
که از هر گوشه سرگردان بود صد دشت و داغ آنجا
آشفته نگردد دلم از صوت سخنها
یک شهر ازین بوالهوسان و من تنها

انجام:

تا خلعت شوق دوستان دوخته باد   گل گل رخت از باده بر افروخته باد
خرسندی و بی‌نیازی و خود کامی   هر کس آموخت از تو آموخته باد

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا، نسخه حاضر در حواشی اضافاتی دارد که احتمالا به خط مؤلف می‌باشد؛ جلد: مقوا.

۳۱۹ برگ؛ ۱۳×۲۲ سانتی متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۷۸۷۸۲].

«۷۸۳۷»

شرح القُصاریٰ (صرف ـ عربی)

از: حسنِ شاه بقالی (۹۰۵ ق)

شرحی است بر کتاب «القصاری» تألیف علاءالدین احمد خجندی برهانی؛ این شرح بصورت مزجی برگزار شده و در هفتم شوال ۹۸۲ به پایان رسیده است.

[کشف الظنون ۱۳۲۷/۲؛ قاهره، فؤاد سید ۶۰/۲].

نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه: «فی غایة الاختصار مع تسامح فی اللفظ او عطف بیان لقصاری او بدل عنها».

انجام: «لکنها انما ذکرت الماضی لانه اصل الافعال و الله تعالی اعلم بحقایق الاحوال».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف؛ با حواشی؛ بعضی سطور قلم خوردگی دارد؛ جلد: مقوا، سفید.

۱۱۱ برگ؛ ۱۲/۵×۲۰ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۷۸۷۸۵].

‹۷۸۳۸›

نهج الفصاحة = منتخب منهج الفصاحة **(شرح حدیث ـ فارسی)**

از: کمال الدین حسین بن عبدالحق الهی اردبیلی (۹۰۵ق)

مختصری است از شرح مفصل مؤلف به نام «منهج الفصاحه در شرح نهج البلاغه» که توسط خود وی و به نام شاه طهماسب صفوی تلخیص شده است.

مؤلف در مقدمهٔ کتاب گوید: «... تا وقتیکه این منبع زلال علوم و معارف و معدن جواهر حکم و لطایف سمت انتظام گرفت و به منهج الفصاحه در شرح نهج البلاغه اتمام پذیرفت و چون مشتمل بود بر تفصیل فنون حقایق و تأویل صنوف دقایق، نبود در خور افهام بنابراین ایام که بقصور همت در تحصیل معرفت و حکمت موصوفند و به قصور سعی و هزیمت در اکتساب فضیلت معروف، دوم بار باختیار طریقه اختصار شتافت و این مختصر زیور اختتام یافت».

این مختصر با اصل کتاب برای عده‌ای مشتبه شده و نسخه‌های آن با عنوان «منهج الفصاحه» معرفی شده‌اند.

[الذریعه ۱۹۵/۲۳؛ مرعشی ۳۵/۱۱؛ ش ۴۰۳۱، رضوی مشهد ۱۹۳/۵].

لازم به توضیح است که الهی اردبیلی چهار کتاب پیرامون نهج البلاغه تألیف نموده، به این تفصیل:

۱ـ منهج الفصاحه: این کتاب شرح مفصلی بوده بر نهج البلاغه که به نام شاه اسماعیل صفوی تألیف گردیده است. نسخه‌ای از این کتاب تا بحال شناسایی نشده و نسخه‌هایی که به این نام در فهارس معرفی شده‌اند همه تلخیص آن هستند نه اصل کتاب.

۲ـ نهج الفصاحه که خلاصهٔ منهج الفصاحه می‌باشد و توضیحات پیرامون آن قبل از این ذکر شد.

۳ـ ترجمهٔ نهج البلاغه که به صورت سنگی همراه با نهج البلاغه به چاپ رسیده است [مشار، فارسی ۱۳۱۶/۱].

۴ـ شرح استعارات منهج الفصاحه، این کتاب را اردبیلی در شرح استعارات ادبی که در شرح خود منهج الفصاحه درج نموده، نگاشته است. نسخهٔ ناقصی از این کتاب در ضمن مجموعهٔ ش ۷۶۲۲ همین فهرست معرفی شده است.

نسخه حاضر از آخر افتادگی دارد و تا حدیث «قد سمع رجلاً یذمّ الدنیا فقال علیه‌السلام ایها الذام...» را شامل است.

آغاز: «بهترین خطبه‌هایی که سخنوران معارف و ما ینطق عن الهویٰ در معرکه نهج البلاغه و منهج الفصاحة اعلام حقایق انجام آن برافراشته‌اند حمد و ثنای علیمی اعلیٰ شأنه ...»

انجام نسخه: «و محمدت گفتند او را دیگران در روز قیامت بیاد آر ایشان را دنیا پس یاد کردند و خبر دادن ایشان را پس گردیدند و اعتقاد کردند و پند».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، مجدول.

۲۶۳ برگ؛ ۱۸×۲۹ سانتی متر؛ ۳۰ سطر؛ [ثبت ۷۸۷۷۹].

«۷۸۳۹»

ترجمهٔ توحید مفضل (حدیث ـ فارسی)

از: فخرالدین ماوراء النهری قمی (قرن ۱۱ ق)

[مجلس ۴۰/۴؛ الذریعه ۹۱/۴؛ منزوی ۹۱۷/۲؛ طبقات اعلام الشیعة قرن ۴۳۳/۱۱].

در نسخهٔ حاضر تاریخ اتمام ترجمه، آخر محرم ۱۰۶۵ ذکر شده است.

آغاز:

«آفرین جان آفرین پاک را آنکه ایمان داد مشتی خاک را

طراوت فزای ازهار ریاض فصاحت و بیان و حلاوت بخش اثمار حدایق بلاغت و تبیان حمد صانعی است که...».

انجام: «منت خدای را که به توفیق او به اتمام پیوست ترجمهٔ این حدیث.. مقارن اتمام ماه محرم در سال پنجمین در عشر هفتمین از مأة بعد الالف من الهجرة المصطفوية...».

نسخ؛ محمد طاهربن علاءالدین محمد ابهری از بلدهٔ اصفهان، ۱۷ ذی‌قعدهٔ ۱۰۸۴؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ با علامت بلاغ؛ برگ اوّل تملک با مهر بیضوی به سجع «حسین بن علینقی» و مهر مربعی به سجع «خدا از تو راضی محمّدرضا»؛ صفحهٔ آخر مهر بیضوی به سجع «حسین منی و انا من حسین»؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۱۹۰ برگ؛ ۱۵×۲۴/۵ سانتی متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۷۸۸۲۲].

«۷۸۴۰»

جامع الحکایات (داستان ـ فارسی)

از: ؟

حکایتهای چندی است که به نثر ادبی نگاشته شده؛ عنوان داستانهای آن چنین است:

قصه برهمن آموختن جاریه، داستان بهرام شاهزاده و دختر وزیر و گریختن آنها از خانه، حکایت حسن پرهیزگار و روی داد زن او، داستان بچه خشت زن که بعد فوت پدر طاقت عسرت نیاورده و عزم جهانگردی کرد و نصیحت مادرش، حکایت عزیز بازرگان، قصه کامکار که به اغوای دروغ وزیر پدرش را اخراج فرموده و رفتن بچه وزیر با او.

نسخهٔ حاضر از اوّل و آخر افتادگی دارد.

آغاز نسخه: «هر آواره کیش رحم آوردی قضا را پس از مدت یکسال جوری فروش زنی از سکنه این شهر که آن سیه‌نامه را میشناخت بتقریبی دل از شهر برداشته...».

انجام نسخه: «از طلب کامکار نادم شد فی الحال مرخص کرد اما بحر طلب شوق که در سینه دیرینه سوز...».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۲۲۷ برگ؛ ۱۳×۲۲ سانتی متر؛ ۱۶ سطر؛ [ثبت ۷۸۸۴۱].

«۷۸۴۱»

مشکاة الانوار (فقه ـ فارسی)

از: عبدالحق بن سیف الدین دهلوی حنفی (۱۰۵۲ ق)

ترجمه‌ای است از کتاب «مشکاة المصابیح» ولی الدین ابوعبدالله محمد خطیب

تبریزی؛ دهلوی چند شرح و ترجمهٔ فارسی براین کتاب دارد که یکی دیگر از این ترجمه‌ها «اشعة اللمعات فی شرح المشکاة» نام دارد.

[گنج بخش ۲۱۷۶/۴ و فهرست وارهٔ فقه ۳۳].

نسخهٔ حاضر از «باب الخمر و شاربه» تا آخر «باب اللقطة» را شامل است.

آغاز نسخه: «تسمیه تخمیر آنست که خمر در لغت به معنی ستر و خلط است و خمر می‌پوشد عقل را و خلط و خبط می‌کند آن را این عبارت قاموس است و باید دانست که خمر اسم است و هر شراب مسکر را خواه از ماء عنب باشد...».

انجام نسخه: «پس جزا داد او را ضحاک بن سفیان به این حدیث کذا فی اسد الغابة رواه الترمذی و ابو داود و قال الترمذی هذا حدیث حسن صحیح و عنه تمیم الداری صحابی مشهور است نصرانی بود پس اسلام».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا، عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، قرمز، سوخت، ترنج با سر با نقش گل و بوته.

۳۷۳ برگ؛ ۲۰×۳۲ سانتی متر؛ ۲۹ سطر؛ [ثبت ۷۸۷۹۰].

﴿۷۸۴۲﴾

مجالس المؤمنین (تراجم ـ فارسی)

از: قاضی نور الله بن محمّد شریف شوشتری (۱۰۱۹ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۲۳۰] مراجعه شود.

در آخر نسخهٔ حاضر تاریخ شروع به تألیف کتاب اوّل رجب ۹۹۸ در لاهور و پایان آن پنجشنبه ۲۳ ذی قعدهٔ ۱۰۱۰ ذکر شده است.

نسخ؛ نجم الدین بن سید محمود بن سید قطب الدین شوشتری، سه‌شنبه ۷ محرم ۱۰۶۸؛ عناوین و نشانیها شنگرف، تمامی صفحات مجدول، صفحهٔ اول سرلوح مزدوج با کتیبه؛ در آخر نسخه تملک

یوسف بن یحیی بن نوروز روضه خوان؛ جلد: تیماج، مشکی.

۳۱۷ برگ، ۲۳×۳۶/۵ سانتی متر، ۳۱ سطر، [ثبت ۷۸۶۴۶].

«۷۸۴۳»

مجموعه

۱ ـ حاشية الروضة البهية «ص ۱ ـ ۴۷۵» **(فقه ـ عربی)**

از: جمال الدین محمد بن حسین خوانساری (۱۱۲۱ ق)

نسخهٔ حاضر از اول حاشیه تا بخشهای پایانی کتاب صلاة را شامل است.

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۴۴۲] مراجعه شود.

۲ـ حاشية تهذيب الاحكام=تعليقة تهذيب الاحكام «ص ۴۷۸ـ ۷۹۰» **(فقه ـ عربی)**

از: مؤلف پیشین

حاشیهٔ مفصل و استدلالی است با عناوین «قوله ـ قوله» بر «تهذیب الاحکام» شیخ طوسی؛ خوانساری در این حاشیه، حاشیهٔ ملا محمدتقی مجلسی و فرزندش ملامحمد باقر مجلسی و سایر حواشی تهذیب را مدنظر داشته و از حواشی مجلسی اوّل با عنوان «المتقی» و مجلسی دوم با رمز «المقر» تعبیر می‌کند.

[الذریعه ۵۳/۶].

نسخهٔ حاضر از کتاب المزار تا آخر دیات را شامل است و از آخر چند برگ افتادگی دارد.

آغاز نسخه: «**قوله فی کتاب المزار من کتاب تهذیب الاحکام فی باب فضل** زيارة رسول‌الله صلی الله علیه و آله **فان لم تستطيعوا فابعثوا اليّ بالسلم اذ لايخفى انه على نسخة** فابعثوا اليّ بالسلام ...».

انجام نسخه: «**لم يكن اهلاً للحكم و كان غاصباً او لانّه اخطأ فى طلبها على وجه**

روعها ... دية الصبی من بيت المال و قال العلاّمة فی المختلف اذا ذكرت المرأة عند الحاكم بسوء...».

نسخ تحریری؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ با حواشی به امضاء «منه مدظله»؛ جلد: گالینگور، عطف تیماج.

۳۹۵ برگ؛ ۱۸×۲۴ سانتی متر؛ ۲۲ سطر؛ [ثبت ۷۸۶۲۰].

«۷۸۴۴»

شرح قصیده لامیه عبد الباقی العمری الافندی (ادبیات ـ عربی)

از: سید محمّد کاظم بن قاسم رشتی (۱۲۵۹ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۳۱۰] مراجعه شود.

در نسخهٔ حاضر تاریخ اتمام تألیف چهار شنبه جمادی الاولی ۱۲۵۸ ق ذکر شده است.

نسخ؛ غلامعلی بن کربلایی علی مردان شالی قزوینی، دوشنبه رمضان ۱۲۶۳؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، ترنج با سر، لچکی، مجدول.

۱۸۸ برگ؛ ۲۰×۲۹ سانتی متر؛ ۲۸ سطر؛ [ثبت ۷۸۶۴۹].

«۷۸۴۵»

سعادت نامه = ترجمهٔ روضة الشهداء (مقتل ـ ترکی)

از: جامی رومی مصری (قرن ۱۰ ق)

ترجمهٔ ترکی است از کتاب «روضة الشهداء» حسین بن علی واعظ کاشفی (۹۱۰ق) که در روزگار سلطان سلیمان اول (۹۲۶ ـ ۹۷۴ ق) صورت گرفته است.

[الذریعه ۱۸۱/۱۲؛ برگل ۹۰۹/۲؛ کشف الظنون ۹۲۶/۱ و ۹۹۰/۲].

آغاز: «حمد بی‌حد اول صبور بی ملال و شکر لایعد اول شکور بی‌زوال حضرتنه

که بیمار خانه غم و دار الشفاء الم ده داروی تلخ و لنبلوکم بشی من الخوف و الجوع و نقص من الاموال و الانفس و الثمرات...»

انجام: «اولمقدن خالی اولمیه آمین یا مجیب السائلین. بیت:

عرض جوهر له قایم اولد و غنچه وجودی دولت ایله دایم اولسون».

نستعلیق تحریری؛ حسین بن محمد، ۲۳ ربیع الاول ۹۹۴ شهر آمد؛ عناوین و نشانیها شنگرف مذهب، تمامی صفحات جدول شنگرف، صفحهٔ اوّل سرلوح مزدوج مذهب مرصع و نام کتاب در داخل کتیبه؛ جلد: تیماج، مشکی، سوخت، ترنج با سر، مذهب.

۲۷۷ برگ؛ ۱۷×۲۹/۵ سانتی متر؛ ۲۳ سطر؛ [ثبت ۷۸۶۱۸].

«۷۸۴۶»

البدائع = ترجمهٔ الانوار لاعمال الابرار **(فقه ـ فارسی)**

از: ؟

مؤلف در این کتاب مسائل فقه شافعی را در صد کتاب و هر کتابٔ در چند فصل و هر فصل در چند مسأله به صورت فتوائی بیان نموده است.

در مقدمهٔ آن گفته شده که مؤلف مسائل این کتاب را از کتابهای روضه و شرح کبیر و تهذیب و تتمه و فتاوی قفال و فتاوی قاضی حسین و محمد غزالی و تعلیق ابن صباغ و حلیه رویانی و حلیه شاشی و موضح قشیری و وسیط و مهذب ابو اسحاق شیرازی و ادب القضاء ابن القاض و ادب القضاء ابوعاصم عبادی و زیادات ابوعاصم عبادی انتخاب کرده و در مورد اختلاف بین کتاب روضه و شرح کبیر، روضه را مقدم کرده است.

در صفحهٔ اول نسخهٔ حاضر نوشته شده:

«کتاب البدایع من مصنفات الامام الهمام و البدر التمام قدوة المتأخرین و زبدة

المتقدمین ضیاء الملة و الدین مولانا یوسف الانواری الاردبیلی نورالله ضریحه و انار الله برهانه».

در صفحه دوم آمده: «... اما بعد بدانکه این حواشی که به لفظ تصحیح مرقوم می‌شود بر متن این کتاب موسوم به احکام... تألیف الشیخ الجامع الناقد لکلام المتقدمین قدوة الابرار مؤلف کتاب الانوار رضی الله عنه...».

در آغاز نسخه، کتاب به جمال الدین یوسف بن ابراهیم اردبیلی (۷۹۹ ق) نسبت داده شده است.

اردبیلی کتاب معروفی در فقه شافعی دارد به نام «الانوار فی اعمال الابرار» به عربی که به چاپ رسیده و نسخه‌های آن فراوان است.

[مرعشی ۱۱۰/۵، ش ۱۷۲۲؛ سرکیس ۴۲۳/۱؛ سپهسالار ۳۶۶/۱].

مقدمهٔ کتاب حاضر شباهت زیادی با مقدمهٔ کتاب الانوار دارد و به احتمال قریب به یقین این کتاب ترجمهٔ الانوار می‌باشد. نسخهٔ دیگری از این ترجمه در فهرست دانشکدهٔ الهیات تهران ص ۲۶ معرفی شده و در آنجا مترجم نیز خود مؤلف ذکر شده است.

ترجمهٔ دیگری از الانوار در دانشگاه تهران به شمارهٔ ۱۴۶۰ (فهرست ۱۸۲۵/۵) به نام «کشف الانوار» موجود است.

آغاز: «الحمدلله حمداً یوافی نعمه و یکافئ مزیده و الصلوة علی محمد وآله و ازواجه و ذریته کلّما ذکره الذّاکرون و کلّما غفل عنه الغافلون و لاحول و لاقوة بالله العلی العظیم. امّا بعد بدان ای طالب راه حق که این مسئله چند است...»

انجام: «و اگر به بیع فاسد به ظنّ صحت با کنیزک وطی کند و آن کنیزک ولد آرد مستولده وطی کننده نشود والله اعلم بالصواب و الیه المرجع و المآب و صلّی الله علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین».

نسخ تحریری؛ بی‌کا، ۲۴ ربیع الاوّل ۱۰۵۰؛ عناوین و نشانیها

شنگرف؛ جلد: تیماج، قرمز، مجدول.

۲۷۴ برگ؛ ۲۱×۲۵ سانتی متر؛ ۲۴ سطر؛ [ثبت ۷۸۷۸۶].

«۷۸۴۷»

منهج المقال فی تحقیق احوال الرجال (رجال ـ عربی)

از: میرزا محمد بن علی حسینی استرآبادی (۱۰۲۸ ق)

[مجلس ۳۸۰/۷؛ الذریعه ۱۹۸/۲۳؛ مرعشی ۱۱۹/۴، ش ۱۳۴۱؛ مشار، عربی ۹۲۹].

نسخهٔ حاضر دیباچهٔ کتاب را فاقد است.

آغاز نسخه: «باب الالف باب آدم آدم ابوالحسین النخاس الکوفی ق و یأتی...».

انجام: «والشیخ فخرالدین بن العلامة حسن بن یوسف بن مطهر عن والده العلامة ... و جزاهم عن الاسلام و اهله خیر الجزاء بمحمد و آله خیر الوری».

نسخ؛ بی‌کا؛ بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ در صفحهٔ اوّل تملک عبدالله بن علی بن نعمة الله عاملی، در آخر نسخه تملک حسن قبیسی عاملی به تاریخ ۱۲۰۶؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی.

۴۷۸ برگ؛ ۱۹/۵×۳۰ سانتی متر؛ ۲۵ سطر؛ [ثبت ۷۸۵۹۲].

«۷۸۴۸»

کلیات صائب تبریزی (شعر ـ فارسی)

از: محمدعلی بن عبدالرحیم تبریزی (۱۰۷۷ یا ۱۰۸۱ ق)

[مجلس ۲۵۵/۳؛ الذریعه ۵۶۸/۹؛ مرعشی ۱۸۶/۲۰، ش ۷۸۳۹؛ منزوی ۱۸۷۷/۳؛ مشار، فارسی ۲۳۲۶/۲].

نسخهٔ حاضر غزلیاتی در حواشی اضافه دارد به خط خود صائب؛ این غزلیات در هیچ یک از کلیات چاپ شدهٔ صائب موجود نیست.

یک غزل از این غزلیات برای نمونه نقل می‌شود:

در چـــنین کس مـــا نـــمی‌یابیم انـــوار صـلاح
ریش و دستاری بجا مانده است زآثـار صـلاح

ای بسا میت که خواهد بی‌کفن رفتن به خـاک
گر چنین خواهد بزرگی یافت دسـتار صـلاح

جـــبهٔ پـــرهیزکاران نـــامهٔ واکـــرده است
اهـــل کـــردارنـــد مـسـتغنی ز گـفتار صـلاح

مهر بر لب زن ز اظـهار صـلاحیت کـه نـیست
شـاهدی بـر فسـق گـویاتر ز اظـهار صـلاح

سعی کن چون عارفان در پاکی باطن که هست
پـاکـی ظـاهر مـتاعی جـهد بـازار صـلاح

صـائب آن جـمعی کـه آگـاهند ز آفـات ریـا
از نــظر پــوشیده مــی‌دارنــد آثـار صـلاح

آغاز:

زهی بغمزهٔ جانسوز برق مذهبها
بخندهٔ شکرین نوبهار مشربها
به جستجوی تو چندان گسسته دویدم
که گشت صفحه مسطر کشیده دامن صحرا

انجام:

زمستی دیگران را می‌کنی تکلیف می نوشی
به عیب دیگران خواهی که عیب خویش را پوشی
در نظر هر که داد عشق تواش سروری
ملک سلیمان بود حلقهٔ انگشتری

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا (صفحهٔ اول نونویس)؛ تمام صفحات مجدول مذهب؛ با حواشی به خط شاعر (در برگ «۱۰ ر» عبارت «لراقمه» آمده و غزل تخلص صائب را دارد)؛ مقداری از غزلیات به خط شاعر در حاشیه هنگام صحافی برش خورده؛ جلد: روغنی، قرمز، سوخت، ترنج با سر، مرصّع.

۳۸۴ برگ، ۱۴×۲۲/۵ سانتی متر؛ ۱۶ سطر؛ [ثبت ۷۸۵۹۷].

«۷۸۴۹»

بهار دانش **(ادبیات ـ فارسی)**

از: عنایت الله آل محمد صالح لاهوری (۱۰۸۸ ق)

[مجلس ۱۸۲/۶؛ الذریعه ۱۵۸/۳؛ مرعشی ۷۵/۲۰، ش ۷۶۹۳؛ منزوی ۳۵۳۳/۵؛ مشار، فارسی ۸۰۳/۱].

نسخهٔ حاضر دیباچهٔ کتاب را فاقد است.

آغاز: «پیرایه ده دیباچه سخن، حمد حکیمی است که ملک معنی را به وساطت تیغ ناطقه مسخر معشر بشر گردانید...».

انجام:

سیه کاری مکن چون خامه خویش — بشوی از چشم پرخون جامهٔ خویش

زبانرا گوشمال خاموشی ده — که هست از هرچه گوئی خاموشی به

نستعلیق؛ بیده کس چند مشهور به همل، شنبه سی ذی قعدهٔ ۱۲۱۷ پیشاور؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۳۷۰ برگ، ۱۴×۲۲ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۷۸۶۰۹].

«۷۸۵۰»

تحفة الخاقان = دوایرالعلوم وجداول‌الرسوم **(دایرة المعارف ـ عربی)**

از: میرزا محمدبن عبدالنبی نیشابوری اخباری (۱۲۳۳ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۰۶۷] مراجعه شود.

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف؛ مشتمل بر دوایر و جداول؛ جلد: گالینگور، عطف تیماج.

۴۰ برگ؛ ۲۱/۵×۳۴ سانتی متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۷۸۷۷۷].

«۷۸۵۱»

تلخیص المقال فی تحقیق احوال الرجال **(رجال ـ عربی)**

از: میرزا محمّد بن علی بن ابراهیم حسینی استرآبادی (۱۰۲۸ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۱۰۰] مراجعه شود.

نسخ؛ محمد مؤمن بن قطب الدین حیدر جرپادقانی، عصر جمعه ۱۵ ذی قعدهٔ ۱۰۵۵؛ عناوین شنگرف؛ با حواشی از مؤلف؛ تملک سید محمدبن سید عبدالله بن سید هاشم بن سید علوی سلمابادی البحرانی به تاریخ ۱۱۴۹؛ تاریخ تولد میرزا سلمه الله شب شنبه ۱۷ رجب المرجب ۱۱۶۴؛ جلد: تیماج، سرخ، سوخت؛ پشت جلد اسلیمی.

۱۴۸ برگ؛ ۲۰×۲۵/۵ سانتی متر؛ ۲۹ سطر؛ [ثبت ۷۸۷۵۱].

«۷۸۵۲»

مثنوی معنوی **(شعر ـ فارسی)**

از: مولانا جلال الدین محمدبن بهاء الدین محمد بلخی، مولوی رومی (۶۷۲ ق)

[مجلس ۲۵۲/۱۷ و ۳۸۶/۸؛ مرعشی ۱۱۶/۳، ش ۹۳۱؛ منزوی ۳۱۴۴/۴؛ مشار، فارسی ۴۵۱۸/۴].

نسخهٔ حاضر از اوّل دفتر سوّم تا آخر مثنوی را شامل است.

آغاز نسخه:

مدتی این مثنوی تأخیر شد　　مهلتی بایست تا خون شیر شد
تا نزاید بخت تو فرزند نو　　خون نگردد شیر شیرین خوش شنو

انجام:

آب جان را ریزان در بحر جان　　تا شوی دریای بی‌حدّ و کران
قصه کوته کن که رفتم در حجاب　　ختم کن والله اعلم بالصّواب

نسخ؛ عبدالشکور جمالی، دوشنبه ۲۵ شهر البرات ۸۴۵ (دفتر ششم نونویس)؛ عناوین شنگرف؛ تمام صفحات مجدول؛ با حواشی به زبان ترکی؛ در اول دفتر پنجم در حاشیه نوشته شده که خطبهٔ این دفتر (دفتر پنجم) از معارف بهاء الدین ولد نقل شده و دفتر پنجم خطبه ندارد؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۳۵۱ برگ؛ ۱۴×۳۴ سانتی متر؛ ۳۱ سطر؛ [ثبت ۷۸۷۹۱].

«۷۸۵۳»

دیوان شهرزوری　　(شعر ـ کردی)

از: عبدالله بن شکر بن نریمان بن فتاح بن سهراب شهرزوری

اشعار و قصایدی است به کردی؛ در اوّل نسخه نام آن «شمال وزلان» و در مقدمه «النسیم و الضباب» نوشته شده است. اسم کتاب به کردی در آغاز نسخه چنین است:

«میراتی نه ته وایه تیمان، ژماره‌ی یه ك، په رتووکی شه مال و زه‌لان، دانه ررماموستا خوالی خوشبو، عه‌بد والله ی بوره که پی شاره زوری، راقه ی ئه‌م په رتووکه، صدیق بوره که یی، کردییه ـ ۱۹۶۶ زاینیی، ۱ـ زه‌لان: زرپان، ۲ـ شه‌ه مال: به

تانی نه سیمه».

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحیم و الصلوة و السّلام علی سیدنا محمد ابی القاسم خاتم النبیین حبیب الله و ... شفیع المذنبین و امّا بعد هذا هو کتاب النسیم و الضباب ألفها عبدالله بن شکر بن نریمان بن فتاح بن سهراب الشهرزوری رحمة الله علیه - له کوشی کورده ...».

انجام:

اینه‌ها جکو شیروچن سرهنگشانی   اینه‌ها جکو نادر نبرد و قیصر تورانی

کی نازش و قدناز سلیمان بی   انس و جن و دیو و آتش فرمان بی

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا [قرن ۱۳]؛ با تصاویر به رنگ آبی؛ جلد: مقوا، مشکی.

۳۰ برگ؛ ۱۷×۲۲ سانتی متر؛ ۲۰ سطر؛ [ثبت ۷۸۷۲۸].

«۷۸۵۴»

النهجة المرضیة فی شرح البهجة الوردیة (فقه شافعی - عربی)

از: ابوزرعه احمد بن شیخ الاسلام ابوالفضل عراقی (۸۰۶ ق)

«حاوی صغیر» تألیف عبدالغفار قزوینی شافعی (۶۶۵ ق) رسالهٔ مختصری است در فقه شافعی [کشف الظنون ۶۲۵/۱]؛ زین الدین عمربن مظفر الوردی شافعی (۷۴۹ ق) این کتاب را با عنوان «البهجة الوردیة» در سال ۷۳۰ ق به نظم کشیده است. کتاب حاضر شرحی است بر «البهجة الوردیة»؛ این شرح به صورت مفصل و استدلالی برگزار شده و بشارح ابتدا چند بیت را با علامت «ص» می‌آورد، سپس با علامت «ش» شرح می‌کند. **[کشف الظنون ۶۲۷/۱؛ ظاهریه، فقه شافعی ۱۳۱ و ۱۳۳].**

نسخهٔ حاضر از اوّل افتادگی دارد.

آغاز نسخه: «و فتح الواو تشدیدها جمع وارث ککامل و کمل من مستحقّ النّصف زوج بنت و بنت الابن و کذاک الاخت لابوین او اب ...».

انجام: «ثمّ ذکر فی النظم من زیادته حکم ما اذا کانا معسرین و هو انّه یثبت الاستیلاد فی کل نصف لمالکه و یکون الولاء بین عصبتیهما بالسویة و بتمام هذه المسئلة تمت البهجة الوردیة و شرحها المسمی بالنهجة المرضیة».

نسخ تحریری؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ با حواشی توضیحی از علماء؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، مجدول.

۲۲۴ برگ؛ ۱۸×۲۶/۵ سانتی متر؛ ۲۹ سطر؛ [ثبت ۷۸۷۸۷].

«۷۸۵۵»

فوبلاس = ترجمهٔ تاریخ زندگانی فوبلاس **(تاریخ - فارسی)**

مترجم: علی بخش بن اسکندر قاجار (قرن ۱۳ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۰۵۶] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر جلد دوم می‌باشد.

آغاز نسخه: «این کتاب ترجمه تاریخ و روزنامه موسیو شوالی دو فبلاس است که یکی از نجباء فرانسه و بسیار خوشگل بود برای حاصل نمودن تجربه مطالعه کنندگان خوب است که عبرت گیرند و بدانند که هرزگی چه مفسده‌های عظیم دارد و حاصلش جز بدنامی و تلف کردن عمر چیزی نیست».

انجام نسخه:

«صد هزاران گل شکفت و بانگ مرغی برنخواست

عندلیبان را چه پیش آمد هزاران را چه شد

سبحان من هو حیّ لایموت و الصلوة علی محمد و آله الطیبین».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا (برای عبدالحسین بن سردار محمد حسن خان در هشت ماه نوشته شده)؛ عناوین مشکی؛ تملک عبدالحسین بن سردار محمدخان ۲۰ صفر ۱۲۹۶؛ جلد: مقوا، عطف تیماج.

۱۸۷ برگ؛ ۱۶/۵×۲۱/۵ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۷۸۵۹۹].

«۷۸۵۶»

اقبالنامه جهانگیری **(تاریخ ـ فارسی)**

از: محمد شریف معتمد خان نخشبی (۱۰۴۹ ق)

تاریخ سلاطین هند است از امیر تیمور گورکان تا جهانگیر پادشاه، در سه جلد.

[الذریعه ۲۶۶/۲؛ مرعشی ۴۱۱/۱، ش ۳۹۴؛ منزوی ۴۵۷۶/۶؛ مشار، فارسی ۴۵۳/۱].

نسخهٔ حاضر جلد سوم کتاب می‌باشد.

آغاز نسخه: «شایسته سریر سلطنت و فرمانروائی و زیبندهٔ افسر خلافت و کشور گشائی بلند اقبال تواند بود که نهال مرادش از جویبار رحمت ایزدی سرسبز و شاداب باشد و نخل دولتش در گلشن عدالت سر برکشد».

انجام: «فوت اکبر و این تاریخ از آن صفحات است. بیت:

فوت اکبر شد از قضای اله | گشت تاریخ فوت اکبر شاه».

نسخ، بی‌کا، صفر ۱۰۸۷؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، مشکی، سوخت، ترنج باسر.

۴۷۲ برگ؛ ۱۸×۲۴ سانتی متر؛ ۲۰ سطر؛ [ثبت ۷۸۶۰۰].

«۷۸۵۷»

مجموعه

۱ـ تأییدات «۱ ر ـ ۱۶۵ ر» **(شعر ـ فارسی)**

از: شرف الدین محمدبن محمد رضای تبریزی متخلص به مجذوب (قرن ۱۲ق)

منظومه‌ای است در حقایق و معارف و توحید و اخلاق مشتمل بر سیصد و چهارده بندِ هفت مصراعی بر وزن رباعی که در سال ۱۰۸۸ ق برابر با «ودایع توفیقات» و «عواید توفیقات» به نام شاه سلیمان صفوی سروده شده است.

[رضوی، ۲۳۰/۷ ـ ۲۳۱؛ منزوی ۲۷۰۵/۴].

آغاز:

این درج پُر از جواهر تحقیقات باشد نام مبارکش تأییدات

بیچون چون بود پیش از ایجاد جهان با خلق جهان نیز همانست همان

انجام:

هر فرقه رهی گزیده حق دانندش با مهر علی و یازده فرزندش

دین دین نبی است بر محمد صلوات

۲ـ رسالهای در اصول دین «۱۶۵ ر ـ ۲۰۲ ر» **(اعتقادات ـ فارسی)**

از: ؟

رسالهای است در بیان اصول دین در چند فصل.

آغاز: «مقدمه در بیان شناختن خدای تعالی و صفات ثبوتیه و سلبیه او به دلیل، نه به تقلید و هرکه نداند چیزی از آنها بیرون است از سلسلهٔ مؤمنان و در قیامت مستحق عذاب و عقاب».

انجام:

الفت تیغ دوسر بر کمر هر که رسد همه از دم بشکافد ز میان یا عباس

در کجائی بخرام ای مه خورشید مصاف چشم دارم به رهت شیر ژیان یا عباس

رسالهٔ اوّل نجفقلی بن محمدرضا ساکن قریه حاجی شاه، شنبه ۱۷ شوال ۱۲۸۳؛ جلد: پارچه، آبی.

۱۰۱ برگ؛ ۲۲×۱۷/۵ سانتی متر؛ ۲۰ سطر؛ [ثبت ۷۸۶۲۵].

﴿۷۸۵۸﴾

دیوان عالی رومی **(شعر ـ فارسی)**

از: مصطفی بن احمدبن عبدالمولی حنفی متخلص به عالی (۱۰۰۸ ق)

دیوان شاعر است. شامل: غزلیات به ترتیب حروف آخر قوافی از الف تا یاء، و رباعیات. شاعر در اشعارش به عالی تخلص می‌کند. در آن یک رباعی به اسم سلطان مراد خان عثمانی و نیز شعری برای علیشیر سروده شده است.

[منزوی ۲۴۳۰/۳ که فقط از همین نسخه یاد نموده است؛ هدیة العارفین ۴۳۸/۲].

آغاز:

ای نور خود ز پرتو خود مضمر آمده — گاهی به مهر و گاه به خاکستر آمده

آیینه وار و آیینه آیینه گر شده — آیین خود هر آینه‌ای مشکل آمده

انجام:

زنظم گفتهٔ عالی طلب لآلی پاک — نیافت قیمت و رغبت جواهر خرده

هم از نوادر من شاعران دهر خجل — هم از مآثر من منشیانش آزرده

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ تمامی صفحات مجدول؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، سوخت، ترنج.

۱۳۲ برگ؛ ۱۴×۲۰/۵ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۷۸۷۹۳].

«۷۸۵۹»

شرح نصاب الصبیان (لغت ـ عربی به فارسی)

از: محمد کریم بن محمد فصیح دشت بیاضی (قرن ۱۰ ق)

به شمارهٔ [۷۷۰۷] مراجعه شود.

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ در آخر نسخه تملک میر محمد به تاریخ ۱۲۹۴؛ جلد: تیماج، مشکی.

۱۳۲ برگ؛ ۱۱×۱۷/۵ سانتی متر؛ ۱۴ سطر؛ [ثبت ۷۸۸۱۲].

«۷۸۶۰»

مجموعه

۱ـ قصهٔ چهار وزیر =بختیارنامه «۱ ـ ۹۵ ر» **(داستان ـ فارسی)**

از: ؟

داستانی است ادبی با نثری شیوا در مورد شاهی به نام آزاد بخت و دو وزیر و سپهسالار او و دختر سپهسالار.

آغاز: «راویان اخبار و ناقلان آثار و طوطیان شکر شکن شیرین گفتار چنین روایت کرده‌اند که در زمان ماتقدّم پادشاهی بود خداوند تاج و تخت و خدم و حشم، و نام او شاه آزاد بخت بود و او را دو وزیر بود و یک سپهسالار داشت با صلابت و هیبت».

انجام: «و در آخرت نیز به غضب پادشاه آزاد بخت گرفتار شدند و در آخرت نیز به غضب ربّانی گرفتار خواهند شد و مأوای ایشان و حسودان و متکبران جهنم پرنار خواهد شد ان‌شاءالله تعالیٰ و این حکایت از بختیار و آزاد بخت یادگار بماند و ایشان از این جهان بیرون شدند و الله اعلم بالصواب».

۲ـ کنزالرّموز =کنوزالرموز=کنزالنصایح «۹۵ پ ـ ۱۱۲ پ» **(اخلاق ـ فارسی)**

از: ؟

[مجلس ۲۱۴/۳ و ۱۱۵/۹؛ الذریعه ۱۵۷/۱۸؛ مرعشی ۲۹۷/۲، ش ۷۰۲؛ منزوی ۱۶۶۵/۲؛ مشار، فارسی ۴۱۵۰/۴].

آغاز: «الحمد لله علی افضاله و الصلوات و السّلام علی نبیّه محمّد و آله اجمعین امّا بعد این رساله‌ای است مشتمل بر خلاصه اقوال و نقاوهٔ اعمال حکماء منطوی بر ده فصل و خاتمه و هر فصلی را خاصیتی مخصوص است».

انجام: «اوّل می‌فرماید عمر خود را در چه صرف کردی دوم جوانی خود را به

چه عمل بسر بردی سوم پول خود را کجا خرج کردی گوید که بدینها چه عمل کردی کما قال الله اول سؤال العبد النعیم».

نستعلیق تحریری؛ رسالهٔ اوّل بی‌کا، ۲۳ شوال ۱۲۱۷؛ رسالهٔ دوم محمدقاسم نهانی، سه شنبه ۱۲ جمادی الاخره ۱۳۱۵؛ عناوین شنگرف؛ جلد: مقوا.

۱۱۲ برگ؛ ۱۰/۵×۱۷ سانتی متر؛ ۱۱ سطر؛ [ثبت ۷۸۸۲۵].

﴿۷۸۶۱﴾

انذار الاخوان (مواعظ - عربی)

از: عبدالکریم بن ابی بکر حسینی (۱۰۵۰ ق)

مواعظی است با استناد به آیات و روایات نبوی که برای سلطان قهرمان هلوخان اردلان نوشته شده، با این عناوین:

الموعظة الاولی: فی قوله تعالی شهدالله انّه لااله الا هو و الملائکة و اولوالعلم الآیة و ما یتعلق بها من بیان التوحید و مراتبه

الموعظة الثانیة: بیان وجوب التوبة علی کل احد

الموعظة الثالثة: بیان الغفلة و علاجها

الموعظة الرابعة: بیان التفکر فی الآیات و المصنوعات

الموعظة الخامسة: بیان خسةالدنیا و حقارتها

الموعظة السادسة: بیان الانفاق و ذم البخل

الموعظة السابعة: مما یحثّ علی اختیار حبّ اللّه علی حبّ غیره

الموعظة الثامنة: بیان معنی التقوی و مراتبها

الموعظة التاسعة: تقسیم المحبة و بیان مراتبها و اربابها

الموعظة العاشرة: قصة معراج النبی و بیان السر الذی اوحی الیه

الموعظة الحادية عشرة: بيان سعة رحمة الحق

الموعظة الثانية عشرة: بيان الموت و المعاد، در سه فصل.

[هدية العارفين ۶۱۲/۲ با عنوان «كتاب فى المواعظ»].

آغاز: «الحمد لله على ما افاض علينا من بحار كرمه و جوده سلسال الصدق و الصواب و اقدرنا على استنباط المعانى».

انجام: «و هما منكر و نكير فيقعدان فيقولان له من ربك و ما دينك الخ».

نسخ؛ ملا حسن بن ملا احمد، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛

جلد: مقوا، آبی، عطف تیماج.

۱۰۸ برگ؛ ۱۶×۲۱ سانتی متر؛ ۱۶ سطر؛ [ثبت ۷۸۸۱۳].

«۷۸۶۲»

المقامات (ادبیات ـ عربی)

از: ابومحمد قاسم بن علی حریری (۵۱۶ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۱۹۱] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

نسخ معرّب؛ عبدالله بن محمدبن علی، شنبه ۱۵ جمادی الاخره برابر ۱۵ تموز ۶۲۰؛ عناوین و زیر نویس‌ها شنگرف؛ قرائت توسط ... ربیع الاخر ۶۵۴؛ در آخرش تملک محمد الصهرشتی و علی بن یونس الزینی الحنفی؛ جلد: تیماج، آبی.

۱۸۲ برگ؛ ۱۵/۵×۲۱/۵ سانتی متر؛ ۱۴ سطر؛ [ثبت ۷۸۸۶۹].

«۷۸۶۳»

سیاحت نامه درویش دروغین در آسیای مرکزی (سفرنامه ـ فارسی)

از: آرمینیوس وامبری

مترجم این کتاب فتحعلی خواجه نوریان، است و در تهران در ۵۵۷ صفحه به چاپ رسیده است. **[مشار، فارسی ۳۱۰۶/۳]**.

نسخهٔ حاضر از آخر ناتمام است و فهرست فصول کتاب در اول نسخه آمده است.

آغاز: «فصل اوّل ـ در تهیه و تجهیزات اسباب سفر ... آغاز سخن ـ از سر بر تهران از روی حساب منزلگاه کاروان پانزده روز راه است و به سختی سیزده روزه هم می‌توان رفت سر بر شهر حاکم نشین آذربایجان است».

انجام نسخه: «همین که از آب اترک عبور کردند و ما از نظرشان غائب شدیم به عنوان خداحافظ چند تیر تفنگی خالی کردند و در این وقت رو به سمت شمال مستقیماً و در راه خیوه حرکت می‌کردیم».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ در صفحهٔ دوم دستخط سالار رحمت که در ۱۳ ذی حجهٔ ۱۳۳۱ نوشته شده؛ جلد: تیماج، زرد.

۷۰ برگ؛ ۱۳/۵×۲۱/۵ سانتی متر؛ ۱۲ سطر؛ [ثبت ۷۸۸۷۵].

«۷۸۶۴»

دیوان جلالی = تنبیه الاشرار **(شعر ـ فارسی)**

از: عباداللّه بن جانعلی حاجیلو سردرودی متخلص به جلالی (قرن ۱۴ ق)

منظومه‌ای است که در آن وقایع دارالسعادهٔ زنجان (خمسه) و سلطان آباد را به نظم درآورده است. عده‌ای از اشرار در زنجان ظهور نموده و با نیروهای دولتی درگیر می‌شوند. علی خان سرتیپ و ساعدالسلطنه از صاحب منصبان وقت زنجان از دولت تقاضای نیرو می‌کنند و حکومت وقت نیز در پاسخ آنان اردویی را به زنجان می‌فرستد. لشکریان دولتی اشرار را قتل و غارت نموده و در خاتمه چند نفر از سران آنان را به نامهای جلاد خان اسبازی، شیرخان، عباداللّه خان، فتح اللّه خان

و محمد حسین خان اعدام می‌کنند و به عده‌ای از سران لشکری به نامهای امیر تومان ساعدالسلطنه، الله یار سلطان خدابنده و خود ناظم جوایزی اهدا می‌کنند. شاعر با بیانی سست جزئیات این امور را در بیست و نه قسمت با عناوین مطلع و مقتل و یک خاتمه برای ناصرالدین شاه به نظم کشیده است.

[منزوی ۲۲۷۲/۳، رضوی ۳۸۵/۳].

آغاز: «فی بیان التوحید

حمد قیّوم قادر غفّار — فرد بیچون صانع ستّار

بی‌شریک نظیر حیّ قیّوم — خالق الخلق عالم الاسرار».

انجام:

کوکبش در سپهر ثابت باد — تا فلک راست ثابت و سیّار

این اساس و جلال و شوکت و شأن — باد باقی بحق هشت و چهار

نستعلیق؛ میرمحمدبن محمد خان قباق تپه کبوتر آهنگی، ۱۳۱۲؛

جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۳۰ برگ؛ ۲۲×۱۷/۵ سانتی متر؛ ۱۲ سطر؛ [ثبت ۷۸۸۷۷].

«۷۸۶۵»

دیوان طالقانی (شعر ـ عربی)

از: سید موسی بن سید جعفر حسینی طالقانی (۱۲۹۸ ق)

دیوان اشعار شاعر است، شامل مراثی و مدایحی که در مناسبتهای گوناگون سروده است. فهرست موضوعات اشعار عبارتند از:

جواب به شیخ احمد قطفان، اشعاری در حماسه، در رثاء شیخ جواد نجفی، مدح حاجی محمد حسن کبه، خطاب به حاجی محمدحسن کبه، نامه‌هایی به

دوستان، دربارهٔ علی بن خنجر، دربارهٔ خطاب بن خاله، خطاب به جدش امیرالمؤمنین علیه السلام، در رثاء محمد صالح کبه، در تهنیت به سید محمد زرین به جهت عروسی برادرزاده‌اش سیدعلی، نوشته‌ای به قائم مقام کوت العماره جناب عزیز افندی درباره مسجدی که در آنجا ساخته (نظم و نثر)، در نقد ابیات شیخ عباس بن شیخ، در تخمیسی که اصل آن مربوط به عبدالله افندی حیدری بوده، نامه‌ای به نثر به یکی از دوستان. **[الذریعه ۶۳۹/۹]**.

نسخهٔ حاضر از آخر افتادگی دارد.

آغاز:

زارت ترزّ علی العفاف ازارا — تسبی الغصون و تحمل الاقمارا

ورنت فسلت صار ما من لحظها — فحذار من سیف الجفون حذارا

انجام نسخه: «فلم یمد فی صدف نطقها الا لؤلؤ مدحك و ثناءك وكم دنا طرف».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.
۴۸ برگ؛ ۱۳/۵×۱۸ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۷۸۸۷۸].

«۷۸۶۶»

مجموعه

۱ـ لیلی و مجنون «۱پ ـ ۳پ» **(شعر ـ فارسی)**

از: مکتبی شیرازی (۹۰۰ق) **[مجلس ۴۲۸/۸؛ منزوی ۳۱۰۴/۴]**.

نسخهٔ حاضر چند صفحهٔ اوّل این منظومه را شامل است.

آغاز:

ای بر احدیتت ز آغاز — خلق ازل و ابد هم آواز

ای سایه مثال گاه بینش — در حکم وجودت آفرینش

۲ـ دیوان امیر همایون «۴ ر - ۵۳ پ» **(شعر ـ فارسی)**

از: امیر همایون اسفراینی (۹۰۲ یا ۹۱۰ ق)

[مجلس ۴۰۴/۸؛ الذریعه ۱۲۹۷/۹؛ منزوی ۲۶۱۲/۳؛ مشار، فارسی ۲۳۹۲/۲].

نسخهٔ حاضر شامل غزلیات می‌باشد.

آغاز:

بی‌تو جائی که شود خاک دل چاک آنجا تا ابد ناله برآید ز دل خاک آنجا

از سرکوی تو شبها ره صحرا گیرم تا بنالم بمراد دل غمناک آنجا

انجام:

مباش جز به عتاب امیدوار که هست عتاب و لطف مفید بکفر و ایمانی

رسید شعر همایون به حدّ لطف کجاست لطیف طبع بت واقفی سخندانی

نستعلیق؛ آقامحمد، ۱۲۴۴؛ بعضی از صفحات مجدول؛ این دیوان را محمدحسن به فرزندش اسدالله در ربیع الاول ۱۳۶۶ هبه کرده با مهر بیضوی به سجع «افوض امری الی الله عبده محمد حسن»؛ جلد: تیماج، مشکی.

۵۴ برگ؛ ۱۲×۲۰ سانتی متر؛ ۱۱ سطر؛ [ثبت ۷۸۸۷۹].

«۷۸۶۷»

هدایة المجاهدین **(فقه ـ فارسی)**

از: محمدتقی بن محمدبن محمد بروجردی (بعد از ۱۲۷۳ ق)

جهادیه‌ای است که مؤلف برای تشویق مسلمانان به جنگ با انگلیسی‌ها که در سال ۱۲۷۳ ق به بوشهر و فارس حمله کرده و قسمتی از آن را اشغال نموده بودند به نام ناصرالدین شاه قاجار و وزیر وی میرزا آقاخان نوری نوشته و تالیف آن را در سه‌شنبه ۲۰ رجب ۱۲۷۳ ق در سن پنجاه سالگی به پایان رسانیده است. این کتاب

در دو مقدمه و سه مقصد و یک خاتمه تنظیم گردیده با این عناوین:

مقدمه اول: در اینکه جهاد اعظم ارکان دین مبین است و ثواب جهاد و مجاهدین، شامل دو فصل

مقدمه دوم: در تعریف و تقسیم جهاد، شامل دو ارشاد

مقصد اوّل: در اثبات وجوب کفایی جهاد، شامل پنج فصل

مقصد دوم: در کیفیت محاربه و مقاتله و اقسام آن، شامل پنج فصل

مقصد سوم: در بیان کیفیت غنائم دارالحرب، شامل پنج فصل

خاتمه: در بیان احکام و شرایط ذمه و رفتار و کردار کفار ذمی.

آغاز: «سپاس بیرون از حدّ گمان و قیاس خداوندی را سزاست جلّت عظمته که عالم و آدم آفرید و نظام این عالم و آدم را به انزال کتب و ارسال رسل که هادی سبلند منوط و محوّل داشت».

انجام: «ختم شد رساله هدایة المجاهدین در یوم سه‌شنبه بیستم شهر رجب المرجب سنهٔ هزار و دویست و هفتاد و سه هجری بید مؤلف حقیر عاصی اقل و احقر، موجود روسیاه درگاه الهی محمدتقی بروجردی در کمال اختلال حال و پریشانی احوال که از بدو عمر تا کنون که پنجاه سال می‌گذرد این حالت را به وحدانیت الهی خاطر ندارم. و الحمدلله اولاً و آخراً و الصلوة و السلام علی محمد و آله الطاهرین صلوات الله علیهم».

نستعلیق؛ عبدالرحیم مشهور به شیخ عبدالرزاق و ملقّب به پیغمبر خراسانی سبزواری، ۱۲۷۳؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ در صفحه اول مهر کتابخانه محمدحسن خان اعتمادالسلطنه صنیع الدوله و تملک ریحان الله موسوی به تاریخ ۱۰ صفر ۱۳۲۴ با مهر بیضوی به سجع «العبد ریحان الله الموسوی»؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، مجدول.

۷۲ برگ؛ ۱۰×۱۷ سانتی متر؛ ۱۴ سطر؛ [ثبت ۷۸۸۸۶].

«۷۸۶۸»

الکواکب الدراری فی شرح صحیح البخاری (شرح حدیث ـ عربی)

از: شمس‌الدین محمد بن یوسف کرمانی (۷۸۶ ق)

شرح مهمی است باعناوین «قوله ـ قوله» بر صحیح بخاری؛ تألیف آن در شوال ۷۷۵ ق در مکه به پایان رسیده است. **[کشف الظنون ۱۵۲۱/۲؛ مرعشی ۱۸۳/۶، ش ۲۱۸۶]**.

نسخهٔ حاضر جلد اوّل و دوم کتاب را شامل است و از آخر افتادگی دارد.

آغاز: «الحمد لله الذّی انعم علینا بجلایل النعم و دقایقها و اعظمها هو نعم الاسلام و جعل دیننا اشرف الادیان و ملّتنا خیر الملل و امتنا اوسط الامم و نبیّنا هو افضل الانام».

انجام نسخه: «ابن عمارة بضمّ المهملة و خفة المیم فی باب فان تابوا فی کتاب الایمان و ابو جلدة بفتح المهملة و سکون و باهمال الدال و قال بعضهم بفتح اللام».

نسخ؛ محمد بولاقی، سه‌شنبه ۷ جمادی الاخره ۱۰۹۹؛ عناوین شنگرف، دو صفحه اوّل مجدول مذهب مرصع و در حاشیه نقش گل و بوته، صفحه اوّل سرلوح مزدوج مرصع مذهب؛ در اول نسخه تملک حاج رسول کرمانی؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، شمسه.

۵۵۸ برگ؛ ۱۶×۲۶/۵ سانتی متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۷۸۸۸۹].

«۷۸۶۹»

معراج محبت (شعر ـ فارسی)

از: شیخ علی بن شیخ العراقین مجتهد طهرانی (قرن ۱۴ ق)

اشعاری است در مراثی و ذکر مصیبت خامس آل عبا علیه آلاف التحیة و الثنا؛ مؤلف در مقدمه آن مدح حضرت صاحب الزمان علیه السلام را نموده و سپس ناصرالدین شاه را نیز مدح کرده است.

[الذریعه ۲۳۴/۲۱؛ مرعشی ۴۲/۱۰، ش ۳۶۴۴؛ مشار، فارسی ۴۸۱۹/۴].

آغاز: «الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین پس از ستایش آفریدگار و درود بر رسول مختار...

الا ای پیک رفرف سیر غایب   که باشی شاه غایب را تو حاجب».

انجام:

پادشاهی را بگردن بند بستندی که بود
ما سوی الله را پس از جد و پدر مالک رقاب
دختران حیدر و زهراء برهنه پا و سر
بر سر از گردون دون پرور، نقاب از آفتاب

نستعلیق؛ بی‌کا، ۱۳۰۸؛ جلد: میشین، مشکی.

۸۸ برگ؛ ۲۰/۵×۱۲/۵ سانتی متر؛ ۱۴ سطر؛ [ثبت ۷۸۸۹۹].

«۷۸۷۰»

قانون الادب
(لغت ـ عربی به فارسی)

از: ابوالفضل حبیش بن ابراهیم تفلیسی (قرن ۶ ق)

[مجلس ۶۲/۱۷؛ الذریعه ۱۸/۱۷؛ مرعشی ۲۰۷/۴، ش ۱۴۲۳؛ منزوی ۲۰۱۳/۳؛ مشار، فارسی ۳۸۶۴].

نسخهٔ حاضر از کتاب همزه، نوع اول شروع و تا آخر کتاب را شامل است و در آخر آن چند فصل اضافی دارد که در نسخهٔ چاپی وجود ندارد. فهرست فصلهای اضافی چنین است:

فصل نخستین: اندر دانستن نامهای مردم عرب از مرد و زن

فصل دوم: اندر دانستن بنیاد مصادر صحیح و معتل

فصل سیم: اندر دانستن وحدان جمعهای قیاسی

خاتمه: پیدا کردن معانی حروف معجمه.

آغاز نسخه: «فراخ دهن و لب پاکیزه و لب زشت، الإفهاء آرزو گذاشت، الایواء مأوی کردن، الکرهاء کوقفا و الاتواء هلاک کردن، الاثواء مقیم شدن و مقیم گردانیدن».

انجام: «الفاء گوشت ران، القاف بن کردن، الکاف وکیل، اللاّم رزمها، المیم برگ نو که از درخت پدید آید، النون ماهی و دولت، الهاء ملاذه، الواو مرگ، الیاء جانوری بود مانند ملخ و حکایت چگونگی آواز».

نسخ و نستعلیق؛ بی‌کا، صفر ۹۱۲؛ عناوین و نشانیها شنگرف و زر، تمام صفحات مجدول مذهب؛ جلد: تیماج، مشکی، ضربی، ترنج، مجدول.

۲۲۴ برگ؛ ۱۶×۲۷ سانتی متر؛ ۲۵ سطر؛ [ثبت ۷۸۹۰۳].

﴿۷۸۷۱﴾

نوشیروان نامه = ترجمه داستان رموز حمزه **(داستان ـ اردو)**

مترجم: بندیکا هندهور بن سعدانکوپنچانی

ترجمه‌ای است از «حمزه نامه» یا «رموز حمزه» منسوب به شاه ناصرالدین محمد. **[الذریعه ۲۵۲/۱۱؛ منزوی ۳۶۸۴/۵ و ۳۷۱۸؛ مشار، فارسی ۲۶۳۴/۲].**

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحیم شروع داستان صرت ببان یعنی طلسم تاریخ بعل غل صحت با اقبال در بارکبا او را مربن اومید ذمربی سبی وعده کبا که انباره ونکی بعد...».

انجام: «گلدسته بیار ستم بی باتین کربی مین تات برتا و یا اورستم کی باک مین بوجودی وبکب عمرنی».

نستعلیق؛ خان سید ایک عاشق حسین، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها

شنگرف؛ جلد: تیماج، مشکی، سوخت، ترنج با سربا نقش گـل و بـوته، مجدول.

۴۵۹ برگ؛ ۱۸×۲۸ سانتی متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۷۸۹۰۱].

﴿۷۸۷۲﴾

بحر البکاء **(تاریخ ائمه ـ فارسی)**

از: محمدعلی بن حاج حسنعلی معلم اصفهانی متخلص به مهجور (قرن ۱۳ ق)

مجالسی است در تاریخ و حالات ائمة اطهار علیهم‌السلام که مؤلف بـرای نـاصرالدیـن شاه قاجار در شصت و پنج مجلس جمع‌آوری و تنظیم نموده است. فـهرست چـند مجلس آغاز آن چنین است:

مجلس اول: بر کیفیت خلقت نور پیغمبر آخر الزمان صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم

مجلس دوم: در ثواب صلوات فرستادن

مجلس سوم: حدیث نورانیت

مـجلس چـهارم: خـبردادن حـضرت پـیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم و حـضرت عـلی علیه‌السلام امـام حسین علیه‌السلام را از قاتل خود

مجلس پنجم: محزونه بودن فاطمه زهراء علیهاالسلام از خوف محشر

مجلس ششم: در بعضی معجزات صدیقه طاهره علیهاالسلام

مجلس هفتم: خطبة البیان حضرت علی علیه‌السلام

و همچنین مجالسی را در تاریخ انبیاء و ائمه علیهم‌السلام مشتمل بر قصص و حکایاتی می‌آورد. نسخه حاضر جلد اوّل کتاب است و تألیف این جـلد در آخـر ربـیع الاول ۱۲۸۷ پایان یافته است. **[الذریعه ۱۱۳۰/۹؛ منزوی ۲۵۵۵/۳].**

آغاز: «الحمد لله الذی اقرّ بوحدانیته آحاد الحدودات و اعترف بـالوهیّته ذوات الممکنات و اذعن بربوبیته ارباب المربوبات و اذعن بفردانیّته افراد المفردات».

انجام نسخه:

ترسم جزای قاتل او چون رقم زنند یکباره بر جریده رحمت قلم زنند
آید آندم بحر قهاری بجوش هر دو کون آید ز قهرش در خروش

نسخ؛ به خط مؤلف، آخر ربیع الاول ۱۲۸۷؛ عناوین و نشانیها شنگرف، تمامی صفحات مجدول محرر؛ جلد: تیماج، مشکی، سوخت، ترنج باسر با نقش گل و بوته.

۲۹۸ برگ؛ ۲۰/۵×۳۴ سانتی متر؛ ۲۲ سطر؛ [ثبت ۷۸۹۰۰].

«۷۸۷۳»

پنج گنج = خمسه نظامی **(شعر ـ فارسی)**

از: الیاس بن یوسف مطرزی نظامی گنجوی (۱۱۴۵ ق)

به شمارهٔ [۷۸۳۳] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر «مخزن الاسرار» و «خسرو و شیرین» را شامل است و از آخر افتادگی دارد.

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا [ظاهراً قرن ۷ یا ۸]؛ عناوین مشکی، صفحات مجدول محرر مذهب مرصع؛ توسط صائب تبریزی تصحیح شده و خط وی در حواشی صفحات موجود است؛ جلد: گالینگور، مشکی.

۲۷۱ برگ؛ ۱۵×۲۱/۵ سانتی متر؛ ۲۵ سطر؛ [ثبت ۷۸۶۸۲].

«۷۸۷۴»

بحر المعانی **(عرفان ـ فارسی)**

از: محمدبن نصیرالدین جعفر ملکی حسینی (قرن ۸ ق)

مباحثی است در عرفان که به صورت نامه‌هایی تحریر شده است. این کتاب

شامل سی و شش نامه می‌باشد. مؤلف این نامه‌ها را برای برادرش ملک محمود عرف شجن نوشته است.

[منزوی ۱۰۶۲/۲؛ گنج بخش ۵۷۱/۲ ـ ۵۷۲؛ مشار، فارسی ۶۹۴/۱].

آغاز: «آن خدایی که انگبین شیرین نوش را ز فوارهٔ نیش زنبور به قدرت خویش چکاند و آن سبحان که نبات در قطره عطار از شاخ نومیدی رساند و آن ملکی که اشک دیده بر ابر که تو او را باران خوانی در ...».

انجام: «هر که را طبیعت در علم و اسرار رغبت افتد و به خواندن بحر المعانی مشرف شود امید چنان است که مؤلف بحرالمعانی را به دعاء خیر یاد کرده به فاتحه الکتاب مستفید گرداند تمت».

نسخ تحریری؛ بی‌کا، اول شوال ۱۰۹۵ حیدر آباد هند؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، سوخت، ترنج باسر.
۳۵۷ برگ؛ ۱۴×۲۶ سانتی متر؛ ۱۲ سطر؛ [ثبت ۷۸۶۶۲].

«۷۸۷۵»

منهاج السالکین و عمدة الطالبین = شرح اربعین نووی **(شرح حدیث ـ عربی)**

از: شهاب الدین ابو العباس احمدبن محمدبن عمر خفاجی (۱۰۶۹ ق)

شرحی است بر کتاب «الاربعون حدیثاً» محیی الدین نووی شافعی (۶۷۶ ق)

[کشف الظنون ۶۰/۱؛ کحاله (چاپ جدید) ۲۸۶/۱].

آغاز: «الحمد لله الذّی عمّ خلقه بسوابغ النعماء و جلّت نعمه عن الاحصاء و تعالیٰ عن الاضداد و القرناء الهادی الی سبیل النجاة الموفق بکرمه من اختاره لسلوک منهج العلماء».

انجام: «اسمع باذنییّ وارد بلسانی و شفتیّ صلاة مسلماً علیّ اخواتی اکثروا من الصلات علی هذا النبیّ الکریم و ثانی الصلاة علیه تکفر الذنب العظیم و تهدی الی

الصراط المستقیم و تقی تالیها العذاب الالیم و یحظر فی الجنة بالنعیم المقیم».

نسخ تحریری؛ بی‌کا، بی‌تا؛ در اوّل نسخه تملک محمدصالح بن شیخ ابراهیم، ۱۱۶۲؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، سوخت.

۱۵۱ برگ؛ ۱۵×۲۰ سانتی متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۸۵۷۳۴].

«۷۸۷۶»

خلاصة الاخبار فی احوال الاخیار (تاریخ ـ فارسی)

از: خواند میر غیاث الدین محمد بن همام الدین هروی (۹۴۲ ق)

[الذریعه ۲۱۰/۷؛ مرعشی ۳۰/۱۴، ش ۴۴۳۶؛ منزوی ۴۱۴۷/۶].

نسخهٔ حاضر از اوّل و آخر افتادگی دارد.

آغاز نسخه: «فرمان حقّ قدیم بخاطر جوئی ساره مأمور بود و هاجره را به مکّه مکرّمه برد به اشارت جبرئیل ایشان را آنجا بگذاشت».

انجام نسخه: «تا کار بجایی رسیده که منظور التفات صاحب قران پسندیده صفات شد».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ تمامی صفحات مجدول مذهب شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، مجدول.

۲۳۵ برگ؛ ۱۶/۵×۲۶ سانتی متر؛ ۲۷ سطر؛ [ثبت ۷۸۶۹۰].

«۷۸۷۷»

تلگرافات =راپورت (تاریخ ـ فارسی)

از: ؟

تلگرافاتی است که از ۶ رمضان ۱۳۱۴ تا ۱۶ شعبان ۱۳۱۶ ق از شهرهای مختلف ایران به تهران پیرامون رویدادها و تحولات شهرها مخابره شده است.

اطلاعات مندرجه در آنها اغلب کوتاه و مربوط به جزئیات حوادث هر شهر می‌باشد.

آغاز: «راپورت بوشهر، حمد الله تا کنون از ناخوشی هندوستان و کراچی که شیوع دارد به سایر بنادر سرایت نکرده و سالم است ولی با وضع قرانتینه حالیه خداوند ترحم فرمایند. ۶ رمضان ۱۳۱۴».

انجام: «احمدخان شش بلوئی استعداد زیاد دارد و اگر بخواهند او را به قهر و غلبه دستگیر نمایند...».

نستعلیق؛ بی‌کا، ۱۳۱۶ ق؛ تلگرافها در کاغذ آرم‌دار شیر و خورشید با عبارت «اداره تلگرافی دولت علیه ایران» نوشته شده و بعداً روی مقواهای سیاه چسبانده شده‌اند؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۶۹ برگ؛ ۲۵×۳۶ سانتی متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۷۸۷۱۵].

﴿۷۸۷۸﴾

محاضرات الادباء و محاورات الشعراء (ادب - عربی)

از: ابوالقاسم حسین بن محمد راغب اصفهانی (۵۰۲ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۴۷۲] مراجعه شود.

نسخ؛ حسین نیریزی، ۲۶ محرّم ۱۲۸۰؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: روغنی، روی جلد مینیاتوری از صحنه کارزار دو لشکر و صف آرایی آنان در مقابل یکدیگر به طرز ماهرانه‌ای نقاشی شده است با حواشی مذهب مرصع و نقش گل و بوته.

۳۸۸ برگ؛ ۲۱×۳۴/۵ سانتی متر؛ ۲۷ سطر؛ [ثبت ۷۸۹۲۳].

«۷۸۷۹»

دیوان وفائی هروی **(شعر ـ فارسی)**

دیوان غزلیات شاعر است به ترتیب حروف الفبائی آخر قوافی از حرف الف تا یاء؛ در حاشیه نسخهٔ حاضر غزلیاتی اضافه شده که احتمالاً به خط ناظم اشعار است. تخلص شاعر «وفا» می‌باشد. و آنچنانکه منزوی [۲۶۰۳/۳] از روی همین نسخه استنباط نموده، شاعر این دیوان همان وفائی هروی است.

[رک: الذریعه ۱۲۷۵/۹؛ فرهنگ سخنوران ۶۵۱].

آغاز:

روزی که شد بنام تو روشن سواد ما ... داد ابروی صیاد یاد ما

شد آشیان قمری نام مقدّست ... هر مصرعی که رست چو سرو از نهاد ما

انجام

چند چون حباب ای دل زندهٔ هوا بودن ... باش تا نفس داری مستعد ویرانی

کی نگاه او افتد بر چو من وفا خاکی ... بهر چشم آهو نیست سرمه صفاهانی

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف؛ جلد: تیماج، آبی.

۱۸۳ برگ؛ ۱۳×۲۲ سانتی متر؛ ۱۴ سطر؛ [ثبت ۷۸۹۲۰].

«۷۸۸۰»

مجموعه

۱ ـ دیوان خالد کرد «۱پ ـ ۳۵ر» **(شعر ـ فارسی)**

از: ضیاء الدین خالد بن حسین شهرزوری شافعی نقشبندی (۱۲۴۲ ق)

دیوان قصاید و غزلیات شاعر است با تخلص «خالد»؛ در بخش قصاید قصیده‌ای دارد در مدح امام رضا (ع) و قصیده‌ای در مدح باغ با قله عبدلان حر.

در پایان بخش قصاید ماده تاریخی در فوت عبدالکریم نامی آورده که در سال

۱۲۱۳ ق فوت نموده است. در آخر نسخه قسمتهایی از اشعار «فراقی» [فرهنگ سخنوران ۴۳۸] آمده که غزلیاتی از حافظ و همین خالد را تخمیس نموده است.

در اول نسخه یک صفحه و نیز در آخر چند بیت به خط عبدالعزیز نامی در حجره خانقاه در سال ۱۳۱۴ اضافه شده است.

[الذریعه ۲۸۳/۹؛ منزوی ۲۳۱۴/۳ که در شمارهٔ ۲۲۹۳۴ از همین نسخه یاد نموده؛ دانشگاه ۳۲۱۲/۱۳ ـ ۳۲۱۷؛ قاهره، فهرس المخطوطات الفارسیة ۱۶۳/۱؛ معجم مطبوعات ۱۸۳/۱؛ فرهنگ سخنوران ۱۸۳].

آغاز نسخه:

ما طایر قدسیم لوا را نشناسیم   مرغ ملکوتیم و هوا را نشناسیم

در دانهٔ ابقای دو عالم به کف ماست   ما خضر بقائیم و وفا را نشناسیم

آغاز بخش غزلیات:

الهی تا بکی مرغ دل اندر دام کاکلها   بود در مانده و پا بسته ای حلال مشکلها

انجام نسخه:

خالد خموش هر چه تو گویی به طنز شعر

بیدولتان مبالغه دانندش و حلف

۲ ـ دیوان فراقی «۳۵ر ـ ۴۲ر» **(شعر ـ فارسی)**

بخشی از اشعار شاعر است که به «فراقی» تخلص می‌کند. او در این اشعار، غزلیاتی از حافظ و خالد کرد را تخمیس نموده است. **[فرهنگ سخنوران ۴۳۸].**

آغاز:

جز مهر تو در دلم هوس نیست   بی‌یاد تو در تنم قفس نیست

با عشق و غم تو داده‌ام دل   تا جان ندهیم باز پس نیست

انجام نسخه:

محمد زاهد و درویش محمد خواجکی باقی
مجدد و عروة الوثقی و سیف الدین و سیّد نور
حبیب الله مظهر شاه عبدالله مولانا
رشک صبح عید شد ما را شب دیجور

نسخ؛ احمدبن حاجی یوسف، ۶ ذی قعدهٔ ۱۲۶۰؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۴۵ برگ؛ ۱۴×۲۰ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۷۸۹۰۵].

«۷۸۸۱»

الشفا بتعریف حقوق المصطفی (اعتقادات ـ عربی)

از: قاضی عیّاض بن موسیٰ الاندلسی یحصبی (۵۴۶ ق)

[مجلس ۳۶۳/۱۷؛ کشف الظنون ۱۰۵۲/۲؛ مرعشی ۲۸۱/۳؛ ش ۱۱۱۰؛ منزوی ۴۴۹۹/۶].

آغاز: «الحمد لله المتفرد باسمه الاسمی المختص بالملك الاعزّ الاحمی».

انجام: «و انفع بذلك ابانا و من سلف لنا و اخواننا و ذرّیّتنا و المسلمین اجمعین یا ربّ العالمین و صلّی الله علی سیدنا محمّد و آله ... صحبه و سلّم تسلیماً کثیرا الی یوم الدین و الحمدلله ربّ العالمین».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف، با سرلوحه و کتیبه مذهّب، تمام صفحات مجدول مذهّب؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ترنج باسر، لچکی، مجدول، مذهب، لولادار.

۲۹۸ برگ؛ ۱۱×۱۸ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۷۸۹۲۱].

«۷۸۸۲»

سلسلة الذهب **(مثنوی عرفانی ـ فارسی)**

از: نورالدین عبدالرحمن جامی (۸۹۸ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۲۰۲] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز نسخه:

در عمارتگری مرد سوار کرد یک چند به مزدوری کار

مزد نگرفته بیفتاد و بمرد مزد وی بود در آن کیسه که برد

انجام نسخه:

ذات خورشید بر فلک طالع تو بعکس چرا شدی قانع

شاه کرمان آن مطیع مطاع که به میدان عشق بود شجاع

نستعلیق چلیپایی؛ بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۱۶۴ برگ؛ ۱۱×۱۷/۵ سانتی متر؛ ۱۲ سطر؛ [ثبت ۷۸۹۰۴].

«۷۸۸۳»

دیوان هدایت **(شعر ـ فارسی)**

از: رضا قلی خان بن محمد هادی متخلص به هدایت (۱۲۸۸ ق)

[مجلس ۳۲۹/۳؛ الذریعه ۳۶۶/۹؛ منزوی ۲۶۰۹/۳].

نسخهٔ حاضر شامل غزلیات و رباعیات و هجویات شاعر می‌باشد.

آغاز:

ای درد تو درمان جان شیدا وی وصل تو نایاب تر زعنقا

هم شوق تو خرمن فروز نادان هم عشق تو بنیاد سوز دانا

انجام:

دیوان هدایت ار بجوید مردی
کو را زطریق عشق باشد وردی
گر زیرک و نکته دان و صاحب خرد است
از آن به دو عالم نفروشد مردی

نستعلیق؛ عبدالله تفرشی کاتب، ۱۲۷۷؛ با حواشی از مؤلف و به خط وی به تاریخ ۱۲۸۶؛ جلد: تیماج، مشکی.

۲۳۹ برگ؛ ۲۰/۵×۳۴ سانتی متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۱۲۹۷۳].

«۷۸۸۴»

مجموعه

۱ـ رسالة فی الاصول «ص ۱ ـ ۱۱۹» **(اصول فقه ـ عربی)**

از: ؟

تقریرات اصولی است که به عنوان شرح بر کفایه نگاشته شده، این تقریرات نامنظم و پراکنده می‌باشد و شامل مباحث الفاظ و تعادل و تراجیح است.

نسخه حاضر از آخر ناتمام مانده است.

آغاز: «بسم الله تعالی شأنه الحمد و الثنا علی مستحقهما استعین من حجت الله عجّل الله فرجه للاتمام قوله الاول ان موضوع کل علم الخ تحریر فاعلم ان القدماء کان مبناهم بذکر رؤس الثمانیة».

انجام نسخه: «طالبه خالصاً لوجه الله الکریم (تظفر بالنجاح) ای قضاء الحاجة فی الدنیا و الاخرة».

۲ـ الدرة المنظمة=ارجوزةٌ فی اصول الفقه «ص۱۲۴ـ۲۲۳» **(اصول فقه ـ عربی)**

از: موسی بن شیخ امین شراره عاملی (۱۳۰۴ ق)

منظومهٔ مفصلی است در مباحث اصول فقه. **[الذریعه ۱/۴۶۱].**

آغاز:

القول بسم الله خیر مفتتح   والحمدلله علی ما قد منح

نحمدک اللهم باری النسم   و منشأ الاشیاء من بعد العدم

انجام:

بک کلّ ما اعتباره شرفاً علم   ولو تعبّداً به النقض لزم

و من هنا ترتفع الاصول   جمیعها ان وجد الدلیل

۳ـ الاقتصاد فی معرفة المبدأ و المعاد «ص ۲۲۳ ـ ۲۴۵» **(اعتقادات ـ عربی)**

از: شهید ثانی زین الدین بن علی عاملی (۹۶۶ ق)

برخی از مسائل اعتقادی و فقهی را در دو قسم گرد آورده است: قسم اوّل در اصول دین دارای هفت باب؛ قسم دوم در فروع دین دارای دوازده باب.

[الذریعه ۲/۲۶۷؛ مرعشی ۵۹/۴، ش ۱۲۵۹].

آغاز: « یا من یجود بالجود و یا الله المحمود صل علی الدلیل الیک و المبعوث من لدیک الّذی جاهد فیک حق الجهاد و استغنی بمصباح الوحی عن مصباح الاجتهاد».

انجام: «اذ لایجوز العمل بقول غیر العادل فلابدّ ان لایکون متوغّلاً فی تحصیل الدنیا و ان لایجعل هذه المرتبة الشریفة شرکاً و وسیلةً لتحصیلها وفّقنا الله و ایّاکم للتّقویٰ فانّه خیر موفق و معین...».

۴ـ الاتقان «ص ۲۴۵ ـ ۲۸۲» **(اصول فقه ـ عربی)**

از: محمّد هادی بن محمد امین تهرانی (۱۳۲۱ ق)

مختصری است به صورت استدلالی که در آن مؤلف نظرات خود را در اصول فقه بیان نموده است. این کتاب تا بحث مشتق نوشته شده است.

[الذریعه ۸۳/۲؛ مرعشی ۱۵۷/۱۸، ش ۶۹۸۳].

آغاز: «الحمد لله الذّی شرّفنا باصول الهدایة محمّد معدن النبوّة و آله المخصوصین بالولایة و بعد فیقول خادم الملّة و الدّین محمد هادی بن محمد امین حشرهما الله تعالیٰ مع الائمّه».

انجام نسخه: «و یساوق المفعول اخری کالجریح لکنّ الاختلاف انّما هو باختلاف الموارد و الاّ فالفاعلیّة علی نسق واحد فی الجمیع».

تحریری و نسخ؛ رساله اوّل ظاهراً به خط مؤلف، بی‌تا؛ رساله دوم سید علی رضا بن سید علی حائری، پنجشنبه ۱۶ ربیع المولود ۱۳۳۵؛ رساله سوم بی‌کا، ۱۳۳۶ نجف اشرف؛ جلد: تیماج، مشکی، مجدول.

۱۴۳ برگ؛ ۱۳×۲۱ سانتی متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۴۲۱۶۶].

«۷۸۸۵»

غرر الفرائد و درر القلائد =امالی المرتضی **(ادب ـ عربی)**

از: شریف مرتضی علی بن حسین موسوی مشهور به علم الهدی (۴۳۶ ق)

[مجلس ۳۳/۱۳؛ الذریعه ۴۲/۱۶؛ مرعشی ۱۶۷/۲، ش ۵۶۹؛ مشار، عربی ۶۴۹].

نسخهٔ حاضر جلد اوّل کتاب را شامل است.

آغاز: «الحمد لله الخالق للارض و السموات ... اعلم ان هذا الکتاب مؤلف من التفسیر و حل الآیات المعضلات و فی الاحادیث النبویة المصطفویة ...».

انجام نسخه: «تم الجزء الاول من کتاب الغرر و الدرر و یتلوه فی الجزء الثانی مجلس آخر تأویل آیة ان سأل سائل عن قوله تعالی فی قصه یوسف علیه السلام و لقد همت به و هم بها و الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی خیر خلقه...».

نسخ؛ محمدبن عبد علی بن عبد الله بن محمد الاوالی اطوالی، یکشنبه ۲۰ رمضان ۹۵۸ اردویل؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ در اوّل نسخه تملک پدر شیخ بهایی و تملک شیخ بهایی و تملکی به مهر بیضوی به سجع «محمد باقر العلوم ۱۱۲۰» ۲ ذی حجه ۱۱۲۱ و مهر بیضوی بزرگ به سجع «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبدالله بن عبدالواحد النجفی»؛ جلد: تیماج، سرخ.

۱۸۶ برگ؛ ۱۵×۲۱ سانتی متر؛ ۲۰ سطر؛ [ثبت ۵۰۵۲۵].

«۷۸۸۶»

مجموعه

در این مجموعه، قصاید چند شاعر جمع آوری شده است بدین ترتیب:

۱ـ دیوان ازرقی هروی «۱ پ ـ ۱۷ پ» **(شعر ـ فارسی)**

از: ابوبکر بن اسماعیل وراق ازرقی هروی (قبل از ۴۶۵ ق)

به شمارهٔ [۷۶۲۲] مراجعه شود.

آغاز:

بار دیگر بر ستاک گلبن بی‌مرگ و بار   افسر زرّین برآرد ابر مروارید بار

۲ـ دیوان حسن غزنوی «۱۹ پ ـ ۵۸ پ» **(شعر ـ فارسی)**

از: سید اشرف الدین حسن بن محمد غزنوی (قرن ۶ ق)

[مجلس ۴۴۲/۸؛ الذریعه ۲۴۴/۹؛ منزوی ۲۲۹۷/۳].

نسخهٔ حاضر شامل قصائد شاعر می‌باشد و فهرست قصائد در آغاز نسخه موجود است.

آغاز:

یارب این مائیم و این صدر رفیع مصطفی است

یا رب این مائیم و این فرق عزیز مجتبی است

یا رب این مائیم و این روی زمین سرکشت

کآسمان را هفت پشت از رشک یک رویش دو تا است

انجام:

در رزمم و بزم ای ملک عدل پرست

شش چیز ز شش چیز نیارد پیوست

تیغ از کف و رایت از صف و تیر از شست

تاج از سر و تخت از قدم و جام از دست

۳ـ دیوان اثیرالدین اومانی «۵۹پ ـ ۸۴پ» **(شعر ـ فارسی)**

از: اثیرالدین عبدالله همدانی اومانی (۶۵۶ق)

[مجلس ۴۶۹/۳؛ الذریعه ۵۴/۹؛ منزوی ۲۲۱۸/۳؛ مشار، فارسی ۲۲۶۱/۲].

نسخهٔ حاضر شامل بیست و پنج قصیده از شاعر می‌باشد.

آغاز:

رسید بوی حیات ازنسیم باد صبا   چمن ز بلبل و گل باز شد به برگ و نوا

مجاهدان گل و لاله بار بگشودند   بچار سوی چمن رزمهای برد و بیا

انجام:

بیچاره چو عقد عمر بر هم گیرد   در پنجه گلوی عیش محکم گیرد

پس تیر قد از شست خم آرد چوگان   از شست یکی سست کمان کم گیرد

۴ـ دیوان مختار غزنوی «۸۷پ ـ ۱۲۹پ» **(شعر ـ فارسی)**

از: سراج الدین عثمان بن محمد مختار غزنوی (۵۵۴ق)

[مجلس ۳۰۰/۳ و ۱۸۱/۸ و ۴۴۲؛ الذریعه ۱۰۱۷/۹؛ منزوی ۲۵۱۹/۳؛ مرعشی ۱۵/۱۳، ش ۴۸۱۳].

نسخهٔ حاضر شامل چهل و یک قصیده از شاعر می‌باشد.

آغاز:

ترا بشارت باد ای ولایت کرمان — به فتح نامه شاه از دیار هندوستان

خدایگان سلاطین علاء دولت دین — نظام دنیا مولی ملوک شاه جهان

انجام:

محمود عمید ای سر فخر افزائی — بینایی من بشد ز روشن رائی

چون است که گر تویی مرا بینایی — روی شرف الزمان به من بنمائی

۵ـ دیوان امیر معزّی «۱۳۴پ ـ ۲۱۲پ» **(شعر ـ فارسی)**

از: افضل الدین محمدبن عبدالملک معزی نیشابوری (قرن ۶ق)

[مجلس ۱۹۰/۸؛ الذریعه ۱۰۶۹/۹؛ منزوی ۲۵۳۵/۳؛ مشار، فارسی ۲۲۶۸/۲/].

نسخهٔ حاضر شامل هفتاد و هفت قصیده از شاعر می‌باشد.

آغاز:

آغاز به توحید کند مرد سخندان — کاسوده به توحید بود مرد مسلمان

انجام:

گل با تو همی خوش آمد ای خرمن گل — دست من و دامن تو با دامن گل

۶ـ دیوان فرّخی سیستانی «۲۱۶پ ـ ۲۸۵پ» **(شعر ـ فارسی)**

از: ابوالحسن علی بن جولوغ فرخی سیستانی (۴۲۹ق)

[مجلس ۱۶۹/۸؛ الذریعه ۸۱۹/۹؛ منزوی ۲۴۶۲/۳؛ مشار، فارسی ۲۳۵۱/۲].

نسخهٔ حاضر شامل شصت و شش قصیده از شاعر می‌باشد.

آغاز:

برآمد قیرگون ابری ز روی قیرگون دریا
چو راهی عاشقان گردان چو طبع بیدلان شیوا

انجام:

زلف تو همی سوی دهان زان آید   خربنده به خانه شتربان آید

۷ـ دیوان مسعود سعد سلمان «۲۸۷پ ـ ۳۳۵پ» **(شعر ـ فارسی)**

از: مسعود بن سعد بن سلمان گرگانی یا همدانی (۵۱۵ق)

[مجلس ۶۷/۱۳؛ الذریعه ۱۳۰۶/۹؛ مرعشی ۱۵۰/۲۰، ش ۷۷۹۱؛ منزوی ۲۵۲۵/۳؛ در تهران در سال ۱۳۳۹ و ۱۳۶۲ ش به تصحیح رشید یاسمی در ۷۵۷ صفحه به چاپ رسیدهٔ است].

نسخهٔ حاضر شامل چهل و هشت قصیده از قصاید شاعر است.

آغاز:

جداگانه سوزم زهر اختری   مگر هست هر اختری اخگری
یکی سنگ سختم که بگشاد چرخ   زچشم من آبی ز دل آذری

انجام:

کنون زانکه کردی و خوردی به توبه   همی کن ستغفار و می‌خور پشیمان
ازین جاه بر شو بشو سوی دانش   به یک سو شو ارجوی و از جز عصیان

۸ـ دیوان عبد الواسع جبلی «۳۳۹پ ـ ۳۷۸پ» **(شعر ـ فارسی)**

از: بدیع الزمان عبد الواسع بن عبد الجامع جبلی (قرن ۶ق)

[مجلس ۲۷۲/۱۳؛ الذریعه ۷۰۲/۹؛ منزوی ۲۴۳۱/۳].

نسخهٔ حاضر سی و چهار قصیده از قصائد شاعر را شامل است.

آغاز:

که دارد چون تو معشوقی نگار چابک و دلبر
بنفشه زلف و نرگس چشم و لاله روی و سیمین بر

انجام:

عزمم همه از پس تو آن بود کنون کز سیر تو گشت عزم من دیگرگون
چون روی تو را ندیدم ای روز افزون چون عزمم گشت عزم من دیگرگون

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ در ابتدای هر رساله کتیبه مرصع مذهب که نام شاعر به رنگ لاجوردی در داخل کتیبه آمده، تمام صفحات محرر مذهب؛ جلد: تیماج دورو، سبز، سوخت، ترنج باسر، مذهّب، در سرترنج این عبارت آمده: «ناصر ز محمد دارد امید شفاعت».

۳۷۱ برگ؛ ۱۸×۲۹ سانتی متر؛ ۳۱ سطر؛ [ثبت ۳۹۶۰۲].

﴿۷۸۸۷﴾

جنگ (شعر ـ فارسی)

جنگ اشعاری است در مراثی و مدایح اهل بیت بدین ترتیب:

۱ـ ترکیب بند سلیمی در احوال امام زمان علیه السلام «۱ ر ـ ۱۴ ر»

نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه:

به نوک خامه سرنامه ساز حمد خدا که بر سر همه منشورها بود طغرا
سخن به حمد خدا ابتدا کن ای مؤمن که ابتدای سخن واجب است حمد و ثنا

۲ـ هفت بند ملاحسن کاشی «۱۴ ر ـ ۲۲ ر»

آغاز:

السلام ای سایه خورشید رب العالمین آفتاب عز و تمکین پادشاه داد و دین

۳ـ قصائد نظام دستغیب شیرازی در مدح ائمه علیهم‌السلام «۲۲ ر ـ ۲۷۵ ر»

نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

آغاز افتاده:

شفیع خیل خلایق بعرصه عرصات امین مخزن اسرار پادشاه ازل

۴ـ قصیدهٔ سلیمی در مدح حضرت علی علیه‌السلام «۲۷۵ ر ـ ۲۸۶ پ»

آغاز:

ای دل ار داری هوای مروهٔ اهل صفا نیستی از حلقهٔ عشاق بیرون در صف آ

۵ـ قصیدهٔ شوقی در مدح حضرت علی علیه‌السلام «۲۸۶ ر ـ ۲۹۰ ر»

آغاز:

چون در بیان کار تکلم کنی دلا اول بنام حضرت بیچون کن ابتدا

۶ـ مثنوی ناصر خسرو در مدح حضرت علی علیه‌السلام «۲۹۰ پ ـ ۳۰۰ ر»

آغاز:

با تیغ مرتضی دم چون و چرا مزن خود را ز جهل بردم تیغ خدا مزن

۷ـ قصیدهٔ لطفی در منقبت حضرت علی علیه‌السلام «۳۰۰ پ ـ ۳۱۵ پ»

آغاز:

بنام خالق رزاق و واهب اکبر که کرد دنیی و عقبی فدای پیغمبر

انجام:

زبان ما به مدح امام گویا ساز　　بدان طریق که خواهیم تا دم محشر
دعای آل علی ورد جان لطف بود　　که روز رحلتش این است زاد راه سفر

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۱۳۶ برگ؛ ۱۵×۲۵ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۵۰۵۵۰].

﴿۷۸۸۸﴾

مجموعه

۱ـ لیلی و مجنون «۱ ر ـ ۱۴۴ ر» **(شعر ـ فارسی)**

از: مکتبی شیرازی (۹۰۰ق)

به شمارهٔ [۷۸۶۶] مراجعه شود.

آغاز:

ای بر احدیتّت ز آغاز　　خلق ازل و ابد هم آواز

انجام:

باد اوّل و آخرش درین دیر　　اوّل به صواب و عاقبت خیر
شد غصّه تمام و قصّه کوتاه　　المنّة و البقاء لله

۲ـ کتاب السفرة فی ذم الریا «ص ۱۴۹ ـ ۱۹۴» **(شعر ـ فارسی)**

از: محمدحسین آغولی ترکی شیرازی هندوستانی (قرن ۱۳ ق)

مؤلف در این مثنوی ابتدا به حمد و ستایش پروردگار و نعت حضرت پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم و ائمه اطهار علیهم السلام می‌پردازد و سپس از نیات و اعمال غیر صحیح بعضی از افراد در مجالس روضه و عزای امام حسین علیه السلام انتقاد می‌نماید.

این مثنوی را ترکی هندوستانی برای ناصرالدین شاه قاجار سروده است.

[الذریعه ۱۶۹/۹ و ۱۹۱/۱۲].

آغاز:

بنام خداوند روزی رسان | خداوند بخشندهٔ مهربان
خداوند دانا و حیّ و قدیم | که باشد خبیر و بصیر و علیم

انجام:

ز ترکی شنو ای برادر تو پند | که پندش بود مر تو را سودمند
الهی بحق علی بو تراب | دعاهای ترکی بکن مستجاب
بکرب و بلایش ز هندوستان | در این آخر عمر زودی رسان
شه جم خدم ناصرالدین شها | که باشد جمش خادم درکها
در ایام این شاه جم اقتدار | چه بر الف و سیصد بیفزود چار
شد این نامه بر وجه احسن تمام | بعون خدای جهان و السلام

۳ـ رباعیات ترکی شیرازی «ص ۱۹۶ ـ ۲۰۶» **(شعر ـ فارسی)**

از: مؤلف پیشین

آغاز:

دلا تا چند در غفلت بخوابی | دمی بیدار شو بر رخ زن آبی
سوی خمخانه توحید بشتاب | بنوشا از خم وحدت شرابی

انجام:

الهی از تو خواهم دین و ایمان | رهائی ده مرا از چنگ شیطان
گناهانم ز لطف خود ببخشای | مرا در آتش قهرت مسوزان

نستعلیق؛ جمال الدین حسینی، رسالهٔ اول یکشنبه ۱۳ جمادی الثانی ۱۳۱۳، رسالهٔ دوم ۲۶ صفر ۱۳۱۴، رسالهٔ سوم بی‌تا، قریهٔ مرودشت شیراز؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: مقوا، مشکی، عطف تیماج.

۱۰۴ برگ؛ ۱۳×۱۹/۵ سانتی متر؛ ۱۲ سطر؛ [ثبت ۵۰۵۶۷].

«۷۸۸۹»

البهجة المرضية فی شرح الالفية (نحو ـ عربی)

از: جلال الدین عبد الرحمن بن ابی بکر سیوطی (۹۱۰ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۴۸۴] مراجعه شود.

نستعلیق؛ بی‌کا، سه شنبه ۱۷ ربیع الثانی ۱۲۵۴ (کاتب نسخه را برای فرزندش میرزا محمد نوشته)؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۹۳ برگ؛ ۱۲×۲۰ سانتی متر؛ ۲۰ سطر؛ [ثبت ۴۹۲۶۲].

«۷۸۹۰»

الدرّة النجفيّة (فقه منظوم ـ عربی)

از: سید محمد مهدی بن مرتضی طباطبایی بحر العلوم (۱۲۱۲ ق)

[مجلس ۱۱۹/۷؛ الذریعه ۱۰۹/۸ با عنوان «الدرة المنظومة»؛ مرعشی ۳۵۸/۷، ش ۲۷۹۲].

آغاز:

افتتح المقال بعد البسمله — بحمد خیر منعم و الشکر له

مصلیاً علی نبیّ الرحمة — و آله الاطهار اهل العصمة

انجام:

و لم اجد للسرّ و الاجهار — نفتا بها فانت بالخيار

و ادع عقیب الفرض بالمأثور — من الدعا الموجز المشهور

نسخ؛ ابن محمد بن الناظم (نوهٔ بحر العلوم)، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۶۵ برگ؛ ۱۴×۲۱ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۴۹۳۰۷].

«۷۸۹۱»

مجموعه

۱ـ گلستان سعدی «۱پ ـ ۷۰ر» **(ادبیات ـ فارسی)**

از: شیخ مصلح الدین سعدی شیرازی (۶۹۱ یا ۶۹۴ق)

[مجلس ۲۷۸/۸ ـ ۳۱۳؛ منزوی ۳۶۰۲/۵ ـ ۳۶۱۶؛ مشار، فارسی ۴۲۸۳/۴؛ و در ضمن کلیات سعدی به شمارهٔ ۷۷۷۳ همین فهرست نیز گذشت].

آغاز: «منت خدایرا عز و جل که طاعتش موجب قربت است و بشکر اندرش مزید نعمت».

انجام:

ما نصیحت بجای خود کردیم — روزگاری درین بسر بردیم

گر نیاید بگوش رغبت کس — بر رسولان پیام باشد و بس

۲ـ بوستان «۷۲پ ـ ۱۳۷پ» **(شعر ـ فارسی)**

از: مؤلّف پیشین

[مجلس ۲۷۸/۸ ـ ۳۱۳؛ منزوی ۳۳۴۷/۴؛ مشار، فارسی ۷۹۴/۱؛ و در ضمن کلیات سعدی به شمارهٔ ۷۷۷۳ همین فهرست نیز گذشت].

نسخهٔ حاضر از آخر افتادگی دارد.

آغاز:

بنام خداوند جان آفرین — حکیم سخن در زبان آفرین

انجام نسخه:

گرفتار در دست آن کینه توز — همین گفت با خود بزاری و سوز

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین زر و لاجورد، تمامی صفحات مجدول مذهب؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی.

۱۳۷ برگ؛ ۵/۱۶×۲۵/۵ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۵۰۵۲۶].

«۷۸۹۲»

المغرب فی ترتیب المعرب (لغت ـ عربی به عربی)

از: ابوالفتح ناصر بن عبدالسید مطرزی (۶۱۰ ق)

[مجلس ۲۱۰/۱۶؛ کشف الظنون ۱۷۴۷/۲؛ مرعشی ۱۱/۱۵، ش ۵۶۰۸؛ قاهره، فؤاد سید ۸۰/۳].

آغاز: «و احمده علی ان خول جزیل الطول و شدد للاصابة فی الفعل و القول و ارشد الی مناهج الهدی و انقذ من مدارج الردی».

انجام: «وقع فی الکتب من التحریف و التصحیف فاقلنی عثرتی و استر عورتی و امن روعتی برحمتک ...».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ در اوّل نسخه تملک سید عبدالله بن سید قاسم غنصاوی و مهر بیضوی به سجع «عبده سید عمر ۱۰۸۹»؛ جلد: تیماج، آبی.

۱۵۰ برگ؛ ۱۸×۲۷/۵ سانتی متر؛ ۳۱ سطر؛ [ثبت ۵۰۵۳۹].

«۷۸۹۳»

[جامع الحکایات] (داستان ـ فارسی)

از: ؟

دو داستان مفصل است که به احتمال زیاد بخشهائی از جامع الحکایات باشد. [رضویه ۶۸/۷]. عنوان داستانها چنین است:

۱ـ داستان سلطان ابراهیم فرزند عادلشاه و عاشق شدن او بر نوش آفرین

۲ـ داستان شاهزاده هرمز و عاشق شدن وی بر جمال گل.

[منزوی ۳۷۰۲/۵؛ رضویه ۷۲/۷ حکایت دهم].

نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه: «چنان وحشتی در ولایت دمشق افتاد که از طلبکاری دختر به تنگ آمدند و مناجات به درگاه قاضی الحاجات می‌کردند که خداوندا سببی ساز که بی‌فتنه و آشوب این دختر را به سلامت از این ولایت ببرند».

انجام: «و ارکان دولت و اعیان حضرت کمر خدمتکاری هرمز بر میان جان بستند و او نیز با نازنین گل به صحبت مدام و عشرت صبح و شام مشغول شد این بود اول سخن و آخر بر محمد و آل او صلوات».

نستعلیق؛ بی‌کا، ۱۱۰۶؛ تمامی صفحات مجدول مذهب مرصع محرر؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، شمسه.

۱۴۷ برگ؛ ۱۹×۲۹ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۵۰۵۳۸].

«۷۸۹۴»

شرح شافیه (صرف ـ فارسی)

از: آقا محمّد هادی بن ملا محمّد صالح مازندرانی (۱۱۲۰ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۳۹۸] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر از آغاز و انجام افتادگی دارد.

آغاز نسخه: «الثانی الحرف آنکه دلالت نمی‌کند بر معنی که در نفس اوست حرفست و او را حرف می‌گویند زیرا که حرف در لغت طرفست».

انجام نسخه: «همچنانکه در تثنیه لام الفعل را رد می‌کنند و مفتوح می‌گردانند پس می‌گویند اغزوا و ارمیا».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: گالینگور، مشکی.

۲۰۳ برگ؛ ۱۲/۵×۱۸/۵ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۵۰۶۹۴].

﴿۷۸۹۵﴾

الاربعون حدیثاً (حدیث ـ عربی)

از: شیخ بهاء الدین محمد بن حسین عاملی (۱۰۳۱ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۲۷۷] مراجعه شود.

نستعلیق و تحریری؛ سید حسن بن اسماعیل خراسانی، دوم شعبان ۱۲۶۱ (چندین برگ از اول و آخر نسخه نونویس)؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ با حواشی به امضاء «منه ره»؛ در اول نسخه تملک محمد حسین بن نایب الصدر و تملکی با مهر مربعی به سجع «الواثق بالله القوی محمد شفیع الوسوی»؛ جلد: روغنی، قهوه‌ای.

۱۶۶ برگ؛ ۱۰×۱۷/۵ سانتی متر؛ ۱۸ سطر؛ [ثبت ۵۰۶۹۰].

﴿۷۸۹۶﴾

دیوان حسرت همدانی (شعر ـ فارسی)

از: محمدتقی یا ابراهیم حسرت همدانی (قرن ۱۳ ق)

دیوان اشعار شاعر است که به «حسرت» تخلص می‌کرده؛ شامل:

۱ـ غزلیات به ترتیب حروف تهجی که از اوّل نسخه یک برگ افتادگی دارد.

آغاز نسخه:

بخاطر آور از روز سیاه چون شب حسرت

ایا مهر جهان تابم چه می‌تابی به محفلها

بگو باد صبا جانان ما را

که هجرت سوخت جانا جان ما را

انجام غزلیات:

گفتمش بوسه‌ای ای ماه، تمنای من است　　گفت حسرت چو شود گر تو تمنا نکنی

۲ـ رباعیات

۳ـ ساقی‌نامه

مطلع:

بده ساقی آن جام لاتقنطوا   بجز رحمت از دست رحمت مجو

مقطع:

شرابی که علم و عمل بخشدم   نه بر عقل و دانش خلل بخشدم

شرابی که بخشد مرا آگهی   به ره آردم شاید از گمرهی

[الذریعه ۲۳۸/۹؛ منزوی ۲۲۹۵/۳؛ دانشگاه ۳۲۰۵/۱۳؛ فرهنگ سخنوران ۱۵۷ - ۱۵۸؛ مجمع الفصحا ۲۰۸/۴].

نستعلیق؛ یوسف تویسرکانی، یکشنبه ۸ ربیع الاول ۱۲۴۰ (برای میرزا محمد نهاوندی و در خدمت میرزا حسین نوشته شده)؛ تمام صفحات مجدول مذهب؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۱۹۰ برگ؛ ۷×۱۵ سانتی متر (قطع بیاضی)؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۸۵۶۹۵].

«۷۸۹۷»

دیوان حافظ   (شعر - فارسی)

از: شمس الدین محمّد حافظ شیرازی (قرن ۷ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۴۲۰] مراجعه شود.

منتخبی از غزلیات حافظ شیرازی است.

آغاز:

الا یا ایها الساقی ادر کاساً و ناولها

که عشق آسان نمود اول ولی افتاد مشکلها

انجام:

خاموش نشین که وقت خاموشی تست   دم درکش و جام عیش رو پر می کن

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ تمامی صفحات مجدول مذهب؛ تملکی در تبریز به تاریخ ۱۳۲۴؛ در وسط برخی اوراق سفید مانده؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، ترنج با نقش گل و بوته.

۴۷ برگ، ۱۱×۱۹ سانتی متر؛ ۱۰ سطر؛ [ثبت ۵۰۵۷۱].

﴿۷۸۹۸﴾

المختصر فی شرح تلخیص المفتاح [مختصر المعانی]

(معانی و بیان ـ عربی)

از: سعد الدین مسعود بن عمر تفتازانی (۷۹۳ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۲۵۴] مراجعه شود.

نسخ؛ عباس بن ابراهیم بقمجی، ۲۹ رمضان ۱۲۲۹ مشهد؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج دورو، مشکی، سوخت، شمسه.

۱۶۵ برگ، ۱۴×۲۱ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۵۰۶۶۴].

﴿۷۸۹۹﴾

مجموعه

۱ـ التنبیهات علی معانی السبع العلویات «۲ـ۹۳»   **(ادبیات ـ عربی)**

از: محمّد بن حسن بن ابی رضا راوندی (قرن ۸ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۲۰۴] مراجعه شود.

آغاز: «هذه قصاید السبع العلویات نظم الشیخ العالم عزّ الدّین عبدالحمید بن ابی الحدید حشره الله مع من احبّه قد احتوت علی فضائل کثیرة فی محاسن نکت اثیرة و ماذلك ...».

انجام: «و قال هی مدح الله جَلّ و فوق ما مدح الوری و علاک منها افضل و لقد اجاد و احسن حشره الله تعالیٰ مع من کان یتولّاه».

۲ـ قصیدة العینیة الحمیریة «۹۴ر ـ ۹۷پ» **(شعر – عربی)**

از: سید الشعراء اسماعیل بن محمد حمیری (۱۹۳ ق)

قصیدهٔ مشهوری است پیرامون فضائل اهل بیت علیهم‌السلام.

[الذریعه ۱۲۲/۱۷؛ مشار، عربی ۷۰۶].

نسخهٔ حاضر از آخر ناتمام است.

آغاز:

لِأُمّ عَمْرٍو بِاللِّویٰ مَرْبَعٌ　　طامسة اعلامها بَلْقَعٌ

انجام نسخه:

وَ بَعْدَها تتریٰ علی سٰادَةٍ　　لَوْلاٰهُمُ الاعمال لاتنفع

اعنی عَلِیَّ الطهر و اولاده　　هم عدد الاشهر یٰا سٰامعُ

۳ـ قصیدة الجلجلوتیة «۹۹ر ـ ۱۰۴ر» **(شعر ـ عربی)**

منسوب به: حضرت علی علیه‌السلام

قصیدهٔ تائیه مشهوری است در ۹۹ بیت که به امیر مؤمنان علی بن ابی طالب علیه‌السلام نسبت داده شده است. **[مرعشی ۲۹۳/۴، ش ۱۴۹۰؛ سزگین ۲۸۰/۲]**.

آغاز:

بدأت ببسم الله روحی به اهتدیت　　الی کشف اسرار بباطنه انطوت

انجام:

کذا الآل و الاصحاب جمعاً بجمعهم　　کذا الاولیاء و الصالحین و ماحوت

۴ـ دیوان امام سجاد علیه‌السلام «۱۰۴ پ ـ ۱۰۹ ر» **(شعر ـ عربی)**

منسوب به: علی بن الحسین زین العابدین علیهما‌السلام

اشعار منسوب به حضرت امام سجاد علی بن حسین علیهما‌السلام است که به ترتیب حروف الفبائی آخر قوافی جمع آوری شده و مجموعاً ۱۵۰ بیت می‌باشد.

آغاز:

تبارك ذوالعلی و الکبریاء — تفرّد بالجلال و بالبقاء

انجام:

تلق مواعظتی بقبول صدق — تفذ بالیسر عند حلول لای

۵ـ شرح قصیدة لامیة العرب «۱۰۹ پ ـ ۱۱۹» **(ادبیات ـ عربی)**

از: ؟

شرح مختصری است بر قصیدهٔ «لامیة العرب» ثابت بن اوس شنفری ازدی.

مطلع قصیدهٔ لامیة العرب:

اقیموا بنی امّی صدور مطیّکم — فانی الی حیّ سواکم لامیل

[کشف الظنون ۱۵۳۹/۲ با عنوان «لامیة العرب»].

آغاز: «قال الشنفری الازدیّ اقول الشنفری علی وزن فنعلی و هو العظیم الشفقین و قیل الکثیر الشعر و کان من العدّائین الموصوفین...».

انجام: «و انّما جعل نفسه من العصم لشدّة أنسها به مثلما تأنس بعضها بعضاً وقت العشیّات تمّت القصیدة اللاّمیة للشنفری و الحمدلله».

نسخ؛ رساله اوّل بی‌کا، پنجشنبه ۷ محرم ۱۲۵۰؛ نشانیها و عناوین شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۱۱۹ برگ؛ ۱۳×۲۴ سانتی متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۵۰۶۶۶].

«۷۹۰۰»

بهار دانش (ادب ـ فارسی)

از: عنایت الله محمّد صالح لاهوری (۱۰۸۸ ق)

به شمارهٔ [۷۸۴۹] مراجعه شود.

آغاز دیباچه: «فاتحه کتاب متسطاب آفرینش و پیرایه صحیفه دانش».

انجام:

زبـــان راگـــوشمال خـــامشی ده که هست از هر چه گوئی خامشی به

نستعلیق؛ شیخ غلام محی الدین ساکن حیدر آباد، ۱۱ رمضان ۱۱۷۶؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ در اوّل نسخه تملک محمد کریم بن علی اکبر بن فضل الله سلطان بن محمد سلطان؛ اهداء نسخه توسط کاتب به ابوالقاسم به تاریخ ۱۱۷۷؛ جلد: تیماج، سرخ، سوخت.

۱۶۲ برگ، ۱۳/۵×۲۴ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ر [ثبت ۵۰۶۳۰].

«۷۹۰۱»

اوائل التحریر = اساس الاقتباس (اخلاق ـ عربی)

از: اختیار الدین حسن بن غیاث الدین حسینی تربتی خراسانی متخلص به اختیاری (۹۲۸ ق)

مباحثی است ادبی در موضوعات اخلاقی در یک افتتاح و نه سطر و یک اختتام که مؤلف در سال ۸۹۷ق آن را تألیف نموده است.

[الذریعه ۵/۲؛ کشف الظنون ۷۴/۱؛ دانشگاه ۱۰/۱۶، ش ۵۴۴۴؛ فهرست میکروفیلمهای دانشگاه تهران ۴۴۹/۱، فیلم شمارهٔ ۲۷۸].

فهرست عناوین آن چنین است:

الافتتاح: فی ثناء الملک الفتاح و ذکر الرسول و الکتاب و ما یلیق بهذا الباب، شامل ۵ کلمه

السطر الاول: فی وصف العلم و العلماء، شامل ۱۲ حرف

السطر الثانی: فی القضایا السماویة والحکم السبحانیة، شامل ۳ حرف

السطر الثالث: فی الاحوال المرضیة والافعال الزکیة، شامل ۱۲ حرف

السطر الرابع: فی الصفحات الذمیمة والسمات الدمیمة، شامل ۱۵ حرف

السطر الخامس: فی ذکر قرابة الولاد ومایلیق بهذا الاخوة والاصحاب، شامل ۸ حرف

السطر السادس: فیما یتعلق بالفراسة و التدابیر و الکیاسة، شامل ۵ حرف

السطر السابع: فی ذکر الارض و بعض ما فیها، شامل ۵ حرف

السطر الثامن: فیما یتعلق باحوال الزمان وطوارق الحدثان، شامل ۱۰ حرف

السطر التاسع: فی المتفرقات، شامل ۴ حرف

الاختتام: فی الدعاء و السلام

آغاز: «احمدك اللهم و المحامد راجعة الیك و لا احصی ثناء علیك کیف انشأ ثناءً یلیق بجناب قدسك انت کما اثنیت علی نفسك... انّ علم البیان و الانشاء نعم العون علی استحصال المطالب العلیة و استقبال المناقب الجلیلة».

انجام: «هیّأ الله اسباب قلعهم و قمعهم و ختم الله علی قلوبهم و علی سمعهم فانّی عملت فیه عمل الطبیب للحبیب و ماتوفیقی الا بالله علیه توکلت و الیه انیب».

نسخ جلی؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، سرخ.

۱۱۰ برگ؛ ۱۳/۵×۲۰ سانتی‌متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۷۸۴۴۲].

«۷۹۰۲»

مجموعه

۱ - شرح کافیه ابن حاجب «۱پ - ۱۲۳ر» **(نحو ـ فارسی)**

از: سید شریف علی بن محمد جرجانی (۸۱۶ق)

[مجلس ۱۰/۱۸۰و۶۷۸؛ کشف‌الظنون ۲/۱۳۷۰؛ منزوی ۳/۲۰۶۶؛ مشار، فارسی ۳/۳۲۴۵].

آغاز: «الحمدلله... الکلمة لفظ وضع لمعنی مفرد، کلمه در اصل لغت یک سخن است و در اصطلاح نحویان لفظی است که موضوع باشد از برای معنی مفرد».

انجام: «لازم آید که آنکه اعراب فعل جاری بر حرف شود که کلمهٔ دیگر است حقیقتاً والله اعلم بالصواب».

۲ -الدرّة=ترجمة صغری فی المنطق «۱۲۳ ر - ۱۲۶ پ» **(منطق - عربی)**

از: سید محمد بن سید شریف علی جرجانی (۸۳۸ ق)

ترجمهٔ عربی است از کتاب «صغری» پدرش سید شریف جرجانی (۸۱۶ ق)، اصل کتاب به فارسی نگاشته شده است.

[الذریعه ۲۴۱/۳؛ مرعشی ۲۲۵/۱۵،ش ۵۸۴۴].

آغاز: «احق منطق نطق به اللسان او سبق الیه العقول و الاذهان حمد من وجب وجوده و عمّ افضاله».

انجام: «و اذا انتهی التفسیر الی الفاظ جلیة فلیس المسایل المکاوحة فی طلب توضیحها...».

نستعلیق؛ رساله اوّل احمدبن محمد بن محمود بن ابی القاسم بن ابراهیم بن الزاهد، غره شوّال ۸۳۱ (صفحهٔ اوّل نو نویس)؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ در آخر نسخه یک صفحه به فارسی در منطق؛ جلد: تیماج، زرد.

۱۲۶ برگ؛ ۱۸×۱۲/۵ سانتی‌متر؛ ۲۰ سطر؛ [ثبت ۷۸۴۶۱].

«۷۹۰۳»

مجموعه

۱ - مرآة المحققین «۱ پ - ۳۹ ر» **(عرفان - فارسی)**

از: شیخ محمود بن عبدالکریم شبستری تبریزی (۷۲۰ ق)

[مجلس ۸۶/۱۰؛ الذریعه ۲۸۴/۲۰؛ منزوی ۸۴۲/۲؛ مشار، فارسی ۴۶۷۷/۴].

آغاز: «حمد بیحدّ و ثنای بی عدّ ذوالجلالی را که آثار قدرت او در عالم آفاق و انفس چون آفتاب جهان تاب بر چشم اهل بصیرت تابانست کقوله تعالیٰ سنریهم آیاتنا فی الافاق و فی انفسهم...».

انجام: «امّا چون نظر به ذات حضرت واجب تعالیٰ کنیم همه در تصرّف و قدرت یک ذات ببینیم و در اینجا نور وحدت روی نماید و السّلام».

۲ - شرح رباعیات عرفانی «۴۰ پ - ۶۱ پ» **(عرفان ـ فارسی)**

از: ؟

شرحی است بر ابیات عرفانی؛ اول یک بیت را می‌آورد و سپس به صورت مختصر شرح می‌دهد. این ابیات که به صورت رباعی و تک بیتی می‌باشند از جهت شعری و ادبی پائین هستند.

آغاز اشعار:

هر ذره که می‌بینی — خورشید درو پیداست

در دیدهٔ ما بیند — چشمی که به حق بیناست

...

نیرین اعظمین بحسب اعتبار جرمین متغیرانند... فی الحقیقه نور شمس است.

...

حق را به خلق هر که شناسد نه عارفست

حق را بحق شناس که عارف چنین بود

...

هر کجا صورتی که می‌بینی — معنیش حضرت خداوندیست

در شهادت هر چه بینی او بود　　　هر چه گوید لاجرم نیکو بود

در آغاز نسخه، نام کتاب «مفاتیح» نوشته شده است.

آغاز: «الحمد لله الجواد بظهور الوجود فی مراتب الغیب و الشهود و الصلوة و السّلام علی صاحب المقام المحمود محمّد وآله اجمعین بدانکه حضرت مفتح الابواب بمفتاح و عنده مفاتح الغیب دری از خزانه وجود بگشود».

انجام: « پس در حال عدم باشد و چون حادث باشد فاعل، فاعل آن موجب می‌تواند بود پس واجب الوجود مختار باشد و الله اعلم».

نستعلیق شکسته؛ بی‌کا، ظاهراً ۱۰۹۴؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛

جلد: تیماج، زیتونی.

۶۱ برگ؛ ۸×۲۰ سانتی‌متر (قطع پالتوئی)؛ ۱۷ سطر؛[ثبت ۷۸۴۶۳].

﴿۷۹۰۴﴾

مجموعه

۱ - الاثناعشریة فی الصوم «ص ۱ - ۲۶» **(فقه ـ عربی)**

از: شیخ بهاء الدین محمد بن حسین عاملی (۱۰۳۱ ق)

به جلد بیست و پنجم شمارهٔ[۷۰۷۹] مراجعه شود.

آغاز: « الحمد لله الّذی جعل الصّوم جنّة من النّار و الصّلوة علی اشرف الخلایق محمد و آله الأطهار».

انجام: «الثانیة عشر انّ ثواب تلاوة آیة واحدة فیه کثواب ختم القرآن فی غیره ختمت الصومیة الاثنی عشریة بتوفیق الله سبحانه فی خاتمة شهر شعبان المعظم سنة تسعة عشر و الف من هجرة خاتم المرسلین».

۲ - الالفیة «ص ۲۷ - ۲۸» **(فقه - عربی)**

از: شهید اوّل محمد بن مکی عاملی(۷۸۶ ق)

[مجلس ۲۸۰/۱۰؛الذریعه ۲۹۶/۲؛مرعشی ۵۳/۱،ش ۴۱؛ مشار، عربی ۸۴].

نسخهٔ حاضر از بخش ملزومات شروع می‌شود و تا آخر را شامل است و در حاشیه شرح شده و از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه:«و امّا الملتزم فبحسب الملزم فمهما نذر من الهیأت المشروعة انعقدت و وجب الوفا به و لو عیّن زماناً و اخلّ به قضا و کفر».

انجام:«و لو اطلق القضاء علی صلوة الطواف و الجنازه فمجاز و کذا النذر المطلق الحمدلله وحده و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و سلم».

۳ ـ قسمتهایی از کتاب کنز العرفان فاضل مقداد«ص ۲۹ - ۴۷»

۴ ـ فی حدود الفدک«ص۹۳»

۵ - وصیت علامهٔ حلی به پسرش فخرالمحققین «ص ۹۴ - ۹۶».

نسخ؛ محمد علی همدانی بن درویش علی، رساله اول پنجشنبه ۲۹ رمضان ۱۰۴۸ رامهرمز، رسالهٔ دوم آخر رمضان ۱۰۴۸، رسالهٔ سوم جمعه ذی قعدهٔ۱۰۴۸؛ بعد از صفحهٔ ۲۸ چنین آمده: «این سواد مطابق فتوائیست به خط جامع الفضایل مولانا عبدالطیف الجامعی العاملی ۱۰۴۸»؛ جلد:تیماج، مشکی.

۴۸ برگ؛ ۱۴/۵×۲۴ سانتی‌متر؛ ۱۱ سطر؛ [ثبت ۷۸۴۷۱].

«۷۹۰۵»

مجموعه

۱ - ریاض العاشقین «۱پ - ۸۰ ر» **(عرفان ـ فارسی)**

از: ؟

در حالات و مقامات عرفانی شاه نعمت الله ولی و مشایخ و اقطاب سلسلهٔ نعمت اللهی است. مؤلف پیرامون سبب تألیف آن چنین می‌نویسد:

«یکی از دوستان عزیز طالب گردید که مجملی از حالات و مقامات و کرامات آن جناب (نور الدین شاه نعمت الله ولی) و سلسله علیه عالیه که از جناب شیخ معروف کرخی قدس الله روحه... تحریر شود».

این کتاب شامل هشت گلشن و هر گلشن دارای هشت گلبن می‌باشد. عناوین گلشنهای آن چنین است:

گلشن اول: در نسب و حالات بعضی از فرزندان وی

گلشن دوم: در حالات و مقامات وی

گلشن سوم: در رسالات که تألیف کرده

گلشن چهارم: در سلسلهٔ شاه نعمت اللهی

گلشن پنجم: در حالات بعضی از بزرگان صوفیه

گلشن ششم: در حالات بعضی از بزرگان نعمت اللهی

گلشن هفتم: در ذکر چند صوفی شاعر

گلشن هشتم: در حالات چند تن از اقطاب.

مؤلف رسالهٔ مذکور ناشناخته است. عده‌ای آن را به رضاقلی خان هدایت (۱۲۸۸ ق) نسبت می‌دهند و برخی آن را به محمد جعفربن صفر خان کبوتر آهنگی همدانی ملقب به مجذوبعلی شاه(۱۲۳۹ ق) نسبت داده‌اند. مجذوبعلی شاه خود از اقطاب سلسلهٔ نعمت اللهی در قرن سیزدهم می‌باشند و در آخر همین رساله از وی یاد شده که در همدان هستند و مؤلف برای رفع اتهام از وی رسالهٔ الحق وی را به آخر این کتاب ملحق ساخته است؛ پس نسبت این رساله به مجذوبعلی نمی‌تواند درست باشد و به نظر نگارنده نسبت آن به هدایت که ارتباطی با عرفای عصر خود داشته بی‌وجه نیست و باید بررسی شود. نسخهٔ دیگری از این رساله در کتابخانه

آیت الله مرعشی موجود است.

[منزوی ۱۱۸۴/۲؛ مرعشی ۱۷۴/۷، ش ۲۵۸۷؛ تاریخ تذکره‌های فارسی ۶۶۶/۱].

آغاز: «الحمدلله العلی العلیم و صلی الله علی النبی المصطفی الحکیم و العلی المرتضی الکریم و آله و اولیائه الحکیم

بنام آنکه بی نامش بنامه — نمی‌گردد روان از عجز خامه

خداوندی که در بالا و در پست — همه هستی گواه هستی‌اش هست».

انجام: «آنحضرت بمصلحت وقت کشف استار و خلع عذار را اولی تصور فرموده مضامین این ابیات را بکار می‌بندد

ابکی الی الغرب ان کانت منازلکم — من جانب الشّرق خوف القیل و القال

اقول بالخد خال حین اذکره — خوف الرقیب و ما بالخدّ و الخال

چون در این اوقات بعضی عوام را دربارهٔ ایشان خیالات فاسده بهمرسید آنجناب رساله در عقاید صحیحهٔ خود قلمی فرمود... اللهم فایضنی علی الصحبت الشریفة بحقّ محمد و اله الطاهرین العفیفة».

و بعد از آن مؤلف، رساله الحق را آورده که در ذیل معرفی می‌شود.

۲ - رساله الحق « ۸۰ پ - ۱۳۱ ر» **(عرفان ـ فارسی)**

از: ملا محمد جعفر بن صفر کبوتر آهنگی همدانی، مجذوبعلی شاه (۱۲۳۹ ق)

مؤلف برای پاسخ به کسانی که او را به باطل گرایی نسبت می‌دادند، رسالهٔ حاضر را در معنی حقیقی تصوف و حالات و مراحل تحصیل و سیروسلوک تألیف نموده است.

آغاز: «الحمدلله رب العالمین... عرضه می‌دارد ضعیف گناهکار و نحیف تبه روزگار...».

انجام: «... و اگردر آنچه گفتیم تفکر نمائید در هر باب حق بر شما ظاهر می‌شود

و الله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۱۳۱ برگ؛ ۱۵×۲۲/۵ سانتی‌متر؛ ۱۷ سطر؛[۷۸۴۹۱].

«۷۹۰۶»

آثار الحضرة الاحمدية (تراجم ـ فارسی)

از: سید احمد حسینی

مختصری است در حالات حضرت شاهچراغ احمد بن موسی برادر امام رضاعلیه‌السلام مدفون در شیراز و چگونگی شهادت و محل دفن ایشان .

آغاز:«طریقه حقه صراط المستقیم ولایت که سرّ شریعت ختمیه است و آنرا فقر محمدی صلی‌الله‌علیه‌وآله مینامند».

انجام:

هر کس که گشت پیرو آل کرام او   خط خطاش کم شد و ثوب ثواب یافت

زائر بقبر احمد موسی چه خطبه خواند   تاج عطیه آیت و ثوب ثواب یافت

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ تمامی صفحات مجدول محرر مذهب مرصع، دو صفحهٔ اول طلا اندازی بین سطور و نقش گل و بوته در حاشیه، صفحهٔ اول سرلوح مزدوج مرصع مذهب؛ جلد: تیماج، سرخ.

۱۲ برگ؛ ۱۳/۵×۲۱ سانتی‌متر؛ ۱۰ سطر؛[ثبت ۷۸۴۹۵].

«۷۹۰۷»

[ترجمة الصلاة] (فقه ـ فارسی)

از: ؟

احکام نمازهای یومیه به صورت فتوائی و شبیه رسالهٔ عملیه برای مقلدین

نگاشته شده است. این کتاب شامل چند مطلب می‌باشد و به احتمال زیاد بخشی از یکی از رساله‌های عملیه است. مؤلّف از کتاب مبسوط شیخ طوسی و مصباح المتهجد وی نقل می‌کند. این رساله باید با «رسالة فی الصلاة» محقق کرکی که به فارسی نگاشته شده و شیخ آغا بزرگ در الذریعه ۵۹/۱۵ از آن نام می‌برد تطبیق شود.

آغاز:« بدانکه نماز منقسم می‌شود به واجب و مستحب و اول منقسم می‌شود به شش قسم اول نماز یومیه دوم نماز جمعه سیم نماز عیدین چهارم نماز آیات پنجم نماز طواف ششم آنکه بنذر و عهد و نحو هما لازم می‌شود و اما یومیه پس در آن چند مطلب است مطلب اول در اوقات آنها در آن سه مطلب است».

انجام:«... بعد از اتیان به صیغه سلامی که مخرج از نماز است نماز صحیح است و اتیان به سجده منسیه فقط لازم خواهد بود و هم چنین است حال در تشهد منسی در رکعت اخیر تمت».

نسخ؛ عبدالله، ۱۸ ذی حجه ۱۲۴۹؛ جلد: گالینگور، قهوه‌ای.

۸۴ برگ؛ ۱۴×۲۰ سانتی‌متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۷۸۶۱۶]

﴿۷۹۰۸﴾

حقوق بین الملل **(حقوق ـ فارسی)**

کتاب حقوق ملل به زبان بلژیکی است که توسط یکی از دانشمندان بلژیک نوشته شده است. این کتاب توسط بارون اشلختا اوطوقار از بلژیکی به ترکی برگردانیده شده، پس از آن به درخواست ناصرالدین شاه، توسط محبعلی منشی یکانلو در ربیع الاول سال ۱۲۱۷ ق از ترکی به فارسی ترجمه شده است.

ترجمهٔ فارسی کتاب در دو جلد می‌باشد و فهرست هر دو جلد در آغاز نسخهٔ حاضر بدین ترتیب آمده است:

جلد اوّل، شامل سه باب:

باب اول: در بیان عموم دول مختلفه و اصول پولتیقه در ۹ فصل

باب دوم: در بیان حقوق ملکیه عموم ملل در ۲۲ فصل

باب سوم: دربیان تنسیقات متنوعه دول که موجب تشئید روابط الفت و علاقهٔ ما بین آنهاست در ۳۰ فصل.

جلد دوم، شامل چهار باب وملحقات:

باب اول: در بیان صورت احوال دول متحاربه نسبت به یکدیگر در ۲۱ فصل

باب دوم: در بیان احوال دول متفقه که متعهد تدارک اسباب معاونت شده‌اند در ۴ فصل

باب سوم: در بیان احوال دولی که ملتزم اصول بیطرفی شده‌اند در ۱۴ فصل

باب: در بیان بعضی اصول عمومیه متعلق به موادمصالحه در ۵ فصل

ملحقات: در بیان احوال داخلیه بعضی دول در ۳ لاحقه

آغاز: «حمد و ثنای بی‌ریا شایسته پادشاه بی‌همتایی است جل شأنه که حقوق ربوبیتش به کافهٔ فرق و امم جاری و نافذ و عموم حکمداران دول وآحاد و افراد ملل کلّ علی زعمهم...».

انجام: «لهذا از ذکر احوال آنها اجتناب و به بیان اجمالی ما بقی اکتفا و ترک اسهاب شد».

نستعلیق؛ به خط مترجم، ربیع الاول ۱۲۷۱؛ تمامی صفحات مجدول محرر مذهب مرصع؛ جلد: تیماج، سبز، روی جلد نقوش زرین.

۱۲۰ برگ؛ ۱۲×۲۰ سانتی‌متر؛ ۱۱ سطر؛[ثبت ۷۸۶۱۰].

«۷۹۰۹»

دیوان صدرالشعراء (شعر ـ فارسی)

از: صدرالشعرا میرزا محمود کاشانی (۱۲۸۹ ق)

کلیات اشعار شاعر است شامل: قصاید، ترکیب بندها، مخمسات، مثنویات و مسمطات.

اغلب قصاید مؤلف در مدح مظفرالدین شاه در ایام ولیعهدی او و رجال دربار ناصرالدین شاه می‌باشد. در آغاز نسخهٔ حاضر آن را به میرزا غلامحسین صدرالشعراء پدر ایرج میرزا نسبت داده‌اند که اشتباه است.

[منزوی ۲۴۰۶/۳؛ فهرست کتابهای کتابخانهٔ سلطنتی، بیانی، ص ۴۷۱].

آغاز:

زمین را پایه رفعت شد امروز آسمان فرسا
که بر او سایه گسترد آفتاب مشرق بطحا

ز دریای جلال کبریائی شدعیان موجی
که از یک قطرهٔ آن موج شد این نه صدف پیدا

انجام:

تا همی ثور و حمل از اسد بیشه چرخ — نشوند ایچ در آزار و نگیرند فرار
نیزه شه کمرگاو زمین را روبین — ناوک شه جگر شیر فلک را مسمار

نستعلیق؛ بی‌کا؛ بی‌تا؛ در حاشیه برگ ۱۷۱ چند بیت شعر به تاریخ ۱۳۰۳ به اسم سمندر نوشته شده؛ جلد: تیماج، مشکی، ضربی.

۲۱۱ برگ؛ ۱۵×۲۲ سانتی‌متر؛ ۱۳ سطر؛ [ثبت ۷۸۶۰۷].

﴿۷۹۱۰﴾

مجموعه

۱ ـ مقامه احمدیه «ا پ ـ ۴ ر» در مدح حضرت پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله از معتمد الدوله فرهاد میرزا که در شصت سالگی سروده است.

مطلع:

ای خاتم انبیای مرسل   ای خواجه انبیا ز ازل

۲ ـ مقامه مریمیه «۴ پ – ۱۰ ر» از همو، در مدح حضرت مریم

مطلع:

ای مـادر عـیسی مـطهر   ای حامل روح پاک داور

۳ ـ تاریخ شمس العماره «۱۰ ر – ۱۱ ر» از همو.

مطلع:

ناصرالدین شد آفتاب مـلوک   شـــهریار زمـــانه ظـل اللّــه

۴ - ترجیع بند هاتف «۱۱ ر – ۱۶ ر»

مطلع:

ای فدای تو هم دل و هم جـان   وی نثار رهت هـمین و هـمان

۵ ـ ترجیع بند شیخ عبدالله مغربی «۱۶ ر – ۳۰ ر»

مطلع:

آفـتاب وجـود کـرد اشراق   نور او سر بسر گرفت آفاق

نستعلیق؛علی رضا حسینی شیرازی، یکشنبه ۶ جمادی الاولی ۱۳۱۸ (برای میرزا عمادالتولیه نوشته شده)؛ تمام صفحات مجدول مـذهب محرر، دو صفحهٔ اوّل طلا اندازی بین سـطور، صـفحه اول سـر لوح مزدوج مرصع مذهب؛ جلد: پارچه، قهوه‌ای.

۳۱ برگ؛۱۳/۵×۲۲ سانتی‌متر؛ ۱۰ سطر؛[ثبت ۷۸۶۰۳].

«۷۹۱۱»

تذکرة الشعراء (تذکره ـ فارسی)

از: شعاع الملک محمد حسین شعاع شیرازی (۱۳۶۳ق)

مؤلف در این کتاب شرح حال و اشعار تعدادی از شاعران گذشته را جمع‌آوری نموده و در سال ۱۳۵۱ ق تألیف آن را به پایان رسانیده است. نسخهٔ حاضر شامل شرح حال و اشعار شانزده شاعر می‌باشد بدین اسامی:

ابوالعلاء گنجوی، رفع الدین مرزبان، مجدهمگر، ضیاءالدین، نویدی، اوجی، بدرالدین، امین، زنگی، عرفی، بابا فغانی، اثر، حضری، ارشدی، روز بهان بقلی و کمال الدین غیاث شیرازی.

[تاریخ تذکره‌های فارسی ۲۵۵/۱ - ۲۶۴؛ نامهٔ خرد پژوهان، شیراز، ۱۳۰۵ش که شرح حال مؤلف در آن آمده].

در آخر نسخه یک نامه از مؤلف، خطاب به سالار جنگ که در ۲۸ ذی‌حجهٔ ۱۳۵۱ ق نگاشته شده، آمده است.

آغاز: «ابوالعلاء، گنجوی، اشعاری که از خواجه ابوالعلاء گنجه‌ای که پدر خوانده و صهر خاقانی شروانی است آنچه در تذکره‌ها انتشار و به یادگار مانده منحصر است به قسمتی از قصیده حماسیه قسمیه او».

انجام: «متمنی است اگر پاکت آقای مزبور و ابن یوسف را رسانیده‌اند مطالبهٔ جواب نمایند سواد مشروحه راجع بتکیهٔ هفت تنان چنانچه از میان نرفته باشد مسترد فرمایند باقی ایام عمر و اقبال مستدام شعاع».

نسخ؛ ظاهراً به خط مؤلف، ۱۳۵۱؛ با حواشی از مؤلف؛ بسیاری از اوراق سفید مانده؛ جلد: تیماج، زرد.

۱۸۵ برگ؛ ۱۷×۲۲/۵ سانتی‌متر؛ ۱۱ سطر؛ [ثبت ۸۵۸۳۰].

﴿۷۹۱۲﴾

دیوان مراثی فنا (شعر ـ فارسی)

از: میرزا عبدالرسول بن محمد حسن بن عبدالرسول حسینی زنوزی خویی متخلص به فنا (۱۲۶۳ ق)

میرزا عبدالرسول زنوزی خوئی (۱۲۶۳ ق) فرزند محمد حسن زنوزی صاحب ریاض الجنه (۱۲۲۳ ق) و او نیز فرزند عبدالرسول زنوزی می‌باشد و چون هم نام جد خود است به همین دلیل عده‌ای آثار وی را به جدش نسبت داده‌اند و این صحیح نیست؛ زیرا عبدالرسول پدر میرزا محمد حسن به تصریح خود میرزا محمد حسن موفق به تحصیل نشده و هیچ اثر علمی از وی نقل نشده است. میرزا عبدالرسول فرزند محمد حسن در اشعارش به فنا تخلص می‌کند و تخلص پدرش نیز فانی است. فنا دارای دو دیوان می‌باشد: دیوان قصائد وغزلیات و دیوان مراثی؛ از دیوان قصائد و غزلیات وی تابحال نسخه‌ای شناسایی نگردیده است.

دیوان مراثی وی شامل ششصد بند در مرثیه جانگذار سیدالشهداء علیه السلام می‌باشد و در آن وقایع کربلا را از اول تا آخر به نظم کشیده است.

این دیوان چند بار به صورت سنگی به چاپ رسیده است و اخیراً نیز توسط نگارنده و جناب آقای علی افراسیاب پور تصحیح و تحقیق شده و ان شاء الله منتشر خواهد گردید. **[الذریعه ۸۴۶/۹؛ منزوی ۲۴۷۱/۳؛ دانشگاه ۶۳/۲ و ۱۶۴/۸].**

فنا در آغاز دیوان مراثی دیباچه کوتاهی آورده با این آغاز:

«حمد و ستایش خداوندی را سزاست که مداد علماء را به دماء شهداء بیاراست».

آغاز دیوان:

باز این فغان و غلغله اندر زمانه چیست

این آتش زبان فنا را زبانه چیست

انجام:

فارغ چو از زیارت آن شاه دین شدند — آن رهروان دین محمل نشین شدند

کلثوم گفت چند بهر رهگذر رویم — راهی چو طی کنیم براه دگر رویم

نستعلیق؛ بی‌کا، ۱۲۵۲ بلدهٔ نخجوان(کاتب چنین آورده: با هزار تشویش در بلدهٔ نخجوان صورت تحریر یافت)؛ جلد: تیماج، مشکی.

۱۷۲ برگ؛ ۲۱/۵×۱۵/۵ سانتی‌متر؛ ۱۴ سطر؛[ثبت ۷۸۸۲۱].

«۷۹۱۳»

کلام الملوک ملوک الکلام **(هنر ـ فارسی)**

از: میرزا احمد بن یوسف لاهیجی

یک بخش از بخشهای کتاب تاریخ کلام الملوک است، پیرامون پدید آمدن خط و احوال ارباب خط که توسط یکی از شاگردان مؤلف از اصل کتاب مجزا شده است.

[مجلس ۲۷۵/۱۷؛ الذریعه ۱۱۱/۱۸؛ منزوی ۱۹۰۷/۳].

آغاز نسخه:« بدانکه اصل خط نقطه است هر گاه دو نقطه یا سه نقطه را بهم پیوستی خط باشد».

انجام نسخه:«... و به نقطه عدم پیوسته باید بنویسم خدا توفیق کرامت فرماید اللهم وفقنی باتمامه بحق محمد و آله».

نستعلیق؛ حسینقلی بن خاقان، ۲۵ربیع‌الثانی ۱۲۸۹(از روی خط استاد مکرم آقای میرزا علی محمد سلمه الله نقل شده)؛ تمامی صفحات مجدول مذهب محرر مرصع، صفحهٔ اوّل سرلوح مزدوج مذهب مرصع؛ در حاشیه برگ چهارم دستخط ابوالفضل ساوجی؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۳۲ برگ؛ ۱۳/۵×۲۴ سانتی‌متر؛ ۱۷ سطر؛[ثبت ۷۸۸۲۷].

«۷۹۱۴»

مجموعه

۱ - شرح القصیدة الرامزة = شرح العروض الخزرجیة« ۱ پ - ۱۰ پ»

(عروض - عربی)

از: ؟

شرحی است کوتاه بر قصیدهٔ رامزه، معروف به عروض خزرجیه، ضیاءالدین عبدالله بن محمد مالکی خزرجی معروف به ابن ابی جیش (۶۲۶ ق) که در علم عروض و قافیه سروده است. [**کشف الظنون** ۸۳۰/۱ و ۱۱۳۵/۲].

آغاز قصیده:

وللشـــعر مــیزان تسـمی عــروضة ‏ ‏ بها النقص و الرجحان یدریها الفـتی

نسخهٔ حاضر از آخر افتادگی دارد.

آغاز:« بسم الله الرحمن الرحیم قال الامام الشیخ الاجل ضیاءالدیـن ابـو مـحمد عبدالله الخزرجی تغمده الله برحمته».

انجام نسخه:« (و جوزّه فی حدس) کجهز و شطر اجواز (لزط و انهل لزی) کذا عقلا ای الجواز».

۲ - شرح القصیدة الرامزة «۱۲ پ - ۱۰۲ پ» ‏ **(عروض - عربی)**

از: محمدبن احمد سبتی مشهور به شریف اندلسی (۷۶۰ ق)

شرح مشهور و مهمی است بر قصیدهٔ مذکور؛گویند این اولین شرحی است که بر این قصیده نوشته شده است. [**کشف الظنون** ۸۳۰/۱ و ۱۱۳۶/۲].

آغاز:« الحمد لله الّذی بحمده یستفتح و هو الفتّاح العلیم و بهداه یسترشد فبنور ارشاده ینجلی لنا عزّ المشکلات».

انجام:« و یسأل عبدالله ذا الخزرجی من مطالعها الحافه منه بالدّعاء والحمدلله

ربّ العالمین و صلّی الله علی سیدنّا محمّد و آله و صحبه وسلّم تسلیماً کثیراً».

۳ - شرح القصیدة الرامزة «۱۰۳ پ - ۲۰۰پ» **(عروض - عربی)**

از: عبدالمحسن بن مجدالدین قیصری رومی[۱]

[هدیة العارفین ۶۲۱/۱ با عنوان «شرح العروض الاندلسی»].

نسخهٔ حاضر از آخر افتادگی دارد.

آغاز:« احمد الله علی ان قصر سلامة الطبع علی نوع الانسان و اضمر فی صدورهم ضروب الاوزان وحلاهم بنتایج فکر تزری علی اللآلی المنثورة فی احشا البحور بل تردی بالفراید....».

انجام نسخه:« وضع موضع قوله عنان المناوی قوله عطفه من نشب تقطیع التخریج فی عطفه مستفعلن من نشب فاعلن و عروضه».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، قرمز.
۲۰۰ برگ؛ ۱۲×۱۷/۵ سانتی‌متر؛ ۱۶ سطر؛[ثبت ۷۸۸۴۹].

«۷۹۱۵»

مجموعه

۱ - روح الارواح و بهجة الاشباح«۱پ - ۳۰۵ ر» **(شعر - فارسی)**

از: حسن بن محمد موسوی کاشانی[۲] (قرن ۱۴ ق)

ترتیب موضوعی است از اشعار «مثنوی معنوی» مولوی رومی؛ مؤلف ابتدا برای سهولت دسترسی به اشعار مثنوی پیرامون موضوعات گوناگون، اشعار آن را در ۸ جلد به ترتیب حروف تهجی عنوان موضوعات، جمع‌آوری و آن را« منهج

---

۱. در هدیة العارفین ۶۲۱/۵ تاریخ وفات شارح ۷۵۵ ق و در معجم المؤلفین عمر رضا کحاله ۳۱۲/۲، ۸۷۲ ق ذکر شده است.
۲. مؤلف همان است که در منزوی ۱۵۲۲/۲ از تألیفات وی، رساله‌ای در اخلاق یاد شده است.

الواعظین» نامید و چون آن کتاب مفصل بود در کتاب حاضر آن را خلاصه نموده است. مؤلف موضوعات را به ترتیب الفبائی و هر حرف را در یک کتاب و هر کتاب را در چند باب تنظیم نموده است. برای نمونه فهرست ابواب کتاب اول چنین است:

کتاب الالف وفیه ستة و عشرون باباً: الاسلام، الایمان، الاولیاء، الادب، الاخوة، الانسان، آدم، الاستاد، الامة، فی الاخلاص، فی الانفاق، فی الاحسان، فی الاسراف، الامل، فی ابی طالب، فی الامتحان، فی الانبیاء و...

آغاز: « دیباچه: بهترین مقاله که سبب راحت ارواح و علّت بهجت اشباح تواند بود حمد و شکر خداوندیست جلّت عظمته...

بهر آن گفت آن رسول مستجیب   رمز الاسلام فی الدنیا غریب».

انجام:

وارثان را سلام من بگوی   این وصیت را بیان کن مو بمو

مرد مهمان را گل و باران فشاند   بر تو چون صابون سلطانی بماند

۲ - احادیث نبوی « ۳۰۹ر - ۳۲۲ر»   **(شعر ـ فارسی)**

از: مؤلف پیشین

مؤلف در این رسالهٔ کوتاه اشعاری که در مثنوی پیرامون احادیث حضرت پیامبر صلی الله علیه و آله وارد شده، جمع‌آوری و مرتب نموده است.

آغاز:

گفت پیغمبر بآواز بلند   باتوکل زانوی اشتر ببند

رمز الکاسب حبیب الله شنو   از توکل در سبب کاهل مشو

انجام:

هین چه آوردید دست آویز را   ارمغان روز رستاخیز را

بـر در یـاران تـهی دست آمـدن هست بی‌گندم سوی طاحون شدن

نسخ؛ به خط مؤلف، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، ترنج باسر با نقش گل، مجدول.

۳۲۲ برگ؛ ۱۴×۲۲ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۷۸۸۹۸].

«۷۹۱۶»

رسائل امام الحرمین

از: امام الحرمین محمد بن عبد الوهاب مشهور به ابن داود همدانی (حدود ۱۳۰۵ ق)

۱ ـ المحاسن فی الانشاآت و المراسلات «۱پ -۱۲۷ر»

(نامه نگاری - عربی)

نامه‌ها و مکاتبات و انشاآتی است که مؤلف در موضوعات مختلف با معاصرین خود رد و بدل کرده و آنها را در دو جلد جمع‌آوری نموده است.

[الذریعه ۱۲۳/۲۰].

نسخهٔ حاضر شامل هر دو جلد کتاب می‌باشد.

آغاز جلد اوّل «۱ پ ـ ۸۱ پ»: «الحمد لله الذی ارسل محمّداً لجمع الشتات والصلوة و السّلام علیه و علی آله الانجبین الهداة امّا بعد فیقول المفتقر الی رحمة ربّه الودود محمد بن عبدالوهاب الهمدانی ابن داود انّ لنا رسائل جلیلة».

آغاز جلد دوم «۸۲ ر ـ ۱۲۷ ر»: «الحمد لله الذی انشأ الانسان و علّمه البیان و الصلوة و السلام علی من ارسله الله لجمع االشتات».

۲ - عبیر التعبیر «۱۲۹ ر - ۱۸۶ پ» **(ادبیات ـ عربی)**

مقاماتی است ادبی به نثر و نظم که مؤلف به پیروی از مقامات بدیع الزمان همدانی (۳۹۸ق) انشاء نموده است. مؤلف در مقدمه گفته که کتابش دارای سی

مقامه می‌باشد ولی در نسخه‌های موجود از این کتاب بیش از پنج مقامه وجود ندارد. **[الذریعه ۲۱۶/۱۵؛ مرعشی ۲۷۶/۲، ش ۶۸۲]**.

آغاز:« اطیب عبیر یقذفه عباب الجنان الی سواحل البیان فتفوح روائحه فتعیق به اردان الارقام طیباً و اعذب تعبیر یذرفه خطاب اللسان...».

انجام:« و مذ تکاثر الازدحام شوقاً الی الطاعة انتبهت من المنام فلا جامع ولا جمعة ولا جماعة».

۳ - مقامه‌ای به عربی « ۱۸۶ر - ۱۹۶» **(ادب ـ عربی)**

مقامه‌ای است در ثنا و حمد الهی و مدح حضرت پیامبر صلی الله علیه و آله و قرآن کریم؛ این مقامه مسجع و ادبی برگزار شده است.

آغاز:« اللهم بذکرک استفتح مقالی و بشکرک استنجح سؤالی و علیک توکلی فی کل احوالی».

انجام:«... فیضاعف الله لهم تحیاتها و یشرف لدیهم صلوتها فتلقّیهم مقرونة بالروح والسرور محفوفة بالنضارة والنور دائمة».

تحریری؛ رساله اول سید محمد ردیف، ۱۲۹۰؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، قرمز، مجدول.

۱۹۶ برگ؛ ۲۰/۵×۱۳/۵ سانتی متر؛ سطور مختلف؛[ثبت ۷۸۸۸۷].

«۷۹۱۷»

منتخب مسیر طالبی **(سفرنامه ـ فارسی)**

از: ؟

منتخبی است از کتاب « مسیر طالبی فی بلاد الافرنجی» تألیف میرزا ابوطالب خان تبریزی اصفهانی فرزند حاجی محمد بیگ معروف به ابوطالب لندنی که به

کشورهای انگلستان و فرانسه و عثمانی و جز آن در سالهای ۱۲۱۳ - ۱۲۱۸ ق مسافرت نموده است.[منزوی ۴۰۵۲/۶]. نام انتخاب کننده، مختلف ذکر شده است. [الذریعه ۴۳۴/۲۲؛ منزوی ۴۰۵۳/۶؛ مشار، فارسی ۴۹۹۴/۴؛ رضوی ۱۷۴/۷].

نسخهٔ حاضر از آخر ناتمام است.

آغاز:« بعد حمد متکاثر حکیمی که وجود جن و بشر شمه‌ای است از صفحات کمالات او و ثنایی متوافر قادری که تزیین ارض و سما از انسان و کواکب رمقی است از جمال کمالات او و نعت برگزیدگان سیاحین فلک...».

انجام نسخه:« وگاهی به مشت و لگد می‌انجامید بالاخره بعد یکساعت کامل از رکوب چپر از آن مخمصه رهایی یافته به راه می‌افتد این حال چپرخانه».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ درآخر نسخه ۵ برگ از تزوک تیموری ضمیمه شده است؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، مجدول.

۴۵ برگ؛ ۱۷×۲۵ سانتی‌متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۷۸۹۱۶].

﴿۷۹۱۸﴾

تحفهٔ شاهدی = تحفهٔ شاهدیه **(لغت ـ فارسی به ترکی)**

از: ابراهیم دده بن صالح مغلوی متخلص به شاهدی (۹۵۷ ق)

فرهنگ منظومی است که لغات فارسی را به ترکی شرح داده و همچنین به اوزان اشعاری که سروده، متعرض شده است. بر این فرهنگ شروح متعددی به ترکی نوشته شده است.

[الذریعه ۴۹۸/۹؛ مرعشی ۱۵۳/۱۴، ش ۵۳۶۹؛ منزوی ۱۹۶۸/۳؛ قاهره، مخطوطات فارسی ۶۰/۱ - ۶۱؛ هدیة العارفین ۲۷/۱].

آغاز:

بنام خالق حیّ و توانا قدیم و قادر و بینا و دانا

ثنا و حمد و شکر بی‌نهایت سپاس و منت بیحد و غایت

انجام:

فاعلات فاعلات فاعلات بو کتابی اوکرن ایج آب حیات

شاهدی یه هر کیم ایلرسه دعا ایده محشر ده شفاعت مصطفی

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا [ظاهراً قرن ۱۰]؛ عناوین و نشانیها شنگرف، تمامی صفحات مجدول مذهب، صفحه اوّل سرلوح مزدوج مرصع مذهب و نقش گل و بوته در حاشیه؛ با حواشی از «نعمت الله»، «سودی»، «دایق» و «ابن کمال»، در حاشیه کلماتی معنا شده و اشعاری به عنوان شاهد مثال آورده شده و به اوزان اشعار اشاره گردیده؛ در اوّل نسخه تملک محمد محی الدین بن صالح الشریف بن سید محمد محی الدین به تاریخ ۱۰۱۵؛ جلد: تیماج، صورتی، حواشی زرین، لولادار.
۲۰ برگ؛ ۱۳×۱۹ سانتی‌متر؛ ۱۳ سطر؛ [ثبت ۷۸۹۲۶].

«۷۹۱۹»

معالم الدین و ملاذ المجتهدین (اصول فقه ـ عربی)

از: ابو منصور حسن بن زین‌الدین عاملی (۱۰۱۱ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۲۲۸] مراجعه شود. نسخهٔ حاضر از اوّل کمی افتادگی دارد.

آغاز نسخه:«و انا ابتهل الی الله سبحانه ان یجعله خالصاً لوجهه الکریم».

انجام:«و ذلک کافی فی الترجیح و کلام الشیخ عندی هو الحق».

نستعلیق؛ محمد صادق، یکشنبه ۱۵ جمادی الاولی ۱۰۶۶(برای مولی مرتضی نوشته شده)؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ تمامی صفحات مجدول مذهب؛ در حاشیه تصحیح شده؛ در آخر نسخه مهر مربعی به

سجع «الواثق بالله الغنی محمد رضا بن محمد حسین»؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۱۱۱ برگ؛ ۱۰/۵×۱۹/۵ سانتی‌متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۷۸۶۴۴].

«۷۹۲۰»

ضوابط الرضاع = رضاعیة **(فقه - عربی)**

از: میر داماد محمد باقر بن محمد حسینی استر آبادی (۱۰۴۰ ق)

[مجلس ۵۴/۹؛ الذریعه ۱۸۹/۱۱ و ۱۲۰/۱۵؛ مرعشی ۲۰۹/۱۳، ش ۵۰۱۴؛ مشار، عربی ۶۰۰].

آغاز: «والاستیفاق من الله العزیز العلیم الحمد کله لله رب العالمین ولیّ کل رشح و مهیمن کل فیض حق حمده و الصلوة سلسالها علی سید سلاسل النبیین».

انجام: «الذین لاخوف علیهم ولا هم یحزنون و اذ قد بلغ برق التوفیق بنا هذا المقام فلنختم علیه باذن الله سبحانه بارقة الکلام».

نسخ؛ زین الدین علی حسینی خفری، چهارشنبه ۱۸ محرم ۱۰۳۲؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ با علامت بلاغ؛ با حواشی به امضاء «منه مدظله العالی»؛ جلد: تیماج، مشکی.

۱۹۸ برگ؛ ۱۵×۲۱ سانتی‌متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۷۸۶۳۶].

«۷۹۲۱»

التحفة القوامیة فی فقه الامامیة **(فقه منظوم - عربی)**

از: قوام الدین محمد بن محمد مهدی قزوینی حلی (۱۱۵۰ ق)

منظومه‌ای است در چهار هزار و هفتصد و نود و سه بیت در نظم «اللمعة الدمشقیة» شهید اوّل که به شاه سلطان حسین صفوی تقدیم شده و به سال ۱۱۲۱ق

به پایان رسیده است.

[الذریعه ۴۶۲/۳؛ مرعشی ۳۴۳/۱۲، ش ۴۷۸۰؛ مشار، عربی ۱۷۲].

نسخهٔ حاضر از کتاب الاجارة تا کتاب الاقرار (ربع ثالث) را شامل است.

آغاز نسخه: کتاب الاجارة

و تلک عقد طرفیه یلزم　　یملّک النفع بشیء یعلم

تقول آجرتک داری الحسنة　　اکریتها ملّکت نفعها سنة

انجام نسخه:

و کل مارای علیه سقطه　　مع شرکة للغیر فیه لقطه

و دونها حل و بالتعریف لا　　یملک شیء دون قصد حصلا

نسخ معرب؛ محمد رضا بن محمد شریف، ۱۱۱۶؛ عناوین شنگرف؛

جلد: گالینگور، سرخ.

۵۶ برگ؛ ۱۲/۵×۱۹ سانتی‌متر؛ ۱۲ سطر؛ [ثبت ۷۸۶۳۵].

«۷۹۲۲»

روضة الشهداء **(مقتل ـ فارسی)**

از: کمال الدین حسین بن علی کاشفی بیهقی (حدود ۹۱۰ ق)

به شمارهٔ [۷۵۲۰] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر از اوّل و آخر افتادگی دارد.

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا(از صفحه ۲۷۱ به بعد نو نویس)؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: گالینگور قرمز.

۱۵۷ برگ؛ ۱۲/۵×۲۰/۵ سانتی‌متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۷۸۶۲۸].

﴿۷۹۲۳﴾

سفرنامهٔ نائینی (سفرنامه ـ فارسی)

از: صفاءالسلطنه میرزا علیخان بن محمد مشتاقی نائینی (۱۳۲۲ یا ۱۳۲۸ ق)

سفرنامه‌ای است که مؤلف در سفر خود از تهران به تبریز نگاشته است. شروع مسافرت ۴ جمادی الثانی ۱۳۰۲ق و پایان آن شنبه ۶ رمضان ۱۳۰۲ ق بوده است. مؤلف در این سفرنامه در شرح وقایع هر روز، ابتدا دو سطر در وقایع آن روز ذکر می‌کند و بعد اشعاری را از خود و دیگران در چند بیت می‌آورد و سپس ادامه وقایع آن روز را در چند سطر دیگر بیان می‌کند. این سفرنامه غیر از کتاب تحفة‌الفقراء است که سفرنامهٔ مؤلف به مشهد می‌باشد. [منزوی ۶/۳۹۹۶].

آغاز: «روز شنبه ۴ جمادی الاخر ۱۳۰۲ اول سال تخاقوی ئیل و نخستین روز بهار است خدای سزای پرستش، مبارک فرماید این سال را بر بندگان حق دوست حقگزار. بر تدارک سفر تبریز در خدمت سرکار با اقبال جنرال صاحب اداره حکومت شقاقی و افواج آن شورها و گفتگوها داریم».

انجام: « شب یکشنبه بهار تخاقوی ئیل منقضی شد به ما بی‌آنکه فیضی برده باشیم».

نستعلیق شکسته؛ به خط مؤلف، ۱۳۰۲؛ در اوّل نسخه تملکی با مهر بیضوی به سجع «فتح الله طباطبایی»؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۱۸۴ برگ؛ ۱۷/۵×۲۲ سانتی‌متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۷۸۶۵۷].

﴿۷۹۲۴﴾

النجوم الزاهرة فی فقه العترة الطاهرة (فقه ـ عربی)

از: سلیمان بن احمد قطیفی (۱۲۶۶ ق)

فقه استدلالی مبسوطی است در چندین جلد؛ مؤلف در آن با استناد به اقوال

علماء به بررسی آراء فقهی پرداخته است. عنوان با بهای آن «نجم ، نجم» می‌باشد.

مؤلف در آن از استادش بحرانی و وحید بهبهانی وکتابهای شرح مفاتیح وحید بهبهانی و حدائق الناظره نقل می‌کند. **[الذریعه ۸۰/۲۴]**.

نسخه حاضر جلد دوّم کتاب دربارهٔ احکام صلاة است و از «المقدمة الثانیة فی وجوبها و اعدادها» شروع و تا آخر کتاب الصلوة را شامل است واز آخر ناتمام مانده است.

آغاز نسخه:« ادع الله ان یدخلنی الجنّة فقال اعنی بکثرة السجود و فی تهذیب عن السکونی عن ابی عبدالله علیه السلام قال قال علی علیه السلام انی لاکره للرجل ان اری جبهته طلحاء لیس فیها اثر السجود».

انجام نسخه:«انّ السهو فی النافلة لایوجب ما یوجبه السهو فی الفریضة من سجدتی السهو او غیرهما فمعنی قوله لیس علیک سهو هو دفع احکام السهو بالمرة و امّا ماورد فی بعض الاخبار من الاعادة».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا[قرن ۱۳]؛ با حواشی مؤلف به خط خودش و یکی از شاگردانش به امضاء «منه عفی عنه» و «منه دام توفیقه»؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، سوخت، ترنج با سر با نقش گل و بوته، مجدول.

۲۷۲ برگ؛ ۲۱/۵×۳۴/۵ سانتی‌متر؛ ۲۳ سطر؛ [ثبت ۸۵۷۱۱].

﴿۷۹۲۵﴾

لطایف اللغات = فرهنگ مثنوی **(لغت ـ فارسی به فارسی)**

از: مولوی عبداللطیف بن عبدالله کبیر عباسی یزدی (۱۰۴۸ ق)

[مجلس ۹۹/۳ و ۸۲۲/۱۰؛ الذریعه ۳۲۱/۱۸؛ مرعشی ۹۹/۸، ش ۲۹۰۱؛ منزوی ۱۹۵۰/۳؛ مشار، فارسی ۴۳۸۱/۴].

آغاز:«این فرهنگی است مشتمل بر حل لغات عربیه و فارسیه و الفاظ عجیبه اعجیمه سیما مثنوی مولوی معنوی...».

انجام:«یوفی بمعنی یافه گوی یعنی بیهوده گوی آمده است الحمدلله رب العالمین».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا [قرن ۱۳]؛ عناوین و نشانیها شنگرف، تمامی صفحات مجدول؛ جلد: تیماج، سبز.

۲۲۰ برگ؛ ۱۶/۵×۲۲ سانتی‌متر؛ ۱۴ سطر؛ [ثبت ۷۸۶۵۶].

«۷۹۲۶»

دیوان سلمان ساوجی (شعر ـ فارسی)

از: جمال الدین سلمان بن محمد ساوجی (۷۷۸ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۴۲۰] مراجعه شود.

آغاز:

هر دل که در هوای جمالش مجال یافت

عنقای همّتش دو جهان زیر بال یافت

هر جان که با بلای ولایش گرفت انس

از نعمت نعیم دو عالم ملال یافت

انجام:

یاقوت لب لعل بدخشانی کو — و آن راحت روح و راح ریحانی کو

گویند حرام در مسلمانی شد — تو می‌خور و غم مخور مسلمانی کو

نستعلیق؛ گلشنی کاشانی، شعبان ۹۷۱؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ در اوّل نسخه تملک عبدالرحمن حسینی معروف به بزرگ و تملک علی سعدی کوکلبان یسار زاده با مهر مدور به سجع «وفقنا یا علی یا اعلا»؛ در صفحه آخر دستخط عزالدین محمد بن احمد هریسی ساکن محله

گلبار؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، سوخت، ترنج، مجدول.

۱۶۳ برگ؛ ۱۳×۲۰/۵ سانتی‌متر؛ ۱۲ سطر؛ [ثبت ۷۸۶۴۷].

«۷۹۲۷»

تمرنامه = تیمور نامه = ظفر نامه **(شعر ـ فارسی)**

از: ملا عبد الله هاتفی جامی(۹۲۷ ق)

یکی از منظومه‌های پنج گنج مؤلف است که در مقابل پنج گنج نظامی سروده است.

[مجلس ۱۵۲/۳؛ الذریعه ۵۱۸/۴ و ۱۲۸۴/۹؛ منزوی ۲۷۲۹/۴؛ مشار، فارسی ۳۴۷۶/۳].

نسخهٔ حاضر از آخر افتادگی دارد.

آغاز:

بنام خدایی که فکر و خرد | نیارد که تا کنه او پی برد

همین دید از و عقل خون بنگریست | که هست او ولیکن ندانست چیست

انجام:

دُر نظم من در تمام جهان | شد آویزهٔ گوش شاهنشهان

بروی زمین کم بود خانه‌ای | که نبود در آن از من افسانه‌ای

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ تمام صفحات مجدول مذهب مرصع، صفحه اول سرلوح مزدوج مرصع مذهب؛ در آخر نسخه مهر مربعی به سجع «لا اله الا الله الملک الحق المبین عبده محمد حسین ۱۲۳۴»؛ جلد: تیماج دورو، مشکی، ضربی، ترنج با سر، لچکی.

۱۴۸ برگ؛ ۱۳/۵×۲۴ سانتی‌متر؛ ۱۵ سطر؛[ثبت ۷۸۹۳۷].

﴿۷۹۲۸﴾

فتح الباری فی شرح صحیح البخاری **(شرح حدیث ـ عربی)**

از: شهاب الدین احمدبن علی مشهور به ابن حجر عسقلانی (۸۵۲ ق)

شرح مهم و معروفی است بر کتاب« صحیح بخاری».

[کشف الظنون ۱۲۳۱/۲؛ سرکیس ۸۱/۱؛ قاهره، فؤاد سید ۱۶۲/۲].

نسخهٔ حاضر از آخر افتادگی دارد و از کتاب « احادیث الانبیاء» تا اوّل «باب ما یقع من النجاسات فی السمن و الماء» را شامل است.

آغاز نسخه:« کذا فی روایة کریمة فی بعض النسخ و فی روایة ابی علی بن شبویة نحوه و قدم الایة الآتیة فی الترجمة علی الباب».

انجام نسخه:« قوله باب ما یقع من النجاسات فی السمن و الماء ای هل ینجسهما ام لا او لاینحبس الماء اذا تغیر دون غیره و هذا الذی یظهر من مجموع ما اورده المصنف فی الباب».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، سوخت، شمسه.

۴۰۰ برگ؛ ۱۷×۲۲/۵ سانتی‌متر؛ ۳۳ سطر؛ [ثبت ۷۸۹۳۹].

﴿۷۹۲۹﴾

شرح گلستان **(ادبیات ـ عربی)**

از: مصطفی بن شعبان سروری (۹۶۲ یا ۹۶۹ ق)

شرحی است بر کتاب «گلستان» سعدی شیرازی به عربی که برای سلطان مصطفی خان عثمانی نگاشته شده و در ربیع الثانی ۹۵۷ق به پایان رسیده است.

[الذریعه ۳۹/۱۴؛ منزوی ۳۴۹۰/۵؛ قاهره، فؤاد سید ۳۴۴/۱].

آغاز:« الحمد لله الذّی جعلنی من علماء البیان و المعانی و الشکر للّه الذّی

صیّرنی من مفاتیح الابکار الفواتی و الصلوة علی رسوله محمّد افصح الانام و علی آله الکرام».

انجام:«و قد نبّهت علی مواضع الخطاء و اوردت الصواب و بالغت فی ردّه باللطیف لانّ گلستان موضع الفرح غفر الله تعالی لی ولسایر المسلمین».

نستعلیق؛ محمد بن حسین بن احمد، آخر ذی حجهٔ ۹۹۹؛ عناوین و نشانیها شنگرف، تمامی صفحات مجدول، صفحهٔ اول سرلوح مزدوج مذهب مرصع وداخل کتیبه نام کتاب؛با حواشی به زبان ترکی؛ جلد: گالینگور، سرمه‌ای.

۲۲۳ برگ؛ ۱۳/۵×۲۱ سانتی‌متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۷۸۹۴۲].

﴿۷۹۳۰﴾

طایفهٔ شیبانی = تاریخچهٔ بنی شیبان **(تاریخ ـ فارسی)**

از: نظام الدین میرزا علی محمدخان مجیرالدوله شیبانی(۱۳۰۷ ق)

تاریخچه‌ای است از خاندان بنی شیبان که ساکن ولایت کاشان می‌باشند. ابتدا در دو صفحه شرحی از سابقه نسب این خاندان می‌آورد، سپس رجال منسوب به این طایفه را به ترتیب تاریخی ذکر می‌کند.

در پایان کتاب، مؤلف زندگی خود را که توسط فرزندش ضیاءالدین خان نگاشته شده در سه صفحه آورده و متذکر شده که در صورت چاپ کتاب باید این شرح حال تلخیص شده و در پایان کتاب آورده شود. بر اساس نوشته فرزند مؤلف، روزنامه‌های «ایران»،«اطلاع»، «شرف»، «شرافت»، «مرآت السفر و مشکوة الحضر» و « خلاصة الحوادث» تماماً در تحت ادارهٔ خاصه و به قلم مؤلف منتشر می‌شدند. مؤلف سپس به سمت نمایندگی مجلس ارتقاء یافته است. او همچنین این کتابها را از تألیفات پدرش نام می‌برد:

کتاب تاریخ و جغرافیای مملکت سودان
رسالهٔ امتناع شرب مسکرات
رسالهٔ لاتسرق در منع سرقت، این رساله و رساله قبلی به طبع رسیده‌اند.
خلاصهٔ تاریخ جنگ دولتین روس و ژاپن که نسخهٔ منحصر آن تقدیم مظفرالدین شاه شده است.
رسالهٔ نوروزیه که در ذیل جراید به طبع رسیده است.
ترجمهٔ مقداری از جلد اول مقدمهٔ تاریخ ابن خلدون مغربی
رسالهٔ الانکشافات الناصریة که در ذیل روزنامجات ایران چاپ شده است.
همچنین گفته که وی اشعاری نیز سروده که در نسخهٔ حاضر نیامده است.

آغاز:« طایفه شیبانی که از طوایف بزرگ ساکن ولایت کاشان و از اصیل‌ترین شعوب و قبایل بشمارند اصل ایشان از عرب بن شیبان و سلسله نسب ایشان منتهی بمعدّن بن عدنان است که از قبایل عرب مستعربه می‌باشند».

انجام:« و اخیراً به مصر مسافرت و مأموریت یافته و فعلاً در مرکز به ریاست اداره محاکمات وزارت خارجه موقتاً بر قرار است».

نستعلیق؛ به خط مؤلف، بی‌تا؛ نشانیها مشکی؛ جلد: گالینگور، مشکی.
۵۳ برگ؛ ۱۴×۲۱ سانتی‌متر؛ ۲۰ سطر؛ [ثبت ۷۸۶۸۰].

«۷۹۳۱»

دیوان ادیب پیشاوری (شعر ـ فارسی)

از: سید احمد بن شهاب الدین رضوی (۱۳۴۹ ق)

کلیات اشعار شاعر، شامل قصاید، قطعات و اشعاری که به مناسبتهای مختلف سروده است.

[الذریعه ۱۶۲/۹؛ منزوی ۲۲۲۱/۳ که از همین نسخه یاد می‌کند؛ مشار، فارسی ۲۲۶۲/۲].

آغاز:

بـنهاد بـر آب و رود بـنیان جـهان یـزدان

وز نقش در آی و شو زد مهر بر این ایوان

کِشته است نخستین دم درونـده دم دیگـر

کـز کِشتـن و درویـدن آبـاد بـود کـیهان

انجام:

که در عشق هرگز نباشد دوئی — بـدر بـر نـظر پـرده جـادوئی

چو بر سرو گـل گشت دلبـاخته — بجان شد بسر بـلبل و فـاخته

نستعلیق؛ به خط مؤلف، بی‌تا؛ در حواشی تصحیح شده و برخی توضیحات آمده؛ اوراقی در لابلای دیوان سفیدمانده؛ جلد: تیماج، مشکی.

۳۴۳ برگ؛ ۱۴×۲۱/۵ سانتی‌متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۷۸۶۷۶].

«۷۹۳۲»

مقدمة الادب **(ادبیات ـ عربی)**

از: جار الله ابوالقاسم محمود بن عمر زمخشری (۵۳۸ ق)

به شمارهٔ [۷۷۷۷] مراجعه شود.

در نسخهٔ حاضر ترجمهٔ فارسی و ترکی کلمات در زیر سطور آمده است. و از آخر افتادگی دارد.

آغاز:« الحمد لله الذی فضّل علی جمیع الالسنة لسان العرب».

انجام نسخه:« فصل اذا اردت تصغیرالجمع فانظر الی واحده فصغره ثم اجمعه تقول فی تصغیر مساجد...».

نسخ جلی معرب؛ بی‌کا، بی‌تا [ظاهراً قرن ۹ یا ۱۰]؛ عناوین شنگرف و

مشکی؛ در اوّل نسخه مهر بیضوی به سجع « والشمس والضحی ۱۰۵۳»؛ جلد: تیماج، مشکی.

۲۴۴ برگ؛ ۲۵×۱۶/۵ سانتی‌متر؛ ۹ سطر؛ [ثبت ۷۸۶۹۹].

«۷۹۳۳»

مکتوبات فاروقی = مکتوبات مجدد الف ثانی **(عرفان ـ فارسی)**

از: شیخ احمدبن عبدالواحد سهرندی فاروقی حنفی نقشبندی (۱۰۳۴ ق)

نامه‌ها و مکاتباتی است که فاروقی به مریدان خود در موضوعات عرفانی نوشته؛ این نامه‌ها توسط شاگردان وی در سه جلد جمع‌آوری شده است.

[مجلس ۱۱۰۵/۱۰؛ منزوی ۱۴۳۵/۲ با عنوان «نامه‌های احمد فاروقی»؛ گنج بخش ۸۲۰/۲ با عنوان «مکتوبات مجدد الف ثانی»؛ قاهره، فارسی ۱۷۸/۲ و ۱۸۹ با عنوان «مکتوبات الامام الربانی»؛ فهرست مشترک ۷۲۷/۵؛ مرعشی ۲۷۵/۴، ش ۱۴۸۳، مشار، فارسی ۴۹۲۳/۴].

تفصیل مجلدات نامه‌ها بدین ترتیب است:

جلد اول:

این جلد دارای ۳۱۳ نامه می‌باشد و توسط یار محمد جدیدی بدبخشی طالقانی جمع‌آوری شده است. [مجلس ۱۱۰۵/۱۰ ـ ۱۱۲۳؛ گنج بخش ۸۲۰/۲]

آغاز: «الحمد لله رب العالمین اضعاف ما حمده جمیع خلقه کما یحب ربنا و یرضی... اما بعد، نموده می‌آید که این دفتر اول است».

جلد دوم:

این جلد شامل ۹۹ نامه برابر اسماء حسنای الهی می‌باشد که به دستور مجدالدین خواجه محمد معصوم توسط عبدالحی بن خواجه چاکر حصاری

جمع‌آوری شده است. **[گنج بخش ۸۲۰/۲ ـ ۸۲۲].**

آغاز: «الحمدلله حمداً کثیراً طیباً مبارکاً علیه کما یحب ربنا... اما بعد، فهذه مکاتیب منظمة لعلوم غریبة...چون جلد اول مکتوبات بعدد سیصد و سیزده...».

جلد سوم:

این جلد دارای ۱۲۳ نامه است.

[مرعشی ۲۷۵/۴ ـ ۲۸۲، ش ۱۴۸۳ که فهرست نامه‌ها در آن ذکر شده است جمع‌کننده نامه‌ها محمد هاشم کشمی معرفی شده است. گنج بخش ۸۲۰/۲ – ۸۲۲].

آغاز: «الحمدلله الذی جعل سرایر عرفائه معادن اسراره و صیر ضمایر اولیائه مجالس انواره... اما بعد این کلمات طیبات و حروف عالیات که هر نقطه از آن مرکز پرگار دلهای بیقرار است».

نسخهٔ حاضر جلد دوم کتاب را شامل است.

آغاز نسخه: «الحمد لله حمداً کثیراً طیّباً مبارکاً فیه».

انجام نسخه: «حضرت حق سبحانه و تعالی انصافشان بدهد که نافهمیده ملامت نکنند ربّنا اغفرلنا ذنوبنا و اسرافنا فی امرنا و ثبت اقدامنا و انصرنا علی القوم الکافرین والسلام علی من اتبع الهدیٰ».

نستعلیق؛ میر عظیم ولد میر فاضل، ۱۲۲۶؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ در حواشی تصحیح شده؛ در اول نسخه تملک ریحان الله بن جعفر موسوی به تاریخ ۱۳۲۳ با مهربیضوی به سجع «العبد ریحان الله موسوی»؛ جلد: تیماج، زیتونی، سوخت، ترنج با سر با نقش گل و بوته، مجدول؛ پشت جلد مجدول، مذهب.

۴۳۴ برگ؛ ۲۴/۵×۱۴ سانتی‌متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۷۸۶۹۲].

«۷۹۳۴»

تاج المصادر **(لغت ـ عربی به فارسی)**

از: احمد بن علی مقری بیهقی مشهور به بو جعفرک (۵۴۴ ق)

[مجلس ۸۱/۳؛ الذریعه ۲۰۷/۳؛ منزوی ۱۹۶۵/۳].

نسخهٔ حاضر از اوّل و آخر افتادگی دارد.

آغاز نسخه:« دوختن (الشطور) دور شدن (الشّطر) به دو نیم کردن (الشطارة) در بدی دور در شدن و فعل لغة فیها و (شطر بصر الرجل شطرا و شطورا) و هو الذی کانه ینظر الیک و الی آخر...».

انجام نسخه:« ... و بهم در انجمن نشستن (التهادی)... رفتن یکدیگر، هدیه فرستادن....».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: مقوا، بنفش.

۲۵۲ برگ؛ ۱۲/۵×۲۴/۵ سانتی‌متر؛ ۲۳ سطر؛ [ثبت ۷۸۶۸۸].

«۷۹۳۵»

آثار احمدی **(تاریخ ـ فارسی)**

از: احمد بن تاج الدین حسن سیف الدین استر آبادی (قرن ۱۰ ق)

به شمارهٔ [۷۵۲۷] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه: «از اقامت حمد نامحدود و شرایط لوازم درود عاقبت محمود».

انجام:

چون که بدین پایه رساندم کلام گشت بدین ختم سخن والسلام

نسخ؛ شمس محمد الخطیب، شنبه ۱۷ جمادی الاول ۱۱۰۵ (حسب الفرموده آقا محمد تاج خان نوشته شده)؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛

جلد: تیماج، قهوه‌ای، سوخت.

۲۹۲ برگ؛ ۱۴×۲۴/۵ سانتی متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۷۸۶۹۶].

«۷۹۳۶»

دیوان راقم مشهدی (شعر ـ فارسی)

از: سدید الدین محمد بن خواجه عنایت راقم مشهدی (۱۱۰۰ ق)

[الذریعه ۳۵۱/۹؛ منزوی ۲۳۳۱/۳؛ مشار، فارسی ۲۳۰۴/۲؛ قاهره، فارسی ۱۶۵/۱].

نسخهٔ حاضر، غزلیات شاعر به ترتیب حروف تهجی و یک ترجیع بند را شامل است و مقدمه دیوان از برگ «۱پ ـ ۶پ» توسط محمد صادق مشهدی انشاء شده است.

آغاز دیباچه:

«ای بـــرون از احـــاطه ادراک　　　قدست از نسبت تـقدّس پـاک

تعظیم دربار کبریایی که کرسی نشینان عرش المعارج معرفت...».

آغاز دیوان:

ای ز دیوانت دو عالم را چو صبح و شامها
مـــطلع آغـــازها و مـــقطع انـــجامها

انجام:

گــریند اگــر بــه قــدر لب تشنهٔ حسین
چندین هزار دجله به هر دیده‌ای کم است

راقــم بــه یــاد درد شـهیدان کـربلا
امــروز تـازه کـاری هـر زخـم مـرهم است

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا [ظاهراً قرن ۱۲]؛ تمامی صفحات مجدول مذهب مرصع؛ جلد: تیماج، مشکی، ترنج باسر.

۳۹۱ برگ؛ ۱۲×۲۴ سانتی متر؛ ۱۴ سطر؛ [ثبت ۷۸۶۸۷].

«۷۹۳۷»

الکواکب الدراری فی شرح صحیح البخاری (شرح حدیث ـ عربی)

از: شمس الدین محمدبن یوسف کرمانی (۷۸۶ ق)

به شمارهٔ [۷۸۶۸] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر جزء ثانی و ازکتاب الصلاة تا اوّل کتاب الانبیاء را شامل است.

نسخ؛ علی بن احمدبن محمدبن احمدبن طوغان سبط الحسن بن علی البدرانی، شنبه ۲۶ رجب ۸۵۶؛ عناوین و نشانیها شنگرف، صفحه اول شمسه وکتیبه زرین و دوایرکوچک زرین در چهارگوشه جدول و نام کتاب درکتیبه و نام مؤلف داخل شمسه با مشکی؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، شمسه‌دار.

۳۲۱ برگ؛ ۱۸×۲۶/۵ سانتی متر؛ ۳۱ سطر؛ [ثبت ۷۸۷۱۷].

«۷۹۳۸»

الکواکب الدراری فی شرح صحیح البخاری (شرح حدیث ـ عربی)

از: شمس الدین محمدبن یوسف کرمانی (۷۸۶ ق)

به شمارهٔ [۷۸۶۸] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر جزء ثالث و از اول کتاب الجهاد تا باب اخلاف الملاعن را شامل است.

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ صفحه اول شمسه وکتیبه زرین و داخل کتیبه نام کتاب و داخل شمسه نام مؤلف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۱۹۸ برگ؛ ۱۷/۵×۲۷ سانتی متر؛ ۳۱ سطر؛ [ثبت ۷۸۷۱۸].

«۷۹۳۹»

الکواکب الدراری فی شرح صحیح البخاری (شرح حدیث - عربی)

از: شمس الدین محمدبن یوسف کرمانی (۷۸۶ ق)

به شمارهٔ [۷۸۶۸] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر جزء رابع و از اول کتاب الکفارات تا آخر شرح را شامل است.

نسخ؛ محمدبن ابراهیم بن محمد الشهیر بالبدر البشتکی، بی‌تا (کاتب چنین آورده: «انهاه تعلیقاً لنفسه ثم لمن شاء الله من بعده محمدبن ابراهیم بن محمد الشهیر بالبدر البشتکی هذه سادسة و عشرین نسخه کتبتها من هذا الکتاب»)؛ عناوین و نشانیها شنگرف، صفحه اول کتیبه و شمسه زرین و داخل کتیبه اسم کتاب با زر و داخل شمسه نام مؤلف؛ در اوّل نسخه تملک یحیی بن عطار به تاریخ ۸۲۳ و تملک درویش احمدبن حاج حسام الدین الکلشی الحلبی ربیع الاخر ۱۰۵۰ و تملک نجم الدین بن محمد انصاری شهیر به ابن الحلفا؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، سوخت، شمسه‌دار.

۲۲۱ برگ؛ ۲۶/۵×۱۸/۵ سانتی متر؛ ۲۵ سطر؛ [ثبت ۷۸۷۱۹].

«۷۹۴۰»

حاشیة التحریر (فقه شافعی - عربی)

از: شهاب الدین احمد بن احمد قلیوبی شافعی (۱۰۶۹ ق)

حاشیه‌ای است مختصر با عناوین «قوله - قوله» برکتاب «التحریر فی شرح الفاظ التنبیه» ابو زکریا یحیی بن شرف انصاری (۶۷۶ق).

[ظاهریه، فقه شافعی، ص۴۲؛ قاهره، فواد سید ۱۲۸/۱].

آغاز: «الحمدلله الموفق للفقه فی الدّین من شاء من عبیده و الصلوة و السلام علی

من اظهر دین الاسلام بنصره و تأییده و علی آله و صحبه المشمولین بمزیده و بعد فهذا ما تیسّر جمعه من الحواشی».

انجام: «... الذی به صلاح الختام و علیه المعول بدخول دار فیها الخلود علی الدوام و الأمن من العذاب و الانتقام و حصول المقصود و المرام و الله اعلم».

نسخ؛ سید محمدبن سید حسین حنبلی نسب و شافعی مذهب، چهارشنبه ۲۷ شوال ۱۱۳۶؛ جلد: مقوا.

۱۵۱ برگ؛ ۱۵×۲۱ سانتی متر؛ ۲۵ سطر؛ [ثبت ۷۸۷۲۵].

﴿۷۹۴۱﴾

دیوان اقبال حیدر آبادی **(مراثی ـ فارسی)**

از: سید محمد مهدی اقبال

بیاضی است که در آن اشعار شاعر آمده است. او به «اقبال» تخلص می‌کند و همهٔ شعرهایش در مراثی ائمه علیهم‌السلام می‌باشد که خطاب به علی یاور خان سروده است.

در آغاز نسخه چنین آمده:

«مراثی و واقعات نظم و نثر از تصنیف ذاکر حضرت سیدالشهداء علیه‌السلام میرزا مهدی اقبال تخلص، المخاطب به علی یاور خان ولد مرحوم علی یاور خان مغفور».

[منزوی ۲۲۳۰/۳ که از همین نسخه یاد می‌کند؛ فرهنگ سخنوران ۵۱؛ آصفیه ۲۹۳/۲].

آغاز:

مطلع نور کبریا مهر سپهر مصطفی　　ماه علی مرتضی روی منور حسین

طول حیات انبیاء سن دراز اوصیا　　حبل متین اولیا زلف معنبر حسین

انجام:

بر پشت شتر ما همه طفلان غریبان   رفتیم سوی شام به احـوال پـریشان

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا (با دستخطهای مختلف نوشته شده)؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ در اول نسخه مهر مربعی به سجع «نجم الدین علی خان سنه ۱۱۹۱»؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی.

۲۰۳ برگ؛ ۱۲×۲۳/۵ سانتی متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۷۸۷۱۳].

«۷۹۴۲»

المستقصی فی امثال العرب (امثال و حکم ـ عربی)

از: جارالله محمود بن عمر زمخشری (۵۳۸ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۰۷۲] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر از اوّل افتادگی دارد.

آغاز نسخه: «لاوقات المـذاحـرة و الاسـتظهار فـی اوان المـجاولة فـی مـیادین المجادلة و المصاولة وله فی جلبات المقاولة ...».

انجام: «... لقمن اذا اغلت الشتوة آبدا الجزرّ تمّ ما شرطنا ایراده فی اول الکتاب و الحمدلله...».

نسخ معرّب؛ محمد بن ابی الحسین بن اسامة بن عدنان بن أسامة، شنبه ۱۸ ربیع الاول ۶۱۷؛ عناوین شنگرف و مشکـی و لاجـورد؛ در اول نسخه ۵ بیت شعر به عربی از عبداللطیف شمسی بن محمد شمسی بن عبدالله جوهری که به شیخ الاسلام عزالدین علی بن مـحسن نـوشته است و جواب وی در ۶ بیت آمده؛ جلد: تیماج، زرد.

۲۳۵ برگ؛ ۱۶/۵×۲۵ سانتی متر؛ ۱۸ سطر؛ [ثبت ۷۸۷۰۷].

«۷۹۴۳»

شرح شواهد سیوطی **(ادبیات ـ فارسی)**

از: ملا نظام الدین بن احمد اردبیلی (قرن ۱۱ ق)

شرحی است بر ابیاتی که سیوطی در «البهجة المرضیة فی شرح الالفیة» به عنوان استشهاد آورده است. اردبیلی در این شرح از شواهد عینی بهره برده است.

[الذریعه ۳۳۸/۱۳؛ مرعشی ۲۲۴/۷، ش ۲۶۴۴].

آغاز: «چنین گوید افقر عبادالله نظام الدین بن احمد اردبیلی کلمات چندی است که نوشته میشود در توضیح شعرهائی که در شرح سیوطی است».

انجام: «هذا آخر ما یتعلق بشرح الالفیه للشیخ العالم الکامل جلال الدین بن الشیخ کمال الدین السیوطی».

نستعلیق؛ محمدعلی بن محمد صادق مازندرانی با مهر بیضوی به سجع «عبده الراجی محمدعلی»، سه‌شنبه ۵ رمضان المبارک ۱۲۱۷؛ با حواشی؛ در اول نسخه مهر بیضوی به سجع «عبده الراجی محمد حسین»؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، سوخت، ترنج باسر.

۵۸ برگ؛ ۱۳×۲۲/۵ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۷۸۸۰۸].

«۷۹۴۴»

شرح ابیات خبیصی = شواهد خبیصی **(ادبیات ـ عربی)**

از: عیسی بن احمد شیروانی

شرحی است بر ابیاتی که خبیصی درکتاب خود «الموشح فی شرح الکافیة» در مقام استشهاد ذکرکرده است.

آغاز: «الحمدلله الذی جعل النحو مرقاتاً منصوبةً الی دقایق البیان و ذریعةً ثابتة الی ادراك حقایق نظم القرآن و برهاناً ساطعاً اعجاز اسراره لاهل الفرقان».

انجام نسخه: «انه حذف النون الخفیفة من لایّ یعنی لالتقاء الساکنین و بقی ما قبلها علی ما کان علیه من الفتح».

نسخ؛ احمدبن خاکی بن ابراهیم، صباح یکشنبه اول جمادی الاخره ۱۰۹۸؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: پارچه، آبی.

۷۳ برگ؛ ۱۴/۵×۲۰ سانتی متر؛ ۲۳ سطر؛ [ثبت ۷۸۸۰۳].

«۷۹۴۵»

شرح مقاصد الطالبین (کلام ـ عربی)

از: سعد الدین مسعود بن عمر تفتازانی (۷۹۱ ق)

[مجلس ۹۵۴/۱۰؛ کشف الظنون ۱۷۸۰/۲؛ مرعشی ۳۰۹/۲، ش ۷۱۴؛ مشار، عربی ۵۶۳؛ سرکیس ۶۳۷/۱].

نسخهٔ حاضر از «المقصد الخامس فی الالهیات» تا آخر شرح را شامل است.

آغاز نسخه: «قال المقصد الخامس فی الألهیات و فیه فصول الفصل الاوّل فی الذات و فیه مباحث المبحث الاوّل فی اثباته و فیه طریقان للحکماء والمتکلمین».

انجام: «أن اربعة من الانبیاء من الاحیاء الخضر والیاس فی الارض و عیسی وادریس فی السماء علیهم السلام...».

نسخ؛ [...] حسینی، پنجشنبه ۱۲ جمادی الاخره ۹۸۴؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ در آخر نسخه تملک علی اکبر شریف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، سوخت، ترنج، لچکی، با نقش گل و بوته.

۱۹۸ برگ؛ ۱۲/۵×۲۳ سانتی متر؛ ۲۵ سطر؛ [ثبت ۷۸۷۹۹].

«۷۹۴۶»

احسن التواریخ (فارسی ـ تاریخ)

از: حسن بیک روملو (۹۸۵ ق)

[مجلس ۶/۲۲۳ و ۲۷۹/۱۷؛ الذریعه ۲۸۷/۱؛ منزوی ۴۰۹۰/۶؛ مشار، فارسی ۱۷۰/۱].

نسخهٔ حاضر از آخر ناتمام است.

آغاز: «حمد و سپاس و شکر بیحدّ و قیاس سلطانی را سزاست که سرادقات عز و جلالش از سمت حدوث و امکان مبرّاست».

انجام نسخه: «و قرب سیصد نفر را به قتل آورده ایشان از بیم جان به اطراف و اکناف پراکنده گشتند قرب چهارصد نفر دیگر از کثرت برف هلاک شدند میرزا علی بیک پریشان و بدحال خود را بارض روم انداخت».

نستعلیق؛ بدیع الزمان کاتب بن محمد کاظم خاتون آبادی، بی‌تا؛ عناوین شنگرف؛ در آخر نسخه تملکی به تاریخ ۱۲۷۳ با مهر مضلع به سجع «المتوکل علی الله مراد علی نابی»؛ در اوّل نسخه نوشته‌ای به تاریخ ۱۱۷۴؛ جلد: تیماج، مشکی، ضربی.

۲۶۴ برگ؛ ۱۵×۲۴ سانتی متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۷۸۷۴۶].

«۷۹۴۷»

شرح گلستان سعدی (ادبیات ـ ترکی)

از: مصطفی شمعی برزینی (۱۰۰۰ ق)

شرحی است کوتاه بر گلستان سعدی که برای سلطان محمد عثمانی ساخته شده است.

[منزوی ۳۴۹۲/۵؛ دانشگاه ۶/۱۶؛ قاهره، فارسی ۱/ ۳۴۶ ـ ۳۴۷].

آغاز: «سپاس بی‌پایان اول صانع بی‌نظیره که گلستان جهان صنع آفتابیدن بر ذرّه و بوستان فلک ازهار مصنوعاتی دریای وجودندن بر قطره‌در مثنوی

فلک یک نقطه از کلک کمالش جهان یک غنچه از باغ جمالش».

انجام: «واطلب لنفسک من خیر ترید به و کندو نفسک ایجون طلب اولن خیر

مراد دن آنی که استرسن من بعد ذلك غفراناً لصاحبه بوجمله دن صکرة انّک صاحبی مایجون مغفرت طلب ایله».

نستعلیق؛ بی‌کا، ۱۰۲۰؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ دو صفحه اول مجدول مذهب؛ جلد: تیماج، مشکی، شمسه.

۲۱۳ برگ؛ ۱۲/۵×۲۱ سانتی متر؛ ۲۳ سطر؛ [ثبت ۷۸۷۳۹].

《۷۹۴۸》

جنگ روس و ژاپن (تاریخ ـ فارسی)

ترجمه‌ای است از کتاب «جنگ روس و ژاپن»؛ این ترجمه توسط کاراپت از ارامنهٔ جلفای اصفهان در سال ۱۳۲۴ ق / ۱۹۰۶ م صورت گرفته است. چند کتاب به این نام در [مشار، فارسی ۱۵۹۱/۲ و الذریعه ۱۶۸/۵] نام برده شده که احتمالاً ترجمه‌های دیگری از این کتاب هستند.

آغاز: «جنگ مشرق الاقصی که بیش از ۱۰۸ ماه امتداد داشت بر جنگهای ازمنه سبقت جست و به همه ارباب بصیرت اثر مدنیّت ظاهر ساخت».

انجام: «با سعادت و رفاهت جهانیان مساعدت کرده تا مدتی مدید حادثه ناگوار پدید نیارد بعنایت حضرت معبود و مسجود آمین».

نستعلیق؛ به خط مترجم، ۱۳۲۴ق / ۱۹۰۶م جلفای اصفهان؛ جلد: مقوا، سبز.

۸۳ برگ؛ ۱۴×۲۱ سانتی متر؛ ۸ سطر؛ [ثبت ۷۸۷۳۵].

《۷۹۴۹》

ترجمهٔ روزنامه‌های ترکی (سیاسی ـ فارسی)

ترجمهٔ دو مقاله است از روزنامه ترکی «کُنتان بورُن» و روزنامه «لاپاتری» پیرامون

اوضاع دولت عثمانی، از مترجمی ناشناس.

[مجلس ۱۶۱۲/۱۰ - ۱۶۱۳؛ منزوی ۴۰۶۴/۶].

آغاز: «نبودن یک انجمن مخصوصی برای مسائل سیاسی و مدنیّت مشرق زمین سمت مدیترانه عثمانی که این قدر از هر جهت لازم است و امروز مجهول مانده خیلی مفاسد واضحه دارد».

انجام: «و اینقدر اراضی حاصل خیز بی‌مصرف و ضایع ولم یزرع می‌ماند».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا [قرن ۱۴]؛ جلد: تیماج، زیتونی، مجدول.

۱۶ برگ؛ ۱۴×۲۰ سانتی متر؛ ۱۰ سطر؛ [ثبت ۷۸۷۵۹].

«۷۹۵۰»

المقامات

(ادبیات - عربی)

از: ابو محمد قاسم بن علی حریری (۵۱۶ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۱۹۱] مراجعه شود.

نسخ معرّب؛ حسین بن محمد المعلم‌الاصلی، دوشنبه ۲۵ ذی حجهٔ ۷۳۱ (به جهت مولانا المعظم نجم الدین نوشته شده)؛ عناوین مشکی و نشانیها شنگرف؛ کلمات مشکل در حاشیه و زیر کلمات ترجمه شده؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، سوخت.

۲۱۶ برگ؛ ۱۲×۱۸ سانتی متر؛ ۱۳ سطر؛ [ثبت ۷۸۷۶۰].

«۷۹۵۱»

نصاب انگلیسی به فارسی

(لغت - انگلیسی به فارسی)

از: معتمد الدوله فرهاد میرزا بن عباس میرزا قاجار (۱۳۰۵ ق)

لغات انگلیسی را با اشعار فارسی، به فارسی ترجمه نموده است و نظم آن در

۲۶ شعبان سال ۱۲۶۹ ق به پایان رسیده است.

[منزوی ۲۰۳۷/۳؛ دانشگاه ۵۰۴/۱۷؛ فرهنگ نامه‌ها ۲۱۴؛ مشار، فارسی ۱۵۸۰].

آغاز: «نصاب انگلیسی که از نتائج خاطر نوّاب مستطاب شاهزاده اعظم نایب الایاله فرهاد میرزا دام اقباله العالی است بدانکه اکثر لغات انگلیسی در تلفّظ با صورت کتابت اختلاف دارد آنچه به رشته نظم درآمده است موافق تلفّظ فصحای ایشان است».

انجام:

که بود زهره و خورشید و تیر در جوزا — دو نحس با مه درکا و مشتری بکمان

که روز شانزدهم بود از مه خرداد — تمام گردید این شعرهای نغز روان

نستعلیق؛ علی بن محمد حسن مازندرانی، جمعه ۱۵ شوال ۱۲۶۹ قریه فشندک طالقان (کاتب نسخه را در سالی که از وبای تهران به قریه مذکور پناهنده شده بود، برای مؤلف نوشته)؛ لغات فرانسوی و انگلیسی به رنگ لاجوردی؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، سوخت، ترنج باسر.

۱۱۰ برگ؛ ۲۱×۳۴ سانتی متر؛ ۱۴ سطر؛ [ثبت ۷۸۷۶۹].

﴿۷۹۵۲﴾

مثنوی معنوی (شعر ـ فارسی)

از: حسام الدین اورنگ بن حسام بروجردی متخلص به حسامی (قرن ۱۴ ق)

منظومه‌ای است که شاعر به سبک «مثنوی معنوی» مولوی رومی سروده است. او در این اشعار داستانهای عشقی را به نظم کشیده و از آنها بهره‌برداری عرفانی نموده است.

شاعر در ۲۴ سالگی شروع به نظم این مثنوی نموده و در سال ۱۹۰۲ میلادی آن را به پایان رسانیده است. در این مورد چنین می‌سراید:

عمر من اکنون چهار از بعد بیست — خود ندانم تا بکی بایست زیست

مسقط رأسم بروجرد بهشت — آنکه اندر پیش او فردوس زشت

از جمادی مثنوی شد ابتدا — هم ندانم کی رسد در انتها

چون تخلص من حسامی کرده‌ام — گوی معنی را ز میدان برده‌ام

نیست فضل من که شه باشد پدر — فضل دانش فخر من شد ای پسر

نسخهٔ حاضر دفتر اول می‌باشد که وی بنا داشته آنرا در چند دفتر به پایان ببرد. در آخر گوید:

شد چه اتمام این غزلهای ملیح — نه صد با یک هزار دو مسیح

بود تاریخ تمام مثنوی — دفتر اول که بودی معنوی

نام شاعر اورنگ زیب فرزند زیب العلماء حسام بروجردی هندوستانی است و چون نام پدرش حسام بوده در اشعارش به «حسامی» تخلص می‌کند.

او در بروجرد متولد شده و به همراه پدر به هندوستان رفته است و پدرش از پادشاهان هند گردیده و وی در آن دیار مشغول تحصیل علوم دینی شده و بعداً در عتبات عالیات نجف و کربلا و سامرا تحصیلات خود را ادامه داده و از اساتید و مراجع آن دوران اجازه اجتهاد کسب نموده است.

او تألیفات دیگری دارد که عبارتند از:

حسن و عشق **[منزوی ۲۷۷۲/۴]**.

شرح قصیدهٔ عینیهٔ حمیری **[مرعشی ۱۳۴/۶، ش۲۱۲۲]**.

الناصریه، شرح تلخیص المرام علامهٔ حلی **[مرعشی ۲۹۳/۱۸، ش ۷۱۵۱]**.

آغاز:

تا نیاید در دل عاشق شکست — کی تواند زد بدست عشق دست

عشق کو عاشق کـه مـعشوق کـیست حاصل این عشق آخر گو که چیست

انجام:

از خدا احمد به پیغمبر سلام هم باهل بـیت آن شـاه کـرام

نستعلیق؛ به خط مؤلف، چهار شنبه جمادی الاخره ۱۲۵۸؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۸۹ برگ؛ ۱۵×۲۰/۵ سانتی متر؛ ۱۱ سطر؛ [ثبت ۸۵۷۷۹].

«۷۹۵۳»

قواطع الاوهام فی نبذة من مسائل الحلال و الحرام (فقه ـ عربی)

از: شیخ احمد بن علی مختار گلپایگانی (پس از ۱۲۶۴ ق)

فقه استدلالی مفصلی است مشتمل بر دوازده رشحه و هر رشحه دارای مسائلی و فروعی؛ تألیف آن در روز دوشنبه ۱۳ جمادی الاخره ۱۲۴۷ ق به پایان رسیده است. [الذریعه ۱۷/۱۷۵؛ مرعشی ۱۹/۲۸۱، ش ۷۴۸۰].

آغاز: «الحمدلله ربّ العالمین و الصلوة و السلام علی خیر خلقه و اکمل بـریته محمد و عترته الطاهرین اجمعین و البرائة من اعدائهم و اللعنة علیهم ابد الابدین... و بعد فیقول المبتلی ببوائق الزمان و عوائق الدهر الخوّان الغریق...».

انجام: «فأین المنافاة المدعاة ثمّ أین الاشکال المـفروض فـتنبّه نـبّهنا الله عـن الوقوع فی الخطأ و الزّلل و وفقنا لصالح الرأی و القول و العمل و لیکن هذا آخر مـا اردناه و نهایة ما قصدناه من هذا الکتاب».

نسخ؛ علی اصغر بن ابراهیم جرفادقانی، جمعه ۶ شعبان ۱۲۵۹؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، سوخت، ترنج باسر، مجدول.

۳۸۶ برگ؛ ۲۱×۳۰/۵ سانتی متر؛ ۳۴ سطر؛ [ثبت ۵۰۵۵۵].

«۷۹۵۴»

مجموعه

۱ـ خلافیه «۱ ر ـ ۱۱۳ر» **(فقه ـ فارسی)**

از: محمد باقر بن محمد مؤمن سبزواری (۱۰۹۰ ق)

رساله عملیهٔ فتوایی است که برای استفاده و عمل مقلدین و به نام شاه عباس صفوی نگاشته شده است. این رساله مشتمل بر یک مقدمه و سه باب (طهارت، صلوة، روزه) و هر باب مشتمل بر چند مقصد است. مؤلف در مقدمه دربارهٔ معرفت اصول دین و مجملی پیرامون اجتهاد و مذاهب مجتهدان و اخباریان و قائلان به احتیاط، و مختصری در باب وجوب تقلید از مجتهد اعلم نگاشته است.

[الذریعه ۳۳۹/۷ و ۲۸۰/۱۶؛ فهرستوارهٔ فقه هزار و چهار صد ساله اسلامی ص ۱۳۵، رضویه ۵۶/۲؛ ش ۱۸۳، ملک ۱۶۲۰/۱].

نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه: «انه غفورٌ رحیم و این کتاب مشتمل است بر مقدمه و چند باب مقدمه چون مکلّف در وقتی که در نماز یا عبادتی دیگر از عبادات شرعیه شروع می‌نماید بروجهی صحیح شرعی قصد آن دارد که این را به جهت اطاعت...».

انجام: «و در اعتکاف به سبب موجب کفّاره مطلقاً خواه واجب باشد و خواه مستحب یا مخصوص است به واجب معیّن و خلاف است در آنکه این کفاره مخیّر است چون کفاره رمضان یا نه و اشهر اقرب اوّل است تمت».

۲ـ ترجمة الصلوة = آداب الصلوة = آداب نماز «۱۱۳پ ـ ۱۳۰» **(فقه ـ فارسی)**

از: علامه محمدباقر بن محمدتقی مجلسی (۱۱۱۱ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۰۰۷] مراجعه شود.

آغاز: «الحمدلله رب العالمین ... و بعد ... که چون نماز از عمده ارکان ایمان است...».

۳ـ فضیلت نماز «۱۳۱ر - ۱۳۳ر» **(فقه ـ فارسی)**

ترجمهٔ چند حدیث است پیرامون فضیلت نماز، دو صفحهٔ آخر کتاب در حاشیه نسخه نوشته شده است.

آغاز: «بدانکه از حضرت سید الانبیاء و المرسلین محمد بن عبدالله خاتم النبیین صلوات الله علیه منقول است که چون وقت هر نماز داخل می‌شود در برابر ندا می‌کند که ای آدمیان برخیزید».

انجام: «در معنی این حدیث سعی نما در اصلاح حال خود که عبادت شایسته بسیار مشکل است و مؤیّد این حدیث است قول الهی که انما یتقبّل الله من المتقین».

۴ـ شک و سهو «۱۳۲پ - ۱۴۷پ» **(فقه ـ فارسی)**

از: ملا محمدباقر بن محمدتقی مجلسی (۱۱۱۱ ق)

[مجلس ۷۴/۱۷؛ الذریعه ۲۱۶/۱۴؛ مرعشی ۲۰۶/۱].

این رساله به نامهای «رساله در شکیات» و «شکوک الصلاة» نیز نامیده شده است.

آغاز: «الحمدلله الذی ازاح ظلمات الشبهات و الشکوک و الاوهام عن مناهج المسائل و الاحکام».

انجام: «حق تعالیٰ جمیع مؤمنان را در سایر احوال از شرّ او محفوظ دارد بمحمد و آله الطاهرین».

نستعلیق؛ رساله چهارم بی‌کا، ربیع الاول ۱۱۲۹؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۱۵۱ برگ؛ ۱۸/۵×۱۲/۵ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۵۰۶۴۷].

«۷۹۵۵»

مجموعه

۱ـ معراج نامه «۱ پ - ۴۵ پ» **(شعر ـ فارسی)**

از: متقی

منظومه‌ای است در بیان معراج حضرت پیامبر صلی الله علیه و آله؛ شاعر در این مثنوی تخلص خود را «متقی» ذکر نموده است. چند شاعر با تخلص «متقی» داریم که در [فرهنگ سخنوران، ص ۵۰۸ و الذریعه ۹۵۷/۹ و منزوی ۲۵۰۹/۳] نام برده شده، که صاحب ترجمه احتمالاً همان متقی رازی به نام سید محمد عوامل می‌باشد که دیوانش در [فهرست بنگال ۱۱۴] معرفی شده است.

آغاز:

گـل بـوستان ثـنای زبـان — شگفت از نسیم شمیم بیان

گلستان توحید خندان نمود — در معرفت بر سخندان گشود

انجام:

به من گفت جبرئیل احوال تو — پســر زادن جـمله احـوال تـو

مسلمان شد از صدق مرد شقی — شـد از دوسـتاران هـمه مـتقی

۲ـ هزار مسأله «۴۶ ر - ۸۷ ر» **(حدیث ـ فارسی)**

هزار مسأله‌ای را که نصاریٰ از حضرت پیامبر صلی الله علیه و آله سؤال نموده و آن حضرت پاسخ داده‌اند، در رسالهٔ حاضر به فارسی ترجمه شده است.

نسخهٔ حاضر از اول افتادگی دارد.

آغاز نسخه: «پیغمبر آخر الزّمان است جهودان چون این بشنیدند گفتند که هر چه فرمائی آن کنیم پس عبدالله مسئله‌ها را برگزیده و روی به مدینه نهادند پس جبرئیل بر پیغمبر صلی الله علیه و آله رسید و خبر داد که هفت هزار کس و ...».

انجام: «...قرب و منزلت یافته بود اسلام مشاهده نمودند الحمدلله ربّ العالمین علی دین الاسلام و توفیق الایمان و الرّساله الثقلین و ولایة ائمة المعصومین صلوات اله علیه و علیهم اجمعین».

نستعلیق؛ رساله اول محمدقاسم، ۱۲۴۴؛ رساله دوم بی‌کا، ۱۲۴۲؛ تملک محمدباقر قزوینی ساکن ابراهیم آباد که از کربلایی ابراهیم دلاک ساکن دارالخلافه طهران بمبلغ پنج هزار و ده شاهی پول صاحبقران محمد شاهی ابتیاع نمود رجب ۱۲۵۴؛ جلد: تیماج، مشکی.

۸۷ برگ؛ ۱۴×۱۹ سانتی متر؛ ۱۳ ـ ۱۴ سطر؛ [ثبت ۵۰۶۴۱].

«۷۹۵۶»

مقامات حمیدی (ادبیات ـ فارسی)

از: حمید الدین ابوبکر عمربن محمود بلخی مشهور به حمیدی (۵۵۹ ق)

[مجلس ۲۰۳/۶؛ الذریعه ۹/۲۲؛ مرعشی ۵۱/۶، ش ۲۰۴۳؛ سپهسالار ۹۳/۲؛ منزوی ۳۶۳۱/۳؛ مشار، فارسی ۴۸۷۵/۴].

آغاز: «الحمدلله الّذی شرّفنا بالعلم الرّاسخ و عرّفنا بالدّین النّاسخ و حملنا حقایق الاحکام».

انجام: «و هذیانات این افسانه‌های نابوده و سرگذشتهای ناشنوده از ما درگذراناد».

نستعلیق؛ حبیب الله حسینی، ۱۲۷۹؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، ضربی، مجدول.

۱۲۸ برگ؛ ۱۰/۵×۱۷ سانتی متر؛ ۱۱ سطر؛ [ثبت ۷۹۵۶].

«۷۹۵۷»

مجمع التواریخ سلطانی=زبدة التواریخ= ذیل جامع التواریخ رشیدی

(تاریخ ـ فارسی)

از: شهاب الدین عبدالله بن لطف الله معروف به حافظ ابرو (۸۳۴ ق)

تاریخ عمومی است که به عنوان ذیل «جامع التواریخ» رشیدی نگاشته شده است. این کتاب در چهار بخش است که بخش چهارم آن به نام زبدة التواریخ بایسنقری نامیده می‌شود.

[الذریعه ۴۹/۱۰؛ منزوی ۴۱۹۰/۶؛ مشار، فارسی ۴۵۳۲/۴].

نسخهٔ حاضر دو باب از قسم اوّل کتاب را شامل است با این عناوین:

باب اول: تاریخ آدم تا پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله و سلم در یک مقدمه و چهار باب

باب دوم: در ذکر تاریخ حضرت پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم تا خلافت المعتصم بالله.

آغاز: «حمد و ثنا و آفرین ملک الملکی را تواند بود که انشا موجودات ... اشعه انوار قدرت اوست».

انجام نسخه: «علماء و حکمای عجم را جمع کرد و بفرمود تا علومی که ایشان را بود به زبان یونان ترجمه کردند و سوی ارسطاطالیس فرستاد و کتب عجمیان را به تمام ضایع ساخت. تمت».

نستعلیق؛ بی‌کا، ۱۷ شعبان ۱۱۶۱ در مقام برهانپور (قسمتی نونویس)؛
عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، آبی.
۳۱۸ برگ؛ ۱۵×۲۶ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۴۹۸۸۵].

«۷۹۵۸»

جنگ

(شعر ـ فارسی)

بیاضی است شامل مراثی و نوحه‌هایی برای عزاداری امام حسین علیه السلام.

آغاز:

حــجّت حــقّ بــر دیـار کـربلا خـونبار داشت

چشم حق بین را ز داغ کشته‌ها خـونبار داشت

انجام:

چـه انـدر روز عـاشورا هـمه اخـوان و اولادش

ز تـیغ دشـمنان گشـتند انـدر خـاک غـلطانش

زیک سـو دیـد عـباس عـلی افـتاده در ....

ز یکسو دید قاسم را به خون چون ماه کنعانش

تحریری؛ بی‌کا، بی‌تا؛ سه برگ از اول و دو برگ از آخر به خط سیاق؛

جلد: مقوا، قهوه‌ای.

۱۲۴ برگ؛ ۱۷/۵×۱۱/۵ سانتی متر (قطع بیاضی)؛ سطور مختلف؛

[ثبت ۵۰۷۳۱].

«۷۹۵۹»

مجموعه (شعر ـ عربی)

۱ـ رباعیات بابا افضل کاشانی

۲ـ رباعیات بابا طاهر

۳ـ رباعیات سعدی شیرازی

۴ـ رباعیاتی از صاحبیه شیخ سعدی

آغاز:

از گـــردش روزگـــار بــهری بــرگیر بر تخت طرب نشین به لب ساغر گـیر

از طاعت و معصیت خدا مستغنی است بــاری تــو مــراد خـود ز عـالم بـرگیر

انجام:

نه نیکان را بد افتاده است هرگز	نــه بــدکردار را فــرجــام نـیکو
بدان رفتند و نـیکان هـم نـمانند	چه مـاند نـام زشت و نـام نـیکو

نستعلیق شکسته چلیپائی؛ حسین الحسنی الطیبب الکاشانی، دوشنبه آخر ربیع الاول ۱۲۹۴؛ صفحه اول سرلوح مزدوج، تمامی صفحات مجدول مذهّب؛ جلد: تیماج، مشکی، سوخت، ترنج باسر با نقش گل و بوته، مذهب، مجدول.

۶۱ برگ؛ ۱۱×۱۸ سانتی متر؛ ۸ سطر؛ [ثبت ۵۰۷۳۲].

﴿۷۹۶۰﴾

مجموعه

۱ـ کشف الغرائب = مجدیه «ص ۱ ـ ۷۵» **(سیاسی ـ فارسی)**

از: میرزا محمدخان مجدا الملک سینکی لواسانی (۱۲۹۸ ق)

به شمارهٔ [۷۷۲۱] مراجعه شود.

در نسخهٔ حاضر در لابلای سطرها توضیحاتی پیرامون اسامی اشخاصی که در متن کتاب به آنها اشاره شده آمده، که در شناسایی آنها اهمیت دارد.

برای نمونه در اوّل آن آمده: «در همه این رساله مقصود از ریاست کلیه و جناب آقا، مرحوم میرزا یوسف مستوفی الممالک ولد مرحوم میرزا حسن مستوفی الممالک بوده؛ مرحوم میرزا کاظم، مستوفی الممالک است که معاصر عهد کریم خان زند بوده است».

آغاز:

مـن گـنگ خـوابـدیده عـالم تـمام کـر	من عاجزم ز گفتن و خلق از شنیدنش

انجام: «... همواره از یزدان مهربان مسئلت می‌نمایم که آفتاب اقبالت تابنده و

نام مبارکت در تاریخ ابنای ملوک سرلوحهٔ افتخار ابدی پاینده بماناد ...».

۲ـ اجازهٔ ارشاد نورعلیشاه به مجذوبعلیشاه«ص ۷۶-۸۲» **(اجازه نامه ـ فارسی)**

اجازهٔ ارشادی است که نور علی بن فیض علی شاه اصفهانی نعمت اللهی ملقب به نور اصفهانی (۱۲۱۲ ق) برای آقا محمد جعفر بن حاجی صفرخان قراگوزلو کبوتر آهنگی همدانی ملقب به مجذوبعلیشاه (۱۲۳۹ ق) نوشته و او را بعد از خود قطب سلسلهٔ نعمت اللهی معرفی نموده است. **[مجلس ۱۰/۱۶۷۷]**.

آغاز: «الحمدلله لمن ارشد بالحمد و الصلوة علی نبیّنا صاحب لواء الحمد و المقام المحمود و السلام علی اوصیائه خلفاء الله الملک المعبود و بعد چون بی‌وجود و بیخود کامل مکمّل در هر خردی از اجزای زمان بل...».

انجام: «و به دلالت ایشان به مضمون فاسئلوا اهل الذکران کنتم لاتعلمون ابواب مغلّقهٔ تجلیّات غیبی و طرق مسدّهٔ افاضات دارین بر چهرهٔ خود بگشایند و الله الموفق و المعین».

۳ـ اصول تمدن «ص ۸۳ - ۱۳۹» **(سیاسی ـ فارسی)**

از: میرزا ملکم خان ناظم الدوله ارمنی فرزند یعقوب (۱۳۲۶ ق)

[مجلس ۱۰/۶۴۷ و ۱۴/۱۳۸؛ منزوی ۲/۱۵۴۰].

آغاز: «آبادی یک ملک بسته به مبلغ امتعه‌ای است که در آن ملک بعمل می‌آورند».

انجام: «عالیجنابان سرهنگان و سلاطین و ارباب مناصب مشار الیه را سرتیپ خود دانسته از سخن و صوابدید او عدول جایز ندانند».

۴ـ المجالس الخمسة «ص ۱۴۱ - ۱۷۲» **(عرفان ـ فارسی)**

از: مصلح الدین سعدی شیرازی (۶۹۱ یا ۶۹۴ ق)

[مجلس ۳۹۶/۳ و ۲۹۹/۸؛ منزوی ۱۸۶۱/۳ و ۳۶۲۱/۵].

آغاز:

الحمدلله الّذی خلق الوجود من العـدم   فبدت علی صفحاته انوار اسرار القـدم

انجام: «این کاری است که خود کنم نه با کس مشورت کنم هر چه خواهم کنم و ان اراد الله ان یقیم القیمة فامّا مهما و الله ملهم الرشاد».

۵ـ سؤال و جواب صاحب دیوان «ص ۱۷۳ - ۱۸۰»   **(اخلاق ـ فارسی)**

از: مؤلف پیشین

پنج سؤالی است که خواجه شمس الدین صاحب دیـوان جـوینی از سـعدی نموده و وی به آنها پاسخ داده است.

[مجلس ۳۹۶/۳ و ۲۹۹/۸؛ منزوی ۱۸۶۱/۳ و ۳۶۲۱/۵].

آغاز: «صاحب صاحبقران خواجهٔ زمان نیکو سیرت و صـورت شـمس الدنـیا و الدین صاحب دیوان الماضی علیه الرحمة و الغفران مکتوبی به خدمت شیخ عارف و سالک...».

انجام:

آن نه رویی است که در وصف سخندان آید

این حدیث از دگری پـرس کـه مـا حـیرانـیم

۶ـ نصیحة الملوک «ص ۱۸۰ - ۱۹۵»   **(فلسفهٔ عملی ـ فارسی)**

از: مؤلف پیشین

[مجلس ۳۹۴/۳ ـ ۴۰۱ و ۲۸۰/۸؛ الذریعه ۱۸۳/۲۴؛ منزوی ۱۷۰۴/۲].

آغاز: «الحمدلله تعالیٰ و هو اولی من حمد ثم الصلوة علی رسول افضل مـن وُلد بعد از ثنای خداوند عالم و ذکر بـهین بـنی آدم صـلی اله عـلیه و آله و سـلّم در

نصیحت ارباب مملکت...».

انجام: «هر آنکس نصیحت سعدی به گوش دل بشنود و به صدق کار بندد که بتوفیق حق سبحانه مرادش حاصل باشد و نفس و فرزند به عافیت، دنیا و آخرت بر مراد، والله رؤف بالعباد».

۷ـ ملاقات شیخ با اباقاآن و چند نامه و عریضه «ص ۱۹۶ ـ ۲۰۲»

(نامه نگاری ـ فارسی)

از: مؤلف پیشین

ملاقاتی راکه سعدی با اباقاآن نموده به تحریر کشیده است.

[مجلس ۳۹۶/۳ ـ ۴۰۰ و ۲۷۹/۸ ـ ۳۱۴؛ منزوی ۱۸۶۱/۳].

آغاز: «شیخ سعدی علیه الرحمه و الغفران فرموده که در وقت مراجعت از زیارت کعبه چون بدار الملک رسیدم فضلا و علما و صلحای آن موضع را دیدار نمودم».

انجام: «و قدری که به اکرام بزرگان کاسته و محو شود بهتر قدری که به تعظیم کسان کاسته گردد مرادم بچنین قدر کی آراسته گردد».

۸ـ مذاکرات شیخ الرئیس قاجار باسلطان عبدالحمید خان عثمانی «ص ۲۰۴-۳۰۹»

(سیاسی ـ فارسی)

مذاکرتی است که شیخ الرئیس ابوالحسن میرزا بن حسام السلطنة قاجار متخلص به حیرت (۱۳۳۶ ق) در ایام اقامت خود در اسلامبول با رؤسای دولت عثمانی پیرامون مسائل فیمابین ایران و عثمانی انجام داده است. همچنین در پایان آن، منشآتی از وی که از اسلامبول به رفقایش نوشته، آمده است.

آغاز: «بعرض می‌رساند شبی که جنابان سفیرین کبیرین در حضور مبارک اعلیحضرت سلطانی بوسیله مبارکه اتصال نامه همایونی شرف دعوت خاصه نایل شده بودند».

۹ـ جهادیه «ص ۳۰۹ ـ ۳۴۰» **(فقه ـ فارسی)**

از: ؟

جهادیه‌ای است که یکی از علمای اعلام در تشویق و تحریض مسلمانان برای مقابله با تجاوزات روسها نگاشته است. این رساله به تصحیح نگارنده در دفتر دوم سالنامه میراث اسلامی ایران، منتشره از طرف کتابخانهٔ حضرت آیت الله مرعشی (سال ۱۳۷۴ ش، ص۱۸۳ ـ ۲۰۷) به چاپ رسیده است. نسخهٔ حاضر چهار صفحه از آخر نسبت به نسخهٔ چاپ شده اضافه دارد.

آغاز: «بسم الله و بالله والحمدلله القاهر فوق عباده و الصلوة علی نبیه المجاهد حق جهاده و اصحابه سیما ولیه و وصیه و اولاده و احفاده ـ بر ضمیر ارباب همت و تابعین دین و دولت مکشوف و مشهود می‌دارد».

انجام: «... که سایر قصاید غرا که دیگران در باب تحریض و اغرا گفته‌اند و در السنه و افواه مشهور است».

۱۰ـ سواد فرمان کوچک ابدالی میرزا اسماعیل «ص ۳۴۰ ـ ۳۴۵»

آغاز: «از آنگاه که تاثیر اشعه تجلی اول و اشراق انوار صبح ازل آشوب ایجاد در ذرات هیاکل کاینات انداخته».

انجام: «و حرمت او را در هر مرتبه از مراتب سلوک علی حسبها منظور دارند بدم و قدم با او همراهی و بقلب و لسان از او هوا خواهی نمایند و در عهده شناسد».

۱۱ـ سوادفرمان‌قنات‌احداثی‌است‌که وقف بر اهالی قم شده «ص ۳۴۵ تا ۳۵۵»

آغاز: «چون حکمت بالغه حضرت رب الارباب که میراب لطف عامش ماء معین مشیت را بارض جرز قوابل ممکنات رساند».

انجام: «... بعد از منعم حقیقی رتبهٔ خداوندی و ترتیب بر زیردستان دارند چه

خواهد بود بجز اغماض و آمرزش

مـن بـد کـنم و تـو بـد مکـافات کـنی پس فرق میان من و تو چیست بگـو»

۱۲ ـ سواد لایحه‌ای که تقریباً شش ماه بعد از انفصال مجلس شورای مـلی نوشته شده «ص ۳۵۵ ـ ۳۵۹»

آغاز: سواد لایحه‌ای است که تقریباً شش ماه بعد از انفصال مجلس شورای ملی در حالتیکه قشون دولتی دور تبریز را احاطه کرده و اتصالاً از ملیتان شکست‌های فاحش میخورند».

انجام: «استدعا می‌کنیم با نظر دقیق ملوکانه مندرجات آن تـامل فـرمایند تـا متابعت عرایض صادقانه با رای مطاع آن بزگوار آن که مرجع تـقلید شـیعه است معلوم و مبین گردد».

۱۳ ـ جواب بیان نامه دولت «ص ۳۶۰ ـ ۳۶۳»

آغاز: «لازم است نظر خودتان را از افراد دولت امروزه و هیئت دیـروز دورتـر انداخته ...».

انجام: «همین مذمت و توبیخ را در حق یک نفر هم وطنی که تازه زبان حقیقت گوئی را بسته و متأسفانه جامهٔ دیگر بتن کرده کافی دانسته امیدوار است بعد از این حقایق احوال را بهتر از این استنباط نماید».

۱۴ـ ندای عدالت «ص ۳۶۴ ـ ۴۱۰» **(سیاسی ـ فارسی)**

از: میرزا ملکم خان ناظم الدولهٔ ارمنی فرزند یعقوب (۱۲۲۶ ق)

رساله‌ای سیاسی است که در اعتراض به عـملکرد دولتـمردان وقت نـوشته و شامل دو جزء و هر جزء دارای چند فصل می‌باشد و بعداز آن منشآتی از وی آمده است. **[منزوی ۱۷۰۳/۲؛ دانشگاه ۲۷۷۵/۱۲]**.

آغاز: «عریضهٔ یکی از وزرای ایران که در پاریس بتاریخ ماه جمادی الاخره سنه ۱۳۴۳ به آستان همایون شاهنشاهی عرض کرده».

۱۵ـ ماجرای قتل ناصر الدین شاه «ص ۴۱۴ ـ ۴۷۳» **(سیاسی ـ فارسی)**

از: ظهیرالدوله علیخان دولوی قاجار فرزند محمد ناصر خان ظهیر الدوله (۱۳۴۲ق)

مؤلف که از دراویش و درباریان ناصرالدین شاه قاجار و داماد وی (شوهر فروغ الدوله ملکهٔ ایران) بوده، در کتاب حاضر کیفیت قتل ناصرالدین شاه را با ذکر جزئیات دقیق حادثه گزارش نموده است. **[رجال بامداد ۳۶۷/۲ ـ ۳۷۰].**

آغاز: «فصل اول ـ جشن قرن سال پنجاهم سلطنت ناصرالدین شاه قاجار دهم ماه ذیقعده ۱۳۱۳ هجری محمّدی صلی‌الله‌علیه‌وآله با جمعی از احباب و رفقا به رسم همه ساله رفتیم به باغ قصر قاجار».

انجام: «... و تقریباً به نظر غیر ممکن می‌آید بلاتردید قبول و یقین کردم و در این تاریخ مختصر یادداشت نمودم و عنان قلم را در کشیدم».

تحریری؛ وحید اشراقی (کاتب کل مجموعه)، رسالهٔ اول ۳ رجب ۱۳۲۷، رسالهٔ دوم ۷ محرم ۱۳۲۵، رسالهٔ پانزدهم آخر جمادی الآخر ۱۳۱۴؛ جلد: مقوا، عطف تیماج.

۲۳۹ برگ؛ ۱۳×۱۹/۵ سانتی متر؛ سطور مختلف؛ [ثبت ۵۰۵۰۳].

«۷۹۶۱»

جنگ اشعار **(شعر ـ فارسی)**

مجموعهٔ اشعاری است در رثاء شاه شهیدان سیدالشهداعلیه‌السلام که در آن اشعار سه شاعر «خلیلا، مقبل و نسیم کرمانی» جمع آوری شده است.

آغاز:

تو چون شهید شوی من فکار می‌گردم   یتیم و بی‌پدر و خوار و زار می‌گردم
بمن کسی ز تو دلگرمتر نخواهد بود   هزار دوست یکی چون پدر نخواهد بود

انجام:

زبانک غلغله مریخ در گمان افتاد
که شد قیامت بیناد آسمان افتاد
کشید ناله جانسوز از دل غم کیش
بسان مرغ سمندر بسوخت از آتش خویش

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ بعضی نشانیها شنگرف؛ جلد: میشین، مشکی.
۱۴۴ برگ؛ ۱۱×۲۰/۵ سانتی متر؛ ۱۶ سطر؛ [ثبت ۵۰۴۷۹].

﴿۷۹۶۲﴾

اربعون حدیثاً **(حدیث - عربی)**

از: شیخ بهاءالدین محمّدبن حسین عاملی (۱۰۳۱ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۲۷۷] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر از آخر افتادگی دارد.

آغاز: «انّ احسن حدیث تحلّی اللّسان بجواهر حقایقه».

انجام نسخه: «لکنّه تؤیّد بالظواهر النقلیة و عرفه المتألهون لما هداتهم الذوقیة و تحققوه بمشاهداتهم الکشفیة».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ در صفحهٔ اوّل مهر بیضوی به سجع «عبده محمدعلی»؛ جلد: تیماج، مشکی، مجدول.
۱۶۷ برگ؛ ۱۱×۱۸ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۵۰۵۰۷].

«۷۹۶۳»

مجموعه

۱ـ البهجة البهية فی اللغة الترکیة **(لغت ـ عربی به ترکی)**

از: ؟

لغت نامه‌ای است که مؤلف به سبک «فقه اللغة» ثعالبی در یک مقدمه و ده باب و خاتمه‌ای گرد آورده و در هر باب اسماء اصناف را ذکر کرده و در زیر آن به ترکی ترجمه نموده است.

فهرست آن چنین آمده است:

المقدمة: فی ذکر اسماء الله تعالی و الانبیاء و الملائکه و ما یناسب ذلک فی الوجودات و المعادن و غیر ذلك.

الباب الاول: فی اسماء الآدمیین والاقارب والاعضاء

الباب الثانی: فی المآکل و المشارب و الفواکه و غیر ذلک

الباب الثالث: فی اسماء الملابس الموافقة للرجال و النساء

الباب الرابع: فی اسماء اله البیت و اله البحر و ما یناسب ذلک

الباب الخامس: فی اسماء الحیوانات من المرکوب والوحوش والهموم و غیر ذلک

الباب السادس: فی اسماء الالوان و الصفات

الباب السابع: فی اسماء الطیور الاهلیة و البریة

الباب الثامن: فی اسماء العدد و ترتیبه فی الکلام

الباب التاسع: فی الافعال الماضیة والمضارعة والامر والفاظ التی تدخل فی الکلام ویحتاج المتکلم الیها

الباب العاشر: فی اسماء ارباب الوظایف و الصفاع و الاسماء المتقاربة فی الالفاظ المختلفة فی المعنی و الکلام المرکب

الخاتمه: فی الاسماء المترکبة بین اللسان العربی واللسان الترکی وهی الاسماء المشهورة.

نسخهٔ حاضر از آخر افتادگی دارد.

آغاز: «الحمدلله الذی خلق الخلق علی غیر مثال و جعل علی الوان المختلفة و الاشکال و افهم اهل کل لسان بمقال ... و بعد فهذه ترجمان قد عنیت لجمعه فی اللغة الترکیة».

انجام نسخه: «علی هذا القیاس ... فی سایر الاسماء الصنایع تذکر اسم صنفه وتزید علیه الجیم و الیاء فی جمیع الاسماء».

۲ ـ لغت نامه **(لغت ـ عربی به فارسی)**

از:؟

لغت نامه‌ای است عربی به فارسی و دارای چند باب؛ فهرست بابهای موجود چنین است:

الباب الثالث: فی ذکر الادواء و الامراض

الباب الرابع: فی ذکر الاطعمة و ما یناسِبُها

الباب الخامس: الامتعة و الاقماش و الاسلحة

نسخهٔ حاضر از اول و آخر افتادگی دارد.

آغاز نسخه: «سوراخ او الحشفة (زور) ختنه گاه (الاقلف) ختنه ناکرده».

انجام نسخه: «(السِّیّه) خم گوشه کمان (العُجس) دسته کمان (الوتر و الشرعة) زه کمان».

نسخ تحریری؛ بی‌کا، بی‌تا؛ نشانیها شنگرف؛ در صفحهٔ اول تملک روحانی با مهر بیضوی و مربعی به تاریخ ۱۱۰۰ و ۱۱۰۳؛ جلد: گالینگور، قهوه‌ای، عطف تیماج.

۶۳ برگ؛ ۲۱/۵×۱۵/۵ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۵۰۷۵۱].

«۷۹۶۴»

حاشیة حاشیة الخطائی علی المختصر **(معانی و بیان ـ عربی)**

از: ملا عبدالله بن حسین یزدی (۹۸۱ ق)

به شمارهٔ [۷۵۲۳] مراجعه شود.

آغاز: «حمداً لمن خلق الانسان و علّمه البیان».

تحریری؛ میر حبیب الله ساوجبلاغی بن میر عبدالرحمن، سه‌شنبه ۱۱ رجب ۱۰۶۲؛ جلد: تیماج، سرخ، ضربی، مجدول.

۱۰۷ برگ؛ ۱۰×۲۱ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۵۰۷۴۲].

«۷۹۶۵»

مجموعه

۱ـ [جامع الحکایات] **(حکایت ـ فارسی)**

از: فضل الله بن عبدالله بروجردی مشهور به منشی (قرن ۱۳ ق)

حکایتهایی است که مؤلف در سن هفتاد سالگی از متون فارسی جمع آوری و تحریر نموده است. ترتیب کتاب مشوش و خطبه‌ای که مؤلف ایراد نموده عاری از فائده و معنی است.

در مقدمه بیانی از طوایف اجنه و شیاطین آورده و بعد توضیحی پیرامون فرق آدمیان داده، سپس قصه‌هایی را برای پند و اندرز آورده است. داستانها کوتاه و از نظر ادبی و نثر فارسی در حد پائینی می‌باشند. عنوان داستانهای ذکر شده در این کتاب عبارتند از:

حکایت سلطان محمود غزنوی و حامد و رفیق، حکایت پادشاه حلب، حکایت پادشاه نیکو سیرت فارس، سخن در قضا و قدر، حکایت پادشاه روم، در فواید کتمان سر، حکایت پادشاه کشمیر، حکایت شقالی از هندوستان، حکایت زن و

رفیق پسر، حکایت هاروت و ماروت، حکایت قاضی بصره، حکایت پسری از قزلباش و دختری از براهمهٔ هند، حکایت پادشاه و زن جمیله، حکایت حضرت عیسی با حضرت موسی، حکایت دریا نوردان، حکایت فرمان فرمایان، حکایت شاه عباس، حکایت یک زن بیوه.

آغاز: «لک الحمد و لک الشکر که جناب اقدس خداوندی جلت عظمته...».

انجام: «هرگاه بخواهم در تعریف آن درة التّاج اکلیل روزگار بپردازم مثنوی هفتاد من کاغذ شود در این مختصرات نگنجد پس بهتر است که بدعا ختم نمایم».

نستعلیق؛ به خط مؤلف، بخش اول دهۀ اول صفر ۱۲۸۳، بخش دوم ۱۲۸۴؛ تمامی صفحات مجدول مذهب و بین سطور طلا اندازی دندان موشی؛ درآخرنسخه مطلبی به تاریخ ۱۲۹۱؛ جلد: تیماج، ضربی، شمسه.

۲۴۸ برگ؛ ۱۳×۲۱ سانتی متر؛ ۱۲ سطر؛ [ثبت ۵۰۸۱۲].

«۷۹۶۶»

جُنگ **(متفرقه ـ فارسی)**

از: ؟

جنگی است به نظم و نثر شامل مطالب متفرقه و ادعیه شامل:

دعای نادعلی و شرح آن، خطبه حضرت آدم علیه السلام با شرح مختصر، اشعاری در مدح و مراثی ائمه علیهم السلام، چند دوازده امام منظوم، شرح چگونگی ارتحال حضرت پیامبر صلی الله علیه و آله به نثر.

آغاز نسخه:

.... ز جا برداشتی بازوی زور آزمایت یا امیرالمؤمنین

سرکشان دهر را آورده سرها زیر حکم بازوی خیبر گشایت یا امیرالمؤمنین

انجام نسخه: «پس در آن وقت خطاب به عمّ‌های خود نمود و سلامی کرد که

جگر آسمان را کباب نمود. سلام من به شما عمّ‌های خون جگرم سلام من به شما خواهران در بدرم سلام من به تو زین العباد بیمارم فدای جان تو گردم».

نسخ؛ محمدعلی بن محمد ابراهیم، سه‌شنبه ۲۴ شعبان ۱۲۳۳؛ جلد: مقوا، عطف تیماج.

۸۱ برگ؛ ۱۱/۵×۲۰/۵ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۵۰۷۳۴].

«۷۹۶۷»

جنگ **(شعر ـ فارسی)**

از: ؟

بیاضی است شامل اشعاری در مرثیه سالار شهیدان ابا عبدالله الحسین علیه‌السلام.

آغاز نسخه: «که غراس آنها آه در ریاض پروريد شکوفه غیر از داغ و باری جز اشک نداشت حاصل کلام آنکه چون روز عاشورا خورشید جگر سوزی از مشرق غم ...».

انجام نسخه:

همین زمان که بود ظهر عـاشورا — به حکم ابن زیاد و یزید بـی‌پروا

نستعلیق؛ بی‌کا، ۶ صفر ۱۲۵۱؛ جلد: مقوا، قهوه‌ای، عطف تیماج.

۱۲۶ برگ؛ ۱۰/۵×۲۱ سانتی متر (قطع بـیاضی)؛ سـطور مـختلف؛ [ثبت ۵۰۷۳۳].

«۷۹۶۸»

مجموعه

۱ـ حملهٔ حیدری «ص ۱ ـ ۲۹» **(شعر ـ فارسی)**

از: ؟

شرحی است به نظم از غزوهٔ خیبر و فتح آن بـه‌وسیله حـضرت عـلی علیه‌السلام و مغلوب شدن سرکردهٔ کفار که «طال» نام داشت. باید بخشی از حملهٔ حیدری باذل مشهدی باشد. **[رک: منزوی ۲۷۷۵/۴، الذریعه ۲۰۶/۹، رضوی ۳۱۶/۷]**.

نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه:

سلامی بکردند روی ادب　　　برفتند بر نزد شاه عـرب

انجام:

هـزاران درود و هـزاران سلام　　　ز ما بـر مـحمّد عـلیه السّلام

و بـر اهـلبیتش هـزار آفـرین　　　که هم طیّبین‌اند و هم طاهرین

۲ـ مثنوی داستان حضرت موسی علیه السلام (چاپ سنگی) «ص ۳۱ـ ۴۶»

نسخهٔ حاضر از اول و وسط افتادگی دارد.

۳ـ شهابیه در معالجهٔ امراض وبائیه (چاپ سنگی) «ص ۴۸ـ ۱۲۶»

از: ملا محمد تقی نوری

۴ـ عوامل ملامحسن «ص ۱۲۷ ـ ۲۲۲» **(نحو ـ عربی)**

از: ملامحسن بن محمد طاهر قزوینی (قرن ۱۲ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۴۸۱] مراجعه شود.

آغاز: «احمدک یا من یرفع الیه صالح العمل».

انجام: «... لاینفع مال و لابنون و لمثل هذا فلیعمل العاملون».

نسخ؛ رسالهٔ چهارم عبدالله حسنی قزوینی، بی تا؛ جلد: مقوا، عطف تیماج.

۱۱۱ برگ؛ ۱۱×۱۷ سانتی متر؛ ۷ و ۱۰ سطر؛ [ثبت ۵۰۷۳۹].

«۷۹۶۹»

اصول فقه
(اصول فقه ـ عربی)

از: محمدعلی بن زین العابدین خراسانی قائنی درخشی (قرن ۱۳ ق)

مباحث مفصل و استدلالی است پیرامون اصول فقه؛ نسخهٔ حاضر از «المقصد الثالث» شروع شده و مبحث اجتهاد و تقلید در چند بحث و هر بحث در چند هدایه و مبحث استصحاب و تعادل و تراجیح را شامل است.

باب اجتهاد این نسخه با نسخهٔ شمارهٔ ۳۳۶۷ مجلس [فهرست ۱۲۰۷/۱۰] مشابهت دارد.

مؤلف از تألیف این رساله در ماه ذی حجهٔ سال ۱۲۶۸ ق در مدرسهٔ جدهٔ کوچک در اصفهان فارغ شده است.

آغاز نسخه: «المقصد الثالث فی الاجتهاد و التّقلید و فیه مقدّمة و مباحث امّا المقدّمة ففی بیان وجه هذا المبحث فی هذا العلم و اثبات الاحتیاج الی ذکره حتی یحصل بها زیادة بصیرة قبل الشروع و فی حقیقة الاجتهاد...».

انجام: «هذا منتهی ما اوردناه و آخر ما قصدناه و الحمدلله ربّ العالمین و الصلوة و السلام علی سیدنا محمد النبی و آله الطیبین الطاهرین».

نسخ تحریری؛ به خط مؤلّف، ذی حجهٔ ۱۲۶۸ مدرسهٔ جدهٔ کوچک اصفهان؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، زیتونی.
۲۹۸ برگ؛ ۱۵×۲۸ سانتی متر؛ ۲۲ سطر؛ [ثبت ۵۰۸۹۷].

«۷۹۷۰»

سی مجلس
(مقتل ـ فارسی)

از: ملا قربان بن رمضان زودباری قزوینی متخلص به بیدل (قرن ۱۳ ق)

سی مجلسی است که بیدل قزوینی در رثاء مصیبت جانسوز حضرت

سیدالشهداء علیه السلام انشاء نموده است. هر مجلس دارای مقدمه‌ای جداگانه می‌باشد.

نسخهٔ حاضر شامل ۱۷ مجلس می‌باشد و فهرست مجالس در اوّل نسخه ذکر شده است.

آغاز: «ستایش بی‌آلایش طبیبی را سزاست که شوق بلایش درمان دردهای بیدواست».

انجام نسخه: «آن لعین گفت که زینهار این امر را افشاء مکنید که صلاح یزید پرستان نیست الالعنة الله علی القوم الظالمین».

نستعلیق؛ بی‌کا، شعبان ۱۲۵۸؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، سبز، ضربی، شمسه.

۱۲۴ برگ؛ ۱۳/۵×۲۲ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۵۰۹۲۰].

﴿۷۹۷۱﴾

ارکان حرب (راپرت ـ فارسی)

از: عباسقلی کلاتی (قرن ۱۴ ق)

مؤلف در سال ۱۳۰۳ ق همراه با سه نفر، برای آموزش نظامی از طرف دولت ایران به اسلامبول اعزام می‌شود و در سال ۱۳۰۸ ق در علوم نظامی فارغ التحصیل گردیده و سپس در مکتب اناماژور (ارکان حرب) مشغول تطبیقات عسکری گردیده است. او برای تعلیم نظامیان کتاب حاضر را پرداخته و در آن پیرامون وضعیت سازماندهی نیروهای نظامی امپراطوری عثمانی و آموزش و قوانین نظامی آنها توضیح داده و تألیف آن را در سال ۱۳۱۱ ق در مکتب «اناماژور عثمانی» به پایان رسانیده است. مؤلف در شعبان سال ۱۳۱۴ ق به سبب بعضی تغییراتی که در وضع دولت حاصل شده بود، تصحیحاتی در آن بعمل آورده و در حاشیهٔ نسخه حاضر یادداشت نموده است.

فهرست عناوین آن عبارتند از:

- فایدهٔ جنگ
- اصول سربازگیری و محافظت آن
- فایدهٔ قشون تحت سلاح
- ترقی آلات ناریه
- تاریخ مختصری از ملت عثمانی
- طریق لشکری عثمانیان در این زمان
- در بیان امور عسکریهٔ دولت علیّهٔ عثمانی
- اصول سربازگیری
- اردوهای عثمانی
- تدارک اسب
- متصرفات عثمانی
- نفوس و تبعهٔ عثمانی
- بودجه
- وظایف صنوف مختلفهٔ عساکر در وقت محاربه
- مدت خدمت عسکری
- اداره و اعاشهٔ عساکر عثمانی
- اسلحهٔ عثمانی
- تفنگهای عساکر عثمانی
- قوهٔ بحریهٔ عثمانی
- اخلاق عساکر عثمانی
- مکاسب نظام عثمانی
- مکتب حربی

ـ مکتب ارکان حرب.

نسخهٔ حاضر از آخر ناتمام مانده است.

آغاز: «سبب تألیف کتابچه، این بنده در سال ۱۳۰۳ برحسب خواهش اعلیٰ حضرت سلطان عثمانی از دربار دولت علیه ایران با سه نفر دیگر بجهت تحصیل فنون عسکریه باسلامبول رفته مشغول تحصیل شدم در سال ۱۳۰۸ فارغ التحصیل گشته در مکتب اناماژور (ارکان حرب) مشغول تطبیقات عسکری گردیدم».

انجام نسخه: «فرمان ده کل لشکر است و در هر دو سال یک درجه دولت به او می‌دهد سال دویم تشکیلات اردوهای خارجه فن اسلحه ثقلیه ...»

نستعلیق؛ به خط مؤلف، ۱۳۱۱؛ عکس مؤلف در پشت طبلهٔ اول جلد الصاق شده؛ جلد: پارچه مخملی، بنفش.

۷۰ برگ؛ ۱۳×۲۱ سانتی متر؛ ۱۲ سطر؛ [ثبت ۵۰۹۱۰].

«۷۹۷۲»

مجموعه[۱]

۱ـ تاریخ حضرت پیامبر صلی الله علیه و آله وائمه اطهار علیهم السلام «۱ - ۳۱ پ» (تاریخ ـ فارسی)

از: ؟

رساله‌ای است مشمل بر احوال حضرت پیامبر صلی الله علیه و آله و احوال هر یک از ائمه دین صلوات الله و سلامه علیهم از مولود و اعمار و وفات و موضع قبور و فضل زیارت وکیفیت زیارت روضات مقدسهٔ ایشان، مشتمل بر چهارده باب و هر باب در چند فصل.

مؤلف در فصل دوم از باب چهاردهم در عمر حضرت صاحب الزمان علیه السلام گوید:

---

۱. گلچین معانی در [نسخه‌های خطی، دفتر پنجم، ص ۱۹۳] از این مجموعه یاد نموده است.

«عمر آن حضرت در حین تحریر این رساله [که] از تاریخ هجرت نهصد و بیست سال گذشته بود و در روز ولادت حضرت صاحب الزمان محمدبن حسن صلوات الله علیه از هجرت دویست و پنجاه و پنج سال رفته پس عمر آن حضرت از روز ولادت تا حین تحریر این رساله ششصد و هفتاد و چهار[1] سال باشد».

بنابراین توضیح تألیف کتاب در سال ۹۲۰ ق صورت گرفته است. در آن از شیخ طوسی و شیخ صدوق و ابن طاووس نقل قول نموده است.

آغاز: «بسمله حمد و ثنای واجب الوجودی را سزاست که غوّاص فکرت را از دریای حیرت در کف اندیشه در آرد حکیمی که به موجب حکمت تامّه و به مقتضای مصلحت عامّه...».

۲ـ مطالب متفرقه «۳۱ ر ـ ۵۴ ر» شامل:

ذکر مقابر فرزندان امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب علیه‌السلام، دعای بزرگ و فاضل، در احکام فال، هفت آیهٔ نافع برای حفظ و حمایت انسان، فرقه‌های شیعه، چند مطلب پیرامون دعا از عدة الداعی، اشعاری به فارسی از ابوعلی سینا و چند مطلب پیرامون خواص سور.

۳ـ تاریخ حضرت پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم و ائمهٔ اطهار علیهم السلام «۵۴ ر ـ ۹۰ ر»

(تاریخ ـ فارسی)

از: ؟

دوازده فصل است پیرامون معرفت حضرت پیامبر صلی الله علیه و آله و ائمه اطهار علیهم السلام بدین تفصیل:

فصل اول: در نسب پیغمبر ما صلی الله علیه و آله

فصل دوّم: در اخلاق پیغمبر ما صلی الله علیه و آله

---

۱. در نسخه ۶۷۴ سال نوشته شده ولی ۶۶۵ صحیح است.

فصل سوّم: در خواص پیغمبر ما صلی الله علیه و آله

فصل چهارم: در فضایل امیرالمؤمنین علیه السلام

فصل پنجم: در مطاعن ابابکر و عمر و عثمان و دلیل بر بطلان امامت ایشان

فصل ششم: در امامت امیرالمؤمنین علیه السلام

فصل هفتم: در امامت باقی ائمه علیهم السلام

فصل هشتم: در مسائل چند که میان عدلی و جبری واقع شده

فصل نهم: در مسائل شیعه

فصل دهم: در مسائل چند که امیرالمؤمنین علیه السلام آن را حل کرده

فصل یازدهم: در احادیث چند که حضرت رسالت صلی الله علیه و آله در حق امیرالمؤمنین علی علیه السلام فرموده

فصل دوازدهم: در مولود قائم آل محمّد علیه السلام و علامات قبل از ظهور وی.

آغاز: «شکر و سپاس مر آن خدای را جلّت عظمته که خلق بیافرید و حق مبیّن ساخت و به جهت ارشاد خلق تعیین پیامبران نمود هر پیغمبری را به وصیّ مخصوص گردانید و همه را بر ...».

انجام: «و قل لمن افتخر بالملک لمن الملک الیوم لله الواحد القهّار صدق رسول الله و صلّی الله علیه و علی آله الطّیبین الطاهرین اجمعین برحمتک یا ارحم الراحمین».

۴ـ منتخب جواهر نامه «۹۰ ر ـ ۱۰۵» **(طبیعیات ـ فارسی)**

از: ؟

منتخبی است از کتاب «جواهر نامه» تألیف زین فرزند حاجی که برای ابوالمظفر شاهرخ بهادر خان تألیف نموده است.

[منزوی ۱/۴۰۹؛ دانشگاه ۲۰۰۶/۱۱ و ۴۲۰۰/۱۵؛ مرعشی ۱۴۹/۱۴، ش ۵۳۶۶؛ ملی

۲۰۷/۲ که تألیف این منتخب را به جواهریان نسبت داده و تاریخ تألیف را چهارشنبه ۲ محرم ۱۲۳۴ ق ذکر نموده، ولی با توجه به تاریخ کتابت نسخهٔ حاضر (۱۰۴۰ ق) این نسبت درست نیست].

فهرست بابهای کتاب چنین است:

باب اول: در معرفت الماس

باب دوم: در معرفت یاقوت

باب سوم: در معرفت لعل

باب چهارم: در معرفت زمرّد

باب پنجم: در معرفت مروارید

باب ششم: در معرفت فیروزه

باب هفتم: در معرفت پادزهر حیوانی

باب هشتم: در معرفت عنبر اشهب

باب نهم: در معرفت لاجورد

باب دهم: در معرفت مرجان

باب یازدهم: در معرفت عقیق

باب دوازدهم: در معرفة یشم.

آغاز: «الحمدلله ربّ العالمین و العاقبة للمتقین و الصلوة و السّلام علی نبیّنا محمد و آله اجمعین امّا بعد این منتخبی است از جواهر نامه اصلی مشتمل است بر دوازده باب، اول در معرفت الماس».

انجام: «و یک یک تخم را در دهان اندازد به آئینه نگاه کند اگر خود را بیند آن تخم را بیندازد چندانکه تخمی که در دهان گیرد و خود را نبیند تخم را نگهدارد که هر جا رود کسی او را نبیند».

۵ ـ کنزالرّموز=کنوزالرموز=کنزالنصایح «۱۰۵ر ـ ۱۱۰ر» **(اخلاق عملی ـ فارسی)**

از: ؟

به شمارهٔ [۷۸۶۰] مراجعه شود.

آغاز نسخهٔ حاضر با آغاز نسخهٔ سابق تفاوت دارد.

آغاز: «الحمدلله ربّ العالمین ... امّا بعد این رساله‌ای است مشتمل بر ده فصل و خاتمه و مسمیّ است به کنوز الرموز ...».

نستعلیق؛ شرف الدّین، ۱۰۴۰؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۱۱۰ برگ؛ ۱۱/۵×۱۹/۵ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۵۰۷۶۰].

«۷۹۷۳»

حاشیة حاشیة الخطائی علی المختصر (معانی و بیان ـ عربی)

از: ملامیرزاجان حبیب الله‌باغنوی شیرازی (۹۹۴ ق) **[مرعشی ۱۱۳/۱، ش ۹۴].**

آغاز: «قوله لانّ الحمد نعم الفضائل و الفواضل و الشکر یختص بالاخیر فان قلت کما ان الحمد اعم باعتبار...».

انجام: «وضع هذا عن وضع المجازات بان الوضع فیها نوعی و فی هذا شخصی و ان اشیر کافی ان الوضع فیهما تعیین بالقرینة لاتعیین بنفسه فتامّل».

نستعلیق؛ بی‌کا، شعبان ۹۸۰؛ در حاشیه تصحیح شده؛ در صفحه اول تملک محمدمهدی در دارالسلطنه اصفهان با مهر وی؛ جای عناوین خالی مانده؛ جلد: گالینگور، مشکی.

۱۰۴ برگ؛ ۱۰×۱۸ سانتی متر؛ ۱۶ سطر؛ [ثبت ۵۰۸۸۳].

«۷۹۷۴»

خلاصة المنهج (فقه ـ فارسی)

از: محمدتقی بن محمد برغانی قزوینی (۱۲۶۴ ق)

مؤلف در این کتاب احکام طهارت و صلاة رابه صورت فتوائی و مفصل بیان

نموده است. او این کتاب را بعد از دو کتاب فقهی خود، «منهج الاجتهاد» و «منهج الراشدین فی فقه آل طه و یس» تألیف نموده و خلاصه‌ای از بابهای طهارت و صلاة آن کتابها را در این کتاب درج نموده است.

نسخهٔ حاضر کتاب طهارت را شامل است.

آغاز: «الحمد لله الذی تطهر عن الادناس و تقدس عن ترکیب الفصول و الاجناس لیس له شریک و لا مثال و لا زوال و لا تمثال و الصلوة و السلام ...».

انجام نسخه: «و لقمه را کوچک بگیرد و سخت بجاید و کم نگاه کند بر روی مردم تمت الرسالة بعون الملک العلام».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف، تمامی صفحات مجدول؛

جلد: تیماج، قهوه‌ای، سوخت، ترنج.

۱۶۷ برگ؛ ۲۱×۳۰ سانتی متر؛ ۲۲ سطر؛ [ثبت ۵۰۸۴۳].

﴿۷۹۷۵﴾

مفاتیح الشرایع

(فقه ـ عربی)

از: ملامحسن بن مرتضی فیض کاشانی (۱۰۹۱ ق)

[مجلس ۲۴/۴ و ۳۶۲/۷؛ الذریعه ۳۰۳/۲۱؛ سپهسالار ۵۲۵/۱؛ مرعشی ۹۷/۱۲، ش ۴۵۲۰؛ این کتاب در سه جلد با حروف سربی به چاپ رسیده است].

نسخهٔ حاضر جلد اوّل کتاب را شامل است.

آغاز: «الحمد لله الذی هدانا لدین الاسلام و سنّ لنا الشرایع و الاحکام».

انجام نسخه: «ویاتی الکلام فیه و فی سایر احکام الوصایا فی فن العادات و المعاملات انشاء الله تعالی و الحمد لله اولاً و اخراً و ظاهراً و باطناً قد تم الجزء الاول من کتاب مفاتیح الشرایع ...».

نسخ جلی؛ بی‌کا، شنبه ذی قعدهٔ ۱۲۴۰؛ عناوین شنگرف؛ با حواشی؛

در اول نسخه وقف از میرزا فرج الله به تاریخ ۱۲۶۹؛ جلد: تیماج، مشکی.

۲۱۳ برگ؛ ۲۱×۳۱ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۲۵۹۲۵].

«۷۹۷۶»

سفرنامهٔ اصفهان (تاریخ - فارسی)

از: افضل الملک میرزا غلامحسین خان ادیب کرمانی زندی [1] (۱۳۴۸ ق)

گزارش مختصری است از جغرافیای طبیعی و انسانی و اقتصادی اصفهان؛ مؤلف در آن محلات، بلوکات و عمارت شهر را نام برده و به صورت کوتاه پیرامون هر کدام شرحی داده است. تألیف آن روز جمعه ۲۰ ربیع الثانی ۱۳۰۲ ق شروع و روز شنبه ۲۷ ذیقعدهٔ ۱۳۰۳ ق پایان پذیرفته است.

آغاز: «اصفهان، مفضل بن سعد کتابی دربارهٔ اصفهان نوشته و آنرا محاسن اصفهان خوانده است».

انجام: «در سرحد میانه فارس و ملک ری که یزد در آن و دارالحکومة آنجاست واقع شده الحمد لله رب العالمین».

تحریری؛ به خط مؤلف، بی‌تا؛ در اول نسخه تملک فرزند مؤلف «غلامرضا زندی» به تاریخ ۱۵ خرداد ۱۳۱۴؛ جلد: مقوا، مشکی.

۱- مؤلف در تاریخ کتابهای زیر را تألیف نموده است:
سفرنامهٔ قم [مجلس ۴۴۳/۲؛ منزوی ۴۰۲۵/۶؛ و در ضمن قم نامه به چاپ رسیده است].
رکن الاسفار در اوضاع جغرافیائی و تاریخی مازندران در اواخر قاجاریه [منزوی ۴۰۰۱/۶؛ این کتاب در سال ۱۳۷۲ ش به چاپ رسیده است].
سحر سامری و سفرنامهٔ ناصری که یادداشتهای مؤلف از سفر کلاردشت و طالقان و سفر عتبات تا بازگشت به تهران می‌باشد. [منزوی ۴۰۰۹/۶]
و از اوست کتاب افضل التفاسیر [منزوی ۳/۱] و افضل التواریخ [مجلس ۴۲۹/۲؛ منزوی ۴۲۲۰/۶] و ترجمهٔ اعلام الناس [مجلس ۴۲۸/۲، منزوی ۴۱۲۵/۶]

۵۰ برگ؛ ۱۷/۵×۲۲ سانتی متر؛ ۱۸ سطر؛ [ثبت ۱۶۵۴۱].

﴿۷۹۷۷﴾

الملل و النحل **(ملل و نحل ـ عربی)**

از: ابوالفتح محمد بن عبدالکریم شهرستانی (۵۴۸ ق)

[الذریعه ۲۲/۲۲۰؛ مرعشی ۳۹۵/۲، ش ۷۸۸؛ مشار، عربی ۹۰۱].

فهرست کتاب در آغاز نسخه آمده است.

آغاز: «الحمد لله حمد الشاکرین بجمیع محامده کلها علی جمیع نعمائه کلها».

انجام: «فیظفر بالجوار بقربه و یدخل فی غمار جنده و حزبه هذا ما وجدته من مقالات اهل العلم و نقلته علی ما وجدته فمن صادف فیه خللاً فی النقل و اصلحه اصلح الله تعالی بفضله حاله و سدّد اقواله و افعاله...».

نسخ خفی؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف و زر؛ در ۱۲۸۷ توسط شیخ محمد فخر العلما و بدستور نواب معتمد الدوله این نسخه مقابله و تصحیح شده؛ در اول نسخه تملک میرداماد با مهر مدور به سجع آیة الکرسی و تملک احتشام الملک با مهر وی به تاریخ ۱۲۸۶ در دارالمؤمنین کاشان و تملک پدرش فرهاد میرزا ۱۲ جمادی الآخر ۱۲۸۷ با مهر وی؛ در اوّل نسخه مهر بیضوی به سجع «عبدالغفار رضوی ۱۰۹۲» و عبدالحی بن امیر سید محمد رضوی با مهر بیضوی به سجع «عبدالحی رضوی ۱۱۱۵»؛ در پایان نسخه شرح حال مؤلف به نقل از کتاب ذیل انساب سمعانی در یک صفحه آمده؛ جلد: تیماج، زرد.

۵۵ برگ؛ ۱۶/۵×۲۴ سانتی متر؛ ۴۱ سطر؛ [ثبت ۲۲۳۵۷].

﴿۷۹۷۸﴾

دیوان الدواوین وریحان الریاحین فی تجلیات الحق المبین (شعر- عربی)

از: عبدالغنی بن اسماعیل نابلسی دمشقی (۱۱۴۳ ق)

کلیات اشعار مؤلف است که در آن اشعار و قصایدی راکه به مناسبتهای گوناگون سروده، جمع آوری شده است. این دیوان شامل بخشهای گوناگون است. که هر کدام خطبه و نام مستقل دارند.

[قاهره، فؤاد سید ۱/ ۳۳۰؛ ایضاح المکنون ۱/ ۴۹۸ و ۵۰۳، قاهره، آداب اللغة ۳/ ۱۲۳؛ سرکیس ۲/ ۱۸۳۳].

بخشهای زیر از این کتاب به عنوان کتاب مستقل در جاهای دیگر ذکر شده‌اند:

۱ـ دیوان الحقائق و مجموع الرقائق فی صریح المواجید الالهیة و التجلیات الربانیة و الفتوحات الاقدسیة که به صورت مستقل به عنوان باب اوّل دیوان به چاپ رسیده است. **[سرکیس ۲/ ۱۸۳۳].**

۲ـ نفحة القبول فی مدحة الرسول

قصایدی است به ترتیب حروف الفبائی در مدح حضرت پیامبر صلی الله علیه و آله و مقدمه‌ای دارد به نثر از شاعر در دو صفحه.

[قاهره، فؤاد سید ۳/ ۱۷۳؛ معجم ماکتب عن الرسول ۴/ ۶۸ ـ ۶۹؛ ایضاح المکنون ۲/ ۶۷۰].

آغاز: «الحمد لله الذی رحم بمحمد علیه الصلاة و السلام اهل هذا الوجود».

آغاز قصاید:

مدح خیر الانام فیه شفاء   بلغت قصدها به البلغاء

۳ـ مُلیح البدیع فی مدیح الشفیع

آغاز:

یا حسن مطلع من اهوی بذی سلم   براعة الشوق فی استهلالها المی

نسخهٔ حاضر تمامی بخشهای دیوان را شامل است و با «نفحة القبول فی مدحة الرسول» شروع می‌شود.

آغاز: «الحمد لله الذی رحم بمحمّد علیه الصلوة و السلام اهل هذا الوجود و انزل ببرکته سحائب الانعام».

انجام:

والعشق شقق حجاب القلب بل رانی   و صرت داخل و عنه کنت برانی

ناموا بهجرانهم ان یکتموا صورا   فیها الملاحة عمن کله شجن

نسخ؛ موسی بن ابراهیم، ۱۱۵۳ مدینهٔ منوره (برای شیخ محمد سعید نوشته شده)؛ عناوین شنگرف؛ جلد: تیماج، قرمز، مجدول.

۳۰۵ برگ؛ ۱۵×۲۲ سانتی متر؛ ۲۴ سطر؛ [ثبت ۲۲۳۵۵].

﴿۷۹۷۹﴾

مجموعه

۱ـ قراردادها و عهد نامه‌ها «ص ۱ ـ ۹۷» **(تاریخ ـ فارسی)**

تعدادی از عهدنامه‌ها و قراردادهای ایران با سایر کشورها در عهد صفویه، زندیه، افشاریه و قاجاریه در این نسخه جمع آوری شده است.

مجموعه‌ای مشابه مجموعهٔ حاضر در ضمن نسخه‌های خطی کتابخانهٔ مجتبی مینوی موجود است. [فهرستوارهٔ مینوی ۱۴۱].

فهرست قراردادها و رساله‌های موجود در این مجموعه چنین است:

۱ـ قراردادی که بین ایران و انگلیس توسط مستر حانش منعقد شده است.

۲ـ عهدنامه‌ای که با دولت انگلیس در دفعهٔ ثانی توسط مستر الیس ایلچی بسته شده.

۳ـ عهدنامه‌ای که وکلای دولت ایران با سرکور اوزلی ایلچی دولت انگلیس

بسته‌اند.

۴ـ قرارداد نامه‌ای که مابین ایران و انگلیس در باب غلام و کنیز سیاه منعقد شده است.

۵ـ دستورالعمل میرزا محمود خان آجودان وزارت خارجه در باب غلام و کنیز.

۶ـ قرارنامهٔ دولت ایران با شپل صاحب وزیر مختار انگلیس در هرات.

۷ـ صورت احتجاجی که با مستر هنری لس و مستر موریه ایلچیال دولت انگلیس شده.

۸ـ عهدنامهٔ صلح که بین شاه ایران و ملکهٔ انگلیس بسته شده.

۹ـ عهدنامه که در تاریخ ۱۵۴۹ م بین پادشاه شاه صفی و سلطان الغ سلطان روم منعقد شد.

۱۰ـ عهدنامهٔ نادر شاه با سلطان محمود خان سلطان روم که در سنهٔ ۱۱۶۰ ق منعقد شده.

۱۱ـ نامه‌ای که فتحعلی شاه بسلطان محمود خان سلطان روم نگاشته است.

۱۲ـ نامه‌ای از ولیعهد عباس میرزا به سلطان محمود سلطان روم که توسط قاسمخان سرهنگ پیادهٔ افواج نظام ایفاد شد.

۱۳ـ قرارنامهٔ فارسی بین دولت ایران و روم.

۱۴ـ عهدنامهٔ بین فتحعلی شاه و سلطان محمود خان سلطان روم.

۱۵ـ تعدیلاتی که بعد از قرار مبادلهٔ مقاوله نامهٔ مسطورهٔ فوق بین سفارت ایران و دولت عثمانی قرار داد بسته شده سنه ۱۲۹۰ ق.

۱۶ـ قرارنامه سردار کهندان خان پسر سلطان علی خان مظفر الدوله در باب قندهار سنهٔ ۱۲۷۹ ق.

۱۷ـ خط پسر سردار کهن دل خان افغان

۱۸ـ عهدنامهٔ ایران و روس (عهدنامهٔ ترکمان چای ۱۲۴۳ ق)

۱۹ـ معاهده در باب کرورات و تخلیهٔ سرحدات

۲۰ـ صورت مهاجرت نامهٔ روس و ایران

۲۱ـ عهدنامهٔ ایران و روس در باب تجارت

۲۲ـ تشریفات سفرای دولتین روس و ایران

۲۳ـ قرارنامهٔ تجارتی بین دولت ایران و روس

۲۴ـ عهدنامهٔ گلستان سنهٔ ۱۲۲۸ ق بین دولت ایران و روس

۲۵ـ عهدنامه‌ای که توسط میرزا رضا وزیر دارالسلطنهٔ قزوین با دولت فرانسه بسته شده است.

۲۶ـ عهدنامه بین دولت ایران و دولت فرانسه

۲۷ـ عهدنامه بین ایران و دولت یلچیق که در اسلامبول توسط میرزا جعفرخان استقرار یافته

۲۸ـ شرط نامهٔ دولت که تتمهٔ عهدنامهٔ سابق شده

۲۹ـ صورت عهدنامهٔ دولت یلچیق و ایران

۳۰ـ عهدنامهٔ ایران و مشیران شهر آزاد

۳۱ـ عهدنامهٔ بین ایران و پروس

۳۲ـ عهدنامهٔ دولت ایران و اسپانیول

۳۳ـ عهدنامه بین دولت ایران و سوئد و نروژ سنهٔ ۱۲۷۴ ق در پاریس که توسط فرخ خان امین الملک منعقد گردید.

۳۴ـ عهدنامهٔ دولت دانمارک با دولت ایران که در سنه ۱۲۷۴ ق منعقد شده

۳۵ـ عهدنامهٔ هلند

۳۶ـ عهدنامهٔ دولت ایتالیا که توسط میرزا سعید خان وزیر خارجه و مسیو مرسل چروطمی وزیر مشاور در طهران منعقد شد.

۳۷ـ عهدنامهٔ دولت ایران و ایتالیا به تاریخ ۷ ربیع الاول ۱۲۷۹ ق

۳۸ـ سواد دستخط شاه در باب تغییر بعض فصول عهدنامه

۳۹ـ فصول ملحقه بعهدنامهٔ سابق

۴۰ـ سواد امضای شاه

۴۱ـ صورت مبادله نامهٔ عهدنامهٔ سابقه که در پاریس نوشته شده

۴۲ـ سواد اجازه نامه‌ای که در باب انعقاد عهدنامه با دولت ساردانیا از جانب شهریار ایران به جناب امین الملک وزیر مختار ایران داده شده است.

۴۳ـ عهدنامهٔ بین ایران و ساردانیا

۴۴ـ صورت امضا و تصدیق نامهٔ شاهنشاه

۴۵ـ صورت قرار تلگرافی بین دولت ایران و دولت عثمانیه به تاریخ ۱۶ جمادی الثانی ۱۲۸۰ ق

۴۶ـ مقدمات عهدنامهٔ مخفیهٔ منعقدهٔ فیمابین روس و ایران

۴۷ـ عهدنامهٔ مخفیه با دولت روسیه که در ۱۸ محرم ۱۲۷۱ ق منعقد شده

۴۸ـ شرح علیحده که بر عهدنامهٔ مخفیه ضمیمه شده است

۴۹ـ صورت اجازه نامهٔ عهدنامهٔ فیمابین دولتین ایران و روس

۵۰ـ عهدنامهٔ دوستی و تجاری و آمد و شد کشتی فیمابین ایران و پروس که در سن پطرز بورغ منعقد شد.

۵۱ـ امضا نامهٔ عهدنامهٔ منعقده فیمابین دولت ایران و پروس

۵۲ـ ترجمهٔ عهدنامهٔ آخری است که در میان روس و عثمانی بسته شده

۵۳ـ قرارنامهٔ بندر عباسی که امام مسقط را بحکومت آنجا مأمور فرمودند.

۵۴ـ نوشته تبعیت حاکم بندر عباسی که اصل در خزانه نزد آقا محمدحسن صندوقدار ضبط است.

۵۵ـ اجازه نامه‌ای که در باب انعقاد عهدنامه فیمابین ایران و یونان به جناب حاج میرزا حسین خان مشیرالدوله داده شده

۵۶ـ عهدنامهٔ ایران و یونان

۵۷ـ قرارنامه‌ای است که اولیای دولت ایران در باب قندهار با سردار محمدعلمخان پسر سردار رحمدلی بسته‌اند.

۵۸ـ قرارنامه‌ای است که همین فقرات را سردار محمد علمخان نوشته و به اولیای دولت ایران سپرده است.

۵۹ـ عهدنامهٔ دولت علیهٔ ایران با دولت اوستریا

۶۰ـ اعلام نامه که نزد مقرب الخاقان میرزا حسینخان وزیر مختار اسلامبول فرستاده شده که به ایلچی دولت اوستریا بدهد.

۶۱ـ عهدنامهٔ دولت علیهٔ ایران با دولت امریکا شمالی و ینکی دنیا که بتوسط جناب فرخ خان امین الملک در سنهٔ ۱۲۷۳ ق انعقاد یافته

۶۲ـ سواد ترجمهٔ عهدنامهٔ منعقده فیمابین جنرال کوفمان و خان خیوق

۶۳ـ صورت قرارنامهٔ منعقده فیمابین کمپانی همایونی ایران و انگلیس بجهت راه آهن و اعمال مفیدهٔ عامه

۶۴ـ صورت مقاوله نامه‌ای است که در بیست و یکم ذی قعدهٔ ۱۲۹۲ ق مطابق هشتم ماه کانون اول سنهٔ ۱۲۹۱ ق در میان سفارت دولت ایران و نظارت جلیلهٔ خارجهٔ عثمانیه منعقد شده است.

۶۵ـ مراسلهٔ امیر عبدالرحمن خان پادشاه افغانستان

۶۶ـ وصیت نامهٔ پطر کبیر امپراطور روس که در روزنامهٔ کلکته در سوم ماه نوامبر ۱۸۷۰ م به چاپ رسیده.

۲ـ رفیق و وزیر «ص ۹۸ ـ ۱۰۵» **(فلسفهٔ عملی ـ فارسی)**

از: میرزا ملکم خان ناظم الدوله فرزند یعقوب ارمنی (۱۳۲۶ ق)

[منزوی ۲/۱۶۱۵].

آغاز: «این مکالمه را به این خیال مسوده کرده بودم که مجلسی به یکی از وزراء بفرستم».

۳ـ دستگاه دیوان «ص ۱۰۵ ـ ۱۰۸» **(فلسفهٔ عملی ـ فارسی)**

از: مؤلف پیشین [منزوی ۱۶۰۵/۲].

آغاز: «ایران نظم ندارد به تو چه ترا از کجا به این شدت ناظم ایران قرار داده».

۴ـ تنظیمات عسکریه «ص ۱۰۹ ـ ۱۱۱» **(فلسفهٔ عملی ـ فارسی)**

از: مؤلف پیشین [منزوی ۱۵۸۳/۲].

آغاز: «ما اهل ایران غریب سختی داریم اولیای دولت یا باید منکر تنظیمات دول فرنگ باشند».

۵ ـ تسهیل معاش «ص ۱۱۱ ـ ۱۳۹» **(فلسفهٔ عملی ـ فارسی)**

از: مؤلف پیشین

مؤلف ابتدا شرح حالی از حضرت پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله و حضرت علی علیه‌السلام آورده، سپس اصول فلسفهٔ عملی (سیاست مدن ـ تدبیر منزل) را بنابر برداشت خود از فرمایشات آن دو حضرت و آیات الهی در چهار باب بیان می‌کند و نام آن را چنانچه خود در اثنای رساله متذکر شده، «تسهیل معاش» نامیده است.

آغاز: «خدمت ارباب عقل و دانش که به مقتضای فطنت در امور آفرینش تأمل و تفکر و تعقل می‌فرمایند».

۶ـ مقامهٔ مریمیه «ص ۱۳۹ ـ ۱۴۲» **(شعر ـ عربی)**

از: معتمدالدوله فرهاد میرزا بن عباس میرزا قاجار (۱۳۰۵ ق)

به شمارهٔ [۷۹۱۰] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر مقدمه‌ای در سبب نظم این قصیده دارد.

آغاز:

ای مـــادر عــیسی مـطهر   ای حامل روح پـاک داور

تحریری؛ محمدحسین تفرشی، ۳ جدی ایت ئیل ۱۳۰۱ ش مطابق ۶ شهر جمادی الاولی ۱۳۴۱ (برای میرزا محمود خان پهلوی رئـیس اداره حمل و نقل دولتی نوشته شده)؛ عناوین مشکی درشت، صفحات مجدول؛ جلد: مقوا.

۷۱ برگ؛ ۲۲/۵×۳۴ سانتی متر؛ ۳۰ سطر؛ [ثبت ۱۸۵۸۳].

«۷۹۸۰»

ثواب الاعمال و عقاب الاعمال (حدیث ـ عربی)

از: شیخ صدوق محمد بن علی بن بابویه قمی (۳۸۱ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۱۱۱] مراجعه شود.

آغــاز: «الحـمـد لله الواحـد القـدیم الازلــی الّــذی لایـوصـف بـحدّ ولا نهایة».

نسخ؛ محمّد بن اسماعیل عاملی، ذی حجهٔ ۱۰۱۸؛ عناوین شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، سوخت، مجدول.

۱۱۲ برگ؛ ۱۵×۲۱ سانتی متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۱۵۰۵۷].

«۷۹۸۱»

مجموعه

جنگی است شامل مطالب ذیل:

۱ـ فتحنامه‌ای که نواب اشرف شاه عباس بعد از فتح قندهار به والی هندوستان نوشته «۱ ر ـ ۱ پ»

آغاز: «گوهر الفاظی که جوهری اندیشه آن را زیور اکلیل مقال داند...».

۲ـ فرهنگ جغتایی = لغتنامهٔ نوایی «۱ پ ـ ۳۴ ر» **(لغت ـ ترکی به ترکی)**

از: ؟

لغات ترکی و فارسی را که میر علی شیرنوایی (۹۰۷ ق) در اشعار ترکی خود به کار برده و احتیاج به توضیح داشته در این فرهنگ توضیح داده شده است.

در بعضی از واژه‌ها ابیاتی که آن واژه در آنها به کار رفته نیز آورده شده است. این فرهنگ به ترتیب حروف آغازکلمات تنظیم شده و در هر حرفی ابتدا مفتوحه، بعد مکسوره و سپس مضمومه ذکر شده است. آغازکتاب در نسخه‌ها متفاوت است.

در [الذریعه ۱۹۶/۱۷] از «فرهنگ جغتایی» تألیف ندرعلی یاد شده که به امر شاه صفی (۱۰۳۸ ـ ۱۰۵۲ ق) تألیف گردیده و احتمالاً با این کتاب یکی است.

[الذریعه ۱۹۶/۱۷، مرعشی ۳۶۲/۱۲، ش ۴۷۹۹؛ دانشگاه ۳۳۰۹/۱۳؛ نمازی خوی، ش ۶۵۴].

آغاز:

یوز حمد انکاکیم وصفی داد ورایل تیلی لال

گرچه تیل اراائدین ایرور سور که مجال

گر السنهٔ مختلفه جمع اولسه

حمدینی ادا قیلماق ایرورامه محال

انجام: «... یویای یویاین دیمکدورو دخی قپایاین معناسنه کلور یلمق کرته دیمکدور قبا معناسنه».

۳ـ مثنوی از: میرزا زین العابدین منشی، در باب مقدمات آمدن چغال اوغلی سردار لشکر روم به حوالی تبریز با یکصدو پنجاه هزار لشکر و مقابله و مقاتلهٔ او با جنود مسعود قزلباش و شکست و انهزام لشکر روم و فتح و ظفر لشکر شاه عباس

حسینی بهادر خان «۳۴ پ - ۳۵ پ»

مطلع:

سرت گردم ای ساقی مهر چهر — ز تـــو ... مـــطلع مـــهر چـــهر

سرت گردم ای شوخ ناز آفـرین — نـــیاز آفـرین است صـد آفـرین

۴ـ نامهٔ بایندر سلطان به عزیزی که محبوس بود «۳۵ ر»

۵ـ نامهٔ آقا سینا «۳۶ پ»

نستعلیق شکسته؛ محمدعلی حسینی، ۱۱۲۲؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۴۱ برگ؛ ۱۶×۲۱ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۵۰۹۲۸].

‹۷۹۸۲›

معانی الاخبار

(حدیث ـ عربی)

از: شیخ صدوق محمد بن علی بن بابویه قمی (۳۸۱ ق)

[مجلس ۳۳۲/۱۹؛ الذریعه ۲۰۴/۲۱؛ مرعشی ۱۹۰/۳، ش ۹۹۷؛ مشار، عربی ۸۶۸].

آغاز: «الحمد لله رب العالمین ... ابواب الکتاب الباب الذی من اجله سمّینا هذا الکتاب معانی الاخبار قال الشیخ ابو جعفر محمدبن علی بن الحسین بن موسی بن بابویه القمی نزیل الری».

انجام: «... و قد سمی الله المؤمنین بالعمل الصالح مؤمنین و لم یسم من رکب الکبائر و ما وعد الله علیه النار فی قرآن و لا اثر فلایسمیهم بالایمان بعد ذلک الفعل».

نسخ؛ محمد سمیع بن زین الدین صیمکانی، شنبه ۲۵ جمادی الآخر ۱۰۸۴؛ تمامی صفحات مجدول مذهب؛ صفحهٔ اوّل کتیبهٔ مذهب

مرصع، عناوین و نشانی‌ها شنگرف، در اول نسخه تملک کاتب و تملک علی بن عبدالعال به تاریخ ۱۱۶۷ و تملک فرهاد میرزا در ۱۱ جمادی الاولی ۱۳۰۴؛ جلد: تیماج دورو، قرمز، سوخت، ترنج، لولادار.

۱۸۱ برگ؛ ۱۳×۲۴ سانتی متر؛ ۲۱ سطر؛ [ثبت ۲۲۶۴۵].

«۷۹۸۳»

شکرستان (اخلاق عملی ـ فارسی)

از: علی محمد منشی متخلص به حکیم (قرن ۱۴ ق)

حکایتهای ادبی است در پند و اندرز به نظم و نثر، به روش گلستان سعدی؛ مؤلف کتاب را در چهار جزء و به نام ناصرالدین شاه برای میرزا علی اصغر خان امین السلطان تألیف نموده است.

[منزوی ۳۵۸۲/۵؛ مرعشی ۲۵۱/۱۵، ش ۵۸۶۶؛ ملّی ۴۰۰/۱؛ رضوی ۷۶۴/۷].

آغاز: «شکر و منّت خداوندی را جلّت قدرته که دهان جان و خرد بشکر شکر خود شیرین کرد و ستایش و آفرین حکیمی عم جوده و عزّ وجوده که شکرستان حکمتش هر کس را نعمتی بی منّت است».

انجام:

قاضی که برشوه خویش را راضی کرد — البته ازو خدای راضی نشود

این فاعل و فعل و ماضی و مستقبل — کفاره فعلهای ماضی نشود

تحریری؛ بی‌کا، رجب ۱۲۹۳؛ عناوین و نشانیها شنگرف، تمامی صفحات مجدول؛ جلد: تیماج، سبز.

۵۰ برگ؛ ۱۶×۱۹/۵ سانتی متر؛ ۱۰ سطر؛ [ثبت ۱۶۲۹۱].

«۷۹۸۴»

شاه جهان نامه (تاریخ ـ فارسی)

از: ؟

حالات و سرگذشت و امور روزمرهٔ شاه جهان (۱۰۳۷ ـ ۱۰۶۷ ق) از پادشاهان هند را با نثر ادبی و اغراق آمیز نگاشته است، با این عناوین:

- بیان علم و دانش و حسن نیت و فیض نعمت پادشاه شاه جهان
- تشریف فرمودن پادشاه جم جاه از جهروکهٔ درس به چهره گه خاص و عام
- بیان رونق‌افزا شدن پادشاه ملک خصال در غسل خانهٔ فردوس مثال
- اوقات عدالت و جلادت عدل پادشاه عدالت پناه
- بیان آرایش مجلس عشرت قرین در حریم معلی بعد از فراغ مجلس علما
- بیان مجلس و مکارم اخلاق پادشاه با لطف و اشفاق در غسل خانهٔ مقدس
- بیان تشریف فرمودن پادشاه حقیقت پناه در خلوت سرای دولت و اقبال
- بیان شمه‌ای ازکمالات ذات و صفات پادشاه عالی درجات
- بیان شمه‌ای از خرد وافر و عقل کامل پادشاه دوران پناه
- بیان احوال فرخنده مآل در روزهای جشن
- بیان نقود و اجناس درگاه گردون اساس
- بیان طور و ترتیب سواری عید پادشاه
- بیان سواری پادشاه بحر و برّ هنگام سیر و سفر خیر اثر
- بین کیفیت و کثرت و جامعیت اردوی معلی
- بیان احوال صید و شکار خاصه. **[منزوی ۶/۴۶۶۵ و ۴۶۶۶].**

آغاز: «بیان علم و دانش و حسن نیت و فیض نعمت پادشاه شاه جهان در هنگام انکشاف صبح آفتاب عالمتاب فلک سلطنت و جهانداری و ماه جهان افروز سپهر خلافت و ...».

انجام: «یعنی پادشاه زادهای والا تبار به آن مکان تشریف برده به احتیاط و انبساط تمام به دفعات شکار می‌فرمایند بعد از آن حکم جهان مطاع علی العموم شرف نفاذ می‌یابد و فیض آن به خاص و عام می‌رسد تمام شد».

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین فصول شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۶۱ برگ؛ ۱۳×۳۲/۵ سانتی متر؛ ۹ سطر؛ [ثبت ۱۷۹۴۳].

«۷۹۸۵»

التحقیق **(اصول فقه ـ عربی)**

از: عبدالعزیز بن احمد بخاری (۷۳۰ ق)

شرحی است بر کتاب «المنتخب فی اصول المذهب» تألیف حسام الدین محمدبن محمد بن عمر اخسیکتی فرغانی (۶۴۴ ق).

[مجلس ۱۰۲/۱۲؛ کشف الظنون ۱۸۴۸/۲ ـ ۱۸۴۹].

آغاز: «الحمد لله الّذی مهّد مبانی الاسلام بالآیات الظاهرة... و اوضح معالم الدّین بزواهر المنقول و المعقول و زیّن قلائد الشّرع بجواهر الفروع و الاصول».

انجام: «قال الله تعالی کلّما نضجت جلودهم و کلمة ما هذه للجزاء صحت الی کلمة فصارت اداة لتکرار الفعل ونصب کل علی الظرف و العامل فیه جزاء کذا فی عین المعانی فاذا قال کلما ... و هذا آخر الکتاب».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف؛ متن «المنتخب» در بالای صفحات نوشته شده؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۲۹۹ برگ؛ ۱۸×۲۷ سانتی متر؛ ۲۵ سطر؛ [ثبت ۲۳۱۶۹].

«۷۹۸۶»

زبان آموز پارسی = دستور الملوک **(ادبیات ـ فارسی)**

از: علی اکبر پزشک (قرن ۱۴ ق)

دستور زبان فارسی است که برای تدریس در دبستانها تألیف شده است. تألیف آن در عهد مظفرالدین شاه و به نام میرزا علی خان امین صدر اعظم در سال ۱۳۱۵ق صورت گرفته است، مشتمل بر ده باب و یک خاتمه.

آغاز: «بنام ایزد بخشاینده بخشایشگر مهربان پس از ستایش پاک یزدان مهربان و درود بر ستودهٔ پیامبران و سرور و واپسین وخشوران و برگزیده یزدان خدیو جهان رهنمای آفریدگان ... ستوده استوار محمد مصطفی خداوندا...».

انجام: «صورت منفی از سیوم شخص مفرد زمان حال فعل تأکید شایستن و گفتن و چون در اینجا بطور مجهول استعمال شده فاعل آن مبهم است و مفعول بلاواسطه آن را که سخنی باشد بواسطه قرینه مقدّر کرده‌اند».

نسخ زیبا؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: مقوا با روکش مخملی بنفش، ترنج، مجدول.

۱۴۲ برگ؛ ۱۵×۲۳ سانتی متر؛ ۱۲ سطر؛ [ثبت ۲۳۱۷۷].

۷۹۸۷

تحفهٔ رفیعی

(فقه ـ فارسی)

از: محمد قاسم ساوه‌ای خدابخش (قرن ۱۱ ق)

به شمارهٔ [۷۷۹۵] مراجعه شود.

آغاز: «الحمدلله رب العالمین و الصلوة .... اما بعد چون اقل ... همگی و تمامی اوقات خود را نزد علمای کرام امامیه ....».

نستعلیق؛ زین العابدین بن خواجه علی معلمی چروری الاصل، چهارشنبه ۹ شوال ۱۱۱۱؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، قرمز.

۷۸ برگ؛ ۱۴×۲۳/۵ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۸۵۸۳۴].

«۷۹۸۸»

مجموعه

۱ـ التحریر الطاووسی «۱ پ - ۷۱ ر» **(رجال ـ عربی)**

از: ابومنصور حسن بن زین الدین عاملی (۱۰۱۱ ق)

به جلد بیست و پنجم، شمارهٔ [۷۰۰۲] مراجعه شود.

نسخهٔ حاضر از آخر افتادگی دارد.

۲ـ نفحات اللاهوت فی لعن الجبت و الطاغوت «۷۲ پ - ۱۴۴ پ»

(اعتقادات ـ عربی)

از: محقق کرکی علی بن عبدالعالی عاملی (۹۴۰ ق)

محقق کتاب حاضر را در دفاع از عقاید شیعیان و رد ایرادهای مخالفین و غاصبان حق اهل بیت علیهم‌السلام، مشتمل بر یک مقدمه و هفت فصل و یک خاتمه نگاشته است. تألیف کتاب در شب جمعه ۱۶ ذی حجهٔ ۹۱۷ ق به پایان رسیده است. **[الذریعه ۲۴/۲۵۰؛ مرعشی ۱۴۳/۷، ش ۲۵۵۹].**

نسخهٔ حاضر از انجام افتادگی دارد.

آغاز: «اللهم فاطر السموات و الارض عالم الغیب و الشهادة انت تحکم بین عبادك فیما کانوا فیه یختلفون».

انجام نسخه: «و الطلب الی البیعة بالاهانة و التهدید بتحریق البیت و جمع الحطب عند الباب...».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف؛ در اول نسخه تملک خدیو النبیل وکیل جلیل فتحعلی زند در شهر ذی حجهٔ ۱۲۶۰ در شیراز؛ رسالهٔ اول باحواشی به امضاء «فتحعلی عفی عنه» و «منه» و «بخطه رحمه الله»؛ جلد: گالینگور، قرمز.

۱۴۴ برگ؛ ۲۱×۱۴ سانتی متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۲۳۱۳۸].

﴿۷۹۸۹﴾

کمال البلاغة **(ادبیات ـ عربی)**

از: عبدالرحمن بن علی یزدادی (قرن ۵ ق)

مؤلف در کتاب حاضر، نامه‌هایی را که امیر عنصر المعالی قابوس بن وشمگیر دیلمی ملقب به شمس المعالی (۴۰۳ ق) به ادبای عصر خود مانند صاحب بن عباد و بدیع الزمان همدانی و هلال صابی و دیگران نوشته و همچنین جوابهای آنها را جمع آوری نموده است.

این رسائل در سال ۱۳۴۱ق در قاهره در ۱۱۲ صفحه به چاپ رسیده؛ همچنین در سال ۱۳۶۲ ش در اصفهان توسط انتشارات میثم تمار از روی همان چاپ به صورت افست منتشر شده است.

[الذریعه ۱۳۷/۱۸؛ مرعشی ۱۳۳/۸، ش ۲۹۳۶؛ مشار، عربی ۷۵۵].

آغاز: «قال عبدالرّحمن بن علی الیزدادی کنت انظر فیما الّفه قدامة بن جعفر فی ذکر الکتابة و اورده فی فصول مستخرجة».

انجام:

قلت للقلب مـادهاك اجـنبی	قال لی صاحب الفران فرانی
نـاظراه فـیما جـنی نـاظراه	اودعـانی امت بـما اودعـانی

نسخ؛ بی‌کا، صفر ۱۲۸۷؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ در صـفحهٔ اول تملک لطفعلی بن مؤید الدولهٔ قاجار به تاریخ ۱۲۲۹؛ جلد: تـیماج، قهوه‌ای، سوخت، مجدول.

۱۱۱ برگ؛ ۱۶/۵×۲۳ سانتی متر؛ ۱۷ سطر؛ [ثبت ۱۵۰۵۴].

﴿۷۹۹۰﴾

مجموعه

۱ـ مشکوة الانوار «۱ ر ـ ۱۱ ر» **(عرفان ـ عربی)**

از: ابوحامد محمد بن محمد غزالی (۵۰۵ ق)

تفسیری است بر آیهٔ نور «الله نورالسموات و الارض» که در سه فصل به صورت عرفانی نگاشته شده است، بدین ترتیب:

الفصل الاول: فی بیان ان النور الحق هو الله تعالی

الفصل الثانی: فی بیان مثال المشکاة و المصباح و الزجاجة

الفصل الثالث: فی معنی قول النبی صلی الله علیه و آله: «انّ لله سبعین حجاباً من النور».

[الذریعه ۳۳۳/۴؛ دانشگاه ۴۹۴/۳؛ مرعشی ۲۹۹/۹، ش ۳۵۰۰؛ مشار، عربی ۸۴۸].

آغاز: «الحمد لله فائض الانوار و فاتح الابصار و کاشف الاسرار و رافع الاستار و الصلوة علی محمّد نور الانوار سیّد الابرار و حبیب الجبّار و بشیر الغفار».

انجام: «و استشفاف انوار الالهیة من وراء الحجب البشریة غیر یسیر و الله اعلم بالصواب».

۲ـ سؤال و جواب «۱۲ ر ـ ۱۷ ر» **(عرفان ـ فارسی)**

از: مؤلف پیشین

سؤالهایی است که چند تن از پیروان ابوحنیفه و مالک و شافعی در سال ۵۰۳ ق از غزالی در مورد بدگویی وی به ابوحنیفه و برخی مسائل عرفانی کرده‌اند و غزالی به آنها پاسخ گفته است.

این سؤال و جواب در ضمن کتاب «فضائل الانام من رسائل حجت الاسلام» به چاپ رسیده است. **[دانشگاه ۱۹۰/۳ و ۴۵۴].**

آغاز: «من افادات المصنّف رضی‌الله عنه فی جواب بعض السائلین سؤال چه فرماید امام الائمّه حجة الاسلام کسانی که اعتراض می‌کنند بر بعضی از کتب وی و سخنها که گفته است و آورده یکی آنست ...».

انجام: «و صد هزار اشکال در دلهای جاهلان بمانده است و دیگر سخنها این طمع محال بود و الله اعلم بالصواب».

۳ـ الملل و النحل «۱۷ پ ـ ۱۸۵ پ» **(ملل و نحل ـ عربی)**

از: ابوالفتح محمد بن عبدالکریم شهرستانی (۵۴۸ ق)

به شمارهٔ [۷۹۷۷] مراجعه شود.

آغاز: «الحمد لله حمد الشاکرین بجمیع محامده کلّها علی جمیع نعمائه کلّها».

نسخ؛ بی‌کا، رسالهٔ اول آخر شوال ۹۳۰، رساله دوم ظاهراً ۹۲۳؛ در صفحهٔ اول تملک عبدالسمیع بن احمد بن محمد اصفهانی و محمد جعفر بن محمد مهدی شریف و مهر مربعی به سجع «الواثق بالله المعبود عبده محمود» و مهر بیضوی به سجع «عزالدوله ۱۲۰۷» و دستخط عبدالصمد عزالدوله با مهر مربعی به سجع «هو عبدالصمد عزالدوله»؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، سوخت، شمسه، لولادار.

۱۸۶ برگ؛ ۱۲/۵×۲۱ سانتی متر؛ ۲۴ سطر؛ [ثبت ۱۵۰۸۱].

﴿۷۹۹۱﴾

شواهد الاسلام **(شرح حدیث ـ عربی و فارسی)**

از: مولی محمد رفیع بن فرج گیلانی مشهدی مشهور به ملا رفیعا (قرن ۱۱ ق)

شرحی است بر برخی روایات به فارسی و عربی که مؤلف به عنوان شواهدی برای بیان حقانیت دین اسلام تألیف نموده است.

فهرست احادیث شرح شده در این کتاب و سایر مطالب مندرجه در آن عبارتند از:

ـ توحید مفضل که مؤلف تمام متن عربی آن را آورده، پس از آن مطالبی با عنوان «قوله ـ قوله» در شرح آن ذکر نموده است.

ـ اهلیلجه که تمام حدیث ذکر شده و پس از آن توضیحاتی به عربی با عناوین «قوله ـ قوله» بیان کرده، سپس حدیث را به فارسی شرح نموده است.

- وصیت امام موسی بن جعفر علیهما السلام به هشام بن حکم
- قنوت حضرت موسی کاظم علیه السلام، قنوت امام محمدتقی علیه السلام و قنوت امام علی النقی علیه السلام
- زیارت جامعه و حقیقت وجود صاحب الامر علیه السلام.

مؤلف در خاتمهٔ کتاب شرح حال تعدادی از بزرگان شیعه را در صدر اسلام و بعد از آن، ازکتب معتبره و اغلب از مجالس المؤمنین آورده؛ مانند شرح حال سلمان فارسی، ابوذر غفاری، عمار یاسر، جابر بن عبدالله، عثمان بن حنیف انصاری، ... کلینی، ابن بابویه، شیخ صدوق، شیخ مفید، سید رضی و ...

همچنین مؤلف در آخرکتاب از معاصرین خود مولی عبدالله شوشتری و پسرش حسن علی و میرزا رفیعا قزوینی و آقا حسین و مولی محمدباقر خراسانی و مولی محسن کاشانی و مولی محمد تقی مجلسی و فرزندش محمدباقر مجلسی با دعای «ادام الله ظله العالی» فقط نام برده است.

مؤلف در اثنا اشعاری از خود به فارسی آورده و نیز از مثنوی خود به نام «شرح الثار فی ذکر احوال المختار» یاد می‌کند.

همچنین در آن از آقا حسین خوانساری یاد می‌کند و از حاشیهٔ کافی خود نام می‌برد، با این عبارت:

«و للمحقق المدقق العالم الربانی رئیس الافاضل فخر الاماثل آقا حسین الخوانساری (۱۰۹۹ ق) رسالة متعلقه باثبات الخبث الذاتی ادخلها ابنه الفاضل المحقق فی تعلیقاته لشرح مختصر العضدی و قد استوفیت جهات الکلام فی تلک الرسالة حق الاستیفاء و انا نقلت خلاصتها فی حواشی الکافی من اراد الاستبصار فعلیه بمطالعتها». **[الذریعه ۲۴۲/۱۴؛ مرعشی ۳۸۵/۴، ش ۱۵۷۹]**.

نسخهٔ حاضر از اول افتادگی دارد.

آغاز نسخه: «بین القبر و المنبر و انا مفکر فیما خص الله به سیدنا محمّد صلی

الله علیه و آله من الشرف و الفضایل و ما منحه و اعطاه و شرفه و حباه...».

انجام: «چنانکه در باب مجوس فرموده‌اند سنّوا بهم سنة اهل الکتاب الحمد لله الذی هدانا للاسلام و جعلنا من الموفین بعهده الینا و میثاقه الذی و اثقنا بـه و لم یجعلنا من الضالین و المکذبین بیوم الدین».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ تمامی صفحات مجدول محرر مذهب؛ به وسیلهٔ مؤلف در برخی موارد اضافاتی صورت گرفته؛ جلد: تیماج، مشکی، سوخت، ترنج با سر.

۲۲۱ برگ؛ ۱۵×۲۴/۵ سانتی متر؛ ۲۳ سطر؛ [ثبت ۷۸۷۷۳].

«۷۹۹۲»

مجموعه

۱ـ فرائد القلائد فی شرح مختصر الشواهد «۱ ر ـ ۱۶۷ پ» **(ادبیات ـ عربی)**

از: بدرالدین محمود بن احمد عینی (۸۵۵ ق)

[مجلس ۱۷۴/۹؛مرعشی ۲۸۸/۱۷،ش ۶۷۳۷؛سرکیس ۱۴۰۴/۲؛قاهره،فؤادسید ۱۷۶/۲].

آغاز: «حمداً ناصعاً ضافیاً شرجعاً شعلعاً و شکراً هامیاً سامیاً مکمّیاً شبدعاً لمـن اطمی رباع المجرّین رفعة و ترفعا بکلّ کابع لیس ضعضاعاً و لا فعفعاً ...».

انجام: «الشاهد فی الاصل حیث لم یدغم مع الموجب للضرورة و الوهوب مبالغة واهب و المجزل من اجزل اذا اعطی اعطاء کثیر و قال رحمه الله فرغت...».

۲ـ تبیین المراد من شوارد الانتقاد **(ادبیات ـ عربی)**

از: محمد مهدی بن علی اصغر قزوینی (زنده در ۱۰۹۳ ق)

مؤلف ابتداکتابی در شرح اشعاری که در علم نحو به عنوان شواهد ذکر شده بود تألیف نمود که نیاز به شرح و تفسیر داشت؛ بنابراین اساس درکتاب حاضر مطالبی

را که نیاز به شرح و تفسیر داشته شرح داده و آن را در دو فهرست و نه باب تنظیم نموده است:

الباب الاول: شواهد ما قبل النوع الاول و الحروف الجارة

الباب الثانی: شواهد الحروف المشبهة بالفعل

الباب الثالث: شواهد ماولا المشبهتین بلیس و واو مع و الاّ الاستثنائیة و حروف النداء

الباب الرّابع: شواهد نواصب المضارع و جوازم و لا التی لنفی الجنس

الباب الخامس: شواهد حروف العطف

الباب السادس: شواهد حروف التنبه و حرف التفسیر و حروف التحضیص و حرف الرّدع و حروف التصدیق و حروف الاستفهام و حروف المصدر و حرف التوقع و حرف الاستقبال و حروف النفی و حروف التأنیث و التنوین و نون الوقایة و کاف الخطاب

الباب السابع: شواهد حروف الشرط و نون التأکید و ما الکافیة

الباب الثامن: شواهد الالف و اللام و یاء النسبة و لام الابتداء

الباب التاسع: شواهد الخاتمة.

مؤلف تألیف کتاب رادر اواخر جمادی الاولی سال ۱۰۹۳ ق به پایان رسانیده است.

آغاز: «الحمد لله الذی نصب شواهد الآیات و رفع اعلام العلامات علی توحده بذاته و تفرده بجلیل صفاته ثم من علینا بان عطف ضمائرنا الی ...».

انجام: «هذه صورة بمعنی طلع و بالجملة فی البیتین شاهد آخر هو استعمال لدن غیر مقرونة بمن و لم تستعمل کذلک فی التنزیل».

تحریری؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، سبز، سوخت، ترنج.

۴۰۲ برگ؛ ۲۰/۵×۱۳/۵ سانتی متر؛ ۲۰ سطر؛ [ثبت ۵۰۹۰۷].

«۷۹۹۳»

وفیات الاعیان (تاریخ تراجم ـ عربی)

از: شمس الدین احمد بن محمد معروف به ابن خلکان (۶۸۱ ق)

[مجلس ۴/۳۲۳؛الذریعه ۱۲۵/۲۵؛مرعشی ۳۴۱/۹،ش ۳۵۴۹؛مشار،عربی ۹۹۷].

فهرست کتاب در آخر نسخه موجود است.

آغاز: «یقول العبد ... بعد حمد الله الذّی تفرد بالبقاء و حکم علی عباده بالموت و الفناء و کتب لکل نفس ...».

انجام:

علیک باقلاک الزیادة انها ... اِذا کثرت کانت الی الهجر مسلکا

الم تر انّ الغیث یسام دائبا ... و یطلب بالایدی اذا هو امسکا

نسخ؛ بی‌کا، ۱۲۷۹ مشهد (حسب الامر استاد شیخ محمد حسن خوشنویس نوشته شده)؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، قرمز.

۴۵۳ برگ؛ ۲۲×۳۵ سانتی متر؛ ۳۳ سطر؛ [ثبت ۱۴۹۹۷].

«۷۹۹۴»

[راهنمای سفرا] (سیاسی ـ فارسی)

از: امین الدوله (قرن ۱۳ ق)

دستور العملهایی است برای سفیران؛ مؤلف در آن قوانین و آداب سفارت و سفارتخانه‌ها را بیان نموده است.

این کتاب دو جلد و هر جلد شامل چند باب است. ترتیب ابواب و فصول کتاب در نسخهٔ حاضر مشوش است.

کتابی با عنوان راهنمای سفرا، ترجمهٔ میرزا عبدالرسول منشی تبریزی در سال

۱۳۰۱ ق در ۱۶۷ ص در بمبئی به چاپ رسیده که باید ارتباطش با کتاب حاضر مورد بررسی قرار گیرد. **[مشار، فارسی ۲۴۸۵/۲]**.

فهرست مطالب کتاب بدین قرار است:

باب اول: در وزارت امور خارجه

باب دوم: در باب سفرا و مأموریتهای دیپلوماتیکی عموماً

باب سوم: درجات و ترتیب طبقات مشخصهٔ مأمورین دیپلوماتیکی

باب چهارم: در ارسال سفرا و ترتیب هیئت رسمیه آنها

باب پنجم: در حقوق و امتیازات مأمورین خارجه

باب ششم: در تشریفات دیپلوماتیکی

باب هفتم: (در نسخه موجود نیست)

باب هشتم: تکالیف و مأموریت مأمورین خارجه

باب نهم: (در نسخه موجود نیست)

باب دهم: (در نسخه موجود نیست)

باب یازدهم: در باب تشریفات بحریه.

جلد اول شامل هفتاد فصل می‌باشد.

جلد دوم که نسخهٔ ما فقط یک باب از آن را شامل است با این عنوان:

باب اول: مراتب قونسولها شامل چند فصل.

مؤلف به احتمال زیاد همان امین الدوله علی بن محمد مجد الملک می‌باشد که کتاب حماریهٔ محمد حسین جمل المصری را ترجمه نموده است.

[مشار،فارسی ۱۸۱۸/۲].

آغاز: «فصل ۱ در مراودات و مناسبات خارجیه وزرات امور خارجه قبل از قرن شانزدهم ملت اروپا بواسطه انقلابات داخلیه و یا ظلم و ستم دائماً در زد و خورد بودند».

انجام: «هرگاه قونسول وفات کند اجزای قونسولگری صورت ترکه او را برداشته مهر نمایند و پس از آن شاگرد قونسول صاحب منصبی که نائب مناب موقتی شمرده میشود مراتب را معجلاً بحکومت محلیه و سفارت دولت متبوعه خود مستقیم و نایب مملکتی و وزارت خارجه دولت خود اطلاع میدهد».

نستعلیق شکسته؛ بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: پارچۀ مخمل، سبز.

۱۱۵ برگ؛ ۱۳/۵×۲۲ سانتی متر؛ ۱۳ سطر؛ [ثبت ۱۵۰۴۲].

﴿۷۹۹۵﴾

المجالس **(مقتل ـ عربی)**

از: شیخ یوسف بن حسن بلادی بحرانی (قرن ۱۱ ق)

سی دو مجلس است در رثاء عزای حضرت سیدالشهداء علیه‌السلام، شبیه المنتخب فی المراثی فخرالدین طریحی، که مؤلف انشاء نموده و در خاتمۀ کتاب نیز قصایدی از شعرای مختلف در رثای آن حضرت آورده است. **[الذریعه ۳۵۶/۱۹]**.

در آن آمده: «روی المصنف رحمه‌الله تعالی انه قال حکی والدی فی سنة العشرین بعد الالف ان سبب تآلیفی بنثر و نظم لم اخص به شخصاً من الانام الّا اهل البیت».

در عطف نسخه نام کتاب «الفوادح الحسینیة» تألیف شیخ حسین الدرازی آل‌عصفور بحرانی (۱۲۱۶ ق) ذکر شده که اشتباه است.

مؤلف برای هر مجلس خطبۀ جداگانه‌ای ایراد نموده است.

شعرایی که در پایان کتاب قصایدی از آنها نقل شده عبارتند از:

شیخ سیف، شیخ سبیعی، شیخ خلیعی، سید شریف کاظمی، شیخ عبدالرضا خلیفۀ کاظمی (۱۱۲۰ ق) [الذریعه ۶۸۸/۹]، شیخ ابن حماد، عبدالائمه، شیخ مفلح، شیخ محمد بن نقیح ابی فراس.

در پایان نسخه حدود سی برگ در مراثی ابا عبداللهعليه‌السلام به نظم و نثر برای مجالس روضه خوانی تنظیم و ضمیمه شده است.

نسخهٔ حاضر از آغاز افتادگی دارد.

آغاز نسخه: «لو تصور المحب لآل الرسول ما لاقوا من الخطب المهول لاختار الموت و الفناء على الحيوة و البقاء كيف لا و الحسينعليه‌السلام مجدّل على الرّمال».

انجام:

يا سادتي يا حماتي يا رجاء املى	يوم القيمة ارجو قرة العينى
صلى الاله عليكم كلما صفقت	حمام ايك و غنت فوق غضينى

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین و نشانیها شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای.

۲۸۳ برگ؛ ۱۳×۲۱ سانتی متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۸۵۷۰۷].

﴿۷۹۹۶﴾

الفواید و الصلاة و العواید (متفرقه ـ عربی)

از: شهاب الدين احمد بن احمد شرجی زبیدی حنفی (۸۹۸ ق)

فوائد متفرقه‌ای است در دعا و اسماء الهی و اوفاق و حدیث و تفسیر و سایر موضوعات که مؤلف ازکتابهای مختلف جمع آوری نموده است.

[کشف الظنون ۱۳۰۳/۲؛ سرکیس ۱۱۱۴/۱].

مؤلف کتابش را در نود و نه فائدهٔ تنظیم نموده که فهرست چند فائده آن برای نمونه چنین است:

الفائدة الاولى: فى فضل البسملة

الفائدة العاشرة: فيما يقال فى الصّلوة و بعدها

الفائدة العشرون: في قضاء الدين

الفائدة الرابعة و الثلثون: فيما ينفع للحراج و عرق النساء و نحو ذلك اذا اصاب

الفائدة الخمسون: فی الاسماء الاربعینیة العربیة المجردة عن شرحها

الفائدة الحادیة و السبعون : في منافع آیاتٍ لرکوب البحر و غیره

الفائدة التسعون: فی خواص اسمه تعالی

الفائدة التاسعة و التسعون: فی الاوقاف السبعة التی للکواکب السبعة.

آغاز: «الحمد لله رب العالمین بجمیع محامده علی ما اسبغ من جمیل عوائده حمداً یوافی ما اجزل من نعمه و فوایده و یکافی ما تفضل به من زوایده».

انجام: «و المریخ فی درجة شرفه فی العاشر من الطالع و الشمس ناظرة الیه یصلح للملوک و الولاة لنفاد تصرفه و زیادة القدرة و القمر فافهم ذلک فهذه صورته».

نسخ؛ بی‌کا، بی‌تا؛ عناوین شنگرف؛ شیخ محمد بن علی قطیفی امیر الحاج این نسخه را به عبدالحسین بن حاجی حمزه به تاریخ ۱۱۳۶ در بلدهٔ شیراز بخشیده؛ جلد: مقوا، بنفش.

۸۲ برگ؛ ۱۶/۵×۲۱ سانتی متر؛ ۱۹ سطر؛ [ثبت ۸۵۷۲۱].

«۷۹۹۷»

دیوان گیتی (شعر ـ فارسی)

از: میرزا علی قاجار متخلص به گیتی (قرن ۱۳ و ۱۴ ق)

شاعر که در اشعارش به گیتی تخلص می‌کند از شعرای عصر ناصرالدین شاه (۱۲۶۴ ـ ۱۳۱۳ ق) می‌باشد.

مجموعهٔ حاضر شامل غزل، قصیده، قطعه، مطایبات و پاره‌ای مطالب راجع به معاصرین شاعر میباشد. اشخاصی راکه شاعر نام آنها را آورده، عبارتند از: سلطان عصر خود (ناصرالدین شاه)، میرزا سعید خان وزیر امور خارجه، نظام العلما و بعضی از افراد عادی مانند میرزا مهدی و اسماعیل سمسار (که خیابان مولوی فعلی که قبلاً اسماعیل بزاز خوانده می‌شد به نام او بوده)، قطعه‌ای درباره سبزه میدان و

حمام سردار، نکوهش مظالم نظام العلما دربارهٔ جلوگیری از آب.

در نسخهٔ حاضر قریب هشتصد بیت از اشعار شاعر درج شده است.

[منزوی ۲۵۰۴/۳ که از همین نسخه یاد می‌کند].

نسخهٔ حاضر از اول و آخر افتادگی دارد.

آغاز نسخه:

دوش بدم از جفای چرخ ستمکار — خون چو شفق جاریم ز دیده خونبار

گه متحیر چنانکه اختر و ثابت — گه متحرک چنانکه کوکب سیّار

انجام نسخه:

یاد تو بر فرازتر از گردون — خصم تو پایمال‌تر از افسر

چه دیدم آن مه رویت دلم شد — به شوخی ... دل را ...

نستعلیق شکسته چلیپا؛ بی‌کا، بی‌تا؛ تمامی صفحات مجدول؛ جلد: پارچه.

۶۵برگ؛ ۱۷×۸/۵ سانتی متر (قطع بیاضی)؛ ۶ سطر؛ [ثبت ۷۸۹۷۰].

«۷۹۹۸»

حملهٔ حیدری (شعر ـ فارسی)

از: ابوطالب فندرسکی اصفهانی (قرن ۱۲ ق)

منظومهٔ مفصلی است که مؤلف در سرگذشت حضرت علی علیه‌السلام و جنگهای جمل و صفین و نهروان سروده است. این منظومه را مؤلف در ادامهٔ «حملهٔ حیدری» میرزا محمد رفیع خان بن محمد مشهدی متخلص به باذل سروده است.

[دانشگاه ۱۷۱۷/۱۰ با عنوان «جذبهٔ حیدری»؛ منزوی ۲۷۷۴/۴].

آغاز:

بنام خدا می‌کنم حمد ادا — چه نام بزرگ است نام خدا

جهان داوری را ستایش سزاست　　کش این هفت لشکر بزیر لواست

انجام:

که ای از تو پیدا چه روشن چه تار　　در کبریای تو بی پرده دار

تویی مصدر هر چه دارد وجود　　تویی مظهر هر چه دارد نمود

نستعلیق؛ بی‌کا، بی‌تا؛عناوین شنگرف؛ جلد: تیماج، مشکی.

۱۷۳ برگ؛ ۱۵×۲۱ سانتی‌متر؛ ۱۵ سطر؛ [ثبت ۱۶۵۴۶].

«۷۹۹۹»

مجموعه

۱ ـ قصیده مدح نواب معتمدالدوله و شرح کتاب معتمدنامه «ص ۱ ر ـ ۱ پ»

آغاز:

عم شاهنشاه عالم آن نواب مستطاب

باد یا رب عدل و نظمش تا ابد بر ما حجاب

راست آمد کار عالم چونکه عم شه گذاشت

تا به امر حکمرانی پای چپ اندر رکاب

۲ ـ معتمد نامه «۲ پ ـ ۱۰۵ ر»　　**(شعر ـ فارسی)**

از: مجید (قرن ۱۳ ق)

شرحی است منظوم از حکمرانی معتمد الدوله فرهاد میرزا بر کردستان؛ شاعر که به مجید تخلص دارد، احتمالاً همان مجید طالقانی است که به «مجید» و «خموش» تخلص می‌کرد. در اول بعد از حمد و ثنای پروردگار به نعت و ثنای حضرت پیامبر صلی الله علیه و آله و حضرت علی علیه السلام پرداخته و بعد از آن ناصرالدین شاه قاجار را مدح نموده و بعد از آن به تفصیل، جنگ شاهزاده معتمد الدوله والی کردستان را

در او را مانات و سنندج و سر حدات به نظم کشیده است.[۱] در تاریخ نظم آن گوید:

مـــه اردیـــبهشت و جـــهان پـــر ز ورد

پس از الف آندم سنه بود فرد (۱۲۸۴)[۲]

در آخر گوید:

به پایان شد از تو مجید این کتاب — پر از سنگ و سنگر ز آتش ز آب

بـــه اشـــعار کـــم اعـتمادت گـزین — بـــود مـعتمد نـامه چـون نـام ایـن

آغاز:

سـپاس آن خـدایـی نگـردد زبون — نــدانــد کس آغــاز و انــجام چــون

رحیمی که رحمش گنه بخش ماست — خـدایــی بــجمله خـدایـان خـداست

انجام:

گرچه که تکذیب شعرم بزّد — ولی فتح نیک و تسخیر بـد

به اشعار کم اعتمادت گزین — بود معتمدنامه چون نام ایـن

۳ ـ قصیده مسمط «۱۰۶ ر ـ ۱۰۹ ر» **(شعر ـ فارسی)**

از: شاعر پیشین

قصیده‌ای است که شاعر در مدح معتمد الدوله فرهاد میرزا سروده است.

آغاز:

گر جهانیان و جهان هر دو بگردد فانی — مـجدد امــر شـود از طرف یـزدانـی

ز آب گـل خلق کـند آدم انـدر ثـانی — به جهان از جنت آید به عیادت خوانی

---

۱ - تفصیل این جنگ در [رجال بامداد ۸۷/۳] آمده است.

۲. لفظ «فرد» به حساب ابجد برابر با «۲۸۴» و اگر به «الف» اضافه شود، برابر با سال ۱۲۸۴ می‌شود.

انجام:

دشمنش دل بسته بود جمله به زنجیر و غلش

حل شود ار حل کنی اشکال حل مشکلش

مطلبش جمله بدست باد چو یکدسته گلش

سر حدی تا که ز وی بهره ستاند هر دم

نستعلیق؛ جلال الدین، بی‌تا (برای میرزا مجید [مؤلف] نوشته شده)؛

عناوین شنگرف؛ جلد: تیماج، قهوه‌ای، مجدول.

۱۰۹ برگ؛ ۱۱/۵×۱۹/۵ سانتی متر؛ ۱۲ سطر؛ [ثبت ۲۲۵۴۳].

تفصیل احوال تراکمه **(تاریخ ـ فارسی)**

از: ؟

تاریخی است از طوایف ترکمن که در سواحل دریای خزر در ایران و ترکمنستان ساکن هستند. در این کتاب از سابقهٔ تاریخی و ریشهٔ نژادی ترکمنها و نیز آداب و رسوم اجتماعی و وضعیت اقتصادی و سیاسی آنان گفتگو شده که در موضوع خود حائز اهمیت است. در پایان اظهار امیدواری کرده که دولت روسیه و انگلیس به ترکمنها توجه و نظر مساعدت داشته باشند.

این کتاب از زبان نسمه (بلژیکی) به فارسی ترجمه شده و از روی نسخهٔ شمارهٔ ۵۲۶۱ دانشگاه تهران تصحیح و در ضمن «گرگان نامه» تألیف مسیح ذبیحی در صفحات ۱۴۱ ـ ۱۸۳ آن کتاب، در سال ۱۳۶۳ ش در تهران توسط انتشارات بابک به چاپ رسیده است. **[دانشگاه ۴۱۸۵/۱۵].**

آغاز: «از تراکمه روایات مختلفه شده است ولی هر یک از روایات بملاحظه وضع پلتیکی و هواخواهی روایت کنندگانی که متعلق به یکی از دولی هستند که در

منتهای مشرق صرفه‌ای به جهت آنها منظور است...».

انجام: «و بواسطه اهتمامات حسنه و متفقه خود اسباب رفع وحشی گری در آسیای وسطی شده و در آنجا رفاه و تمدن بمیان آورند».

نستعلیق شکسته؛ محمود بن رشید مشهور به مدرس همدانی، ۱۲۹۹؛ نشانیهاشنگرف،تمامی‌صفحات مجدول مذهب؛ جلد: پارچهٔ مخمل، آبی.

۴۵ برگ؛ ۱۳×۲۰/۵ سانتی متر؛ ۱۲ سطر؛ [ثبت ۱۶۳۸۶].

فهرست راهنما

عناوین کتابهای معرفی شده

پدید آورندگان (مؤلفان و مترجمان)

ص

ک

گ

منابع و مآخذ

احیاء الداثر فی القرن العاشر (عربی)

= طبقات اعلام الشیعه

ادبیات فارسی بر مبنای تألیف استوری (فارسی)

یو.ا. برگل، مترجم یحیی آرین پور و سیروس ایزدی و کریم کشاورز، تحریر احمدمنزوی، تهران، مؤسسه‌مطالعات و تحقیقات فرهنگی، ۱۳۶۲ ش، ۲ جلد.

ازاحة الحلک الدامس بالشموس المضیئة فی القرن الخامس (عربی)

= طبقات اعلام الشیعه

الانوار الساطعة فی المائة السابعة (عربی)

= طبقات اعلام الشیعه

ایضاح المکنون فی الذیل علی کشف الظنون (عربی)

اسماعیل پاشا بن محمد امین بغدادی، بیروت، دار احیاء التراث العربی، بدون تاریخ، ۲ جلد.

تاریخ الادب العربی (عربی)

کارل برو کلمان، ترجمه به عربی دکتر عبدالحلیم نجار، چاپ دوم [افست]، قم، دار الکتاب الاسلامی، بدون تاریخ، ۶ جلد در سه مجلد.

تاریخ تذکره‌های فارسی (فارسی)

احمد گلچین معانی، چاپ دوم، تهران، انتشارات سنائی، ۱۳۶۳ ش، ۲ جلد.

تاریخ التراث العربی (عربی)

فؤاد سزگین، ترجمه به عربی محمود فهمی حجازی، چاپ دوم [افست]، قم، کتابخانهٔ حضرت آیت الله مرعشی نجفی، ۱۴۱۲ ق، شامل این جلدها:

جلد اول چهار جزء: جزء اول علوم قرآن، جزء دوم: تدوین تاریخی جزء سوم: فقه، چهارم عقائد و تصوف.

جلد دوم: شعر (پنج جلد)

جلد چهارم: سیمیاء، کیمیاء، و گیاهان و کشاورزی (۱ جلد).

جلد هشتم: علم لغت (۱ جلد)

مجموعات المخطوطات العربیة فی مکتبات العالم (۱ جلد).

تذکره نویسی در هند و پاکستان (عربی)

سید علیرضا تقوی، تهران، موسسهٔ مطبوعات علمی، ۱۳۴۳ ش.

التراث العربی (عربی)

سیداحمدحسینی،قم،کتابخانهٔ حضرت آیت‌الله مرعشی نجفی، ۱۴۱۴ق، ۶ جلد.

تراثنا ـ مجله (عربی)

فصلنامه، موسسهٔ آل البیت لاحیاء التراث، قم.

التفسیر و المفسرون (عربی)

محمد حسین ذهبی، قاهره، دار الکتب الحدیثه، ۲ جلد.

الثقات العیون فی سادس القرون (عربی)

= طبقات اعلام الشیعه

الحقائق الراهنة فی المائة الثامنة (عربی)

= طبقات اعلام الشیعه

دایرة المعارف بزرگ اسلامی (فارسی)

زیر نظر: کاظم موسوی بجنوردی، تهران، مرکز دایرة المعارف بزرگ اسلامی چاپ اول ۱۳۶۷ ـ ۱۳۷۴ ش، جلد ۱ تا ۶.

دایرة المعارف تشیع (فارسی)

زیر نظر: احمد صدر حاج سید جوادی، چاپ اول، تهران ۱۳۶۹ - ۱۳۷۴ ش، چهار جلد.

الذریعة الی تصانیف الشیعة (عربی)

شیخ آغا بزرگ تهرانی، چاپ سوم، بیروت دار الأضواء، ۱۴۰۳ ق، ۲۶ جلد.

الذهب الخالص فی القرن الخامس

= طبقات اعلام الشیعه

الروضة النضرة فی علماء المائة الحادیة عشرة (عربی)

= طبقات اعلام الشیعه

ریحانة الادب (فارسی)

محمد علی مدرس تبریزی، چاپ چهارم، تبریز، انتشارات خیام، ۱۳۷۴ش، ۸جلد در چهار مجلد.

سلسلة فهارس المکتبات الخطیة النادرة (به زبانهای گوناگون)

مجموعهٔ فهرستهایی است شامل نسخه‌های خطی در کشورهای گوناگون، این مجموعه در ۲۴ شماره و هر شماره در چند جلد (مجموعاً ۹۷ جلد) منتشر شده است. بدین ترتیب:

شمارهٔ ۱، ۲، ۳ اسپانیا، ۴ ـ افغانستان، ۵ ـ آلمان، ۶ ـ انگلیس، ۷ ـ واتیکان، ۸ ـ بولندا، ۹ ـ ترکیه، ۱۰ ـ تونس، ۱۱ ـ الازهر، ۱۲ ـ سوئد، ۱۳ ـ (مجموعه ما این شماره را ندارد) ۱۴ ـ فرانسه، ۱۵ ـ مراکش، ۱۶ ـ وین (اتریش)، ۱۷ ـ هند، ۱۸ ـ هلند، ۱۹ ـ اروپا و امریکای شمالی، ۲۰ ـ برخی نسخه‌های خطی از نقاط مختلف دنیا، ۲۱ ـ آمریکای شمالی، ۲۲ ـ آمریکا، ۲۳ ـ نیجر، ۲۴ ـ تانزانیا

شرح حال رجال ایران در قرن ۱۲، ۱۳ و ۱۴ هجری

مهدی بامداد، تهران، کتابفروشی زوار، ۱۳۵۷ ش، ۶ جلد.

الضیاء اللامع فی القرن العاشر

= طبقات اعلام الشیعه

طبقات اعلام الشیعه

شیخ آغا بزرگ تهرانی، تحقیق علی نقی منزوی، چاپ دوم [افست]، قم انتشارات اسماعیلیان، بدون تاریخ، ۱۱ جلد با این نامها:

۱ ـ نوابغ الرواة فی رابعة المئات

۲ ـ ازاحة الحلک بالشموس المضیئة فی القرن الخامس

۳ ـ الثقات العیون فی سادس القرون

۴ ـ الانوار الساطعة فی المائة السابعة

۵ ـ الحقائق الراهنة فی المائة الثامنة

۶ ـ الضياء اللامع فی القرن التاسع

۷ ـ احياء الداثر فی القرن العاشر

۸ ـ الروضة النضرة فی علماء المائة الحادية عشرة

۹ ـ الکواکب المنتشرة

۱۰ ـ الکرام البرره

۱۱ ـ نقباء البشر

طبقات مفسران شيعه (فارسی)

عقيقی بخشايشی، قم، دفتر نشر نويد اسلام، جلد اول ۱۳۷۱ ، جلد دوم ۱۳۷۲ ش، جلد سوم ۱۳۷۳ ش.

طبقات المفسرين (عربی)

شمس الدين محمد بن علی داوودی، بيروت، دار الکتب العلمية، بدون تاريخ، ۲ جلد.

فرهنگ ايران زمين (فارسی)

زير نظر ايرج افشار، چاپ دوم، ۱۳۵۴ ش، ۲۰ جلد در ۱۰ مجلد.

فرهنگ بزرگان اسلام و ايران از قرن اول تا چهاردهم هجری (فارسی)

آذر تفضلی و مهين فضائلی جوان، مشهد بنياد پژوهشهای اسلامی آستان قدس رضوی، چاپ اول، آبان ۱۳۷۲ ش.

فرهنگ زندگی نامه‌ها (فارسی)

حسن انوشه با همکاران، تهران، مرکز نشر فرهنگی رجا، جلد اول، ۱۳۶۹ ش.

فرهنگ سخنوران (فارسی)

ع. خيامپور، تبريز، چاپخانهٔ شرکت سهامی چاپ آذربايجان، آبان ۱۳۴۰ ش.

فهارس اعلام هدية العارفين (عربی)

احمد شمس الدين، بيروت، دار الکتب العلمية، چاپ اول ۱۴۱۳ ق.

فهرس الخزانة التيمورية (عربی)

دارالکتب مصر، ۳ جلد، جلد اول تفسير، قاهره ۱۳۶۷ ق، جلد دوم مصطلح الحديث والحديث، قاهره ۱۳۶۶، جلد سوم: اسامی مؤلفين، قاهره ۱۳۶۷ ق.

الفهرس الشامل للتراث العربی الاسلامی المخطوط (عربی)

المجمع الملکی لبحوث الحضارة الاسلامی، موسسه آل البیت، علوم القرآن مخطوطات التفسیر و علومه، اردن، ۱۹۸۹، ۲ جلد.

الفهرست (عربی)

محمد بن اسحاق وراق مشهور به ابن ندیم، قاهره، مطبعة الاستقامه، بدون تاریخ.

فهرست کتابخانه اهدایی آقای سید محمد مشکوة به دانشگاه تهران

= فهرست کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران

فهرست کتابخانه مجلس شورای اسلامی (فارسی)

۲۲ جلد ناشر کتابخانه مجلس شورای اسلامی، بدین ترتیب:

۱ - یوسف اعتصامی (اعتصام الملک)، ۱۳۰۵ ش

۲ ـ یوسف اعتصامی، ۱۳۱۱ ش

۳ ـ ابن یوسف شیرازی، چاپ اول ۱۳۱۸ ش، چاپ دوم با تصحیح واضافات از عبدالحسین حائری، ۱۳۵۳

۴ ـ عبدالحسین حائری، ۱۳۳۵ ش

۵ ـ عبدالحسین حائری، ۱۳۴۵ ش

۶ ـ سعید نفیسی، ۱۳۴۴ ش

۷ ـ مجموعه اهدائی امام جمعه خوئی، عبدالحسین حائری، ۱۳۴۶ ش

۸ ـ فخری رستکار، ۱۳۴۷ ش

۹ ـ عبدالحسین حائری، بخش اول ۱۳۴۶ ش، بخش سوم ۱۳۴۷ ش

۱۰ ـ عبدالحسین حائری، بخش اول و دوم ۱۳۴۷ ش، بخش سوم ۱۳۴۸ ش، بخش چهارم ۱۳۵۲ ش

۱۱ تا ۱۶ ـ زیر نظر ایرج افشار و محمد تقی دانش پژوه و علی نقی منزوی، نگارش احمد منزوی، ج ۱۱، ۱۳۴۵ ش، ج ۱۲ و ۱۳، ۱۳۴۶ ش، ج ۱۴، ۱۵، ۱۳۴۷ ش، ج ۱۶، ۱۳۴۸ ش.

۱۷ ـ عبدالحسین حائری، ۱۳۴۸ ش

۱۸ ـ مجموعه اهدائی رهی معیری، فخری رستکار، ۱۳۴۸ ش

۱۹ ـ عبدالحسین حائری، ۱۳۵۰ ش

۲۰ ـ هنوز چاپ نشده است

۲۱ ـ عبدالحسین حائری، کتب اهدائی مجید فیروز، ۱۳۵۷ ش

۲۲ ـ عبدالحسین حائری، مجموعه طباطبائی، ۱۳۷۴ ش

فهرست کتابخانه مدرسه عالی سپهسالار سابق (مدرسه عالی شهید مطهری) فارسی.

پنج جلد: ج ۱ و ۲ ابن یوسف شیرازی، چاپخانه مجلس، ج ۱، ۱۳۱۵ ش، ج ۲، ۱۳۱۸ ش، ج ۳ و ۴ و ۵ محمدتقی دانش پژوه و علی نقی منزوی، چاپخانه دانشگاه تهران، ج ۳، ۱۳۴۰ ش، ج ۴، ۱۳۴۶ ش، ج ۵، ۱۳۵۶ ش.

فهرست کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران (فارسی)

هیجده جلد، انتشارات دانشگاه تهران؛

ج ۱ و ۲ علی نقی منزوی، جلد ۱ (۱۳۳۰ ش)، جلد ۲، (۱۳۳۲ ش)

بقیه مجلدات، محمدتقی دانش پژوه، جلد ۳ و ۴، (۱۳۳۲ ش)، جلد ۵ و ۶، (۱۳۳۵ ش)، جلد ۷، (۱۳۳۵ ش)، جلد ۸، (۱۳۳۹ ش)، جلد ۹ تا ۱۵ (۱۳۴۰ ش)، جلد ۱۶، (۱۳۵۷ ش)، جلد ۱۷ و ۱۸، (۱۳۶۴ ش)

فهرست کتابهای چاپی عربی

خان بابا مشار، تهران، چاپخانه رنگین، شهریور ۱۳۴۴ ش

فهرست کتابهای چاپی فارسی از آغاز تا آخر سال ۱۳۴۵ ش بر اساس فهرست خان بابا مشار و فهارس انجمن کتاب

از سلسله مجموعه ایران شناسی، تهران، بنگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۵۲ ش، ۳ جلد.

فهرست کتابهای چاپی فارسی

خان بابا مشار، تهران، چاپخانه ارژنگ، ۱۳۵۰ ش، ۵ جلد.

فهرست کتابهای خطی کتابخانه ملک وابسته به آستان قدس رضوی علیه‌السلام

نگارش محمدباقر حجتی و احمد منزوی زیر نظر ایرج افشار، محمدتقی دانش پژوه، ۱۰ جلد

جلد ۱ (۱۳۵۲ ش)، ۲ (۱۳۵۴ ش)، ۳ (۱۳۶۱ ش)، ۴ (۱۳۶۴ ش)، ۵ (۱۳۶۳ ش)، ۶ (۱۳۶۶ ش)، ۷ (۱۳۶۹ ش)، ۸ (۱۳۶۹ ش)، ۹ (۱۳۷۱ ش)،

۱۰ (۱۳۷۲ ش)

فهرست کتب خطی کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی

فهرست جدید، انتشارات کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، مجلداتی که تاکنون چاپ شده:

جلد ۱ ـ علی اردلان جوان، ۱۳۶۵ ش.

جلد ۷ ـ احمد گلچین معانی بخش اول ۱۳۴۶ ش، بخش دوم ۱۳۴۶ ش.

جلد ۸ ـ احمد گلچین معانی، ۱۳۵۰ ش.

جلد ۹ ـ نجیب مایل هروی و سید علی اردلان، ۱۳۶۱ ش.

جلد ۱۰ ـ غلامعلی عرفانیان، ۱۳۶۲ ش.

جلد ۱۱ ـ مهدی دلائی، ۱۳۶۴ ش.

جلد ۱۲ ـ غلامعلی عرفانیان، ۱۳۷۰ ش.

جلد ۱۳ ـ احمد گلچین معانی و غلامعلی عرفانیان، ۱۳۷۲ ش.

فهرست کتب خطی کتابخانه مجلس شورا (سنای سابق)

محمدتقی دانش پژوه و بهاء الدین علمی انواری، کتابخانه مجلس، ۱۳۵۹ ش، ۲ جلد.

فهرست کتب خطی کتابخانه‌های اصفهان (فارسی)

سید محمد علی روضاتی، اصفهان، جلد اول، موسسه نشر نفائس مخطوطات، ۱۳۴۱ ش.

فهرست کتب مشایخ (فارسی)

ابوالقاسم زین العابدین کرمانی، کرمان چاپخانه سعادت، بدون تاریخ.

فهرس مخطوطات دارالکتب الظاهریة (دمشق) (عربی)

مجلدات موجود: التاریخ و ملحقاته، خالد الرّبان، دمشق، ۱۳۹۳ ق.

التصوف، محمد ریاض المالح، دمشق، ۱۳۹۸ ق.

الطب و الصیدلة، صلاح محمد الخیمی، دمشق ۱۴۰۱ ق.

علوم القرآن الکریم، صلاح محمدالخیمی جزءاول: مصاحف، تجوید، قرائت، دمشق ۱۴۰۴ق.

جزء دوم علوم قرآن، دمشق ۱۴۰۴ ق، جزء سوم: التفسیر، دمشق ۱۴۰۵ ق.

علوم اللغة العربية، اسماء الحمصی، دمشق، ۱۳۹۳ ق.

النحو، اسماء الحمصی، دمشق ۱۳۹۳ ق.

علم الهیئة و ملحقاته، ابراهیم خوری، دمشق ۱۳۸۹ ق.

الفلسفة والمنطق وآداب البحث، عبدالحمید الحسن، ۱۳۹۰ ق.

الریاضیات، محمد صلاح عایدی، دمشق ۱۳۹۳ ق.

الجغرافیة و ملحقاتها، ابراهیم خوری، دمشق ۱۳۸۹ ق.

فهرس المخطوطات الفارسیة التی تقتنیها الدار الکتب عام ۱۹۶۳ م (عربی)

(فهرست کتب فارسی دار الکتب مصر)

سید نصرالله مبشر طرازی، قاهره، مطبعه دار الکتب ۱۹۶۶ م، ۲ جلد.

فهرس المخطوطات نشره بالمخطوطات التی اقتنتها الدار من سنة ۱۹۳۶ـ۱۹۵۵م (عربی)

(فهرست دار الکتب مصر)

فواد سید، قاهره، مطبعه دار الکتب، ۱۳۸۰ ق، ۳ جلد.

فهرست مشترک نسخه‌های خطی فارسی پاکستان (فارسی)

احمد منزوی، اسلام آباد، انتشارات مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان ۱۳۷۰ ش، ۱۳ جلد.

فهرست مشروح بعض کتب نفیسه قلمیه مخزونه کتب خانه آصفیه سرکار عالی (فارسی)

میر عثمان علی خان بهادر، هند، حیدر آباد دکن، ۱۳۵۴ ق، دو حصه.

فهرست میکرو فیلمهای کتابخانه دانشگاه تهران (فارسی)

محمدتقی دانش پژوه، انتشارات دانشگاه تهران، ج ۱ (۱۳۴۸ ش)، ج ۲ (۱۳۵۳ ش) ۳ (۱۳۶۳ ش).

فهرست نسخه‌های خطی فارسی

احمد منزوی، تهران، مؤسسه فرهنگی منطقه‌ئی، ۱۳۴۸ ش، ۶ جلد.

فهرست نسخه‌های خطی فارسی کتابخانه دانشگاه استانبول

توفیق هاشم پور سبحانی و حسام الدین آقاسو، تهران، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۳۷۴ ش.

فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه دانشکده الهیات و معارف اسلامی (فارسی)

سید محمدباقر حجتی، زیر نظر محمدتقی دانش پژوه، انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۴۵ ش.

فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه دانشکده حقوق و علوم سیاسی و اقتصادی تهران (فارسی)

محمدتقی دانش پژوه، چاپخانه دانشگاه، بدون تاریخ.

فهرست نسخه‌های خطی کتابخانهٔ جامع گوهرشاد ـ مشهد (فارسی)

محمد فاضل، انتشارات کتابخانهٔ گوهرشاد، ۱ (۱۳۶۳ ق)، ۲ (۱۳۶۵ ق)، ۳ (۱۳۶۷ ش)، ۴ (۱۳۷۱ ش).

فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه عمومی اصفهان (فارسی)

جلد اول، جواد مقصور، تهران، وزارت فرهنگ و هنر، آبان ۱۳۶۹ ش.

فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه عمومی حضرت آیت‌الله العظمی نجفی مرعشی (فارسی)

سید احمد حسینی، قم، کتابخانه حضرت آیت الله نجفی مرعشی، ۲۵ جلد.
۱ تا ۱۰ (بدون تاریخ)، ۱۱ تا ۱۳ (۱۳۶۵ ش)، ۱۴ (۱۳۶۶ ش)، ۱۵ و ۱۶ (۱۳۶۷ ش)، ۱۷ و ۱۸ (۱۳۶۸ ش)، ۱۹ (۱۳۶۹ ش)، ۲۰ (۱۳۷۰ ش)، ۲۱ (۱۳۷۲ ش)، ۲۲ و ۲۳ (۱۳۷۳ ش)، ۲۴ و ۲۵ (۱۳۷۴ ش).

فهرست نسخه‌های خطی کتابخانهٔ گنج بخش (فارسی)

احمد منزوی، اسلام آباد، مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان، بهمن ۱۳۵۹ ش، ۴ جلد.

فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه ملی ایران (فارسی)

سید عبدالله انوار، کتابخانه ملی ایران، ۱ (۱۳۴۵ ش)، ۲ (۱۳۴۷ ش)، ۳ (۱۳۵۱ ش)، ۴ (۱۳۵۳ ش)، ۵ (۱۳۶۵ ش)، ۶ (۱۳۵۴ ش)، ۷ (۱۳۵۶ ش)، ۸ (۱۳۵۶ ش)، ۹ (۱۳۵۷ ش)، ۱۰ (۱۳۵۸ ش).

فهرست نسخه‌های خطی مدرسه خاتم الانبیاء (صدر بابل) فارسی

علی صدرائی خوئی و محمود طیار مراغی و ابوالفضل حافظیان بابلی، زیر چاپ (۱۳۷۵ ش).

فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه مدرسه نمازی شهرستان خوی (فارسی)

علی صدرائی خوئی، زیر چاپ (۱۳۷۵ ش).

فهرست‌نسخه‌های‌کتابخانه‌وزیری‌یزدوابسته‌به آستان قدس رضوی (۵ جلد)
محمد شیروانی، ج ۱، چاپخانه تابان (۱۳۵۰ ش)؛ ج ۲ (بدون تاریخ و محل چاپ)؛ ۳ (چاپ تابان ۱۳۵۳ ش)؛ ۴ (چاپ میهن ۱۳۵۷ ش)؛ ۵ (۱۳۵۸ ش).

فهرست‌واره فقه هزار و چهار صد ساله اسلامی در زبان فارسی (فارسی)
محمدتقی دانش پژوه، تهران، شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، چاپ اول ۱۳۶۷ ش.

قاموس الاعلام (ترکی)
شمس الدین سامی، استانبول، مطبعه مهران، ۱۳۱۶ ق، ۶ جلد.

کتابخانه ابن طاووس و احوال و آثار او (فارسی)
اتان گلبرگ، مترجمان سید علی قرائی و رسول جعفریان، قم، کتابخانه عمومی آیت الله مرعشی نجفی، بهمن ۱۳۷۱ ش.

کتابشناسی اصول فقه شیعه (فارسی)
مهدی مهریزی، قم، مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، زمستان ۱۳۷۱ ش.

کتابشناسی مجلسی (فارسی)
حسین درگاهی و علی اکبر تلافی داریانی، تهران، بنیاد فرهنگی امام رضاعليه‌السلام، ۱۳۷۰ ش

الکرام البررة فی القرن الثالث بعد العشرة (عربی)
شیخ آغا بزرگ تهرانی، نجف، مطبعهٔ علمیه، ۱۳۷۴ ش، ۲ جلد.

کشاف الفهارس و وصاف المخطوطات العربیة فی مکتبات الفارسی (فارسی)
(فهرست موضوعی نسخه‌های خطی کتابخانه‌های جمهوری اسلامی ایران)، سید محمدباقر حجتی، تهران، سازمان مدارک‌فرهنگی انقلاب اسلامی وانتشارات‌سروش، جلداول ۱۳۷۰ش.

کشف الحجب و الاستار عن اسماء الکتب و الاسفار (عربی)
سید اعجاز حسین نیشابوری کنتوری، قم، کتابخانه آیت الله نجفی مرعشی، ۱۴۰۹ ق.

کشف الظنون عن اسامی الکتب و الفنون (عربی)

مصطفی بن عبدالله مشهور به حاجی خلیفه و کاتب چلبی، بیروت، دار احیاء التراث العربی، بدون تاریخ، ۲ جلد.

الکواکب المنتشرة (عربی)

= طبقات اعلام الشیعة

لغت نامه دهخدا (فارسی)

علی‌اکبردهخدا،چاپ‌اول از دورهٔ جدید، انتشارات دانشگاه تهران، پائیز ۱۳۷۳ ش، ۱۴ جلد.

معجم مصنفات قرآن کریم (عربی)

دکتر علی شواخ اسحاق، چاپ اول، ریاض منشورات رفاعی، ۱۴۰۳ ق، ۴ جلد.

معجم المطبوعات العربیة و المعربة (عربی)

یوسف الیان سرکیس، [چاپ افست]، قم، کتابخانه حضرت آیت الله نجفی مرعشی، ۱۴۱۰ق، ۲ جلد.

معجم المفسرین من صدر الاسلام حتی العصر الحاضر (عربی)

عادل نویهض، بیروت، موسسه نویهض الثقافیة للتألیف و الترجمة و النشر، ۱۴۰۹ ق، ۲ جلد.

معجم مؤلفی الشیعة (عربی)

علی فاضل قائینی نجفی، چاپ اول، تهران، وزارت ارشاد اسلامی، ۱۴۰۵ ق.

معجم المؤلفین (عربی)

عمر رضا کحاله، بیروت، موسسة الرساله، چاپ اول ۱۴۱۴ ق، ۴ جلد.

مکتبة العلامة الحلی (عربی)

سید عبدالعزیز طباطبائی، قم، موسسهٔ آل البیت لاحیاء التراث، چاپ اول ۱۴۱۶ ق.

مؤلفات الزیدیة (عربی)

سیداحمدحسینی،چاپ‌اول،قم،کتابخانه‌آیت‌الله‌مرعشی‌نجفی،۱۴۱۳ق،۳جلد.

میراث اسلامی (فارسی و عربی) سالنامه

به کوشش رسول جعفریان و دیگران، قم کتابخانه حضرت آیت الله مرعشی

نجفی، دفتر اول (۱۳۷۳ ش)، دفتر دوم (۱۳۷۴ ش)، دفتر سوم (۱۳۷۵ ش)

النابس فی القرن الخامس

= طبقات اعلام الشیعة

نسخه‌های خطی (نشریه کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران) فارسی

زیر نظر محمدتقی دانش پژوه و ایرج افشار، انتشارات دانشگاه تهران، ۱۲ دفتر، دفتر اول (۱۳۴۰ ش)، دفتر دوم (۱۳۴۱ ش)، دفتر سوم (۱۳۴۲ ش)، دفتر چهارم (۱۳۴۴ ش)، دفتر پنجم (۱۳۴۶ ش)، دفتر ششم (۱۳۴۸ ش)، دفتر هفتم (۱۳۵۳ ش)، دفتر هشتم (۱۳۵۸ ش)، دفتر نهم (۱۳۵۸ ش)، دفتر دهم (۱۳۵۸ ش)، دفتر یازدهم و دوازدهم (۱۳۶۲ ش).

نقباء البشر فی القرن الرابع عشر (عربی)

شیخ آغا بزرگ تهرانی، نجف، مطبعه علمیه، ۱۳۷۳ ش، ۲ جلد.

نوابغ الرواة فی رابعة المئات (عربی)

= طبقات اعلام الشیعة

هدیة العارفین (عربی)

اسماعیل پاشا بن محمد امین بغدادی، بیروت، دار احیاء التراث العربی، بدون تاریخ، ۲ جلد.

هزار سال تفسیر فارسی

سید حسن سادات ناصری، منوچهر دانش پژوه، تهران، نشر البرز، ۱۳۶۹ ش.

Fehrest Noskhehā-ye Khatti-ye Ketabkhāne-ye Majles-e Shūrā-ye Islāmi

[Catalogue of Iranian Parliament Library Manuscripts]

Vol. 26

By:

Ali Ṣadrā'ī Khū'ī

Under Supervision of 'Abd Al-Ḥosayn Ḥa'erī

Islamic Studies And Research Center With Association of Library And Center of Documents of Islamic Council Assembly

The center of publication of the office of Islamic Propagation of the Islamic Seminary of Qum.

P. O. Box: 37185. 917

Qum, I.R. IRAN. phon no: 742155 - 7 Fax: 742154

شابک ۹۶۴ـ۴۲۴ـ۳۰۸ـ۰

ISBN 964 - 424 - 308 - 0

ناشر نمونهٔ سال ۱۳۷۵ (برگزیدهٔ وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی).

ناشر برگزیدهٔ نهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران ۱۳۷۵